DIODORI

BIBLIOTHECA HISTORICA

EX RECENSIONE

LVDOVICI DINDORFII.

VOL. II. PARS II.

EXCERPTA HOESCHELII, PHOTII, VALESII, VRSINI. FRAGMENTA.

LIPSIAE

SVMPTIBVS C. H. F. HARTMANNI.

MDCCCXXIX.

PRAEFATIO.

Inter opera litterata, quibus nomen suum nobilitavit Constantinus imperator porphyrogenitus, primo loco numeramus grandem eius eclogarum ex veteribus historicis collectionem, etiam postquam ampli operis pars longe maxima per eandem insecutorum temporum seu inertiam seu infelicitatem, quae instituendi caussa fuerat Constantino, neglecta periit. Ei operi Diodori quoque de viginti quinque perditis libris tantum ad nos propagatum debemus, unde et forma universae eius Bibliothecae accuratius cognosci et historia multum saepe illustrari possit. Quas eius reliquias quattuor viri exstiterunt qui ab interitu vindicarent. Ac primus F. Vrsinus, acceptis ab Ant. Augustino archiepiscopo Tarraconensi Polybii fragmentis περὶ πρεσβειῶν *) quibusdam, quas Ioannem Cpolitanum, dum Rom. antiquitatem in capita et locos communes digereret, collegisse scribit, ea fragmenta Antverpiae edidit a. 1582., caeterorum quos eum ex eodem codice edidisse patet historicorum, Dionysii, Diodori, Appiani, Dionis, ne nominibus quidem neque in praefatione neque in libri inscriptione nisi pagina aversa locum

*) πρεσβειῶν Vrsinum intulisse, quum πρέσβεων in codice invenisset, a Schweighaeusero praef. ad Polyb. vol. II. p. XV. monitum est. Quare et me velim πρέσβεων posuisse p. 162.

concedens. Et Vrsinus quidem nec rationem operis Constantiniani ita videtur perspexisse ut lacunam duodeviginti ferme librorum, qua Diodori excerpta hiant ed. nostrae p. 163., animadverteret, neque in reddendo codice, quem ab infinitis pene mendis vindicasse narrat, satis fideliter versatus esse. Quocirca commodissime accidit quod ipsius huius de Legatis tituli alius liber manuscriptus aetatem tulit, quem olim Augustae nunc Monachii servatum in ed. Bipontinae usum excussit Io. Schweighaeuserus, cuius de eo adeunda est praefatio ad Polybium vol. II. p. XXIV. Quo libro collato et vitia multa emendata lacunaeque suppletae sunt, et quae librorum circiter X. — XXVIII. eclogae desiderantur, has apparuit iam illo ex libro unde Augustanus Vrsinianusque ducti sunt evanuisse, nihilque esse quod ipse Vrsinus omiserit, id quod in aliorum eum scriptorum eclogis fecisse Schweighaeuserus notat l. c. p. XX.

Eiusdem huius de Legatis tituli partem alteram, quae recentiores historicos complectitur, annis uno et viginti post Augustae Vindel. edidit Dav. Hoeschelius. Quae res nihil ad Diodorum pertineret, nisi ille corollarii instar librorum Diodori XXI. — XXVI. eclogas editioni suae adiecisset, quas ab ignoto homine confectas Ric. Thomsonem Anglum ex Lud. Alemanni Florentini libro MS. secum communicasse memorat. Hae eclogae an et ipsae collectionis Constantinianae partem constituerint non liquet: differunt quidem ab ea librorum distinctione auctoremque produnt ipsis hominibus Constantinianis rudiorem: cuius culpam vix multum iri minutum existimo, etiamsi Alemanniano codice, qui longe vitiosissimus est, integrior ullus exstet.

Hoeschelium anno 1634. consequutus est Henr. Valesius edito amplo περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας titulo, cuius exemplar manuscriptum ex insula Cypro redemerat Nic. Fabr. Peirescius. Quod ipsum, ut videtur, cum ed. Valesii denuo contulerat Salmasius, cuius annotationes cum Wesselingio communicavit Io. God. Richterus. Finem libri periisse annotavit Valesius: integro inerant eclogae librorum VII.—XL.

Et his quidem tribus viris facili omnibus opera constiterunt quae ab eis in lucem prolatae sunt Constantiniani operis particulae. Quae longe molestior exantlanda fuit indefessae A. Maii industriae, quum Novae collectionis suae volumine secundo editum titulum περὶ γνωμῶν ex disiectis palimpsesti Vaticani foliis erueret. De quo labore ipsoque libro quum ab editore satis sit expositum ed. nostrae p. III.—IX., nos id unum commemoramus, Vaticanum codicem, postquam pristinae formae restitutus est, VII.—XII. et XV.—XL. Diodori librorum eclogas sententiosas exhibere, nisi quod ablato codicis initio septimi fortasse non omnes supersunt. Nam quae in editos libros incidebant sponte omisit Maius, ut Peirescianarum Valesius: cuius exemplum ita eum imitatum vellemus, ut quam ipse ad p. 44. 17. memorat varietatem scripturae apponere non omitteret. Necesse est enim harum eclogarum libros, utpote ex antiquissimis exemplaribus ductos raroque descriptos, ab vitiis quae reliquos Diodori codices invaserunt saepe intactos mansisse.

Ipsorum eclogariorum operam quod attinet, ea plane fuit mercenariorum: qui ex mandato sibi scriptore tantum quantum ad suum quisque pensum pertinere duceret sumentes saepe nec verborum nexum

curarent, adeoque in media quandoque sententia subsisterent, et nominibus omittendis rerum traditarum intellectum turbarent. Quo in genere diligentius versatus est Photius, qui perditorum aliquot post trigesimum librorum particulas in Bibliothecam suam recepit. Quanquam ille dum compendium adhiberet verbaque Diodori suis mutaret, et alia depravavit et illud vereor ut recte tradat, Viriathi res Diodorum totas libro XXXII. comprehendisse. Eas enim si eodem libro coeptas finitasque sumimus, Valesiana Vaticanaque libri XXXII. excerpta tam fiunt ampla quam sequentis rebus annisque paupera. Quae res Maium induxit ut XXXIII. libri initium a Corinthi excidio faceret Carthaginisque et Corinthi eversiones inter duos libros dispertiret. Quod qui probet, debebit quae de Alexandro Bala post Corinthi excidium sunt in Exc. Val. p. 592. 58. ad Diodoti Tryphonis magis quam Balae historiam continuandam narrata credere, siquidem Balae caedem (Ol. 158. 4. Euseb. p. 188. M.) extremo libro XXXII. scriptam testatur Photius. Mihi nec Maii nec Photii distinctio satisfacit, sed tertia inter utramque media veritati propior fore videtur.

Fragmentorum collectionem, quam Wesselingius instituerat, ego multis locis auxi, alienis nonnullis liberavi, omnia ita digessi ut fieri posset ab eo qui Wesselingii ordinem, ne paginarum series penitus turbaretur, non omnino oblitteratum vellet. Quae ratio ineunda non fuisset in maiore quam est fragmentorum numero.

A D D E N D A.

P. 491. 72. αὐτοῦ] Diodorus haud dubie τοῦ, sed αὐτοῦ scripserat eclogarius.

P. 496. 82. ὑπὸ] Scribendum ἀπό.

P. 503. 83. Post ἀνεῖλε quae sequuntur cum prioribus non cohaerent. — 16. Κάμικον] Scribendum Καμικόν.

P. 507. 92. Dele comma post σύμμαχοι. — 16. ἀπέστειλεν Ἀννίβας τριήραρχον] Atqui Hannibal ipse τριήραρχος erat Adherbalis: Polybius I. 44. 1. Ἀννίβαν, ὃς ἦν Ἀμίλκου μὲν υἱός, τριήραρχος δὲ καὶ φίλος Ἀτάρβου πρῶτος. Quare scribendum ἀπέστειλαν Ἀννίβαν τριήραρχον. Dixit de hoc munere Schweighaeuserus ad Polyb. II. 1. 9.

P. 508. 35. μακρῶν] Haud dubie μικρῶν corrigendum, quod invenit sed repudiavit Wesselingius.

P. 510. 50. πρὶν πολέμου] Scymnus v. 715. κτίζουσι πρὶν Βυζαντίου.

P. 511. 70. 89. Ὀρισσῶν] Ὠρισία urbs non longe hinc dissita ab Stephano memoratur, sed forma gentilis longe diversa.

P. 513. 59. ἀνθρώπων] Nonne ἀνθρωπίων?

P. 530. 27. ἐνεβάλετο χάρακα] Comparari potest τάφρον ἐνέβαλε Plutarchi vita Artaxerxis c. 7.

P. 533. 40. γυναικείαις θυσίαις προςαυλοῦντα Lobeckius in Dissert. de Cotyttiis 1828. p. 4.

P. 538. 5. Scribe Μαρκίου, ut annotatio docet.

P. 546. 28. τέτευχεν] Aptius est ἔτυχεν.

P. 550. 88. Hunc locum Suidas v. Συβαριτικαῖς cum his varietatibus affert: γάστριες — ὅτι συνέβαινεν αὐτοὺς] διότι συνέβαινε ναὐτοῖς — ἐν] νηὶ — et quod receptum vellem ἀναχθῆναι λέγεται — ιοὺς ἐρέτας ἔχων. Idem v. 94. omittit ὧν εἶναι, tum scribens ἀντιμνηστεύοντας et Κλεισθένους θυγα-τρὸς pro γυναικός.

P. 560. 2. Per hunc locum apud Suidam v. Τίμαιος p. 472. hae sunt varietates: ἐλέγξας] ἐξελέγξας 4. τἄλλα]

ἄλλα 9. τελευτήσαντα] τελευτήσαντος 14. μόνον γενομένας] invertit 15. ἐξαμαρτόντα] ἐξαμαρτάνοντα 25. σχεδὸν om. πολλὴν — τε καὶ] καὶ πολλὴν — καὶ 32. φιλαληθὲς] recte φιλάληθες 33. ἕνεκεν] ἕνεκα.

P. 568. 62. annot. dele.

P. 573. 51. ἐγίνετο] Immo ἐγένετο.

P. 589. 99. Verum est ἐπεσήμαινε.

P. 596. 76. οἶ] ᾗ Valesiana.

P. 600. 42. ἀναγωγός] Scribe ἀνάγωγος.

P. 602. 43. Γοργὸς — 47. Γοργοῦ] Scribendum Γόργος — Γόργου.

P. 603. 26. Σεξτίου reponendum cum Valesio.

P. 609. 11. annot. dele.

P. 627. 54. Reiskii coniectura locum non habet.

Fragm. I. v. 23. Scr. ἕως. — XXI. 8. *Eordensibus*] *Eordaeis* corrigi iubet Maius in Add. p. 109. — 18. *subdit*] V. idem ad Exc. Vat. p. 4. 3. — XXVI. v. 4. Post κληθῆναί φασιν deesse quaedam videntur. — XXXII. ἐβασίλευεν] Immo ἐβασίλευσεν. — XLVI. De Demetrio Antigoni patre v. Niebuhrius Opusc. I. p. 233.

ADDENDA
AD EXCERPTA VATICANA.

P. 2. 1. ἔγωγε] ἐγώ τοι cum Eusebio Theodoretus vol. IV. p. 927. 961. Sch. — 11. Quum ἀρετῆς sit in codice, non Eusebianum ἱερῆς sed rescribendum est ἐρατῆς.

P. 3. 9. γὰρ] Malim γάρ ῥ'. Quod ternum rho sic ponit Homerus Il. δ, 467. νεκρὸν γάρ ῥ' ἐρύοντα. — 13. πρεσβυγενέας Plutarchus vol. IX. p. 155. R. se ipse corrigens in vita Lycurgi.

P. 9. 22. καὶ γενεὰν δώσει τοι· ὃ δὲ πρότερόν γε κελεύει οἰκίσσαι σε Hermannus.

P. 10. 13. ἐμπόρων Συβαριτῶν] εὐπόρων Συβαριτῶν recte corrigit Geelius Biblioth. crit. novae vol. IV. p. 437. — Idem v. 15. εἰληφὼς εἴη ῥῆγμα ex loco Timaei, quem citavi in Add. Ab Timaeo autem omnem de Sybaritarum luxurie narrationem in Vaticanis Valesianisque Excerptis scriptam petiit Diodorus.

P. 11. 10. Post ἀποδημίαν oblitteratum fortasse μίαν.

P. 12. 9. σὺ Hermannus ubi ego τὸ.

P. 13. 3. annotationi praefigendum Ἔντιμε, non Ἔντιμος. — 6. Γέλᾳ συνομώνυμον ἁγνῷ Hermannus. — 11. Verum est δέ σοι vel δέ τοι.

P. 14. 16. Interpunge post Ἀνδρέας.

P. 16. 9. τούτων] Σόλωνα Geelius. V. annot. ad p. 25. 12. Σόλωνα recte fortasse addetur: τούτων non deleverim. — 22. πυθομένους] V. annot. ad Exc. Valesii p. 567. 13.

P. 18. 4. λόγοις suspectum esse possit. — 6. ἐπιβουλῆς] Scribe ἐπιβολῆς, etsi illud est p. 23. 11.

P. 21. 2. In margine adde 19.

P. 26. 3. δικαιότερον] Malim δικαιότατον.

P. 27. 13. ἀπεβάλετο fortasse eclogarii est. Eustathius ad Il. p. 1166. 25. ὅτε καὶ τὸν υἱὸν Ἴκαρον ἀπεβάλετο συμφεύγοντα, qui et συμβουλευσαμένη, de quo dixi p. 57. 7., pro activo ponit p. 1169. 50.

P. 29. 3. Ὅτι Ἅρπαγος — εἰπεῖν] Eodem modo dissoluta structura affuit p. 19. 5., nisi utroque loco reponendus est indicativus. Sed p. 28. 31. scribe ἐπηρώτησε.

P. 30. 9. Hic versus continuandus cum praecedentibus.

P. 31. 3. l. Σερούιος.

P. 32. 16. In Add. ad h. l. γραμμικῆς scribe pro γραμματικῆς.

P. 36. 29. κατεστήσατο] Vereor ne συνεστήσατο dici debeat.

P. 39. 10. Fortasse addendum ὡς.

P. 47. 1. καταχθῆναι] καταταχθῆναι Geelius.

P. 52. 1. μεταλαβὼν] καταλαβὼν scribendum esse monitum in Annot. ad Exc. Hoesch. p. 497. 91.

P. 60. 2. Οὐοδόστωρ] Βοδόστωρ Exc. Vales. p. 566. 67. 93.

P. 62. annot. v. 13. l. dum.

P. 63. 4. annot. ubi est ἐπιβολάς, ἐπιτηδεύειν voluerat Maius.

P. 71. 20. οὐδὲ] Malim οὐδὲν.

P. 76. 26. μὴ] Fortasse scribendum est μηδέν.

P. 78. 10. πλὴν τῶν coniicit Bernhardy. — 23. πράξειν] Diodorus scripserat πράξων. — annot. 4.] l. 3.

P. 79. 7. In πεντακιςχιλίων cum Polybio consentit Diodorus Exc. Vrsin. p. 621. 68., ubi v. Wesseling.

P. 80. 7. οὕτω] Immo οὕτω τῷ. — 22. Coniungenda haec cum prioribus videntur.

P. 83. 23. ὅπως] Exspectabam ὥςτε. οὕτως coniicit Bernhardy. Idem p. 84. 2. ὅπως in ὁ mutat. Verisimilius est πῶς ὁ.

P. 84. 4. ἐδέξατο] ἠλλάξατο Geelius.

P. 85. 9. ἀντιδοξουμένου] Immo ἀμφιδοξουμένου. — 15. In his fortasse deest aliquid: quanquam structurae eadem fere negligentia est p. 86. 1. seq.

P. 94. 24. τῶν] An πάντων? — 26. τῶν θεῶν] Immo τῷ θεῷ vel τὸν θεόν.

P. 95. 16. ἐπιγενομένων] Corrigendum ἐπιγινομένων.

P. 98. 9. Relinqui eclogario poterat ἄρκων. — 19. εὐαγωδίων παντελῶς μικρῶν] Diodorus vol. I. p. 285. 9. μικροῖς παντελῶς ἀκατίοις. Dio Chrys. vol. I. p. 219. R. ἐν μικρῷ παντελῶς ἀκατίῳ.

P. 105. 1. annot. v. 3. CCXLIV. volebat Maius.

P. 107. 4. ἑκουσίως ἀναδεικνύναι μὴ προαιρεῖσθαι. διεβεβαιοῦτο δὲ Bernhardy.

P. 110. annot. 4. v. 20. cum — DCXIV. delenda. — 5. Quae post Mai. sunt dele.

P. 112. 18. Post γάρ ponendum signum interrogandi.

P. 116. 20. ἐπαυτοματίσαι] Legendum videtur ἀπαυτοματίσαι.

P. 122. 9. ψιλοῖς] φίλοις? ταύτης autem ad ἀνδραγαθίαν referri videtur. — annot. v. 15. l. Carbonis.

P. 126. 24. ταπεινοτέρας δόξης] Comparari potest Exc. Val. p. 607. 95. ταπεινότατος ὢν τῶν πρεσβευτῶν τῇ δόξῃ.

P. 128. 12. Φιλίππου] Immo Italicorum Druso fidem obstringentium, ut contra eclogarium monet Niebuhrius. — 23. annot. dele: nam scribendum ὥς.

P. 134. 7. χωρεῖ] χειραγωγεῖ Geelius.

P. 136. 21. Comma ante εἶτα pone.

P. 137. 6. Γνάϊος divisim scribebatur. Vnde Suidas ponit inter Γναθωνίδης et γναμπτή.

P. 139. 2. ὁ δὲ — αἰῶνος a prioribus separanda sunt et ad Scaevolam referenda coll. Exc. Val. p. 616. 45.

P. 140. 24. ἔτι καὶ] Malim ἔτι δὲ vel ἔτι δὲ καὶ.

EXCERPTA HOESCHELIANA.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑ'.

489 Πᾶσαν μὲν κακίαν φευκτέον ἐστὶ τοῖς νοῦν ἔχουσι, 1
μάλιστα δὲ τὴν πλεονεξίαν. αὕτη γὰρ διὰ τὴν ἐκ τοῦ συμφέροντος ἐλπίδα προκαλουμένη πολλοὺς πρὸς ἀδικίαν μεγίστων κακῶν αἰτία γίνεται τοῖς ἀνθρώποις. διὸ καὶ μητρόπολις οὖσα τῶν ἀδικημάτων πολλὰς καὶ μεγάλας ἀπεργάζεται συμφορὰς οὐ μόνον τοῖς ἰδιώταις ἀλλὰ καὶ τοῖς μεγίστοις τῶν βασιλέων. ὁ Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς Ἀσίας τέσσαρσι βασιλεῦσιν ὁμονοήσασι πολεμήσας, [οἳ] Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου Αἰγυπτίων ὄντι βασιλεῖ, Σελεύκῳ Βαβυλωνίων, Λυσιμάχῳ Θρᾳκῶν, Κασάνδρῳ τῷ Ἀντιπάτρου Μακεδονίας, καὶ μάχην συνάψας, πολλοῖς βέλεσι τρωθεὶς ἀνηρέθη, καὶ θάπτεται βασιλικῇ τιμῇ. ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Στρατονίκῃ διατριβούσῃ περὶ Κιλικίαν σὺν τοῖς χρήμασι πᾶσιν ἔπλευσεν εἰς Σαλαμῖνα τῆς Κύπρου διὰ τὸ κατέχεσθαι ὑπὸ Δημητρίου.

490 Ὅτι Κέρκυρα πολιορκουμένη πλοΐ καὶ πεζῇ ὑπὸ 2
Κασάνδρου βασιλέως Μακεδόνων, καὶ ἑτοίμη οὖσα ἁλωθῆναι, ὑπὸ Ἀγαθοκλέους βασιλέως Σικελίας ἐῤῥύσθη, τῶν νηῶν τῶν Μακεδονικῶν ἁπασῶν ἐμπρησθεισῶν.

P. 489. inscr. Ἀδήλου ἐκ τῶν χρονικῶν Διοδώρου inscribit H i. e. editio Hoeschelii. Sunt autem Hoescheliana Excerpta ut reliquis multo depravatiora, ita ab homine condita quam maxime rudi, cui relinqui par est quae ipsius ex barbarie profecta sunt. 3. αὕτη] αὐτὴ H ἐκ suspectum est 8. μόνον ed. Rhodomanni, μόνων H 11. οἳ delet Rhodomannus 12. Βαβυλωνίων Rhod, Βαβυλῶνι H 16. αὐτοῦ] αὐτοῦ H 21. πλοΐ Reiskius ad Constantini Caerimon. p. 66., πλοὶ H πεζῇ Wesselingius, πεζὶ H

490. 25. ἐμπρησθεισῶν Rhodomannus, ἐμπρησθησῶν H

πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου· ἄγνοια γὰρ καὶ ἀπάτη πολλάκις οὐκ ἔλαττον κατεργάζεται τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἐνεργείας.

3 Ὅτι παραγενηθεὶς ἐπὶ τὸ καταλειφθὲν στρατόπεδον Ἀγαθοκλῆς μετὰ τὴν ἐκ Κερκύρας ὑποστροφήν, καὶ πυθόμενος τούς τε Λίγυας καὶ τοὺς Τυῤῥηνοὺς ἀπῃτηκέναι τοὺς μισθοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρχάγαθον κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ, πάντας ἀπέσφαξεν, οὐκ ἐλάττους τῶν δισχιλίων. τῶν δὲ Βρεττίων ἀλλοτρίως διὰ ταῦτα πρὸς αὐτὸν διατεθέντων, ἐπεχείρησε πολιορκῆσαι πόλιν ὀνομαζομένην Ἤθας. τῶν δὲ βαρβάρων ἀθροισάντων μεγάλην δύναμιν, καὶ νυκτὸς ἀπροσδοκήτως ἐπιθεμένων αὐτῷ, ἀπέβαλε στρατιώτας τετρακισχιλίους, καὶ οὕτως ἐπανῆλθεν εἰς Συρακόσας.

4 Ὅτι Ἀγαθοκλῆς τὰς ναυτικὰς δυνάμεις ἀθροίσας διέπλευσεν εἰς Ἰταλίαν. διανοούμενος ἐπὶ Κρότωνος στρατεύειν, πρὸς Μενέδημον τὸν Κροτωνιάτην τύραννον, ἑαυτοῦ φίλον ὄντα, πέμψας ἀγγελιαφόρον μὴ θορυβεῖσθαι αὐτοὺς ψευδῶς, θέλων αὐτὴν πολιορκῆσαι, Λάνασσαν τὴν θυγατέρα λέγων πέμπειν πρὸς τὴν Ἤπειρον ἐπὶ τὸν γάμον, στόλῳ κεκοσμημένην βασιλικῷ, καὶ οὕτως ἀπατήσας εὗρεν ἀνετοίμους. εἶτα πολιορκήσας ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν περιέβαλε τείχη, καὶ διὰ πετροβόλου καὶ διορυχῆς τὸν μέγιστον οἶκον καταῤῥάξας, ὡς ἴδον οἱ Κροτωνιᾶται, φόβῳ τὰς πύλας ἀνοίξαντες ἐδέξαντο τὸν Ἀγαθοκλέα καὶ τὸ στράτευμα. εἰσπεσόντες δὲ εἴσω τῆς πόλεως τὰς μὲν οἰκίας διήρπαζον, τοὺς δὲ ἄνδρας κατέσφαξαν. πρὸς δὲ τοὺς ὁμόρους βαρβάρους Ἰάπυγας καὶ Πευκετίους συμμαχίαν ἐποιήσατο, καὶ ναῦς λῃστρικὰς χορηγῶν αὐτοῖς τὰ μέρη τῶν λειῶν ἐλάμβανε. καὶ φρουρὰν ἀπολείπων εἰς Κρότωνα εἰς Συράκοσαν ἔπλευσεν.

5 Ὅτι Δίυλλος Ἀθηναῖος συγγραφεὺς τὰς κοινὰς πρά-

27. τῆς — ἐνεργείας Rhod., τὴν — ἐνέργειαν H cum Exc. Vat. p. 48. 2. ed. Lips. 29. καταλειφθὲν Rhod., καταληφθὲν H 31. πυθόμενος τούς τε Λίγυας — Τυῤῥηνοὺς ἀπῃτηκέναι τοὺς μισθοὺς — κατὰ — αὐτοῦ Exc. Vales. p. 559. 39. s., πόθῳ μὲν τοὺς τεμγύας — τυῤῥικοὺς ἀπηντηκέναι αὐτοὺς μισθωτοὺς — καὶ — αὐτῆς H 32. Ἀρχάγαθον] Ἀγάθαρχον rectius, ut videtur, p. 559. 41. 36. πολιορκῆσαι Rhodomannus, πολιορκήσας H 43. Κρότωνος] Κρότωνα Rhod. 44. ἀγγελιαφόρον Rhod., αἰκλίσφορον H 45. αὐτοὺς] αὐτὰς H 50. περιέβαλε τείχη] immo περιέλαβε τείχει 51. οἶκον] πύργον suspicatur Reiskius 55. ὁμόρους Rhod., ὁμόῤῥους H βαρβάρους Rhod., βαρβάρους καὶ H 56. ἐποιήσατο vertendo expressit Rhod., ἐποιήσαντο H 58. λειῶν Rhod., νεῶν H ἀπολείπων] immo ἀπολιπὼν 60. Δίυλλος Wes-

ξεις συντάξας ἔγραψε βιβλία εἴκοσιν ἕξ· Ψάων δὲ ὁ Πλαταιεὺς τὰς ἀπὸ τούτου διαδεξάμενος πράξεις ἔγραψε βιβλία τριάκοντα.

6 Ὅτι ἐπὶ τοῦ πολέμου τῶν Τυῤῥηνῶν καὶ Γαλατῶν καὶ Σαμνιτῶν καὶ τῶν ἑτέρων συμμάχων ἀνῃρέθησαν ὑπὸ Ῥωμαίων Φαβίου ὑπατεύοντος δέκα μυριάδες, ὥς φησι Δοῦρις.

7 Ὅτι Ἀντίπατρος διὰ φθόνον τὴν ἰδίαν μητέρα ἀνεῖλε. Ὅτι Ἀλέξανδρος ἀδελφὸς Ἀντιπάτρου προςκαλεσάμενος Δημήτριον βασιλέα εἰς βοήθειαν δολοφονεῖ-
491 ται ὑπ' αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ Ἀντίπατρον τὸν μητραλοίαν, ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ αὐτὸν ἐδολοφόνησεν, οὐ βουλόμενος σύνεδρον ἔχειν τῇ βασιλείᾳ.

8 Ὅτι Ἀγαθοκλῆς συναθροίσας δυνάμεις εἰς Ἰταλίαν διεπέρασεν ἔχων πεζοὺς τρισμυρίους, ἱππεῖς τρισχιλίους. τὴν δὲ ναυτικὴν δύναμιν Στίλπωνι παραδοὺς λεηλατεῖν ἐπέταξε τὴν Βρεττίων χώραν. οὗτος πορθῶν τὰς παραθαλασσίους κτήσεις χειμῶνι περιπεσὼν τὰς πλείους τῶν νηῶν ἀπέβαλεν. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς πολιορκήσας τῶν Ἱππωνιατῶν πόλιν καὶ διὰ μηχανῶν πετροβόλων τῆς πόλεως ἐκυρίευσε καὶ ταύτην εἷλε. τῶν δὲ Βρεττίων καταπλαγέντων, πρέσβεις ἀπέστειλαν ὑπὲρ διαλύσεως. καὶ λαβὼν παρ' αὐτῶν ἑξακοσίους ὁμήρους καὶ φρουρὰν ἀπολιπὼν εἰς Συρακόσας ἐπανῆλθεν. οἱ δὲ Βρέττιοι τοῖς ὅρκοις μὴ ἐμμείναντες, ἀλλὰ πανδημεὶ στρατεύσαντες ἐπὶ τοὺς ἀπολειφθέντας στρατιώτας, τούτους κατέκοψαν· τοὺς δὲ ὁμήρους ἀνασώσαντες ἀπελύθησαν τῆς Ἀγαθοκλέους δυναστείας.

συγγνώμη τιμωρίας αἱρετωτέρα.

9 Ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀγόντων στρατόπεδα, καθ' οὓς ἂν καιροὺς ἐν ἀτυχήμασιν ὑπάρχωσι μεγάλοις, ἀκολουθοῦσι ταῖς τῶν πολλῶν ὁρμαῖς, φοβούμενοι τὰς ἐναντιώσεις αὐτῶν.

10 Ὅτι Δημήτριος ὁ βασιλεὺς τὸ δεύτερον ἀποστατησάντων Θηβαίων πολιορκίᾳ τὰ τείχη καθελὼν τὴν πόλιν

selingius, Δίαλλος H 61. εἴκοσιν ἕξ] κς' H 62. Ψάων] Ψαὼν H Πλαταιεὺς Rhod., Πλατεὺς H 63. τριάκοντα] λ' H 66. μυριάδες — φησι Δοῦρις Rhod., μυρία δὲ — φασὶ Δουροις H

491. 72. αὐτοῦ] praestat fortasse τοῦ 78. πορθῶν τὰς — κτήσεις Rhod., πορθοῦντας — κτίσεις H 79. ἀπέβαλεν] ἀπέβαλε H 80. τῶν] immo τὴν Ἱππωνιατῶν Rhod., Ἱππονιακῶν H 81. καὶ supervacuum videtur ἐκυρίευσε — εἷλε Rhod., ἐκυρίευσαν — εἷλον H 84. ἑξακοσίους] χ' H ἐπανῆθεν H 95. ἀποστατησάντων Θηβαίων Rhod., ἀποστατήσαντος Θηβῶν H

κατὰ κράτος εἷλε, δέκα μόνους ἄνδρας ἀνελὼν τοὺς τὴν ἀποστασίαν κατεργαζομένους.

11 Ὅτι Ἀγαθοκλῆς ἀπέστειλεν Ἀγαθοκλῆ τὸν υἱὸν
100 πρὸς Δημήτριον τὸν βασιλέα φιλίαν συνθέσθαι καὶ συμμαχίαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσμένως δεξάμενος τὸν νεανίσκον, στολὴν περιτιθεὶς βασιλικὴν καὶ δῶρα δοὺς μεγαλοπρεπῆ συναπέστειλεν Ὀξύθεμιν τῶν φίλων ἕνα, τῷ μὲν δοκεῖν τὰ πιστὰ λαβεῖν τῆς συμμαχίας, τῷ δὲ ἔργῳ κατασκεψόμενον τὴν Σικελίαν.

12 Ὅτι Ἀγαθοκλῆς ὁ βασιλεὺς πολὺν χρόνον εἰρηνεύων πρὸς Καρχηδονίους μεγάλην ἐπεποίητο παρασκευάσιν ναυτικῶν δυνάμεων. διενοεῖτο γὰρ πάλιν εἰς τὴν Λιβύην διαβιβάζειν στρατόπεδα, καὶ ταῖς ναυσὶν εἴργειν τοὺς Φοίνικας τῶν ἀπὸ τῶν Σαρδῶν καὶ Σικελῶν σιτοπομπιῶν. καὶ ἐν τῷ προγεγονότι κατὰ τὴν Λιβύην πολέμῳ θαλαττοκρατοῦντες οἱ Καρχηδόνιοι διέσωσαν ἐκ τῶν κινδύνων τὴν πατρίδα. εἶχε δὲ ναῦς Ἀγαθοκλῆς ὁ βασιλεὺς ἐξηρτυμένας διακοσίας τετρήρεις καὶ ἑξήρεις· ὅμως εἰς πέρας τὴν προαίρεσιν οὐκ ἤνεγκε διὰ τοιαύτας αἰτίας. Μαίνων ἦν Αἰγεσταῖος τὸ γένος· ἐν δὲ τῇ καταλήψει τῆς πατρίδος ἠλωκὼς δοῦλος ἐγένετο διὰ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ σώματος τῷ βασιλεῖ. καὶ μέχρι μέν τινος εὐδοκεῖν προσεποιεῖτο, τῶν ἐρωμένων καὶ φίλων εἷς ἀριθμούμενος· διὰ δὲ τὴν τῆς πατρίδος συμφορὰν
καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ὕβριν ὑπούλως ἔχων πρὸς τὸν δυ- 492
νάστην, καιρὸν ἔλαβε τῆς κατὰ αὐτοῦ τιμωρίας. ὁ γὰρ βασιλεὺς ἤδη γεγηρακὼς τὰς ὑπαίθρους δυνάμεις Ἀρχαγάθῳ παραδεδώκει. οὗτος δὲ ἦν Ἀρχαγάθου μὲν υἱὸς τοῦ κατὰ Λιβύην σφαγέντος, υἱωνὸς δὲ τοῦ βασιλέως Ἀγαθοκλέους, ἀνδρείᾳ δὲ καὶ ψυχῆς εὐτολμίᾳ πολὺ τοῦ κατὰ λόγον ὑπεραίρων. στρατοπεδεύοντος αὐτοῦ περὶ τὴν Αἴτνην, ὁ μὲν βασιλεὺς βουλόμενος προάγειν ἐπὶ τὴν διαδοχὴν τῆς βασιλείας τὸν υἱὸν Ἀγαθοκλῆ, πρῶτον μὲν ἐν ταῖς Συρακούσαις συνέστησε τὸν νεανίσκον, ἀποφαινόμενος διάδοχον ἀπολείψειν τῆς ἀρχῆς· μετὰ δὲ

98. κατεργαζομένους] immo κατεργασαμένους 2. περιτιθεὶς] immo περιθεὶς 3. Ὀξύθεμιν Rhod., Ὀξυθέμην H 4. τῷ Rhod., τὸ H 11. καὶ] καὶ γὰρ Rhod. σιτοπομπιῶν] σιτοπομπίων H: Σαρδῶν καὶ Σικελῶν eclogarii peccata videntur 14. διακοσίας] σ′ H 16. Μαίνων] Μένων Wesselingius 17. Αἰγεσταῖος Rhod., Αἰγυπταῖος H 18. ἐγένετο] ἐγίνετο H 20. εὐδοκεῖν Rhod., εὐδοκιμεῖν H προσεποιεῖτο] προσεποιῆτο H 21. εἷς ἀριθμ. Rhod. εἰςαριθμ. H

492. 24. ὑπαίθρους Rhod., ὑπέθρους H 26. μὲν Rhod., μένων H 30. προάγειν Rhod., προσάγειν H 32. ἐν ταῖς Συρακούσαις] τοῖς Συρακουσίοις Reiskius, τοῖς ἐν ταῖς Συρακούσαις Rhod.

ταῦτα ἐξέπεμψεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. γράψας ἐπιστολὴν ἐπὶ τὸν Ἀρχάγαθον προσέταξε τούτῳ παραδιδόναι τὰς πεζικὰς καὶ ναυτικὰς δυνάμεις. δι' ἃς ὁ μὲν Ἀρχάγαθος ὁρῶν τὴν βασιλείαν εἰς ἕτερον καταντῶσαν, ἀμφοτέροις ἐπιβουλεῦσαι διέγνω. πρὸς Μαίνωνα τὸν Αἰγεσταῖον διαπεμψάμενος ἔπεισεν ἀνελεῖν τὸν βασιλέα διὰ φαρμάκου, αὐτὸς δὲ ἔν τινι νήσῳ θυσίαν ἐπιτελέσας, καὶ καταπλεύσαντα τὸν νεώτερον Ἀγαθοκλέα παραλαβὼν πρὸς τὴν εὐωχίαν, νυκτὸς καταμεθύσας ἀπέσφαξε. τοῦ δὲ σώματος ῥιφθέντος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ κλύδωνος, ἐπιγνόντες τινὲς ἀπεκόμισαν εἰς Συρακόσας. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰωθὼς μετὰ τὸ δεῖπνον ἀεὶ πτερῷ διακαθαίρεσθαι τοὺς ὀδόντας, ἀπολυθεὶς τοῦ πότου τὸν Μαίνωνα τὸ πτερὸν ᾔτησεν. εἶτα ὁ μὲν φαρμάκῳ σηπτικῷ χρίσας ἀπέδωκεν, ὁ δὲ χρησάμενος αὐτῷ φιλοτιμότερον διὰ τὴν ἄγνοιαν ἥψατο πανταχόθεν τῆς περὶ τοὺς ὀδόντας σαρκός. καὶ πρῶτον μὲν πόνοι συνεχεῖς ἐγένοντο καὶ καθ' ἡμέραν ἐπιτάσεις ἀλγηδόνων, ἔπειτα σηπεδόνες ἀνίατοι πάντῃ τοὺς ὀδόντας περιεῖχον. ἐπὶ δὲ τῆς τελευτῆς γενόμενος ἐκκλησιάσας τὸν λαὸν κατηγόρησε τῆς ἀσεβείας Ἀρχαγάθου, καὶ τὰ μὲν πλήθη παρώξυνε πρὸς τὴν αὐτοῦ τιμωρίαν, τῷ δὲ δήμῳ τὴν δημοκρατίαν ἔφησεν ἀποδιδόναι. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν βασιλέα διακείμενον ἐσχάτως ἤδη κατέθηκεν ἐπὶ τῆς πυρᾶς Ὀξύθεμις ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ Δημητρίου τοῦ βασιλέως, καὶ κατέκαυσεν ὄντα μὲν ἔμπνουν ἔτι, διὰ δὲ τὴν ἰδιότητα τῆς περὶ τὴν σηπεδόνα συμφορᾶς οὐ δυνάμενον φωνὴν προΐεσθαι. Ἀγαθοκλῆς μὲν πλείστους καὶ ποικιλωτάτους φόνους ἐπιτελεσάμενος κατὰ τὴν δυναστείαν, καὶ τῇ κατὰ τῶν ὁμοφύλων ὠμότητι προσθεὶς καὶ τὴν εἰς θεοὺς ἀσέβειαν, πρέπουσαν παρέσχε τῇ παρανομίᾳ τὴν τοῦ βίου καταστροφήν, δυναστεύσας μὲν ἔτη δύο τῶν τριάκοντα λείποντα, βιώσας δὲ δύο πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη, καθὼς Τίμαιος ὁ Συρακόσιος συγγράφει, καὶ Καλλίας καὶ αὐτὸς Συρακούσιος, εἴκοσι δύο βίβλους συγγράψας, καὶ Ἄντανδρος ὁ ἀδελφὸς Ἀγαθοκλέους καὶ αὐτὸς συγγραφεύς. οἱ δὲ Συρακόσιοι τῆς δημοκρατίας τυχόντες τὴν Ἀγαθοκλέους οὐσίαν ἐδήμευ-

36. τούτῳ Rhod., τοῦτον H 37. δι' ἃς] δι' ἃ Wesselingius 38. ἐπιβουλεῦσαι Rhod., ἐπιβουλῆσαι H 39. Αἰγεσταῖον Rhod., Αἰγεταῖον H 41. ἐπιτελέσας Rhod., ἐπιτελεύσας H 49. σηπτικῷ Wessel., στηπτικῷ H 50. φιλοτιμότερον] φιλοτιμώτερον H 57. παρώξυνε] παρόξυνε H αὐτοῦ Rhod., αὐτὴν H 58. δημοκρατίαν] δημοκράτειαν H 65. προΐεσθαι Rhod., προεῖσθαι H 69. δύο] β' H ἑβδ.] ὁ H 70. Τίμαιος] Τιμαῖος H 71. εἴκοσι δύο] κβ' H 74. δημοκρατίας] δημοκρατείας H

σαν, τὰς δὲ εἰκόνας τὰς ἀνατεθείσας ὑπ' αὐτοῦ κατέσπασαν. Μαίνων δὲ ὁ ἐπιβουλεύσας τῷ βασιλεῖ διέτριβεν 493 ἐν τοῖς περὶ Ἀρχάγαθον, πεφευγὼς ἐκ τῶν Συρακουσῶν· πεφρονηματισμένος δὲ ἐπὶ τῷ δοκεῖν καταλελυκέναι τὴν βασιλείαν, τὸν μὲν Ἀρχάγαθον ἐδολοφόνησε, τοῦ δὲ στρατοπέδου κυριεύσας καὶ τὰ πλήθη λόγοις φιλανθρώποις ἰδιοποιησάμενος, διέγνω πολεμεῖν τοῖς Συρακοσίοις καὶ δυναστείας ἀντέχεσθαι.

13 Ὅτι Ἱκέταν στρατηγὸν ἀπέλυσαν Συρακόσιοι μετὰ δυνάμεως πρὸς Μαίνωνα πολεμῆσαι. καὶ μέχρι μέν τινος διεπολέμει, φυγομαχούντων τῶν ἐναντίων καὶ εἰς παράταξιν οὐδαμῶς καταβαινόντων. τῶν δὲ Καρχηδονίων συνεπιλαβομένων τοῖς περὶ Μαίνωνα, πολὺ ταῖς δυνάμεσιν ὑπερεχόντων, ἠναγκάσθησαν οἱ Συρακόσιοι δόντες ὁμήρους τοῖς Φοίνιξι τετρακοσίους διαλύσασθαι τὸν πόλεμον καὶ καταγαγεῖν τοὺς φυγάδας· τῶν δὲ μισθοφόρων ἀτιμαζομένων ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις συνέβη στάσεως πληρωθῆναι τὴν πόλιν. διαστάντων οὖν ἐν τοῖς ὅπλοις τῶν τε Συρακοσίων καὶ τῶν μισθοφόρων, οἱ πρεσβῦται διαπρεσβευσάμενοι καὶ πολλὰ δεηθέντες ἀμφοτέρων μόγις κατέπαυσαν τὴν ταραχὴν ἐπὶ τῷ τοὺς μισθοφόρους ἐν τακτῷ χρόνῳ τὰς ἑαυτῶν κτήσεις ἀποδομένους ἀπελθεῖν ἐκ Σικελίας. τούτων δὲ κυρωθέντων, οἱ μὲν ξένοι κατὰ τὰς ὁμολογίας ἐκλιπόντες τὰς Συρακόσας καὶ παραγενηθέντες ἐπὶ τὸν πορθμὸν ὑπεδέχθησαν ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων ὡς ἂν φίλοι καὶ σύμμαχοι. ὑπὸ γὰρ τῶν πολιτῶν φιλοφρόνως ἀναληφθέντες εἰς τὰς οἰκίας νυκτὸς ἐφόνευσαν τοὺς ὑποδεξαμένους, καὶ τὰς τούτων γυναῖκας γήμαντες κατέσχον τὴν πόλιν. ἐκάλεσαν δὲ ταύτην Μαμερτίνην ἀπὸ τοῦ Ἄρεως, διὰ τὸ τοῦτον κατὰ τὴν ἐκείνων διάλεκτον Μάμερτον καλεῖσθαι.

οἷς γὰρ οὐ μέτεστι τῆς δημαρχίας, τούτους οὐδὲ τῆς ὑπὸ δημάρχου κυρουμένης ψήφου κοινωνεῖν.

14 Ὅτι δεῖ τοῖς μὲν πολεμίοις εἶναι φοβερώτατον, τοῖς δὲ φίλοις διαμένειν βέβαια προσηνέστατον.

15 ἐπειδὴ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀγνοήσαντες τὸ συμφέρον τοῖς πρὸς χάριν λόγοις ἐπηκολουθήσατε, νῦν τοῖς ἔργοις ἑωρακότες τὰ κατὰ τὴν χώραν ἀτυχήματα μεταδιδάχθητε.

75. ἀνατεθείσας Wesselingius, ἀνατιθείσας H 493. 78. πεφευγὼς Rhod., πεφεγὼς H 79. τῷ Rhod., τὸ H 83. ἀντέχεσθαι Wesselingius, ἀνέχεται H 90. τετρακοσίους] υ' H 93. ἀρχαιρεσίαις Rhod., ἀρχιερίαις H 94. διαστάντων Rhod., διαστάντες H 97. τῷ Rhod., τὸ H 98. κτήσεις Rhod., κτίσεις H 10. post κοινωνεῖν quae addit H αἰσχρὸν — Θερσίτην (494. 49.-51.) delevit Rhodom.

τὸ μὲν γὰρ ἀγνοῆσαί ποτε κατὰ τὸν βίον ἐστὶν ἀνθρώπου, τὸ δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πράγμασι πλεονάκις ἁμαρτάνειν τέλεον ἐξεστηκότος τοῖς λογισμοῖς. ὅσῳ γὰρ πλείοσιν ἐλαττώμασι περιπεπτώκαμεν, τοσούτῳ μείζονος τιμωρίας ἄξιοι τυχεῖν ὑπάρχομεν.

ἐπὶ τοσοῦτον γάρ τινες τῶν πολιτῶν προεληλύθασι πλεονεξίας ὥςτε βούλεσθαι τοὺς ἰδίους οἴκους λαμπροὺς κατασκευάζειν ἐκ τῶν τῆς πατρίδος ἀτυχημάτων.

οἱ δὲ περὶ τοὺς βοηθοῦντας τοῖς ἄλλοις ἀνομήσαντες πῶς ἂν χρήσαιντο περὶ αὐτῶν;

494 16 Ὅτι δεῖ τοῖς μὲν ἡμαρτημένοις δοῦναι συγγνώμην, εἰς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἔχειν εἰρήνην.

17 Ὅτι οὐ δεῖ τοὺς ἁμαρτήσαντας ἐκ παντὸς τρόπου κολάζειν, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις μὴ μεταδιδασκομένους.

18 Ὅτι προτερεῖ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἡ μὲν ἐπιείκεια τῆς ὀργῆς, ἡ δὲ εὐεργεσία τῆς τιμωρίας.

19 Ὅτι καλὸν καὶ εὔθετόν ἐστι λύειν μὲν τὴν ἔχθραν, ἀντεισάγειν δὲ φιλίαν. ὅταν γὰρ εἰς ἀπορίαν ἔλθῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐπὶ πρώτην τὴν τῶν φίλων ἁρπαγὴν ὁρμᾶν εἴωθεν.

20 Ὅτι ἔμφυτος οὖσα τοῖς ἀνθρώποις ἡ τοῦ πλείονος ἐπιθυμία τῆς τοιαύτης ὁρμῆς οὐδ' ὅλως ἀφέξεται.

δεῖ γὰρ τὸ τῆς ὑπερηφανίας μέγεθος καὶ τὸ τῆς ἐσθῆτος τυραννικὸν οἴκοι φυλάττειν, εἰς δὲ πόλιν ἐλευθέραν εἰςιόντα τοῖς ἐνθάδε νόμοις πείθεσθαι.

οὗ γάρ τις τὸ γένος καὶ τὴν βασιλείαν κεκληρονόμηκε, τούτου θελήσει καὶ τῆς εὐδοξίας γενέσθαι διάδοχος· αἰσχρὸν γάρ ἐστι τὸ μὲν ὄνομα φέρειν Πύῤῥου τοῦ Ἀχιλλέως, ταῖς δὲ πράξεσι φαίνεσθαι Θερσίτην.

ὅσῳ γάρ τις πλείονος κυριεύει δόξης, τοσούτῳ μείζονα χάριν ἕξει τοῖς αἰτίοις τῶν εὐτυχημάτων. ὥςτε ὧν δύναταί τις τυγχάνειν μετὰ δόξης καὶ χάριτος, τούτων οὐκ ἂν ἐπιθυμῆσαι μετὰ ἀδικίας καὶ ὀνείδους κυριεῦσαι.

21 καλὸν οὖν ἐστιν, ὦ ἄνθρωποι, ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἁμαρτήμασι περὶ τῆς ἰδίας ἀσφαλείας λαμβάνειν τὴν πεῖραν.

Ὅτι οὐ δεῖ προκρίνειν τινὰ τῆς μὲν συγγενείας τὴν ἀλλοτριότητα, τῆς δὲ τῶν συμμάχων εὐνοίας τὸ τῶν πολεμίων μῖσος.

494. 41. ὁρμῆς] πόλεως Exc. Vat. p. 50. 2. 53. μείζονα Rhod., μείζονος H 55. ἀδικίας Rhod., ἀδικίαν H

ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΒ'.

1 *Ὅτι πάτριόν ἐστι τοῖς Ἠπειρώταις μὴ μόνον ἐπὶ τῆς ἰδίας πατρίδος ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν φίλων καὶ συμμάχων κινδυνεύειν.*

2 *Ὅτι Δέκιος ὁ Ῥωμαῖος χιλίαρχος φύλαξ γενόμενος Ῥηγίου διὰ Πύῤῥον τὸν βασιλέα κατέσφαξεν αὐτούς, καὶ τὰς κτήσεις καὶ τὰς γυναῖκας ἰδιοποιήσατο. Καμπανοὶ δὲ οὗτοι ἦσαν, καὶ ἐποίησαν κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον Μαμερτίνοις, ὥςπερ ἐκεῖνοι Μεσσηνίους σφάξαντες. εἶτα τὴν διαίρεσιν τῆς κτήσεως τῶν ἠτυχηκότων ἄδικον ποιησάμενος, ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ Ῥηγίου φυγαδευθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων Καμπανῶν. συνήργησαν δὲ καὶ Μαμερτῖνοι, οἳ μετὰ τῶν λειφθέντων χρημάτων στρατηγὸν ἐποίησαν. καὶ δὴ ὀφθαλμίας νόσου αὐτὸν περιεχούσης, τῶν ἰατρῶν τὸν δόκιμον μεταστειλαμένου αὐτοῦ, τὴν ὕβριν τῆς πατρί- 492 δος ἐκδικῶν κανθαρίσιν ὑπήλειψε τὸν Δέκιον, καὶ τῆς ὁράσεως αὐτὸν ἀπεστέρησε, καὶ φεύγει ἐκ Μεσσήνης.*

Κατὰ δὲ Σικελίαν ἦσαν τύραννοι Ἱκέτας ἐν Συρακόσῃ, Φιντίας εἰς Ἀκράγαντα, Τυνδαρίων ἐν Ταυρομενίῳ, καὶ ἕτεροι τῶν ἐλαττόνων πόλεων. Φιντίας δὲ καὶ Ἱκέτας πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐνστησάμενοι παρετάξαντο περὶ τὸν Ὕβλαιον, καὶ τὴν νίκην Ἱκέτας ἀπηνέγκατο. καταδρομὰς δὲ πρὸς ἀλλήλους ποιούμενοι τὰς κτήσεις διήρπασαν, τὴν δὲ χώραν ἀγεώργητον ἐποίησαν. Ἱκέτας δὲ τῇ νίκῃ ἐπαιρόμενος παρετάξατο πρὸς Καρχηδονίους, καὶ λειφθεὶς πολλοὺς στρατιώτας ἀπέβαλε

73. *ἐκεῖνοι Μεσσηνίους* **Rhod.**, *ἐκείνους Μεσηνέους* **H**
77. *οἳ* **addidit Rhod.**
495. 81. *κανθαρίσιν* **Rhod.**, *κανθάρησιν* **H** 82. *ἀπεστέρησε* **Schaeferus ad Schol. Apollon. p. 206.**, *ἐπεστέρησε* **H** 85. *Τυνδαρίων* **Rhod.**, *Τυνδάριος* **H** 92. *λειφθεὶς* **Wesselingius**, *ληφθεὶς* **H**

περὶ τὸν Τηρίαν ποταμόν. κτίζει δὲ Φιντίας πόλιν, ὀνομάσας αὐτὴν Φιντιάδα, Γελῴους ἀναστάτους ὄντας οἰκίσας ἐν αὐτῇ. ἐστὶ δὲ αὕτη παραθαλάσσιος. καθαιρῶν τὰ τείχη καὶ τὰς οἰκίας τοὺς λαοὺς τῆς Γέλας εἰς τὴν Φιντιάδα μετήνεγκε, κτίσας τεῖχος καὶ ἀγορὰν ἀξιόλογον καὶ ναοὺς θεῶν.

ὅθεν μιαιφόνου γεγονότος, ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων ἐμισήθη τῶν οὐσῶν ὑπ' αὐτῷ, καὶ τοὺς πρὸς φρουρὰν ὄντας ἐδίωξαν, ἐν οἷς πρῶτον ἀπέστησαν Ἀγυριναῖοι.

3

Ὅτι ὑπὸ Γαλατῶν Πτολομαῖος ὁ βασιλεὺς ἐσφάγη καὶ πᾶσα ἡ Μακεδονικὴ δύναμις κατεκόπη καὶ διεφθάρη.

Ὅτι ἡ Καδμεία νίκη παροιμία ἐστίν. ἐστὶ δὲ οὕ- 4
τω· τὸ τοὺς νικήσαντας συμφορὰν ἔχειν, τοὺς δὲ ἡττημένους μηδὲν κινδυνεύειν διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἡγεμονίας.

Ὅτι Φιντίας ὁ Φιντιάδος κτίστωρ, Ἀκράγαντος τύ- 5
ραννος, εἶδεν ὄναρ δηλοῦν τὴν τοῦ βίου καταστροφήν, ὗν ἄγριον κυνηγοῦντος ὁρμῆσαι κατ' αὐτοῦ τὴν ὗν καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ τοῖς ὀδοῦσι πατάξαι καὶ διελάσαντα τὴν πληγὴν κτεῖναι.

Ὅτι Ἱκέτας ἐννέα ἔτη δυναστεύσας Συρακόσας ὑπὸ 6
Θυνίωνος τοῦ Μαμέως ἐκβάλλεται τῆς τυραννίδος.

Ὅτι Θυνίων καὶ Σώστρατος διαδεξάμενοι Ἱκέταν 7
οὕτω πάλιν προκαλοῦνται Πύῤῥον τὸν βασιλέα εἰς Σικελίαν.

Ὅτι Μαμερτῖνοι οἱ Μεσσηνίους δολοφονήσαντες 8
συμμαχίαν μετὰ Καρχηδονίων ποιήσαντες ἔκριναν κοινῇ διακωλύειν Πύῤῥου τὴν εἰς Σικελίαν διάβασιν· Τυνδαρίων δὲ ὁ Ταυρομενίας τύραννος ἔκλινε πρὸς αὐτόν, καὶ ἕτοιμος ἦν δέξασθαι τῇ πόλει τὰς μετ' αὐτοῦ δυνάμεις.

Ὅτι Καρχηδόνιοι συμμαχίαν ποιήσαντες μετὰ Ῥω- 9
496 μαίων πεντακοσίους ἄνδρας ἔλαβον εἰς τὰς ἰδίας ναῦς· καὶ εἰς τὸ Ῥήγιον διαβάντες προσβολὰς ποιούμενοι τῆς μὲν πολιορκίας ἀπέστησαν, τὴν δὲ παρεσκευασμένην ὕλην

95. οἰκίσας Rhod., οἰκήσας H 96. αὕτη] αὐτὴ H παραθαλάσσιος Rhod., παραθαλασσίους H 97. τοὺς Rhod., καὶ τοὺς H 8. τὸ Rhod., τῷ H 11. κτίστωρ Rhod., κτήτωρ H 13. κυνηγοῦντος Rhod., κυνηγοῦντα H 16. ἐννέα] θ' H Συρακόσας] Συρακούσης Rhod. 17. Μαμέως] Μαμέων H, Μαμμέως Rhod. 20. προκαλοῦνται] immo προσκαλοῦνται 22. Μεσσηνίους δολοφονήσαντες Rhod., Μεσσήνην δολοφονήσαντας H 24. Πύῤῥου Rhod., Πύῤῥον H 26. δέξασθαι Rhod., δέξαι H 29. πεντακοσίους] φ' H
496. 31. μὲν ante ποιούμενοι (i. e. ποιησάμενοι) ponit H

εἰς ναυπηγίαν ἐνέπρησαν, καὶ διέμειναν φυλάττοντες τὸν πορθμόν, παρατηροῦντες τὴν διάβασιν Πύῤῥου.

10 Ὅτι Θυνίωνος τῆς Νήσου κυριεύοντος, καὶ Σωστράτου τῆς Συρακόσης τυραννοῦντος, ἔχοντες στρατιώτας μυρίους διεπολέμουν ἀλλήλοις· ἀμφότεροι δὲ κάμνοντες ἐν τῷ πολέμῳ διεπρεσβεύοντο πρὸς Πύῤῥον.

11 Ὅτι Πύῤῥος ἐν Ἰταλίᾳ ἐπολέμησεν ἔτη δύο καὶ μῆνας τέσσαρας. Ὅτι τούτου παρασκευαζομένου πρὸς τὸν ἔκπλουν τὰς Συρακόσας Καρχηδόνιοι ἐπολιόρκουν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ἑκατὸν ναυσὶν ἐφορμοῦντες τῷ μεγάλῳ λιμένι· πεζῇ δὲ πέντε μυριάσι πλησίον τῶν τειχῶν στρατεύοντες τειχήρεις συνεῖχον τοὺς Συρακοσίους, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν κατατρέχοντες ἔρημον κατεσκεύασαν. διὸ τῷ πολέμῳ κάμνοντες οἱ Συρακόσιοι τὰς ἐλπίδας εἶχον ἐν τῷ Πύῤῥῳ διὰ Λάνασσαν τὴν γυναῖκα, τὴν θυγατέρα Ἀγαθοκλέους, ἐξ ἧς ἐγέννησεν Ἀλέξανδρον υἱόν, καὶ διὰ τοῦτο καθ' ἡμέραν ἄλλους ἐπ' ἄλλοις πρέσβεις ἔστελλον πρὸς αὐτόν. ἐμβιβάσας δὲ τὸν λαὸν εἰς τὰς ναῦς καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Τάραντος, καὶ δεκαταῖος εἰς Λοκροὺς κατῆρεν. ἐντεῦθεν καταπλεύσας τὸν πορθμὸν καὶ διάρας Σικελίαν κατῆρεν εἰς τὴν Ταυρομένιον. ἐκεῖθεν προςλαβόμενος εἰς συμμαχίαν Τυνδαρίωνα τὸν δυνάστην Ταυρομενίας, καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ στρατιώτας, κατέπλευσεν εἰς τὴν Κατάνην. καὶ προςδεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων μεγάλως καὶ χρυσοῖς στεφάνοις στεφθείς, ἀπεβίβασε τὴν πεζὴν δύναμιν. ταύτης δὲ πορευομένης εἰς Συρακόσας καὶ ὁ στόλος συμπαρέπλει κεκοσμημένος πρὸς ναυμαχίαν. ὡς δὲ πλησίον ἐγένοντο Συρακόσης, οἱ μὲν Καρχηδόνιοι προαπεσταλκότες τριάκοντα ναῦς διά τινας χρείας ἀναγκαίας ταῖς καταλελειμμέναις οὐκ ἐτόλμησαν πολεμῆσαι. διόπερ Πύῤῥος ἀκινδύνως διέπλευσεν εἰς Συρακόσας, καὶ παρέλαβε τὴν Νῆσον παρὰ Θυνίωνος, τὴν δὲ ἄλλην πόλιν παρὰ Συρακοσίων καὶ Σωσιστράτου. οὗτος δὲ ἐκυρίευσεν Ἀκράγαντος καὶ πολλῶν ἄλλων πόλεων, ἔχων στρατιώτας ὑπὲρ τοὺς μυρίους. καὶ τὸν μὲν Θυνίωνα καὶ

32. ἐνέπρησαν **Rhod.**, ἐνέπειραν **H** 37. ἀλλήλοις **Rhod.**, ἀλλήλους **H** 38. ἐν deleverim 40. τέσσαρας] δ' **H** 42. ἑκατὸν] ρ' **H** 43. ἐφορμοῦντες **Rhod.**, ἐφυρμῶντες **H** πεζῇ] πεζὶ **H** 48. Λάνασσαν Wesselingius, Μάνασσαν **H** 51. ἔστελλον **Rhod.**, στέλλειν **H** 55. καταπλεύσας τὸν πορθμὸν καὶ διάρας] ἐκπλεύσας καὶ διάρας τὸν πορθμὸν **Reiskius** Σικελίαν] τῆς Σικελίας **Rhod.** 59. μεγάλως vel μεγαλωστὶ **Rhod.**, μεγάλοις **H** 64. τριάκοντα] λ' **H** 67. παρέλαβε **Rhod.**, παραλαβὼν **H** 69. Συρακοσίων **Rhod.**, Συρακοσίοις **H** 70. ἐκυρίευσεν]

Σωσίστρατον καὶ τοὺς Συρακοσίους κατήλλαξε καὶ εἰς ὁμόνοιαν ἤγαγεν, ὡς μεγάλης ἀποδοχῆς διὰ τὴν εἰρήνην. ὁ δὲ βασιλεὺς παραλαβὼν τά τε βέλη καὶ τὰς μηχανὰς καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει παρασκευάς. αἵ δὲ ναῦς ἃς παρέλαβεν ἐν ταῖς Συρακόσαις κατάφρακτοι ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἄφρακτοι εἴκοσι· ἡ μὲν βασιλικὴ ἐννήρης· ὁ δὲ σύμπας στόλος σὺν ταῖς μετ' αὐτοῦ κομισθείσαις πλείους διακοσίων· ἐν τούτῳ δὲ ὄντος αὐτοῦ ἧκον πρέσβεις ἐκ Λεοντίνων ὑπὸ Ἡρακλείδου τοῦ δυνάστου, λέ- 497 γοντες παραδώσειν τῷ βασιλεῖ τὴν πόλιν καὶ τὰ φρούρια καὶ στρατιώτας πεζοὺς τετρακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ πεντακοσίους. ἧκον δὲ καὶ ἕτεροι πλεῖστοι εἰς Συράκοσαν, λέγοντες τὰς πόλεις παραδώσειν καὶ συνεργήσειν τῷ Πύῤῥῳ. ὁ δὲ πάντας φιλανθρώπως ἀποδεξάμενος ἀπέλυσεν εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας, ἐλπίζων καὶ Λιβύης τυχεῖν.

12 Ὅτι ὁ λιμὴν ὁ Κορινθιακὸς Λέχαιος καλεῖται.

13 Ὅτι Βρέννος ὁ βασιλεὺς Γαλατῶν μετὰ πεντεκαίδεκα μυριάδων θυρεοφόρων καὶ ἱππέων μυρίων καὶ ἑτέρου ἀγοραίου ὄχλου καὶ ἐμπόρων πλείστων καὶ ἁμαξῶν δισχιλίων εἰς Μακεδονίαν ἐλθὼν πόλεμον ἐποίησεν, ἐν ᾧ πολλοὺς στρατιώτας ἀποβαλών, ὡς μὴ ἰσχύσας, ὕστερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλθών, καὶ εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον, θέλων ἀποσυλῆσαι αὐτό. καὶ πολλοῦ πολέμου γεγονότος μυριάδας ἐκεῖσε στρατιωτῶν ἀποβαλὼν ἐπλήγη καὶ αὐτὸς Βρέννος τρισὶ πληγαῖς· βαρυνόμενος δὲ καὶ πρὸς θάνατον, συναγαγὼν τὸν λαὸν αὐτοῦ διελάλησε τοῖς Γαλάταις, συμβουλεύσας αὐτοῖς ἑαυτὸν καὶ τοὺς τραυματίας ἅπαντας ἀποκτεῖναι, καὶ τὰς ἁμάξας καύσαντας εὐζώνους εἰς τὰ οἰκεῖα ἐπανελθεῖν· βασιλέα δὲ καταστῆσαι Κιχώριον. Βρέννος δὲ ἄκρατον πολὺν ἐμφορησάμενος ἑαυτὸν ἀπέσφαξε. Κιχώριος δὲ τοῦτον θάψας τοὺς τραυματίας καὶ τοὺς ἀπὸ χειμῶνος καὶ πείνης ταλαιπωρήσαντας ἀνεῖλεν, ὄντας περὶ δισμυρίους· καὶ οὕτως τοῖς λοιποῖς διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ πρὸς οἶκον τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. κατὰ δὲ τὰς δυσχωρίας οἱ Ἕλληνες ἐπιτιθέμενοι τὰς οὐραγίας ἀπέκοπτον, καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἦραν ἅπασαν· πορευόμενοι δὲ πρὸς Θερμοπύλας, καὶ σπανιζούσης αὐτοῦ τροφῆς, ἀπέλιπον ἄλλους δισμυρίους.

immo ἐκυρίευεν 74. post εἰρήνην Rhod. τετευχώς, Reiskius ἔτυχε addit, mutato is quidem ὡς in ἐφ' ᾧ: pro quo etiam τετευχώς Rhod. 75. παραλαβὼν] παρέλαβε Rhod. ἦσαν ante κατάφρακτοι addit Rhod. 79. ἐννήρης] θ' ἤρης H 80. διακοσίων] σ' H: suspectus numerus Wesselingio 82. λέγοντες Rhod., λέγοντος H 497. 83. τετρακισχ. — πεντ.] δ, — φ' H 90. Λέχαιος] Λεχαῖος H πεντεκαίδ.] ιέ H 92. μυριάδων Rhod., μυριάδας H 94. δισχ.] β, H 3. καύσαντας Rhod., καύσαντες H 7. ἀπὸ] malim ὑπὸ 11. οὐραγίας Rhod., ἀργίας H

διὰ δὲ τῶν Δαρδάνων διερχόμενοι ἅπαντες διεφθάρησαν, καὶ οὐδεὶς ὑπελείφθη ἀπελθεῖν οἶκον.

14 Ὁ Πύῤῥος τὰ κατὰ Συρακόσας καὶ Λεοντίνους καταστησάμενος μετὰ δυνάμεως ἐπὶ τὴν Ἀκράγαντα προῆλθεν. ὄντος δὲ αὐτοῦ περὶ τὴν ὁδοιπορίαν ἧκον ἐν ναυσὶ λέγοντες τὴν φρουρὰν τὴν Καρχηδονίων ἐκβεβληκέναι, ἣν εἶχον, ὅπως μὴ Φιντίας δυναστεύσῃ αὐτῶν, λέγοντες τὴν πόλιν παραδώσειν καὶ συμμάχους γενέσθαι. αὐτοῦ δὲ ἀναλαβόντος τὴν στρατιάν, εἰς Ἀκράγαντα παραγενόμενος τὴν μὲν πόλιν ἔλαβε παρὰ Σωσιστράτου καὶ τοὺς στρατιώτας, πεζοὺς μὲν ὀκτακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ ὀκτακοσίους, πάντας δὲ ἐπιλέκτους, οὐδὲν ἀπολειπομένους τῶν Ἠπειρωτῶν· παρέλαβε δὲ καὶ τριάκοντα πόλεις ὧν ἦρχε Σωσίστρατος. μετὰ δὲ ταῦτα ἀποστείλας ἐς Συρακόσας ἤγαγεν ὄργανα πολιορκητικὰ καὶ βελῶν πλῆθος. ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπικράτειαν, ἔχων πεζοὺς τρισμυρίους. ἱππεῖς δὲ χιλίους πεντακοσίους καὶ ἐλέφαντας. καὶ πρώτην πόλιν Ἡράκλειαν ἠγάγετο, φρουρουμένην ὑπὸ Καρχηδονίων· μετὰ δὲ ταῦτα Ἀζῶνας παρέλαβεν. εἶτα Σελινούντιοι τῷ βασιλεῖ 498 προσεχώρησαν εἶτα Ἁλικυαῖοι καὶ Αἰγεσταῖοι καὶ ἄλλαι πλεῖσται πόλεις. Ἐρυκίνης δὲ ἐχούσης φρουρὰν ἀξιόλογον Καρχηδονίων, καὶ φύσιν ἐχούσης ὀχυρὰν καὶ δυσπολιόρκητον, ἔκρινεν ὁ Πύῤῥος βίᾳ ταύτην ἐξελεῖν διὰ πολιορκίας. διὸ καὶ τοῖς τείχεσι προσαγαγὼν μηχανάς, καὶ πολιορκίας μεγάλης γενομένης καὶ ἰσχυρᾶς ἐπὶ πολὺν χρόνον, βουλόμενος φιλοδοξῆσαι ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν Ἡρακλέους τάξιν ἁμιλλώμενος, πρῶτος τοῖς τείχεσιν ἐπέβαλε, καὶ μάχην ἡρωικὴν συστησάμενος τοὺς ἐπιῤῥάξαντας Καρχηδονίους ἀπέκτεινε· συνεπιλαβομένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων φίλων κατὰ κράτος εἷλε τὴν πόλιν. φρουρὰν δὲ καταστήσας ἐν αὐτῇ ἀπῆρε πρὸς τὴν Ἰαιτίνων πόλιν, ὀχυρότητι διαφέρουσαν καὶ κατὰ τοῦ Πανόρμου καλῶς κειμένην. τῶν δὲ Ἰαιτίνων ἑκουσίως προσχωρησάντων εὐθὺς ἧκεν ἐπὶ τῶν Πανορμιτῶν πόλιν, ἔχουσαν λιμένα κάλλιστον τῶν κατὰ Σικελίαν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν πόλιν

14. τῶν Δαρδάνων Rhod., τοῦ Δαρδάνου H 26. ὀκτακισχ. — ὀκτ.] η — ω' H 27. ἀπολειπομένους] ἀπολιπομένους H 31. τὴν] τῆς H 32. χιλ. πεντ.] ,αφ' H 34. ἠγάγετο] ὑπηγάγετο Rhod., προσηγάγετο ego coniicio

498. 36. Ἁλικυαῖοι — Αἰγεσταῖοι Rhod., Ἀλιηναῖοι — Αἰγεταῖοι H 43. τὴν Ἡρακλέους τάξιν ἁμιλλώμενος] fortasse τῇ Ἡ. δόξῃ ἁμιλλώμενος vel διαμιλλώμενος, sive πρὸς τὴν Ἡ. δόξαν, quorum hoc est XI. 84., illud XVII. 85. 49. ἀπῆρε Wesselingius, ἐπῆρε H Ἰαιτίνων] Αἰγίνων H, Ἰετινῶν Cluverius 51. Ἰαιτίνων] Ἰετινῶν H 52. τῶν] immo τὴν 53. τῶν κατὰ Σικελίαν Rhod., τὴν κατὰ Σικελῶν H

συμβέβηκε τετευχέναι ταύτης τῆς προσηγορίας. εἷλε δὲ καὶ ταύτην κατὰ κράτος· καὶ τῶν Ἐρκτῶν κατασχὼν τὸ ὀχύρωμα πάσης τῆς Καρχηδόνος ἐπεκράτησε δυνάμεως καὶ κύριος ἐγένετο πλὴν τοῦ Λιλυβαίου· αὕτη γὰρ ἡ πόλις ὑπὸ Καρχηδονίων ἐκτίσθη μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Καρχηδονίων Μοτύης ὑπὸ Διονυσίου τοῦ τυράννου. τοὺς γὰρ ἐκ ταύτης ὑπολειφθέντας ἀθροίσαντες κατῴκισαν εἰς τὸ Λιλύβαιον. τοῦ δὲ Πύῤῥου περὶ τὴν πολιορκίαν ταύτης παρασκευαζομένου διεβίβασαν ἐκ τῆς Λιβύης οἱ Καρχηδόνιοι δύναμιν ἀξιόλογον εἰς τὸ Λιλύβαιον· πολὺν δὲ σῖτον ἐκόμισαν θαλασσοκρατοῦντες, μηχανὰς δὲ καὶ βέλη πλῆθος ἄπιστον. οὔσης δὲ τῆς πόλεως τὸ πλεῖστον μέρος ἐν θαλάσσῃ, τὰς ἀπὸ τῆς γῆς προσόδους ἐτείχισαν καὶ πύργους πυκνοὺς ἐποίησαν, καὶ τάφρον ὀρύξαντες μέγαν διεπρεσβεύσαντο πρὸς τὸν βασιλέα ὑπὲρ διαλύσεως καὶ εἰρήνης, συνθέσθαι καὶ χρημάτων πλῆθος δοῦναι. τοῦ βασιλέως χρήματα λαβεῖν μὴ προσδεχομένου, πεισθέντος δὲ τὸ Λιλύβαιον συγχωρῆσαι τοῖς Καρχηδονίοις, οἱ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου φίλοι καὶ οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων ἀποκαλοῦντες μηδενὶ τρόπῳ συγχωρεῖν τοῖς βαρβάροις ἐπιβάθραν ἔχειν κατὰ τῆς Σικελίας, ἀλλ' ἐξ ἁπάσης αὐτῆς ἐξελάσαι τοὺς Φοίνικας καὶ διορίσαι τῷ πελάγει τὴν ἐπαρχίαν, εὐθὺς ὁ βασιλεὺς πλησίον τῶν τειχῶν καταστρατοπεδεύσας, τὸ μὲν πρῶτον συνεχεῖς τοῖς τείχεσιν ἐποιεῖτο προσβολὰς ἐκ διαδοχῆς· ἠμύναντο δὲ οἱ Καρχηδόνιοι διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τὸ μέγεθος τῆς παρασκευῆς. τοσοῦτον γὰρ πλῆθος καταπελτῶν ὀξυβελῶν τε καὶ πετροβόλων ἤθροιστο παρὰ Καρχηδονίων ὥστε τὸ τεῖχος μὴ χωρεῖν τὸ πλῆθος τῆς παρασκευῆς. διὸ καὶ βελῶν παντοδαπῶν
499 ἀχθομένων ἐπὶ τοὺς πολιορκοῦντας, πολλῶν πιπτόντων, πολλῶν δὲ τραυματιζομένων, ἠλαττοῦτο Πύῤῥος. ἐπεβάλετο καὶ αὐτὸς μηχανὰς ὁ βασιλεὺς κατασκευάζειν, τῶν ἐκ Συρακούσης ἀναχθεισῶν αὐτῷ, καὶ διὰ τῆς μεταλλείας ἐπεβάλετο τὰ τείχη σαλεῦσαι. τῶν δὲ Καρχηδονίων ἀντιμαχομένων, διὰ τὸ πετρώδη εἶναι τὸν τόπον, δύο μῆνας πολιορκήσας, καὶ ἀπογνοὺς τὴν ἐκ τῆς βίας ἅλωσιν, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. κρίνας οὖν στόλον μέγαν

61. Λιλύβαιον] Λιλυβαῖον H 62. περὶ] πρὸς Reiskius 64. Λιλύβαιον] Λιλυβαῖον H 70. εἰρήνης] εἰρήνης ἕτοιμοι Rhod. 73. τὸ Λιλύβαιον] τὸν Λιλυβαῖον H 84. ἤθροιστο Rhod., ἤθροιτο H 85. τεῖχος — πλῆθος Reiskius, πλῆθος — τεῖχος H 86. ἀχθομένων] ἀγομένων Rhod., ἀφιεμένων Wesselingius

499. 89. μηχανὰς Rhod., μηχαναῖς H 90. ἀναχθεισῶν] ἐναχθεισῶν H: χωρὶς τῶν Rhod.

κατασκευάζειν, καὶ διὰ τούτου θαλασσοκρατήσας δυνάμεις πρὸς Λιβύην διαβιβάζειν, ἔτρεπε τὴν ὁρμήν.

Τῶν δὲ τὴν Μεσσήνην οἰκούντων Μαμερτίνων ηὐξημένων * πολλὰ μὲν φρούρια * αὐτοὶ δὲ εὔζωνον ποιήσαντες τὴν δύναμιν ἧκον ἐν τάχει βοηθήσοντες τῇ Μεσσηνίᾳ πολεμουμένῃ. ὁ δὲ Ἱέρων ἀπαλλαγεὶς ἐκ τῆς πολεμίας, Μύλας κατὰ κράτος ἑλὼν ἐκυρίευσε στρατιωτῶν χιλίων πεντακοσίων. εὐθὺς δὲ καὶ τἄλλα χωρία χειρούμενος κατήντησεν ἐπὶ τὸ Ἀμήσελον, κείμενον μεταξὺ Κεντοριπίνων καὶ Ἀγυραίου. ἐχυροῦ δὲ ὄντος καὶ πολλοὺς στρατιώτας ἔχοντος, ἐκπολιορκήσας τὸ χωρίον τοῦτο μὲν κατέσκαψε, τοὺς δὲ φρουροῦντας ἀπολύσας τῶν ἐγκλημάτων ἔταξεν εἰς τὰς ἰδίας τάξεις. τῆς δὲ χώρας τὴν μὲν τοῖς Κεντοριπίνοις, τὴν δὲ τοῖς Ἀγυριναίοις ἐδωρήσατο. μετὰ δὲ ταῦτα Ἱέρων ἔχων δύναμιν ἀξιόλογον ἐστράτευσεν ἐπὶ Μαμερτίνους, καὶ τὴν μὲν Ἄλεσαν παραδόσει προςηγάγετο, ὑπὸ δὲ τῶν Ἀβακαινίνων καὶ Τυνδαριτῶν προθύμως προςδεχθεὶς ἐκυρίευσε τῶν πόλεων τούτων, καὶ εἰς στενὴν χώραν συνήλασε τοὺς Μαμερτίνους. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους τὴν ἐγγὺς Μεσσήνης εἶχε πόλιν τὴν τῶν Ταυρομενιτῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ Τυῤῥηνικοῦ τὴν Τυνδαριτῶν. ἐμβαλὼν δὲ εἰς Μεσσήνην κατεστρατοπέδευσε παρὰ τὸν Λοίτανον ποταμόν, πεζοὺς ἔχων μυρίους, ἱππεῖς δὲ χιλίους πεντακοσίους· ἀντεστράτευσαν δὲ καὶ Μαμερτῖνοι ἔχοντες πεζοὺς ὀκτακιςχιλίους, ἱππεῖς δὲ . . μ′· στρατηγὸν δὲ εἶχον Κίων. οὗτος δὲ μάντεις ἀθροίσας ἱεροσκόπους, θύσας ἐπηρώτησε περὶ τῆς μάχης. τῶν δὲ ἀποφηναμένων ὅτι διὰ τῶν ἱερῶν οἱ θεοὶ σημαίνουσι νυκτερεύσειν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων, περιχαρὴς ἦν, ὡς κυριεύσων τῆς τοῦ βασιλέως στρατοπεδείας. εὐθὺς ἐκτάξας τὴν δύναμιν ἐπειρᾶτο διαβαίνειν τὸν ποταμόν. Ἱέρων δ᾽ ἔχων τοὺς φυγάδας Μεσσήνης διακοσίους συστρατεύοντας, διαφόρους ταῖς ἀνδρείαις καὶ ἀρεταῖς, προςθεὶς αὐτοῖς ἄλλους τετρακοσίους ἐπιλέκτους προςέταξε τὸν πλησίον λόφον τὸν ὀνομαζόμενον Θώρακα περιελθεῖν,

96. *τούτου* **Rhod.**, *τοῦτο* **H** **100.** *βοηθήσοντες*] *βοηθήσαντες* **H** **3.** *χιλ. πεντ.*] *͵αφ′* **H** **5.** *Κεντοριπίνων* **Wesselingius**, *Κεντοριππίνων* **H: sed verum** *Κεντορίπων* **6.** *Ἀγυραίου*] *Ἀγυριναίων* **Wesselingius**, *Ἀγυραίων* **Rhod.: verum puto** *Ἀγυρίου* **10.** *Κεντοριπίνοις — Ἀγυριναίοις* **Wesselingius**, *Κεντοριππίνοις — Ἀγυραίοις* **H**

13. *παραδόσει* **Rhod.**, *παραδὼς* **H** **17.** *τὴν* **aut prius aut posterius delendum** *Μεσσήνης εἶχε* **Rhod.**, *Μεσήνην εἶχον* **H** **18.** *Τυῤῥηνικοῦ* **Rhod.**, *Τυῤῥικοῦ* **H** **21.** *χιλίους πεντακοσίους*] *͵αφ′* **H** **22.** *ὀκτακιςχιλίους*] *͵η* **H** **23.** *μ′*] *͵β* **Reiskius, aliter Casaubonus** **24.** *θύσας* **Rhod.**, *θύσαι* **H et** *ἐπερώτησε* **30.** *Μεσσήνης διακ. — τετρακ.*] *Μεσήνης σ′ — υ′* **H**

καὶ τοῖς πολεμίοις κατὰ νώτου προςπεσεῖν· αὐτὸς δὲ
τὴν δύναμιν ἐκτάξας κατὰ στόμα ἀπήντα. γενομένης δὲ
περὶ τὸ ῥεῖθρον ἱππομαχίας, ἅμα καὶ τῶν πεζῶν παρα-
τάξεως τοῦ βασιλέως προκατειληφότων ὀφρύν τινα περὶ
τὸν ποταμόν, καὶ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ τόπου πλεονεκτοῦν-
500 τος, μέχρι μέν τινος ἰσόῤῥοπος ἦν ὁ κίνδυνος· ἐπεὶ δὲ
οἱ τὸν λόφον περιελθόντες ἐπέῤῥαξαν παραδόξως τοῖς
Μαμερτίνοις, καὶ νεαλεῖς ὄντες τοὺς κάμνοντας τῇ μά-
χῃ ῥᾳδίως ἀνῄρουν, τότε δὴ πανταχόθεν κυκλωθέντες
πρὸς φυγὴν ὥρμησαν. ἐπικειμένων τῶν Συρακοσίων δυ-
νάμει, πάντας κατέκοψαν. ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Μαμερ-
τίνων ἀγωνιζόμενος ἐκθύμως, καὶ περιπεσὼν πολλοῖς
τραύμασι καὶ λιποψυχήσας, ἐξωγρήθη. οὗτος ἀνεκομί-
σθη ἔμπνους εἰς τὴν τοῦ βασιλέως παρεμβολὴν καὶ πα-
ρεδόθη ἰατροῖς εἰς θεραπείαν, κατὰ τὴν μαντείαν καὶ
τὴν τῶν ἱεροσκόπων πρόῤῥησιν νυκτερεύσαντος αὐτοῦ
εἰς τὴν τῶν ἐναντίων παρεμβολήν. τοῦ βασιλέως δὲ θέ-
λοντος περὶ πολλοῦ θεραπεῦσαι τὸν Κίων, ἧκόν τινες
ἵππους φέροντες ἐκ τοῦ πολέμου εἰς τὸν βασιλέα. ὁ
Κίως δὲ ἐπιγνοὺς τὸν τοῦ ἰδίου υἱοῦ ἵππον, ὑπέλαβεν
ἀνῃρῆσθαι τὸν νεανίσκον. περιαλγὴς δὲ γενόμενος τὰς ῥα-
φὰς τῶν τραυμάτων διέῤῥηξε, τὴν ἀπώλειαν τοῦ τέκνου
θανάτῳ τιμησάμενος. οἱ δὲ Μαμερτῖνοι, ἀπαγγελίας γε-
νομένης ὅτι σὺν τῷ στρατηγῷ Κίῳ καὶ οἱ λοιποὶ στρα-
τιῶται πάντες ἀπολώλασιν, ἔκριναν μεθ᾽ ἱκετηρίας ἀπαν-
τᾶν τῷ βασιλεῖ. οὐ μὴν ἡ τύχη εἴασε παντελῶς πεσεῖν
τὰ κατὰ Μαμερτίνους πράγματα. Ἀννίβας γὰρ ὁ τῶν
Καρχηδονίων στρατηγὸς ἔτυχεν ὁρμῶν ἐν τῇ Λιπάρας
νήσῳ. ἀκούσας δὲ τὸ παράδοξον, ἧκε κατὰ τάχος εἰς
τὸν βασιλέα, τῷ μὲν λόγῳ συγχαίρων, τῷ δὲ ἔργῳ σπεύ-
δων τὸν Ἱέρωνα καταστρατηγῆσαι δι᾽ ἀπάτης. ὁ μὲν βα-
σιλεὺς πεισθεὶς τῷ Φοίνικι τὰς ἡσυχίας ἔσχεν· ὁ δὲ Ἀν-
νίβας παρελθὼν εἰς Μεσσήνην, καὶ καταλαβὼν Μαμερ-
τίνους μέλλοντας παραδιδόναι τὴν πόλιν, ἀνέπεισε, καὶ
προςποιησάμενος βοήθειαν εἰςήγαγεν εἰς τὴν πόλιν στρα-
τιώτας . . μ΄. οἱ μὲν οὖν Μαμερτῖνοι ἀπογνόντες ἑαυτῶν
διὰ τὴν ἧτταν πάλιν ἀπεκατεστάθησαν εἰς ἀσφάλειαν
τὸν εἰρημένον τρόπον. ὁ δὲ Ἱέρων καταστρατηγηθεὶς ὑπὸ
τοῦ Φοίνικος, τὴν πολιορκίαν ἀπογνοὺς ἐπανῆλθεν εἰς
Συρακόσας, περιβόητον εὐημερίαν περιπεποιημένος.

37. παρατάξεως] ἐκ προςτάξεως Reiskius
500. 40. ἐπεὶ δὲ οἱ Wesselingius, ἐπὶ δὲ H 41. περιελθόντες Reiskius, διελθόντες H 46. ἐκθύμως Reiskius, ἑκουσίως H 47. ἐξωγρήθη Rhod., διωγρήθη H 50. πρόῤῥησιν Rhod., πρόσρησιν H 64. νήσῳ Rhod., νήσοις H 72. μ΄] ͵β Reiskius, alii aliter 77. εὐημερίαν Rhod., ἀημερίαν H et antea ἐπανῆλθε

οἱ δὲ Καρχηδόνιοι καὶ Ἱέρων, ἀποπεπτωκότες τῆς Μεσσήνης, συνῆλθον εἰς σύλλογον, καὶ συμμαχίανπρὸς ἀλλήλους ποιησάμενοι συνέθεντο κοινῇ πολεμῆσαι Μεσσήνην.

78. *Μεσήνης* **H** et 69. et 80. *Μεσήνην*

ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΓ΄.

1 Ὅτι Σικελία πασῶν τῶν νήσων καλλίστη ὑπάρχει, ὡς μεγάλα δυναμένη συμβάλλεσθαι πρὸς αὔξησιν ἡγεμονίας.

2 Ὅτι Ἄννων ὁ Ἀννίβου εἰς Σικελίαν ἐλθών, καὶ τὰς δυνάμεις ἀθροίσας εἰς τὸ Λιλύβαιον, προῆλθε μέχρι Σολοῦντος, καὶ τὴν πεζὴν στρατιὰν ἀπέλιπε πλησίον 501 τῆς πόλεως παρεμβεβληκυῖαν, αὐτὸς δὲ παρελθὼν εἰς τὴν Ἀκράγαντα τὴν ἄκραν ἐτείχισε, πείσας τὸν δῆμον φίλον ὄντα συμμαχῆσαι Καρχηδονίων. ἐπανελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν ἰδίαν στρατοπεδείαν ἧκον παρὰ Ἱέρωνος πρέσβεις περὶ τοῦ συμφέροντος. ἐποιήσαντο γὰρ κοινῇ συμμαχίαν Ῥωμαίους πολεμῆσαι, ἐὰν μὴ τὴν ταχίστην ἐκ τῆς Σικελίας ἀπαλλάττωνται. ἀμφοτέρων δὲ τὰς δυνάμεις ἀγαγόντων ἐπὶ τὴν Μεσσήνην, Ἱέρων μὲν ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ καλουμένου Χαλκιδικοῦ κατεστρατοπέδευσεν, οἱ δὲ Καρχηδόνιοι τῇ πεζῇ στρατιᾷ παρενέβαλον εἰς τὰς καλουμένας Εὐνεῖς, τῇ δὲ ναυτικῇ κατέσχον τὴν ἄκραν τὴν καλουμένην Πελωριάδα· συνεχῶς δ' ἐπολιόρκουν τὴν Μεσσήνην. ὁ δὲ Ῥωμαίων δῆμος πυθόμενος ἀπέστειλε τὸν ἕτερον ὕπατον καλούμενον Ἄππιον Κλαύδιον μετὰ δυνάμεως ἁδρᾶς, ὃς εὐθὺς ἦλθεν εἰς Ῥήγιον. πρὸς δὲ τὸν Ἱέρωνα καὶ Καρχηδονίους πρέσβεις ἐξέπεμψε περὶ διαλύσεως τῆς πολιορκίας. προσεπηγγέλλετο. δημογορεῖν δὲ πρὸς Ἱέρωνα πόλεμον μὴ ἐπιβήσεσθαι. ὁ δὲ Ἱέρων ἀπεκρίνατο διότι Μαμερτῖνοι Καμάριναν καὶ Γέλαν ἀναστάτους πεποιηκότες, Μεσσήνην δὲ ἀσεβέστατα κατειληφότες, δικαίως πολιορκοῦνται, Ῥωμαῖοι δέ, θρυλλοῦντες τὸ τῆς πίστεως ὄνομα, παντελῶς

88. *Λιλύβαιον*] *Λιλυβαῖον* H
501. 93. *Καρχηδονίων*] *Καρχηδονίοις* Rhod.: alioqui post *ὄντα* ponendum est 95. *κοινῇ* ante *συμφέροντος* ponit Reiskius 98. *Μεσήνην* H hic et 11. *ἐπὶ* Rhod., *ἀπὸ* H 3 .*δ' ἐπολιόρκουν τὴν Μεσσήνην* Rhod., *δὲ πολιορκούντων Μεσήνην* H 4. *πυθόμενος* Rhod., *πειθόμενος* H 10. *Καμάριναν*] *Καμερίναν* H
12. *Ῥωμαῖοι* Rhod., *Ῥωμαίοις* H

οὐκ ὀφείλουσι τοὺς μιαιφόνους, μάλιστα πίστεως καταφρονήσαντας, ὑπερασπίζειν· εἰ δὲ ὑπὲρ ἀσεβεστάτων τηλικοῦτον ἐπαναιροῦνται πόλεμον, φανεροὺς ἔσεσθαι πᾶσιν ἀνθρώποις ὅτι τῆς ἰδίας πλεονεξίας πρόφασιν ποριζονται τὸν τῶν κινδυνευόντων ἔλεον, τὸ δὲ ἀληθὲς Σικελίας ἐπιθυμοῦσιν.

3 Ὅτι Ῥωμαῖοι πρῶτον ἀσπίδας τετραγώνους εἶχον εἰς τὸν πόλεμον· ὕστερον ἰδόντες Τυῤῥηνοὺς χαλκᾶς ἀσπίδας ἔχοντας, ποιήσαντες οὕτως ἐνίκησαν αὐτούς.

4 Ὅτι διαπεράσαντος τοῦ ὑπάτου εἰς Μεσσήνην ὁ Ἱέρων νομίζων προδοθῆναι τὴν διάβασιν ὑπὸ Καρχηδονίων, ἔφυγεν εἰς Συρακόσας. Καρχηδονίων δὲ πολεμησάντων καὶ ἡττηθέντων, τὴν Αἴγεσταν ὁ ὕπατος ἐπολιόρκησε, καὶ στρατιώτας πολλοὺς ἀποβαλὼν εἰς Μεσσήνην ἀνέζευξεν.

5 Ὅτι τῶν ὑπάτων ἀμφοτέρων εἰς Σικελίαν ἐλθόντων, καὶ τὴν Ἀδρανιτῶν πόλιν πολιορκησάντων, εἷλον κατὰ κράτος. εἶτα τὴν Κεντοριπίνων πολιορκούντων, καὶ πρὸς ταῖς χαλκαῖς αὐλαῖς καθήμενοι, ἧκον πρέσβεις πρῶτον παρ' Ἀλαισίνων· εἶτα δειλίας πεσούσης καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, καὶ αὐτοὶ πρέσβεις ἀπέστειλαν περὶ εἰρήνης, καὶ ἐπιδώσειν τὰς πόλεις Ῥωμαίοις. ἦσαν δὲ ἑξήκοντα ἑπτά. ὧν παραλαβόντες τὰς δυνάμεις εἰς Συράκοσαν ἦλθον πολιορκήσοντες Ἱέρωνα. ὁρῶν δὲ τοὺς Συρακοσίους ἀγανακτοῦντας, πρέσβεις ἀπέστειλε πρὸς τοὺς ὑπάτους περὶ διαλύσεως. οἱ δὲ σπεύδοντες πρὸς 502 μόνους Καρχηδονίους διαπολεμεῖν, ἀσμένως ὑπήκουσαν, καὶ συνέθεντο εἰρήνην ἔτη πεντεκαίδεκα, λαβόντες δραχμῶν ιε' μυριάδας, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀποδόντι κυριεύειν Συρακοσίοις καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν πόλεων, Ἄκρων, Λεοντίνων, Μεγαρέων, Αἰλωρων, Νεαιτίνων, Ταυρομενίων. τούτων πραττομένων κατέπλευσεν Ἀννίβας μετὰ ναυτικῆς δυνάμεως εἰς τὴν Ξιφωνίαν βοηθήσων τῷ βασιλεῖ· μαθὼν δὲ τὰ πεπραγμένα ἀνεχώρησε.

6 Ὅτι Ἀδράνωνα κώμην καὶ Μάκελλαν πολλὰς ἡμέρας πολιορκήσαντες Ῥωμαῖοι ἀπῆλθον ἄπρακτοι.

7 Ὅτι Αἰγεσταῖοι πρῶτον κρατούμενοι ὑπὸ Καρχηδο-

15. ἀσεβεστάτων Rhod., ἀσεβεστάτην H 21. χαλκᾶς] χαλκὰς H 24. 29. Μεσήνην H et Αἴγεστα 29. ἀπέζευξεν H 32. Κεντοριπίνων] Κεντοριππινῶν H, Κεντοριπινῶν Wesselingiana 33. αὐλαῖς] πύλαις Reiskius 34. καθήμενοι] καθημένων Rhod. παρ' Ἀλαισίνων Cluverius, παρὰ Λαισίνων H 36. ἐπιδώσειν] ἐπιδόσειν H 38. ἑξ. ἑπτά] ξζ' H et 39. πολιορκήσαντες correctum a Wess. 502. 43. πεντεκαίδεκα] ιε' H 44. ιε'] ex praecedenti numero pro alio illatum videtur: v. annotationem 46. Συρακοσίοις] Συρακουσίων vel Συρακούσης Rhod. αὐτὸν] αὐτῶν H: de urbium quae sequuntur nominibus v. annotationem

νίων εἰς Ῥωμαίους ἀπέκλιναν. παραπλήσιον δὲ καὶ Ἀλικυαῖοι ἐποίησαν· Ἰλαρὸν δὲ καὶ Τυριττὸν καὶ τὴν Ἄσκελον ἐξεπολιόρκησαν. Τυνδάριοι δὲ ἰδόντες αὐτοὺς ἀπολελειμμένους, φόβῳ συσχεθέντες ἠβουλήθησαν καὶ αὐτοὶ δοῦναι. ὑποπτεύσαντες δὲ Φοίνικες τὴν προαίρεσιν αὐτῶν τοὺς ἐπιφανεστάτους ἔλαβον ὁμήρους εἰς τὸ Λιλύβαιον, καὶ σῖτον, οἶνον, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἀπεκόμισαν.

Φιλήμων δὲ ὁ κωμικὸς ἔγραψε δράματα ἐνενήκοντα ἑπτά, βιώσας ἔτη ἐνενήκοντα ἐννέα.

Οἱ δὲ πολιορκοῦντες Ἀκράγαντα τὴν πόλιν σὺν τοῖς Ῥωμαίοις καὶ ταφροποιοῦντες καὶ χάρακας βάλλοντες δέκα μυριάδες ὑπῆρχον. πολλὰ δὲ οἱ Φοίνικες ἀντιμαχήσαντες τὴν πόλιν Ἀκράγαντα τοῖς Ῥωμαίοις παρέδωκαν.

Ὅτι Ἄννων ὁ πρεσβύτερος ἐκ τῆς Λιβύης κατὰ τὴν 8
πολιορκίαν Ἀκράγαντος ἐπέρασε μεγάλην δύναμιν ἐν Σικελίᾳ, πεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ ἑξήκοντα. Φιλῖνος δὲ ὁ Ἀκραγαντῖνος ἱστορικὸς ἀνεγράψατο. ὁ δὲ οὖν Ἄννων ἀναζεύξας μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐκ τοῦ Λιλυβαίου παρῆλθεν εἰς τὴν Ἡράκλειαν, καθ' ὃν καιρὸν ἦλθόν τινες ἀπαγγέλλοντες τὸν Ἔρβησον παραδώσειν. Ἄννων δὲ πολεμήσας ἐν δυσὶ μάχαις ἀπέβαλε στρατιώτας πεζοὺς μὲν τρισχιλίους, ἱππεῖς διακοσίους, ζωγρίας δὲ τετρακισχιλίους· ἐλέφαντας ὀκτὼ θανεῖν, τριάκοντα τρεῖς δὲ κατατραυματισθῆναι.

503 Ὅτι πόλις ἦν καὶ ἡ Ἐντελλῖνα. 9

ὁ δὲ Ἄννων βουλευσάμενος ἐμφρόνως ἑνὶ στρατηγήματι τοὺς ἐχθροὺς ἅμα καὶ τοὺς πολεμίους ἀνεῖλεν. ἓξ δὲ μῆνας παρακαθίσαντες οὕτω παρέλαβον Ἀκράγαντα, δούλους δὲ ἄραντες ἅπαντας πλέον τῶν δισμυρίων καὶ πεντακισχιλίων. ἀπέβαλον δὲ καὶ Ῥωμαῖοι πεζοὺς μὲν τρισμυρίους, ἱππεῖς δὲ ͵μφ. Ἄννωνα δὲ οἱ Καρχηδόνιοι ἐζημίωσαν χρυσοῖς ἑξακισχιλίοις ἀτιμάσαντες· ἀντὶ δὲ τούτου στρατηγὸν ἀπέστειλαν εἰς Σικελίαν Ἀμίλκαν. Μύστρατον δὲ πολιορκήσαντες Ῥωμαῖοι, καὶ πολλὰς μηχανὰς ποιήσαντες, μετὰ μῆνας ἑπτὰ ἀνεχώρη-

57. Ἁλικυαῖοι Rhod., Ἀλιηναῖοι H 58. αὐτοὺς H 60. σφᾶς δ. vel παραδοῦναι vel δοῦναι τὴν πόλιν Rhod. 62. Λιλυβαῖον H 65. ἐνενήκοντα] ϟ bis H et ζ' et θ' 71. ἐκ Rhod., ὁ ἐκ H κατὰ Wessel, μετὰ H 73. πέντε] ε' H 74. ἑξακισχιλίους] ͵ς H ἑξήκοντα] ξ' H 75. ὁ δὲ] ὅδε H 80. τρισχιλίους] ͵γ H διακοσίους] σ' H 81. τετρακισχιλίους] ͵δ H ὀκτὼ] ή H
503. 88. πεντακισχιλίων] ͵ε H 89. ͵μφ'] ͵βφ' Reiskius, aliter alii 90. ἑξακισχιλίοις] ͵ς H 92. Μύστρατον] Μυτίστρατον Wesselingius hic et ubi Μήστρακον H, v. 6. 94. ἑπτὰ] ζ' H

σαν ἄπρακτοι πολλοὺς στρατιώτας ἀποβαλόντες. Ἀμίλκας δὲ τοῖς Ῥωμαίοις συναντήσας εἰς Θέρμας καὶ πολεμήσας, ἐνίκησε καὶ ἀπέκτεινεν ͵ϛ, παρ' ὀλίγον δὲ ὅλην τὴν δύναμιν. ἦν δὲ καὶ τὸ Μάζαριν φρούριον ὑπὸ Ῥωμαίων ἐξηνδραποδισμένον. Ἀμίλκας δὲ ὁ Καρχηδόνιος Καμάριναν ὑπὸ προδοτῶν παρέλαβε δεύτερον· μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας καὶ τῆς Ἔννης ἐκυρίευσεν ὃν τρόπον καὶ Καμαρίνης. τὸ δὲ Δρέπανον τειχίσας καὶ πόλιν καταστήσας μετῴκισε τοὺς Ἐρυκίνους, καὶ τὸν Ἔρυκα κατέσκαψε πλὴν τοῦ περὶ τὸ ἱερὸν τόπου. τρίτον δὲ πολιορκήσαντες τὴν Μύστρατον Ῥωμαῖοι εἷλον καὶ κατέσκαψαν τὴν πόλιν, καὶ τὰ ὑπολειφθέντα σώματα λαφυροπωλήσαντες. μετὰ ταῦτα δὲ εἰς Καμάριναν ἦλθον, καὶ ταύτῃ παρακαθίσας ἑλεῖν οὐκ ἐδυνήθη· ὕστερον δὲ παρ' Ἱέρωνος πολεμικὰ ὄργανα μεταστειλάμενος τὴν πόλιν εἷλε, καὶ τὰ σώματα τὰ πλείω Καμαριναίων ἐπώλησεν. εὐθὺς δὲ ὑπὸ προδοτῶν καὶ τὴν Ἔνναν εἷλε· καὶ τῶν φρουρῶν οἱ μὲν ἀνῃρέθησαν, οἱ δὲ ἐξέφυγον πρὸς τοὺς συμμάχους. εἶτα ἐπὶ Σιττάναν ἐλθών, κατὰ κράτος ταύτην εἷλεν. εἶτα ὁμοίως ταῖς ἄλλαις πόλεσι φρουρὰν καταστήσας ἐπὶ Κάμικον ἦλθε, φρούριον Ἀκραγαντίνων. εἷλε καὶ αὐτὸ προδοσίᾳ· τὸν δὲ τόπον ἔμφρουρον κατέστησεν. ἐξελείφθη δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Ἔρβησσος. ἔτι δὲ ποταμὸς Ἅλυκος καὶ ἄλλαις ἔσχατος.

10 Ὅτι δεῖ τοὺς ἀγαθοὺς ἢ νικᾶν ἢ εἴκειν τοῖς ὑπερέχουσιν.

11 Ὅτι κατὰ τὰς ἀτυχίας πάντες ἄνθρωποι μᾶλλον εἰώ- 504
θασι τοῦ θεοῦ μνημονεύειν, καὶ πολλάκις ἐν ταῖς εὐημερίαις καὶ εὐπραξίαις ὡς μύθων πεπλασμένων τῶν θεῶν καταφρονοῦντες κατὰ τὰς ἐλαττώσεις ἀνατρέχουσιν ἐπὶ τὴν φυσικὴν εὐλάβειαν.

12 Ὅτι ῥᾷόν ἐστί τινα ἐχθροὺς γενέσθαι, ἐὰν μόνον ἀγαθῷ συμβούλῳ χρήσοιτο πειθόμενος. τῇ μὲν τῶν ἡμαρτημένων κατηγορίᾳ διορθοῦσθαι συμβαίνει τοὺς ἐπὶ τὴν ὁμοίαν καταφερομένους ἄγνοιαν, τῇ δὲ ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν ἐπιτηδευμάτων εὐφημίᾳ προτρέπεσθαι πολλῶν τὰς

97. ͵ϛ] ἑξακισχιλίους (͵ς) Wesselingius 100. Καμάριναν] Καμαρίναν H hic et 8. 4. Ἐρυκίνους Wesselingius, Ἐρινούς H 5. τὸ ἱερὸν Rhod., τοῦ ἱεροῦ H 8. ἦλθον] ἦλθεν ὁ στρατηγὸς Rhod. ταύτῃ Rhod., ταύτας H 11. πλείονα vel πλείω Rhod., πλεῖον H 16. εἶλε H 19. Ἔρβησσος Rhod., Ἔρκησσος H ἔτι] ἔστι? reliqua manca sunt 20. Ἄλυκος H

504. 25. ταῖς Exc. Vat. p. 57. 1., δὲ ταῖς H 26. τῶν θεῶν Exc. Vat., τῷ θεῷ H, τοῦ θεοῦ Rhod. 29. ἐχθροὺς] ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς Rhod. 30. τῇ — 33. εὐφημίᾳ Wesselingius ex Valesii Exc. p. 563. 43., τὴν μὲν τῶν ἡ. κατηγορίαν διορθοῦσθαι. καὶ συμβαίνει τοὺς ἐπὶ τὴν ὁ. κ. ἄγαν δὲ ἐπὶ τῶν ἀ. ἐ. εὐφημίαν H

ψυχὰς πρὸς ἀρετήν. — τὴν γὰρ εὐτυχίαν ὥςπερ βαρὺ φορτίον ἐνεγκεῖν ἐπιδεξίως οὐ δυνηθείς, ἑαυτὸν μὲν ἀπεστέρησε τῆς μεγίστης δόξης, τὴν δὲ πατρίδα μεγάλοις περιέβαλε συμπτώμασι.

13 Τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐν Λιβύῃ διαβάντων μεγάλῃ δυνάμει σὺν Ἀττιλίῳ ὑπάτῳ, τὸ μὲν πρῶτον Καρχηδονίους ἐνίκησαν, καὶ πόλεις καὶ φρούρια εἷλον πολλά, καὶ δυναμιν πολλὴν κατέκοψαν. ὕστερον δὲ Ξανθίππου Σπαρτιάτου στρατηγοῦ μισθοφόρου ἐλθόντος ἀφ' Ἑλλάδος, ἐνίκησαν κατὰ κράτος Καρχηδόνιοι Ῥωμαίους καὶ κατέκοψαν μεγάλην δύναμιν. ἔκτοτε ναυμαχίαι καὶ πολλῶν σκαφῶν καὶ ἀνδρῶν ἀπώλεια Ῥωμαίοις ἐγένοντο, ὡς εἶναι τὸν τῶν ἀπολωλότων ἀριθμὸν δέκα μυριάδας.

ἀντὶ μὲν τῆς προϋπαρχούσης αὐτῷ δόξης πολλαπλασίαν τὴν ἀτιμίαν καὶ τὴν αἰσχύνην ἠλλάξατο, τοῖς δὲ ἰδίοις συμπτώμασι τοὺς ἄλλους ἐδίδαξε μετριοφρονεῖν ἐν ταῖς ἐξουσίαις, τὸ δὲ μέγιστον, ὧν ὑπερηφάνησε τὴν ἀτυχίαν, τούτων ἠναγκάσθη τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἐξουσίαν φέρειν, προαφῃρημένος ἑαυτοῦ τὴν συγγνώμην καὶ τὸν συγκεχωρημένον τοῖς ἐπταικόσιν ἔλεον.

τοὺς γὰρ πᾶσι κρατοῦντας τοῖς πᾶσιν ἠλάττωσε, τοὺς δὲ διὰ τῆς ἥττης προςδοκῶντας τὴν ἀπώλειαν τῷ μεγέθει τοῦ προτερήματος ἐποίησε καταφρονῆσαι τῶν πολεμίων.

οὐδὲν γὰρ θαυμαστὸν εἰ στρατηγοῦ σύνεσις καὶ πραγμάτων ἐμπειρία τῶν ἀδυνάτων δοκούντων περιεγένοντο. πάντα γὰρ τῇ συνέσει βάσιμα καὶ δυνατὰ γίνεται, τῆς τέχνης ἐν πᾶσι χειρουμένης τὴν βίαν.

καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἐστι δοῦλον, οὕτως αἱ μεγάλαι δυνάμεις τῇ τῶν ἡγεμόνων ὑπείκουσι φρονήσει.

τοῦ πρὸς τὸ συμφέρον βουλευτηρίου πάντα κατισχύοντος.

505 Φίλιστος δὲ ἱστορικὸς ἦν.

14 Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι οἱ εἰς τὴν Λιβύην διαπεράσαντες καὶ τὸν πόλεμον μετὰ τῶν Καρχηδονίων νέων ποιήσαν-

46. *ναυμαχίαι* Rhod., *ναυμαχίαι ἐγένοντο* H 49. *αὐτῷ* Rhod. et Vales. Exc. p. 564. 81., *αὐτοῦ* H *πολλαπλασίαν* Exc. Vat., *πολλαπλασίας* H 55. *συγκεχωρημένον* Rhod., *συγκεχωρισμένων* H 58. *προςδοκοῦντας*] *προςδοκῶντας* Wesselingius ex p. 564. 92. 63. *βάσιμα* Rhod., *βάδημα* H 64. *γίνεται* Exc. Vat. p. 58. 3., *ἄγειν* H 69. *πάντα* Rhod. et Exc. Vat. p. 58. 7., *παντὸς* H

505. 71. *Φίλιστος*] *Φιλῖνος* Wesselingius 72. *οἱ* delendum videtur 73. *νέων* delet Reiskius: aegre servari potest ita ut *νεῶν* scribatur, nisi quis, ut *καινοποιεῖν πόλεμον* est, *νεοποιήσαντες* velit

τες, καὶ νικήσαντες καὶ ναῦς κδ' παραλαβόντες Καρχηδονίας, τοὺς ἀπὸ τοῦ πεζικοῦ πολέμου διασωθέντας Ῥωμαίους ἀναλαβόντες καὶ πρὸς Σικελίαν διαπερῶντες ἐξ αὐτῆς Καμαρίνας ἐκινδύνευσαν, καὶ ἀπώλεσαν μακρὰς ναῦς τριακοσίας τεσσαράκοντα, ἱππαγωγοὺς δὲ καὶ πλοῖα ἕτερα τριακόσια. ἀπὸ δὲ Καμαρίνης ἕως Παχύνου τὰ σώματα καὶ τὰ ἄλογα καὶ τὰ ναυάγια ἔκειντο. τοὺς δὲ διασωθέντας Ἱέρων φιλανθρώπως παραλαβών, ἐσθῆτι καὶ τροφῇ καὶ τῇ λοιπῇ χρείᾳ ἀναπαύσας ἕως Μεσσήνης διέσωσε. Καρθάλων μὲν ὁ Καρχηδόνιος μετὰ τὴν ναυαγίαν τῶν Ῥωμαίων πολιορκήσας Ἀκράγαντα, ταύτην εἷλε· καὶ τὴν μὲν πόλιν ἐνέπρησε, τὰ δὲ τείχη καθεῖλεν. οἱ δὲ καταλειφθέντες ἔφυγον εἰς τὸ Ὀλύμπιον. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἕτερον στόλον μετὰ τὸ ναυάγιον ναυπηγήσαντες, καὶ διακοσίαις πεντήκοντα ναυσὶν εἰς τὸ Κεφαλύδην ἐλθόντες, τοῦτο διὰ προδοσίαν παρέλαβον. ἐπὶ δὲ τὰ Δρέπανα ἐλθόντες καὶ πολιορκήσαντες, τοῦ Καρθάλωνος βοηθοῦντος, ἐξέπεσον, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πάνορμον. καθορμισθέντες ἐν τῷ λιμένι πλησίον τῶν τειχῶν καὶ τὴν δύναμιν ἐκβιβάσαντες, ἐχαράκουν καὶ ἐτάφρευον τὴν πόλιν· καταδένδρου γὰρ τῆς χώρας μέχρι τῶν πυλῶν οὔσης ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν τὰ χώματα ἐχαρακώθησαν καὶ ἐταφρεύθησαν. εἶτα Ῥωμαῖοι συνεχεῖς προσβολὰς ποιούμενοι καὶ μηχανὰς κατέβαλον τὸ τεῖχος, καὶ τῆς ἐκτὸς πόλεως κυριεύσαντες πολλοὺς ἀνεῖλον· οἱ δὲ ἄλλοι ἔφυγον εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν, καὶ πέμψαντες πρέσβεις πρὸς τοὺς ὑπάτους ἠξίουν τοῖς σώμασιν ἀσφάλειαν. τῶν δὲ συμφωνούντων δύο μνᾶς τῷ σώματι διδόντας ἐλευθέρους εἶναι, παρέλαβον τὴν πόλιν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ μύρια τετρακισχίλια σώματα τιμῆς συνεχωρήθη τῷ εὑρεθέντι ἀργυρίῳ καὶ ἀπελύθη. τοὺς δὲ λοιπούς, μυρίους τρισχιλίους ὄντας, καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν ἐλαφυροπώλησαν. Ἰαιτῖνοι δὲ ἐκβαλόντες τὴν τῶν Φοινίκων φρουρὰν τὴν πόλιν Ῥωμαίοις ἔδωκαν. παραπλησίως δὲ τούτοις ἐποίησαν Σολουντῖνοι καὶ Πετρῖνοι καὶ Ἠνατταρῖνοι καὶ Τυνδαρῖται. οἱ δὲ

77. ἐξ αὐτῆς Καμαρίνας] fortasse ἐγγὺς τῆς Καμαρίνης 78. μακρὰς Wesselingius, μικρὰς H τριακοσίας τ.] τμ' H 79. καὶ πλοῖα Rhod., πλοῖα H τριακόσια] τ' H 84. Μεσήνης H 89. διακοσίαις πεντήκοντα] σν' H 90. Κεφαλύδην] barbare pro Κεφαλοίδιον 92. πολιορκήσαντες] nonne ἐκπολιορκήσαντες? Καρθάλωνος] Καρθαλῶνος H 95. ἐκβιβάσαντες Rhod., ἐμβιβάσαντες H 99. καὶ μηχανὰς] ταῖς μηχαναῖς Rhod.

3. σώμασιν] σώμασι H 4. συμφωνούντων Rhod., συμφώνων H 6. — 7. τετρ. — τρισχ.] δ, — γ, H 9. Ἰετῖνοι H ἐκβαλόντες ed. Rhod., ἐκβάλλοντες H 11. Ἠνατταρῖνοι] Ἡμιχαρῖνοι Wesselingius 12. Τυνδαρῖται Rhod., Τυνδαρίδαι H

ὕπατοι φρουρὰν ἐν Πανόρμῳ λιπόντες ἀπῆλθον ἐν Μεσσήνῃ.

τοῦ δὲ ἐπιγενομένου ἔτους πλεύσαντες οἱ Ῥωμαῖοι δεύτερον εἰς Λιβύην, καὶ τῶν Καρχηδονίων μὴ ἐασάντων αὐτοὺς ὁρμῆσαι, ὑποστρέφοντες ἦλθον εἰς Πάνορμον. ἐκεῖθεν ἀπάραντες ἐν Ῥώμῃ δεύτερον ἐναυάγησαν
506 χειμῶνος αὐτοὺς καταλαβόντος, καὶ ἀπώλεσαν ναῦς μακρὰς ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν τῶν ἱππαγωγῶν καὶ λαφύρων. τοῦ δὲ Θερμῶν πυλωροῦ περὶ τὰ ἔξω γενομένου εἰς ἀναγκαίας χρείας, ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ συνελήφθη· καὶ ἐπρέσβευσε πρὸς τὸν ἄρχοντα, ὅτι ἐὰν ἀπολύσῃ αὐτόν, ἀνοίξειν αὐτῷ τὴν πύλην τῆς πόλεως νυκτός. τοῦ δὲ ἀπολύσαντος, καὶ συνθεμένου καιρόν, ἀπέστειλεν ὁ ἄρχων χιλίους νυκτός. καὶ φθάσαντες, ὁ μὲν κατὰ τὴν ὡρισμένην ἤνοιξε πύλην· τὴν δὲ οἱ πρώτιστοι καὶ ἐπιφανεῖς εἰςῆλθον, καὶ εἶπον τῷ πυλωρῷ κλεῖσαι καὶ μηδένα ἄλλον ἐᾶσαι εἰςελθεῖν, θέλοντες μόνως τὸν πλοῦτον τῆς πόλεως ἆραι. οὗτοι πάντες κατεκόπησαν, ἄξιον τῆς πλεονεξίας θάνατον ὑπομείναντες.

ἐν ἄλλῳ δὲ καιρῷ τὰς Θέρμας καὶ τὴν Λίπαραν Ῥωμαῖοι παρέλαβον ἄμφω. πολιορκήσαντες δὲ Ῥωμαῖοι καὶ Ἐρκτὴν φρούριον μυριάσι τέσσαρσι καὶ χιλίοις ἱππεῦσιν οὐκ ἴσχυσαν.

Ἀσδρούβας δὲ ὁ στρατηγὸς τῶν Καρχηδονίων βλασφημούμενος ὑπὸ τῶν ἰδίων διὰ τὸ μὴ πολεμεῖν, ἀναζεύξας μετὰ πάσης δυνάμεως διὰ τῆς Σελινουντίας δυςχωρίας ἦλθεν εἰς τὸ Πάνορμον. καὶ διαβιβάσας τὸν ποταμὸν τὸν σύνεγγυς περὶ τὰ τείχη ἐστρατοπέδευσε, μήτε χαράκωμα μήτε τάφρον τάξας διὰ τὸ καταφρονεῖν. πάλιν δὲ καὶ τῶν ἐμπόρων πολὺν οἶνον ἐπιφερομένων, οἱ Κέλται μεθυσθέντες καὶ κραυγῆς καὶ ἀταξίας πληρούμενοι, ἐπιπεσόντος Καικιλίου τοῦ ὑπάτου αὐτοῖς, κατὰ κράτος αὐτοὺς νικήσας, καὶ τῶν ἐλεφάντων ἑξήκοντα κρατήσας, εἰς Ῥώμην ἀπέστειλε. καὶ θαῦμα Ῥωμαῖοι ἔσχον.

13. *Μεσσήνῃ*] *Μεσήνῃ* H

506. 20. *ἑκατὸν π.*] *ρν´* H *ἅπασαν*] *παρασκευὴν* addit Rhod.: deesse etiam *μετὰ* ante *τῶν* videtur 22. *χρείας* Rhod., *χεῖρας* H 26. *χιλίους*] *α,* H 29. *ἄλλον ἐᾶσαι* Rhod., *ἄγγελον ἐᾶσαι καὶ* H 33. *Λίπαραν*] *Λιπάραν* ed. Rhod.: conf. Schweigh. ad Polybium I. 39. 13.

35. *μυριάσι* Rhod., qui *πεζῶν* praeponebat, *μυριάς* H 36. *Ἀσδρούβας*] *Ανδρούβας* H 45. *ἐπιπεσόντος* Rhod., *ὑποπεσόντος* H 47. *ἑξήκοντα*] *ξ´* H

ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑ'.

Τὴν δὲ Σελινουντίων πόλιν Καρχηδόνιοι κατασκάψαντες μετῴκισαν εἰς τὸ Λιλύβαιον. Ῥωμαῖοι δὲ ναυσὶ μακραῖς διακοσίαις τεσσαράκοντα καὶ κερκούροις ἑξήκοντα καὶ πλοίων πλήθει παντοδαπῶν κατέπλευσαν εἰς τὴν Πάνορμον, ἐκεῖθεν εἰς τὸ Λιλύβαιον, ἣν πολιορκεῖν ἤρξαντο. τὴν μὲν γῆν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν τάφρῳ ἀπετείχισαν, καταπέλτας δὲ καὶ κριοὺς καὶ χωστρίδας καὶ χελώνας κατεσκεύασαν. τὸ δὲ στόμιον τοῦ λιμένος πεντεκαίδεκα κερκούρους ναῦς λίθων πληρώσαντες κατέχωσαν. ἦν δὲ ὁ λαὸς ὁ τῶν Ῥωμαίων ἕνδεκα μυριάδες, τῶν δὲ πολιορκουμένων πεζοὶ ἑπτακισχίλιοι, ἱππεῖς δὲ ἑπτακόσιοι. πολιορκουμένων δὲ αὐτῶν, ἦλθεν αὐτοῖς βοήθεια ἀπὸ Καρχηδόνος ἄνδρες τετρακισχίλιοι καὶ σῖτος μετὰ τοῦ Ἀτάρβου, καὶ ἀνεθάρσησαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι θεασάμενοι τὴν εἰςβολὴν τῆς δυνάμεως, λίθοις 507
καὶ χώμασιν ἐκ δευτέρου τὸ στόμιον τοῦ λιμένος ἔχωσαν, καὶ ξύλοις μεγίστοις καὶ ἀγκύραις τὰ βάθη ἐσταύρωσαν. πνεύματος δὲ βιαίου πνεύσαντος, καὶ τῆς θαλάσσης ἀγριανθείσης, πάντα κατέλυσεν. ἐποίησαν δὲ Ῥωμαῖοι πετροβόλον ὄργανον. ἔκτισαν δὲ ἔνδοθεν ἄλλο τεῖχος Καρχηδόνιοι. τὴν δὲ τάφρον τῆς πόλεως ἔχωσαν Ῥωμαῖοι, ἔχουσαν τὸ πλάτος ἑξήκοντα πήχεις καὶ τὸ βάθος τεσσαράκοντα. πόλεμον δὲ συνάψαντες εἰς τὸ πρὸς θάλασσαν τεῖχος ἔστησαν κατὰ πρόςωπον ἐνέδρας. καὶ τοῦ λαοῦ εἰς τὸν πρὸς θάλασσαν πόλεμον κενωθέντος

53. 57. *Λιλυβαῖον* H 54. *διακοσίαις τεσ.*] *σμ'* H 55. *ἑξήκοντα*] *ξ'* H 57. *ὃ* Rhod. in Add., *ἣν* idem antea, *τὴν* H 60. *πεντεκαίδεκα*] *ιε'* H 61. *κερκούρους* Rhod., qui in marg. voluerat *κερκούροις ναυσί*, *κερκουρὰς* H 62. *ἕνδεκα*] *ιά* H 63. *πεζοὶ* H *ἑπτακισχίλιοι*] *ζ* H *ἑπτακόσιοι*] *ψ'* H 65. *τετρακισχίλιοι*] *δ* H *μετὰ τοῦ Ἀτάρβου* post *σῖτος* posuit Wesselingius, post *ἀνεθάρσησαν* H
507. 67. *λίθοις*] *λίθαις* H 72. *πετροβόλον* Rhod., *πετράολον* H 74. *ἑξήκοντα*] *ξ'* H et mox *μ'* 77. *ἐνέδρας* Rhod., *ἕδρας* H

οἱ κατὰ τὰς ἐνέδρας κλίμακας ἑτοίμους ἔχοντες ἀνέβησαν, καὶ τὸ πρῶτον τεῖχος εἷλον. ἀκούσας δὲ ὁ Καρχηδόνιος στρατηγός, ἐπιπεσὼν αὐτοῖς ἐν ἑνὶ τόπῳ ἐφόνευσε μυρίους, καὶ τοὺς ἄλλους ἠνάγκασε φεύγειν. πάντα δὲ πολεμικὰ ὄργανα, χελώνας, πετροβόλους, κριούς, χωστρίδας, πνεύματος μεγάλου ἐπιπνεύσαντος ἐνέπρησαν Ῥωμαίων. ἰδόντες δὲ οἱ Καρχηδόνιοι οὐδὲν ὠφελοῦντας τοὺς ἱππεῖς αὐτῶν ἐν τοῖς στενοῖς τόποις, ἐξαπέστειλαν αὐτοὺς εἰς τὰ Δρέπανα, καὶ πολλὴ βοήθεια Καρχηδονίοις ἐγένετο. ἐξαπορηθέντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τὴν καῦσιν τῶν ὀργάνων καὶ διὰ τὴν σπανίαν τῶν τροφῶν καὶ τὴν λοιμικὴν νόσον, κρεωβοροῦντες γὰρ μόνον Ῥωμαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι, εἰς τὴν νόσον ἔπιπτον, ὡς ἐν ὀλίγαις ἡμέραις μυρίους τεθνάναι. ὅθεν καὶ τὴν πολιορκίαν ἠθέλησαν καταλῦσαι· Ἱέρων δὲ ὁ βασιλεὺς Συρακούσης σῖτον πολὺν ἀποστείλας αὐτοῖς ἀνεθάρσυνεν αὐτοὺς πρὸς τὴν πολιορκίαν πάλιν. τῶν δὲ Ῥωμαίων τὸν ὕπατον διαδεξαμένων, τὴν ἀρχὴν παρέδωκαν Κλαυδίῳ ὑπάτῳ τῷ τοῦ Ἀππίου υἱῷ. καὶ παραλαβὼν τὰς δυνάμεις πάλιν τὸν λιμένα ἔχωσεν, ὥσπερ καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἡ θάλασσα κατεσκόρπισε. τοῦ δὲ Κλαυδίου μέγα ἐπαρθέντος, τὰς ἀρίστας ναῦς ἐξήρτυσε διακοσίας δέκα, καὶ εἰς τὰ Δρέπανα πρὸς Καρχηδονίους ἀπῆλθε πολεμήσων αὐτούς. καὶ ἡττήθη ἀπολέσας ναῦς ἑκατὸν ἑπτακαίδεκα καὶ ἄνδρας δισμυρίους. ναυμαχίαν δὲ καρτερὰν καὶ νίκην λαμπροτέραν οὐχὶ Καρχηδονίοις, ἀλλ' οὐδ' ἄλλοις τοιαύτην γεγενημένην ῥαδίως περὶ τούτους τοὺς χρόνους, καὶ τὸ παράδοξον, ἐν τηλικούτῳ κινδύνῳ ὄντας Καρχηδονίους καὶ μετὰ νεῶν δέκα, οὐ μόνον ἀνῃρέθη μὲν οὐδείς, ἐτραυματίσθησαν δὲ ὀλίγοι. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπέστειλεν Ἀννίβας τριηράρχην εἰς Πάνορμον μετὰ τριάκοντα νεῶν, αἳ τὴν ἀγορὰν τῶν Ῥωμαίων τοῦ σίτου ἔφερον εἰς Δρέπανα. καὶ τῆς λοιπῆς ἀγορᾶς τὴν χρείαν
508 ἐκ τῆς Δρεπάνης λαβόντες εἰς τὸ Λιλύβαιον ἦλθον, καὶ τοὺς πολιορκουμένους ἐνέπλησαν παντοίων ἀγαθῶν. ἔφθασε δὲ καὶ Καρθάλων στρατηγὸς ἐκ Καρχηδόνος μετὰ νεῶν μακρῶν ἑβδομήκοντα καὶ σιτηγῶν ἴσων. ἐπιθεμέ-

79. *κατὰ τὰς* Rhod., *τὰς* H 91. *κρεωβοροῦντες* Rhod., *κρεωβροτοῦντες* H 100. *ἀνεθάρσυνεν* Rhod., *ἀνεθάρσησεν* H 7. *ἐξήρτυσε* Wesselingius, *ἐξήρτησε* H *διακοσίας δέκα*] *σί* H 9. *ἑκατὸν ἑπτακαίδεκα*] *ριζ* H 10. *καρτερὰν* Rhod., praeposito etiam *οὕτω*, *κρατεὰν* H 12. *ῥαδίως*] *ῥαδίως ἂν εὕροις* Rhod. 15. *δέκα*] *ι'* H *οὐ* fortasse delendum 17. *τριάκοντα*] *λ'* H *αἳ* Rhod., *καὶ* H 508. 20. *Λιλύβαιον*] *Λιλυβαῖον* H 23. *ἑβδομήκοντα*] *ο'* H

νων δὲ καὶ αὐτῶν Ῥωμαίοις, τινὰς μὲν ναῦς ἐβύθισε, τῶν δὲ νεῶν τῶν ὁρμουσῶν εἰς γῆν ἀπέσπασε πέντε. ἀκούσας δὲ τὸν στόλον τῶν Ῥωμαίων ἐκ Συρακουσῶν ἀφωρμηκέναι, πείσας τοὺς συνάρχοντας ἀνήχθη ναυσὶν ἑκατὸν εἴκοσι ταῖς ἀρίσταις. τῶν δὲ στόλων εἰς σύνοψιν ἐλθόντων κατὰ τὴν Γελῴαν χώραν, οἱ Ῥωμαῖοι φοβηθέντες κατέπλευσαν εἰς τὴν Φιντιάδα, καὶ τὰ πλοῖα τὰ τὴν ἀγορὰν κομίζοντα καὶ τὰς λοιπὰς ναῦς ἀπέλιπον ὑπὸ τὴν γῆν· τῶν δὲ Καρχηδονίων καταπλευσάντων συνέστη καρτερὸς ἀγών. τέλος δὲ οἱ Καρχηδόνιοι τῶν σκαφῶν τῶν μεγάλων κατέδυσαν πεντήκοντα, τῶν δὲ μακρῶν ἐβύθισαν ἑπτακαίδεκα, συντρίψαντες δὲ τρισκαίδεκα ἀχρήστους ἐποίησαν. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Καρχηδόνιοι ἐπὶ τὸν Ἄλυκον ποταμὸν παραγενόμενοι τοὺς τραυματίας ἀνέπαυσαν. ὁ δὲ ὕπατος Ἰούνιος οὐδὲν τῶν γεγενημένων εἰδὼς ἐκ τῆς Μεσσήνης ἀνήχθη ναυσὶ μακραῖς τριάκοντα ἕξ, φορτηγοῖς οὐκ ὀλίγοις. περιπλεύσας δὲ τὸν Πάχυνον καὶ καθορμισθεὶς πλησίον Φιντιάδος, κατεπλάγη τὸ γεγενημένον. μετὰ δὲ ταῦτα Καρχηδονίων παντὶ στόλῳ πρὸς αὐτοὺς ἐλθόντων, φοβηθεὶς ὁ ὕπατος τὰς μὲν τρισκαίδεκα τὰς ἀχρήστους ἐνέπρησεν, ἐπὶ δὲ Συρακόσας τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο, νομίζων Ἱέρωνα παρέξεσθαι τὴν ἀσφάλειαν. κατάληπτος δὲ γενόμενος πρὸς τὴν γῆν τῆς Καμαρίνας εἰς τὴν γῆν κατέφυγε πρὸς τόπους τραχεῖς καὶ ὑφαλώδεις. τοῦ δὲ πνεύματος βιαιότερον ἐπιπνέοντος, οἱ μὲν Καρχηδόνιοι κάμψαντες τὸν Πάχυνον εἰς ὑπεύδιον τόπον καθωρμίσθησαν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κινδύνου μεγάλου γεγενημένου τὰ μὲν σιτηγὰ πλοῖα ἀπώλεσαν πάντα, τὰς δὲ μακρὰς ναῦς οὔσας ἑκατὸν πέντε ὁμοίως, ὥστε δύο μόνας σωθῆναι, τὰ δὲ πλείω σώματα ἀπολωλέναι. ὁ δὲ Ἰούνιος τὰς δύο ναῦς ἀπολαβὼν καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας ἄνδρας εἰς τὸ στρατόπεδον ἦλθε τὸ Λιλυβαῖον. νυκτὸς δὲ οὗτος ἐπιπεσὼν τὸν Ἔρυκα παρέλαβε· καὶ τὸν Αἰγίθαλλον ἐτείχισεν, ὅνπερ νῦν Ἄκελλον καλοῦσι, καὶ στρατιώτας ὀκτακοσίους εἰς φυλακὴν κατέλιπε. Καρθάλων δὲ πυθόμενος τοὺς περὶ τὸν Ἔρυκα τόπους προκατειλῆφθαι, νυκτὸς ἐν ταῖς ναυσὶ παρεκόμισε δύναμιν· ἐπιπεσὼν δὲ τοῖς φρουροῖς τοῦ Αἰγιθάλλου ἐκυρίευσε τοῦ χωρίου, καὶ περιγενόμε-

24. τῶν δὲ Wesselingius, τῶν H: τῶν δ' ὁρμουσῶν minus cogitate Rhod. 25. πέντε] ε' H 27. ἑκατὸν εἴκοσι] ρκ' H 34. πεντήκοντα] ν' H et mox ιζ' et ιγ' 37. Ἄλυκον et 39. Μεσήνης H 40. τριάκοντα ἕξ] λς' H 45. τρισκαίδεκα] ιγ' H 50. βιαιότερον] βιαιώτερον H 54. ἑκατὸν πέντε] ρε' H 55. ὥστε vel συνέβη δὲ Rhodom., δὲ H

νος οὓς μὲν ἀπέκτεινεν, οὓς δὲ ἐφυγάδευσεν εἰς τὸν Ἔρυκα· καὶ τὸ μὲν φρούριον τρισχίλιοι στρατιῶται ἐφύλαξαν. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ ναυμαχίᾳ Ῥωμαῖοι ἔπεσον τρισμύριοι καὶ πεντακισχίλιοι, τῶν δὲ ἑαλωκότων οὐκ ἔλαττον τούτων.

2 εἰς δὲ τὸν Λόγγωνα Κατάνης φρούριον ὑπῆρχε, καλούμενον Ἰτάλιον· ὅπερ πολεμήσας Βάρκας ὁ Καρχηδόνιος

509 τὰ γὰρ τῶν στρατηγῶν βουλεύματα καὶ στρατηγήματα διαδιδόμενα τοῖς φίλοις τοῖς πολεμίοις γνώριμα γίνεται διὰ τῶν αὐτομόλων, καὶ τοῖς στρατιώταις δειλίαν ἐντίκτοντα προσδοκίαν μεγάλου κινδύνου ἐντίθησι.

Βάρκας δὲ νυκτὸς καταπλεύσας καὶ την δύναμιν ἀποβιβάσας, αὐτὸς πρῶτος ἡγησάμενος τῆς ἀναβάσεως τῆς πρὸς Ἔρυκα οὔσης σταδίων τριάκοντα παρέλαβε τὴν πόλιν, καὶ πάντας ἀνεῖλε. μετῴκισε δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὰ Δρέπανα.

ἐν παντὶ γὰρ καιρῷ καὶ πράγματι συμβαίνει τὴν εὐταξίαν γίνεσθαι μεγάλων ἀγαθῶν αἰτίαν.

3 Λυτάτιος δὲ ὁ ὕπατος ναυσὶ μακραῖς τριακοσίαις καὶ πλοίοις καὶ πορείοις ἑπτακοσίοις, ὁμοῦ χιλίοις, εἰς Σικελίαν ἔπλευσε, καὶ εἰς τὸ Ἐρυκίνων ἐμπόριον καθωρμίσθη. Ἄννων δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ Καρχηδόνος ναυσὶ διακοσίαις πεντήκοντα μακραῖς καὶ τοῖς φορτηγοῖς εἰς τὴν νῆσον τὴν Ἱέραν ἦλθεν. εἶτα δὲ ἐξ αὐτῆς πρὸς τὸν Ἔρυκα ἐρχόμενος, καὶ τῶν Ῥωμαίων ὑπαντησάντων, παρ' ἀμφοτέρων πόλεμος ἐγένετο μέγας. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν πόλεμον ἀπέβαλον Καρχηδόνιοι ναῦς ἑκατὸν ἑπτακαίδεκα, αὐτάνδρους μὲν τούτων εἴκοσι, Ῥωμαῖοι δὲ ὀγδοήκοντα, τριάκοντα μὲν εἰς τέλος, πεντήκοντα δὲ εἰς ἐπιμερισμόν, αἰχμαλώτους δέ, ὡς Φιλῖνος ἀνέγραψε, Καρχηδονίων ἑξακισχιλίους, ὡς δὲ ἕτεροι, τετρακισχιλίους τεσσαράκοντα. αἱ δὲ ἄλλαι νῆες πνεύματος ἐπιπνεύσαντος οὐρίου εἰς Καρχηδόνα ἔφυγον.

οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἀνδρείας, ὅταν τοῦ σκάφους βυ-

66. τρισχίλιοι] γ, H . 68. πεντακισχίλιοι] ε, H

509. 74. φίλοις Rhod., φιλοῦσι H 76. ἐντίκτοντα Rhod. ἐντίκτονται H 80. τριάκοντα] λ' H 86. Λυτάτιος Wessel., Λιγάτινος H τριακοσίαις] τ' H et mox ψ' 87. πορίοις H 88. Ἐρυκίνων Wesselingius, Ἐρικύνων H 90. διακοσίαις πεντήκοντα] σν' H et mox Ἱερὰν 95. ἑκατὸν ἑπτακαίδεκα] ριζ' H 96. εἴκοσι] κ' H ὀγδοήκοντα] π' H et mox λ' et ν' et ,ς 100. τετρακισχιλίους τεσσαράκοντα] ,δμ' H 3. ὅταν τοῦ Exc. Vat. p. 61. 2., ὅτ' αὐτοῦ H

θισθέντος τὸ σῶμα τῆς βάσεως ἀποστερηθὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης τοῖς πολεμίοις ἐγχειρίζηται.

εἴκοσι τέσσαρα ἔτη πολεμήσαντες οἱ Ῥωμαῖοι Καρχηδονίους, Λιλύβαιον δὲ δεκαετῆ χρόνον πολιορκήσαντες, πρὸς ἀλλήλους διελύθησαν.

4. ἀποστερηθὲν Exc. Vat. et Rhod., ἀποστερηθέντος H
5. ἐγχειρίζηται Exc. Vat., ἐγχειρίζεται H εἴκοσι τ.] κδ' H
7. Λιλύβαιον] Λιλυβαῖον H

ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΕ.

Ἐπίκουρος ὁ φιλόσοφος ἐν ταῖς ἐπιγεγραμμέναις ὑπ' αὐτοῦ κυρίαις δόξαις ἀπεφήνατο τὸν μὲν δίκαιον βίον ἀτάραχον ὑπάρχειν, τὸν δὲ ἄδικον πλείστης ταραχῆς γέμειν, βραχεῖ παντελῶς λόγῳ πολὺν ἀληθῆ νοῦν περιλαβὼν καὶ τὸ σύνολον δυνάμενον τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων διορθοῦσθαι. ἡ γὰρ ἀδικία μητρόπολις οὖσα τῶν κακῶν οὐ μόνον τοῖς ἰδιώταις ἀλλὰ καὶ συλλήβδην ἔθνεσι καὶ δήμοις καὶ βασιλεῦσι τὰς μεγίστας ἀπεργάζεται συμφοράς. 1

ὑπῆρχον γὰρ οἱ μετὰ Καρχηδονίων στρατευσάμενοι Ἴβηρες, Κελτοί, Βαλεαρεῖς, Λίβυες, Φοίνικες, Λιγυστῖνοι καὶ μιξέλληνες δοῦλοι· οἳ καὶ ἐστασίασαν.

510 τότε συνιδεῖν ἔστιν ἐπ' αὐτῆς τῆς πείρας ἡλίκην ὑπεροχὴν ἔχει στρατηγικὴ σύνεσις ἰδιωτικῆς ἀπειρίας καὶ τριβῆς ἀλόγου καὶ στρατιωτικῆς.

οὕτω τῶν κατὰ τὰς ἁμαρτίας ὄντων μεγάλην ἔχει διαφορὰν ἡ μετριότης καὶ μηδὲν ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐπιτηδεύειν.

μετὰ δὲ τὴν ἐκ Σικελίας ἀπαναχώρησιν οἱ μισθοφόροι Καρχηδονίων ἐπανέστησαν αὐτοῖς διὰ τοιαύτας αἰτίας. ὑπὲρ τῶν ἵππων τῶν θανόντων ἐν Σικελίᾳ καὶ τῶν σφαγέντων ἀνδρῶν τιμὰς ὑπερβαλλούσας [ἀπήτουν.] καὶ ἐπολέμησαν ἔτη τέσσαρα καὶ μῆνας τέσσαρας. σφάζονται δὲ ὑπὸ Ἀμίλκα τοῦ Βάρκα στρατηγοῦ, ὃς καὶ ἐν Σικελίᾳ εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἀνδρικῶς ἐκρατύνατο.

11. ἐν Exc. Vat. (v. Mai. ad p. 62. 1. ed. Lips.), ἐπὶ H 17. τὴν κακίαν] κακίαν Exc. Vat. 19. συλλήβδην] αὐτοῖς συλλήβδην Exc. Vat. 22. Λίβυες Φοίνικες] Λιβυφοίνικες Wesselingius 23. Λιγυστῖνοι Wesselingius, Λιγυστῆνοι H οἳ — ἐστασίασαν Rhod., οἱ — εὐτασίαν H

510. 31. ἀπαναχώρησιν] malim ἐπαναχώρησιν 35. ἀπήτουν addidit Wessel. τέσσαρα — τέσσαρας] δ' bis H 36. σφάζονται] σφάξονται errore typ. H 38. ἐκρατύνατο] ἐστρατεύσατο Rhod.

2 Ἀμίλκας δὲ στρατηγήσας κατὰ Καρχηδόνα ταχὺ τὴν πατρίδα ηὔξησε, καὶ εἰς τὰς Ἡρακλείους στήλας καὶ εἰς τὰ Γάδειρα καὶ εἰς τὸν Ὠκεανὸν κατέπλευσεν. ἔστι δὲ τὰ Γάδειρα πόλις ἄποικος Φοινίκων· κεῖται μὲν εἰς τὰ ἔσχατα τῆς οἰκουμένης κατὰ αὐτὸν τὸν Ὠκεανόν, ὅρμον ἔχουσα. πολεμήσας δὲ Ἴβηρας καὶ Ταρτησίους μετὰ Ἰστολατίου στρατηγοῦ τῶν Κελτῶν καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πάντας κατέκοψεν, ἐν οἷς καὶ τοὺς δύο ἀδελφοὺς σὺν ἄλλοις ἐπιφανεστάτοις ἡγεμόσι· καὶ τριςχιλίους ζῶντας παραλαβὼν ἔταξεν εἰς τὰς ἰδίας στρατιάς. Ἰνδόρτης δὲ πάλιν ἀθροίσας πεντακιςμυρίους, καὶ πρὶν πολέμου τραπεὶς καὶ φυγὼν εἰς λόφον τινά, καὶ πολιορκηθεὶς ὑπ' Ἀμίλκα καὶ νυκτὸς πάλιν φυγών, τὸ πλεῖστον αὐτοῦ κατεκόπη, αὐτὸς δὲ Ἰνδόρτης καὶ ζωγρίας ἐλήφθη. ὃν τυφλώσας Ἀμίλκας καὶ τὸ σῶμα αἰκισάμενος ἀνεσταύρωσε· τοὺς δὲ ἄλλους αἰχμαλώτους, ὄντας μυρίων πλείους, ἀπέλυσε. πολλὰς δὲ πόλεις τῇ πειθοῖ προσηγάγετο, πολλὰς δὲ καὶ καταπολεμήσας. Ἀσδρούβας δὲ ὁ γαμβρὸς Ἀμίλκου, πεμφθεὶς παρὰ τοῦ κηδεστοῦ εἰς Καρχηδόνα εἰς πόλεμον τῶν Νομάδων τῶν ἐπαναστάντων Καρχηδονίοις, κατέκοψεν ὀκτακιςχιλίους, ζωγρίας δὲ ἔλαβε διςχιλίους, οἱ δὲ λοιποὶ ἐδουλώθησαν φόρους τελέσοντες. ὁ δὲ Ἀμίλκας περὶ τὴν Ἰβηρίαν πόλεις πολλὰς ὑποτάξας ἔκτισε πόλιν μεγίστην, καλέσας αὐτὴν ἐκ τῆς τοῦ τόπου θέσεως Ἄκραν Λευκήν. Ἀμίλκας δὲ Ἑλικῇ τῇ πόλει παρακαθήμενος καὶ πολιορκῶν, τὸ πλεῖστον στράτευμα καὶ τοὺς ἐλέφαντας εἰς παραχειμασίας ἐν τῇ 511
ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ πόλει Λευκῇ Ἄκρᾳ ἀποστείλας, μετὰ τῶν λοιπῶν παρέμεινε. συνεκβοηθήσαντος δὲ τοῦ Ὀρισσῶν βασιλέως τοῖς πολιορκουμένοις, δόλῳ φιλίαν συνεπιθέμενος καὶ συμμαχήσας ἔτρεψεν Ἀμίλκαν. τούτου δὲ φεύγοντος τοῖς υἱοῖς καὶ τοῖς φίλοις τὴν σωτηρίαν κατεσκεύασε δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐκκλίνας· καταδιωκόμενος γὰρ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, εἰς ποταμὸν μέγαν σὺν τῷ ἵππῳ ἐμβὰς ὑπὸ τοῦ ῥεύματος διεφθάρη ὑπὸ τοῦ ἵππου. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀννίβαν καὶ Ἀσδρούβαν τοὺς υἱοὺς διεσώθησαν εἰς τὴν Λευκὴν Ἄκραν.

Ἀμίλκας μὲν οὖν, καίπερ πολλοῖς ἔτεσι πρότερον τῆς ἡμετέρας ἡλικίας τετελευτηκώς, ἐχέτω παρὰ τῆς ἱστορίας ὥσπερ ἐπιτάφιον τὸν ἴδιον ἔπαινον.

45. Ταρτεσίους H τῶν Rhod., καὶ τῶν H 48. τριςχιλίους] γ, H 57. πειθοῖ Rhod., πειθῷ H 61. ὀκτακιςχιλίους] ,η H et mox ,β 63. τελέσοντες Rhod., τελέσαντας H

511. 71. πολιορκουμένοις ed. Wess., πολιουρκουμένοις H
27. συνεπιθέμενος] scribendum συντιθέμενος vel συνθέμενος
76. ὑπὸ] immo μετὰ

Ἀσδρούβας δὲ ὁ γαμβρὸς Ἀμίλκα μαθὼν τοῦ κηδεστοῦ τὸ ἀκλήρημα, ταχέως ἀναζεύξας πρὸς τὴν Λευκὴν Ἄκραν ἦλθεν, ἔχων θηρία πλέον τῶν ἑκατόν. οὗτος δὲ στρατηγὸς ἀναγορευθεὶς ὑπό τε τοῦ λαοῦ καὶ Καρχηδονίων πεντακισμυρίους ἐμπείρους πεζοὺς συνέλεξε καὶ ἱππεῖς ἑξακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ διακοσίους. πολεμήσας δὲ πρῶτον τὸν Ὀρισσῶν βασιλέα κατέσφαγε πάντας τοὺς αἰτίους τῆς Ἀμίλκα φυγῆς. παρέλαβε δὲ τὰς πόλεις αὐτῶν, οὔσας δώδεκα, καὶ πάσας τὰς πόλεις Ἰβηρίας. γήμας δὲ γυναῖκα ἔσχε θυγατέρα βασιλέως Ἰβήρου, ὑπὸ πάντων τῶν Ἰβήρων ἀνηγορεύθη στρατηγὸς αὐτοκράτωρ. ὅθεν ἔκτισε παραθαλασσίαν πόλιν, ἣν προσηγόρευσε Νέαν Καρχηδόνα, καὶ ἑτέραν πόλιν ὕστερον, θέλων τὴν Ἀμίλκα δύναμιν ὑπερβῆναι. καὶ ἐστράτευσεν ἑξακισμυρίους, ἱππεῖς ὀκτακισχιλίους, ἐλέφαντας διακοσίους. ὑπὸ δὲ οἰκέτου ἐπιβουλευθεὶς ἐσφάγη, στρατηγήσας ἔτη ἐννέα.

Κελταὶ δὲ μετὰ Γαλατῶν κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον ἀθροίσαντες συνῆξαν λαὸν μυριάδας εἴκοσι, καὶ πρῶτον μὲν πόλεμον ἐνίκησαν· καὶ δεύτερον προσβαλόντες ἐνίκησαν, ἀνεῖλον δὲ καὶ τὸν ἕνα Ῥωμαίων ὕπατον. Ῥωμαῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔχοντες πεζῶν μυριάδας ἑβδομήκοντα, ἱππέων δὲ ἑπτακισμυρίους, τῶν δύο πολέμων ἡττημένων Ῥωμαίων, τῷ τρίτῳ πολέμῳ κατὰ κράτος ἐνίκησαν Ῥωμαῖοι, καὶ ἀνεῖλον μυριάδας τέσσαρας, καὶ τοὺς ὑπολοίπους ἐζώγρησαν, ὥστε καὶ τὸν μέγιστον αὐτῶν βασι-
512 λέα ἑαυτοῦ θερίσαι τὸν τράχηλον, τὸν δὲ δεύτερον αὐτοῦ ζῶντα ποιῆσαι. ἐκ δὲ τούτου τοῦ ἀνδραγαθήματος ἀνθύπατος γενόμενος Αἰμίλιος κατέδραμε τὴν χώραν τῶν Γαλατῶν καὶ Κελτῶν, καὶ πολλὰς πόλεις καὶ φρούρια εἷλε, καὶ ὠφελείας πολλῆς ἐπλήρωσε τὴν Ῥώμην.

Ἱέρων δὲ ὁ βασιλεὺς Συρακόσης εἰς τὸν Κελτικὸν 4
πόλεμον Ῥωμαίοις σῖτον ἀπέστειλε, βοηθῶν Ῥωμαίοις, οὗ καὶ τὴν τιμὴν ἔλαβε μετὰ τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν.

Μετὰ δὲ τὴν σφαγὴν Ἀσδρούβα τοῦ Καρχηδονίου 5
ἀναρχίας οὔσης, τὸν μείζονα υἱὸν Ἀμίλκα Ἀννίβαν στρα-

84. ἀκλήρημα Rhod., ἀκλήτριμα H 86. ἑκατόν] ρ′ H 87. πεντακισμυρίους] εμυρίους H et mox ͵ς 90. κατέσφαγε] immo κατέσφαξε, sicut ed. Bipontina 91. Ἀμίλκα φυγῆς Rhod., Ἀμικαγῆς H 92. δώδεκα] ιβ′ H πάσας Rhod., πάσαν H 97. ὕστερον] ὕστερων H ἑξακισμ.] ͵ςμ. H: ante id ἄγων πεζοὺς addit Rhod. 99. ὀκτακισχιλίους] ͵η H 1. ἐννέα] θ′ H 2. Κελταὶ] Κελτοὶ ed. Rhod. 3. συνῆξαν] σύνηξαν H εἴκοσι] κ′ H 6. ἑβδομήκοντα] ό H: tum ἐν δύο δὲ πολέμοις Rhod. 7. 10. τέσσαρας] δ′ H

512. 12. αὐτοῦ] ὑπ᾽ αὐτοῦ Rhod. 14. Αἰμίλιος ed. Wess., Αἰμήλιος H

τηγὸν ἐχειροτόνησαν. Ζακανθαίων δὲ ἡ πόλις πολιορκουμένη ὑπὸ Ἀννίβα, συναγαγόντες τὰ ἱερὰ καὶ τὸν χρυσὸν καὶ ἄργυρον τὸν ἐν τοῖς οἴκοις καὶ τὰ τῶν γυναικῶν κόσμια καὶ ἐνώτια καὶ ἀργύρια, χωνεύσαντες ἔμιξαν χαλκὸν καὶ μόλιβδον, καὶ ἄχρηστον ποιήσαντες τὸν χρυσὸν ἐξῆλθον, καὶ ἡρωικῶς ἀγωνισάμενοι πάντες κατεκόπησαν, πολλοὺς δὲ καὶ αὐτοὶ φονεύσαντες. αἱ δὲ γυναῖκες τὰ τέκνα φονεύσασαι ἑαυτὰς δι' ἀγχόνης ἀπέπνιξαν. οὕτως ἀκερδῆ τὴν πόλιν παρέλαβεν Ἀννίβας. τὸν δὲ Ἀννίβαν Ῥωμαῖοι πρὸς δίκην αἰτήσαντες δι' ὧν παρηνόμησε, καὶ μὴ λαβόντες, πόλεμον τὸν Ἀννιβαϊκὸν καλούμενον ἔστησαν.

24. πολιορκουμένη ed. Wess., πολιουρκουμένη H 25. καὶ τὸν] (καὶ) τὸν H 31. δι' ἀγχόνης Hoeschelius, διὰ χόνης H 35. ἔστησαν] ἐνέστησαν Wesselingius

ΒΙΒΛΙΟΝ Κς΄.

1 Οὔτε ποιητὴς οὔτε συγγραφεὺς οὔτε ἄλλος τεχνίτης οὐδεὶς παραγγελίας τινὸς λογικῆς δύναται πᾶσι τοῖς ἀναγινώσκουσι κατὰ πᾶν εὐαρεστῆσαι· θνητῇ δὲ φύσει, κἂν ὅλως ἐπιτετευγμένη γένηται, οὐ δυνατὸν ἐφικέσθαι τῆς ἀμέμπτου πάντων εὐαρεστήσεως. οὔτε γὰρ Φειδίας, μάλιστα τεθαυμασμένος ἐπὶ τῇ τῶν ἐλεφαντίνων ἀγαλμάτων κατασκευῇ, οὔτε Πραξιτέλης ὁ καταμίξας ἄκρως τοῖς λιθίνοις ἔργοις τὰ τῆς ψυχῆς πάθη, οὔτε Ἀπελλῆς ἢ Παῤῥάσιος οἱ τοῖς ἐμπειρικῶς κεκραμένοις χρώμασι προαγαγόντες εἰς ἀκρότατον τὴν ζωγραφικὴν τέχνην, οὕτως ἐπέτυχον ἐν τοῖς ἔργοις ὥςτε κατὰ πᾶν ἄμεμπτον ἐπιδείξασθαι τὸ τῆς ἐμπειρίας ἀποτέλεσμα. τίς γὰρ ἐπιφανέστερος τῶν μὲν ποιητῶν Ὁμήρου, τῶν δὲ ῥητόρων Δημοσθένους, τῶν δὲ εὖ βεβιωκότων Ἀριστείδου καὶ Σόλωνος; ἀλλ᾽ ὅμως ταῖς τούτων εὐφημίαις καὶ δυνάμεσι προςῆλθεν ὁ μεμφόμενος καὶ τὰς ἀγνοίας ἐλέγχων λόγος. ἄνθρωποι γὰρ ὄντες καὶ ταῖς τῶν ἐγχειρουμένων
513 ὑπεροχαῖς ἐπιτυγχάνοντες, ὅμως διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν διέπιπτον ἐν πολλοῖς. ἔστι γάρ τινα τῶν ἀνθρώπων φιλόφθονα καὶ μικρόσοφα, τὰ παραπέμποντα μὲν τὰ καλῶς ἔχοντα τῶν ἐπιτελεσθέντων, προςπλεκόμενα δὲ τοῖς ἐπιδεχομένοις διαστροφήν τινα καὶ πιθανὴν μέμψιν, ἐξ ὧν φιλοτιμοῦνται διὰ τῆς τῶν ἄλλων κατηγορίας τὴν ἰδίαν αὐξήσειν ἐμπειρίαν, ἀγνοοῦντες ὅτι πᾶσα δύναμις οὐκ ἐκ τῆς ἀλλοπαθείας ἀσθενεῖ, ἀλλ᾽ ἐκ τῆς ἰδίας ἕξεως θεωρεῖται. θαυμάσειε δὲ ἄν τις τῆς τοιαύτης ἀβελτηρίας τὴν εἰς τὰ φαῦλα φιλοπονίαν, δι᾽ ἧς τινες πειρῶνται ταῖς κατὰ τῶν ἄλλων βλασφημίαις ἰδίαν εὐδοξίαν ἀποφέρεσθαι. εἰσὶ γάρ τινες, οἶμαι,

45. τῇ — κατασκευῇ Rhod., τὴν — κατασκευὴν H 49. προαγαγόντες (sic per errorem typothetae, sed felicem, expressum in ed. Wess.) Rhod., προςάγοντες H ἀκρότατον Rhod., ἀκρότατον τὴν ed. Wess., ἀκροτάτην H 56. ἐλέγχων Rhod., ἔλεγχον H
513. 58. ἀνθρωπίνην ed. Wess., ἀνθρωπίνων H 69. ἀποφέρεσθαι Rhod., ἐπιφέρεσθαι H

φύσεις σκαιότητι βλάπτουσαι, καθάπερ ἐκκαίουσαι τὰ καλὰ τῶν γεννημάτων πάχναι καὶ χιόνες. καὶ γὰρ διὰ μὲν τὴν ἀνταύγειαν τῆς κατὰ τὴν χιόνα λευκότητος ἀμαυρουμένη ἡ ὄψις τῆς ἀκριβοῦς θεωρίας ἀποστερεῖται, καὶ προαιρέσεις ἀνθρώπων ἀξιόλογον μὲν ἔργον οὔτε βουλόμεναι δρᾶν οὔτε δυνάμεναι, τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων πεποιημένα διασύρουσι. διὸ τοὺς εὖ φρονοῦντας τοῖς μὲν διὰ ἐπιμέλειαν κατωρθωκόσιν ἀρετὴν ἀπομερίζειν τὸν ἔπαινον, τοῖς δὲ σπανίως κατορθοῦσι μὴ συκοφαντεῖν ἀνθρωπίνης φύσεως τὴν ἀσθένειαν. περὶ μὲν οὖν τῶν βασκαίνειν ἐπιτηδευόντων ἱκανὸν ἡμῖν εἰρήσθω.

2 Καθάπερ γὰρ ἀθλητὴς ἀγαθὸς πολὺν χρόνον χειραλειπτήσας ἐπὶ τὸν ἀγῶνα καταντᾷ ἐμπειρίαν μεγάλην καὶ δύναμιν πεποιημένος.

3 Μηνόδοτος δὲ ὁ Περίνθιος τὰς Ἑλληνικὰς πραγματείας ἔγραψεν ἐν βιβλίοις πεντεκαίδεκα, Σώσιλος δὲ ὁ Ἴλιος τὰ περὶ Ἀννίβαν ἔγραψεν ἐν βιβλίοις ἑπτά.

4 Κατὰ δὲ Ῥωμαίους ἡ λεγεὼν πεντακισχίλιοί εἰσιν.

5 Φύσει μὲν ἄνθρωποι ταῖς εὐημερίαις προστρέχουσι, τῇ δὲ τῶν πταισάντων τύχῃ συνεπιτίθενται.

τὴν γὰρ τύχην εὐμετάβολον οὖσαν φύσει ταχὺ τὴν ἐναντίαν εἰσάξειν μεταβολήν.

6 Ῥόδου γὰρ ὑπὸ σεισμοῦ μεγάλου καταπτωθείσης Ἱέρων ὁ Συρακούσιος ἔδωκεν εἰς οἰκοδομὴν τοῦ τείχους ἀργυρίου ς τάλαντα καὶ ἀργυρίους λέβητας ἀξιολόγους χωρὶς τοῦ νομίσματος καὶ ἀτέλειαν τοῖς σιτηγοῖς πλοίοις.

7 Ἡ νῦν δὲ καλουμένη Φιλιππόπολις κατὰ τὴν Θετταλίαν Φθιώτιδες Θῆβαι ἐκαλοῦντο.

8 Τρυφῆς γὰρ συνεχοῦς καὶ μαλακῆς εὐνῆς καὶ μύ- 514
ρων παντοίων καὶ παντοίας τροφῆς πολυτέλεια τὴν μὲν ἀλκὴν καὶ συνήθη τῶν δεινῶν ὑπομονὴν ἐξέλυσε, τὰ δὲ σώματα καὶ ψυχὰς εἰς γυναικώδη καὶ τρυφερὰν διάθεσιν μετέστησεν. ἡ μὲν γὰρ ἀνθρωπίνη φύσις τὴν ἀσυνήθη τῶν πόνων ἄσκησιν καὶ δίαιταν εὐτελῆ δυσχερῶς προσίε-

70. φύσεις Rhod., φύσεως H 77. τοῖς — κατωρθωκόσιν Rhod., τοὺς - κατωρθωκότας H 83. χειραλειπτήσας Wesselingius cum Suida, χειμαλειπτήσας H 85. πεποιημένος Wessel. cum Suida, πεποιημένων H 89. πεντεκ. - ἑπτά] ιε - ζ' H 90. πενταχισχίλιοι] ͵ε H 92. μὲν post ταῖς recte ponunt Exc. Vat. p. 66. 8. 93. πταισάντων Rhod., φθασάντων H cum Exc. Vat. συνεπιτίθενται Rhod. cum Exc. Vat., συνεπιτίθεσθαι H 94. τύχην εὐμετάβολον] ψυχὴν ἀμετάβολον H 98. ἀργυρίου ς] ἀργυρίου ς' Rhod., ἀργυριοὺς H ἀργυρίους] immo ἀργυροῦς

514. 5. τροφῆς Rhod. cum Exc. Vat. p. 568. 68., τρυφῆς H 6. ἀλκὴν Exc. Vales., μαλακὴν H 8. μὲν post τὴν potius ponendum

ται, τὴν δὲ ῥᾳστώνην καὶ τρυφὴν ἑτοίμως διώκει. Ἀννίβας γὰρ κακουχίᾳ πολλῇ καὶ τὰς πόλεις τῆς Ῥώμης Βρεττίας παραλαβὼν ὕστερον καὶ τὴν Κρότωνα εἷλε καὶ τὸ Ῥήγιον πολιορκήσων. ἀπὸ δυσμῶν γὰρ ἀρξάμενος τῶν Ἡρακλειωτικῶν στηλῶν πᾶσαν τῶν Ῥωμαίων χώραν ὑπέταξε πλὴν Ῥώμης καὶ Νεαπόλεως, πολεμήσας ἕως Κροτώνης.

10. ἑτοίμως Exc. Vat. p. 67. 8., ὁμοίως H 12. Βρεττίας Rhod., βρεττανίας H: scribit autem Rhod. καὶ Βρεττίας et mox καὶ τῶν Ἡρακλειωτικῶν. Ῥώμης fortasse ex v. 12. irrepsit 13. πολιορκήσων] fort. ἐπολιόρκησεν 15. τῶν] immo τὴν

EXCERPTA PHOTII. 515

ΕΚ ΤΟΥ ΛΑ΄.

1 Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις εἰς Ῥώμην παρεγένοντο πρεσβευταὶ Ῥοδίων τὰς γεγενημένας διαβολὰς κατ' αὐτῶν ἀπολύσασθαι· ἐδόκουν γὰρ ἐν τῷ πρὸς Περσέα πολέμῳ ταῖς εὐνοίαις ἀποκεκλικέναι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ προδεδωκέναι τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν. μηδὲν δὲ ἀνύοντες ὧν ἐπρέσβευον εἰς ἀθυμίαν ἐνέπιπτον, καὶ μετὰ δακρύων ἐποιοῦντο τὰς ἐντεύξεις. εἰσαγαγόντος δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν σύγκλητον ἑνὸς τῶν δημάρχων Ἀντωνίου πρῶτος μὲν ἐποιεῖτο τὸν ὑπὲρ τῆς πρεσβείας λόγον Φιλόφρων, μετὰ δὲ τοῦτον Ἀστυμήδης. πολλὰ δὲ πρὸς δέησιν καὶ παραίτησιν εἰπόντες, καὶ τὸ τελευταῖον κατὰ τὴν παροιμίαν τὸ κύκνειον ᾄσαντες, μόλις ἔλαβον ἀποκρίσεις, δι' ὧν τοῦ μὲν ὁλοσχεροῦς φόβου παρελύθησαν, περὶ δὲ τῶν ἐγκλημάτων πικρῶς ὠνειδίσθησαν.

Διόπερ ἰδεῖν ἔστι παρὰ Ῥωμαίοις τοὺς ἐπιφανεστάτους ἄνδρας ὑπὲρ δόξης ἁμιλλωμένους, δι' ὧν ἅπαντα σχεδὸν τὰ μέγιστα τῷ δήμῳ κατορθοῦνται. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις πολιτεύμασι ζηλοτυποῦσιν ἀλλήλους, Ῥωμαῖοι δὲ ἐπαινοῦσιν. ἐξ οὗ συμβαίνει μάλιστα τοὺς μὲν πράσσειν τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων, ἁμιλλωμένους αὔξειν τὸ κοινῇ συμφέρον, τοὺς δ' ἄλλους ἀδικοδοξοῦντας καὶ τὰς ἀλλήλων ἐπιβολὰς λυμαινομένους βλάπτειν τὴν πατρίδα.

2 Ὅτι Περσέα τὸν τελευταῖον Μακεδονίας βασιλέα, πολλάκις Ῥωμαίοις διὰ φιλίας ἰόντα, πολλάκις δὲ καὶ 516

515. 1. — 519. 90. Photius Bibl. cod. CCXLIV. p. 381. a 41. — 383. b. 9. ed. Bekkeri 13. λόγον Φιλόφρων] λόγον φιλόγον Φιλόφρων Amstelodamense Photii nescio quod exemplar ab Wesselingio inspectum 25. κοινῇ B (i. e. Photii MS. Parisinus regius), κοινὸν caeteri 26. ἀλλήλων B et corr. A (i. e. Photii MS. Venetus Bessarioneus), caeteri ἀλλήλους ἐπιβολὰς A caeteri ἐπιβουλὰς βλάπτειν A et Amst., caeteri βλάπτει

στρατιᾷ οὐκ ἀναξιολόγῳ πολεμήσαντα, τέλος Αἰμίλιος καταπολεμήσας εἷλε, καὶ λαμπρὸν θρίαμβον ἐπὶ τῇ νίκῃ κατήγαγε. Περσεὺς δὲ τηλικαύταις περιπεσὼν συμφοραῖς ὥςτε δοκεῖν ὅμοια μύθοις ἀνενήτοις εἶναι τὰ πάθη τὰ περὶ αὐτόν, οὐδ' ἀπολυθῆναι τοῦ ζῆν ἤθελε. πρὶν γὰρ ἢ τὴν σύγκλητον ὑπὲρ αὐτοῦ ι αλαβεῖν ὃ χρὴ παθεῖν, τῶν κατὰ πόλιν στρατηγῶν εἷς ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸν ἐν Ἄλβαις κάρκαρον μετὰ τῶν τέκνων. ἔστι δὲ ὁ κάρκαρος ὄρυγμα κατάγειον βαθύ, τὸ μὲν μέγεθος ἔχον οἴκου μάλιστά πως ἐννεακλίνου, σκότου δὲ πλῆρες καὶ δυςοσμίας διὰ τὸ πλῆθος τῶν παραδεδομένων εἰς τοῦτον τὸν τόπον ἀνδρῶν τῶν ἐπὶ θανατικοῖς ἐγκλήμασι καταδικαζομένων, ὧν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις οἱ πλείους ἐνταῦθα καθείργνυντο· ἐν οὕτω γὰρ στενωπῷ συγκεκλεισμένων πολλῶν ἀνδρῶν ἀπεθηριοῦτο τὰ τῶν ἀτυχῶν σώματα, τῶν τε πρὸς τροφὴν καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν χρείαν ἀνηκόντων πάντων ἐν ταὐτῷ πεφυρμένων τοσαύτην προςπίπτειν δυςωδίαν συνέβαινεν ὥςτε μηδένα τῶν προσιόντων ῥᾳδίως δύνασθαι καρτερῆσαι. ἐφ' ἡμέρας μὲν οὖν ἑπτὰ διετέλεσεν ἐνταῦθα κακουχούμενος, ὥςτε καὶ παρὰ τῶν ἐσχάτων καὶ τακτὰ σιτουμένων ἐπικουρίας δεηθῆναι· συμπαθεῖς γὰρ οὗτοι γινόμενοι διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀκληρημάτων, ὧν μετελάμβανον, φιλανθρώπως τούτων ἐκείνῳ μετεδίδοσαν δακρύοντες. ἔῤῥιπτο δ' αὐτῷ καὶ ξίφος πρὸς ἀναίρεσιν καὶ κάλως πρὸς ἀγχόνην, ἐξουσίας διδομένης ὡς βούλοιτο χρήσασθαι. ἀλλ' οὐδὲν οὕτω γλυκὺ φαίνεται τοῖς ἠτυχηκόσιν ὡς τὸ ζῆν, καίπερ αὐτῶν ἄξια θανάτου πασχόντων. καὶ πέρας ἐν ταύταις ἂν ταῖς ἀνάγκαις κατέστρεψε τὸν βίον, εἰ μὴ Μάρκος Αἰμίλιος προκαθήμενος τοῦ βουλευτηρίου, τηρῶν τό τε περὶ αὐτὸν ἀξίωμα καὶ τὸ τῆς πατρίδος ἐπιεικές, παρῄνεσε τῇ συγκλήτῳ σχετλιάζων, εἰ μὴ τὸν ἀνθρώπινον φόβον εὐλα-

516. 37. τῶν — στρατηγῶν] τὸν — στρατηγὸν B εἷς ἐνέβαλεν A, εἷς εἰςέβαλον B, εἷς ἐνέβαλλεν caeteri 38. κάρκαρον] τὸν νῦν λεγόμενον κάραβον schol. Steph. et Margunii 40. ἔχον B et corr. A, caeteri ἔχων ἐννεακλίνου corr. A, ἐννεακλιτίου caeteri 41. σκότου] σκότους B πλῆρες B et corr. A, πλήρης caeteri 45. στενωπῷ] στενῷ τόπῳ Reiskius 52. τακτὰ] τακατα A, τὰ ἔγκατα B 54. γινόμενοι — 55. μετελάμβανον addunt A Amst. ἀκληρημάτων] ἀκληρωμάτων A 55. φιλανθρώπως] οὗτοι φιλάνων Amst. 56. ἔῤῥιπτο AB, ἐῤῥίπτουν caeteri 58. ὡς A, ὡς ἂν caeteri 59. καίπερ αὐτῶν] καὶ παρ' αὐτῶν A, καὶ παρὰ τῶν B 63. αὐτὸν] αὐτὸν Amst.: τὸ τῆς βουλῆς ἀξίωμα Excerpta Valesii p. 582. 46. 65. ἀνθρώπινον] ἐξ ἀνθρώπων Excerptorum liber Valesianus φόβον] φθόνον Reiskius

βοῦνται, τήν γε τοὺς ὑπερηφάνως ταῖς ἐξουσίαις χρωμένους μετερχομένην νέμεσιν αἰδεῖσθαι. διόπερ εἰς ἐπιεικεστέραν δοθεὶς φυλακήν, καὶ κεναῖς ἐλπίσι προσανέχων, ὁμοίαν τοῖς προητυχημένοις ἔσχε τοῦ βίου τὴν καταστροφήν. διετῆ γὰρ χρόνον φιλοψυχήσας, καὶ προσκόψας τοῖς φυλάττουσι βαρβάροις, κωλυόμενος ὑπ' ἐκείνων ὕπνου τυχεῖν ἐτελεύτησεν.

3 Ὅτι λέγουσιν ἑαυτοὺς οἱ τῆς Καππαδοκίας βασιλεῖς 517
εἰς Κῦρον ἀναφέρειν τὸ γένος τὸν ἐν Πέρσαις, διαβεβαιοῦνται δὲ καὶ τῶν ἑπτὰ Περσῶν τῶν τὸν μάγον ἐπανελομένων ἑνὸς ὑπάρχειν ἀπόγονοι. καὶ τὴν μὲν ἀπὸ Κύρου συγγένειαν οὕτω καταριθμοῦνται. Καμβύσου τοῦ Κύρου πατρὸς ἀδελφὴν ὑπάρξαι γνησίαν Ἄτοσσαν· ταύτης δὲ καὶ Φαρνάκου τοῦ Καππαδοκίας βασιλέως γενέσθαι παῖδα Γάλλον. καὶ τούτου γενέσθαι Σμέρδιν, οὗ Ἀρτάμνην, τοῦ δὲ Ἀναφᾶν, ὃν καὶ διενεγκεῖν μὲν ἀνδρείᾳ καὶ τόλμῃ, γενέσθαι δ' ἕνα τῶν ἑπτὰ Περσῶν. τὴν μὲν οὖν εἰς Κῦρον συγγένειαν οὕτω γενεαλογοῦσι καὶ τὴν εἰς Ἀναφᾶν, ὅν φασι δι' ἀνδρείαν συγχωρηθῆναι τὴν Καππαδοκίας δυναστείαν ὥςτε μὴ τελεῖν φόρους Πέρσαις. οὗ τελευτήσαντος ὁμώνυμος υἱὸς ἄρχει. μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν ἀπολειφθέντων δυεῖν υἱοῖν, Δατάμου καὶ Ἀριμναίου, διαδέξασθαι τὴν ἀρχὴν Δατάμην, ἄνδρα καὶ κατὰ πόλεμον καὶ κατ' ἄλλα μέρη τῆς βασιλείας ἐπαινούμενον, ὃς Πέρσαις διὰ μάχης ἐλθὼν καὶ λαμπρῶς κατὰ τὴν μάχην ἀγωνισάμενος ἐν αὐτῇ τελευτᾷ. διεδέξατο δὲ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ἀριάμνης, οὗ γίνονται παῖδες Ἀριαράθης καὶ Ὁλοφέρνης· οὗτος δὲ ἔτη πεντήκοντα δυναστεύσας καὶ μηδὲν ἔργον ἄξιον μνήμης πράξας τελευτᾷ. τὴν δὲ ἀρχὴν διεδέξατο ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν Ἀριαράθης, ὃς φιλοστοργῆσαι διαφερόντως λέγεται τὸν ἀδελφόν, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὰς ἐπιφανεστάτας τάξεις· ὃν καὶ Πέρσαις κατ' Αἰγυπτίων ἀποσταλέντα συμμαχῆσαι μετὰ μεγάλων τιμῶν ἐπανελθεῖν, ἃς Ὦχος ὁ Περσῶν βασιλεὺς ὑπὲρ ἀνδρείας ἐδίδου, καὶ τὸν βίον ἐν τῇ πατρίδι λιπεῖν, υἱοὺς ἐγκαταλιπόντα Ἀριαράθην καὶ Ἀρύσην. ὁ δὲ ἀδελφὸς καὶ τῆς Καππα-

68. κεναῖς A Amst., καιναῖς caeteri 71. φυλάττουσι] φυλάσσουσι B

517. 73. λέγουσιν A, λέγουσίν φησιν caeteri 79. ὑπάρξαι A Amst., caeteri ὑπάρξαι γὰρ Ἄτοσσαν AB Amst., caeteri Ἀττόσαν 81. παῖδα Γάλλον] παιδάγαμον Amst. Σμέρδιν] Σμέρδην B 84. Κῦρον A, Amst., caeteri Κύρον 90. ἄνδρα καὶ A, caeteri ἄνδρα 1. μετὰ] καὶ μετὰ B

δοκίας ἔχων τὴν ἀρχήν, οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ γονὴ γνησία, τὸν πρεσβύτερον τῶν παίδων τἀδελφοῦ Ἀριαράθην υἱοποιεῖται. κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν καταπολεμεῖ μὲν Πέρσας, εἶτα καὶ τελευτᾷ, καὶ Περδίκκας ὁ τῶν ὅλων τότε ἡγούμενος Εὐμένη πέμπει Καππαδοκίας στρατηγόν. καὶ καταπολεμηθέντος Ἀριαράθου πεσόντος τε ἐν τῇ μάχῃ, αὐτή τε ἡ Καππαδοκία καὶ τὰ πλησιόχωρα αὐτῆς ἔπεσεν ὑπὸ Μακεδόνας. Ἀριαράθης δὲ ὁ τοῦ προβεβασιλευκότος υἱὸς ἀπελπίσας κατὰ τὸ παρὸν ἀποχωρεῖ μετ' ὀλίγων πρὸς τὴν Ἀρμενίαν. μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον τῶν περὶ τὸν Εὐμένη καὶ Περδίκ-
518 καν τελευτησάντων, Ἀντιγόνου δὲ καὶ Σελεύκου περισπωμένων, λαβὼν δύναμιν παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀρμενίων Ἀρδοάτου τὸν μὲν τῶν Μακεδόνων στρατηγὸν Ἀμύνταν ἀπέκτεινεν, ἐξέβαλε δὲ καὶ Μακεδόνας ταχέως τῆς χώρας, καὶ τὴν οἰκείαν ἀρχὴν ἀνεκτήσατο. τούτῳ δὲ τριῶν παίδων γενομένων παρέλαβε τὴν βασιλείαν ὁ πρεσβύτατος Ἀριάμνης· ὃς ἐπιγαμίαν πρὸς Ἀντίοχον ποιησάμενος τὸν ἐπονομασθέντα θεόν, τὴν τούτου θυγατέρα Στρατονίκην συνῴκισε τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν υἱῶν Ἀριαράθῃ. ὑπάρχων δὲ φιλότεκνος διαφερόντως περιέθετο τῷ παιδὶ διάδημα, καὶ συνάρχειν πάντων τῶν τῆς βασιλείας προτερημάτων ἐπ' ἴσης μεταδίδωσι. τοῦ δὲ πατρὸς τελευτήσαντος Ἀριαράθης βασιλεύει καθ' ἑαυτόν, καὶ μεταλλάσσων τὸν βίον κατέλιπε τὴν βασιλείαν Ἀριαράθῃ τῷ υἱῷ, νηπίῳ παντελῶς ὄντι τὴν ἡλικίαν. οὗτος δὲ ἔγημε θυγατέρα τοῦ μεγάλου κληθέντος Ἀντιόχου, ὀνομαζομένην Ἀντιοχίδα, πανοῦργον μάλιστα. ταύτην δὲ μὴ γινομένων τέκνων ὑποβαλέσθαι δύο παῖδας ἀγνοοῦντος τοῦ ἀνδρός, Ἀριαράθην καὶ Ὀλοφέρνην. μετὰ δέ τινα χρόνον τῆς φύσεως ἐπιδεξαμένης ἀνελπίστως τεκεῖν αὐτὴν δύο μὲν θυγατέρας, υἱὸν δὲ ἕνα τὸν ὀνομασθέντα Μιθριδάτην. ἐξ οὗ τοὺς ὑποβολιμαίους ἀναδιδαξαμένην τἀνδρὶ τὸν μὲν πρεσβύτερον μετὰ συμμέτρου χρείας εἰς Ῥώμην ἀποσταλῆναι παρασκευάσαι, τὸν δὲ νεώτερον εἰς

6. γονὴ] γυνὴ B Amst. 9. Περδίκκας] Περδίκας B 12. πεσόντος τε] καὶ πεσόντος B 18. περισπωμένων Amst.: nam περιεπομένων ed. Rothom.

518. 21. Μακεδόνας AB Amst., caeteri Μακεδόνα 23. τούτῳ] τούτου B 29. τῆς omisit A βασιλείας] βασιλέως B 32. κατέλιπε] κατέλειπε A 35. Ἀντιοχίδα] Ἀντιοχύδα Amst. 36. γινομένων A caeteri γενωμένων 37. ὑποβαλέσθαι Stephanus, caeteri ὑποβάλλεσθαι 41. Μιθριδάτην A Amst., caeteri Μιθριδάτης

τὴν Ἰωνίαν χάριν τοῦ μὴ διαμφισβητεῖν ὑπὲρ τῆς βασιλείας τῷ γνησίῳ. τοῦτον δὲ ἀνδρωθέντα καὶ Ἀριαράθην φασὶ μετονομασθῆναι, παιδείας τε Ἑλληνικῆς μετασχεῖν, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην ἐπαινεῖσθαι ἀρετήν. καὶ ὁ μὲν πατὴρ φιλοπάτορι ὄντι τῷ υἱῷ ἔσπευδεν ἀποδοῦναι τὴν τοῦ φιλοτέκνου σπουδήν, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον αὐτοῖς προέβη τὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους εὐνοίας ὥστε ὁ μὲν πατὴρ ἐξίστασθαι τῆς ὅλης ἀρχῆς ἠγωνίζετο τῷ παιδί, ὁ δὲ ἀδύνατον ἐδείκνυ δέξασθαι αὐτὸν παρὰ γονέων ἔτι ζώντων τὴν τοιαύτην χάριτα. οὗτος τὸν πατέρα τοῦ πεπρωμένου καταλαβόντος διεδέξατο τὴν βασιλείαν, τήν τε ἄλλην ἀγωγὴν τοῦ βίου ἀξιολογωτάτην ἐνδεικνύμενος καὶ φιλοσοφίᾳ προσανέχων, ἐξ οὗ καὶ ἡ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀγνοουμένη πάλαι Καππαδοκία τότε τοῖς πεπαιδευμένοις ἐμβιωτήριον ὑπῆρχεν. ἀνενεώσατο δ' οὗτος καὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν τε καὶ συμμαχίαν. Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τῆς εἰς Κῦρον ἀναφορᾶς τῶν μέχρι τοῦδε τῆς Καππαδοκίας βασιλευσάντων ἐν τούτοις.

Ὅτι περὶ Λευκίου Αἰμιλίου τοῦ Περσέα καταπολεμήσαντος τῆς ταφῆς διερχόμενος, καὶ λαμπρὰν αὐτὴν ἐς τὰ μάλιστα
4 γενέσθαι λέγων ἐπάγει, Τῶν γὰρ Ῥωμαίων οἱ ταῖς εὐγενείαις καὶ προγόνων δόξῃ διαφέροντες μετὰ τὴν τελευτὴν εἰδωλο- 519
ποιοῦνται κατά τε τὴν τοῦ χαρακτῆρος ὁμοιότητα καὶ κατὰ τὴν ὅλην τοῦ σώματος περιγραφήν, μιμητὰς ἔχοντες ἐκ παντὸς τοῦ βίου παρατετηρηκότας τήν τε πορείαν καὶ τὰς κατὰ μέρος ἰδιότητας τῆς ἐμφάσεως. παραπλησίως δὲ καὶ τῶν προγόνων ἕκαστος προηγεῖται τοιαύτην ἔχων διασκευὴν καὶ κόσμον, ὥστε τοὺς θεωμένους διὰ τῆς ἐκ τούτων ἐμφάσεως γινώσκειν ἐφ' ὅσον ἕκαστοι τιμῆς προήχθησαν καὶ μετέσχον τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ καλῶν.

Ὅτι τοὺς Ἴβηρας καὶ Λυσιτανοὺς ὀνομάζει. φησὶ γὰρ ὡς Μέμμιος ἐξαπέλεκυς στρατηγὸς εἰς τὴν Ἰβηρίαν ἐξαπέσταλτο μετὰ δυνάμεως, οἱ δὲ Λυσιτανοὶ συστραφέντες πρὸς αὐτόν, καὶ λαβόντες ἀπαράσκευον ἐκ κατάπλου, μάχῃ τε ἐνίκησαν καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ διέφθει-

50. τὰ] τὰς Amst. 52. ἠγωνίζετο] ἀγωνίζετο Amst. 53. ἐδείκνυ] ἐδείκνυε B 59. ἐμβιωτήριον Stephanus, libri ἐμβιώτερον 64. τοῦτο καὶ νῦν γίνεται καὶ ἱστοροῦσι τὰς πράξεις τῶν βασιλέων οἱ κατὰ γένος τούτοις προσήκοντες εἰς ἔπαινον αὐτῶν καὶ ζωὴν (ζῆλον?) τῶν ὁρώντων. schol. Margunii

519. 68. παρατ.] τοὺς παρατ. B 78. ἕκαστοι A, ἕκαστος caeteri 81. Μέμμιος] Μέμιος Amst. ἐξαπέλεκυς] ἐξ οὗ πέλεκυς A 84. ἀπαράσκευον Rhodomannus, ἐκ-παρασκευῶν A, caeteri ἐκπαράσκευον

ραν. περιβοήτου δὲ γενομένης τῆς τῶν Ἰβήρων εὐημερίας, οἱ μὲν Ἀρουακοί, νομίσαντες πολὺ κρείττους εἶναι τῶν Ἰβήρων, κατεφρόνησαν τῶν πολεμίων, καὶ τὸ πλῆθος τὸ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν διὰ ταύτην μάλιστα τὴν αἰτίαν εἵλετο τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον.

86. Ἀρουακοὶ] Ἀρουκοὶ Amst.

ΕΚ ΤΟΥ ΛΒ'.

Ὅτι πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι ἱστόρησαν ἀπὸ σχήματος γυναικείου καὶ ὑπολήψεως εἰς ἀνδρὸς καὶ σχῆμα καὶ φύσιν ἀναφανῆναι, ἀτὰρ καὶ Διόδωρος ἐν τῇ λβ' τῶν ἱστοριῶν τοιαῦτα περὶ ταύτης τῆς περιπετείας ἱστορεῖ, τὰ περὶ Ἀλέξανδρον τὸν κοίλης Συρίας καὶ Ἀντιοχείας βασιλεύσαντα διεξιών. φησὶ δὲ

1 Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ μὲν τῆς μάχης μετὰ πεντακοσίων τὴν φυγὴν ἐποιήσατο τῆς Ἀραβίας εἰς τὰς καλουμένας Ἄβας πρὸς Διοκλέα τὸν δυνάστην, πρὸς ὃν ἦν καὶ τὸν υἱὸν Ἀντίοχον προεκτεθειμένος ὄντα νήπιον. εἶτα οἱ μὲν περὶ τὸν Ἡλιάδην ἡγεμόνες, οἳ συνῆσαν Ἀλεξάνδρῳ, λάθρα διεπρεσβεύσαντο περὶ τῆς ἰδίας ἡγεμονίας, ἐπαγγελλόμενοι δολοφονήσειν τὸν Ἀλέξανδρον· συγχωρήσαντος δὲ τοῦ Δημητρίου περὶ ὧν ἠξίουν, οὐ μόνον προδόται τοῦ βασιλέως ἀλλὰ καὶ φονεῖς ἐγενήθησαν. οὐκ ἄξιον δὲ παρελθεῖν τὴν γενομένην περιπέτειαν πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς, διὰ δὲ τὸ παράδοξον ἴσως ἀπιστηθησομένην. Ἀλεξάνδρου γὰρ τοῦ βασιλέως βραχὺ πρὸ τῶν ἐνεστώτων χρόνων χρηστηριαζομένου κατὰ τὴν Κιλικίαν, ἔνθα φασὶν Ἀπόλλωνος Σαρπηδονίου ἱερὸν εἶναι, ἀνελεῖν αὐτῷ λέγεται τὸν θεὸν φυλάξασθαι τὸν τόπον τὸν ἐνεγκόντα τὸν δίμορφον. καὶ τότε μὲν αἰνιγματώδη τὸν χρησμὸν εἶναι δόξαι, ὕστερον μέντοι μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ βασιλέως ἐπιγνωσθῆναι τὸ λόγιον διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας. τῆς Ἀραβίας ἐν ταῖς καλουμέναις Ἄβαις ᾤκει τις Διόφαντος ὄνομα, τὸ δὲ γένος Μακε-

92. — 522. 57. Photius p. 377. a 34. — 379. a 30. ἱστορεῖ — κοίλης] καὶ τῶν B et correctus A, qui omiserat βασιλεύσαντα] βασιλευσάντων B φησὶ δὲ] φησὶ B 92. πεντακοσίων] πεντακοσίοις Amst. 94. ἦν om. B 97. ἐπαγγελόμενοι Amst. 3. πρὸ] πρὸς B 5. ἐνεστώτων] ἑστώτων Amst. 9. τὸν a pr. manu A, θέαν B, θεὸν Amst., caeteri τὸν θεὸν

520 δών. οὗτος ἐγχώριον Ἀραβίαν γυναῖκα γήμας ἐγέννησεν υἱὸν μὲν ὁμώνυμον ἑαυτῷ, θυγατέρα δὲ τὴν προςαγορευθεῖσαν Ἡραΐδα. τὸν μὲν οὖν υἱὸν πρὸ τῆς ἀκμῆς ἐπεῖδε τελευτήσαντα, τὴν δὲ θυγατέρα γάμου ἔχουσαν ὥραν προικίσας συγκατῴκισέ τινι ὄνομα Σαμιάδῃ. οὗτος μὲν οὖν συμβιώσας τῇ γαμηθείσῃ χρόνον ἐνιαύσιον ἀπεδήμησε μακρὰν ἀποδημίαν. τὴν δ' Ἡραΐδα φασὶν ἀῤῥωστίᾳ περιπεσεῖν παραδόξῳ καὶ παντελῶς ἀπιστουμένῃ. φλεγμονὴν γὰρ ἰσχυρὰν γενέσθαι περὶ τὸ ἦτρον αὐτῆς. ἐπὶ πλέον δὲ οἰδήσαντος τοῦ τόπου, ἔπειτα τῶν πυρετῶν μεγάλων συνεπιγινομένων, καταδοξάσαι τοὺς ἰατροὺς ἕλκωσιν γεγονέναι περὶ τὸν τράχηλον τῆς μήτρας. χρωμένων δὲ αὐτῶν θεραπείαις αἷς ὑπελάμβανον καταστέλλειν τὰς φλεγμονάς, ἑβδομαίας δ' οὔσης, ῥῆξιν ἐπιγενέσθαι τῆς ἐπιφανείας, καὶ προπεσεῖν ἐκ τῶν τῆς Ἡραΐδος γυναικείων αἰδοῖον ἀνδρεῖον ἔχον διδύμους προςκειμένους. τὴν δὲ ῥῆξιν τούτων καὶ τὸ πάθος γενέσθαι μήτε ἰατροῦ μήτ' ἄλλων τῶν ἔξωθεν παρόντων πλὴν μητρὸς καὶ δύο θεραπαινίδων. τότε μὲν οὖν ἀγανεῖς γενομένας διὰ τὸ παράδοξον τὴν ἐνδεχομένην ἐπιμέλειαν ποιήσασθαι τῆς Ἡραΐδος, καὶ κατασιωπῆσαι τὸ γεγονός. τὴν δὲ ἀπολυθεῖσαν τῆς νόσου τὴν ἐσθῆτα φορεῖν γυναικείαν, καὶ τὴν ἄλλην ἀγωγὴν οἰκουρὸν καὶ ὕπανδρον διαφυλάττειν. καταδοξάζεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν συνειδότων τὴν περιπέτειαν ἑρμαφρόδιτον εἶναι, καὶ κατὰ τὴν γεγενημένην μετ' ἀνδρὸς συμβίωσιν, τῆς κατὰ φύσιν ἐπιπλοκῆς ἀντιπραττούσης, δοκεῖν αὐτὴν ταῖς ἀῤῥενικαῖς συμπεριφοραῖς καθωμιλῆσθαι. λανθανούσης δὲ τοὺς ἐκτὸς τῆς διαθέσεως ταύτης ἐπανελθεῖν τὸν Σαμιάδην, καὶ καθάπερ ἦν ἐπιβάλλον τὴν γαμηθεῖσαν ἐπιζητεῖν· οὐ τολμώσης δ' ἐκείνης εἰς ὄψιν ἐλθεῖν διὰ τὴν αἰσχύνην, τὸν Σαμιάδην φασὶ βαρέως ἐνεγκεῖν. ἐπικειμένου δὲ συνεχέστερον καὶ ἀπαιτοῦντος τὴν σύμβιον, καὶ τοῦ πατρὸς μὴ συγχωροῦντος μέν, αἰσχυνομένου δὲ τὴν αἰτίαν εἰπεῖν, εἰς μέγα ηὔξετο ἡ διαφορά. ἐπενεγκεῖν τε διὰ τοῦτο

520. 15. υἱὸν μὲν A, caeteri μὲν υἱὸν 19. Σαμιάδῃ Wesselingius, qui de Amst. „*ultima syllaba compendio designatur, videturque* Σαμιάδῃ *fuisse*: Σαμία A. caeteri Σαμιάδης 23. ἦτρον] ἴστρον Amst. 24. τῶν πυρετῶν A, caeteri τῷ πυρετῷ 25. συνεπιγινομένων A, caeteri συνεπιγενομένων 28. δ' om. B 29. προπεσεῖν B, caeteri προςπεσεῖν 32. ἄλλων A, caeteri ἄλλου ἔξωθεν A Amst., caeteri ἔξω 33. μὲν οὖν B, caeteri μὲν 34. γενομένας B, caeteri γινομένας 38. ὕπανδρον διαφυλάττειν] ὑπ' ἄνδρα φυλάττειν A καταδεδοξάσθαι B, κατεδόξαστο A correctus, caeteri κατεδοξάσθαι 47. φασὶ] φησὶ B

δίκην τῷ πατρὶ περὶ τῆς ἰδίας γυναικός, τῆς τύχης ὥςπερ ἐν δράμασι τὸ παράδοξον τῆς περιπετείας ἀγούσης εἰς ἔγκλημα. συνεδρευσάντων δὲ τῶν κριτῶν καὶ λόγων ῥηθέντων συμπαρεῖναι μὲν τῇ κρίσει τὸ ἀμφισβητούμενον σῶμα, διαπορεῖν δὲ τοὺς δικαστὰς πότερον προςήκει τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς ἢ τὸν πατέρα τῆς θυγατρὸς κυριεύειν. πέρας τῶν κριτῶν οἰομένων δεῖν ἀκολουθεῖν τἀνδρὶ τὴν γαμηθεῖσαν, τὴν ἀλήθειαν διασαφῆσαι τὸ τῆς φύσεως ἄῤῥεν, καὶ θυμῷ τετολμηκότι τὴν καθυποκρινομένην ἐσθῆτα λύσασαν δεῖξαι πᾶσι, ῥῆξαί τε φωνὴν δεινοπαθοῦσαν, εἴ τινες ἀναγκάζουσι συνοικεῖν ἀνδρὶ τὸν ἄνδρα. πάντων δὲ καταπλαγέντων καὶ φωνῇ θαυμαζούσῃ τὸ παράδοξον ἐπισημαινομένων, τὴν μὲν Ἡραΐδα φασὶν ἀποκαλυφθείσης τῆς αἰσχύνης μεταμφιάσασθαι τὸν γυναικεῖον κόσμον εἰς νεανίσκου διάθεσιν, 521
τοὺς δὲ ἰατρούς, ἐπιδειχθέντων αὐτοῖς τῶν φανέντων, γνῶναι ὅτι κατεκέκρυπτο φύσις ἄῤῥενος ἐν ᾠοειδεῖ τύπῳ φύσεως θηλείας, καὶ δέρματος περιειληφότος παρὰ τὸ σύνηθες τὴν φύσιν σύντρησις ἐγεγένητο, δι' ὧν ἐξωδεύοντο τὰ περιττώματα· διόπερ τὸν προσεσυριγγωμένον τύπον ἑλκώσαντας δεῖν κατουλῶσαι, τὴν δὲ ἀνδρὸς φύσιν εὔκοσμον ποιήσαντας σὺν ἐνδεχομένῃ δόξαι κεχρῆσθαι θεραπείᾳ. τὴν δ' Ἡραΐδα μετονομασθεῖσαν Διόφαντον εἰς τοὺς ἱππεῖς καταλεχθῆναι, καὶ σὺν τῷ βασιλεῖ παραταξάμενον εἰς τὰς Ἄβας συναναχωρῆσαι. διὸ καὶ τὸν πρότερον ἀγνοούμενον χρησμὸν τότε γνωσθῆναι, φανέντος τοῦ βασιλέως ἐν ταῖς Ἄβαις καθ' ὃν τόπον ὁ δίμορφος ἐγεγένητο. τὸν δὲ Σαμιάδην λέγουσιν, ἔρωτι καὶ τῇ προγεγενημένῃ συνηθείᾳ δεδουλωμένον, αἰσχύνῃ τε τοῦ παρὰ φύσιν γάμου συνεχόμενον, τῆς μὲν οὐσίας τὸν Διόφαντον ἀναδεῖξαι διαθήκῃ κληρονόμον, ἑαυτὸν δὲ τοῦ ζῆν μεταστῆσαι, ὥστε τὴν μὲν γυναῖκα γεγενημένην ἀνδρὸς ἀναλαβεῖν δόξαν καὶ τόλμαν, τὸν δ' ἄνδρα γυναικείας ψυχῆς ἀσθενέστερον γενέσθαι.

Παραπλησία δὲ ταύτῃ τῇ διαθέσει συνετελέσθη περιπέτεια τριάκοντα ἔτεσιν ὕστερον ἐν τῇ πόλει τῶν Ἐπιδαυρίων. ἦν γάρ τις Ἐπιδαυρία, κόρη μὲν εἶναι δοκοῦσα, γο-

52. δράμασι] δράματι B 53. εἰς om. Amst.

521. 68. κατεκέκρυπτο] κατακέκρυπτο B 69. ᾠοειδεῖ Bekkerus, ὀειδεῖ Amst., ὁμοειδεῖ A, caeteri φαιδεῖ 71. ἐγεγένητο] τις γεγένητο B 74. δόξαι κεχρῆσθαι A, caeteri χρῆσθαι δόξαι 78. διὸ] δι' ὃν Amst. 80. ἐγεγένητο] ἐγεγέννητο B 82. δεδουλωμένον] δεδουλωμένην Amst. 86. δόξαν καὶ τόλμαν] τόλμαν καὶ δόξαν B

νέων δὲ ὀρφανή, Καλλὼ δ' ὄνομα. αὕτη τὸν ἐπὶ τῆς φύσεως ἀποδεδειγμένον ταῖς γυναιξὶ πόρον ἄτρητον εἶχε, παρὰ δὲ τὸν καλούμενον [κτένα] συριγγωθέντος ἐκ γενετῆς τὰς περιττώσεις τῶν ὑγρῶν ἐξέκρινεν. εἰς δὲ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας παραγενομένη συνῳκίσθη τινὶ τῶν πολιτῶν. διετῆ μὲν οὖν χρόνον συνεβίωσε τἀνδρί, τὴν μὲν γυναικείαν ἐπιπλοκὴν οὐκ ἐπιδεχομένη, τὴν δὲ παρὰ φύσιν ὁμιλίαν ὑπομένειν ἀναγκαζομένη. μετὰ δὲ ταῦτα φλεγμονῆς αὐτῇ συμβάσης περὶ τὸν κτένα καὶ δεινῶν ἀλγηδόνων ἐπιγενομένων συνεκλήθη πλῆθος ἰατρῶν. καὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐδεὶς ὑπισχνεῖτο θεραπεύειν, φαρμακοπώλης δέ τις ἐπαγγελλόμενος ὑγιάσειν ἔτεμε τὸν ἐπηρμένον τόπον, ἐξ οὗπερ ἐξέπεσεν ἀνδρὸς αἰδοῖα, δίδυμοι καὶ καυλὸς ἄτρητος. πάντων δὲ τὸ παράδοξον καταπλαγέντων ὁ φαρμακοπώλης ἐβοήθει τοῖς λειπομένοις μέρεσι τῆς πηρώσεως. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τὸ αἰδοῖον ἄκρον ἐπιτεμὼν συνέτρησεν εἰς τὸν οὐρητῆρα, καὶ καθεὶς ἀργυροῦν καυλίσκον ταύτῃ τὰ περιττώματα τῶν ὑγρῶν ἐξεκόμιζε, τὸν δὲ σεσυριγγωμένον τόπον ἑλκώσας ἐνέφυσε. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ὑγιοποιήσας διπλοῦν ἀπῄτει τὸν μισθόν· ἔφη γὰρ αὐτὸν παρειληφέναι γυναῖκα νοσοῦσαν, καθεστακέναι δὲ νεανίσκον ὑγιαίνοντα. ἡ δὲ Καλλὼ τὰς μὲν ἐκ τῶν ἱστῶν κερκίδας καὶ τὴν ἄλλην τῶν γυναικῶν ταλασιουργίαν ἀπέθετο, μεταλαβοῦσα δὲ
522 ἀνδρὸς ἐσθῆτα καὶ τὴν ἄλλην διάθεσιν μετωνομάσθη Κάλλων, ἑνὸς στοιχείου ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ ν προςτεθέντος. λέγεται δ' ὑπό τινων ὅτι πρὸ τοῦ μεταλαβεῖν τὴν εἰς ἄνδρα μορφὴν ἱέρεια τῆς Δήμητρος ἐγεγένητο, καὶ τὰ τοῖς ἄῤῥεσιν ἀόρατα ἰδοῦσα κρίσιν ἔσχεν ἀσεβείας.

Ὁμοίως δ' ἐν τῇ Νεαπόλει καὶ κατ' ἄλλους τόπους πλείονας ἱστοροῦνται γεγονέναι τοιαῦται περιπέτειαι, οὐκ ἄῤῥενος καὶ θηλείας φύσεως εἰς δίμορφον τύπον δημιουργηθείσης, ἀδύνατον γὰρ τοῦτο, ἀλλὰ τῆς φύσεως διὰ τῶν τοῦ σώματος μερῶν ψευδογραφούσης εἰς ἔκπληξιν καὶ ἀπάτην τῶν ἀνθρώπων. διόπερ καὶ ἡμεῖς τὰς περιπετείας ταύτας ἀναγραφῆς ἠξιώσαμεν, οὐ ψυ-

91. Καλλώ] Καλώ B: conf. schol. Luciani in Bachmanni Anecd. vol. II. p. 344. 93. παρὰ AB, caeteri παρ' αὐτὸν καλούμενον κτένα συριγγωθέντος τόπου Stephanus, καλούμενον συριγγωθέντος A, καλούμενον συριγγωθέντα B, caeteri καλούμενον τόπον συριγγωθέντος 12. ἐνέφυσε] συνέφυσε Reiskius

522. 24. πλείονας] πλείονες B 26. τύπον B, caeteri τόπον 29. διόπερ καὶ B, caeteri διόπερ

χαγωγίας ἀλλ᾽ ὠφελείας ἕνεκα τῶν ἀναγινωσκόντων. πολλοὶ γὰρ τέρατα τὰ τοιαῦτα νομίζοντες εἶναι δεισιδαιμονοῦσιν, οὐκ ἰδιῶται μόνον ἀλλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις. κατ᾽ ἀρχὰς γοῦν τοῦ Μαρσικοῦ πολέμου πλησίον τῆς Ῥώμης οἰκοῦντά φασιν Ἰταλικόν, γεγαμηκότα παραπλήσιον τοῖς εἰρημένοις ἀνδρόγυνον, προςαγγεῖλαι τῇ συγκλήτῳ, τὴν δὲ δεισιδαιμονήσασαν καὶ τοῖς ἀπὸ Τυῤῥηνίας ἱεροσκόποις πεισθεῖσαν ζῶντα προστάξαι καῦσαι. τοῦτον μὲν οὖν ὁμοίας κεκοινωνηκότα φύσεως, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς ἀλήθειαν τέρας γεγενημένον, φασὶν ἀγνοίᾳ τῆς νόσου παρὰ τὸ προςῆκον ἀπολωλέναι. μετ᾽ ὀλίγον δὲ καὶ παρ᾽ Ἀθηναίοις τοῦ τοιούτου γενομένου διὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ πάθους ζῶντά φασι κατακαῆναι. καὶ γὰρ τὰς λεγομένας ὑαίνας τινὲς μυθολογοῦσιν ἄῤῥενας ἅμα καὶ θηλείας ὑπάρχειν, καὶ παρ᾽ ἐνιαυτὸν ἀλλήλας ὀχεύειν, τῆς ἀληθείας οὐχ οὕτως ἐχούσης. ἑκατέρου γὰρ τοῦ γένους ἁπλῆν ἔχοντος καὶ ἀνεπίμικτον τὴν φύσιν, προςώρισται τὸ ψευδογραφοῦν καὶ παρακρουόμενον τοὺς εἰκῇ θεωροῦντας· τῇ μὲν γὰρ θηλείᾳ πρόςκειταί τι κατὰ τὴν φύσιν παρεμφερὲς ἄῤῥενι μορίῳ, τῷ δὲ ἄῤῥενι κατὰ τὸ ἐναντίον ἔμφασις θηλείας φύσεως. ὁ δ᾽ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ζῴων, γενομένων μὲν πρὸς ἀλήθειαν πολλῶν καὶ παντοδαπῶν τεράτων, μὴ τρεφομένων δὲ καὶ εἰς τελείαν αὔξησιν ἐλθεῖν οὐ δυναμένων. ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς διόρθωσιν δεισιδαιμονίας. Ὁ μὲν οὖν Διόδωρος πρὸς τῷ τέλει τοῦ λβ΄ λόγου τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ πραγματείας τοσαῦτα διέξεισι· καὶ ἄλλοι δὲ πλεῖστοι τοιαύτας περιπετείας ἱστορήκασιν.

2 Ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Καρχηδονίων τῆς πόλεώς φησιν ὕψος μὲν εἶναι πηχῶν τεσσαράκοντα, πλάτος δὲ εἰκοσιδύο· ὅμως καὶ τοιούτων ὄντων αἱ Ῥωμαίων μηχαναὶ καὶ τὰ κατὰ πόλεμον ἀνδραγαθήματα κρείττους ὤφθησαν τῆς ἐκείνων ἀσφαλείας, καὶ ἑάλω ἡ πόλις καὶ κατηριπώθη.

39. ὁμοίας] ὅμοιος Amst. 43. τοῦ omisit Amst.: τοιοῦτόν τι τέρας ἐφάνη κἀν τοῖς καθ᾽ ἡμᾶς χρόνοις, ὃ καὶ πρὸς ἄμφω τὰ γένη ἐγνώσθη μεθαρμοζόμενον, πάσχον τε καὶ πρᾶττον τὰ φυσικά. πλέον δ᾽, ὡς ἔλεγε, κατεκράτει τούτου ὁ τοῦ ποιεῖν ἔρως, εἰ δέ που καὶ ἔπασχεν, οὐ κατὰ τὸ ἑκούσιον ἀλλ᾽ ἀναγκαζόμενον schol. Margunii 44. φασι A, caeteri φησι καὶ γὰρ A, caeteri καὶ γὰρ καὶ 50. μὲν γὰρ B, caeteri μὲν 52. ἔμφασις A correctus, B, caeteri ἐμφάσεις 53. γενομένων] aut γεννωμένων aut cum Bekkero γινομένων scribendum 58. — 524. 24. Photius p. 383 b 11. — 384 a 30. 60. καὶ] καίτοι A 63. κατηριπώθη] κατεριπώθη A, κατερειπώθη caeteri: κατηρειπιώθη Reiskius

523 3 Ὅτι Μασανάσσης ὁ Λιβύων βεβασιλευκὼς καὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν τετηρηκὼς ἐνενήκοντα μὲν ἐβίω ἔτη ἐν δυνάμει, παῖδας δέκα ἐν τῷ ἀπαλλάττεσθαι καταλιπών, οὓς καὶ Ῥωμαίοις ἐπιτροπεύεσθαι παρεκατέθετο. ἦν δὲ καὶ κατὰ τὴν τοῦ σώματος εὐτονίαν διαφέρων καὶ καρτερίᾳ καὶ πόνοις συνήθης ἐκ παιδός· ὅς γε στὰς ἐν τοῖς ἴχνεσιν ὅλην τὴν ἡμέραν ἀκίνητος ἔμενε, καθεζόμενος δὲ οὐκ ἠγείρετο, μέχρι νυκτὸς ἐνημερεύων ταῖς τῶν πόνων μελέταις, ἐπὶ δὲ τὸν ἵππον ἐπιβαίνων συνεχῶς ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ ταῖς ἱππασίαις χρώμενος οὐκ ἐξελύετο. σημεῖον δὲ τῆς περὶ αὐτὸν εὐεξίας τε καὶ δυνάμεως μέγιστον· ἐνενήκοντα γὰρ σχεδὸν ἔχων ἔτη υἱὸν εἶχε τετραετῆ διαφέροντα τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ. ἐν δὲ ταῖς τῶν ἀγρῶν ἐπιμελείαις τοσοῦτον διήνεγκεν ὡς ἑκάστῳ τῶν υἱῶν ἀπολιπεῖν ἀγρὸν μυριόπλεθρον, κεκοσμημένον πάσαις ταῖς κατασκευαῖς. ἐβασίλευσε δ' ἐπιφανῶς ἔτη ἑξήκοντα.

4 Ὅτι Νικομήδης Προυσίαν τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καταπολεμήσας, καὶ καταφυγόντα εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἱερὸν ἀνελών, παρέλαβε τὴν βασιλείαν τῆς Βιθυνίας, ἀσεβεστάτῳ φόνῳ κτησάμενος τὴν ἀρχήν.

5 Ὅτι Λυσιτανοί, φησί, τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἔχοντες ἀξιόχρεων ἡγεμόνα εὐάλωτοι καθίσταντο Ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ὕστερον δὲ Ὑριάτθου κυρήσαντες μεγάλα Ῥωμαίους ἔβλαψαν. ἦν μὲν οὖν οὗτος τῶν παρὰ τὸν Ὠκεανὸν οἰκούντων Λυσιτανῶν, ποιμαίνων δ' ἐκ παιδὸς ὀρείῳ βίῳ κατέστη συνήθης, συνεργὸν ἔχων καὶ τὴν τοῦ σώματος φύσιν· καὶ γὰρ ῥώμῃ καὶ τάχει καὶ τῇ τῶν λοιπῶν μερῶν εὐκινησίᾳ πολὺ διήνεγκε τῶν Ἰβήρων. συνεθίσας δὲ αὐτὸν τροφῇ μὲν ὀλίγῃ γυμνασίοις δὲ πολλοῖς χρῆσθαι, καὶ ὕπνῳ μέχρι μόνου τοῦ ἀναγκαίου, καθόλου δὲ σιδηροφορῶν συνεχῶς καὶ θηρίοις καὶ λησταῖς εἰς ἀγῶνας καθιστάμενος. περιβόητος ἐγένετο παρὰ τοῖς πλήθεσι, καὶ ἡγεμὼν αὐτοῖς ᾑρέθη, καὶ ταχὺ σύστημα περὶ ἑαυτὸν λῃστῶν ἤθροισε. καὶ προκόπτων ἐν τοῖς

523. 64. *Μασανάσσης*] *Μανάσσης* Amst., *Μανασῆς* A, *Μανασσῆς* B 65. *ἐνενήκοντα* A, caeteri *ἐννενήκοντα* 68. *παρεκατέθετο* A, caeteri *παρακατέθετο* 73. *τὸν ἵππον ἐπιβαίνων* B, A corr., caeteri *τῶν ἵππων ἐπιμένων* 75. *ἐξελύετο*] *ἐξελέλυτο* A 81. *ἐβασίλευσε*] *ἐβασίλευσαν* Amst. 89. *εὐάλωτοι* A, *εὐάλωτον* caeteri 93. *δ'* addidit Reiskius *κατέστη* om. B 94. *ἔχων* om. Amst. et a pr. manu A 96. *συνεθίσας* margo ed. Hoesch., *συνειθίσας* B, *συνήθης* A, *συνείθισε* caeteri *δὲ αὐτὸν*] *αὐτὸν* A, *δὲ ἑαυτὸν* B 98. *ὕπνῳ*] *ὕπνου* A 100. *ἐγένετο* addunt A Amst.

πολέμοις οὐ μόνον ἐθαυμαστώθη δι' ἀλκήν, ἀλλὰ καὶ στρατηγεῖν ἔδοξε διαφερόντως. ἦν δὲ καὶ δίκαιος ἐν ταῖς διανομαῖς τῶν λαφύρων καὶ κατ' ἀξίαν τοὺς ἀνδραγα- 526
θήσαντας ἐξῇρε τοῖς δώροις. προϊὼν δὲ οὐκέτι λῃστὴν ἀλλὰ δυνάστην αὑτὸν ἀναδείξας ἐπολέμησε Ῥωμαίοις, καὶ πολλαῖς ἐκράτησε μάχαις, ὡς καὶ στρατηγὸν Ῥωμαίων Οὐιτέλλιον αὐτῷ καταπολεμῆσαι στρατῷ καὶ αἰχμάλωτον λαβεῖν καὶ ξίφει ἀνελεῖν, καὶ πολλὰ ἕτερα εὐημερῆσαι κατὰ πόλεμον, ἕως Φάβιος στρατηγὸς τοῦ πρὸς αὐτὸν πολέμου κεχειροτόνητο. ἐκεῖθεν δ' ἐλαττοῦσθαι ἤρξατο ἐπ' οὐκ ὀλίγον. εἶτα ἀναλαβὼν καὶ κατευδοκιμήσας Φαβίου, εἰς συνθήκας αὐτὸν ἐλθεῖν ἀναξίους Ῥωμαίων ἠνάγκασεν. ἀλλ' ὅ γε Καιπίων στρατηγεῖν καθ' Ὑριάτθου αἱρεθεὶς τάς τε συνθήκας ἠκύρωσε, καὶ πολλάκις Ὑριάτθου ἐλαττώσας, εἶτα εἰς ἔσχατον ἥττης συνελάσας, ὥστε καὶ πρὸς σπονδὰς ὁρᾶν, διὰ τῶν οἰκείων ἐδολοφόνησε. καὶ τὸν διαδεξάμενον αὐτοῦ τὴν στρατηγίαν Ταύταμον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καταπληξάμενος, καὶ σπονδὰς οἵας ἐβούλετο θέσθαι παρασκευασάμενος, ἔδωκε χώραν καὶ πόλιν εἰς κατοίκησιν.

524. 6. τιμῶν post ἀξίαν inserit Wesselingius ex p. 592. 53. ἐξῇρε τοῖς] ἐξαιρέτοις Amst. cum p. 592. 53. 10. Οὐιτέλλιον A, Ἰουτέλλιον Amst., caeteri Οὐιτέλιον 17. Καιπίων Rhodomannus, Σκιπίων Amst., caeteri Σκηπίων καθ' Ὑριάτθου A, κατ' Ὑριάτθου Amst. et Ὑριάτθου ubi vett. editiones Οὐρίατθον, caeteri κατ' Οὐριάτθου 18. πολλάκις] πολλὰ Amst. 24. κατοίκησιν] κατοίκισιν B

ΕΚ ΤΟΥ ΛΔ΄.

Ὡς Ἀντίοχος ὁ βασιλεύς, φησίν, ἐπολιόρκει τὰ Ἱεροσόλυμα, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι μέχρι μέν τινος ἀντέσχον, ἐξαναλωθέντων δὲ τῶν ἐπιτηδείων ἁπάντων ἠναγκάσθησαν περὶ διαλύσεως διαπρεσβεύσασθαι. οἱ δὲ πλείους αὐτῷ τῶν φίλων συνεβούλευον κατὰ κράτος αἱρήσειν τὴν πόλιν καὶ τὸ γένος ἄρδην ἀνελεῖν τῶν Ἰουδαίων· μόνους γὰρ ἁπάντων ἐθνῶν ἀκοινωνήτους εἶναι τῆς πρὸς ἄλλο ἔθνος ἐπιμιξίας καὶ πολεμίους ὑπολαμβάνειν πάντας. ἀπεδείκνυον δὲ καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν ὡς ἀσεβεῖς καὶ μισουμένους ὑπὸ τῶν θεῶν ἐξ ἁπάσης τῆς Αἰγύπτου πεφυγαδευμένους. τοὺς γὰρ ἀλφοὺς ἢ λέπρας ἔχοντας ἐν τοῖς σώμασι καθαρμοῦ χάριν ὡς ἐναγεῖς συναθροισθέντας ὑπερορίους ἐκβεβλῆσθαι· τοὺς δὲ ἐξορισθέντας καταλαβέσθαι μὲν τοὺς περὶ τὰ Ἱεροσόλυμα τόπους, συστησαμένους δὲ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος παραδόσιμον ποιῆσαι τὸ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· διὰ τοῦτο δὲ καὶ νόμιμα παντελῶς ἐξηλλαγμένα καταδεῖξαι, τὸ μηδενὶ ἄλλῳ ἔθνει τραπέζης κοινωνεῖν μηδ᾽ εὐ-
525 νοεῖν τὸ παράπαν. ὑπέμνησαν δὲ αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ προγενομένου μίσους τοῖς προγόνοις πρὸς τοῦτο τὸ ἔθνος. Ἀντίοχος γὰρ ὁ προσαγορευθεὶς Ἐπιφανὴς καταπολεμήσας τοὺς Ἰουδαίους εἰςῆλθεν εἰς τὸν ἄδυτον τοῦ θεοῦ σηκόν, οὗ νόμιμον εἰςιέναι μόνον τὸν ἱερέα· εὑρὼν δὲ ἐν αὐτῷ λίθινον ἄγαλμα ἀνδρὸς βαθυπώγωνος καθήμενον ἐπ᾽ ὄνου μετὰ χεῖρας ἔχον βιβλίον, τοῦτο μὲν ὑπέλαβε Μωϋσέως εἶναι τοῦ κτίσαντος τὰ Ἱεροσό- 1

25. — 525. 72. Photius p. 379 a 35. — 380 a 4. 25. φησίν om. B 28. διαλύσεως] συλλύσεως Amst. 35. ὑπὸ τῶν A, caeteri παρὰ 41. τὸ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς ἀ.] τὸ μῖσος πρὸς τοὺς ἀ. Amst., τὸ πρὸς τοὺς ἀ. μῖσος B 42. δὲ om. B 44. μηδ᾽ εὐνοεῖν τὸ παράπαν A, τὸ παράπαν μηδ᾽ εὐνοεῖν caeteri

525. 45. προγενομένου A, caeteri γενομένου 48. οὗ] ἧ margo A, οἷ Bekkerus 52. Μωϋσέως A, Μωϋσέος B, caeteri Μωσέως

λυμα καὶ συστησαμένου τὸ ἔθνος, πρὸς δὲ τούτοις νομοθετήσαντος τὰ μισάνθρωπα καὶ παράνομα ἔθη τοῖς Ἰουδαίοις, αὐτὸς δὲ στυγήσας τὴν μισανθρωπίαν πάντων ἐθνῶν ἐφιλοτιμήθη καταλῦσαι τὰ νόμιμα. διὸ τῷ ἀγάλματι τοῦ κτίστου καὶ τῷ ὑπαίθρῳ βωμῷ τοῦ θεοῦ μεγάλην ὗν θύσας τό τε αἷμα προσέχεεν αὐτοῖς καὶ τὰ κρέα σκευάσας προσέταξε τῷ μὲν ἀπὸ τούτων ζωμῷ τὰς ἱερὰς αὐτῶν βίβλους καὶ περιεχούσας τὰ μισόξενα νόμιμα καταῤῥᾶναι, τὸν δὲ ἀθάνατον λεγόμενον παρ' αὐτοῖς λύχνον καὶ καιόμενον ἀδιαλείπτως ἐν τῷ ναῷ κατασβέσαι, τῶν τε κρεῶν ἀναγκάσας προσενέγκασθαι τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς ἄλλους Ἰουδαίους. ταῦτα δὴ διεξιόντες οἱ φίλοι τὸν Ἀντίοχον παρεκάλουν μάλιστα μὲν ἄρδην ἀνελεῖν τὸ ἔθνος, εἰ δὲ μή, καταλῦσαι τὰ νόμιμα καὶ συναναγκάσαι τὰς ἀγωγὰς μεταθέσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς μεγαλόψυχος ὢν καὶ τὸ ἦθος ἥμερος, λαβὼν ὁμήρους ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων τοὺς Ἰουδαίους, φόρους τε τοὺς ὀφειλομένους πραξάμενος καὶ τὰ τείχη περιελὼν τῶν Ἱεροσολύμων. Ταῦτα Διόδωρος περὶ τῶν Μωσαϊκῶν ἐθῶν καὶ νομίμων ἀλλὰ καὶ τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων κτίστου καταψευσάμενος καὶ αὐτῆς τῆς ἐξ Αἰγύπτου τῶν Ἰουδαίων ἐξόδου, καὶ πρὸς τὸν ἔλεγχον τοῦ ψεύδους ὥςπερ ἑαυτῷ τὸ μὴ αὐτὸς ἁλῶναι διοικονομούμενος, ἑτέροις περιτίθησι προσώποις τὴν περὶ τῶν διεψευσμένων ἀφήγησιν, τὴν Ἀντιόχου φιλίαν τούτοις προσεπισυνάπτων.

2 Ὅτι μετὰ τὴν Καρχηδονίων κατάλυσιν ἐπὶ ἑξήκοντα ἔτεσι τῶν Σικελῶν εὐροούντων ἐν πᾶσιν, ὁ δουλικὸς αὐτοῖς ἐπανέστη πόλεμος ἐξ αἰτίας τοιαύτης. ἐπὶ πολὺ τοῖς βίοις ἀναδραμόντες καὶ μεγάλους περιποιησάμενοι πλούτους συνηγόραζον οἰκετῶν πλῆθος· οἷς ἐκ τῶν σωματοτροφείων ἀγεληδὸν ἀπαχθεῖσιν εὐθὺς χαρακτῆρα ἐπέβαλλον καὶ στιγμὰς τοῖς σώμασιν. ἐχρῶντο δὲ αὐτῶν τοῖς μὲν νέοις νομεῦσι, τοῖς δ' ἄλλοις ὥς πῃ ἑκάστῳ ἡ χρεία ἐπέβαλλε. βαρέως δ' αὐτοῖς κατά τε τὰς ὑπη- 526
ρεσίας ἐχρῶντο, καὶ ἐπιμελείας παντελῶς ὀλίγης ἠξίουν, ὅσα τε ἐντρέφεσθαι καὶ ὅσα ἐνδύσασθαι. ἐξ ὧν οἱ πλείους ἀπὸ λῃστείας τὸ ζῆν ἐπορίζοντο, καὶ μεστὰ φόνων ἦν ἅπαντα, καθάπερ στρατευμάτων διεσπαρμένων τῶν λῃστῶν. οἱ δὲ στρατηγοὶ κωλύειν μὲν ἐπεχείρουν, κολά-

54. καὶ παράνομα A, caeteri παράνομα 55. στυγήσας Wetstenius: libri συστήσας 60. αὐτῶν] αὐτοῦ A 62. καιόμενον] καόμενον B 64. ἀναγκάσας] ἀναγκάσαι B 73. — 542. 68. Photius p. 384. a 32. — 393. a 31. 74. εὐροούντων] εὐῤῥοούντων B

526. 86. μεστὰ B Amst., caeteri μετὰ

ζειν δὲ οὐ τολμῶντες διὰ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ βάρος τῶν κυρίων οἱ ἐδέσποζον τῶν λῃστῶν ἠναγκάζοντο περιορᾶν λῃστευομένην τὴν ἐπαρχίαν· οἱ πλεῖστοι γὰρ τῶν κτητόρων ἱππεῖς ὄντες τῶν Ῥωμαίων, καὶ κριταὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν κατηγορουμένοις στρατηγοῖς γινόμενοι, φοβεροὶ τοῖς ἄρχουσιν ὑπῆρχον. πιεζόμενοι δὲ οἱ δοῦλοι ταῖς ταλαιπωρίαις, καὶ πληγαῖς τὰ πολλὰ παραλόγως ὑβριζόμενοι, οὐχ ὑπέμενον. συνιόντες οὖν ἀλλήλοις κατὰ τὰς εὐκαιρίας συνελάλουν περὶ ἀποστάσεως, ἕως εἰς ἔργον τὴν βουλὴν ἤγαγον. ἦν δέ τις οἰκέτης Σύρος Ἀντιγένους Ἐνναίου τὸ γένος ἐκ τῆς Ἀπαμείας, ἄνθρωπος μάγος καὶ τερατουργὸς τὸν τρόπον. οὗτος προςεποιεῖτο θεῶν ἐπιτάγμασι καθ' ὕπνον προλέγειν τὰ μέλλοντα, καὶ πολλοὺς διὰ τὴν εἰς τοῦτο τὸ μέρος εὐφυΐαν ἐξηπάτα. ἐντεῦθεν προϊὼν οὐ μόνον ἐξ ὀνείρων ἐμαντεύετο, ἀλλὰ καὶ ἐγρηγορότως θεοὺς ὁρᾶν ὑπεκρίνετο καὶ ἐξ αὐτῶν ἀκούειν τὰ μέλλοντα. πολλῶν δ' ὑπ' αὐτοῦ σχεδιαζομένων ἀπὸ τύχης ἔνια πρὸς ἀλήθειαν ἐξέβαινε· καὶ τῶν μὲν μὴ γινομένων ὑπ' οὐδενὸς ἐλεγχομένων, τῶν δὲ συντελουμένων ἐπισημασίας τυγχανόντων, προκοπὴν ἐλάμβανεν ἡ περὶ αὐτὸν δόξα. τελευταῖον διά τινος μηχανῆς πῦρ μετά τινος ἐνθουσιασμοῦ καὶ φλόγα διὰ τοῦ στόματος ἠφίει, καὶ οὕτω τὰ μέλλοντα ἀπεφοίβαζεν. εἰς γὰρ κάρυον ἤ τι τοιοῦτο τετρημένον ἐξ ἑκατέρου μέρους ἐνετίθει πῦρ καὶ τὴν συνέχειν αὐτὸ δυναμένην ὕλην· εἶτα ἐντιθεὶς τῷ στόματι καὶ προςπνέων ποτὲ μὲν σπινθῆρας ποτὲ δὲ φλόγα ἐξέκαεν. οὗτος πρὸ τῆς ἀποστάσεως ἔλεγε τὴν Συρίαν θεὸν ἐπιφαινομένην αὐτῷ λέγειν ὅτι βασιλεύσει· καὶ τοῦτο οὐ πρὸς ἄλλους μόνον ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν κύριον αὐτοῦ διετέλει λέγων. εἰς δὲ γέλωτα τρεπομένου τοῦ πράγματος, ὁ μὲν Ἀντιγένης ψυχαγωγούμενος ἐπὶ τῇ τερατείᾳ παρῆγε τὸν Εὔνουν εἰς τὰ σύνδειπνα, τοῦτο γὰρ ὄνομα τῷ τερατίᾳ, καὶ διηρώτα περὶ τῆς βασιλείας καὶ πῶς ἑκάστῳ χρήσεται τῶν παρόντων· τοῦ δὲ ἀτρέπτως πάντα διηγουμένου, καὶ ὡς μετρίως χρήσεται τοῖς κυρίοις, καὶ τὸ σύνολον ποικίλως τερατευομένου, γέλωτες ἐγίνοντο τοῖς παρακεκλη-

90. τῶν λῃστῶν A Amst., caeteri λῃστῶν 93. στρατηγοῖς B, caeteri στρατηγοὶ 96. παραλόγως A, caeteri παρὰ λόγον 1. οὗτος B, caeteri αὐτός 3. μέρος A, caeteri γένος 5. ἐγρηγορότως] ἐγρηγορότος Amst. 11. αὐτὸν] αὐτῶν A Amst. 12. μετά] διά Amst. 14. κάρυον] κάρανον B τετρημένον] τετρωμένον Amst. 18. πρὸ] πρὸς Amst. 22. μὲν A, caeteri μὲν οὖν 25. τερατίᾳ] τερατεύειν Amst. 27. πάντα A, caeteri ἅπαντα

μένοις, καί τινες αὐτῶν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἀξιολόγους μερίδας αἴροντες ἐδωροῦντο, ἐπιλέγοντες ὅπως, ὅταν γένηται βασιλεύς, τῆς χάριτος μνημονεύοι. οὐ μὴν ἀλλ' ἡ τερατεία προῆλθεν εἰς ἀληθινὸν ἀποτέλεσμα βασιλείας, καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν τοῖς παρὰ τὰ δεῖπνα δεξιωσαμένοις ἐν γέλωτι οὐ χωρὶς σπουδῆς ἐποιήσατο τῆς χάρι- 527 τος. ἀρχὴ δὲ τῆς ὅλης ἀποστάσεως ἐγένετο τοιαύτη. Δαμόφιλός τις ἦν Ἐνναῖος, τὴν δ' οὐσίαν μεγαλόπλουτος, ὑπερήφανος δὲ τὸν τρόπον. οὗτος κακῶς εἰς ὑπερβολὴν ἐκέχρητο τοῖς δούλοις, καὶ ἡ γυνὴ δὲ Μεγαλλὶς ἀντεφιλονείκει τἀνδρὶ πρὸς τὴν τιμωρίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀπανθρωπίαν τὴν περὶ τοὺς δούλους. ἐξ ὧν ἀποθηριωθέντες οἱ προπηλακιζόμενοι συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ ἀποστάσεως καὶ φόνου τῶν κυρίων. καὶ πρὸς τὸν Εὔνουν ἐλθόντες ἠρώτων εἰ συγχωρεῖται παρὰ τῶν θεῶν αὐτοῖς τὸ βεβουλευμένον. ὁ δὲ μετὰ τερατείας, ὡς εἰώθει, συνθέμενος ὅτι συγχωροῦσι, παραχρῆμα πείθει ἔχεσθαι τῆς ἐγχειρήσεως. εὐθὺς οὖν τετρακοσίους τῶν ὁμοδούλων συνήθροισαν, καὶ ὡς ἂν ὁ καιρὸς ἐδίδου καθοπλισθέντες εἰς τὴν Ἔνναν τὴν πόλιν εἰςπίπτουσιν, ἀφηγουμένου αὐτῶν καὶ τοῦ πυρὸς τὰς φλόγας τερατευομένου τούτοις τοῦ Εὔνου. ταῖς δ' οἰκίαις ἐπειςελθόντες πλεῖστον φόνον εἰργάζοντο, μηδ' αὐτῶν τῶν ὑπομαζίων φειδόμενοι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῆς θηλῆς ἀποσπῶντες προςήρασσον τῇ γῇ· εἰς δὲ τὰς γυναῖκας οὐδ' ἔστιν εἰπεῖν, καὶ τότε βλεπόντων τῶν ἀνδρῶν, ὅσα ἐνύβριζόν τε καὶ ἐνησέλγαινον, πολλοῦ αὐτοῖς πλήθους τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως δούλων προςτεθέντος, οἳ καὶ κατὰ τῶν κυρίων πρότερον τὰ ἔσχατα ἐνδεικνύμενοι οὕτω πρὸς τὸν τῶν ἄλλων φόνον ἐτρέποντο. οἱ δὲ περὶ τὸν Εὔνουν πυθόμενοι τὸν Δαμόφιλον ὅτι κατὰ τὸν πλησίον τῆς πόλεως περίκηπον διατρίβει μετὰ τῆς γυναικός, εἷλκον ἐκεῖθεν διά τινων ἐξ αὐτῶν σταλέντων αὐτόν τε καὶ τὴν γυναῖκα δεδεμένους ἐξαγκωνίσαντες, πολλὰς κατὰ τὴν ὁδὸν ὕβρεις ὑποσχόντας. μόνης δὲ τῆς θυγατρὸς αὐτῶν οἱ δοῦλοι ὤφθησαν εἰς πάντα φεισάμενοι διὰ τὸ φιλάνθρωπον αὐτῆς ἦθος καὶ περὶ τοὺς δούλους συμπαθὲς καὶ βοηθητικὸν κατὰ δύναμιν. ἐξ ὧν ἐδείκνυτο τῶν δούλων οὐχὶ ὠμότης εἶναι φύσεως τὰ γινόμενα εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ τῶν προϋπηργμένων εἰς αὐτοὺς ἀδι-

34. παρὰ A, caeteri περὶ 35. ἐποιήσατο] ἀντεποιήσατο Amst. 527. 38. μεγαλόπλουτος Reiskius coll. p. 530. 99. 531. 78. 534. 89.: libri μεγαλόψυχος 45. ἠρώτων post βεβουλευμένον ponit B 53. ἐπειςελθόντες A Amst., caeteri ὑπειςελθόντες 56. καὶ τότε A, caeteri καίτοι 59. προςτεθέντος] προςτεθέντων B 70. οὐχὶ] οὐκ B

κημάτων ἀνταπόδοσις. τὸν δὲ Δαμόφιλον καὶ τὴν Μεγαλλίδα εἰς τὴν πόλιν οἱ ἀπεσταλμένοι ἑλκύσαντες, ὥσπερ ἔφημεν, εἰς τὸ θέατρον εἰσήγαγον, συνεληλυθότος ἐνταῦθα τοῦ πλήθους τῶν ἀποστατῶν. καὶ τοῦ Δαμοφίλου τεχνάσασθαί τι πρὸς τὴν σωτηρίαν ἐγχειρήσαντος, καὶ πολλοὺς τοῦ πλήθους τοῖς λόγοις ἐπαγομένου, Ἑρμείας καὶ Ζεῦξις πικρῶς πρὸς αὐτὸν διακείμενοι πλάνον τε ἀπεκάλουν καὶ οὐκ ἀναμείναντες τὴν ἀκριβῆ τοῦ δήμου κρίσιν ὁ μὲν διὰ τῶν πλευρῶν τὸ ξίφος ὠθεῖ, ὁ δὲ πελέκει τὸν τράχηλον ἔκοψεν. ἐκεῖθεν αἱρεῖται βασιλεὺς ὁ Εὔνους οὔτε δι᾽ ἀνδρείαν οὔτε διὰ στρατηγίαν, διὰ δὲ μόνην τερατείαν καὶ τὸ τῆς ἀποστάσεως ἄρξαι, ἅμα δὲ καὶ τῆς προσηγορίας οἱονεί τινα καλὸν οἰωνὸν ἐχούσης πρὸς τὴν τῶν ὑποταττομένων εὔνοιαν. τῶν ὅλων
528 δὲ τοῖς ἀποστάταις καταστὰς κύριος, καὶ συναγαγὼν ἐκκλησίαν, ἀνεῖλε μὲν τοὺς ἐζωγρημένους τῶν Ἐνναίων, ὅσοις οὐκ ἦν ἡ τέχνη ὅπλα ἐργάζεσθαι, ἐκείνους δὲ δεδεμένους τοῖς ἔργοις ὑπέβαλεν. ἔδωκε δὲ καὶ ταῖς θεραπαίναις τὴν Μεγαλλίδα χρήσασθαι ὡς ἂν βούλοιντο· καὶ αὗται κατεκρήμνισαν αἰκισάμεναι. καὶ αὐτὸς δὲ τοὺς ἰδίους ἀνεῖλε κυρίους Ἀντιγένη καὶ Πύθωνα. περιθέμενος δὲ διάδημα καὶ πάντα τὰ ἄλλα τὰ περὶ αὐτὸν βασιλικῶς διακοσμήσας, τήν τε συμβιοῦσαν αὐτῷ, Σύραν καὶ συμπολῖτιν οὖσαν, βασίλισσαν ἀποδείξας, συνέδρους τε τοὺς συνέσει δοκοῦντας διαφέρειν ποιησάμενος, ὧν ἦν Ἀχαιὸς καὶ τοὔνομα καὶ τὸ γένος, ἀνὴρ καὶ βουλῇ καὶ χειρὶ διαφέρων, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις πλείους τῶν ἑξακισχιλίων τὸν δυνατὸν καθοπλίσας τρόπον, καὶ ἑτέρους συνεπαγόμενος ἀξίναις καὶ πελέκεσι χρωμένους ἢ σφενδόναις ἢ δρεπάνοις ἢ ξύλοις πεπυρακτωμένοις ἢ καὶ μαγείρων ὀβελοῖς, ἐπῄει πᾶσαν λεηλατῶν τὴν χώραν, καὶ πλῆθος ἄπειρον οἰκετῶν προσλαμβάνων ἐθάῤῥησε καὶ στρατηγοῖς Ῥωμαίων πολεμῆσαι, καὶ συμπλακεὶς τῷ πλήθει πολλάκις ἐκράτησεν, ἔχων ἤδη στρατιώτας ὑπὲρ τοὺς μυρίους. ἐν τούτῳ δὲ Κλέων τις Κίλιξ ἄλλων δούλων ἀποστάσεως ἦρξε. καὶ πάντων ταῖς ἐλπίσι μετεωρισθέντων ὡς ἀντιπολεμήσει τὰ στασιάσαντα πρὸς ἀλλήλους καὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς οἱ ἀποστάται διαφθείροντες

75. συνεληλυθότος] συνεληλυθότων B 79. αὐτὸν] αὐτὸν αὐτοὶ B 82. ὠθεῖ] ὤθει Amst. 85. καὶ τῆς] καὶ τὸ τῆς A 87. εὔνοιαν] ἔνοιαν Amst.

528. 89. ἀνεῖλε μὲν A, caeteri ἀνεῖλε 90. ἐκείνους δὲ B, caeteri ἐκείνους 91. ὑπέβαλεν Bekkerus: libri ὑπέβαλλεν 94. Πύθωνα] Πύθονα Amst. 99. Ἀχαιός] ἀρχαῖος B

ἐλευθερώσουσι τὴν Σικελίαν τῆς στάσεως, παρὰ δόξαν ἀλλήλοις συνέβησαν, τοῦ Κλέωνος ὑποταγέντος ψιλῷ τοῦ Εὔνου προστάγματι καὶ τὴν τοῦ στρατηγοῦ οἷα δὴ βασιλεῖ χρείαν ἀποπληροῦντος, ἔχοντος οἰκεῖον πλῆθος στρατιωτῶν πεντακισχιλίων· ἡμέραι δ᾽ ἐγγὺς ἦσαν ἀπὸ τῆς ἀποστάσεως τριάκοντα. καὶ μετὰ βραχὺ ἐκ Ῥώμης ἥκοντι στρατηγῷ Λευκίῳ Ὑψαίῳ, ἔχοντι στρατιώτας ἐκ Σικελίας ὀκτακισχιλίους, εἰς πόλεμον καταστάντες οἱ ἀποστάται ἐνίκησαν, πλῆθος ὄντες δισμύριοι. μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἀθροίζεται τὸ σύστημα αὐτῶν εἰς μυριάδας εἴκοσι, καὶ πολλοῖς τοῖς πρὸς Ῥωμαίους πολέμοις ἐνευδοκιμήσαντες ἔλαττον αὐτοὶ ἔπταιον. οὗ διαβοηθέντος κατά τε Ῥώμην δούλων ἀπόστασις ἑκατὸν πεντήκοντα συνομοσάντων ἀνήπτετο, καὶ κατὰ τὴν Ἀττικὴν ὑπὲρ χιλίων, ἔν τε Δήλῳ καὶ κατ᾽ ἄλλους πολλοὺς τόπους· οὓς τάχει τε τῆς βοηθείας καὶ τῇ σφοδρᾷ κολάσει τῆς τιμωρίας οἱ καθ᾽ ἕκαστον ἐπιμεληταὶ τῶν κοινῶν θᾶττον ἠφάνισαν, σωφρονίσαντες καὶ τὸ ἄλλο ὅσον ἦν ἐπὶ ἀποστάσει μετέωρον. κατὰ δὲ Σικελίαν ηὔξετο τὸ κακόν, καὶ πόλεις ἡλίσκοντο αὔτανδροι καὶ πολλὰ στρατόπεδα ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν κατεκόπησαν, ἕως Ῥουπίλιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς τὸ Ταυρομένιον ἀνεσώσατο Ῥωμαίοις, καρτερῶς μὲν αὐτὸ πολιορκήσας, καὶ εἰς ἄφατον ἀνάγκην καὶ λιμὸν τοὺς ἀποστάτας συγκλείσας, ὥστε ἀρξαμένους ἐκ παίδων βορᾶς καὶ διελθόντας διὰ γυναικῶν μηδὲ τῆς 529
αὐτῶν ἀλληλοφαγίας μηδ᾽ ὅλως φείσασθαι· ὅτε καὶ Κομανὸν τὸν ἀδελφὸν Κλέωνος φεύγοντα τῆς πολιορκουμένης πόλεως εἷλε. καὶ τὸ τελευταῖον Σαραπίωνος Σύρου τὴν ἄκραν προδόντος συμπάντων τῶν ἐν τῇ πόλει δραπετῶν ὁ στρατηγὸς ἐκυρίευσεν· οὓς καὶ αἰκισάμενος κατεκρήμνισεν. ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἔνναν ἐλθὼν παραπλησίως ἐπολιόρκει, εἰς ἐσχάτην ἀνάγκην συγκλείων τὰς τῶν ἀποστατῶν ἐλπίδας. καὶ Κλέωνα τὸν στρατηγὸν ἐξελθόντα τῆς πόλεως καὶ ἡρωικῶς ἀγωνισάμενον μετ᾽ ὀλίγων ὑπὸ τῶν τραυμάτων δείξας νεκρόν, εἷλε καὶ ταύτην προδοσίᾳ τὴν πόλιν, ἐπεὶ οὐδ᾽ ἦν ἁλώσιμος διὰ τὴν ὀχυρότητα βίᾳ χειρός. ὁ δὲ Εὔνους ἀναλαβὼν τοὺς

14. στάσεως A, caeteri ἀποστάσεως 16. δὴ A, caeteri δεῖ 26. αὐτοὶ] αὐτὸν Amst. 27. ἑκατὸν πεντήκοντα συνομοσάντων] ἐνσυνωμοσάντων Amst. 30. τάχει τε A, caeteri τάχει 36. Ῥουπίλιος Rhodomannus, Ῥοτίλιος A Amst., Ῥουτίλιος caeteri: scribi poterit Ῥοπίλιος ὁ om. A 37. ἀνεσώσατο Ῥωμαίοις] invertit B

529. 41. ὅτε Amst., caeteri ὅτι 42. Κομανὸν] Κωμανου A 50. ὀλίγων A, caeteri ὀλίγον 52. οὐδ᾽] μηδ᾽ A 53. ὁ δὲ A Amst., caeteri ὁ

σωματοφύλακας ὄντας χιλίους ἔφυγεν ἀνάνδρως εἴς τινας παρακρήμνους τόπους. ἀλλ' οἱ μὲν σὺν αὐτῷ ἄφυκτον τὸ περὶ αὐτοὺς δεινὸν ἐπιστάμενοι, ἤδη γὰρ καὶ ὁ στρατηγὸς Ῥουπίλιος ἐπ' αὐτοὺς ἤλαυνεν, ἀλλήλους τοῖς ξίφεσιν ἔσφαζον ἀπαυχενίσαντες· ὁ δὲ τερατίας Εὔνους καὶ βασιλεὺς καταφυγὼν διὰ δειλίαν ἔν τισι κοιλάσιν, ἐξειλκύσθη ἅμα τεττάρων, μαγείρου καὶ ἀρτοποιοῦ καὶ τοῦ τρίβοντος αὐτὸν ἐν τῷ λουτρῷ καὶ τετάρτου τοῦ παρὰ τοὺς πότους εἰωθότος ψυχαγωγεῖν αὐτόν. καὶ παραδοθεὶς εἰς φυλακήν, καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ διαλυθέντος εἰς φθειρῶν πλῆθος, οἰκείως τῆς περὶ αὐτὸν ῥαδιουργίας κατέστρεψε τὸν βίον ἐν τῇ Μοργαντίνῃ. ἐντεῦθεν Ῥουπίλιος ἐπιτρέχων ὅλην τὴν Σικελίαν ἅμα λογάσιν ὀλίγοις θᾶττον ἤπερ τις ἤλπισε παντὸς αὐτὴν ἠλευθέρωσε λῃστηρίου.

Ὅτι ὁ τῶν ἀποστατῶν βασιλεὺς Εὔνους ἑαυτὸν μὲν Ἀντίοχον, Σύρους δὲ τῶν ἀποστατῶν τὸ πλῆθος ἐπωνόμασεν.

54. χιλίους AB, caeteri ἑξακοσίους ἔφυγεν] ἔφευγεν A 57. Ῥουπίλιος] Ῥοτίλιος Amst., caeteri Ῥουτίλιος 58. ἔσφαζον] ἔφθαζον Amst. et γρ. B ἀπαυχενίσαντες Bekkerus, ἀπαυχενίζοντες Reiskius: libri ἀπαυχενίσαντας 62. λουτρῷ] λοετρῷ B 67. Ῥουπίλιος] libri Ῥουτίλιος

ΕΚ ΤΟΥ Λϛʹ.

1 Ὅτι ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐν Ῥώμῃ, καθ' οὓς Μάριος μὲν τοὺς κατὰ Λιβύην βασιλεῖς Βόκχον καὶ Ἰουγούρθαν κατεπολέμησε μεγάλῃ παρατάξει, καὶ πολλὰς μὲν τῶν Λιβύων μυριάδας ἀνεῖλεν, ὕστερον δὲ αὐτὸν Ἰουγούρθαν συλληφθέντα ὑπὸ Βόκχου, ὥςτε τυχεῖν συγγνώμης παρὰ Ῥωμαίων ὑπὲρ ὧν αὐτοῖς κατέστη πρὸς πόλεμον, λαβὼν ἐκεῖθεν αἰχμάλωτον εἶχε, μεγίστοις δὲ πταίσμασι τοῖς κατὰ Γαλατίαν τῶν Κίμβρων πολεμούντων Ῥωμαῖοι περιπεσόντες ἠθύμουν, κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἧκόν τινες ἀπὸ Σικελίας ἀπόστασιν ἀγγέλλοντες οἰκετῶν εἰς πολλὰς ἀριθμουμένων μυριάδας. οὗ προςαγγελθέντος ἐν πολλῇ περιστάσει τὸ Ῥωμαϊκὸν ἅπαν συνεχόμενον διετέλει, ὡς ἂν στρατιωτῶν ἐπιλέκτων σχεδὸν ἑξακιςμυρίων ἐν τῷ πρὸς Κίμβρους κατὰ Γαλατίαν πολέμῳ διολωλότων, καὶ ἀπόρων ὄντων εἰς ἀποστολὴν στρατιωτῶν λογάδων.

Πρὸ δὲ τῆς κατὰ τὴν Σικελίαν τῶν δούλων ἐπαναστάσεως ἐγένοντο κατὰ τὴν Ἰταλίαν πλείους ἀποστάσεις ὀλιγοχρόνιοι καὶ μικραί, καθάπερ τοῦ δαιμονίου προση- 530
μαίνοντος τὸ μέγεθος τῆς ἐσομένης κατὰ τὴν Σικελίαν ἐπαναστάσεως, πρώτη μὲν ἡ περὶ Νουκερίαν, τριάκοντα οἰκετῶν συνωμοσίαν ποιησαμένων καὶ ταχὺ κολασθέντων, δευτέρα ἡ περὶ τὴν Καπύην, διακοσίων οἰκετῶν ἐπαναστάντων καὶ ταχὺ καταλυθέντων. τρίτη δὲ παράδοξος γέγονέ τις. ἦν Τίτος Μενουίτιος, ἱππεὺς μὲν Ῥωμαίων, μεγαλοπλούτου δὲ πατρὸς παῖς. οὗτος ἠράσθη θεραπαινίδος ἀλλοτρίας κάλλει διαφερούσης. συμπλακεὶς δ' αὐτῇ καὶ εἰς ἔρωτα παράδοξον αὐτῆς ἐμπεσὼν ἐξηγόρασεν αὐτήν, οὕτω τοῦ τε μανιώδους ἔρωτος βιαζομένου καὶ

77. δὲ] δὲ καὶ vel καὶ Amst. Ἰουγούρθαν] Ἰουγούργαν Amst., Ἰουργὰν A 89. πρὸ] πρὸς Amst. 90. τὴν Σ. A, caeteri Σ.

530. 92. προσημαίνοντος] προσηβαίνοντος Amst. 93. ἐσομένης] ἐπομένης B 2. καὶ εἰς A, caeteri εἰς 8. τοῦ τε A, caeteri τε

τοῦ κυρίου τῆς κόρης τὴν πρᾶσιν μόλις κατανεύσαντος, ταλάντων Ἀττικῶν ἑπτά, καὶ χρόνον ὥρισε καθ᾽ ὃν ἀποτίσει τὸ χρέος· ἐπιστεύετο δὲ διὰ τὴν πατρῴαν περιουσίαν. ἐνστάντος δὲ τοῦ ὁρισθέντος, καὶ μὴ ἔχων ἀποδοῦναι, πάλιν ἔταξε τριάκοντα ἡμερῶν προθεσμίαν. ὡς δὲ καὶ ταύτης ἐπιστάσης οἱ μὲν ἀπήτουν, ὁ δὲ οὐδὲν πλέον εἶχεν ἀνύειν, ὁ δ᾽ ἔρως ἤκμαζεν, ἐπεχείρησε πράξει παραλογωτάτῃ. ἐπιβουλεύει μὲν γὰρ τοὺς ἀπαιτοῦντας, ἑαυτῷ δὲ μοναρχικὴν ἐξουσίαν περιέθηκε. συναγοράσας γὰρ πεντακοσίας πανοπλίας, καὶ χρόνον τῆς τιμῆς συντάξας, καὶ πιστευθείς, λάθρᾳ πρὸς ἀγρόν τινα παρακομίσας τοὺς ἰδίους ἀνέσεισε πρὸς ἀπόστασιν οἰκέτας, τετρακοσίους ὄντας. εἶτα ἀναλαβὼν διάδημα καὶ περιβόλαιον πορφυροῦν καὶ ῥαβδούχους καὶ τὰ ἄλλα εὔσημα τῆς ἀρχῆς, καὶ βασιλέα ἑαυτὸν συνεργίᾳ τῶν δούλων ἀναδείξας, τοὺς μὲν ἀπαιτοῦντας τὴν τιμὴν τῆς κόρης ῥαβδίσας ἐπελέκισεν, ἐξοπλίσας δὲ τοὺς οἰκέτας ἐπήει τὰς σύνεγγυς ἐπαύλεις, καὶ τοὺς μὲν προθύμως συναφισταμένους καθώπλιζε, τοὺς δ᾽ ἀντιπράττοντας ἀνῄρει. ταχὺ δὲ συναγαγὼν στρατιώτας πλείους τῶν ἑπτακοσίων, καὶ τούτους εἰς ἑκατονταρχίας καταλέξας, ἐνεβάλετο χάρακα καὶ τοὺς ἀφισταμένους ὑπεδέχετο. τῆς δ᾽ ἀποστάσεως εἰς Ῥώμην ἀπαγγελθείσης, ἡ σύγκλητος ἐμφρόνως περὶ αὐτῆς ἐβουλεύσατο καὶ κατώρθωσε. τῶν γὰρ κατὰ πόλιν στρατηγῶν ἀπέδειξεν ἕνα πρὸς τὴν τῶν δραπετῶν σύλληψιν, Λεύκιον Λούκουλλον. οὗτος δὲ αὐθημερὸν ἐκ τῆς Ῥώμης ἐπιλέξας στρατιώτας ἑξακοσίους, εἰς τὴν Καπύην ἦλθε συναθροίσας πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ τετρακοσίους. ὁ δὲ Οὐέττιος τὴν ὁρμὴν τοῦ Λουκούλλου πυθόμενος κατελάβετο λόφον καρτερόν, ἔχων τοὺς πάντας πλέον τῶν τρισχιλίων καὶ πεντακοσίων. καὶ
531 τὸ μὲν πρῶτον συμβολῆς γενομένης ἐπλεονέκτησαν οἱ δραπέται ἐκ τόπων ὑπερδεξίων μαχόμενοι· μετὰ δὲ ταῦτα τὸν μὲν στρατηγὸν τοῦ Οὐεττίου Ἀπολλώνιον διαφθείρας ὁ Λούκουλλος, καὶ τῇ δημοσίᾳ πίστει τὴν ἄφεσιν τῆς τιμωρίας βεβαιώσας, ἔπεισεν αὐτὸν προδότην γενέσθαι τῶν συναποστατῶν. διὸ καὶ τούτου συνεργοῦντος τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τὰς χεῖρας προσφέροντος τῷ Οὐεττίῳ, φοβηθεὶς τὴν ἐκ τῆς ἁλώσεως τιμωρίαν ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν, αὐτίκα συναπολωλότων καὶ τῶν τῆς ἀποστάσεως

10. πλέον Amst.: cd. enim πλέων 16. ἀνέσεισε A, caeteri ἀνέστησε 19. ἄλλα] ἄλλα τὰ A 20. ἑαυτὸν] αὐτὸν B 27. ἐνεβάλετο B, ἐνεβάλλετο caeteri. ἐβάλλετο Scaliger

531. 38. συμβολῆς A Amst., caeteri συμβουλῆς

κεκοινωνηκότων πλὴν τοῦ προδόντος Ἀπολλωνίου. καὶ ταῦτα μὲν πρὸ τῆς κατὰ Σικελίαν, ὥςπερ προοιμιαζόμενα ταύτῃ, μεγίστης ἀποστάσεως· ἥτις ἀρχὴν ἔλαβε τοιαύτην.

Κατὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Κίμβρους τοῦ Μαρίου στρατείαν ἔδωκεν ἡ σύγκλητος ἐξουσίαν τῷ Μαρίῳ ἐκ τῶν πέραν θαλάττης ἐθνῶν μεταπέμπεσθαι συμμαχίαν. ὁ μὲν οὖν Μάριος ἐξέπεμψε πρὸς Νικομήδην τὸν τῆς Βιθυνίας βασιλέα περὶ βοηθείας· ὁ δὲ ἀπόκρισιν ἔδωκε τοὺς πλείους τῶν Βιθυνῶν ὑπὸ τῶν δημοσιωνῶν διαρπαγέντας δουλεύειν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. τῆς δὲ συγκλήτου ψηφισαμένης ὅπως μηδεὶς σύμμαχος ἐλεύθερος ἐν ἐπαρχίᾳ δουλεύῃ καὶ τῆς τούτων ἐλευθερώσεως οἱ στρατηγοὶ πρόνοιαν ποιῶνται, τότε κατὰ τὴν Σικελίαν ὢν στρατηγὸς Λικίνιος Νερούας ἀκολούθως τῷ δόγματι συχνοὺς τῶν δούλων ἠλευθέρωσε, κρίσεις προθείς, ὥς ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πλείους τῶν ὀκτακοσίων τυχεῖν τῆς ἐλευθερίας. καὶ ἦσαν πάντες οἱ κατὰ τὴν νῆσον δουλεύοντες μετέωροι πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. οἱ δ' ἐν ἀξιώμασι συνδραμόντες παρεκάλουν τὸν στρατηγὸν ἀποστῆναι ταύτης τῆς ἐπιβολῆς. ὁ δ' εἴτε χρήμασι πεισθεὶς εἴτε χάρισι δουλεύσας, τῆς μὲν τῶν κριτηρίων τούτων σπουδῆς ἀπέστη, καὶ τοὺς προσιόντας ἐπὶ τῷ τυχεῖν τῆς ἐλευθερίας ἐπιπλήττων εἰς τοὺς ἰδίους κυρίους προςέταττεν ἐπαναστρέφειν. οἱ δὲ δοῦλοι συστραφέντες, καὶ τῶν Συρακουσῶν ἀπαλλαγέντες, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ τῶν Παλικῶν τέμενος, διελάλουν πρὸς ἀλλήλους ὑπὲρ ἀποστάσεως. ἐκεῖθεν ἐν πολλοῖς τόποις τῆς τῶν οἰκετῶν τόλμης ἐκδήλου γινομένης πρῶτοι τῆς ἐλευθερίας ἀντεποιήσαντο κατὰ τὴν Ἀγκυλίων χώραν ἀδελφῶν δυεῖν μεγαλοπλούτων οἰκέται τριάκοντα, ὧν ἡγεῖτο Ὀάριος ὄνομα· οἳ πρῶτον μὲν νυκτὸς κοιμωμένους τοὺς ἰδίους δεσπότας ἀπέσφαξαν, εἶτα ἐπὶ τὰς γειτνιώσας ἐπαύλεις παρελθόντες παρεκάλουν ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν τοὺς δούλους· καὶ ἐν αὐτῇ τῇ 532
νυκτὶ συνέδραμον πλείους τῶν ἑκατὸν εἴκοσι. καὶ καταλαβόμενοι χωρίον φύσει ὀχυρὸν τοῦτο μᾶλλον ἐπωχύρωσαν, προςδεξάμενοι καὶ ἑτέρους δούλους ὡπλισμένους ὀγδοήκοντα. ὁ δὲ στρατηγὸς τῆς ἐπαρχίας Λικίνιος Νε-

50. *ταύτῃ* margo edit. Hoesch., *ταυτὶ* corr. A, caeteri *ταύτην* 53. *θαλάττης* Scaliger et Rhodomannus: libri *θαλαττῶν* 54. *ὁ μὲν οὖν* B, *ὁ μὲν* A, caeteri *ὅθεν* 57. *δημοσιωνῶν* A, caeteri *δημοσίων* 59. *δουλούῃ*] *δουλεύοι* A 66. *ἐν ἀξιώμασι* A, caeteri *ἀξιώματι* 67. *ἐπιβολῆς*] *ἐπὶ βολῆς* Amst. 70. *τῷ* B, caeteri *τὸ* 73. *Συρακουσῶν*] *Συκουσῶν* Amst. 76. *γινομένης* A, caeteri *γενομένης* 77. *Ἀγκυλίων*] *Ἁλικυαίων?*
532. 87. *Λικίνιος*] *Λικίννιος* A Amst.

ρούας κατὰ τάχος αὐτοῖς ἐπελθὼν καὶ πολιορκῶν ἄπρακτον ἔσχε τὴν σπουδήν. ἐπεὶ δὲ βίᾳ ἀνάλωτον τὸ φρούριον ἑώρα, ἐπὶ τὴν προδοσίαν ὁρᾷ, καὶ σωτηρίας ὑποσχέσεσι Γάϊον Τιτίνιον ἐπικαλούμενον Γαδαῖον ἀναπείσας, ἦν δ' οὗτος πρὸ δυεῖν ἐτῶν καταδικασθεὶς μὲν θανάτῳ, τὴν τιμωρίαν δ' ἐκφυγὼν καὶ πολλοὺς τῶν κατὰ τὴν χώραν ἐλευθέρων κατὰ λῃστείαν ἀναιρῶν, οὐδένα δὲ τῶν οἰκετῶν παραλυπῶν, εἶχεν ὑπηρέτην τοῦ σκοποῦ. οὗτος ἔχων αὐτῷ πιστοὺς οἰκέτας ἱκανοὺς πρόσεισι τῷ φρουρίῳ τῶν ἀποστατῶν, ὡς δὴ συμμεθέξων τοῦ κατὰ Ῥωμαίων πολέμου· εὐμενῶς δὲ καὶ φιλοφρόνως προσδεχθεὶς ᾑρέθη διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ στρατηγός, καὶ προὔδωκε τὸ φρούριον. τῶν δ' ἀποστατῶν οἱ μὲν μαχόμενοι κατεκόπησαν, οἱ δὲ τὴν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως δεδιότες τιμωρίαν ἑαυτοὺς κατεκρήμνισαν. ἡ μὲν οὖν πρώτη τῶν δραπετῶν στάσις κατελύθη τὸν εἰρημένον τρόπον.

Τῶν δὲ στρατιωτῶν πρὸς τὰ οἰκεῖα ἤθη ἀπολυθέντων, ἧκόν τινες ἀπαγγέλλοντες ὅτι Πόπλιον Κλόνιον, γενόμενον ἱππέα Ῥωμαίων, ἐπαναστάντες οἱ δοῦλοι κατέσφαξαν ὀγδοήκοντα ὄντες, καὶ ὅτι πλῆθος ἀγείρουσι. καὶ ὁ μὲν στρατηγὸς ἑτέρων βούλαῖς παρακρουσθείς, ἤδη καὶ τῶν πλείστων στρατιωτῶν ἀπολελυμένων, καιρὸν παρεῖχε διὰ τῆς ἀναβολῆς τοῖς ἀποστάταις βέλτιον αὑτοὺς ἀσφαλίσασθαι. προῆγε δὲ μετὰ τῶν ἐνόντων στρατιωτῶν, καὶ διαβὰς τὸν Ἄλβαν ποταμὸν παρῆλθε τοὺς ἀποστάτας διατρίβοντας ἐν ὄρει καλουμένῳ Καπριανῷ, καὶ κατήντησεν εἰς πόλιν Ἡράκλειαν. ἐκ γοῦν τοῦ μὴ προσβαλεῖν αὐτοῖς τὸν στρατηγὸν ἀτολμίαν αὐτοῦ διαφημίσαντες συχνοὺς ἀνέσειον τῶν οἰκετῶν. καὶ πολλῶν συῤῥεόντων καὶ τὸν δυνατὸν τρόπον εἰς μάχην παρασκευαζομένων, ἐν ἑπτὰ ταῖς πρώταις ἡμέραις καθωπλίσθησαν πλείους τῶν ὀκτακοσίων, ἐφεξῆς δ' ἐγένοντο τῶν δισχιλίων οὐκ ἐλάττους. πυθόμενος δ' ἐν Ἡρακλείᾳ τὴν αὔξησιν αὐτῶν ὁ στρατηγὸς ἡγεμόνα προεχειρίσατο Μάρκον Τιτίνιον, δοὺς αὐτῷ στρατιώτας τοὺς ἐκ τῆς Ἔννης φρουροὺς ἑξακοσίους. οὗτος δὲ μάχῃ προσβαλὼν τοῖς ἀποστάταις, ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει καὶ ταῖς δυσχωρίαις ἐπλεονέκτουν ἐκεῖνοι, ἐτράπη σὺν τοῖς περὶ αὐτόν, πολ-

89. τὸ om. A 90. ὑποσχέσεσι] ὑπόσχεσιν Amst. 91. Γαδαῖον] Γαδδαῖον B 96. αὐτῷ] αὐτοῦ B 97. τῶν] καὶ τῶν B ὡς δὴ — 100. ἀποστατῶν omittunt B et a pr. manu A 1. μαχόμενοι A Amst., caeteri μαχούμενοι 10. στρατιωτῶν ἀπολελυμένων om. A 16. γοῦν A, caeteri γὰρ: δ' οὖν Bekkerus 27. δυσχωρίαις A, caeteri δυσχερείαις 28. ἐτράπη Amst., edit. enim ἐτράποι

λῶν μὲν ἀναιρεθέντων, τῶν δὲ λοιπῶν ῥιψάντων τὰ ὅπλα καὶ φυγῇ μόλις διασωθέντων. καὶ οἱ ἀποστάται ὅπλων τε εὐπορήσαντες τοσούτων ἀθρόον καὶ νίκης θρασύτερον εἴχοντο τῶν ἔργων, καὶ πάντες τῶν δούλων ἐμετεωρίζοντο πρὸς ἀπόστασιν. καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν 533 ἀφισταμένων σύντομον καὶ παράδοξον ἐλάμβανον αὔξησιν, ὡς ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πλείους γενέσθαι τῶν ἑξακιςχιλίων. ὅτε δὴ καὶ εἰς ἐκκλησίαν συνελθόντες καὶ βουλῆς προτεθείσης πρῶτον μὲν εἵλαντο βασιλέα τὸν ὀνομαζόμενον Σαλούιον, δοκοῦντα τῆς ἱεροσκοπίας ἔμπειρον εἶναι καὶ ταῖς γυναικείαις θέαις αὐλομανοῦντα. οὗτος βασιλεύσας τὰς μὲν πόλεις ἀργίας καὶ τρυφῆς νομίζων ἐξέκλινεν, εἰς τρία δὲ μερίσας τοὺς ἀποστάτας καὶ ἴσους ἡγεμόνας ἐγκαταστήσας ταῖς μερίσι, προςέταξεν ἐπιέναι τὴν χώραν καὶ πρὸς ἕνα τόπον καὶ καιρὸν ἅπαντας ἀπαντᾶν. διὸ πολλῶν ἐκ τῆς ἐπελασίας ἄλλων τε ζῴων καὶ ἵππων εὐπορήσαντες, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατεσκευάσθησαν ἱππεῖς μὲν πλείους τῶν διςχιλίων, πεζοὶ δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν διςμυρίων, ἤδη καὶ γυμνασίαις πολεμικαῖς ἐνδιαπρέποντες. προςπεσόντες οὖν ἄφνω πόλει ὀχυρᾷ Μοργαντίνῃ προςβολὰς ἐνεργεῖς καὶ συνεχεῖς ἐποιοῦντο. ὁ δὲ στρατηγὸς ὡς βοηθήσων τῇ πόλει ἐπελθών, νυκτοπορίᾳ χρησάμενος, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ Ἰταλιώτας τε καὶ ἐκ Σικελίας σχεδὸν στρατιώτας μυρίους, κατέλαβε τοὺς ἀποστάτας ἀσχολουμένους περὶ τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐπιθέμενος αὐτῶν τῇ παρεμβολῇ, καὶ εὑρὼν ὀλίγους μὲν τοὺς φυλάττοντας, πλῆθος δὲ γυναικῶν αἰχμαλώτων καὶ λείας ἄλλης παντοδαποῦς, ῥαδίως ἐξεῖλε τὴν στρατοπεδείαν. καὶ ταύτην μὲν διήρπασεν, ἐπὶ δὲ τὴν Μοργαντίνην ἦγεν. οἱ δ' ἀποστάται ἐξαίφνης ἀντεπιθέμενοι, καὶ ὑπερδέξιον τὴν στάσιν ἔχοντες, βιαίως τε ἐπιῤῥάξαντες, εὐθὺς ἐπὶ προτερήματος ἦσαν· οἱ δὲ τοῦ στρατηγοῦ ἐτράπησαν πρὸς φυγήν. τοῦ δὲ βασιλέως τῶν ἀποστατῶν κήρυγμα ποιησαμένου μηδένα κτείνειν τῶν τὰ ὅπλα ῥιπτούντων, οἱ πλεῖστοι ῥιπτοῦντες ἔφευγον. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ καταστρατηγήσας τοὺς πολεμίους ὁ Σαλούιος

32. εἴχοντο Amst., edit. enim ἔχοντο

533. 38. εἵλαντο A Amst., caeteri εἵλοντο 39. καὶ ταῖς A, caeteri καὶ 40. αὐλομανοῦντα] ὑλομανοῦντα Wesselingius οὗτος — 41. νομίζων om. Amst. 41. τὰς μὲν addidit A 52. βοηθήσων A, caeteri βοηθῶν 53. νυκτοπορίᾳ] νυκτοπορείᾳ A 55. κατέλαβε om. A 56. πολιορκίαν] πολιορκίαν καταλαβὼν B 59. παντοδαποῦς A, caeteri παντοδαπῆς 62. στάσιν A, caeteri τάξιν ἐπιῤῥάξαντες] ἐπαῤῥάξαντες B 63. ἐπὶ Scaliger: libri ὑπὸ 66. ῥιπτοῦντες] ῥίπτοντες A

τήν τε παρεμβολὴν ἀνεκτήσατο καὶ περιβόητον νίκην ἀπενεγκάμενος πολλῶν ὅπλων ἐκυρίευσεν. ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ μάχῃ τῶν Ἰταλιωτῶν τε καὶ Σικελῶν οὐ πλείους ἑξακοσίων διὰ τὴν τοῦ κηρύγματος φιλανθρωπίαν, ἑάλωσαν δὲ περὶ τετρακιςχιλίους. ὁ δὲ Σαλούιος, πολλῶν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κατορθώματος συῤῥεόντων διπλασιάσας τὴν ἰδίαν δύναμιν, ἐκράτει τῶν ὑπαίθρων, καὶ πολιορκεῖν πάλιν ἐπεχείρει τὴν Μοργαντῖναν, κήρυγμα δοὺς τοῖς ἐν αὐτῇ δούλοις τὴν ἐλευθερίαν. τῶν δὲ κυρίων ἀντιπροτεινόντων αὐτοῖς ταύτην, εἰ σφίσι συναγωνίσαιντο, εἵλοντο μᾶλλον τὴν ἀπὸ τῶν κυρίων, καὶ προθύμως ἀγωνισάμενοι ἀπετρίψαντο τὴν πολιορκίαν. ὁ δὲ στρατηγὸς μετὰ ταῦτα τὴν ἐλευθερίαν ἀνατρέψας αὐτο-
534*μολῆσαι τοὺς πλείστους παρεσκεύασε τοῖς ἀποστάταις.*

Περὶ δὲ τὴν Αἰγεσταίων καὶ Λιλυβαϊτῶν χώραν ἔτι δὲ τῶν ἄλλων τῶν πλησιοχώρων, ἐνόσει πρὸς ἀπόστασιν τὰ πλήθη τῶν οἰκετῶν. γίνεται δὲ τούτων ἀρχηγὸς Ἀθηνίων ὄνομα, ἀνὴρ ἀνδρείᾳ διαφέρων, Κίλιξ τὸ γένος. οὗτος οἰκονόμος ὢν δυοῖν ἀδελφῶν μεγαλοπλούτων, καὶ τῆς ἀστρομαντικῆς πολλὴν ἔχων ἐμπειρίαν, ἔπεισε τῶν οἰκετῶν πρῶτον μὲν τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν τεταγμένους περὶ διακοσίους ὄντας, ἔπειτα τοὺς γειτνιῶντας, ὥςτε ἐν πέντε ἡμέραις συναχθῆναι πλείους τῶν χιλίων. ὑπὸ δὲ τούτων αἱρεθεὶς βασιλεὺς καὶ διάδημα περιθέμενος ἐναντίαν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀποστάταις τὴν διάθεσιν ἐποιεῖτο. οὐ γὰρ προσεδέχετο πάντας τοὺς ἀφισταμένους, ἀλλὰ τοὺς ἀρίστους ποιούμενος στρατιώτας τοὺς ἄλλους ἠνάγκαζε μένοντας ἐπὶ τῶν προγεγενημένων ἐργασιῶν ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἰδίας ἕκαστον οἰκονομίας καὶ τάξεως· ἐξ ὧν καὶ τροφὰς ἀφθόνους τῶν στρατιωτῶν ἐχορηγεῖτο. προσεποιεῖτο δὲ τοὺς θεοὺς αὐτῷ διὰ τῶν ἄστρων προσημαίνειν ὡς ἔσοιτο τῆς Σικελίας συμπάσης βασιλεύς· διὸ δεῖν αὐτῆς τε τῆς χώρας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ζῴων τε καὶ καρπῶν ὡς ἰδίων φείδεσθαι. τέλος ἀθροίσας ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἐτόλμησε πόλιν ἀπόρθητον τὸ Λιλύβαιον πολιορκεῖν. μηδὲν δὲ ἀνύων μετανίστατο αὐτῆς, εἰπὼν αὐτῷ τοὺς θεοὺς τοῦτο ἐπιτάττειν· ἐπιμένοντας γὰρ τῇ πολιορκίᾳ δυςτυχήματος πειραθῆναι. παρασκευαζομένου

74. *τοῦ κατορθώματος*] *τῶν κατορθωμάτων* B 78. *ἀντιπροτεινόντων*] *ἀντιπαρατεινόντων* B 83. *παρεσκεύασε*] *παρασκευάσαι* Amst.

534. 89. *δυοῖν*] *δυεῖν* B 91. *περὶ* om. B 3. *Σικελίας* B, correctus A, caeteri *βασιλείας* 6. *πόλιν*] *πάλιν* Amst. 7. *Λιλύβαιον*] scribebatur *Λιλυβαῖον* *μετανίστατο*] *ἀνίστατο* B
10. *παρασκευαζομένου* A Amst., caeteri *σκευαζομένου*

δὲ αὐτοῦ τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναχώρησιν κατέπλευσάν τινες ἐν ταῖς ναυσὶ κομίζοντες ἐπιλέκτους Μαυρουσίους, οἳ ἐπὶ βοήθειαν ἦσαν ἀπεσταλμένοι τοῖς Λιλυβαΐταις, ἔχοντες ἡγούμενον ὃς ὠνομάζετο Γόμων. οὗτος σὺν τοῖς ἅμ' αὐτῷ κατὰ νύκτα καὶ ἀνελπίστως ἐπιθέμενος τοὺς περὶ Ἀθηνίωνα ὁδοιποροῦντας, πολλοὺς καταβαλόντες, οὐκ ὀλίγους δὲ τραυματίσαντες, εἰς τὴν πόλιν ἐπανῆλθον. διόπερ οἱ ἀποστάται τὴν ἐκ τῆς ἀστρομαντείας πρόῤῥησιν ἐθαύμαζον.

Εἶχε δὲ τὴν Σικελίαν πᾶσαν σύγχυσις καὶ κακῶν Ἰλιάς. οὐ γὰρ οἱ δοῦλοι μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἐλευθέρων οἱ ἄποροι πᾶσαν ἁρπαγὴν καὶ παρανομίαν ἐργαζόμενοι, καὶ τοὺς περιτυγχάνοντας δούλους τε καὶ ἐλευθέρους, ὅπως μηδεὶς ἀπαγγέλοι τὴν περὶ αὐτοὺς ἀπόνοιαν, ἐφόνευον ἀναιδῶς. διὸ καὶ πάντες οἱ κατὰ τὰς πόλεις ὑπελάμβανον τὰ μὲν ἐντὸς τειχῶν μόλις εἶναι ἴδια, τὰ δ' ἐκτὸς ἀλλότρια καὶ δοῦλα τῆς παρανόμου χειροκρασίας. καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ πολλοῖς ἄτοπα κατὰ τὴν Σικελίαν ἐτολμᾶτο.

Ὁ δὲ τὴν Μοργαντίνην πολιορκήσας Σαλούιος, ἐπιδραμὼν τὴν χώραν μέχρι τοῦ Λεοντίνου πεδίου, ἤθροισεν αὐτοῦ τὸ σύμπαν στράτευμα, ἐπιλέκτους ἄνδρας οὐκ ἐλάττους τῶν τριςμυρίων, καὶ θύσας τοῖς Παλικοῖς ἥρωσι τούτοις μὲν ἀνέθηκε μίαν τῶν ἁλουργῶν περι- 535 πορφύρων στολὴν χαριστήρια τῆς νίκης, αὐτὸς δ' ἀναγορεύσας ἑαυτὸν βασιλέα Τρύφων μὲν ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν προςηγορεύετο. διανοούμενος δὲ τὰ Τριόκαλα καταλαβέσθαι καὶ κατασκευάσαι βασίλεια, πέμπει καὶ πρὸς Ἀθηνίωνα, μεταπεμπόμενος αὐτὸν ὡς στρατηγὸν βασιλεύς. πάντες μὲν οὖν ὑπελάμβανον τὸν Ἀθηνίωνα τῶν πρωτείων ἀντιποιήσεσθαι, καὶ διὰ τὴν στάσιν τῶν ἀποστατῶν ῥᾳδίως καταλυθήσεσθαι τὸν πόλεμον· ἡ δὲ τύχη καθάπερ ἐπίτηδες αὔξουσα τὰς τῶν δραπετῶν δυνάμεις, ὁμονοῆσαι τοὺς τούτων ἡγεμόνας ἐποίησεν. ἧκε μὲν γὰρ συντόμως μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὰ Τριόκαλα ὁ Τρύφων, ἧκε δὲ καὶ Ἀθηνίων μετὰ τριςχιλίων, ὑπακούων ὡς στρατηγὸς βασιλεῖ τῷ Τρύφωνι, τὴν ἄλλην

13. τοῖς] τῆς Amst. 15. κατὰ — ἐπιθέμενος om. Amst. 17. ὀλίγους A Amst., caeteri ὀλίγας 19. ἐκ A, caeteri ἀπὸ 20. πᾶσαν Amst., caeteri πᾶσα 24. ἀπαγγέλοι] ἀπαγγέλλοι A 33. τῶν om. Amst. Παλικοῖς Casaubonus: libri Ἰταλικοῖς 535. 36. Τρύφων] Τρύφωνα B Amst., Τρόφωνα A ὑπὸ] μετὰ A 37. προςηγορεύετο] προηγάγετο AB Amst. 38. Τριόκαλα] Τριόκελα A 41. ἀντιποιήσεσθαι] ἀντιποιήσασθαι A 43. πόλεμον] πολέμιον Amst. 46. μετὰ τῆς δυνάμεως om. Amst.

αὐτοῦ δύναμιν κατατρέχειν τὴν χώραν καὶ ἀνασείειν πρὸς ἀπόστασιν τοὺς οἰκέτας ἀπεσταλκώς. μετὰ δὲ ταῦτα ὑπονοήσας ὁ Τρύφων τὸν Ἀθηνίωνα ἐπιθήσεσθαι ἐν καιρῷ παρέδωκεν εἰς φυλακήν. τὸ δὲ φρούριον ὀχυρώτατον ὂν κατεσκεύαζε πολυτελέσι κατασκευαῖς καὶ ἐπὶ μᾶλλον ὠχύρου. Τριόκαλα δὲ αὐτό φασιν ὠνομάσθαι διὰ τὸ τρία καλὰ ἔχειν, πρῶτον μὲν ναματιαίων ὑδάτων πλῆθος διαφόρων τῇ γλυκύτητι, δεύτερον παρακειμένην χώραν ἀμπελόφυτόν τε καὶ ἐλαιόφυτον καὶ γεωργεῖσθαι δυναμένην θαυμαστῶς, τρίτον ὑπερβάλλουσαν ὀχυρότητα, ὡς ἂν οὔσης μεγάλης πέτρας ἀναλώτου· ἣν καὶ περιβόλῳ πόλεως σταδίων ὀκτὼ προςπεριβαλὼν καὶ ταφρεύσας βαθείᾳ τάφρῳ βασιλείοις ἐχρῆτο, πάσῃ ἀφθονίᾳ τῶν κατὰ τὸν βίον ἁπάντων πεπληρωμένην. κατεσκεύασε δὲ καὶ βασιλικὴν οἰκίαν καὶ ἀγορὰν δυναμένην δέξασθαι πλῆθος ἀνθρώπων. ἐξελέξατο δὲ καὶ τῶν φρονήσει διαφερόντων ἀνδρῶν τοὺς ἱκανούς, οὓς ἀποδείξας συμβούλους ἐχρῆτο συνέδροις αὐτοῖς· τήβεννάν τε περιπόρφυρον περιεβάλλετο καὶ πλατύσημον ἔδυ χιτῶνα κατὰ τοὺς χρηματισμούς, καὶ ῥαβδούχους εἶχε μετὰ πελέκεων τοὺς προηγουμένους, καὶ τἆλλα πάντα ὅσα ποιοῦσί τε καὶ ἐπικοσμοῦσιν ἐπετήδευε βασιλείαν.

Προχειρίζεται δὲ κατὰ τῶν ἀποστατῶν ἡ σύγκλητος τῶν Ῥωμαίων Λεύκιον Λικίνιον Λούκουλλον, ἔχοντα στρατιώτας μυρίους μὲν καὶ τετρακιςχιλίους Ῥωμαίους καὶ Ἰταλούς, Βιθυνοὺς δὲ καὶ Θετταλοὺς καὶ Ἀκαρνᾶνας ὀκτακοσίους, ἐκ δὲ τῆς Λευκανίας ἑξακοσίους, ὧν ἡγεῖτο Κλέπτιος, ἀνὴρ στρατηγικὸς καὶ ἐπ' ἀνδρείᾳ περιβόητος, ἔτι δὲ καὶ ἑτέρους ἑξακοσίους, ὡς γενέσθαι σύμπαντας ἑπτακιςχιλίους καὶ μυρίους, οὓς ἔχων κατέλαβε τὴν Σικελίαν. ὁ δὲ Τρύφων ἀπολύσας Ἀθηνίωνα τῆς αἰτίας ἐβουλεύετο περὶ τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου.
536 καὶ τῷ μὲν ἤρεσκεν ἐν τοῖς Τριοκάλοις ἀγωνίζεσθαι, Ἀθηνίων δὲ συνεβούλευε μὴ συγκλείειν ἑαυτοὺς εἰς πολιορκίαν, ἀλλ' ἐν ὑπαίθρῳ διαγωνίζεσθαι. κρατησάσης δὲ ταύτης τῆς βουλῆς κατεστρατοπέδευσαν πλησίον Σκιρθαίας, ὄντες οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακιςμυρίων· ἀπεῖχε

54. φασιν] φησιν B 56. ναματιαίων] ναβατιαίων Amst. 59. θαυμαστῶς om. B 63. πάσῃ] πᾶσα Amst. ἁπάντων A, ἅπαντα caeteri 65. δέξασθαι A Amst., caeteri δέχεσθαι 68. περιεβάλλετο] περιεβάλετο B 71. ποιοῦσί τε A Amst., caeteri ποιοῦσί γε 74. Λικίνιον] Λικίννιον edd. ante Bekkerum Λούκουλλον A, Λεύκουλλον caeteri 76. Ἀκαρνᾶνας] Καρνᾶνας A 79. ἑπτακιςχ.] v. annot. 83. ἤρεσκεν] ἤρεσκον Amst. 536. 86. ταύτης] αὐτῆς A 87. Σκιρθαίας] Σκριθαίας A

δ' αὐτῶν ἡ Ῥωμαίων παρεμβολὴ στάδια δυοκαίδεκα. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐγίνοντο συνεχεῖς ἀκροβολισμοί· εἶτα παραταξαμένων ἑκατέρων, καὶ τῆς μάχης ὧδε κἀκεῖσε ῥεπούσης, καὶ πολλῶν ἑκατέρωθεν πιπτόντων, ὁ μὲν Ἀθηνίων ἔχων συναγωνιζομένους διακοσίους ἱππεῖς ἐπιλέκτων πάντα τὸν περὶ αὐτὸν τόπον νεκρῶν ἐπλήρωσε, τρωθεὶς δ' εἰς ἀμφότερα τὰ γόνατα καὶ τρίτην λαβὼν ἄχρηστος ἐγένετο πρὸς τὴν μάχην· ἐξ οὗ οἱ δραπέται ταῖς ψυχαῖς πεσόντες πρὸς φυγὴν ἐτράπησαν. ὁ δὲ Ἀθηνίων ὡς νεκρὸς ὢν ἔλαθε, καὶ προςποιηθεὶς τετελευτηκέναι τῆς νυκτὸς ἐπιλαβούσης διεσώθη. ἐπεκράτησαν δὲ λαμπρῶς οἱ Ῥωμαῖοι, φυγόντων καὶ τῶν μετὰ Τρύφωνος καὶ αὐτοῦ ἐκείνου· καὶ πολλῶν κατὰ τὴν φυγὴν κοπέντων τέλος οὐκ ἐλάττους τῶν δισμυρίων ἀνῃρέθησαν. οἱ δὲ λοιποὶ τῆς νυκτὸς συνεργούσης διέφυγον εἰς τὰ Τριόκαλα· καίτοι ῥᾷον ἦν ἐπιδιώξαντι τῷ στρατηγῷ καὶ τούτους ἀνελεῖν. ἐπὶ τοσοῦτον δὲ τεταπείνωτο τὸ οἰκετικὸν ὥςτε καὶ ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τοὺς κυρίους ἐπαναδραμεῖν καὶ σφᾶς αὐτοῖς ἐγχειρίσαι· πλὴν ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη τῶν μέχρι τελευτῆς ὑποθεμένων ἀγωνίσασθαι καὶ μὴ τοῖς ἐχθροῖς ἑαυτοὺς καταπροδοῦναι. μετὰ δ' ἐνάτην ἡμέραν ὁ στρατηγὸς ἧκε πολιορκήσων τὰ Τριόκαλα. καὶ τὰ μὲν ἀναιρῶν τὰ δὲ ἀναιρούμενος, ἔλαττον ἔχων ἀπηλλάγη, καὶ οἱ ἀποστάται αὖθις ἐφρονηματίζοντο. ἤνυε δὲ τῶν δεόντων ὁ στρατηγὸς εἴτε διὰ ῥᾳστώνην εἴτε διὰ δωροδοκίαν οὐδέν· ἀνθ' ὧν καὶ δίκην ὕστερον κριθεὶς Ῥωμαίοις ἔδωκε.

Γάϊος δὲ Σερουίλιος καταπεμφθεὶς στρατηγὸς διάδοχος Λουκούλλου οὐδ' αὐτός τι ἄξιον μνήμης ἔπραξε· διὸ καὶ ὁμοίως Λουκούλλῳ ὕστερον φυγῇ κατεδικάσθη. τελευτήσαντος δὲ Τρύφωνος διάδοχος τῆς ἀρχῆς ὁ Ἀθηνίων καθίσταται, καὶ τοῦτο μὲν πόλεις ἐπολιόρκει, τοῦτο δὲ πᾶσαν τὴν χώραν ἀδεῶς κατέτρεχε καὶ πολλῶν ἐκυρίευσε, τοῦ Σερουιλίου μηδὲν ἀντιπράττοντος.

Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διελθόντος ὕπατος ἐν Ῥώμῃ Γάϊος Μάριος ᾑρέθη τὸ πέμπτον καὶ Γάϊος Ἀκύλλιος· ὧν ὁ Ἀκύλλιος στρατηγὸς κατὰ τῶν ἀποστατῶν σταλεὶς διὰ τῆς ἰδίας ἀνδρείας ἐπιφανεῖ μάχῃ τοὺς ἀποστάτας ἐνίκησε. καὶ πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα τῶν ἀποστατῶν Ἀθηνίωνα συμβαλὼν ἡρωικὸν ἀγῶνα συνε-

93. ἔχων om. A 94. ἐπιλέκτων] ἐπικρατῶν B, corr. A 95. τὰ om. Amst. 11. ἐνάτην] ἕκτην B, ἐννάτην edd. ante Bekkerum 13. δὲ] δὲ καὶ B 14. ἤνυε δὲ] ἦν ὑδὲ Amst. 19. Λουκούλλῳ] Λευκούλλῳ edd. ante Bekkerum 24. μηδὲν A, caeteri δὲ μηδὲν

στήσατο. καὶ τοῦτον μὲν ἀνεῖλεν, αὐτὸς δ' εἰς τὴν κεφαλὴν τρωθεὶς ἐθεραπεύθη. καὶ στρατεύει ἐπὶ τοὺς ὑπολειπομένους τῶν ἀποστατῶν, ὄντας μυρίους. οὐχ ὑπομεινάντων δὲ τὴν ἔφοδον, ἀλλ' εἰς τὰ ὀχυρώματα κατα- 537 φυγόντων, ὅμως Ἀκύλλιος οὐκ ἐνεδίδου πάντα πράττων, ἕως αὐτοὺς ἐκπολιορκήσας ἐχειρώσατο. ἔτι δ' ὑπολειπομένων χιλίων, καὶ στρατηγὸν ἐχόντων τὸν Σάτυρον, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλετο διὰ τῶν ὅπλων αὐτοὺς χειρώσασθαι, μετὰ δὲ ταῦτα διαπρεσβευόντων καὶ παραδόντων ἑαυτοὺς τῆς μὲν παραυτίκα τιμωρίας ἀπέλυσεν, ἀπαγαγὼν δὲ εἰς τὴν Ῥώμην θηριομάχας αὐτοὺς ἐποίησε. τοὺς δέ φασί τινες ἐπιφανεστάτην ποιήσασθαι τοῦ βίου καταστροφήν· τῆς μὲν γὰρ πρὸς τὰ θηρία μάχης ἀποστῆναι, ἀλλήλους δὲ ἐπὶ τῶν δημοσίων βωμῶν κατασφάξαι, καὶ τὸν τελευταῖον αὐτὸν τὸν Σάτυρον ἀνελόντα, τοῦτον δ' ἐπὶ πᾶσιν αὐτοχειρίᾳ ἡρωικῶς καταστρέψαι. ὁ μὲν οὖν κατὰ Σικελίαν τῶν οἰκετῶν πόλεμος, διαμείνας ἔτη σχεδόν που τέτταρα, τραγικὴν ἔσχε τὴν καταστροφήν.

Ὅτι Βαττάκης τις ὄνομα ἧκε, φησίν, ἐκ Πισινοῦν- 2
τος τῆς Φρυγίας, ἱερεὺς ὑπάρχων τῆς μεγάλης τῶν θεῶν μητρός. οὗτος κατὰ πρόσταγμα τῆς θεοῦ παρεῖναι φήσας τοῖς ἄρχουσιν ἐνέτυχε καὶ τῇ συγκλήτῳ, λέγων τὸ ἱερὸν τῆς θεοῦ μεμιάνθαι, καὶ δεῖν αὐτῇ δημοσίᾳ καθαρμοὺς ἐπὶ τῆς Ῥώμης συντελεσθῆναι. ἐφόρει δὲ ἐσθῆτα καὶ τὴν περὶ τὸ σῶμα ἄλλην κατασκευὴν ἐξηλλαγμένην καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐθῶν οὐκ ἐπιχωρουμένην· χρυσοῦν τε γὰρ στέφανον εἶχεν ὑπερμεγέθη καὶ στολὴν ἀνθίνην διάχρυσον, βασιλικὴν ἀξίαν ἐπιφαίνουσαν. ποιησάμενος δὲ λόγους ἐπὶ τῶν ἐμβόλων ἐν τῷ δήμῳ, καὶ τὸ πλῆθος εἰς δεισιδαιμονίαν ἐμβαλών, καταλύματος μὲν δημοσίου καὶ ξενίων ἠξιώθη, τὸν δὲ στέφανον ἐκωλύθη φορεῖν ὑφ' ἑνὸς τῶν δημάρχων Αὔλου Πομπηίου. διά τινος δ' ἑτέρου δημάρχου προαχθεὶς ἐπὶ τὰ ἔμβολα, καὶ περὶ τῆς εἰς τὸ ἱερὸν ἁγνείας ἐπερωτώμενος, ἀποκρίσεις ἐποιεῖτο δεισιδαιμονίαν περιεχούσας. καταστασιασθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Πομπηίου, καὶ μεθ' ὕβρεως ἀπαλλαγεὶς ἐπὶ τὴν κατάλυσιν, οὐκέτι προεπορεύετο, λέγων μὴ μόνον ἑαυτὸν ἀσεβῶς προπεπηλακίσθαι, ἀλλὰ

537. 38. ἐκπολιορκήσας A, caeteri ἐκπολεμήσας 40. ἐπεβάλετο A, caeteri ἐπεβάλλετο 44. θηριομάχας] θηριομάχους B 45. τῆς μὲν B, caeteri τῆς 54. Πισινοῦντος] Πισσινοῦντος B 58. αὐτῇ Wesselingius: libri αὐτοὺς 61. ἐθῶν Scaliger: libri ἐθνῶν ἐπιχωρουμένην Reiskius: libri ἐπιχωρημένην 69. εἰς om. A Amst. 71. ὑπὸ τοῦ A, caeteri ὑπὸ

καὶ τὴν θεόν. ὁ δὲ Πομπήιος παραχρῆμα μὲν λάβρῳ πυρετῷ συνεσχέθη, μετὰ δὲ ταῦτα ἄφωνος γενόμενος καὶ καταληφθεὶς κυναγχικῷ πάθει τριταῖος κατέστρεψε τὸν βίον, παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑποληφθεὶς θείᾳ τινὶ προνοίᾳ ἀνθ' ὧν εἰς τὸν ἱερέα καὶ τὴν θεὸν ἐπλημμέλησε τοῦ ζῆν ἐστερῆσθαι· σφόδρα γὰρ Ῥωμαῖοι δεισιδαιμονοῦσι. διόπερ ὁ Βαττάκης λαβὼν τὴν συγχώρησιν τῆς κατὰ τὴν ἱερὰν στολὴν κατασκευῆς, καὶ τιμηθεὶς ἀξιολόγοις ξενίοις, ὑπὸ πολλῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν προεπέμφθη τὴν ἐκ τῆς Ῥώμης ἐπάνοδον ποιούμενος.

3 Ὅτι ἔθος ἦν τοῖς Ῥωμαίων στρατιώταις, ἡνίκα ὁ 538
στρατηγὸς αὐτῶν σὺν αὐτοῖς μάχῃ πρός τινας τῶν πολεμίων συμπλακεὶς ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους τῶν ἐχθρῶν ἐφαίνετο ἀνελών, ἰμπεράτορα αὐτὸν ἀναγορεύειν καὶ ἀποκαλεῖν, ὅ ἐστι βασιλέα.

75. λάβρῳ A, caeteri λαύρῳ 76. πυρετῷ] πυριτῷ Amst. 80. ἐπλημμέλησε Amst.: nam edd. vett. ἐπλημέλησε

538. 89. ἰμπεράτορα B, caeteri ἰνπεράτορα 100. βασιλέα omiserat a pr. manu A cum lacuna versuum ternorum et dimidii

ΕΚ ΤΟΥ ΛΖ' ΚΑΙ Η' ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΦΕΞΗΣ.

1 Ὅτι τὸν Μαρσικὸν ὀνομασθέντα πόλεμον ἐπὶ τῆς αὑτοῦ ἡλικίας Διόδωρος μείζονα πάντων τῶν προγεγονότων ἀποφαίνεται. ὠνομάσθαι δέ φησι Μαρσικὸν ἐκ τῶν ἀρξάντων τῆς ἀποστάσεως, ἐπεὶ σύμπαντές γε Ἰταλοὶ κατὰ Ῥωμαίων τοῦτον ἐξήνεγκαν τὸν πόλεμον. αἰτίαν δὲ πρώτην γενέσθαι τοῦ πολέμου τὸ μεταπεσεῖν τοὺς Ῥωμαίους ἀπὸ τῆς εὐτάκτου καὶ λιτῆς ἀγωγῆς καὶ ἐγκρατοῦς, δι' ἧς ἐπὶ τοσοῦτον ηὐξήθησαν, εἰς ὀλέθριον ζῆλον τρυφῆς καὶ ἀκολασίας. ἐκ γὰρ τῆς διαφθορᾶς ταύτης στασιάσαντος τοῦ δημοτικοῦ πρὸς τὴν σύγκλητον, εἶτα ἐκείνης ἐπικαλεσαμένης τοὺς ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐπικουρῆσαι, καὶ ὑποσχομένης τῆς πολυεράστου Ῥωμαϊκῆς πολιτείας μεταδοῦναι καὶ νόμῳ κυρῶσαι, ἐπεὶ οὐδὲν τῶν ὑπεσχημένων τοῖς Ἰταλιώταις ἐγένετο, ὁ ἐξ αὐτῶν πόλεμος πρὸς Ῥωμαίους ἐξεκαύθη, ὑπατευόντων ἐν τῇ Ῥώμῃ Λευκίου Μάρκου Φιλίππου καὶ Σέξτου Ἰουλίου· Ὀλυμπιὰς δ' ἤχθη [δευτέρα] πρὸς ταῖς ἑκατὸν ἑβδομήκοντα. ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ ποικίλα καὶ πολύτροπα πάθη καὶ πόλεων ἁλώσεις ἑκατέρῳ μέρει τῶν διαπολεμησάντων συνέβη, ταλαντευομένης ὥςπερ ἐπίτηδες παρὰ μέρος τῆς νίκης καὶ μηδετέροις ἐν βεβαίῳ διαμενούσης· ὅμως ἀπείρου πλήθους ἑκατέρωθεν πεσόντος ὀψὲ καὶ μόλις Ῥωμαίοις ἐξενίκησε βεβαιωθῆναι τὸ κράτος. ἐπολέμουν δὲ Ῥωμαίοις Σαυνῖται, Ἀσκολανοί, Λευκανοί, Πικεντηνοί, Νωλανοί, καὶ ἕτεραι πόλεις καὶ ἔθνη, ἐν οἷς ἐπισημοτάτη καὶ μεγίστη καὶ κοινὴ πόλις ἄρτι συντετελεσμένη τοῖς Ἰταλιώταις τὸ Κορφίνιον ἦν, ἐν ᾗ τά τε ἄλλα ὅσα μεγάλην πόλιν καὶ ἀρχὴν κρατύνουσι συν-

αὑτοῦ] αὐτῆς A πάντων B, caeteri ἁπάντων 91. φησι A, caeteri φασι 96. ἧς A Amst., caeteri ἧς μὲν 98. διαφθορᾶς A Amst., caeteri διαφορᾶς 5. Μαρκίου Wesselingius post Scaligerum: libri Μάρκου Σέξτου A, caeteri Σέξστου 6. δευτέρα addidit Scaliger 14. Ἀσκολανοὶ] Ἀσκαλανοὶ A 15. Πικεντηνοὶ B, caeteri Πικεντινοὶ 17. ἐν ᾗ om. Amst. 19. συνεστήσαντο] συνεστήσατο Amst.

ἐστήσαντο καὶ ἀγορὰν εὐμεγέθη καὶ βουλευτήριον, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς πόλεμον ἀφθόνως ἅπαντα, καὶ χρημάτων πλῆθος, καὶ τροφῆς δαψιλῆ χορηγίαν. συνεστήσαντο δὲ καὶ σύγκλητον κοινὴν πεντακοσίων ἀνδρῶν, ἐξ ὧν οἵ τε τῆς πατρίδος ἄρχειν ἄξιοι προαχθήσεσθαι ἔμελλον καὶ οἳ προβουλεύεσθαι δυνάμενοι περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας. καὶ τούτοις ἐπέτρεψαν τὰ κατὰ τὸν πόλεμον διοικεῖν, αὐτοκράτορας ποιήσαντες τοὺς συνέδρους. οὗτοι δ' ἐνομοθέτησαν δύο μὲν ὑπάτους κατ' 539
ἐνιαυτὸν αἱρεῖσθαι, δώδεκα δὲ στρατηγούς. καὶ κατεστάθησαν ὕπατοι μὲν Κόϊντος Πομπαίδιος Σίλων, Μάρσος μὲν τὸ γένος, πρωτεύων δὲ τῶν ὁμοεθνῶν, καὶ δεύτερος ἐκ τοῦ Σαυνιτῶν γένους Γάϊος Ἀπώνιος Μότυλος, καὶ αὐτὸς δόξῃ καὶ πράξεσι τοῦ ἔθνους προέχων. τὴν δ' ὅλην Ἰταλίαν εἰς δύο μέρη διελόντες ὑπατικὰς ἐπαρχίας ταύτας καὶ μερίδας ἀπέδειξαν. καὶ τῷ μὲν Πομπαιδίῳ προσώρισαν χώραν ἀπὸ τῶν Κερκώλων καλουμένων μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, τὰ πρὸς δυσμὰς καὶ τὴν ἄρκτον νεύοντα μέρη, καὶ στρατηγοὺς ἔταξαν αὐτῷ ἕξ· τὸ δὲ λοιπὸν τῆς Ἰταλίας, τὴν πρὸς ἕω καὶ μεσημβρίαν νεύουσαν, προσώρισαν Γαΐῳ Μοτύλῳ, στρατηγοὺς ὁμοίως συζεύξαντες ἕξ. οὕτω πάντα δεξιῶς καὶ κατὰ μίμησιν, τὸ σύνολον φάναι, τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ ἐκ παλαιοῦ τάξεως τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν διαθέμενοι, κατὰ τὸ σφοδρότερον λοιπὸν εἴχοντο καὶ τοῦ ἐφεξῆς πολέμου, τὴν κοινὴν πόλιν Ἰταλίαν ἐπονομάσαντες. καὶ διεπολέμησαν Ῥωμαίοις τὰ πλεῖστα κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον, ἕως Γναῖος Πομπήιος ὕπατος αἱρεθεὶς καὶ στρατηγὸς τοῦ πολέμου, καὶ Σύλλας στρατηγὸς ὑπὸ τῷ ἑτέρῳ ὑπάτῳ Κάτωνι, ἐπιφανεστάταις μάχαις τοὺς Ἰταλιώτας οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ καὶ πολλάκις νικήσαντες, τὰ πράγματα αὐτῶν εἰς τὸ συντρίβεσθαι περιέστησαν. ἐπολέμησαν δ' οὖν καὶ ἔτι· ἀλλὰ Γαΐου Κοσκονίου σταλέντος εἰς Ἰαπυγίαν στρατηγοῦ πολλάκις ἡττήθησαν. εἶτα ἐλαττωθέντες καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι καταλειφθέντες κοινῇ γνώμῃ τὴν κοινὴν ἐκλείπουσι πόλιν, τὸ Κορφίνιον, διὰ τὸ τοὺς Μάρσους καὶ πάντα τὰ γειτνιῶντα τῶν ἐθνῶν προσκεχωρηκέναι

20. *ἄλλα τὰ*] *ἄλλα* Amst. 23. *κοινὴν* Bekkerus, *καὶ μὴν* Amst., *καινὴν* caeteri 25. *προβουλεύεσθαι*] *παραβουλεύεσθαι* B 26. *ἐπέτρεψαν*] *ἐπιτρέψαντες* A

539. 46. *ἐπονομάσαντες* A, caeteri *ὀνομάσαντες* 48. *Σύλλας*] *Σύλας* A 50. *μάχαις* A, caeteri *ταῖς μάχαις* 53. *καὶ ἔτι*] *οὐκ ἔτι* A *Γαΐου*] *Γαῖος* Amst. *Κοσκονίου* A, caeteri *Κοσκινίου* 55. *καὶ* A Amst., caeteri *εἰ καὶ* 56. *κοινὴν* A Amst., caeteri *καινὴν*

τοῖς Ῥωμαίοις. εἰς δὲ τὴν ἐν Σαυνίταις Αἰσερνίαν καθιδρύθησαν, πέντε στρατηγοὺς αὐτοῖς ἐπιστήσαντες, ὧν ἑνὶ μάλιστα Κοΐντῳ Πομπαιδίῳ Σίλωνι τὴν πάντων ἡγεμονίαν ἐπίστευσαν διὰ τὴν περὶ αὐτὸν ἐν τῷ στρατηγεῖν ἀρετήν τε καὶ δόξαν. οὗτος δὲ μετὰ τῆς κοινῆς τῶν στρατηγῶν γνώμης κατεσκεύασε μεγάλην δύναμιν, ὡς τοὺς σύμπαντας μετὰ τῶν προϋπαρχόντων περὶ τρισμυρίους γενέσθαι. χωρὶς δὲ τούτων τοὺς δούλους ἐλευθερώσας καὶ ὡς ὁ καιρὸς ἐδίδου καθοπλίσας, συνῆγεν οὐ πολὺ λείποντας τῶν δισμυρίων, ἱππεῖς δὲ χιλίους. συμβαλὼν δὲ Ῥωμαίοις Μαμέρκου στρατηγοῦντος αὐτῶν, Ῥωμαίους μὲν ἀναιρεῖ ὀλίγους, τῶν δ' οἰκείων ὑπὲρ ἑξακισχιλίους ἀποβάλλει. καὶ Μέτελλος κατὰ τὴν Ἀπουλίαν τὴν Οὐενουσίαν, πόλιν ἀξιόλογον οὖσαν καὶ στρατιώτας πολλοὺς ἔχουσαν, ἐξεπολιόρκησε κατὰ καιρὸν τὸν 540 αὐτόν, καὶ πλείους τῶν τρισχιλίων αἰχμαλώτους εἷλεν. ἐπικρατούντων δ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τῶν Ῥωμαίων, πέμπουσιν οἱ Ἰταλοὶ πρὸς Μιθριδάτην τὸν βασιλέα Πόντου, ἀκμάζοντα τότε πολεμικῇ χειρὶ καὶ παρασκευῇ, ἀξιοῦντες ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν κατὰ Ῥωμαίων ἄγειν τὰς δυνάμεις· οὕτω γὰρ ῥᾳδίως ἂν συναφθέντων τὸ Ῥωμαϊκὸν καταβληθήσεσθαι κράτος. ὁ δὲ Μιθριδάτης ἀπόκρισιν δίδωσιν ἄξειν τὰς δυνάμεις εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὰν αὐτῷ καταστήσῃ τὴν Ἀσίαν· τοῦτο γὰρ καὶ ἔπραττε. διὸ παντελῶς οἱ ἀποστάται τεταπεινωμένοι ἀπεγίνωσκον· λοιποὶ γὰρ ὑπῆρχον Σαυνιτῶν ὀλίγοι καὶ Σάβελλοι διατρίβοντες ἐν τῇ Νώλᾳ, καὶ πρός γε τούτοις οἱ περὶ Λαμπώνιον καὶ Κλεπίτιον, ἔχοντες λείψανα τῶν Λευκανῶν. διὸ καὶ τοῦ Μαρσικοῦ πολέμου σχεδὸν ἤδη διαλυομένου πάλιν αἱ προγεγενημέναι στάσεις ἐμφύλιοι κατὰ τὴν Ῥώμην κινήσεις ἐλάμβανον, ἀντιποιουμένων πολλῶν ἐνδόξων τὸ τυχεῖν τῆς κατὰ Μιθριδάτου στρατηγίας διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐπάθλων· Γάϊός τε γὰρ Ἰούλιος καὶ Γάϊος Μάριος ὁ ἑξάκις ὑπατεύσας ἀντεφιλονείκουν, καὶ τὸ πλῆθος ἦν ἑκατέροις συμμεριζόμενον ταῖς

59. *καθιδρύθησαν* B, caeteri *καθίδρυσαν* 61. *μάλιστα* om. Amst. 65. *προϋπαρχόντων* A, caeteri *ὑπαρχόντων* 68. *δισμυρίων*] *μυρίων* A 73. *οὖσαν* om. A *ἔχουσαν* A, caeteri *ἀνέχουσαν*

540. 75. *εἷλεν* A Amst., caeteri *εἷλον* 80. *ῥᾳδίως* A, caeteri *ῥᾴδιον* 82. *ἄξειν* A Amst., caeteri *ἕξειν* *ἐπειδὰν*] *ἐπεὶ* Amst., qui et *αὐτῷ καταστήσει* 85. *λοιποὶ*] *λοιπὸν* Amst. 89. *διὸ καὶ* A, caeteri *διὸ* 90. *ἐμφύλιοι*] *ἐμφόλιοι* Amst. 92. *Μιθριδάτου*] *Μιθρειδάτου* Amst. 94. *τε*] *τὸ* Amst.

γνώμαις. συνέβησαν δὲ καὶ ἕτεραι ταραχαί. ὁ μέντοι Σύλλας ὕπατος ὤν, χωρισθεὶς τῆς Ῥώμης πρὸς τὰς περὶ Νῶλαν ἠθροισμένας παρεγένετο δυνάμεις, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιοχώρων καταπληξάμενος ἠνάγκασε παραδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις. τοῦ δὲ Σύλλα στρατεύσαντος μὲν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν κατὰ Μιθριδάτου, τῆς δὲ Ῥώμης μεγάλαις ταραχαῖς καὶ φόνοις ἐμφυλίοις περισπωμένης, Μάρκος Ἀπώνιος καὶ Τιβέριος Κλεπίτιος ἔτι δὲ Πομπήιος, οἱ τῶν ὑπολοίπων Ἰταλιωτῶν στρατηγοί, διατρίβοντες ἐν τῇ Βρεττίᾳ, Ἰσίας μὲν πόλιν ὀχυρὰν ἐπὶ πολὺν χρόνον πολιορκήσαντες οὐκ ἴσχυσαν ἑλεῖν, μέρος δ' ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοῦ στρατεύματος καταλιπόντες τῇ λοιπῇ τὸ Ῥήγιον ἰσχυρῶς ἐπολιόρκουν, ἐλπίζοντες, εἰ ταύτης κρατήσαιεν, ῥᾳδίως εἰς τὴν Σικελίαν διαβιβάσειν τὰς δυνάμεις καὶ κρατήσειν τῆς εὐδαιμονεστάτης τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον νήσων. ἀλλ' ὁ ταύτης στρατηγὸς Γάϊος Ὀρβανός, πολλῇ δυνάμει καὶ παρασκευῇ καὶ προθυμίᾳ χρησάμενος, καὶ καταπληξάμενος τοὺς Ἰταλιώτας τῷ μεγέθει τῆς παρασκευῆς, ἐξήρπασε τοὺς Ῥηγίνους. εἶτα τῆς περὶ Σύλλαν καὶ Μάριον ἐμφυλίου στάσεως ἀναρριπισθείσης Ῥωμαίοις, οἱ μὲν Σύλλᾳ οἱ δὲ Μαρίῳ συνεμάχησαν. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἔπεσε τοῖς πολέμοις, τὸ δ' ὑπόλοιπον ἐπικρατήσαντι Σύλλᾳ 541 προσεχώρησε. καὶ οὕτω τέλεον τῇ ἐμφυλίῳ συναπέσβη στάσει μέγιστος γεγονὼς καὶ ὁ Μαρσικὸς ἐπικληθεὶς πόλεμος.

2 Ὅτι μεγάλη στάσις ἐμφύλιος ἤδη διαλυομένου τοῦ Μαρσικοῦ γέγονε πολέμου, ἧς ἡγοῦντο Σύλλας καὶ Γάϊος Μάριος, νέος ὤν, ὁ Μαρίου τοῦ πολλάκις ὑπατευκότος, ἑπτάκις γὰρ ὑπάτευσε, παῖς. ἐν δὲ τῇ στάσει πολλαὶ μυριάδες ἀνθρώπων ἀνηρέθησαν. ἐκράτησε δ' ὁ Σύλλας, καὶ δικτάτωρ γεγονώς, ἐπαφρόδιτόν τε ὀνομάσας ἑαυτόν, οὐκ ἐψεύσθη τῆς ἀλαζονείας· κρατῶν γὰρ τοῖς πολέμοις ἰδίῳ ἀπεβίω θανάτῳ. ὁ δὲ Μάριος μάχῃ τῇ πρὸς Σύλλαν γενναίως ἀγωνισάμενος, ὅμως ἡττηθεὶς κατέφυγεν εἰς Πραίνεστον ἅμα μυρίοις πεντακισχιλίοις.

100. πλησιοχώρων] πλησίον χώρων A 2. ἐπὶ] κατὰ Amst. 4. Ἀπώνιος] Λαμπώνιος est monente Wesselingio 5. Κλεπίτιος] Κλέπτιος B Πομπήιος] Πόντιος Wesselingius 7. Ἰσίας A Amst., caeteri Ἀσίας: Τισίας Wesselingius 8. οὐκ — 9. καταλιπόντες addunt A Amst. 11. κρατήσαιεν] κρατήσειε Amst. 14. Ὀρβανὸς] Νορβανὸς Wesselingius 17. Ῥηγίνους A, caeteri Ῥηγίους

541. 22. προσεχώρησε] προεχώρησε Amst. 25. διαλυομένου] διαλεγομένου Amst.

συγκλεισθεὶς δ' ἐν αὐτῇ καὶ χρόνον οὐκ ὀλίγον πολιορκηθεὶς ἠναγκάσθη, πάντων αὐτὸν ἐγκαταλιπόντων, καὶ μηδεμίαν σωτηρίας ὁδὸν καθορῶν, τὴν ἑνὸς οἰκέτου τῶν πιστῶν χεῖρα εἰς λύσιν τῶν δεινῶν παρακαλέσαι. καὶ ὅ γε πεισθείς, καὶ μιᾷ πληγῇ τοῦ βίου τὸν δεσπότην ἀπαλλάξας, ἑαυτὸν ἐπικατέσφαξε. καὶ παύεται μὲν αὕτη ἡ στάσις, λείψανα μέντοι τοῦ πολέμου ὑπολειφθέντα τῆς Μαρίου μοίρας ἐπὶ χρόνον Σύλλᾳ διεμαχέσαντο, ἕως καὶ αὐτὰ συνδιέφθορε τοῖς ἄλλοις.

[Μετὰ μέντοι τὴν τούτων ἀπαλλαγὴν Πομπηίῳ τῷ ἐπικληθέντι Μάγνῳ διὰ τὰς πράξεις ἃς κατώρθωσε Σύλλᾳ τε πράττων καὶ καθ' ἑαυτὸν Ῥωμαίοις, τούτῳ δὴ καὶ Ἰουλίῳ Καίσαρι ἔρις ἐκκαεῖσα εἰς ἐμφυλίους σφαγὰς τοὺς Ῥωμαίους πάλιν ἠνάγκασε συστραφῆναι. Πομπηίου δὲ λαμπρῶς τοῖς ὅλοις ἡττηθέντος καὶ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀναιρεθέντος, συστέλλεται μὲν ἡ τῶν ὑπάτων ἀρχὴ εἰς μοναρχίαν Καίσαρι τῷ Ἰουλίῳ, παύει δὲ τέλεον καὶ ἡ στάσις. ἐκείνου δὲ ἀνῃρημένου κατὰ Βρούτου καὶ Κασσίου τῶν ἀνελόντων πόλεμος ἐμφύλιος κινεῖται, χειριζομένων Λεπίδου τε καὶ Ἀντωνίου καὶ Ὀκταβιανοῦ τοῦ Αὐγούστου τὴν ὕπατον ἀρχὴν ἐχόντων. οὐ βραδέως δὲ τοῦ πολέμου κρίσιν τοῖς ὅπλοις λαβόντος, καὶ νικη-
542 θέντων καὶ ἀναιρεθέντων τῶν περὶ Κάσσιον καὶ Βροῦτον, μετ' οὐ πολὺ ῥήγνυται εἰς τὸ φανερὸν ἡ ἐνδομυχοῦσα Αὐγούστου καὶ Ἀντωνίου ὑπὲρ τῆς φιλοπρωτίας ἅμιλλα. καὶ πολλῶν συγγενῶν αἱμάτων ἑκατέρωθεν ῥυέντων τὸ κράτος Αὐγούστῳ βεβαιοῦται, καὶ τῶν ὅλων ἡ ἐξουσία αὐτῷ παραμένει διὰ βίου, τῆς τῶν ὑπάτων λοιπὸν ἀρχῆς τὴν ἰδίαν τάξιν καὶ δυναστείαν ἀποβεβληκυίας.]

37. ἐγκαταλιπόντων] ἐγκαταλειπόντων A 46. — 542, 68. Photio recte tribuit Wesselingius, plura etiam de Romanorum rep. annectenti 67. ἰδίαν om. Amst.

ΕΚ ΤΟΥ ΛΗ'

πρὸς τῇ ἀρχῇ.

Ὅτι οἱ περὶ τὸν Κίνναν καὶ Μάριον συνεδρεύσαντες μετὰ τῶν ἐπιφανεστάτων ἡγεμόνων ἐβουλεύοντο ὅπως βεβαίως καταστήσωσι τὴν εἰρήνην· τέλος ἔδοξεν αὐτοῖς τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἐχθρῶν καὶ δυναμένους ἀμφισβητῆσαι πραγμάτων πάντας ἀποκτεῖναι, ὅπως καθαρᾶς γενομένης τῆς ἰδίας αἱρέσεως καὶ μερίδος ἀδεῶς τὸ λοιπὸν καὶ ὡς ἂν βούλωνται μετὰ τῶν φίλων διοικῶσι τὰ κατὰ τὴν ἡγεμονίαν. εὐθὺς οὖν τῶν μὲν γεγενημένων συνθέσεων καὶ πίστεων ἠμέλησαν, σφαγαὶ δὲ τῶν καταψηφισθέντων αὐτοῖς ἄκριτοι καὶ πανταχοῦ ἐγίνοντο. Κόϊντος δὲ Λουτάτιος ὁ Κάτλος, τεθριαμβευκὼς μὲν ἐπισήμως ἀπὸ Κίμβρων, ἀγαπώμενος δὲ ὑπὸ τῶν πολιτῶν περιττότερον, ὑπό τινος δημάρχου κατηγορίας ἐτύγχανεν ἐν τῷ δήμῳ θανάτου. φοβούμενος δὲ τὸν ἐκ τῆς συκοφαντίας κίνδυνον ἧκεν εἰς τὸν Μάριον, δεόμενος τυχεῖν βοηθείας. ὁ δὲ τὸ μὲν ἔμπροσθεν ἐγεγόνει φίλος, τότε δ' ἔκ τινος ὑποψίας ἀλλοτρίως ἔχων πρὸς αὐτὸν τοῦτο μόνον ἀπεκρίθη, Θανεῖν δεῖ. καὶ ὁ Κάτλος ἀπογνοὺς μὲν τὰς τῆς σωτηρίας ἐλπίδας, σπεύδων δὲ χωρὶς ὕβρεως καταστρέψαι τὸν βίον, ἑαυτὸν τοῦ ζῆν μετέστησεν ἰδίῳ τινὶ καὶ παρηλλαγμένῳ τρόπῳ. συγκλείσας ἑαυτὸν εἰς οἶκον νεόχριστον καὶ τὴν ἐκ τῆς κονίας ἀναφορὰν πυρὶ καὶ καπνῷ συναυξήσας, τῇ τῆς ἀναπνοῆς φθορᾷ περιπνιγὴς γενόμενος ἀπήλλαξεν.

542. 68. λη' Rhodomannus: libri μη' 69. — 95. Photius p. 381. a 16. — 40. 73. πραγμάτων A Amst., caeteri περὶ πραγμάτων 76. διοικῶσι A, caeteri διοικοῦσι 81. Κίμβρων] Σκίμβρων Amst. 89. τῆς addunt A Amst. 91. τρόπῳ] τόπῳ Amst. 94. περιπνιγὴς B et correctus A, caeteri περιπνιγεὶς

ΕΚ ΤΟΥ Μ'

περὶ τὸ μέσον.

Ἡμεῖς δὲ μέλλοντες ἀναγράφειν τὸν πρὸς Ἰουδαίους
πόλεμον οἰκεῖον εἶναι διαλαμβάνομεν προδιελθεῖν ἐν
κεφαλαίοις τήν τε τοῦ ἔθνους τούτου ἐξ ἀρχῆς κτίσιν
καὶ τὰ παρ᾽ αὐτοῖς νόμιμα. κατὰ τὴν Αἴγυπτον τὸ πα-
λαιὸν λοιμικῆς περιστάσεως γενομένης ἀνέπεμπον οἱ πολ-
λοὶ τὴν αἰτίαν τῶν κακῶν ἐπὶ τὸ δαιμόνιον· πολλῶν
γὰρ καὶ παντοδαπῶν κατοικούντων ξένων καὶ διηλλαγμέ-
543 νοις ἔθεσι χρωμένων περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὰς θυσίας, κα-
ταλελύσθαι συνέβαινε παρ᾽ αὐτοῖς τὰς πατρίους τῶν
θεῶν τιμάς. ὅπερ οἱ τῆς χώρας ἐγγενεῖς ὑπέλαβον, ἐὰν
μὴ τοὺς ἀλλοφύλους μεταστήσωνται, κρίσιν οὐκ ἔσεσθαι
τῶν κακῶν. εὐθὺς οὖν ξενηλατουμένων τῶν ἀλλοεθνῶν,
οἱ μὲν ἐπιφανέστατοι καὶ δραστικώτατοι συστραφέντες
ἐξεῤῥίφησαν, ὥς τινές φασιν, εἰς τὴν Ἑλλάδα καί τινας
ἑτέρους τόπους, ἔχοντες ἀξιολόγους ἡγεμόνας, ὧν ἡγοῦντο
Δαναὸς καὶ Κάδμος τῶν ἄλλων ἐπιφανέστατοι· ὁ δὲ πο-
λὺς λεὼς ἐξέπεσεν εἰς τὴν νῦν καλουμένην Ἰουδαίαν,
οὐ πόῤῥω μὲν κειμένην τῆς Αἰγύπτου, παντελῶς δὲ ἔρη-
μον οὖσαν κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους. ἡγεῖτο δὲ τῆς
ἀποικίας ὁ προσαγορευόμενος Μωσῆς, φρονήσει τε καὶ
ἀνδρείᾳ πολὺ διαφέρων. οὗτος δὲ καταλαβόμενος τὴν
χώραν ἄλλας τε πόλεις ἔκτισε καὶ τὴν νῦν οὖσαν ἐπι-
φανεστάτην, ὀνομαζομένην Ἱεροσόλυμα. ἱδρύσατο δὲ καὶ
τὸ μάλιστα παρ᾽ αὐτοῖς τιμώμενον ἱερόν, καὶ τὰς τιμὰς
καὶ ἁγιστείας τοῦ θείου κατέδειξε, καὶ τὰ κατὰ τὴν πο-

96. — 544. 76. **Photius p. 380. a 8. — b 41.** 98. τήν τε A, caeteri τὴν

543. 4. καὶ om. Amst. 6. ἐγγενεῖς] εὐγενεῖς A 8. ξενηλατουμ.] ξενηλαττουμ. Amst. 11. ἔχοντες A, caeteri ἔχοντας 17. τε margo ed. Hoesch., libri δὲ: tum πολλῇ omisit A 18. πολὺ A, caeteri πλεῖστον 20. οὖσαν ἐπιφανεστάτην om. B 22. ἁγιστείας A Amst, caeteri ἁγιαστείας

λιτείαν ἐνομοθέτησέ τε καὶ διέταξε. διεῖλε δὲ τὸ πλῆθος εἰς δώδεκα φυλὰς διὰ τὸ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τελειότατον νομίζεσθαι καὶ σύμφωνον εἶναι τῷ πλήθει τῶν μηνῶν τῶν τὸν ἐνιαυτὸν συμπληρούντων. ἄγαλμα δὲ θεῶν τὸ σύνολον οὐ κατεσκεύασε διὰ τὸ μὴ νομίζειν ἀνθρωπόμορφον εἶναι τὸν θεόν, ἀλλὰ τὸν περιέχοντα τὴν γῆν οὐρανὸν μόνον εἶναι θεὸν καὶ τῶν ὅλων κύριον. τὰς δὲ θυσίας ἐξηλλαγμένας συνεστήσατο τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι καὶ τὰς κατὰ τὸν βίον ἀγωγάς· διὰ γὰρ τὴν ἰδίαν ξενηλασίαν ἀπάνθρωπόν τινα καὶ μισόξενον βίον εἰσηγήσατο. ἐπιλέξας δὲ τῶν ἀνδρῶν τοὺς χαριεστάτους καὶ μάλιστα δυνησομένους τοῦ σύμπαντος ἔθνους προΐστασθαι, τούτους ἱερεῖς ἀπέδειξε· τὴν δὲ διατριβὴν ἔταξεν αὐτῶν γίνεσθαι περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὰς τοῦ θεοῦ τιμάς τε καὶ θυσίας. τοὺς αὐτοὺς δὲ καὶ δικαστὰς ἀπέδειξε τῶν μεγίστων κρίσεων, καὶ τὴν τῶν νόμων καὶ τῶν ἐθῶν φυλακὴν τούτοις ἐπέτρεψε· διὸ καὶ βασιλέα μὲν μηδέποτε τῶν Ἰουδαίων, τὴν δὲ τοῦ πλήθους προστασίαν δίδοσθαι διὰ παντὸς τῷ δοκοῦντι τῶν ἱερέων φρονήσει καὶ ἀρετῇ προέχειν. τοῦτον δὲ προσαγορεύουσιν ἀρχιερέα, καὶ νομίζουσιν αὐτοῖς ἄγγελον γίνεσθαι τῶν τοῦ θεοῦ προσταγμάτων. τοῦτον δὲ κατὰ τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς ἄλλας συνόδους φησὶν ἐκφέρειν τὰ παραγγελλόμενα, καὶ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος οὕτως εὐπιθεῖς γίνεσθαι τοὺς Ἰουδαίους ὥστε παραχρῆμα πίπτοντας ἐπὶ τὴν γῆν προσκυνεῖν τὸν τούτοις ἑρμηνεύοντα ἀρχιερέα. προσγέγραπται δὲ καὶ τοῖς νόμοις ἐπὶ τελευτῆς ὅτι Μω- 544
σῆς ἀκούσας τοῦ θεοῦ τάδε λέγει τοῖς Ἰουδαίοις. ἐποιήσατο δ' ὁ νομοθέτης τῶν τε πολεμικῶν ἔργων πολλὴν πρόνοιαν καὶ τοὺς νέους ἠνάγκαζεν ἀσκεῖν ἀνδρείαν τε καὶ καρτερίαν καὶ τὸ σύνολον ὑπομονὴν πάσης κακοπαθείας. ἐποιεῖτο δὲ καὶ στρατείας εἰς τὰ πλησιόχωρα τῶν ἐθνῶν, καὶ πολλὴν κατακτησάμενος χώραν κατεκληρούχησε, τοῖς μὲν ἰδιώταις ἴσους ποιήσας κλήρους, τοῖς δ' ἱερεῦσι μείζονας, ἵνα λαμβάνοντες ἀξιολογωτέρας προσόδους ἀπερίσπαστοι συνεχῶς προσεδρεύωσι ταῖς τοῦ θεοῦ τιμαῖς. οὐκ ἐξῆν δὲ τοῖς ἰδιώταις τοὺς ἰδίους κλή-

25. τελειότατον A, τελεώτατον caeteri 35. σύμπαντος B, caeteri συμπαρόντος 37. διατριβὴν A Amst., caeteri τριβὴν 44. τοῦτον δὲ A, caeteri τοῦτον 48. εὐπιθεῖς A, caeteri εὐπειθεῖς 51. τελευτῆς A, caeteri τῆς τελευτῆς

544. 55. ἀσκεῖν ἀνδρείαν τε καὶ καρτερίαν A, caeteri καρτερίαν (καρτερίας Amst.) τε καὶ ἀνδρείαν ἀσκεῖν 56. τὸ σύνολον om. Amst. ὑπομονὴν πάσης A, caeteri πάσης ὑπομονὴν 62. προσεδρεύωσι B Amst., caeteri προσεδρεύσωσι 63. δὲ om. primitus A

ρους πωλεῖν, ὅπως μή τινες διὰ πλεονεξίαν ἀγοράζοντες τοὺς κλήρους ἐκθλίβωσι τοὺς ἀπορωτέρους καὶ κατασκευάζωσιν ὀλιγανδρίαν. τεκνοτροφεῖν τε ἠνάγκαζε τοὺς ἐπὶ τῆς χώρας· καὶ δι' ὀλίγης δαπάνης ἐκτρεφομένων τῶν βρεφῶν ἀεὶ τὸ γένος τῶν Ἰουδαίων ὑπῆρχε πολυάνθρωπον. καὶ τὰ περὶ τοὺς γάμους δὲ καὶ τὰς τῶν τελευτώντων ταφὰς πολὺ τὸ παρηλλαγμένον ἔχειν ἐποίησε νόμιμα πρὸς τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. κατὰ δὲ τὰς ὕστερον γενομένας ἐπικρατείας ἐκ τῆς τῶν ἀλλοφύλων ἐπιμιξίας ἐπί τε τῆς τῶν Περσῶν ἡγεμονίας καὶ τῶν ταύτην καταλυσάντων Μακεδόνων πολλὰ τῶν πατρίων τοῖς Ἰουδαίοις νομίμων ἐκινήθη.

Οὕτω μὲν κἀνταῦθά φησι περὶ τῶν παρὰ Ἰουδαίοις ἐθῶν τε καὶ νομίμων, καὶ αὐτῶν ἐκείνων τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἀπαλλαγῆς καὶ τοῦ θείου Μωϋσέως, ψευδολογῶν τὰ πλεῖστα, καὶ διερχόμενος πρὸς τοὺς ἐλέγχους πάλιν ὧν κατεψεύσατο τῆς ἀληθείας, ἀναχώρησιν ἑαυτῷ μεθοδευσάμενος, εἰς ἕτερον καὶ νῦν ἀναφέρει τῶν εἰρημένων τὴν παριστορίαν· ἐπάγει γάρ, περὶ μὲν τῶν Ἰουδαίων Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος ταῦτα ἱστόρηκεν.

71. ἔχειν om. A 72. γενομένας] ἐγνωσμένας B 73. ἐπί τε τῆς Bekkerus: libri ἐπὶ τετάρτης 75. Ἰουδαίοις] Ἰουδαίων Amst.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ 545

ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΚΙΑΣ.

Ὅτι παραδέδονται Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, οἳ καὶ Διόσκουροι, πολὺ τῶν ἄλλων ἀρετῇ διενεγκεῖν, καὶ συστρατεῦσαι τοῖς Ἀργοναύταις ἐπιφανέστατα· πολλοῖς δὲ δεομένοις ἐπικουρίας βεβοηθηκέναι. καθόλου δὲ ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, πρὸς δὲ τούτοις στρατηγίᾳ καὶ εὐσεβείᾳ παρὰ πᾶσι σχεδὸν ἀνθρώποις ἔσχον δόξαν, ἐπιφανεῖς βοηθοὶ τοῖς παρὰ λόγον κινδυνεύουσι γινόμενοι. διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀρετῆς Διὸς υἱοὺς νενομίσθαι, καὶ ἐξ ἀνθρώπων μεταστάντας τιμῶν τυχεῖν ἀθανάτων.

Ὅτι Ἐπωπεὺς βασιλεὺς Σικυῶνος τοὺς θεοὺς εἰς μάχην προκαλούμενος τὰ τεμένη καὶ τοὺς βωμοὺς αὐτῶν ἐλυμαίνετο.

Ὅτι φασὶ τὸν Σίσυφον πανουργίᾳ καὶ φιλοτεχνίᾳ διενεγκεῖν τῶν ἄλλων, καὶ διὰ τῆς ἱεροσκοπίας ἅπαντα 546
εὑρίσκειν καὶ προλέγειν τοῖς ἀνθρώποις.

Ὅτι ὁ Σαλμωνεὺς ἀσεβὴς καὶ ὑπερήφανος ἦν, καὶ τὸ θεῖον διέσυρε, τὰς δὲ αὐτοῦ πράξεις ὑπερέχειν τῶν τοῦ Διὸς ἀπεφαίνετο· διὸ καὶ κατασκευάζων διά τινος μηχανῆς ψόφον ἐξαίσιον καὶ μιμούμενον τὰς βροντὰς ἐβρόντα, καὶ οὔτε θυσίας οὔτε πανηγύρεις ἐτέλει.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Σαλμωνεὺς ἔσχε θυγατέρα Τυρώ, ἥτις διὰ τὴν λευκότητα καὶ τὴν τοῦ σώματος μαλακότητα ταύτης τῆς προσηγορίας τέτευχεν.

Ὅτι Ἄδμητος ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ εὐσεβείᾳ διενέγκας προσφιλὴς θεοῖς ἐγένετο. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ δι' ἀρετὴν τιμηθῆναι ὥστε τὸν Ἀπόλλωνα προσκόψαντα Διὶ δοθῆναι

545. 2. οἳ] οἱ V i. e. editio Valesii quatenus codicem reddit
546. 21. αὐτοῦ] αὑτοῦ V 28. τέτευχεν] τέτυχεν V et 26. ἔσχεν

θητεύειν παρὰ τὸν Ἄδμητον. φασὶ δὲ Ἄλκηστιν τὴν Πελίου θυγατέρα, μόνην τῆς κατὰ τὸν πατέρα ἀσεβείας οὐ μετασχοῦσαν, δοθῆναι γυναῖκα δι᾽ εὐσέβειαν Ἀδμήτῳ.

Ὅτι Μελάμπους εὐσεβείᾳ διενεγκὼν φίλος ἐγένετο τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ὅτι τῆς Τροίας ἁλούσης Αἰνείας μετά τινων καταλαβόμενος μέρος τῆς πόλεως τοὺς ἐπιόντας ἠμύνετο. τῶν δὲ Ἑλλήνων ὑποσπόνδους τούτους ἀφέντων, καὶ συγχωρησάντων ἑκάστῳ λαβεῖν ὅσα δύναιτο τῶν ἰδίων, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἄργυρον ἢ χρυσὸν ἤ τινα τῆς ἄλλης πολυτελείας ἔλαβον, Αἰνείας δὲ τὸν πατέρα γεγηρακότα τελείως ἀράμενος ἐπὶ τοὺς ὤμους ἐξήνεγκεν. ἐφ᾽ ᾧ θαυμασθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἔλαβεν ἐξουσίαν πάλιν ὃ βούλοιτο τῶν οἴκοθεν ἐκλέξασθαι. ἀνελομένου δὲ αὐτοῦ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῷα, πολὺ μᾶλλον ἐπαινεθῆναι συνέβη τὴν ἀρετήν, καίπερ ὑπὸ πολεμίων ἐπισημασίας τυγχάνουσαν. ἐφαίνετο γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις πλείστην φροντίδα πεποιημένος τῆς τε πρὸς γονεῖς ὁσιότητος καὶ τῆς πρὸς θεοὺς εὐσεβείας. διόπερ φασὶν αὐτῷ συγχωρηθῆναι μετὰ τῶν ὑπολειφθέντων Τρώων ἐκχωρῆσαι τῆς Τρῳάδος μετὰ πάσης ἀσφαλείας καὶ ὅπου βούλεται.

Ὅτι Ῥωμύλος Σιλούιος παρ᾽ ὅλον τὸν βίον ὑπερήφανος γενόμενος ἡμιλλᾶτο πρὸς τὸν θεόν. βροντῶντος γὰρ αὐτοῦ ἐκέλευε τοὺς στρατιώτας ταῖς σπάθαις τύπτειν τὰς ἀσπίδας ὑφ᾽ ἑνὸς συνθήματος, καὶ λέγειν ὡς ὁ παρ᾽ αὐτῶν γινόμενος ψόφος εἴη μείζων. διὸ ἐκεραυνώθη.

Ὅτι ἐγένετο τύραννος κατὰ τὴν Κύμην τὴν πόλιν
547 ὄνομα Μάλακος, ὃς εὐδοκιμῶν παρὰ τοῖς πλήθεσι καὶ τοὺς δυνατωτάτους ἀεὶ διαβάλλων περιεποιήσατο τὴν δυναστείαν. καὶ τοὺς μὲν εὐπορωτάτους τῶν πολιτῶν ἀπέσφαξε, τὰς δὲ οὐσίας ἀναλαβὼν μισθοφόρους ἔτρεφε καὶ φοβερὸς ἦν τοῖς Κυμαίοις.

Ὅτι τηλικοῦτον περὶ τὸν Λυκοῦργον ἦν τῆς ἀρετῆς τὸ μέγεθος ὥςτε παραγενηθέντος εἰς Δελφοὺς αὐτοῦ τὴν Πυθίαν ἀποφθέγξασθαι ἔπη τάδε. (Ζήτει ἐν τῷ περὶ γνωμῶν.)

Ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς τοῦ Λυκούργου νόμοις ἐκ ταπεινῶν δυνατώτατοι ἐγένοντο τῶν Ἑλλήνων, τὴν δὲ ἡγεμονίαν διεφύλαξαν ἐπὶ ἔτη πλείω τῶν υ΄. μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ κατ᾽ ὀλίγον καταλύοντες ἕκαστον τῶν νο-

55. ὅπου] immo ὅποι   59. ὑφ᾽] aptius est ἀφ᾽
547. 74. υ΄] φ΄ Wesselingius

μίμων, καὶ πρὸς τρυφὴν καὶ ῥαθυμίαν ἀποκλίνοντες, ἔτι δὲ διαφθαρέντες νομίσματι χρῆσθαι ʽκαὶ πλούτους ἀθροίζειν, ἀπέβαλον τὴν ἡγεμονίαν.

Ὅτι τῶν Ἠλείων πολυανδρουμένων καὶ νομίμως πολιτευομένων ὑφορᾶσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους τὴν τούτων αὔξησιν, συγκατασκευάσαι τὸν κοινὸν βίον, ἵν' εἰρήνης ἀπολαύοντες μηδεμίαν ἔχωσιν ἐμπειρίαν τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων. καὶ καθιέρωσαν αὐτοὺς τῷ θεῷ συγχωρησάντων σχεδὸν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων. καὶ οὔτε ἐπὶ τῆς Ξέρξου στρατείας συνεστράτευσαν, ἀλλὰ ἀφείθησαν διὰ τὸ ἐπιμελεῖσθαι τῆς τοῦ θεοῦ τιμῆς, ἔτι δε καὶ κατ' ἰδίαν ἐν τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἐμφυλίοις πολέμοις οὐδεὶς αὐτοὺς παρηνόχλει διὰ τὸ πάντας τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν σπεύδειν ἱερὰν καὶ ἄσυλον φυλάττειν. ὕστερον δὲ πολλαῖς γενεαῖς καὶ στρατεῦσαι τούτους καὶ ἰδίᾳ πολέμους ἐπανελέσθαι.

Ὅτι τούτων ἐκτεθέντων, ἐπειδὴ τοῦ χρόνου προϊόντος ἠνδρώθησαν, πολὺ διέφερον τῶν ἄλλων κάλλει καὶ ῥώμῃ. διὸ καὶ πᾶσι τοῖς ποιμνίοις ἀσφάλειαν παρείχοντο, ῥᾳδίως τοὺς λῃστεύειν εἰωθότας ἀποκρουόμενοι, καὶ πολλοὺς μὲν ἀναιροῦντες τῶν ἐπιτιθεμένων, ἐνίους δὲ καὶ ζῶντας συλλαμβάνοντες. χωρὶς δὲ τῆς ἐν τούτῳ φιλοτιμίας ὑπῆρχον ἅπασι τοῖς πλησίον νομεῦσι προσφιλεῖς, ταῖς τε ὁμιλίαις συνόντες καὶ τὸν ἑαυτῶν τρόπον μέτριον καὶ κοινὸν τοῖς δεομένοις ἀναδεικνύντες. διὸ καὶ τῆς πάντων ἀσφαλείας ἐν τούτοις κειμένης, οἱ πλεῖστοι τούτοις ὑπετάττοντο καὶ τὸ παραγγελλόμενον ἐποίουν συντρέχοντες εἰς οὓς προστάξαιεν τόπους.

Ὅτι Πολυχάρη Μεσσήνιον πλούτῳ καὶ γένει διαφέροντα συνθέσθαι μεθὼν κοινωνίαν πρὸς Εὔαιφνον 548
Σπαρτιάτην. ὃν εἰς ἐπιμέλειαν καὶ φυλακὴν παραλαβόντα τάς τε ἀγέλας καὶ τοὺς νομεῖς ἐπιχειρῆσαι μὲν πλεονεκτεῖν, καταφανῆ δὲ γενέσθαι. πωλήσαντα γὰρ ἐμπόροις τῶν τε βοῶν καὶ τῶν νομέων τινὰς ἐπ' ἐξαγωγῇ προσποιηθῆναι τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν ὑπὸ λῃστῶν γεγονέναι βιαίων. τοὺς δὲ ἐμπόρους εἰς Σικελίαν πλέοντας κομίζεσθαι παρὰ τὴν Πελοπόννησον. γενομένου δὲ χειμῶνος προσορμισθῆναι τῇ γῇ, καὶ τοὺς νομεῖς νυκτὸς ἀποβάντας διαδρᾶναι τῇ τῶν τόπων ἐμπειρίᾳ πιστεύσαντας.

79. ὑφορᾶσθαι] ὑφορωμένους Reiskius 83. Ξέρξου Salmasius, Ξέρξοι V συνεστράτευσαν] συνεστρατεύθησαν V 86. ἔτι Reiskius, ὅτι V 90. στρατεῦσαι] συστρατεῦσαι? 92. τούτων] Ῥῶμος καὶ Ῥέμος apponit margo V

548. 6. μεθὼν] νομῶν? 12. βιαίων] malim βιαίως

παραγενηθέντων δὲ αὐτῶν εἰς Μεσσήνην, καὶ τῷ κυρίῳ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν εἰπόντων, τὸν Πολυχάρη τούτους μὲν κρύψαι, τὸν δὲ κοινωνὸν ἐκ τῆς Σπάρτης μεταπέμψασθαι. διαβεβαιουμένου δὲ αὐτοῦ καὶ λέγοντος τῶν νομέων τοὺς μὲν ὑπὸ λῃστῶν ἀφηρπάσθαι, τοὺς δὲ τετελευτηκέναι, τὸν [δὲ] Πολυχάρη προάγειν τοὺς ἄνδρας. οὓς ἰδόντα τὸν Εὔαιφνον καταπλαγῆναι, καὶ φανερῶς ἐλεγχόμενον τραπῆναι πρὸς δέησιν, καὶ τάς τε βοῦς ἀποκαταστήσειν ἐπαγγελέσθαι καὶ πᾶσαν προέσθαι φωνὴν εἰς τὸ σωθῆναι. τὸν δὲ Πολυχάρη ἐντραπέντα τὴν ξενίαν κρύψαι τὴν πρᾶξιν, καὶ τὸν υἱὸν συναποστεῖλαι τῷ Σπαρτιάτῃ πρὸς τὸ τυχεῖν τῶν δικαίων. Εὔαιφνον δὲ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν ἐπιλαθέσθαι τόν τε εἰς Σπάρτην συνεκπεμφθέντα νεανίσκον ἀνελεῖν. οὗ συντελεσθέντος τὸν Πολυχάρη ὡς ἐπὶ τηλικούτοις ἀνομήμασιν ἀγανακτεῖν καὶ τὸν αἴτιον ἐξαιτεῖν. τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους τούτῳ μὴ προσέχειν, τὸν δὲ υἱὸν Εὐαίφνου μετ' ἐπιστολῆς εἰς Μεσσήνην ἀποστεῖλαι δηλοῦντα διότι Πολυχάρης εἰς Σπάρτην κατηγορεῖται περὶ ὧν ἔπαθεν ἐπί τε τῶν ἐφόρων καὶ τῶν βασιλέων. τὸν δὲ Πολυχάρη τυχόντα τῶν ἴσων τόν τε νεανίσκον ἀνελεῖν καὶ τὴν πόλιν ῥυσιάζειν.

Ὅτι Ἀρχίας ὁ Κορίνθιος ἐραστὴς ὢν Ἀκταίωνος τὸ μὲν πρῶτον προσέπεμπέ τινα τῷ παιδί, θαυμαστὰς ἐπαγγελίας ποιούμενος· οὐ δυνάμενος δὲ αὐτὸν ἀναλαβεῖν παρὰ τὴν τοῦ πατρὸς καλοκἀγαθίαν καὶ τὴν αὐτοῦ
549 τοῦ παιδὸς σωφροσύνην, ἤθροισε τῶν συνήθων τοὺς πλείστους, ὡς βιασόμενος τὸν ἐν χάριτι καὶ δεήσει μὴ ὑπακούοντα. τέλος δὲ μεθυσθεὶς μετὰ τῶν συμπαρακληθέντων ἐπὶ τοσοῦτον ἀνοίας προέπεσεν ὑπὸ τοῦ πάθους ὥστε εἰς τὴν οἰκίαν ἐμπεσὼν τοῦ Μελίσσου τὸν παῖδα βιαίως ἀπήγαγεν. ἀντεχομένου δὲ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν, παρ' ἀμφοτέροις φιλοτιμίας βιαιοτέρας γενομένης ἔλαθεν ὁ παῖς ἐν ταῖς χερσὶ τῶν ἀντεχομένων ἀφεὶς τὴν ψυχήν· ὥστε τὸ παράδοξον τῆς πράξεως ἀναλογιζομένους ἐλεεῖν ἅμα τὴν τοῦ παθόντος συμφορὰν καὶ θαυμάζειν τὴν τῆς τύχης περιπέτειαν. ᾧ γὰρ ὁ παῖς τῆς αὐτῆς ἐκείνης ἔτυχε προσηγορίας, τούτῳ τὴν ὁμοίαν τοῦ βίου καταστροφὴν ἔσχεν, ἑκατέρων ὑπὸ τῶν μάλιστα ἂν βοηθησόντων τοῦ ζῆν παραπλησίῳ τρόπῳ στερηθέντων.

22. δὲ delendum 36. κατηγορεῖται] κατηγορείτω Reiskius 37. Πολυχάρη Valesius, Εὔαιφνον V 41. προσέπεμπε Reiskius, προέπεμπε V
549. 48. προέπεσεν] προσέπεσεν V 59. βοηθησόντων] βοηθησάντων Schaeferus Melet. p. 126.

Ὅτι Ἀγαθοκλῆς ἐπιστάτης αἱρεθεὶς τῆς περὶ τὸν νεὼν τῆς Ἀθηνᾶς οἰκοδομίας τοὺς καλλίστους τῶν τεμνομένων λίθων ἐπιλεγόμενος τὴν μὲν δαπάνην ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐποιεῖτο, τοῖς δὲ λίθοις καταχρησάμενος οἰκίαν ᾠκοδόμησε πολυτελῆ. ἐφ' οἷς πᾶσιν ἐπισημῆναι τὸ δαιμόνιον· κεραυνωθέντα γὰρ τὸν Ἀγαθοκλέα μετὰ τῆς οἰκίας καταφλεχθῆναι. οἱ δὲ Γεωμόροι ἔκριναν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ δημοσίαν εἶναι, καίπερ τῶν κληρονόμων δεικνυόντων μηδὲν εἰληφότα τῶν ἱερῶν ἢ δημοσίων χρημάτων. τὴν δὲ οἰκίαν καθιερώσαντες ἄβατον τοῖς εἰσιοῦσιν ἐποίησαν· ὡς ἔτι καὶ νῦν ὀνομάζεται Ἐμβρονταῖον.

Ὅτι Πομπήλιος ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς πάντα τὸν τοῦ ζῆν χρόνον ἐν εἰρήνῃ διετέλεσε. λέγουσι δέ τινες ἀκουστὴν γενόμενον Πυθαγόρου παρ' ἐκείνου λαβεῖν τά τε περὶ θεῶν νομοθετήματα, καὶ πολλὰ διδαχθῆναι, δι' ὧν ἐπιφανὴς ἀνὴρ ἐγένετο καὶ βασιλεὺς ᾑρέθη μετάπεμπτος.

Ὅτι Δηιόκης ὁ Μήδων βασιλεὺς πολλῶν ἀνομημάτων γενομένων ἤσκει δικαιοσύνην καὶ ἄλλας ἀρετάς.

Ὅτι οἱ Συβαρῖται γαστρίδουλοί εἰσι καὶ τρυφηταί. τοσοῦτος δὲ ἦν ζῆλος παρ' αὐτοῖς τρυφῆς ὥστε καὶ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν μάλιστα ἠγάπων Ἴωνας καὶ Τυῤῥηνούς, 550
ὅτι συνέβαινεν αὐτοὺς τοὺς μὲν τῶν Ἑλλήνων τοὺς δὲ τῶν βαρβάρων προέχειν τῇ κατὰ τὸ ζῆν πολυτελείᾳ.

Ὅτι Μινδυρίδης λέγεται περιουσιάσαι τρυφῇ παρὰ Συβαρίταις. οὗτος γάρ, Κλεισθένους τοῦ Σικυωνίων τυράννου νικήσαντος ἅρματι καὶ κηρύξαντος παραγενέσθαι τοὺς προαιρουμένους γαμεῖν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα, δοκοῦσαν κάλλει διαφέρειν, ἀναχθῆναί τινα ἐκ Συβάρεως ἐν πεντηκοντόρῳ τοὺς ἐρέτας ἔχοντα ἰδίους οἰκέτας, ὧν εἶναι τοὺς μὲν ἁλιεῖς, τοὺς δὲ ὀρνιθοθήρας. παραγενόμενον δὲ εἰς Σικυῶνα ταῖς κατὰ τὴν οὐσίαν παρασκευαῖς οὐ μόνον τοὺς ἀντιμνηστεύσαντας ἀλλὰ καὶ τὸν τύραννον αὐτὸν ὑπερᾶραι, καίπερ τῆς πόλεως αὐτῷ πάσης συμφιλοτιμουμένης. ἐν δὲ τῷ μετὰ τὴν ἄφιξιν δείπνῳ προσιόντος τινός, ὅπως κατακλιθῇ πρὸς αὐτόν, εἰπεῖν ὅτι κατὰ τὸ κήρυγμα πάρεστιν ἢ μετὰ τῆς γυναικὸς ἢ μόνος κατακλιθησόμενος.

Ὅτι Ἱππομένης ὁ τῶν Ἀθηναίων ἄρχων, τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ φθαρείσης ὑπό τινος, τιμωρίαν ἔλαβε παρ'

66. ἐπισημῆναι Wesselingius, ἐπιφανῆναι V 70. ἱερῶν ἢ Reiskius, ἱερῶν V
550. 85. ὅτι] „*in ms. id a capite scribitur*" Vales. 89. οὗτος] τοῦτον, deleto τινα v. 93., Reiskius 94. ὧν εἶναι] „*Salmasius in schedis* ὠνεῖται *legi monet*" Wesseling.

αὐτῆς ἀνήκεστον καὶ παρηλλαγμένην· μεθ' ἵππου γὰρ αὐτὴν εἰς οἰκίσκον τινὰ συγκλείσας, καὶ τὴν τροφὴν παρελόμενος ἐπί τινας ἡμέρας, ἠνάγκασε τὸ ζῷον διὰ τὴν ἔνδειαν ἀναλῶσαι τὸ σῶμα τῆς παραβληθείσης.

Ὅτι Ἀρκεσίλαος ὁ τῶν Κυρηναίων βασιλεὺς δεινοπαθήσας ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ἐπηρώτα εἰς Δελφούς. ἔχρησε δὲ ὁ θεὸς ὅτι θεῶν ἐστι μῆνις· τοὺς γὰρ ὕστερον βασιλεῖς οὐχ ὁμοίως ἄρχειν τῷ πρώτῳ Βάττῳ. ἐκεῖνον μὲν γὰρ αὐτῇ τῇ προσηγορίᾳ τοῦ βασιλέως ἀρκούμενον ἐπιεικῶς ἄρξαι καὶ δημοτικῶς, καὶ τὸ μέγιστον τηροῦντα τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς τιμάς· τοὺς δὲ ὕστερον ἀεὶ τυραννικώτερον δυναστεύοντας ἐξιδιοποιήσασθαι μὲν τὰς δημοσίας προσόδους, ὀλιγωρῆσαι δὲ τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείας.

Ὅτι τῆς τῶν Κυρηναίων στάσεως διαιτητὴς ἐγένετο Δημῶναξ Μαντινεύς, συνέσει καὶ δικαιοσύνῃ δοκῶν 551 διαφέρειν. οὗτος οὖν πλεύσας εἰς Κυρήνην, καὶ παρὰ πάντων λαβὼν τὴν ἐπιτροπήν, διέλυσε τὰς πόλεις ἐπὶ τούτοις.

Ὅτι Λεύκιος Ταρκύνιος ὁ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς σπουδαίας ἔτυχεν ἀγωγῆς, καὶ γενόμενος ζηλωτὴς παιδείας οὐ μετρίως δι' ἀρετὴν ἐθαυμάζετο. ἀνδρωθεὶς γὰρ συνεστάθη τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων Ἄγκῳ Μαρκίῳ, καὶ φίλος αὐτοῦ μέγιστος ἐγένετο, καὶ πολλὰ τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν συνδιῴκει τῷ βασιλεῖ. καὶ μεγαλόπλουτος ὢν πολλοῖς τῶν ἀπόρων ἐβοήθει χρήματα διδούς, καὶ πᾶσι προσφιλῶς ὁμιλῶν ἄμεμπτος ἦν καὶ ἔνδοξος ἐπὶ σοφίᾳ.

Ἦν δὲ πατρὸς μὲν Ἐξηκεστίδου, τὸ γένος ἐκ Σαλαμῖνος τῆς Ἀττικῆς, σοφίᾳ δὲ καὶ παιδείᾳ πάντας τοὺς καθ' ἑαυτὸν ὑπερβεβηκώς. φύσει δὲ πρὸς ἀρετὴν τῶν ἄλλων πολὺ διαφέρων ἐζήλωσεν ἀρετὴν ἐπαινουμένην· πᾶσι γὰρ τοῖς μαθήμασι πολὺν χρόνον ἐνδιατρίψας ἀθλητὴς ἐγένετο πάσης ἀρετῆς. κατὰ μὲν γὰρ τὴν τοῦ παιδὸς ἡλικίαν παιδευταῖς ἐχρήσατο τοῖς ἀρίστοις, ἀνδρωθεὶς δὲ συνδιέτριψε τοῖς μεγίστην ἔχουσι δύναμιν ἐπὶ φιλοσοφίᾳ. διὸ καὶ τούτοις ὁμιλῶν καὶ συνδιατρίβων ὠνομάσθη μὲν εἷς ἑπτὰ σοφῶν, καὶ τὸ πρωτεῖον τῆς συνέσεως οὐ μόνον παρὰ τούτοις τοῖς ἀνδράσιν ἀλλὰ καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς θαυμαζομένοις ἀπηνέγκατο.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Σόλων, ἐν τῇ νομοθεσίᾳ μεγάλην δόξαν περιποιησάμενος, ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς ὁμιλίαις καὶ

12. ἔχρησεν V 14. 41. τοῦ dele 21. Δημῶναξ] Δημώναξ V 551. 35. δὲ] δὲ καὶ MS. Salmasii: ad marginem Σόλων apponit V 39. ἀρετὴν] ἀγωγήν? 45. ἑπτὰ] τῶν ἑπτὰ Reiskius

ἀποκρίσεσιν ἔτι δὲ συμβουλίαις θαυμαστὸς ἐτύγχανε διὰ τὴν ἐν παιδείᾳ προκοπήν.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Σόλων, τὴν ὅλην ἀγωγὴν τῆς πόλεως ἐχούσης Ἰωνικήν, καὶ διὰ τὴν τρυφὴν καὶ τὴν ῥᾳστώνην ἐκτεθηλυμένων τῶν Ἀθηναίων, μετέθηκε τῇ συνηθείᾳ πρὸς ἀρετὴν καὶ ζῆλον τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων. διὸ τῇ τούτου νομοθεσίᾳ καθοπλισθέντες τὰς ψυχὰς Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων καταλύειν ἐπεχείρησαν τὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀρχήν.

Ὅτι Μύσων τις ἦν Μαλιεύς, ὃς ᾤκει ἐν κώμῃ Χηνὰς καλουμένῃ, τὸν ἅπαντα χρόνον ἐν ἀγρῷ διατρίβων 552 καὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀγνοούμενος. ὃν ἀντεισῆξαν εἰς τοὺς ἑπτὰ σοφούς, ἐκκρίναντες τὸν Περίανδρον τὸν Κορίνθιον διὰ τὸ τύραννον γεγονέναι πικρόν.

Ὅτι Χίλων τῷ λόγῳ σύμφωνον ἔσχε τὸν βίον, ὅπερ σπανίως εὕροι τις ἂν γινόμενον. τῶν γὰρ καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων τοὺς πλείστους ἰδεῖν ἔστι λέγοντας μὲν τὰ κάλλιστα, πράττοντας δὲ τὰ χείριστα, καὶ τὴν ἐν ταῖς ἀπαγγελίαις αὐτῶν σεμνότητα καὶ σύνεσιν διὰ τῆς πείρας ἐλεγχομένην. ὁ δὲ Χίλων χωρὶς τῆς κατὰ τὸν βίον ἐν ἅπασι τοῖς πραττομένοις ἀρετῆς πολλὰ διενοήθη καὶ ἀπεφθέγξατο μνήμης ἄξια.

Ὅτι Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος οὐ μόνον ἐν σοφίᾳ θαυμαστὸς ἦν, ἀλλὰ καὶ πολίτης ἐγένετο τοιοῦτος οἷον ἕτερον οὐκ ἤνεγκεν ἡ νῆσος, δοκῶ δ' οὐδ' ἂν ὕστερον ἐνέγκαι, μέχρι ἂν τὸν οἶνον φέρῃ πλείω τε καὶ ἡδίω. νομοθέτης τε γὰρ ἀγαθὸς ὑπῆρχε κἀν τοῖς κατὰ μέρος πρὸς τοὺς πολίτας κοινὸς καὶ φιλάνθρωπος, καὶ τὴν πατρίδα τριῶν τῶν μεγίστων συμφορῶν ἀπέλυσε, τυραννίδος, στάσεως, πολέμου.

Ὅτι Πιττακὸς βαθὺς ἦν καὶ ἥμερος καὶ τὴν παραίτησιν ἔχων αὐτὸς ἐν αὑτῷ. διὸ δὴ πᾶσιν ἐδόκει τέλειος ἀνὴρ εἶναι πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν ὁμολογουμένως. κατὰ μὲν γὰρ τὴν νομοθεσίαν ἐφαίνετο πολιτικὸς καὶ φρόνιμος, κατὰ δὲ τὴν πίστιν δίκαιος, κατὰ δὲ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις ὑπεροχὴν ἀνδρεῖος, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ κέρδος μεγαλοψυχίαν ἀφιλάργυρος.

Ὅτι φασὶν οἱ Πριηνεῖς ὅτι Μεσσηνίας τὸ γένος ἐπισήμους παρθένους λυτρωσάμενος ὁ Βίας παρὰ λῃστῶν

55. ἀνθρωπίνων] sententia postulat ἀῤῥενωπῶν, vel quae Reiskius hariolabatur ἀνδρείων s. ἀνδρωδῶν 59. Χηνὰς] εἰς κώμην Χηνὰς καλουμένην est Exc. Vatic. p. 18. 25., hic uterque casus permiscetur

552. 69. ἀπαγγελίαις Wesselingius, ἐπαγγελίαις V 73. Πίτακος V 83. αὑτῷ] αὐτῷ V

ἦγεν ὡς ἰδίας θυγατέρας ἐντίμως. μετὰ δέ τινας χρόνους παραγενομένων τῶν συγγενῶν κατὰ ζήτησιν, ἀπέδωκεν αὐτὰς οὔτε τροφεῖα πραξάμενος οὔτε λύτρα, τοὐναντίον δὲ τῶν ἰδίων πολλὰ δωρησάμενος. εἶχον οὖν πρὸς αὐτὸν αἱ κόραι πατρικὴν εὔνοιαν διά τε τὴν συντροφίαν καὶ τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας, ὥςτε καὶ χωρισθεῖσαι μετὰ τῶν ἰδίων εἰς τὴν πατρίδα τῆς ὑπερορίου χάριτος οὐκ ἐπελάθοντο.

Ὅτι σαγηνεῖς Μεσσήνιοι κατὰ τὸν βόλον ἕτερον μὲν οὐδὲν ἀνείλκυσαν, χαλκοῦν δὲ τρίποδα μόνον ἐπιγραφὴν ἔχοντα Τῷ σοφωτάτῳ. ἀναχθέντος δὲ τοῦ κατασκευάσματος δοθῆναι τῷ Βίαντι.

Ὅτι Βίας ἦν δεινότατος καὶ τῷ λόγῳ πρωτεύων τῶν καθ' ἑαυτόν. κατεχρήσατο δὲ τῇ τοῦ λέγειν δυνάμει πολλοῖς ἀνάπαλιν· οὐ γὰρ εἰς μισθαρνίαν οὐδὲ εἰς προσόδους ἀλλ' εἰς τὴν τῶν ἀδικουμένων κατετίθετο βοήθειαν. ὅπερ ἂν σπανιώτατον ἄν τις εὕροι.

Ὅτι Κῦρος ὁ Καμβύσου μὲν υἱὸς καὶ Μανδάνης τῆς θυγατρὸς Ἀστυάγους τοῦ Μήδων βασιλέως ἀνδρείᾳ καὶ συνέσει καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ἐπρώτευε τῶν καθ' αὐ-
553 τόν. βασιλικῶς γὰρ αὐτὸν ὁ πατὴρ ἦγε παιδεύων, ζῆλον ἐμποιῶν τῶν κρατίστων. καὶ ἔκδηλος ἦν ἁδρῶν ἁψόμενος πραγμάτων διὰ τὸ τὴν ἀρετὴν προφαίνειν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν.

Ὅτι Ἀστυάγης ὁ τῶν Μήδων βασιλεὺς ἡττηθεὶς καὶ φυγὼν αἰσχρῶς δι' ὀργῆς εἶχε τοὺς στρατιώτας· καὶ τοὺς μὲν ἐφ' ἡγεμονιῶν τεταγμένους ἅπαντας ἀπαλλάξας ἑτέρους ἀντ' ἐκείνων κατέστησε, τοὺς δὲ τῆς φυγῆς αἰτίους ἅπαντας ἐπιλέξας ἀπέσφαξε, νομίζων τῇ τούτων τιμωρίᾳ τοὺς ἄλλους ἀναγκάσειν ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐν τοῖς κινδύνοις γενέσθαι· ὠμὸς γὰρ ἦν καὶ φύσει ἀπηνής. οὐ μὴν τὰ πλήθη κατεπλάγη αὐτοῦ τὴν βαρύτητα, ἀλλ' ἕκαστος μισήσας τὸ βίαιον καὶ παράνομον τῆς πράξεως μεταβολῆς ὠρέγετο. διὸ καὶ κατὰ λόγους ἐγίνοντο συνδρομαὶ καὶ λόγοι ταραχώδεις, παρακαλούντων ἀλλήλους τῶν πλείστων πρὸς τὴν κατὰ τούτων τιμωρίαν.

Ὅτι Κῦρος, ὥς φασιν, οὐ μόνον ην κατὰ τὸν πόλεμον ἀνδρεῖος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους εὐγνώμων καὶ φιλάνθρωπος. διόπερ αὐτὸν οἱ Πέρσαι προσηγόρευσαν πατέρα.

Ὅτι Ἄδραστός τις Φρὺξ τὸν τοῦ βασιλέως Κροίσου τοῦ Λυδίου υἱὸν πρὸς κυνηγίαν ἀκουσίως, ἐξακοντίσας

552. 97. τῆς ed. Wess., τῆς τῆς V 7. ἂν unum dele
553. 14. ἁδρῶν V 26. λόγους] λόχους vertit Valesius, sed verum videtur κατ' ὀλίγους 28. τούτων] τοῦτον Reiskius

κατὰ συός, Ἄτυν καλούμενον πλήξας ἀπέκτεινε. καὶ ὁ μὲν καὶ ἀκουσίως ἀνῃρηκὼς οὐκ ἔφησεν ἑαυτὸν ἔτι ζῆν ἄξιον εἶναι. διὸ καὶ παρεκάλει τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι, τὴν ταχίστην δὲ ἐπικατασφάττειν τῷ τοῦ τετελευτηκότος τάφῳ. ὁ δὲ Κροῖσος τὴν μὲν ἀρχὴν ὡς ἂν ἐπὶ φόνῳ τέκνου δι᾿ ὀργῆς εἶχε τὸν Ἄδραστον, ἀπειλῶν ζῶντα κατακαύσειν. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἑώρα προθυμούμενον καὶ εἰς τὴν τοῦ τετελευτηκότος τιμὴν τὸ ζῆν ἐπιδιδόντα, τὸ τηνικαῦτα λήξας τῆς ὀργῆς ἀπέλυσε τῆς τιμωρίας τὸν ἀνελόντα, τὴν ἰδίαν τύχην ἀλλ᾿ οὐ τὴν ἐκείνου προαίρεσιν αἰτιώμενος. ὁ δὲ Ἄδραστος οὐδὲν ἧττον κατ᾿ ἰδίαν ἐπὶ τὸν Ἄτυος τάφον πορευθεὶς ἑαυτὸν κατέσφαξεν.

Ὅτι Κροῖσος ὁ τῶν Λυδῶν βασιλεὺς προσποιησάμενος εἰς Δελφοὺς πέμπειν ἔπεμπεν εἰς Πελοπόννησον Εὐρύβατον τὸν Ἐφέσιον, δοὺς αὐτῷ χρυσίον, ὅπως ὡς πλείστους ξενολογήσῃ τῶν Ἑλλήνων. ὁ δὲ πεμφθεὶς πρὸς Κῦρον τὸν Πέρσην ἀποχωρήσας τὰ κατὰ μέρος ἐδήλωσε. διὸ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐπισήμου γενομένης τῆς περὶ τὸν Εὐρύβατον πονηρίας, μέχρι τοῦ νῦν, ὅταν τις ὀνειδίσαι τινὶ βούληται μοχθηρίαν, Εὐρύβατον ἀποκαλεῖ.

Ὅτι Κῦρος εὐσεβῆ νομίσας εἶναι τὸν Κροῖσον διὰ τὸ καταῤῥαγῆναι ὄμβρον καὶ σβέσαι τὴν φλόγα, καὶ διὰ μνήμης ἔχων τὴν Σόλωνος ἀπόκρισιν, μεθ᾿ ἑαυτοῦ περιῆγε τὸν Κροῖσον ἐντίμως. μετέδωκε δὲ αὐτῷ καὶ τοῦ συνεδρίου, διαλαμβάνων ὑπάρχειν συνετόν, ὡς ἂν πολλοῖς καὶ πεπαιδευμένοις καὶ σοφοῖς ἀνδράσι συμβεβιωκότα.

Ὅτι Σερούιος Τύλλιος ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς ἐβασίλευσεν ἔτη τετταράκοντα τέτταρα, διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς κατωρθωκὼς οὐκ ὀλίγα τῶν κοινῶν.

Ὅτι ἐπ᾿ ἄρχοντος Ἀθήνησι Θηρικλέους κατὰ τὴν ἑξη- 554
κοστὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα Πυθαγόρας ὁ φιλόσοφος ἐγνωρίζετο, προκεκοφὼς ἤδη ἐν παιδείᾳ. γέγονε γὰρ ἱστορίας ἄξιος, εἴ καί τις ἕτερος τῶν περὶ παιδείαν διατριψάντων. γέγονε δὲ Σάμιος τὸ γένος· οἱ δέ φασιν ὅτι Τυῤῥηνός. τοσαύτη δ᾿ ἦν ἐν τοῖς αὐτοῦ λόγοις πειθὼ καὶ χάρις ὡς καὶ τῆς πόλεως σχεδὸν ὅλης ἐπ᾿ αὐτὸν ἐπιστρεφούσης καθ᾿ ἡμέραν ὡςπερεὶ πρός τινος θεοῦ παρουσίαν ἅπαντας συντρέχειν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν. οὐ μόνον δὲ περὶ τὴν ἐν τῷ λέγειν δύναμιν ἐφαίνετο μέγας, ἀλλὰ καὶ ψυχῆς ἐνέφαινεν ἦθος κατεσταλμένον καὶ πρὸς μίμησιν βίου σώφρονος τοῖς νέοις θαυμαστὸν ἀρχέτυπον, καὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀπέτρεπεν ἀπὸ τῆς πολυτελείας καὶ τρυφῆς, ἀπάν-

553, 65. μδ' V   67. ξα' V

των διὰ τὴν εὐπορίαν ἐκκεχυμένων εἰς ἄνεσιν καὶ διαφθορὰν ἀγεννῆ τοῦ σώματος καὶ ψυχῆς.

Ὅτι Πυθαγόρας πυθόμενος τὸν Φερεκύδην τὸν ἐπιστάτην αὐτοῦ γεγενημένον ἐν Δήλῳ νοσεῖν καὶ τελέως ἐσχάτως ἔχειν, ἔπλευσεν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Δῆλον. ἐκεῖ δὲ χρόνον ἱκανὸν τὸν ἄνδρα γηροτροφήσας πᾶσαν εἰςηνέγκατο σπουδὴν ὥςτε τὸν πρεσβύτην ἐκ τῆς νόσου διασῶσαι. κατισχυθέντος δὲ τοῦ Φερεκύδου διὰ τὸ γῆρας καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς νόσου, περιέστειλεν αὐτὸν κηδεμονικῶς, καὶ τῶν νομιζομένων ἀξιώσας ὡςανεί τις υἱὸς πατέρα πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Ὅτι ἐπειδάν τινες τῶν συνήθων ἐκ τῆς οὐσίας ἐκπέσοιεν, διῃροῦντο τὰ χρήματα αὐτῶν ὡς πρὸς ἀδελφούς. οὐ μόνον δὲ πρὸς τοὺς καθ' ἡμέραν συμβιοῦντας τῶν γνωρίμων τοιαύτην εἶχον τὴν διάθεσιν, ἀλλὰ καθόλου πρὸς πάντας τοὺς τῶν πραγμάτων τούτων μετασχόντας.

Ὅτι Κλεινίας, Ταραντῖνος τὸ γένος, εἷς δὲ τῶν ἐκ τοῦ προειρημένου συστήματος ὤν, πυθόμενος Πρῶρον τὸν Κυρηναῖον διά τινα πολιτικὴν περίστασιν ἀπολωλεκότα τὴν οὐσίαν καὶ τελέως ἀπορούμενον, ἐξεδήμησεν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς Κυρήνην μετὰ χρημάτων ἱκανῶν, καὶ τὴν οὐσίαν ἀπεκατέστησε τῷ προειρημένῳ, οὐδέποτε τοῦτον ἑωρακώς, ἀκούων δὲ μόνον ὅτι Πυθαγόρειος ἦν. καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ τὸ παραπλήσιον πεποιηκότες διαμνημονεύονται. οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ τῶν χρημάτων ἐπιδόσει τοιούτους αὑτοὺς παρείχοντο τοῖς γνωρίμοις, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς ἐπισφαλεστάτους καιροὺς συνεκινδύνευον. καὶ γὰρ Διονυσίου τυραννοῦντος Φιντίας τις Πυθαγόρειος ἐπιβεβουλευκὼς τῷ τυράννῳ, μέλλων δὲ τῆς τιμωρίας τυγχάνειν, ᾐτήσατο παρὰ τοῦ Διονυσίου χρόνον εἰς τὸ περὶ τῶν ἰδίων πρότερον ἃ βούλεται διοικῆσαι· δώσειν δ' ἔφησεν ἐγγυητὴν τοῦ θανάτου τῶν φίλων ἕνα. τοῦ δὲ δυνάστου θαυμάσαντος εἰ τοιοῦτός ἐστι φίλος ὃς ἑαυτὸν εἰς τὴν εἱρκτὴν ἀντ' ἐκείνου παραδώσει, προεκαλέσατό τινα τῶν γνωρίμων ὁ Φιντίας,
555 Δάμωνα ὄνομα, Πυθαγόρειον φιλόσοφον, ὃς οὐδὲ διστάσας ἔγγυος εὐθὺς ἐγενήθη θανάτου. τινὲς μὲν οὖν ἐπῄνουν τὴν ὑπερβολὴν τῆς πρὸς τοὺς φίλους εὐνοίας, τινὲς δὲ τοῦ ἐγγύου προπέτειαν καὶ μανίαν κατεγίνωσκον. πρὸς δὲ τὴν τεταγμένην ὥραν ἅπας ὁ δῆμος συνέδραμεν, καραδοκῶν εἰ φυλάξει τὴν πίστιν ὁ καταστή-

554. 88. εἰςενέγκατο V 89. κατισχυθέντος Reiskius, κατισχύσαντος V 95. αὐτῶν V 98. πραγμάτων] προσταγμάτων Wesselingius 100. Κλινίας V 18. εἱρκτὴν] εἱρκτὴ* V

σας. ἤδη δὲ τῆς ὥρας συγκλειούσης, πάντες μὲν ἀπεγίγνωσκον, ὁ δὲ Φιντίας ἀνελπίστως ἐπὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ χρόνου ῥοπῆς δρομαῖος ἦλθε, τοῦ Δάμωνος ἀπαγομένου πρὸς τὴν ἀνάγκην. θαυμαστῆς δὲ τῆς φιλίας φανείσης ἅπασιν, ἀπέλυσεν ὁ Διονύσιος τῆς τιμωρίας τὸν ἐγκαλούμενον, καὶ παρεκάλεσε τοὺς ἄνδρας τρίτον ἑαυτὸν εἰς τὴν φιλίαν προςλαβέσθαι.

Ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι καὶ τῆς μνήμης μεγίστην γυμνασίαν ἐποιοῦντο, τοιοῦτόν τινα τρόπον τῆς μελέτης ὑποστησάμενοι. οὐ πρότερον ἐκ τῆς εὐνῆς ἠγείροντο πρὶν ἂν πρὸς ἑαυτοὺς ἀνθωμολογήσαντο τὰ κατὰ τὴν προτέραν ἡμέραν αὐτοῖς πραχθέντα, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς πρωίας, τὴν δὲ τελευτὴν ἕως ἑσπέρας ποιούμενοι. εἰ δ' ἀναστροφὴν ἔχοιεν καὶ πλείονα σχολὴν ἄγοιεν, καὶ τὰ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ καὶ ταῖς ἔτι πρότερον ἡμέραις πραχθέντα προςανελάμβανον. τοῦτο πρὸς ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν ἔτι δὲ τῶν πάντων ἐμπειρίαν τε τοῦ δύνασθαι πολλὰ μνημονεύειν.

Ὅτι ἐποιοῦντο καὶ τῆς ἐγκρατείας γυμνασίαν τόνδε τὸν τρόπον. παρασκευασάμενοι πάντα τὰ κατὰ τὰς λαμπροτάτας ἑστιάσεις παρατιθέμενα πολὺν αὐτοῖς ἐνέβλεπον χρόνον· εἶτα διὰ τῆς θέας τὰς τῆς φύσεως ἐπιθυμίας πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν ἐκκαλεσάμενοι τὰς τραπέζας ἐκέλευον αἴρειν τοὺς παῖδας, καὶ παραχρῆμα ἄγευστοι τῶν παρατεθέντων ἐχωρίζοντο.

Ὅτι Πυθαγόρας παρήγγελλε τοῖς μανθάνουσι σπανίως μὲν ὀμνύναι, χρησαμένους δὲ τοῖς ὅρκοις πάντως ἐμμένειν.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Πυθαγόρας καὶ περὶ τῶν ἀφροδισίων ἐκλογιζόμενος τὸ συμφέρον παρήγγελλε κατὰ μὲν τὸ θέρος μὴ πλησιάζειν γυναιξί, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα προσιέναι τεταμιευμένως. καθόλου γὰρ τὸ γένος τῶν ἀφροδισίων ὑπελάμβανεν εἶναι βλαβερόν, τὴν δὲ συνέχειαν αὐτῶν τελέως ἀσθενείας καὶ ὀλέθρου ποιητικὴν ἐνόμιζε.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Πυθαγόρας παρήγγελλε πρὸς τοὺς θεοὺς προσιέναι τοὺς θύοντας μὴ πολυτελεῖς ἀλλὰ λαμπρὰς καὶ καθαρὰς ἔχοντας ἐσθῆτας, ὁμοίως δὲ μὴ μόνον τὸ σῶμα καθαρὸν παρεχομένους πάσης ἀδίκου πράξεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἁγνεύουσαν.

Ὅτι ὁ αὐτὸς πολλὰ καὶ ἄλλα διαλεγόμενος πρὸς βίου σώφρονος ζῆλον καὶ πρὸς ἀνδρείαν τε καὶ καρτε-

34. Πυθαγόρειοι] Πυθαγόριοι V 41. καὶ τὰ] καὶ V: extrema mutila sunt 64. ἐσθῆτας V

ρίαν ἔτι δὲ τὰς ἄλλας ἀρετάς, ἴσα θεοῖς παρὰ τοῖς Κροτωνιάταις ἐτιμᾶτο.

556 Ὅτι Κροτωνιάτης τις Κύλων ὄνομα, τῇ οὐσίᾳ καὶ δόξῃ πρῶτος τῶν πολιτῶν, ἐπεθύμησε Πυθαγόρειος γενέσθαι. ὢν δὲ χαλεπὸς καὶ βίαιος τὸν τρόπον ἔτι δὲ στασιαστὴς καὶ τυραννικός, ἀπεδοκιμάσθη. παροξυνθεὶς οὖν τῷ συστήματι τῶν Πυθαγορείων ἑταιρείαν μεγάλην συνεστήσατο, καὶ διετέλει πάντα καὶ λέγων καὶ πράττων κατ' αὐτῶν.

Ὅτι Λύσις ὁ Πυθαγόρειος εἰς Θήβας τῆς Βοιωτίας γενόμενος διδάσκαλος Ἐπαμινώνδου, τοῦτον μὲν τέλειον ἄνδρα πρὸς ἀρετὴν κατέστησε, καὶ πατὴρ αὐτοῦ θετὸς ἐγένετο δι' εὔνοιαν. ὁ δὲ Ἐπαμινώνδας τῆς τε καρτερίας καὶ λιτότητος καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐκ τῆς Πυθαγορείου φιλοσοφίας ἐναύσματα λαβὼν οὐ μόνον Θηβαίων ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν κατ' αὐτὸν ἐπρώτευεν.

Ὅτι [δὲ] τῶν προγεγονότων ἀνδρῶν ἡ τῶν βίων ἀναγραφὴ δυςκολίαν μὲν παρέχεται τοῖς γράφουσιν, ὠφελεῖ δ' οὐ μετρίως τὸν κοινὸν βίον. μετὰ παῤῥησίας γὰρ δηλοῦσα τὰ καλῶς πραχθέντα τοὺς μὲν ἀγαθοὺς κοσμεῖ, τοὺς δὲ πονηροὺς ταπεινοῖ, διὰ τῶν οἰκείων ἑκάστους ἐγκωμίων τε καὶ ψόγων. ἔστι δ' ὁ μὲν ἔπαινος, ὡς ἄν τις εἴποι, ἔπαθλον ἀρετῆς ἀδάπανον, ὁ δὲ ψόγος τιμωρία φαυλότητος ἄνευ πληγῆς. καλὸν δὲ τοῖς μεταγενεστέροις ὑποκεῖσθαι διότι βίον οἷον ἄν τις ἕληται ζῶν, τοιαύτης ἀξιωθήσεται μετὰ τὸν θάνατον μνήμης, ἵνα μὴ περὶ τὰς τῶν λιθίνων μνημείων κατασκευὰς σπουδάζωσιν, ἃ καὶ τόπον ἕνα κατέχει καὶ φθορᾶς ὀξείας τυγχάνει, ἀλλὰ περὶ λόγον καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς, αἳ πάντῃ φοιτῶσι διὰ τῆς φήμης. ὁ δὲ χρόνος ὁ πάντα μαραίνων τἄλλα ταύτας ἀθανάτους φυλάττει, καὶ πρεσβύτερος γενόμενος αὐτὰς ταύτας ποιεῖ νεωτέρας. ζῆλος δὲ ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν ἐγένετο προειρημένος· πάλαι γὰρ γεγονότες ὥςπερ νῦν ὄντες ὑπὸ πάντων μνημονεύονται.

Ὅτι ὁ Καμβύσης ἦν μὲν φύσει μανικὸς καὶ παρακεκινηκὼς τοῖς λογισμοῖς, πολὺ δὲ μᾶλλον αὐτὸν ὠμὸν καὶ ὑπερήφανον ἐποίει τὸ τῆς βασιλείας μέγεθος.

Ὅτι Καμβύσης ὁ Πέρσης μετὰ τὴν ἅλωσιν Μέμφεως καὶ Πηλουσίου τὴν εὐτυχίαν οὐ φέρων ἀνθρωπίνως τὸν

556. 83. ἐναύσματα Valesius, ἐνάσματα V 86. ὅτι δὲ] ὅτι Reiskius 91. ἑκάστους] ἑκάστοις Reiskius 95. οἷον] „*MS.* οἷοι" Vales. „*Salmasius* οἷον *in eo legit*" Wesseling. 3. αὐτὰς] praestat fortasse αὐτὸς 4. προειρημένος] ὁ πρ. Reiskius 10. Μέμφεως] „*legebatur* Μέμφως, *quod ex MS. Salmasius correxit*" Wesseling.

Ἀμάσιος τοῦ πρότερον βεβασιλευκότος τάφον ἀνέσκαψεν. εὑρὼν δὲ ἐν τῇ θήκῃ τὸν νεκρὸν τεταριχευμένον τό τε σῶμα τοῦ τετελευτηκότος ᾐκίσατο καὶ πᾶσαν ὕβριν εἰς τὸν οὐκ αἰσθανόμενον εἰςενεγκάμενος τελευταῖον προςέταξε κατακαῦσαι τὸν νεκρόν. οὐκ εἰωθότων γὰρ πυρὶ παραδιδόναι τῶν ἐγχωρίων τὰ σώματα τῶν τετελευτηκό- 557 των, ὑπελάμβανε καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου πλημμελήσειν τὸν πάλαι προτετελευτηκότα.

Ὅτι Καμβύσης μέλλων στρατεύειν ἐπ' Αἰθιοπίαν ἔπεμψε μέρος τῆς δυνάμεως ἐπ' Ἀμμωνίους, προςτάξας τοῖς ἡγεμόσι τὸ μαντεῖον συλήσαντας ἐμπρῆσαι, τούς τε περιοικοῦντας τὸ ἱερὸν ἅπαντας ἐξανδραποδίσασθαι.

Ὅτι Λυδοί τινες φεύγοντες τὴν Ὀροίτου τοῦ σατράπου δυναστείαν κατέπλευσαν εἰς Σάμον μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ τοῦ Πολυκράτους ἱκέται ἐγένοντο. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς φιλοφρόνως ὑπεδέξατο, μετ' ὀλίγον δὲ πάντας ἀποσφάξας τῶν χρημάτων ἐγκρατὴς ἐγένετο.

Ὅτι Θέτταλος ὁ Πεισιστράτου υἱὸς σοφὸς ὑπάρχων ἀπείπατο τὴν τυραννίδα, καὶ τὴν ἰσότητα ζηλώσας μεγάλης ἀποδοχῆς ἠξιοῦτο παρὰ τοῖς πολίταις· οἱ δὲ ἄλλοι, Ἵππαρχος καὶ Ἱππίας, βίαιοι καὶ χαλεποὶ καθεστῶτες ἐτυράννουν τῆς πόλεως. πολλὰ δὲ παρανομοῦντες εἰς τοὺς Ἀθηναίους, καί τινος μειρακίου διαφόρου τὴν ὄψιν Ἵππαρχος ἐρασθείς, διὰ τοῦτο ἐκινδύνευσεν. ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τοὺς τυράννους ἐπίθεσις καὶ ἡ πρὸς τὴν τῆς πατρίδος ἐλευθερίαν σπουδὴ κοινὴ τῶν προειρημένων ὑπῆρξεν ἀνδρῶν· ἡ δὲ ἐν ταῖς βασάνοις παράστασις τῆς ψυχῆς καὶ τὸ καρτερικὸν τῆς τῶν δεινῶν ὑπομονῆς περὶ μόνον ἐγενήθη τὸν Ἀριστογείτονα, ὃς ἐν τοῖς φοβερωτάτοις καιροῖς δύω μέγιστα διετήρησε, τήν τε πρὸς τοὺς φίλους πίστιν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τιμωρίαν.

Ὅτι τυραννουμένης τῆς πατρίδος ὑπὸ Νεάρχου σκληρῶς, ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ τυράννου κατεστήσατο. καταφανὴς δὲ γενόμενος, καὶ κατὰ τὰς ἐν ταῖς βασάνοις ἀνάγκας διερωτώμενος ὑπὸ τοῦ Νεάρχου τίνες ἦσαν οἱ συνειδότες, Ὤφελον γάρ, ἔφησεν, ὥςπερ τῆς γλώττης εἰμὶ κύριος, οὕτως ὑπῆρχον καὶ τοῦ σώματος. τοῦ δὲ τυράννου πολὺ μᾶλλον ταῖς βασάνοις προσεπιτείναντος, ὁ Ζήνων μέχρι μέν τινος διεκαρτέρει· μετὰ δὲ ταῦτα σπεύδων ἀπολυθῆναί ποτε τῆς ἀνάγκης καὶ ἅμα τιμωρήσασθαι τὸν Νέαρχον, ἐπενοήσατό τι τοιοῦτον. κατὰ τὴν ἐπιτονωτάτην ἐπίτασιν τῆς βασάνου προςποιηθεὶς

557. 26. Ὀροίτου Wesselingius, Ὀρίτου V 47. περὶ Ζήνωνος ad marginem apponit V 58. ἐπίτασιν Valesius, ἐπίστασιν V

ἐνδιδόναι τὴν ψυχὴν ταῖς ἀλγηδόσιν ἀνέκραγεν "Ανετε, ἐρῶ γὰρ πᾶσαν ἀλήθειαν. ὡς δ' ἀνῆκεν, ἠξίωσεν αὐτὸν ἀκοῦσαι κατ' ἰδίαν προσελθόντα· πολλὰ γὰρ εἶναι τῶν λέγεσθαι μελλόντων ἃ συνοίσει τηρεῖν ἐν ἀπορρήτῳ. τοῦ δὲ τυράννου προσελθόντος ἀσμένως καὶ τὴν ἀκοὴν τῷ
558 στόματι παραβαλόντος, ὁ Ζήνων τοῦ τε δυνάστου περιχανὼν τὸ οὖς ἐνέπρισε τοῖς ὀδοῦσι. τῶν δὲ ὑπηρετῶν ταχὺ προσδραμόντων, καὶ πᾶσαν τῷ βασανιζομένῳ προσφερόντων τιμωρίαν εἰς τὸ χαλάσαι τὸ δῆγμα, πολὺ μᾶλλον προσενεφύετο. τέλος δ' οὐ δυνάμενοι τἀνδρὸς νικῆσαι τὴν εὐψυχίαν παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα διίῃ τοὺς ὀδόντας. καὶ τοιούτῳ τεχνήματι τῶν ἀλγηδόνων ἀπελύθη καὶ παρὰ τοῦ τυράννου τὴν ἐνδεχομένην ἔλαβε τιμωρίαν.

"Οτι Λευκίου Ταρκυνίου τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως ὁ υἱὸς Σέξτος ἐξεδήμησεν εἰς πόλιν Κολλατίαν καλουμένην, καὶ κατέλυσε πρὸς Λεύκιον Ταρκύνιον ἀνεψιὸν τοῦ βασιλέως, ἔχοντα γυναῖκα Λουκρητίαν, ἥτις ἦν εὐπρεπὴς μὲν τὴν ὄψιν, σώφρων δὲ τὸν τρόπον. ἐπὶ στρατοπέδου γὰρ ὄντος τἀνδρός, ὁ ξένος νυκτὸς ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ κοιτῶνος ὥρμησεν ἐπὶ τὴν γυναῖκα κοιμωμένην ἔν τινι θαλάμῳ. ἐπιστὰς δὲ ταῖς θύραις ἄφνω καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος παρασκευάσασθαι μὲν ἔφησεν οἰκέτην ἐπιτήδειον εἰς ἀναίρεσιν, συγκατασφάξειν δὲ κἀκείνην, ὡς ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην καὶ τετευχυῖαν τῆς προσηκούσης τιμωρίας ὑπὸ τοῦ συγγενεστάτου τῷ συνοικοῦντι. διόπερ αἱρετώτερον ὑπάρχειν ὑπουργῆσαι ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ σιωπῶσαν· λήψεσθαι δὲ ἔπαθλον τῆς χάριτος δωρεάς τε μεγάλας καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ συμβίωσιν καὶ γενέσθαι βασίλισσαν, ἰδιωτικῆς ἑστίας ἐξηλλαγμένην ἡγεμονίαν. ἡ δὲ Λουκρητία διὰ τὸ παράδοξον ἐκπλαγὴς γενομένη, καὶ φοβηθεῖσα μήποτε ταῖς ἀληθείαις δόξῃ διὰ τὴν μοιχείαν ἀνῃρῆσθαι, τότε μὲν ἡσυχίαν ἔσχεν. ἡμέρας δὲ γενομένης ὁ Σέξτος ἐχωρίσθη· ἡ δὲ ἐκάλεσε τοὺς οἰκείους, καὶ ἠξίου μὴ περιιδεῖν ἀτιμώρητον τὸν ἀσεβήσαντα εἰς ξενίαν ἅμα καὶ συγγένειαν. ἑαυτῇ δὲ φήσασα μὴ προσήκειν ἐφορᾶν τὸν ἥλιον τηλικαύτης ὕβρεως πεπειραμένην, ξιφιδίῳ πατάξασα τὸ στῆθος ἑαυτῆς ἐτελεύτησεν.

"Οτι Ἱπποκράτης ὁ Γελῷος τύραννος τοὺς Συρακουσίους νενικηκὼς κατεστρατοπέδευσεν εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἱερόν. κατέλαβε δὲ αὐτὸν τὸν ἱερέα καὶ τῶν Συρακου-

60. ἀνῆκεν] ἀνῆκαν Reiskius
558, 65. τε delendum videtur 77. 91. Λουκριτίαν et Λουκριτία V 90. γενέσθαι] γενήσεσθαι Valesius 3. κατέλαβεν V

σίων τινὰς καθαιροῦντας ἀναθήματα χρυσᾶ, καὶ μάλιστα ἱμάτιον τοῦ Διὸς περιαιρουμένους ἐκ πολλοῦ κατεσκευασμένον χρυσίου. καὶ τούτοις μὲν ἐπιπλήξας ὡς ἱεροσύλοις ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὴν πόλιν· αὐτὸς δὲ τῶν ἀναθημάτων ἀπέσχετο, φιλοδοξῆσαι θέλων καὶ νομίζων δεῖν τὸν τηλικοῦτον ἐπαναιρούμενον πόλεμον μηθὲν ἐξαμαρτάνειν εἰς τὸ θεῖον, ἅμα δὲ νομίζων διαβάλλειν τοὺς προεστῶτας τῶν ἐν Συρακούσαις πραγμάτων πρὸς τὰ πλήθη διὰ τὸ δοκεῖν αὐτοὺς πλεονεκτικῶς ἀλλ' οὐ δημοτικῶς οὐδ' ἴσως ἄρχειν.

Ὅτι Θήρων ὁ Ἀκραγαντῖνος γένει καὶ πλούτῳ καὶ τῇ πρὸς τὸ πλῆθος φιλανθρωπίᾳ πολὺ προεῖχεν οὐ μόνον τῶν πολιτῶν ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν Σικελιωτῶν.

Ὅτι τοῦ Μιλτιάδου υἱὸς ὁ Κίμων, τελευτήσαντος 559
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ δημοσίᾳ φυλακῇ διὰ τὸ μὴ ἰσχῦσαι ἐκτῖσαι τὸ ὄφλημα, ἵνα λάβῃ τὸ σῶμα τοῦ πατρὸς εἰς ταφήν, ἑαυτὸν εἰς τὴν φυλακὴν παρέδωκε καὶ διεδέξατο τὸ ὄφλημα.

Ὅτι ὁ Κίμων φιλότιμος ὢν εἰς τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν, ἐξ ὑστέρου ἀγαθὸς στρατηγὸς ἐγενήθη, καὶ διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς ἐνδόξους πράξεις κατειργάσατο.

Ὅτι οἱ ἐν Θερμοπύλαις ἀνδρείως ἀγωνισάμενοι ἀπέθανον. ὧν τὰς ἀρετὰς etc. quae sunt l. XI. c. 11.

558. 17. *μόνον* ed. Wess., *μόνων* V

559. 28. ἀρετὰς] „*quae deinde sequuntur in Codice manuscr. eo quod in libris Diodori editis extant consulto praetermisimus* 12 *folia.*“ Valesius

L. XXI.

Ὅτι Ἀντίγονος ὁ βασιλευς ἐξ ἰδιώτου γενόμενος δυνάστης, καὶ πλεῖστον ἰσχύσας τῶν καθ᾽ αὑτὸν βασιλέων, οὐκ ἠρκέσθη ταῖς παρὰ τῆς τύχης δωρεαῖς, ἀλλ᾽ ἐπιβαλόμενος τὰς τῶν ἄλλων βασιλείας εἰς αὑτὸν ἀδίκως περιστῆσαι τὴν ἰδίαν ἀπέβαλεν ἀρχὴν ἅμα καὶ τοῦ ζῆν ἐστερήθη.

Ὅτι Ἀγαθοκλῆς πυθόμενος τούς τε Λίγυας καὶ Τυῤῥηνοὺς ταραχωδῶς ἀπῃτηκέναι τοὺς μισθοὺς τὸν υἱὸν Ἀγάθαρχον κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ, πάντας ἀπέσφαξεν, οὐκ ἐλάττους ὄντας τῶν δισχιλίων.

Ὅτι οἱ Θρᾷκες τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν Ἀγαθοκλέα λαβόντες αἰχμάλωτον ἀπέστειλαν μετὰ δώρων, ἅμα μὲν πρὸς τὰ παράδοξα τῆς τύχης ἑαυτοῖς παρασκευάζοντες καταφυγάς, ἅμα δὲ διὰ τῆς φιλανθρωπίας ταύτης ἐλπίζοντες ἀπολήψεσθαι τὴν ἀφῃρημένην αὐτῶν χώραν ὑπὸ Λυσιμάχου. οὐκέτι γὰρ ἤλπιζον αὑτοὺς δύνασθαι κρατῆσαι τῷ πολέμῳ, συμπεφρονηκότων ἁπάντων σχεδὸν τῶν δυνατωτάτων βασιλέων καὶ συμμαχούντων ἀλλήλοις.

Ὅτι ὁ Δρομιχαίτης ὁ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεὺς κατὰ πάντα τὸν Λυσίμαχον τὸν βασιλέα δεξιωσάμενος καὶ φιλήσας, ἔτι δὲ πατέρα προσαγορεύσας, ἀπήγαγε μετὰ τῶν τέκνων εἰς πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Ἧλιν.

Ὅτι μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Λυσιμάχου δυνάμεως συνδραμόντων τῶν Θρᾳκῶν καὶ βοώντων ἄγειν εἰς τὸ μέσον τὸν ἡλωκότα βασιλέα πρὸς τὴν κόλασιν· δεῖν γὰρ τὴν ἐξουσίαν ἔχειν τὸ τῶν κινδύνων μετεσχηκὸς πλῆθος βουλεύσασθαι πῶς χρηστέον ἐστὶ τοῖς ἡλωκόσιν· ὁ μὲν Δρομιχαίτης περὶ τῆς τιμωρίας τοῦ βασιλέως ἀντειπὼν ἐδίδαξε τοὺς στρατιώτας ὅτι συμφέρει σῶσαι τὸν ἄνδρα. ἀναιρεθέντος μὲν γὰρ αὐτοῦ βασιλεῖς ἄλλους καταλήψεσθαι τὴν Λυσιμάχου δυναστείαν, φοβερωτέραν οὖσαν,

37. αὑτὸν V et 49. αὑτοὺς 66. φοβερωτέραν οὖσαν] haec mera est proximae syllabae iteratio pro φοβερωτέρους

ἂν τύχῃ, τοῦ προϋπάρξαντος· διαφυλαχθέντος δὲ χάριν ἕξειν ὀφειλομένην τοῖς Θρᾳξὶ παρὰ τοῦ σωθέντος, καὶ τὰ φρούρια τὰ πρότερον ὑπάρξαντα Θρακῶν ἀπολήψεσθαι 560 χωρὶς κινδύνων. συγκαταθεμένου δὲ τοῦ πλήθους, ὁ Δρομιχαίτης ἀναζητήσας ἐκ τῶν αἰχμαλώτων τοὺς φίλους τοῦ Λυσιμάχου καὶ τοὺς περὶ τὴν θεραπείαν εἰωθότας διατρίβειν ἀπήγαγε πρὸς τὸν ἡλωκότα βασιλέα. μετὰ δὲ ταῦτα συντελέσας θυσίαν παρέλαβεν ἐπὶ τὴν ἑστίασιν τόν τε Λυσίμαχον μετὰ τῶν αὐτοῦ φίλων καὶ τῶν Θρακῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους. διττὰς δὲ κλισίας παρασκευάσας, τοῖς μὲν περὶ τὸν Λυσίμαχον ἔστρωσε τὴν ἁλοῦσαν βασιλικὴν στρωμνήν, ἑαυτῷ δὲ καὶ τοῖς φίλοις εὐτελῆ στιβάδα. ὁμοίως δὲ διττῶν ἑτοιμασθέντων δείπνων, ἐκείνοις μὲν παντοδαπῶν πολυτέλειαν βρωμάτων παρέθηκεν ἐπὶ τραπέζης ἀργυρᾶς, τοῖς δὲ Θρᾳξὶ λάχανα καὶ κρέα μετρίως ἐσκευασμένα, ἐπὶ σανίδος εὐτελοῦς ἐπικειμένης αὐτοῖς τῆς τραπέζης. τὸ δὲ τελευταῖον τοῖς μὲν ἐνέχει τὸν οἶνον ἐν ἀργυροῖς καὶ χρυσοῖς ποτηρίοις, τοῖς δὲ μεθ' ἑαυτοῦ κερατίνοις καὶ ξυλίνοις, καθάπερ ἦν ἔθος τοῖς Γέταις. προβαίνοντος δὲ τοῦ πότου πληρώσας τὸ μέγιστον τῶν κεράτων, καὶ προσαγορεύσας πατέρα τὸν Λυσίμαχον ἠρώτησε πότερον αὐτῷ δοκεῖ δεῖπνον βασιλικώτερον, τὸ Μακεδονικὸν ἢ τὸ Θράκιον. τοῦ δὲ Λυσιμάχου τὸ Μακεδονικὸν εἰπόντος (Ζήτει εἰς τὸ περὶ γνωμῶν.)

Ὅτι ὁ βασιλεὺς Δημήτριος παραλαβὼν καὶ τὰς ἄλλας πόλεις προσηνέχθη τοῖς Βοιωτοῖς μεγαλοψύχως. πλὴν γὰρ ἀνδρῶν δέκα καὶ τεττάρων τῶν αἰτιωτάτων τῆς ἀποστάσεως ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων ἅπαντας.

Ὅτι Ἀγάθαρχος ἀνδρείᾳ καὶ ψυχῆς εὐτολμίᾳ πολὺ τοῦ κατὰ λόγον ὑπεραίρων τῆς ἰδίας ἡλικίας· ἦν γὰρ παντελῶς νέος.

Ὅτι ουτος ἱστορικὸς τὰς ἁμαρτίας τῶν πρὸ ἑαυτοῦ συγγραφέων πικρότατα ἐλέγξας κατὰ μὲν τἄλλα μέρη τῆς γραφῆς πλείστην πρόνοιαν εἶχε τῆς ἀληθείας, ἐν δὲ ταῖς Ἀγαθοκλέους πράξεσι τὰ πολλὰ κατέψευσται τοῦ δυνάστου διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν. φυγαδευθεὶς γὰρ ὑπ' Ἀγαθοκλέους ἐκ τῆς Σικελίας ζῶντα μὲν ἀμύνασθαι τὸν δυνάστην οὐκ ἴσχυσε, τελευτήσαντα δὲ διὰ τῆς ἱστορίας ἐβλασφήμησεν εἰς τὸν αἰῶνα. καθόλου γὰρ ταῖς προϋπαρχούσαις τῷ βασιλεῖ τούτῳ κακίαις ἄλλα πολλὰ

560. 73. πρὸς τὸν Reiskius, πρὸς V 84. ἐπικειμένης] ὑποκειμένης Valesius αὐτοῖς MS. Salmasii, αὐτῆς V 90. δεῖπνον Exc. Vat. p. 48. 19., τὸ δεῖπνον V 1. νέος Reiskius, νέως V 2. ἱστορικὸς] Τίμαιος apponit margo V

παρ' ἑαυτοῦ προςθεὶς ὁ συγγραφεύς, τὰς μὲν εὐημερίας ἀφαιρούμενος αὐτοῦ, τὰς δὲ ἀποτεύξεις, οὐ τὰς δι' αὐτὸν μόνον γενομένας, ἀλλὰ καὶ τὰς διὰ τύχην, μεταφέρων εἰς τὸν μηδὲν ἐξαμαρτόντα. γενομένου δὲ ὁμολο-
561 γουμένως αὐτοῦ στρατηγικοῦ μὲν κατὰ τὴν ἐπίνοιαν, δραστικοῦ δὲ καὶ τεθαῤῥηκότος κατὰ τὴν ἐν τοῖς κινδύνοις εὐτολμίαν, οὐ διαλείπει παρ' ὅλην τὴν ἱστορίαν ἀποκαλῶν αὐτὸν ἄνανδρον καὶ δειλόν. καίτοι γε τίς οὐκ οἶδεν ὅτι τῶν πώποτε δυναστευσάντων οὐδεὶς ἐλάττοσιν ἀφορμαῖς χρησάμενος μείζω βασιλείαν περιεποιήσατο; χειροτέχνης γὰρ ἐκ παίδων γενόμενος δι' ἀπορίαν βίου καὶ πατέρων ἀδοξίαν ἐξ ὑστέρου διὰ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν οὐ μόνον Σικελίας σχεδὸν ὅλης ἐκυρίευσεν, ἀλλὰ πολλὴν τῆς Ἰταλίας τε καὶ Λιβύης τοῖς ὅπλοις κατεστρέψατο. θαυμάσαι δ' ἄν τις τοῦ συγγραφέως τὴν εὐχέρειαν· παρ' ὅλην γὰρ τὴν γραφὴν ἐγκωμιάζων τὴν τῶν Συρακουσίων ἀνδρείαν τὸν τούτων κρατήσαντα δειλίᾳ φησὶ διενηνοχέναι τοὺς ἅπαντας ἀνθρώπους. διὰ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ἐναντιώσεσιν ἐλέγχων φανερός ἐστι τὸ φιλαληθὲς τῆς ἱστορικῆς παῤῥησίας προδεδωκὼς ἰδίας ἕνεκεν ἔχθρας καὶ φιλονεικίας. διόπερ τὰς ἐσχάτας τῆς συντάξεως πέντε βίβλους τοῦ συγγραφέως τούτου, καθ' ἃς περιείληφε τὰς Ἀγαθοκλέους πράξεις, οὐκ ἄν τις δικαίως ἀποδέξαιτο.

Ὅτι καὶ Καλλίας ὁ Συρακούσιος δικαίως καὶ προςηκόντως κατηγορίας ἀξιωθείη. ἀναληφθεὶς γὰρ ὑπ' Ἀγαθοκλέους καὶ δώρων μεγάλων ἀποδόμενος τὴν προφῆτιν τῆς ἀληθείας ἱστορίαν, οὐκ ἀπολέλοιπεν ἀδίκως ἐγκωμιάζων τὸν μισθοδότην. οὐκ ὀλίγων γὰρ αὐτῷ πεπραγμένων πρὸς ἀσεβείας θεῶν καὶ παρανομίας ἀνθρώπων, φησὶν ὁ συγγραφεὺς αὐτὸν εὐσεβείᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ πολὺ τοὺς ἄλλους ὑπερβεβληκέναι. καθόλου δὲ καθάπερ Ἀγαθοκλῆς ἀφαιρούμενος τὰ τῶν πολιτῶν ἐδωρεῖτο τῷ συγγραφεῖ μηδὲν προςήκοντα παρὰ τὸ δίκαιον, οὕτως ὁ θαυμαστὸς ἱστοριογράφος ἐχαρίζετο διὰ τῆς γραφῆς ἅπαντα τἀγαθὰ τῷ δυνάστῃ. ῥᾴδιον δ' ἦν, οἶμαι, πρὸς ἄμειψιν χάριτος τῷ γραφεῖ τῶν ἐγκωμίων μὴ λειφθῆναι τῆς ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους δωροδοκίας.

Ὅτι οἱ μισθοφόροι κατὰ τὰς ὁμολογίας ἐκλιπόντες τὰς Συρακούσας προσεδέχθησαν ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων, ὡς ἂν φίλοι καὶ σύμμαχοι. ὑπὸ δὲ τῶν πολιτῶν φιλο-

561. 40. οὐκ ἀπολέλοιπεν] οὐ διαλέλοιπεν Suidas 44. ὑπερβεβληκέναι] ὑπερβεβηκέναι Suidas 49. τὰ ἀγαθὰ Suidas 50. γραφεῖ Suidas, γραφείῳ V

φρόνως ἀναληφθέντες εἰς τὰς ἰδιωτικὰς οἰκίας νυκτὸς ἐφόνευσαν τοὺς ὑποδεξαμένους, καὶ τὰς τῶν παρανομηθέντων γυναῖκας γήμαντες κατέσχον τὴν πόλιν.

Ὅτι τοῦ Δημητρίου φυλαττομένου εἰς Πέλλαν Λυσίμαχος πρέσβεις ἀποστείλας ἠξίου τὸν Σέλευκον μηδενὶ τρόπῳ τὸν Δημήτριον ἐκ τῶν χειρῶν ἀφεῖναι, πλεονέκτην ἄνδρα καὶ πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν ἐπιβεβουλευκότα· ἐπηγγέλλετο δὲ αὐτῷ δώσειν ὑπὲρ τῆς ἀναιρέσεως τῆς 562 τούτου τάλαντα δισχίλια. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς μὲν πρεσβευταῖς ἐπετίμησε παρακαλοῦσιν αὐτὸν μὴ μόνον ἀθετῆσαι πίστιν, ἀλλὰ καὶ συνῳκειωμένον αὐτῷ μύσος ἐκεῖνο ἐπανελέσθαι· πρὸς δὲ τὸν υἱὸν Ἀντίοχον ἐν τῇ Μηδίᾳ διατρίβοντα γράψας συνεβούλευσε πῶς χρηστέον ἐστὶ τῷ Δημητρίῳ. κεκρικὼς γὰρ ἦν αὐτὸν ἀπολύειν καὶ κατάγειν ἐπὶ τὴν βασιλείαν μεγαλοπρεπῶς· ἔσπευδε δὲ καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ χάριν συνεπιγράψαι ταῖς εὐεργεσίαις, ὡς ἂν γεγαμηκότος αὐτοῦ Στρατονίκην τὴν Δημητρίου καὶ τέκνα γεγεννηκότος ἐξ αὐτῆς.

562. 67. καὶ] καὶ εἰς Wesselingius 68. μύσος ἐκεῖνο Valesius, μύσσος ἐκεῖνον V 70. συνεβούλευσε] nonne συνεβουλεύσατο? 72. ἔσπευδεν V

L. XXII.

Ὅτι εἰς τὸ Ῥήγιον ἀπεστάλη φρουρὰ ὑπὸ Ῥωμαίων. ὁ δὲ χιλίαρχος Δέκιος, τὸ γένος Καμπανός, πλεονεξίᾳ καὶ τόλμῃ διαφέρων, ἐμιμήσατο τὴν τῶν Μαμερτίνων παρανομίαν. ἐκεῖνοι γὰρ προσδεχθέντες ὑπὸ Μεσσηνίων ὡς φίλοι τὴν μὲν πόλιν κατελάβοντο, τοὺς δὲ Μεσσηνίους ἐπὶ τῆς ἰδίας ἑστίας ἑκάστους σφάξαντες ἔγημαν τὰς τῶν ἰδιοξένων γυναῖκας, καὶ τὰς τῶν σφαγέντων κτήσεις κατέσχον. οἱ δὲ περὶ τὸν Δέκιον Καμπανοί, δοθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων φύλακες τῶν Ῥηγίνων, ἐξήλωσαν τὴν τούτων ὠμότητα· τοὺς γὰρ Ῥηγίνους σφάξαντες καὶ τὰς κτήσεις διελόμενοι κατέσχον τὴν πόλιν ὡς δορίκτητον. ὁ δὲ ἐπὶ τῆς φρουρᾶς τεταγμένος Δέκιος ἐξαργυρισάμενος τὰς τῶν ἠτυχηκότων κτήσεις, καὶ τὴν διαίρεσιν τῆς ὠφελείας ἄδικον ποιησάμενος, ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ Ῥηγίου, φυγαδευθεὶς ὑπὸ τῶν συνασεβησάντων Καμπανῶν. οὐ μὴν ἐξέφυγον τὴν τιμωρίαν οἱ παρανομήσαντες, ἀλλ' ὁ μὲν Δέκιος εἰς ὀφθαλμίαν χαλεπὴν ἐμπεσὼν μετεπέμψατο τῶν ἰατρῶν τὸν ἄριστον· οὗτος δὲ τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος τιμωρίαν λαμβάνων ἱκανῶς κανθαρίσιν ὑπήλειψε τὸν Δέκιον, καὶ τῆς ὁράσεως αὐτὸν στερήσας ἔφυγεν ἐκ τῆς Μεσσήνης.

Ὅτι Φιντίας ὁ τῶν πόλεων βιαίως ἄρχων καὶ πολλοὺς τῶν εὐπόρων ἀναιρῶν ὑπὸ τῶν ὑποτεταγμένων διὰ τὴν παρανομίαν ἐμισεῖτο. διόπερ ἁπάντων ὄντων πρὸς ἀπόστασιν, ταχὺ ταπεινωθεὶς μετεβάλετο τὸν τρόπον, καὶ φιλανθρωπότερον ἄρχων διακατέσχε τοὺς ὑπὸ χεῖρα.

Ὅτι Πτολεμαῖος ὁ Μακεδόνων βασιλεύς, τὴν μὲν ἡλικίαν νέος ὢν παντελῶς, πραγμάτων δὲ πολεμικῶν ἄπειρος, φύσει δὲ θρασὺς καὶ προπετής, οὐδὲν τῶν χρησίμων προενοεῖτο· τῶν γὰρ φίλων αὐτῷ συμβουλευόντων ἀναδέξασθαι τοὺς ἀφυστεροῦντας, οὐ προσέσχεν.

79. Μαμερτίνων] Μαμερτινῶν V et mox Ῥηγινῶν 87. δορίκτητον] δορύκτητον V 98. ὁ delendum videtur

*Ὅτι Ἀπολλόδωρος ἐπιθέμενος τυραννίδι, καὶ βεβαιῶσαι κρίνας τὴν συνωμοσίαν, μειρακίσκον τινὰ φίλον αὐτοῦ καλέσας ὡς ἐπὶ θυσίαν, καὶ σφαγιάσας τοῖς θεοῖς, τά τε σπλάγχνα τοῖς συνομόσασιν ἔδωκε φαγεῖν καὶ τὸ αἷμα κεράσας οἴνῳ πιεῖν παρεκελεύσατο.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Ἀπολλόδωρος Γαλάτας εὑρών, καὶ τούτοις ὅπλα διδοὺς καὶ δωρεαῖς τιμήσας, δορυφόροις ἐχρῆτο πιστοῖς καὶ πρὸς τὰς κολάσεις εὐθέτοις διὰ τὴν ὠμότητα. τὰς δὲ τῶν εὐπόρων οὐσίας δημεύων πλῆθος χρημάτων ἤθροιζεν. ἀναβιβάσας δὲ τοὺς στρατιωτικοὺς μισθούς, καὶ μεταδιδοὺς τοῖς πένησι τῆς εὐπορίας, δύναμιν ἀξιόλογον περιεποιήσατο. ἐκτραπεὶς δὲ εἰς ὠμότητα καὶ πλεονεξίαν εἰςεπράττετο τοὺς πολιτικοὺς χρήματα, καὶ πολλοὺς μὲν ἄνδρας, οὐκ ὀλίγας δὲ γυναῖκας τῇ διὰ τῶν βασάνων τιμωρίᾳ βιαζόμενος, ἠνάγκασε πάντα ἄργυρον καὶ χρυσὸν παραδιδόναι. εἶχε δὲ τυραννίδος εἰςηγητὴν καὶ διδάσκαλον Καλλιφῶντα τὸν Σικελόν, συνδιατετριφότα πολλοῖς τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν τυράννοις.

Ὅτι τὰς Αἰγέας διαρπάσας ὁ Πύῤῥος, ἥτις ἦν ἑστία τῆς Μακεδονικῆς βασιλείας, τοὺς Γαλάτας ἐκεῖσε κατέλιπεν. οἱ δὲ πυθόμενοί τινων ὅτι κατὰ τοὺς βασιλικοὺς τάφους τοῖς τετελευτηκόσι συγκατωρύχθη χρήματα πολλὰ κατά τινα παλαιὰν συνήθειαν, ἅπαντας ἀνέσκαψαν, καὶ τυμβωρυχήσαντες τὰ μὲν χρήματα διείλαντο, τὰ δὲ ὀστᾶ τῶν τετελευτηκότων διέῤῥιψαν. ὁ δὲ Πύῤῥος ἐπὶ τούτοις βλασφημούμενος οὐκ ἐκόλαζε τοὺς βαρβάρους διὰ τὰς ἐν τοῖς πολέμοις χρείας.

L. XXIII.

Ἡμεῖς δὲ τῆς ἱστορίας οἰκεῖον ὑπολαμβάνομεν εἶναι τὸ μὴ παραλιπεῖν ἀνεπισημάντους τὰς τῶν ἡγεμόνων προαιρέσεις ἐπ᾽ ἀμφότερα. τῇ μὲν γὰρ τῶν ἡμαρτημένων κατηγορίᾳ διορθοῦσθαι συμβαίνει τοὺς ἐπὶ τὴν ὁμοίαν καταφερομένους ἄγνοιαν, τῇ δὲ ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν ἐπιτηδευμάτων εὐφημίᾳ προτρέπεσθαι πολλῶν τὰς ψυχὰς πρὸς ἀρετήν. τίς οὖν οὐκ ἂν δικαίως μέμψαιτο τὴν ἀφροσύνην καὶ τὴν ὑπερηφανίαν τὴν Ἀττιλίου; τὴν γὰρ εὐτυχίαν ὥσπερ βαρὺ φορτίον ἐνεγκεῖν ἐπιδεξίως οὐ δυνηθεὶς ἑαυτὸν ἀπεστέρησε τῆς μεγίστης δόξης, τὴν δὲ πατρίδα μεγάλοις περιέβαλε κακοῖς. δυνάμενος γὰρ θέσθαι τὴν εἰρήνην συμφέρουσαν μὲν τῇ Ῥώμῃ, ταπεινὴν δὲ καὶ παντελῶς αἰσχρὰν τῇ Καρχηδόνι, πρὸς δὲ τούτοις ἀπενέγκασθαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις αἰώνιον μνήμην ἡμερότητος καὶ φιλανθρωπίας, τούτων μὲν οὐδ᾽ ὀντιναοῦν ἐποιήσατο λόγον, τοῖς δὲ τῶν ἠτυχηκότων πταί-
564 σμασιν ὑπερηφάνως προσενεχθεὶς τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα προσέταττεν ὥστε τὸ μὲν δαιμόνιον νεμεσῆσαι, τοὺς δὲ ἡττημένους διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐκείνου βαρύτητος ἐπαναγκάσαι τραπέσθαι πρὸς ἀλκήν. τοιγαροῦν εὐθὺς τηλικαύτη τῶν πραγμάτων ἐγένετο παλίῤῥοια δι᾽ ἐκεῖνον ὥστε τοὺς μὲν Καρχηδονίους τοὺς διὰ τὴν ἧτταν καὶ τὴν κατάπληξιν ἀπεγνωκότας τὸ πρότερον τὴν σωτηρίαν ἐκ μεταβολῆς τότε θαρσήσαντας κατακόψαι τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν, τὸ δὲ σύνολον τηλικαύτῃ πληγῇ καὶ συμφορᾷ περιπεσεῖν τὴν Ῥώμην ὥστε τοὺς ἐν τῷ πεζομαχεῖν ἁπάντων ἀνθρώπων δοκοῦντας πρωτεύειν μηκέτι τολμᾶν ἐκ τοῦ προχείρου συγκαταβαίνειν εἰς παράταξιν. διὸ καὶ συνέβη τὸν πόλεμον μακρότατον μὲν γενέσθαι τῶν μνημονευομένων, τοὺς δὲ ἀγῶνας μεταπεσεῖν εἰς ναυμαχίας, ἐν αἷς τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων διεφθάρησαν ναῦς παμπληθεῖς, ἄνδρες δ᾽ οὐκ ἐλάττους

563. 46. ἀγαθῶν addidi ex p. 504. 33. 54. Χαρχηδόνι V

τῶν δέκα μυριάδων σὺν τοῖς ἐν ταῖς ναυαγίαις ἀπολομένοις· χρημάτων δὲ ἐδαπανήθη τοσοῦτος ἀριθμὸς ὅσον εἰκός ἐστιν ἀναλῶσαι τοὺς στόλους μὲν πλέοντας ἐκ τριακοσίων νηῶν συνεστηκότας, διαπολεμήσαντας δὲ ἀπὸ τούτων τῶν χρόνων ἔτη πεντεκαίδεκα. οὐ μὴν ὅ γε τούτων αἴτιος ἐλαχίστην μερίδα τῆς συμφορᾶς ἀπηνέγκατο. τῆς γὰρ προϋπαρχούσης αὐτῷ δόξης πολλαπλασίαν τὴν ἀτιμίαν καὶ τὴν αἰσχύνην ἠλλάξατο, τοῖς δὲ ἰδίοις συμπτώμασι τοὺς ἄλλους ἐδίδαξε μέτρια φρονεῖν ἐν ταῖς ἐξουσίαις, τὸ δὲ μέγιστον, ὧν ὑπερηφάνησε τὴν ἀτυχίαν, τούτων ἠναγκάσθη τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἐξουσίαν φέρειν, προαφῃρημένος ἑαυτοῦ τὴν συγγνώμην καὶ τὸν συγκεχωρημένον τοῖς ἐπταικόσιν ἔλεον. Ξάνθιππος δὲ τῇ καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τοὺς Καρχηδονίους οὐ μόνον ἐξ αὐτῶν τῶν δεινῶν ἐξήρπασεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἅπαντα πόλεμον εἰς τοὐναντίον περιέστησε. τοὺς μὲν γὰρ ἅπασι κρατοῦντας τοῖς ὅλοις ἠλάττωσε, τοὺς δὲ διὰ τῆς ἥττης προσδοκῶντας τὴν ἀπώλειαν τῷ μεγέθει τοῦ προτερήματος ἐποίησε καταφρονῆσαι τῶν πολεμίων. διὸ καὶ τῆς τῶν πραχθέντων ἐπιφανείας εἰς ἅπασαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην διαδοθείσης ἕκαστος ἐθαύμαζε τὴν τἀνδρὸς ἀρετὴν εἰκότως· παράδοξον γὰρ ἐφαίνετο πᾶσιν εἰ προσγενομένου τοῖς Καρχηδονίοις ἑνὸς μόνου ἀνδρὸς τηλικαύτη τῶν ὅλων ἐγένετο μεταβολὴ ὥστε τοὺς μὲν εἰς πολιορκίαν ἄρτι συγκεκλεισμένους ἐκ μεταβολῆς τοὺς ἐναντίους πολιορκεῖν, τοὺς δὲ πρότερον γῆς καὶ θαλάττης δι' ἀνδρείαν κρατοῦντας ἐν πόλει μικρᾷ συμπεφευγότας προσδέχεσθαι τὴν ἅλωσιν. οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν εἰ στρατηγοῦ σύνεσις καὶ πραγμάτων ἐμπειρία τῶν ἀδυνάτων δοκούντων εἶναι περιεγένετο.

Ὅτι Ἀμίλκας ὁ Βάρκας καλούμενος ὁ Καρχηδόνιος καὶ Ἀννίβας ὁ υἱὸς αὐτοῦ μέγιστοι στρατηγοὶ Καρχη- 565
δονίων οὐ μόνον ὄντες τῶν προτέρων ἀλλὰ καὶ τῶν μεταγενεστέρων ὁμολογουμένως οὗτοι διελήφθησαν, καὶ ἰδίαις πράξεσιν ηὔξησαν μάλιστα τὴν πατρίδα.

564. 75. ναυαγίαις] ναυμαχίαις V ἀπωλομένοις Valesius, ἀπολυμμένοις V 78. πλέοντας] πληροῦντας? τριακοσίων (τ') Reiskius, τῶν V 79. πεντεκαίδεκα] ιε' V 86. ἑαυτοῦ p. 504. 54., δὲ αὐτοῦ V 96. ἕκαστος Toupius ad Longinum III. 5., ἕκαστος γὰρ V 98. Χαρχηδονίοις V et similiter infra aliquoties

565. 9. οὐ μόνον ὄντες] ὄντες οὐ μόνον Valesius

L. XXIV.

Ὅτι Κλώδιος παραγενόμενος εἰς τὴν Σικελίαν παρέλαβε τὰς πρὸς τῷ Λιλυβαίῳ δυνάμεις, καὶ τὰ πλήθη συναγαγὼν κατηγόρησε πικρῶς τῶν παραδόντων αὐτῷ τὸ στρατόπεδον ὑπάτων, φάσκων αὐτοὺς ῥαθύμως κεχειρικέναι τὸν πόλεμον, μεθυσκομένους καὶ ζῶντας ἐν ἀνέσει καὶ τρυφῇ, καὶ τὸ σύνολον πεπολιορκῆσθαι μᾶλλον ἢ πεπολιορκηκέναι. ὢν δὲ φύσει παράθερμος καὶ τῇ διανοίᾳ παρακεκινηκὼς πολλὰ διῴκει μανίᾳ προςεμφερῶς. πρῶτον μὲν γὰρ ὧν τῆς στρατηγίας κατηγόρησε, τούτων τὴν ἄνοιαν μιμησάμενος παραπλησίως ἐν τῇ θαλάσσῃ τά τε χώσματα καὶ τὰ κλεῖθρα κατεσκεύαζε, τοσοῦτον ἀφροσύνῃ διενέγκας ἐκείνων ὅσῳ μεῖζόν ἐστιν ἁμάρτημα τὸ μηδὲ ἐκ τῆς πείρας δύνασθαι μεταδιδαχθῆναι τοῦ πρώτως ἐπιβαλλόμενον σφαλῆναι. τιμωρητικὸς δὲ ὢν φύσει, τοὺς μὲν πολιτικοὺς τοῖς πατρίοις ἔθεσιν ἐκόλαζεν ἀπαραιτήτως, τοὺς δὲ συμμάχους ῥαβδίοις ἐμαστίγου. καθόλου δὲ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ γένους καὶ τὴν τῆς οἰκίας δόξαν διεφθαρμένος ὑπεροπτικὸς ἦν καὶ κατεφρόνει πάντων.

Ὅτι Ἀμίλκας καὶ πρὸ τῆς στρατηγίας φανερὰν ἔσχε τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ἀρχὴν παρειληφὼς ἄξιος ἐφαίνετο τῆς πατρίδος, ἀντεχόμενος μὲν τῆς δόξης, καταφρονῶν δὲ τῶν κινδύνων.

Ὅτι οὗτος συνέσει διαφέρειν ἐδόκει, καὶ τόλμαν καὶ πρᾶξιν τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις ἔχων ὑπὲρ ἅπαντας τοὺς πολίτας ὑπῆρχεν

ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής.

Ὅτι ὁ Ἄννων μεγαλεπίβολος ὢν καὶ δόξης ὀρεγόμενος, καὶ τὸ μέγιστον, ἔχων δύναμιν σχολάζουσαν, ἅμα μὲν ταύτην γυμνάσειν ἤλπιζεν ἐν ταύτῃ τῇ στρατείᾳ, τρέφων ἐκ τῆς πολεμίας καὶ τὴν πόλιν κουφίζων τῶν δαπανημάτων, ἅμα δὲ πολλὰ καταπράξασθαι τῇ πατρίδι καὶ πρὸς δόξαν καὶ πρὸς τὸ συμφέρον.

Ὅτι Ἄννωνος τὴν Ἑκατόμπυλον ἐκπολιορκήσαντος, καὶ τῶν πρεσβυτέρων προσελθόντων μεθ' ἱκετηριῶν καὶ

δεομένων ἀνθρωπίνως ἑαυτοῖς χρήσασθαι, φιλόδοξος ὢν ὁ στρατηγὸς καὶ προκρίνας εὐεργεσίαν τῆς τιμωρίας, τριςχιλίους μὲν ὁμήρους ἔλαβε, τὴν δὲ πόλιν καὶ τὰς κτήσεις ἀκεραίους ἐάσας ἔτυχε στεφάνων καὶ τιμῶν μεγάλων παρὰ τῶν εὖ παθόντων. οἱ δὲ στρατιῶται, τῶν ἐγχωρίων αὐτοὺς ὑποδεχομένων λαμπρῶς μετὰ πάσης προθυ- 566 μίας, εἱστιῶντο πάντων ὄντων δαψιλῶν πρὸς ἀπόλαυσιν.

Ὅτι ἡ μήτηρ τῶν νεανίσκων βαρέως φέρουσα τὴν τἀνδρὸς τελευτήν, καὶ νομίσασα δι' ἀμέλειαν αὐτὸν ἐκλελοιπέναι τὸ ζῆν, ἔπεισε τοὺς υἱοὺς κακουχεῖν τοὺς αἰχμαλώτους· συγκλεισθέντων οὖν αὐτῶν εἰς οἴκημα στενὸν παντελῶς, τὰ σώματα καθάπερ τῶν θηρίων ἠναγκάζετο συνεσπειραμένα καρτερεῖν διὰ τὴν στενοχωρίαν. ἔπειτα τῆς τροφῆς παραιρεθείσης ἐφ' ἡμέρας πέντε, Βοδόστωρ μὲν διὰ τὴν ἀθυμίαν καὶ τὴν ἔνδειαν ἐτελεύτησεν, Ἀμίλκας δέ, διαφέρων εὐψυχίᾳ, διεκαρτέρει καίπερ ἀπεγνωσμένης ἐλπίδος ἀντεχόμενος. πολλάκις δὲ αὐτοῦ δεομένου τῆς γυναικός, καὶ μετὰ δακρύων τὴν ἐπιμέλειαν τὴν εἰς τὸν ἄνδρα διεξιόντος, τοσοῦτον ἀπέσχεν ἐκείνη φιλανθρωπίας καὶ λογισμῶν ἀνθρωπίνων ὥςτε τὸν μὲν νεκρὸν αὐτῷ συγκατακλεῖσαι πέντε ἡμέρας, τροφὴν δὲ ὀλίγην χορηγῆσαι, πρὸς αὐτὸ μόνον στοχαζομένην τὸ δύνασθαι τὴν ἀτυχίαν ἐνεγκεῖν. ὁ δὲ Ἀμίλκας ἀπογνοὺς τὸν ἐκ τῆς ἱκεσίας ἔλεον ἀνεβόησεν ἐπιμαρτυρόμενος Δία ξένιον καὶ θεοὺς τοὺς ἐποπτεύοντας τὰ κατ' ἀνθρώπους ὡς ἀντὶ καλῆς χάριτος τῆς ὀφειλομένης ἀπολαμβάνει τιμωρίας ὑπὲρ ἄνθρωπον. οὐ μὴν ἐξέλιπε τὸ ζῆν, εἴτε δαιμονίου τινὸς ἐλεήσαντος εἴτε καὶ ταὐτομάτου παράδοξον ἐνεγκόντος βοήθειαν. ἐσχάτως γὰρ αὐτοῦ διακειμένου διά τε τὴν ἀποφορὰν τὴν ἀπὸ τοῦ νεκροῦ καὶ τὴν ὅλην κακουχίαν, τῶν οἰκετῶν τινες τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν διηγήσαντό τισι τὸ γινόμενον. οἱ δὲ μισοπονηρήσαντες τοῖς δημάρχοις προςήγγειλαν. δεινῆς δ' οὖν τῆς ὠμότητος φανείσης, οἱ ἄρχοντες ἀνεκαλέσαντο τοὺς Ἀττιλίους, καὶ παρ' ὀλίγον θανάτου κρίσιν προέθηκαν, ὡς καταισχύνουσι τὴν Ῥώμην· διηπειλήσαντο δὲ τὴν ἁρμόττουσαν παρ' αὐτῶν λήψεσθαι τιμωρίαν, εἰ μὴ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ποιήσονται τῶν αἰχμαλώτων. οἱ δὲ τῇ μητρὶ πολλὰ καταμεμψάμενοι τὸν μὲν Βοδόστορα καύσαντες ἀπέστειλαν τὴν τέφραν τοῖς συγγενέσι, τὸν δὲ Ἀμίλκαν ἐκ τῆς κακουχίας ἀνέλαβον.

566. 62. ἔπεισε Valesius, ἐποίησε V 70. ἀντεχόμενος] ἀνεχόμενος V 73. αὐτῷ Valesius, αὐτοῖς V 89. προέθηκαν] προςέθηκαν V καταισχύνουσι] καταισχυνοῦσι V

L. XXV.

Ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι περὶ τῆς Σικελίας μεγάλους ἀγῶνας καὶ κινδύνους ὑπομείναντες, καὶ πρὸς Ῥωμαίους εἴκοσι τέτταρα ἔτη συνεχῶς διαπολεμήσαντες, οὐ τηλικούτων ἐπειράθησαν ἀτυχημάτων ὅσων ὁ πόλεμος αὐ-
567τοῖς αἴτιος ὑπῆρξεν ὁ πρὸς τοὺς ἀδικηθέντας ὑπ' αὐτῶν μισθοφόρους. ἀποστερήσαντες γὰρ τοὺς ὀφειλομένους μισθοὺς τοῖς ἀλλοεθνέσι παρ' ὀλίγον αὐτῆς τῆς ἡγεμονίας ἅμα καὶ τῆς πατρίδος ἐστερήθησαν. οἱ γὰρ ἀδικηθέντες μισθοφόροι παραχρῆμα ἀποστάντες ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς περιέβαλον τὴν Καρχηδόνα.

Ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι ἐξαπέστειλαν πρὸς τοὺς ἀποστάντας κήρυκα, τὴν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν αἰτούμενοι. οἱ δὲ περὶ τὸν Σπόνδιον ἡγεμόνες ἐπιτείνοντες τὴν ἀποθηρίωσιν οὐ μόνον ἀντεῖπον περὶ τῆς ταφῆς, ἀλλὰ καὶ διηπειλήσαντο μηκέτι πέμπειν μηδένα κήρυκα περὶ μηδενὸς πρὸς αὐτούς, ὡς τῆς αὐτῆς κολάσεως γενομένης τῷ παραγενομένῳ. εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἐνομοθέτησαν τῶν αἰχμαλώτων τοὺς μὲν Καρχηδονίους τῆς αὐτῆς τούτοις ἀξιοῦν τιμωρίας, τοὺς δὲ συμμαχοῦντας τοῖς Φοίνιξι χειροκοπεῖν καὶ πέμπειν ἠκρωτηριασμένους εἰς τὴν Καρχηδόνα. οἱ μὲν ουν περὶ τὸν Σπόνδιον ἡγεμόνες διὰ τῆς εἰρημένης ἀσεβείας καὶ ὠμότητος ὑπετέμοντο τὴν διὰ τῆς φιλανθρωπίας στρατηγίαν τοῦ Βάρκα. τοῦτον τὸν τρόπον Ἀμίλκας δυςχρηστούμενος τῇ ὠμότητι καὶ αὐτὸς ἠναγκάζετο τῆς φιλανθρωπίας μὲν τῆς εἰς τοὺς αἰχμαλώτους ἀποστῆναι, τὴν δὲ τιμωρίαν παραπλησίαν ἐπιτιθέναι τοῖς ὑποπεσοῦσι. διόπερ τοὺς ἁλισκομένους αἰκιζόμενος παρεῤῥίπτει τοῖς θηρίοις, ὑφ' ὧν καταπατούμενοι πικραῖς τιμωρίαις περιέπιπτον.

566. 98. *εἴκοσι τέτταρα*] κδ' V

567. 2. *ἀλλοεθνέσι* V 13. *γενομένης*] immo *γενησομένης*, nisi haec aetas participii etiam aoristi pro futuro perinde ut coniunctivi usum tulit: conf. enim Exc. Vat. p. 68. 9. *τὴν γενομένην βοήθειαν ψυχαγωγούμενοι*, ibid. p. 16. 22. *προςπέμψας τοὺς πυθομένους*

Ὅτι οἱ Ἱππακρῖνοι καὶ οἱ Ἰτυκαῖοι ἀπέστησαν καὶ τοὺς φυλάσσοντας τὰς πόλεις ἔῤῥιψαν ἀτάφους κατὰ τῶν τειχῶν, καὶ τοῖς παρὰ Καρχηδονίων πρεσβεύσασι περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως ἀντέπιπτον περὶ τῆς ταφῆς.

Ὅτι Ἀμίλκας ὁ καὶ Βάρκας πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας παρασχόμενος τῇ πατρίδι, κατὰ μὲν τὴν Σικελίαν ἐν τῷ πρὸς Ῥωμαίους πολέμῳ, κατὰ δὲ τὴν Λιβύην, ὅτε τὴν απόστασιν οἱ μισθοφόροι καὶ Λίβυες ποιησάμενοι συνεῖχον ἐν πολιορκίᾳ τὴν Καρχηδόνα. ἐπ' ἀμφοτέροις γὰρ τοῖς πολέμοις τούτοις ἐπιφανεστάτας πράξεις κατεργασάμενος καὶ πολιτευόμενος ἐμφρόνως, δικαίας ἀποδοχῆς ἐτύγχανε παρὰ πᾶσι τοῖς πολίταις. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ κατὰ τὴν Λιβύην πολέμου συστησάμενος ἑταιρείαν τῶν πονηροτάτων ἀνθρώπων, καὶ ἐκ τούτων ἀθροίζων καὶ ἐκ τῶν λαφύρων ὠφελείας, ἔτι δὲ αὐτὸν ὁρῶν ταῖς πράξεσιν αὐξανόμενον, καὶ δοὺς εἰς δημοκοπίαν καὶ πλήθους ἀρέσκειαν, παρεστήσατο τὸν δῆμον ἑαυτῷ παραδοῦναι τὴν στρατηγίαν ὅλης τῆς Λιβύης εἰς χρόνον ὀλίγιστον.

27. Ἱππακρῖνοι] Ἱππακρινοὶ V, οἱ Πυκρινοὶ MS. Salmasii 32. ὁ καὶ Valesius, καὶ ὁ V 42. καὶ ἐκ τῶν] τὰς ἐκ τῶν Reiskius: et certe mendum his subest 47. ὀλίγιστον] sententia requirit, ni fallor, *tempus indefinitum*, i. e. ἀλόγιστον; quod tamen dubitanter propono

568 L. XXVI.

Ὅτι Ἀννίβας ἦν φύσει μάχιμος, καὶ τῇ τῶν πολεμικῶν ἔργων ἐκ παιδὸς πείρᾳ πεπονημένος καὶ συνεστρατευκὼς ἔτη πλείω μεγάλοις ἡγεμόσι πολλὴν εἶχε τριβὴν τῶν πολεμικῶν ἀγώνων. κεχορηγημένος δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως ἀγχινοίᾳ καὶ πεποιημένος στρατηγικὴν ἀρετὴν διὰ τῆς πολυχρονίου περὶ τὸν πόλεμον ἀσκήσεως μεγάλας ἐλπίδας εἶχεν ἐν ἑαυτῷ.

Ὅτι τοῦ Μινυκίου ἡττηθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀννίβου ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ὑπὸ πάντων ἐκρίθη Μινύκιος μὲν ἀφροσύνῃ καὶ ἀπειρίᾳ τοῖς ὅλοις ἐπταικώς, Φάβιος δὲ ἀγχινοίᾳ καὶ ἀρετῇ στρατηγικῇ διὰ παντὸς προνενοημένος τῆς ἀσφαλείας.

Ὅτι Δορίμαχος ὁ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸς ἀσεβῆ συνετελέσατο πρᾶξιν· τὸ γὰρ περὶ Δωδώνην μαντεῖον συλήσας ἐνέπρησε τὸ ἱερὸν πλὴν τοῦ σηκοῦ.

Ὅτι ἡ τοῦ Ἀννίβου δύναμις πολὺν χρόνον τῆς τῶν Καμπανῶν εὐδαιμονίας ἀπλήστως ἐμπλησθεῖσα μετέβαλε ταῖς ἀγωγαῖς εἰς τοὐναντίον. τρυφῆς γὰρ συνεχοῦς καὶ μαλακῆς εὐνῆς καὶ μύρων παντοίων καὶ παντοίας τροφῆς πολυτέλεια τὴν μὲν ἀλκὴν καὶ συνήθη τῶν δεινῶν ἐξέλυσεν ὑπομονήν, τὰ δὲ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς εἰς γυναικώδη καὶ τρυφερὰν διάθεσιν μετέστησεν.

Ὅτι τῶν Ῥωμαίων ὁ Ἀννίβας πολλὰ κατηγορήσας εἰς ὠμότητα καὶ πονηρίαν, μᾶλλον ὑπερηφανείαν, τοὺς τῶν συγκλητικῶν υἱοὺς καὶ συγγενεῖς ἐκλέξας ἀπέσφαξε, ταύτην παρὰ τοῦ συνεδρίου λαμβάνων τιμωρίαν.

Ὅτι ὁ Ἀννίβας ἀλλοτριώτατα διακείμενος πρὸς Ῥωμαίους ἐκ τῶν αἰχμαλώτων ἐπιλέξας τοὺς εὐθέτους εἰς μονομαχίαν συνέζευξεν. ἀδελφοὺς μὲν ἀδελφοῖς, πατέρας δὲ υἱοῖς, συγγενεῖς δὲ συγγενέσι μονομαχεῖν ἠνάγκαζεν.

568. 51. πολεμίων V 53. πεποιημένος Reiskius, πεπονημένος V 61. Δορίμαχος Wesselingius, Δωρίμαχος V 62. συνετελέσατο] immo ἐπετελέσατο 73. μᾶλλον] ἢ μᾶλλον Valesius, μᾶλλον ἢ Salmasius

ἔνθα δὴ δικαίως ἄν τις τοῦ μὲν Φοίνικος ἐμίσησε τὴν ὠμότητα, τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐθαύμασε τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ὑπομονήν τε καὶ καρτερίαν. πυρὸς γὰρ αὐτοῖς προσαγομένου καὶ κέντρων ἔτι δὲ χαλεπωτάτων πληγῶν οὐδεὶς ὑπήκουσε προσενεγκεῖν τὰς χεῖρας τοῖς ἀναγκαιοτάτοις· πάντες γὰρ εὐγενῆ παραστήματα λαβόντες ἐναπέπνευσαν ταῖς ἀνάγκαις, ἀθίκτους ἑαυτοὺς τηρήσαντες τῆς πρὸς ἀλλήλους μιαιφονίας.

Ὅτι Γέλωνος καὶ Ἱέρωνος τῶν βασιλέων κατὰ τὴν Σικελίαν τετελευτηκότων ἐν Συρακούσαις, Ἱερωνύμου δὲ τὴν ἀρχὴν διαδεδεγμένου καὶ τὴν ἡλικίαν ὄντος ἀντίπαιδος, οὐκ εἶχεν ἡ βασιλεία τὸν προστησόμενον ἀξιόχρεον. διὸ καὶ τὸ μειράκιον ταῖς τῶν κολάκων πρὸς χάριν ὁμιλίαις ἐξετράπη πρὸς τρυφὴν καὶ ἀκολασίαν καὶ [569] τυραννικὴν ὠμότητα. ἐπετελεῖτο γὰρ γυναικῶν ὕβρεις, καὶ τοὺς παῤῥησίᾳ χρωμένους τῶν φίλων ἀπέκτεινε, καὶ πολλῶν ἀκρίτως οὐσίας ἐδήμευσε καὶ τοῖς πρὸς χάριν ὁμιλοῦσιν ἐδωρεῖτο. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπηκολούθει ἐκ τῶν ὄχλων μῖσος, εἶτα καὶ ἐπιβουλία καὶ ὁ τοῖς πονηροῖς δυνάσταις εἰωθὼς ἐπακολουθεῖν ὄλεθρος.

Ὅτι μετὰ τὴν Ἱερωνύμου τελευτὴν οἱ Συρακούσιοι ἐλθόντες εἰς ἐκκλησίαν ἐψηφίσαντο τοὺς συγγενεῖς τοῦ τυράννου κολάσαι, καὶ τὰς γυναῖκας ὁμοίως τοῖς ἀνδράσιν ἀνελεῖν, καὶ μηδὲ ῥίζαν ἀπολιπεῖν τυραννικῆς συγγενείας.

Ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Σεμπρωνίου Μάγωνος ἀποστείλαντος πρὸς Ἀννίβαν, οἱ μὲν στρατιῶται κείμενον ὁρῶντες ἐβόων κατατέμνειν καὶ κατὰ μέρη διασφενδονῆσαι· ὁ δὲ Ἀννίβας φήσας οὐ προσήκειν τὴν ὀργὴν εἰς ἀναίσθητον σῶμα ἐναποτίθεσθαι, καὶ λαβὼν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ τῆς τύχης ἄδηλον, ἅμα δὲ καὶ θαυμάζων τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός, πολυτελοῦς ταφῆς ἠξίωσε τὸν τετελευτηκότα. ἀναλέξας δὲ τὰ τοῦ σώματος ὀστᾶ καὶ φιλανθρώπως περιστείλας ἀπέστειλεν εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον.

Ὅτι τῶν Συρακουσίων μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ἀπαντησάντων Μαρκέλλῳ μεθ' ἱκετηρίας, τῶν μὲν ἐλευθέρων ἔφη σωμάτων φείσασθαι, τὰς δὲ κτήσεις ἁπάσας διαρπάσαι.

Ὅτι Καρχηδόνιοι καταλύσαντες τὸν Λιβυκὸν πόλεμον τὸ τῶν Μικατανῶν Νομάδων ἔθνος σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις τιμωρησάμενοι πάντας τοὺς συλληφθέντας ἀνεσταύρωσαν. διόπερ οἱ τούτων ἀπόγονοι τῆς εἰς τοὺς

84. πυρὸς Valesius et MS. Salmasii, πρὸς V 89. ἀλλήλους ed. Bipontina, ἀλλήλαις V

569. 99. ἐδήμευσε] immo ἐδήμευε

πατέρας ὠμότητος ἀναμιμνησκόμενοι χαλεπώτατοι τοῖς Καρχηδονίοις πολέμιοι καθεστήκεισαν.

Ὅτι οὐκ εἴασε τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετήν, φημὶ δὴ τοῦ Ἀσδρούβου, ἀνεπισήμαντον, ἀλλά φησιν, ἦν γὰρ υἱὸς Ἀμίλκου τοῦ Βάρκα μὲν ἐπικαλουμένου, μεγίστην δὲ δόξαν ἐσχηκότος τῶν καθ' ἑαυτόν. καὶ γὰρ ἐν τῷ Σικελικῷ πολέμῳ μόνος τῶν ἡγεμόνων πολλάκις ἐνίκησε Ῥωμαίους, καὶ τὸν ἐμφύλιον καθελὼν πόλεμον πρῶτος διεβίβασε δύναμιν εἰς Ἰβηρίαν. τοιούτου δ' ὢν πατρὸς οὐκ ἀνάξιον ἑαυτὸν παρείχετο τῆς ἐκείνου δόξης. ὁμολογουμένως γὰρ ἄριστος ην στρατηλάτης ἁπάντων Καρχηδονίων μετὰ τὸν ἀδελφὸν Ἀννίβαν· διὸ καὶ τῶν ἐν Ἰβηρίᾳ δυνάμεων Ἀσδρούβαν κατέλιπεν ἡγεμόνα. πολλὰς δὲ μάχας ἀγωνισάμενος κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, καὶ διὰ παντὸς ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων ἀναλαμβάνων τὰς δυνάμεις, πολλοὺς καὶ παντοίους ὑπέμεινε κινδύνους. καὶ εἰς τὴν μεσόγειον ἀποδιωχθεὶς διὰ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν μεγάλην ἤθροισε δύναμιν, καὶ παρεγενήθη παρ' ἐλπίδας εἰς Ἰταλίαν.

570 *Ὅτι Νάβις ὁ τύραννος τῶν Λακεδαιμονίων ἀνεῖλε Πέλοπα τὸν Λυκούργου μὲν τοῦ βασιλεύσαντος υἱόν, παῖδα δὲ τὴν ἡλικίαν ὄντα· εὐλαβεῖτο γὰρ μήποτε ὁ παῖς παραγενόμενος εἰς ἡλικίαν ἀποκαταστήσῃ τῇ πατρίδι τὴν ἐλευθερίαν, πεφρονηματισμένος διὰ τὴν εὐγένειαν. αὐτὸς δὲ τοὺς χαριεστάτους τῶν Λακεδαιμονίων ἐπιλεγόμενος ἀνῄρει, καὶ μισθοφόρους πανταχόθεν τοὺς χειρίστους συνήγαγε φύλακας τῆς δυναστείας. διόπερ ἐκ παντὸς τόπου συνέῤῥεον εἰς τὴν Σπάρτην ἱερόσυλοι, φῶρες, λῃσταί, κατάδικοι θανάτου. ἀσεβῶς γὰρ τὴν τυραννίδα περιποιησάμενος ὑπὸ μόνων τούτων ἤλπιζε βεβαιότατα τηρηθήσεσθαι.*

Ὅτι Κρῆτες ναυσὶν ἑπτὰ πειρατεύειν ἐπιβαλόμενοι τῶν πλεόντων ἐλῄστευον οὐκ ὀλίγους. διὸ καὶ τῶν ἐμπόρων ἀθυμούντων, Ῥόδιοι πρὸς αὑτοὺς τἀδικήματα νομίσαντες ἥξειν πρὸς τοὺς Κρῆτας πόλεμον ἐξήνεγκαν.

Ὅτι Πλημήνιος ὁ κατασταθεὶς Λοκρῶν ἡγεμὼν παρὰ Σκιπίωνος ἀσεβὴς ὢν τοὺς τῆς Περσεφόνης θησαυροὺς ἀνασπάσας καὶ τὰ χρήματα συλήσας ἀπήνεγκε. τῶν δὲ Λοκρῶν ἀγανακτούντων ἐπὶ τούτοις, καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀνακαλουμένων πίστιν, δύω τῶν χιλιάρχων μισοπονηρεῖν ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασι προσεποιήθησαν. τοῦτο δὲ ἔπραττον οὐκ ἐπὶ τοῖς γινομένοις ἀγανακτοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ τὸ μέρος μὴ εἰληφέναι τῶν σεσυλημένων χρημά-

570. 71. *γινομένοις*] aptius videtur *γενομένοις*

των ἐγκαλοῦντες τῷ Πλημηνίῳ. ταχὺ δ' αὐτοῖς ἅπασιν ἀξίαν τῆς πονηρίας ἐπέθηκε τὸ δαιμόνιον. καὶ γὰρ ἐπιφανέστατον τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἱερῶν τοῦτ' εἶναι λέγεται καὶ διὰ παντὸς ἁγνὸν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων τετηρῆσθαι. καθ' ὃν γὰρ καιρὸν Πύῤῥος ἐκ τῆς Σικελίας διεβίβαζε τὰς δυνάμεις εἰς Λοκρούς, καὶ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀπαιτούμενος τοὺς μισθοὺς ἠναγκάσθη δι' ἀπορίαν ἅψασθαι τῶν χρημάτων, κατὰ τὸν ἔκπλουν ἐπιγενηθῆναι πνεύματά φασιν, ὥςτε στόλῳ παντὶ ναυαγῆσαι τοῦτον. τὸν δὲ Πύῤῥον δεισιδαιμονήσαντα τὴν θεὸν ἐξιλάσασθαι, καὶ μὴ πρότερον ἀπελθεῖν ἕως ἀπεκατέστησε τὰ χρήματα. οἱ δὲ χιλίαρχοι προςποιούμενοι μισοπονηρεῖν προΐσταντο τῶν Λοκρῶν, καὶ τὸν Πλημήνιον κακῶς ἔλεγον καὶ δίκην ἐπιθήσειν ἠπείλουν. τέλος ἐπὶ πλεῖον τῆς λοιδορίας προβαινούσης εἰς χεῖρας ἦλθον. οἱ δὲ χιλίαρχοι τοῦτον δόντες ἐπὶ γῆν τά τε ὦτα περιέτρωγον αὐτοῦ καὶ τὴν ῥῖνα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὰ χείλη διέσχισαν. ὁ δὲ Πλημήνιος συλλαβὼν τοὺς χιλιάρχους καὶ δειναῖς αἰκίαις περιβαλὼν διέφθειρεν. ἡ δὲ σύγκλητος τῶν Ῥωμαίων διὰ τὴν ἱεροσυλίαν οὐ μετρίως ἐδεισιδαιμόνει· οἱ δὲ ἀντιπολιτευόμενοι τῷ Σκιπίωνι καιρὸν εὑρόντες οἰκεῖον διαβολῆς κατηγόρουν αὐτοῦ λέγοντες ὡς ἀπὸ τῆς ἐκείνου γνώμης ἅπαντα πεπραχέναι Πλημήνιος. ἡ 571
δὲ σύγκλητος ἀπέστειλε πρεσβευτὰς ἀγορανόμον καὶ δύο δημάρχους, εἰ μὲν εὕρωσιν ἀπὸ τῆς Σκιπίωνος γνώμης γεγενημένην τὴν ἱεροσυλίαν, κατὰ τάχος ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὴν Ῥώμην· εἰ δὲ μή, ἐᾶν αὐτὸν διαβιβάζειν τὰς δυνάμεις εἰς τὴν Λιβύην. τούτων δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ὄντων ὁ Σκιπίων μεταπεμψάμενος τὸν Πλημήνιον ἔδησεν εἰς ἅλυσιν καὶ περὶ τὴν γυμνασίαν ἦν τῶν δυνάμεων. οἱ δὲ δήμαρχοι ταῦτα θαυμάσαντες ἐπῄνεσαν τὸν Σκιπίωνα. εἰς δὲ Ῥώμην ἀπαχθέντος τοῦ Πλημηνίου, τοῦτον ἡ σύγκλητος εἰς φυλακὴν ἀπέθετο, καθ' ἣν αὐτὸν τελευτῆσαι συνέβη· τὴν δὲ οὐσίαν αὐτοῦ καθιέρωσε, καὶ τὰ προσελλείποντα τῶν ἱεροσυληθέντων χρημάτων ἐκ τοῦ δημοσίου προσθεῖσα τῇ θεῷ καθιέρωσεν. ἐψηφίσατο δὲ καὶ τοὺς Λοκροὺς ἐλευθέρους εἶναι, καὶ τῶν στρατιωτῶν τοὺς ἔχοντάς τι τῶν Φέρσεως χρημάτων, ἐὰν μὴ καταθῶσιν, ἐνόχους εἶναι θανάτου.

570. 73. *Πλημηνίῳ* Valesius, *πλημμέλημα* V **74.** post *πονηρίας* deest *τιμωρίαν* **77.** *Σικελίας* Valesius, *Ἰταλίας* V

571. 97. *πεπραχέναι Πλημήνιος*] *πέπραχε Πλημήνιος* (malim *πέπραχεν ὁ Πλ.*) aut *πεπραχέναι Πλημήνιον* Reiskius **100.** *τὴν* om. V **4.** *ἅλυσιν* V **13.** *Φέρσεως*] *Φερσεφόνης* Wesselingius

Ὅτι ὁ Σκιπίων παραγενηθέντων πρὸς αὐτὸν τῶν περὶ Σύφακα τὸ μὲν πρῶτον ἰδὼν τὸν ἄνδρα δεδεμένον ἐδάκρυσε, λογιζόμενος τὴν πάλαι ποτὲ μακαριζομένην αὐτοῦ βασιλείαν. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον κρίνας ἀνθρώπινα φρονεῖν ἐν τοῖς εὐτυχήμασιν ἐπέταξεν αὐτὸν λῦσαι, καὶ τὴν ἰδίαν σκηνὴν ἀπέδωκε καὶ τὴν ἄλλην ἀκολουθίαν ἔχειν συνεχώρησε· τηρῶν δὲ αὐτὸν ἐν ἐλευθέρᾳ φυλακῇ φιλανθρώπως ὡμίλει, καὶ πολλάκις ἐπὶ δεῖπνα παρελαμβάνετο.

Ὅτι Σοφόνβα ἡ πρότερον μὲν Μασσανάσσῃ, μετὰ δὲ ταῦτα συνοικήσασα Σύφακι, τὸ δὲ τελευταῖον πάλιν εἰς συμβίωσιν ἐλθοῦσα διὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῷ Μασσανάσσῃ, τήν τε ὄψιν ἦν εὐπρεπὴς καὶ τοῖς νόμοις ποικίλη καὶ πᾶν ἐξομηρεύσασθαι δυναμένη. οὖσα δὲ Καρχηδονίων συμμαχὶς προσέκειτο λιπαροῦσα καὶ δεομένη καθ' ἡμέραν τἀνδρὸς ὅπως ἀποστῇ Ῥώμης· ἦν γὰρ ἡ γυνὴ δεινῶς φιλόπατρις. ἃ δὴ γινώσκων ὁ Σύφαξ, ἐδήλωσε τῷ Σκιπίωνι περὶ τῆς γυναικὸς καὶ παρεκελεύσατο φυλάττειν. τούτοις δὲ σύμφωνα καὶ Λαιλίου λέγοντος, ὁ Σκιπίων ἐκέλευσεν ἄγειν πρὸς ἑαυτὸν τὴν γυναῖκα. παραιτουμένου δὲ τοῦ Μασσανάσσου, πικρότερον ἐπέπληξεν. ὁ δὲ εὐλαβηθεὶς ἐκέλευσεν ἀποστέλλειν τοὺς παραληψομένους· αὐτὸς δὲ παρελθὼν εἰς τὴν σκηνὴν φάρμακον θανάσιμον τῇ γυναικὶ πιεῖν ἠνάγκασε.

Ὅτι Σκιπίων διὰ τὸν πρὸς τοὺς ἐπταικότας ἔλεον βεβαίαν ἔσχε τὴν Μασσανάσσου συμμαχίαν εἰς ἅπαντα τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον.

Ὅτι Ἀννίβας συγκαλεσάμενος τοὺς συμμάχους ἐδήλωσεν αὐτοῖς ὡς ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐτὸν διαβῆναι εἰς
572 Λιβύην, καὶ ἔδωκεν ἐξουσίαν αὐτῶν τοῖς βουλομένοις αὐτῷ συστρατεύειν. ἔνιοι μὲν εἵλαντο τὴν μετ' Ἀννίβου διάβασιν, τοῖς δὲ ἡδομένοις τῆς ἐν Ἰταλίᾳ μονῆς περιστήσας τὴν δύναμιν τὸ μὲν πρῶτον τοῖς στρατιώταις ἔδωκεν ἐξουσίαν, εἴ τινα βούλοιντο λαμβάνειν ἐξ αὐτῶν δοῦλον· τοὺς δὲ λοιποὺς κατέσφαξεν, ἄνδρας μὲν περὶ δισμυρίους, ἵππους δὲ περὶ τρισχιλίους, καὶ τῶν ὑποζυγίων ἀναρίθμητον πλῆθος.

22. ἐν deest codici Valesii, adest Salmasii ἐλευθέρᾳ] ἐλευθερίᾳ V 23. παρελαμβάνετο] passivo aptius activum παρελάμβανε 27. συμβίωσιν Valesius, σύμβασιν V: conf. Schaefer. ad Gregor. p. 924. 41. πιεῖν] διδοὺς (immo δοὺς) praeponit Salmasius

572. 53. ἵππους] ἱππεῖς V: conf. Appianus Bello Hannib. c. 59.

Ὅτι αὐτόμολοι ἦλθον πρὸς Ἀννίβαν ἱππεῖς τετρακιςχίλιοι. οὗτοι δὲ τοῦ Σύφακος πταίσαντος πρὸς Μασσανάσσην ἦσαν ἀφεστηκότες. ὁ δὲ ὀργισθεὶς αὐτοῖς περιέστησε τὴν δύναμιν, καὶ πάντας κατακοντίσας διέδωκε τοὺς ἵππους τοῖς μετ' αὐτοῦ στρατιώταις.

Ὅτι Σκιπίων ἀπέστειλε πρὸς Καρχηδονίους πρέσβεις, οἱ δὲ ὄχλοι παρ' ὀλίγον αὐτοὺς ἀνεῖλον. οἱ δὲ συνέσει διαφέροντες τούτους ἐξήρπασαν καὶ μετὰ τριήρων ἐξέπεμψαν. οἱ δὲ δημοκρατοῦντες ἐν Καρχηδόνι τὸν ναύαρχον παρεκελεύσαντο, ὅταν αἱ παραπέμψασαι τριήρεις ἀναστρέψωσιν, ἐπιπλεῦσαι τοῖς πρεσβευταῖς καὶ πάντας κατασφάξαι· ὃ καὶ γέγονεν. οἱ δὲ καταφυγόντες ἐπὶ τὴν γῆν διεσώθησαν πρὸς τὸν Σκιπίωνα. τὸ δὲ θεῖον τοῖς ἀσεβῆσαι βουλομένοις ταχέως ἐνεδείξατο τὴν αὐτοῦ δύναμιν. οἱ γὰρ εἰς Ῥώμην ἀποσταλέντες πρεσβευταὶ τῶν Καρχηδονίων ἀναστρέφοντες ὑπὸ χειμῶνος κατηνέχθησαν εἰς τὸν τῶν Ῥωμαίων ναύσταθμον. ὧν ἀναχθέντων ἐπὶ τὸν Σκιπίωνα, καὶ πάντων βοώντων ἀμύνασθαι τοὺς ἀσεβεῖς, ὁ Σκιπίων οὐκ ἔφη δεῖν πράττειν ἃ τοῖς Καρχηδονίοις ἐγκαλοῦσιν. οὗτοι μὲν οὖν ἀφεθέντες διεσώθησαν εἰς τὴν Καρχηδόνα, θαυμάζοντες τὴν τῶν Ῥωμαίων εὐσέβειαν.

Ὅτι Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς Δικαίαρχον τὸν Αἰτωλόν, ἄνδρα τολμηρόν, πείσας πειρατεύειν ἔδωκεν αὐτῷ ναῦς εἴκοσι· προσέταξε δὲ τὰς μὲν νήσους φορολογεῖν, τοῖς δὲ Κρησὶ παραβοηθεῖν ἐν τῷ πρὸς Ῥοδίους πολέμῳ. οὗτος δὲ κατὰ τὰς ἐντολὰς τοὺς μὲν ἐμπόρους ἐλῄστευε, τὰς δὲ νήσους λεηλατῶν ἀργύριον εἰςεπράττετο.

Ὅτι Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς Ἡρακλείδην τινὰ Ταραντῖνον εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, πονηρὸν ἄνθρωπον, ὃς κατ' ἰδίαν αὐτῷ λαλῶν πολλὰς καὶ ψευδεῖς διαβολὰς τῶν ἐν ἀξιώματι κειμένων φίλων ἔλεγε· τέλος δὲ εἰς τοῦτο ἦλθεν ἀσεβείας ὥςτε τοὺς πρώτους τοῦ συνεδρίου πέντε ἄνδρας ἀπέσφαξε. διὸ καὶ τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὸ χεῖρον αὐτῷ τὰ πράγματα προήγετο. πολέμους γὰρ οὐκ ἀναγκαίους ἐπαναιρούμενος ἐκινδύνευσεν ἀποβαλεῖν τὴν βασιλείαν ὑπὸ Ῥωμαίων. οὐκέτι γὰρ οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν φίλων ἔχειν παῤῥησίαν οὐδὲ ἐπιπλήττειν τῇ τοῦ βασιλέως ἀνοίᾳ, πεφρικὼς αὐτοῦ τὴν προπέτειαν. ἐστράτευσε δὲ ἐπὶ Δαρδανοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας, καὶ τούτους παρατάξει νικήσας ἀνεῖλεν ὑπὲρ μυρίους.

56. Σύφακος] „in MS. Σόφακος et sic semper" VALESIUS 70. αὐτοῦ V 81. προσέταξεν V 83. οὗτος] αὐτὸς V 93. προήγετο] προηγάγετο V 96. ἔχειν] malim ἄγειν

573 Ὅτι Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς χωρὶς τῆς πλεονεξίας οὕτως ὑπερήφανος ἦν ἐν ταῖς εὐτυχίαις ὥστε τοὺς μὲν φίλους ἀκρίτως ἀποσφάξαι, τοὺς δὲ τάφους τῶν προτετελευτηκότων καὶ πολλὰ τῶν ἱερῶν κατασκάπτειν. Ἀντίοχος δὲ τὸ κατὰ τὴν Ἐλυμαΐδα τέμενος τοῦ Διὸς συλᾶν ἐπιβαλόμενος πρέπουσαν τὴν καταστροφὴν εὗρε τοῦ βίου, μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἀπολόμενος. ἀμφότεροι δὲ τὰς αὐτῶν δυνάμεις ἀνυποστάτους εἶναι νομίσαντες μιᾷ παρατάξει συνηναγκάσθησαν ἑτέροις ποιεῖν τὸ προσταττόμενον. διὸ καὶ τῆς μὲν περὶ αὐτοὺς γενομένης ἀτυχίας τὰς ἰδίας ἁμαρτίας ᾐτιῶντο, τῶν δὲ συγχωρηθέντων φιλανθρώπων τὰς χάριτας εἶχον τοῖς ἐν τῷ κρατεῖν ἐπιεικῶς αὐτοῖς χρησαμένοις. τοιγαροῦν ὥσπερ ἀπὸ παραγραφῆς τῶν ἰδίων πράξεων ἐπὶ τὸ χεῖρον ἑώρων τὰς αὐτῶν βασιλείας ὑπὸ τοῦ δαιμονίου προαγομένας. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι καὶ τότε καὶ μετὰ ταῦτα δικαίους ἐνιστάμενοι πολέμους, καὶ πλεῖστον ὅρκων καὶ σπονδῶν ποιούμενοι λόγον οὐκ ἀλόγως συμμάχους εἶχον τοὺς θεοὺς ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐπιβολαῖς.

Ὅτι Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς σπανίζων τροφῆς οὐ διέλιπε τὴν ὑπ᾽ Ἄτταλον χώραν λεηλατῶν μέχρι τῆς τῶν Περγαμηνῶν πόλεως. κατέσκαψε δὲ καὶ τὰ περὶ τὸ Πέργαμον ἱερὰ τό τε Νικηφόριον πολυτελῶς κατεσκευασμένον καὶ τἆλλα γλυφὰς ἔχοντα θαυμαζομένας εἰς τέλος παρῴνησε. δι᾽ ὀργῆς γὰρ ἔχων τὸν Ἄτταλον, ἐπεὶ τοῦτον οὐ κατέλαβε περὶ τούτους τοὺς τόπους, τὸν θυμὸν εἰς ταῦτα κατετίθετο.

Ὅτι Φίλιππος ὁ Μακεδὼν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ἐλθὼν κατεστρατοπέδευσεν ἐπὶ τὸ Κυνόσαργες. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Ἀκαδημίαν ἐνέπρησε καὶ τοὺς τάφους κατέσκαψεν, ἔτι δὲ τὰ τεμένη τῶν θεῶν ἐλυμήνατο. χαρισάμενος δὲ τῷ θυμῷ, καθάπερ εἰς Ἀθήνας ἀλλ᾽ οὐκ εἰς τὸ θεῖον ἐξαμαρτάνων, ὑπὸ μὲν τῶν ἀνθρώπων καὶ πάλαι βλασφημούμενος τότε τελέως ἐμισήθη, ὑπὸ δὲ θεῶν ταχὺ τῆς προσηκούσης ἐπιτιμήσεως ἔτυχε, διὰ μὲν τὴν ἰδίαν ἀβουλίαν τοῖς ὅλοις σφαλείς, διὰ δὲ τὴν Ῥωμαίων ἐπιείκειαν τυχὼν συγγνώμης.

Ὅτι Φίλιππος θεωρῶν τῶν Μακεδόνων τοὺς πλείστους ἑαυτῷ χαλεπῶς ἔχοντας ἐπὶ τῷ τὸν Ἡρακλείδην ἔχειν φίλον, παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν φυλακήν. ἦν δὲ οὗτος Ταραντῖνος μὲν τὸ γένος, πονηρίᾳ δὲ ὑπερβαλλούσῃ χρώμενος, καὶ τὸν Φίλιππον ἐξ ἐπιεικοῦς βασιλέως πεποιηκὼς πικρὸν καὶ ἀσεβῆ τύραννον. διὸ δὴ καὶ

573. 5. ἐπιβαλόμενος Wesselingius, ἐπιλαβόμενος V 8. 15. αὑτῶν V 26. παρῴνησε Wesselingius, παρῴνισε V

παρὰ πᾶσι τοῖς Μακεδόσι καὶ τοῖς Ἕλλησιν ὑπερβαλλόντως συνέβαινε μισεῖσθαι τὸν Ἡρακλείδην.

Ὅτι Ἀννίβας διὰ μόνης τῆς περὶ αὐτὸν φήμης καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην περίβλεπτος ἐγίνετο, κατὰ πᾶσαν πόλιν ἑκάστου σπεύδοντος θεάσασθαι τὸν ἄνδρα.

Ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς μέχρι μέν τινος ἐπῃνεῖτο· Ἀριστομένη δὲ τὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ γεγενημένον καὶ πάντα καλῶς διῳκηκότα τὴν μὲν 574 *ἀρχὴν ἠγάπα καθαπερεὶ πατέρα, καὶ πάντα ἔπραττεν ἀπὸ τῆς ἐκείνου γνώμης· μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ τῶν κολακευόντων διαφθαρεὶς τὴν ψυχὴν τόν τε Ἀριστομένη παῤῥησιαζόμενον ἐμίσησε καὶ τέλος συνηνάγκασεν αὐτὸν πιόντα κώνειον τελευτῆσαι. ἀεὶ δὲ μᾶλλον θηριούμενος καὶ τυραννικὴν παρανομίαν ἀλλ' οὐ βασιλικὴν ἐξουσίαν ζηλώσας, ἐμισήθη μὲν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἐκινδύνευσε δὲ ἀποβαλεῖν τὴν βασιλείαν.*

Ὅτι τὸ Δήλιον ἱερὸν ἦν οὐ μακρὰν ἀπέχον τῆς Χαλκίδος. διόπερ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐβλασφημεῖτο, τὴν ἀρχὴν τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου πεποιημένος ἐξ ἀσεβείας. οὗ συνελθόντος Φλαμίνιος περὶ Κόρινθον διατρίβων ἐπεμαρτύρατο πάντας ἀνθρώπους τε καὶ θεοὺς ἐπὶ τῷ προκατῆρχθαι τοῦ πολέμου τὸν βασιλέα.

Ὅτι Ἀντίοχος ἐν Δημητριάδι τὴν παραχειμασίαν ποιούμενος, καὶ πλείω τῶν πεντήκοντα ἐτῶν βεβιωκώς, τῆς μὲν περὶ τὸν πόλεμον παρασκευῆς ἠμέλησε, παρθένου δὲ εὐπρεποῦς ἐρασθεὶς ἐκάθητο τοὺς ταύτης ἐπιτελῶν γάμους καὶ πανηγύρεις λαμπρὰς συνήγαγε. ταῦτα δὲ πράττων οὐ μόνον ἑαυτοῦ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν διέφθειρεν, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν δυνάμεων ὁρμὰς ἐξέλυσε, καὶ οἱ στρατιῶται τὸν χειμῶνα κατατετριφότες ἐν ἀνέσει καὶ τρυφῇ κακῶς ἀπήλλαττον ἐν ταῖς ἀπορίαις, οὔτε δίψαν οὔτε ἄλλην κακοπάθειαν φέρειν δυνάμενοι. διόπερ αὐτῶν οἱ μὲν εἰς νόσους ἐνέπιπτον, οἱ δὲ ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑπολειπόμενοι πολὺ τῶν τάξεων ἀπεσπῶντο.

Ὅτι Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς τὰς ἐν Θετταλίᾳ πόλεις πυνθανόμενος πρὸς Ῥωμαίους μετατεθεῖσθαι, τὰς δὲ ἐκ τῆς Ἀσίας δυνάμεις ὑστερούσας καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς καταμελοῦντας καὶ προφάσεις ἀεὶ ποριζομένους, ἐν ἀγωνίᾳ πολλῇ καθειστήκει. διὸ καὶ τοὺς πεποιηκότας αὐτὸν ἀπαράσκευον ὄντα καὶ πείσαντας ἐπὶ τὴν τῶν Αἰτωλῶν

574. 69. *συνελθόντος*] immo *συντελεσθέντος*: conf. ad p. 583.
27. 82. *ἀπορίαις*] an *πορείαις?* 90. *πεποιηκότας*] *πεπεικότας* Reiskius: nec caetera integra sunt

συμμαχίαν τὸν πόλεμον ἐπανελέσθαι δι' ὀργῆς εἶχε· τὸν δὲ Ἀννίβαν τὴν ἐναντίαν γνώμην ἐσχηκότα τότε ἐθαύμαζε καὶ τὰς ἐλπίδας εἶχεν ἐν τούτῳ· τὸν δὲ πρὸ τούτου χρόνον ὑπόπτως πρὸς αὐτὸν διακείμενος τότε πιστότατον αὐτὸν εἶχε φίλον καὶ ἀπὸ τῆς τούτου γνώμης πάντα ἔπραττε.

Ὅτι ὁ Ἀντίοχος διὰ τὴν ἧτταν ταπεινωθεὶς ἔκρινε τῆς μὲν Εὐρώπης ἐξίστασθαι, περὶ δὲ τῆς Ἀσίας διαγωνίζεσθαι. καὶ προσέταξε τοῖς Λυσιμαχεῦσι πανδημεὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν, εἰς δὲ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεις μετοικῆσαι. καὶ ἔδοξε πᾶσιν ἀφρόνως βεβουλεῦσθαι, καὶ πόλιν ἐπικαιρότατα κειμένην πρὸς τὸ διακωλῦσαι τοὺς πολεμίους ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν περαιοῦν τὰς δυνάμεις ἀκονιτὶ προέσθαι τοῖς πολεμίοις. ἀκολούθως δὲ τῇ διαλήψει ταύτῃ καὶ τὸ τῶν ἀποτελεσμάτων ἔργον
575 ἐπληρώθη. ὁ γὰρ Σκιπίων τὴν πόλιν καταλαβὼν ἔρημον αὐτομάτως εὐημέρησε ταύτην καταλαβών.

Ὅτι Μάρκος Φολούιος στρατηγὸς ὢν παρανομήσας εἰς τοὺς κατὰ τὴν Λιγυστικὴν συμμάχους ἔτυχε τῆς προσηκούσης κολάσεως. παρελθὼν γὰρ εἰς τοὺς ὀνομαζομένους Κενομανοὺς ὡς φίλος παρείλετο τὰ ὅπλα, μηδὲν ἔχων ἔγκλημα. ὁ δὲ ὕπατος πυθόμενος τὸ γεγονός, τούτοις μὲν ἀπέδωκε τὰ ὅπλα, τὸν δὲ Μάρκον ἐζημίωσε χρήμασι.

Ὅτι Ἀντίοχος ἀπορῶν χρημάτων, ἀκούων δὲ κατὰ τὴν Ἐλυμαΐδα τὸ ἱερὸν τὸ τοῦ Βήλου πολὺν ἐκ τῶν ἀναθημάτων ἔχειν ἄργυρόν τε καὶ χρυσόν, ἔγνω τοῦτο συλῆσαι. καὶ ἥκων εἰς τὴν Ἐλυμαΐδα, καὶ καταιτιασάμενος τοὺς ἐγχωρίους πολέμου κατάρχεσθαι, τὸ μὲν ἱερὸν ἐσύλησε, χρημάτων δὲ πλῆθος ἀθροίσας ταχὺ τῆς προσηκούσης ἐκ θεῶν ἔτυχε κολάσεως.

Ὅτι ὁ Φιλοποίμην ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς ἀνὴρ ἐγεγόνει φρονήσει καὶ στρατηγίᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς διαφέρων, πάντα τὸν τοῦ ζῆν χρόνον πεπολιτευμένος ἀμέμπτως. καὶ πολλάκις μὲν στρατηγίας ἠξιώθη, τεσσαράκοντα ἔτη τοῦ πολιτεύματος ἡγούμενος, μάλιστα δὲ τῶν ἄλλων εἰς κοινὸν ηὐξηκὼς τὴν Ἀχαιῶν συμπολιτείαν, πρός τε τοὺς ἰδιώτας ἡμερώτατα πολιτευόμενος καὶ δι' ἀρετὴν παρὰ Ῥωμαίων ἀποδοχῆς τετευχώς, ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς ἀγνώμονι τύχῃ συγκεχρημένος. ἀλλ' ὅμως μετὰ τὴν τελευτὴν ὡσπερεί τινι θείᾳ προνοίᾳ τὰς ἰσοθέους τιμὰς ἠλλάξατο τῶν κατὰ τὴν τελευτὴν

95. τὸν δὲ] malim τόν τε

575. 35. ἰσοθέους Valesius, εἰς θεοὺς V

ἀπηντηκότων ἀκληρημάτων. χωρὶς δὲ τῶν κοινῇ τοῖς Ἀχαιοῖς καταψηφισθέντων εἰς τιμὴν τἀνδρὸς ἡ πατρὶς ἱδρύσατο, καὶ τοῦ βουθυτεῖν αὐτῷ κατ' ἐνιαυτὸν καὶ τῆς ἀρετῆς ἐγκώμιά τε καὶ ὕμνους κατέδειξεν ᾄδειν τοὺς νέους.

Ὅτι ὁ Ἀννίβας στρατηγικῇ συνέσει καὶ μεγέθει πράξεων πάντων Καρχηδονίων πεπρωτευκὼς οὐδέποτε στάσιν ἔσχεν ἐν τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ τῇ φύσει πλεῖστον διεστῶτα καὶ διαλέκτοις πολυφώνοις διειλημμένα διὰ τῆς ἰδίας προνοίας ἐν ὁμονοίᾳ καὶ συμφωνίᾳ διετήρησεν. ὁμοίως δὲ τῶν ὁμοεθνῶν εἰωθότων διὰ τὰς τυχούσας αἰτίας ἀφίστασθαι πρὸς τοὺς ἐναντίους, οὐδεὶς ἐπ' αὐτοῦ τοῦτο ἐτόλμησε. μεγάλας δὲ δυνάμεις ἀεὶ τρέφων οὐδέποτε χρημάτων οὐδὲ τροφῆς ἠπόρησε, καὶ τὸ πάντων παραδοξότατον, οἱ μετ' αὐτοῦ στρατευόμενοι τῶν ἀλλοεθνῶν τῆς πολιτικῆς εὐνοίας οὐκ ἀπελείφθησαν, ἀλλὰ πολὺ διήνεγκαν. τοιγαροῦν καλῶς ἄρχων τῶν στρατιωτῶν καλὰς καὶ τὰς πράξεις ἐπετελέσατο. πρὸς γὰρ τοὺς δυνατωτάτους πόλεμον ἐξενέγκας ἑπτακαίδεκα ἔτη σχεδὸν τὴν Ἰταλίαν ἐπόρθησεν, ἀήττητος δὲ ἐν πάσαις ταῖς μάχαις ἐγένετο· τηλικαύταις δὲ καὶ τοσαύταις πράξεσι τοὺς τῆς οἰκουμένης ἡγεμόνας ἐνίκησεν ὥστε διὰ τὸ πλῆθος τῶν κατακοπτομένων ὑπ' αὐτοῦ μηδένα ποτὲ τολμᾶν ἔτι κατὰ στόμα μάχεσθαι πρὸς αὐτόν. πολλὰς μὲν πόλεις δοριαλώτους κατέκαιε, τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἔθνη πολυανθρωπίᾳ διαφέροντα σπανίζειν ἐποίησεν 576 ἀνδρῶν. καὶ τὰς περιβοήτους πράξεις ἐπετελέσατο πολιτικοῖς μὲν τελέσμασι καὶ δυνάμεσι, μισθοφόροις δὲ καὶ συμμάχοις παμμεγεθέσι, καὶ διὰ τὴν συμφωνίαν δυσυποστάτων περιεγένετο διὰ τῆς ἰδίας ἀγχινοίας καὶ στρατηγικῆς ἀρετῆς, καὶ πᾶσιν ἔδειξεν ὅτι καθάπερ ἐπὶ τοῦ σώματος ὁ νοῦς, οὕτως ἐπὶ στρατεύματος ὁ τὴν ἡγεμονίαν ἔχων ποιεῖ τὰ κατορθώματα.

Ὅτι ὁ Σκιπίων νέος ὢν παντελῶς κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ἀνελπίστως ἐχρήσατο, καταπολεμήσας τοὺς Καρχηδονίους, τὴν δὲ πατρίδα κινδυνεύουσαν ἐξείλετο τῶν μεγίστων κινδύνων. τὸν γὰρ ἀήττητον Ἀννίβαν διὰ τῆς ἐπινοίας ἠνάγκασεν ἄνευ μάχης καὶ κινδύνων ἐκ τῆς Ἰτα-

37. ἀκληρημάτων] ἀκληρωμάτων V τῶν addidit Salmasius 38. καταψηφισθέντων Valesius, κατεψηφίσθη τῶν V 39. ἱδρύσατο] ad hoc deest ἀνδρίαντα, post τἀνδρὸς fortasse ponendum τοῦ] τὸ Reiskius, ego deleam 56. ἑπτακαίδεκα] ιε' V 59. πράξεσι] malim παρατάξεσι

576. 67. παμμεγεθέσι καὶ] fortasse scribendum παμμιγέσι τῶν 72. κατὰ] τοῖς κατὰ Reiskius

λίας ἐκχωρῆσαι. τὸ δὲ τελευταῖον ἐκ τῆς ἀνδρείας τε καὶ στρατηγίας μεγάλῃ παρατάξει τὸν ἀνίκητον γεγενημένον Ἀννίβαν καταπολεμήσας ἥττησε τὴν Καρχηδόνα.

Ὅτι Λεώκριτος ὁ τοῦ Φαρνάκου στρατηγὸς συνεχεῖς προσβολὰς ποιούμενος ἠνάγκασε τοὺς ἐν τῷ Τίῳ μισθοφόρους τὴν μὲν πόλιν παραδοῦναι, αὐτοὺς δὲ ὑποσπόνδους προπεμφθῆναι μετὰ ἀσφαλείας. τῶν δὲ μισθοφόρων τότε μὲν ἐκ τῆς πόλεως κατὰ τὰς συνθήκας προπεμπομένων, ἐν δὲ τοῖς ἐπάνω χρόνοις ἠδικηκότων τὸν Φαρνάκην, ὁ Λεώκριτος ἐντολὰς ἔχων παρὰ τοῦ Φαρνάκου πάντας ἀνελεῖν, παρεσπόνδησε τοὺς μισθοφόρους· κατὰ δὲ τὴν ἐκ τοῦ Τίου μετάστασιν αὐτοῖς ἐπέθετο κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν καὶ πάντας κατηκόντισεν.

Ὅτι ὁ Σέλευκος ἀξιόλογον δύναμιν ἀναλαβὼν προῆγεν ὡς ὑπερβησόμενος τὸν Ταῦρον ἐπὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Φαρνάκου· ἔννοιαν δὲ λαβὼν τῶν πρὸς Ῥωμαίους τῷ πατρὶ γενομένων συνθηκῶν, καθ' ἃς οὐκ ἐξῆν

Ὅτι οἱ τὰ δεινὰ τολμήσαντες καὶ τὸν Δημήτριον ἀνελόντες οὐκ ἐξέφυγον τὴν τοῦ δικαίου δαιμονίου τιμωρίαν, ἀλλ' οἱ μὲν ἐκ Ῥώμης τὰς ψευδεῖς διαβολὰς πλασάμενοι μετ' ὀλίγον χρόνον τῷ βασιλεῖ προσκόψαντες ἀνῃρέθησαν, ὁ δὲ Φίλιππος τὸν λοιπὸν τοῦ ζῆν χρόνον ὀνειροπολούμενος καὶ διὰ τὴν συνείδησιν τῆς εἰς τὸν εὐγενέστατον υἱὸν ἀσεβείας ταραττόμενος οὐδὲ διετῆ χρόνον ἐπεβίωσε, τῇ δὲ λύπῃ ἀδιορθώτως συνεχόμενος κατέστρεψε τὸν βίον. ὁ δὲ πάντων τῶν κακῶν ἀρχιτέκτων Περσεὺς ὑπὸ Ῥωμαίων καταπολεμηθείς, καὶ φυγὼν εἰς Σαμοθράκην, ἄκυρον ἔσχε τὴν τῶν ἁγνοτάτων θεῶν ἱκεσίαν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εἰς τὸν ἀδελφὸν τετολμημένης ἀσεβείας.

577 Ὅτι Τιβέριος Γράκχος ἐξαπέλεκυς ὢν στρατηγὸς ἐνεργῶς διῴκει τὰ κατὰ τὸν πόλεμον. οὗτος γὰρ νέος ὢν τὴν ἡλικίαν πάντων ἡλικιωτῶν διέφερεν ἀνδρείᾳ καὶ φρονήσει· θαυμαζόμενος δὲ ἐπ' ἀρετῇ καὶ μεγάλας τοῦ μέλλοντος ὑποφαίνων ἐλπίδας πολὺ τῶν ἡλικιωτῶν προεῖχε δόξῃ.

Ὅτι ὁ Αἰμίλιος ὁ ὕπατος ὁ καὶ πάτρων γεγονὼς ἦν εὐγενής τε καὶ κατὰ τὴν ὄψιν εὐπρεπής, ἔτι δὲ συνέσει πολὺ διαφέρων τῶν ἄλλων. διόπερ ἡ μὲν πατρὶς αὐτὸν ἁπάσαις ταῖς ἐπιδόξοις ἀρχαῖς ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ ἔν τε τῷ ζῆν διετέλεσεν ἐπαινούμενος καὶ τῆς μετὰ θάνατον εὐφημίας προενοήθη μετὰ τοῦ τῆς πατρίδος συμφέροντος.

83. *Τίῳ* Valesius, *Πίῳ* V et *Πίου* 89 89. *κατὰ*] fort. *μετὰ*

Ὅτι Ἀντίοχος προσφάτως παρειληφὼς τὴν βασιλείαν ἐνεστήσατο βίον παράλογον καὶ ἀσυνήθη τοῖς ἄλλοις βασιλεῦσι. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ τῶν βασιλείων ὑπάγων λάθρα τῆς θεραπείας περιῄει τὴν πόλιν, ἀλύων ὅπου τύχοι δεύτερος ἢ τρίτος· μετὰ δὲ ταῦτα ἐφιλοτιμεῖτο μετὰ δημοτῶν ἀνθρώπων συγκαταῤῥιπτεῖν οἷ τύχοι καὶ μετὰ τῶν παρεπιδημούντων ξένων εὐτελεστάτων συμπίνειν. καθόλου δ' εἴ τινας τῶν νέων αἴσθοιτο ἀφ' ἡμέρας μετ' ἀλλήλων γενομένους, ἐξαίφνης ἐπὶ κῶμον παρεγένετο μετὰ κερατίου καὶ συμφωνίας, ὥστε διὰ τὸ παράδοξον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς μὲν φεύγειν, τοὺς δὲ διὰ τὸν φόβον σιωπᾶν. τὸ δὲ τελευταῖον τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα καταθέμενος περιεβάλλετο τήβενναν, καθάπερ ἦν ἑωρακὼς ἐν Ῥώμῃ τοὺς μεταπορευομένους τὰς ἀρχάς, ἐνετύγχανέ τε τοῖς ἰδιώταις ἀσπαζόμενος καὶ περιπτύσσων ἕκαστον, καὶ ποτὲ μὲν παρακαλῶν φέρειν ἑαυτῷ τὴν ψῆφον ὡς ἀγορανόμῳ, ποτὲ δὲ ὡς δημάρχῳ· τυχὼν δὲ ἀρχῆς ἐκάθιζεν ἐπὶ δίφρον ἐλεφάντινον, καὶ καθώς ἐστι Ῥωμαίοις ἔθιμον, διήκουε τῶν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητούντων περὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ συμβολαίων. καὶ ταῦτ' ἔπραττε μετὰ πολλῆς ἐπιστάσεως καὶ φιλοτιμίας, ὥστε τοὺς χαριεστάτους ἄνδρας ἀπορεῖν περὶ αὐτοῦ· οἱ μὲν γὰρ ἀφέλειαν, οἱ δὲ ἀλογίαν, τινὲς δὲ μανίαν αὐτοῦ κατεγίνωσκον.

Ὅτι μετὰ τὴν ἐπιβουλὴν τὴν κατὰ Εὐμένους εἰς τὸ Πέργαμον διαδοθείσης φήμης ὅτι τετελεύτηκεν Εὐμένης Ἄτταλος ἐπεπλάκη τῇ βασιλίσσῃ προχειρότερον. οὐ μὴν Εὐμένης γε προσεποιήθη μετὰ ταῦτ' ἀνακάμψας, ἀλλὰ φιλοφρόνως ἀσπασάμενος τὸν ἀδελφὸν διέμεινεν ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν εὐνοίᾳ.

Ὅτι ὁ Κότυς ὁ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεὺς ἦν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνὴρ ἔμπρακτος ἐμφερόμενος καὶ γνώμῃ διαφέρων, ἔν τε τοῖς ἄλλοις σπουδαῖος καὶ φιλίας ἄξιος. 578
ἦν δὲ καὶ νήπτης καὶ σώφρων καθ' ὑπερβολήν, ἔτι δὲ τὸ μέγιστον, πάντων τῶν τοῖς Θρᾳξὶ παρακολουθούντων κακῶν ἀλλοτριώτατος.

Ὅτι τὸ Χάλεστρον τὸ πολισμάτιον πολιορκήσας ὁ Περσεύς, καὶ πάντας ἀποσφάξας, περὶ πεντακοσίους δὲ συμφυγόντων εἴς τινα τόπον ὀχυρὸν μετὰ τῶν ὅπλων καὶ αἰτησαμένων ἀσφάλειαν, ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν

577. 27. ὑπάγων Salmasius, ὑπάτων V 30. οἷ τύχοι Wesselingius, εἰ τυχὸν V 36. ἐσθῆτα] ἐσθῆτα V 43. διήκουε Polybius XXVI. 10. 7., διηκούετο V 56. ἔμπρακτος] ἐμπράκτως Valesius

578. 59. τῶν om. V 61. πολιορκήσας] aptius ἐκπολιορκήσας

ἀποθεμένοις τὰ ὅπλα σώζεσθαι. τῶν δὲ ποιησαμένων τὸ συγχωρηθέν, οἱ Μακεδόνες εἴτ' ἀφ' ἑαυτῶν εἴτε καὶ τοῦ βασιλέως προστάξαντος ἐπηκολούθησαν τοῖς λαβοῦσι τὴν πίστιν καὶ πάντας ἀπέσφαξαν.

Ὅτι κατὰ τὴν Ἤπειρον Χάροψ υἱὸς τοῦ τὴν αὐτὴν ἔχοντος προσηγορίαν κατὰ τὸν πρὸς Φίλιππον πόλεμον ἐξαπεσταλκότος Φλαμενίνῳ τὸν ἡγησόμενον τῆς ἀνελπίστου διὰ τῶν ὀρῶν ἀτραποῦ, δι' ὧν οἱ Ῥωμαῖοι παραδόξως πορευθέντες τῶν στενῶν ἐκράτησαν. τραφεὶς δὲ ἐν Ῥώμῃ διὰ τὴν τοῦ πάππου πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν πολλοῖς τῶν ἐπισήμων ἐπεξενώθη. ὢν δὲ τολμηρὸς καὶ πονηρίᾳ διαφέρων, τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν Ἠπειρωτῶν διέβαλλε πρὸς Ῥωμαίους ψευδεῖς ἐπιῤῥίπτων αἰτίας, ὅπως ἅπαντας καταπληξάμενος τοὺς δυναμένους ἀντιπολιτεύεσθαι καθαπερεὶ κύριος ἁπάσης τῆς Ἠπείρου. διόπερ πρὸς Περσέα ἐξαπέστειλαν εἰς Μακεδονίαν, ἐπαγγελλόμενοι παραδώσειν τὴν Ἤπειρον.

Ὅτι οἱ περὶ τὸν Εὐμένη τὴν τῶν Ἀβδηριτῶν πόλιν πολιορκοῦντες, καὶ τὴν ἐκ τῆς βίας ἅλωσιν ἀπογνόντες, διεπέμψαντο λάθρᾳ πρός τινα Πύθωνα τῇ δόξῃ πρωτεύοντα τῶν Ἀβδηριτῶν καὶ τὸ κυριεῦον μέρος διαφυλάττοντα διὰ δούλων ἰδίων καὶ ἀπελευθέρων διακοσίων. ψυχαγωγήσαντες οὖν αὐτὸν ἐπαγγελίαις διὰ τούτου παρεισήχθησαν ἐντὸς τοῦ τείχους καὶ τῆς πόλεως ἐκυρίευσαν. ὁ δὲ τὴν πόλιν προδοὺς Πύθων μετρίας τυχὼν εὐεργεσίας, πρὸ ὀφθαλμῶν λαμβάνων τὴν τῆς πατρίδος κατασκαφήν, ἐν ἀθυμίᾳ καὶ μεταμελείᾳ τὸν καταλειπόμενον ἐβίωσε χρόνον.

Ὅτι ὁ Περσεὺς κάλλιστον εἰληφὼς παρὰ τῆς τύχης καιρὸν εἰς τὸ διαφθεῖραι τὴν δύναμιν ἄρδην τῶν Ῥωμαίων, διέτριβε περὶ Δῖον τῆς Μακεδονίας, ἀπέχων μὲν οὐ πολὺ τῶν τόπων, ῥᾳθυμῶν δὲ περὶ τὰ μέγιστα τῶν
579 πραγμάτων. κραυγῆς γὰρ μόνον ἦν χρεία καὶ σάλπιγγος εἰς τὸ τὴν στρατιὰν τῶν πολεμίων λαβεῖν αἰχμάλωτον, περικεκλεισμένην ἐν κρημνοῖς καὶ φάραγξι δυςεξιτήτοις. διόπερ ἐκείνου περὶ τούτων ἠμεληκότος, καὶ οἱ τὴν παρεμβολὴν ἔχοντες ἐπὶ τὰς ἀκρωρείας Μακεδόνες περὶ τὰς φυλακὰς καὶ τὰς ἐκκοιτίας ἐῤῥαθύμουν.

Ὅτι τελέως ὁ Περσεὺς νομίσας ἐπταικέναι τοῖς ὅλοις, κατὰ πᾶν συντριβεὶς τῇ ψυχῇ Νίκωνα μὲν τὸν θησαυ-

70. υἱὸς] υἱωνὸς Wesselingius, υἱιδοῦς Reiskius 71. κατὰ] καὶ κατὰ Reiskius 79. ad ὅπως deesse verbum monet Wesselingius 82. ἐπαγγελόμενοι V

579. 1. στρατιὰν] στρατείαν V 5. τὰς ἀκρωρείας] ταῖς ἀκρωρείαις Reiskius 6. ἐκκοιτίας] κοιτίας V ἐραθύμουν V

ροφύλακα ἐξέπεμψε, συντάξας τὴν ἐν τῷ Φάκῳ γάζαν καὶ τὰ χρήματα καταποντίσαι, Ἀνδρόνικον δὲ τὸν σωματοφύλακα εἰς Θεσσαλονίκην, συντάξας ἐμπρῆσαι τὰ νεώρια τὴν ταχίστην. ὃς γενηθεὶς τούτου φρονιμώτερος ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην, οὐ μὴν ἐποίησε τὸ προσταχθέν, νομίζων φίλιον τοῖς ὅλοις κρατεῖν Ῥωμαίοις.

Ὅτι ὁ αὐτὸς τοὺς χρυσοῦς ἀνδριάντας ἀνασπάσας ἐκ Δίου, πάντας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀναλαβὼν μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἀνεχώρησεν εἰς Πύδναν. οὗ μεῖζον ἁμάρτημα τῷ Περσεῖ πεπραγμένον οὐκ ἄν τις εὕροι.

Ὅτι οἱ Κυδωνιᾶται ἐπετελέσαντο πρᾶξιν ἔκνομον καὶ τελέως ἀλλοτριωτάτην τῶν Ἑλληνικῶν νομίμων. ἐν εἰρήνῃ γὰρ ὡς φίλοι πιστευόμενοι καταλαβόντες τὴν τῶν Ἀπολλωνιατῶν πόλιν τοὺς μὲν ἄνδρας ἡβηδὸν ἀνεῖλον, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας διανειμάμενοι κατεῖχον τὴν πόλιν.

Ὅτι ὁ Ἀντίοχος δυνάμενος ἐλασσωθέντας τοὺς Αἰγυπτίους ἀποκτεῖναι, παριππεύων ἐβόα μὴ κτείνειν αὐτούς, ἀλλὰ ζῶντας συλλαμβάνειν. ταχὺ δὲ τοὺς καρποὺς ταύτης ἀγχινοίας ἐκομίσατο, καὶ περὶ τὴν τοῦ Πηλουσίου κατάληψιν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν κατάκτησιν τῆς Αἰγύπτου ταυτης τῆς φιλανθρωπίας μέγιστα συμβαλομένης.

Ἡμεῖς δὲ τοῦ Πτολεμαίου τὴν οὕτως ἀγεννῆ φύσιν οὐκ ἂν προηγουμένως ἀνεπισήμαντον ἐάσαιμεν. τὸ γὰρ ἐκτὸς γενόμενον τῶν δεινῶν καὶ τοσαῦτα ἀφεστηκότα τῶν πολεμίων αὐτόθεν καθάπερ ἀκονιτὶ παραχωρῆσαι βασιλείας μεγίστης καὶ μακαριωτάτης πῶς οὐκ ἄν τις ἡγήσαιτο ψυχῆς τελείως ἐκτεθηλυμένης εἶναι; ἣν εἰ μὲν συνέβαινε φυσικῶς ὑπάρχειν Πτολεμαίῳ τοιαύτην, ἴσως ἄν τις ἐκείνην καταμέμψαιτο· ὅτε δὲ διὰ τῶν ὕστερον πράξεων ἡ φύσις ἱκανῶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀπελογήθη, δείξασα τὸν βασιλέα καὶ στάσιμον ὄντα καὶ δραστικὸν οὐδενὸς ἧττον, ἀναγκαῖόν ἐστι τὰς αἰτίας ἀνατιθέναι τῆς τότε δειλίας καὶ ἀγεννείας εἰς τὸν σπάδωνα καὶ τὴν ἐκεί- 580 νου συντροφίαν, ὃς ἐκ παιδὸς τὸ μειράκιον ἐν τρυφῇ καὶ γυναικείοις ἐπιτηδεύμασι συνέχων διέφθειρεν αὐτοῦ τὴν ψυχήν.

Ὅτι ὁ Ἀντίοχος ἀνὴρ ἐφάνη πραγματικὸς καὶ τοῦ

14. φίλιον] κάλλιον Reiskius 15. κρατεῖν] πράττειν vertit Valesius Ῥωμαίοις] Ῥωμαίους Salmasius 30. ταύτης] ταύτης τῆς Reiskius περὶ] „leg. πρὸς" Vales., quibus ut videtur negligentius inspectis Wesselingius „in veteri libro πρὸς erat, quod sperni non debebat." 34. ἀγεννῆ] ἀγενῆ V 36. τοσαῦτα] nonne τοσοῦτον?

580. 47. συντροφίαν Wesselingius, συστροφίαν V

προσχήματος τῆς βασιλείας ἄξιος πλὴν τοῦ κατὰ τὸ Πηλούσιον στρατηγήματος.

Ὅτι ὁ Περσεὺς πυθόμενος ἐπιλέκτους Γαλάτας πεπερακέναι τὸν Ἴστρον ἐπὶ συμμαχίᾳ, περιχαρὴς γενόμενος ἀπέστειλεν εἰς τὴν Μαιδικήν, προτρεπόμενος ἥκειν τὴν ταχίστην. ὁ δὲ τῶν Γαλατῶν ἡγούμενος συμφωνήσας μισθὸν ᾔτει τακτόν, τοῦ σύμπαντος χρήματος εἰς πεντακόσια τάλαντα γινομένου. τοῦ δὲ Περσέως ὁμολογήσαντος μὲν δώσειν, οὐ ποιοῦντος δὲ τὸ συμφωνηθὲν διὰ φιλαργυρίαν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκείαν πάλιν οἱ Γαλάται.

Ὅτι Αἰμίλιος ὁ Ῥωμαῖος παραλαβὼν τὰς δυνάμεις καὶ συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν προετρέψατο τῶν στρατιωτῶν τὰς ψυχὰς εἰς τὸ θαῤῥεῖν. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος περὶ ἑξήκοντα ἔτη καὶ διὰ τὰς προκατεργασθείσας πράξεις μέγιστον ἔχων τότε Ῥωμαίων ἀξίωμα. πολλὰ δὲ καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐπενοήσατο ξένα καὶ τοῖς ἄλλοις δυσεξεύρετα, καὶ διὰ τῆς ἰδίας ἀγχινοίας καὶ τόλμης κατεπολέμησε τοὺς Μακεδόνας.

Ὅτι ὁ Περσεὺς βουλόμενος κατὰ τὴν φυγὴν προτρέψασθαι πλείους αὐτῷ συνεκπλεῦσαι, τῶν χρημάτων εἰς ἑξήκοντα τάλαντα προθεὶς ἔδωκε τοῖς βουλομένοις διαρπάσαι. ἐκπλεύσας δὲ καὶ κατενεχθεὶς εἰς Γαληψὸν ἔφησε πρὸς τοὺς διαρπάσαντας τὰ χρήματα ζητεῖν τὰ διὰ τῶν ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου καταληφθέντων κατασκευασθέντα. ἐπαγγειλάμενος οὖν ἀντιστήσειν τοῖς ἀποδοῦσι τιμὴν ἠξίου ταχέως ἀνενεγκεῖν ταῦτα· πάντων δὲ προθύμως ποιησάντων ἀπολαβὼν τὰ διαρπασθέντα τοὺς δόντας ἀπεστέρησε τῆς ἐπαγγελίας.

Ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος οὐχ ὁμοίαν ἔσχε τῷ Περσεῖ τῆς ψυχῆς διάθεσιν, ἀλλ᾽ ὁ μὲν διὰ τὴν μεγαλοψυχίαν ἁρμόζουσαν ταῖς ἰδίαις ἐπιβολαῖς ἐκτήσατο βασιλείαν, ὁ δὲ διὰ τὴν σμικρολογίαν τούς τε Κελτοὺς ἀποτριψάμενος καὶ τἄλλα τούτοις ἀκόλουθα πράξας κατέλυσε πολυχρόνιον καὶ μεγάλην βασιλείαν.

Ὅτι ὁ Αἰμίλιος μετὰ τὴν φυγὴν Περσέως ἐπεζήτει τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν Πόπλιον Ἀφρικανόν, ὃς ἦν Αἰμιλίου κατὰ φύσιν υἱός, Σκιπίωνος δὲ τοῦ καταπολεμήσαντος Ἀννίβαν κατὰ θέσιν υἱιδοῦς, κομιδῇ νέος, ὡς ἂν περὶ τὸ ἑπτακαιδέκατον γεγονὼς ἔτος· ὃς ἐκ νέου τη-
581 λικούτοις ἀγῶσι συμπαρὼν καὶ τριβὴν λαμβάνων τῶν

55. Μαιδικὴν vertit Valesius, Μηδικὴν V 58. πεντακόσια] φ´ V 73. ἑξήκοντα] ξ´ V 86. ἀποτριψάμενος Wesselingius, ἀποτρεψάμενος V

κατὰ πόλεμον ἔργων, οὐχ ἧττων ἐγένετο τοῦ πάππου. οὐ μὴν ἀλλὰ τούτου εὑρεθέντος * εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπελύθη τῆς ἀγωνίας ὁ ὕπατος, ἔχων οὐ πατρὸς πρὸς υἱὸν ἀλλὰ καθάπερ ἐρωμανῆ τινα διάθεσιν πρὸς τὸ μειράκιον.

100 Ὅτι ὁ Αἰμίλιος φιλανθρώπως προσενεχθεὶς τῷ Περσεῖ, καὶ πρὸς τὰ σύνδειπνα παραλαβὼν καὶ τοῦ συνεδρίου μεταδιδούς, πᾶσιν ἐνεδείξατο πρὸς μὲν τοὺς ὑφισταμένους ὄντα βαρὺν ἑαυτόν, πρὸς δὲ τοὺς κρατηθέντας ἐπιεικῆ. τὴν παραπλησίαν δὲ διάθεσιν καὶ τῶν ἄλλων ζηλούντων, τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν οὐκ ἐπίφθονον εἶχεν ἡ Ῥώμη τοιούτοις χρωμένη τῶν ὅλων προστάταις.

Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις τῶν μεγίστων βασιλέων Ἀντιόχου καὶ Φιλίππου πολέμῳ περιγενόμενοι τοσοῦτον ἀπέσχον τοῦ τιμωρίαν λαμβάνειν παρ' αὐτῶν ὥστε μὴ μόνον συγχωρῆσαι τὰς βασιλείας ἔχειν, ἀλλὰ καὶ φίλους αὐτοὺς ποιήσασθαι. ἐν δὲ τούτοις τοῖς χρόνοις, προδιηγωνισμένοι πολλάκις πρὸς Περσέα καὶ κινδύνους μεγάλους ὑπομεμενηκότες, ἐπειδὴ τῆς Μακεδόνων βασιλείας ἐκράτησαν, ἐλευθέρας ἀφῆκαν τὰς ἁλούσας πόλεις παρὰ τὴν ἁπάντων προσδοκίαν. οὐ γὰρ οἷον τῶν ἄλλων ὑπέλαβεν ἄν τις, ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ Μακεδόνες ἤλπιζον ἀξιωθήσεσθαι τηλικαύτης φιλανθρωπίας, συνειδότες αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα παρανενομηκόσιν εἰς Ῥωμαίους· τετυχηκότες γὰρ ἐπὶ τοῖς πρότερον ἀγνοήμασι συγγνώμης εἰκότως ἂν τοῖς ὕστερον ἁμαρτήμασιν ὑπελάμβανον ἑαυτοὺς μηδένα λόγον δίκαιον εἰς ἔλεον καὶ παραίτησιν ἀπολελεῖφθαι. οὐ μὴν ἡ σύγκλητος ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐμνησικάκησεν, ἀλλὰ μεγαλοψύχως καὶ προσηκόντως ἑκάστοις προσηνέχθη. Περσέα μὲν γὰρ ἐκ προγόνων ὀφείλοντα χάριτας, ἐπειδὴ παρὰ τὰς συνθήκας ἄδικον ἐξήνεγκε πόλεμον, λαβόντες αἰχμάλωτον εἰς ἐλευθέραν ἀπέθεντο φυλακήν, ἐλάττονα δὲ τῶν παρανομημάτων λαμβάνοντες τιμωρίαν· τὸ δὲ τῶν Μακεδόνων ἔθνος εἰς δουλείαν δικαίως ἂν ἀγαγόντες, ἠλευθέρωσαν, οὕτως εὐγενῶς καὶ ταχέως προέμενοι τὴν εὐεργεσίαν ὥστε μηδὲ παρὰ τῶν ἐπταικότων δέησιν ἀναμεῖναι. ὁμοίως καὶ τῶν Ἰλλυριῶν πολέμῳ κρατήσαντες αὐτονόμους ἀφῆ-

581. 98. πατρὸς Valesius, πατρὸς πρὸς Toupius ad Longinum IX. 7., πρὸς V ἐρωμανῆ Valesius, ἐρωμένην V 10. ἀπέσχον] ἀπέσχοντο V 23. ἑαυτοὺς] immo ἑαυτοῖς 29. ἐλευθέραν Valesius cum Syncello p. 267. sive p. 643, 72. ed. Wess., ἐλευθέριαν eraso ι V 30. δὲ] γε Valesius 32. ἀγαγόντες Wesselingius, ἔχοντες V 35. ὁμοίως Valesius cum Syncello, ὅμως V

καν, οὐχ οὕτως ἀξίους ἡγούμενοι χάριτος τοὺς βαρβάρους ὡς ἑαυτοῖς προσήκειν νομίζοντες κατάρχειν εὐεργεσίας καὶ μὴ μεγάλα φρονεῖν ἐν ταῖς ἐξουσίαις.

Ὅτι ἔδοξε τῇ συγκλήτῳ τούς τε Μακεδόνας καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐλευθέρους ἀφεῖναι τὰ ἡμίση διδόντας ὧν πρότερον ἐτέλουν τοῖς ἰδίοις βασιλεῦσιν.

L. XXXI.

Ὅτι ὁ Περσεὺς εἰς τὸ κατάγειον ἐμβληθεὶς οἴκημα ἐκεῖ ἂν κατέστρεψε τὸν βίον, εἰ μὴ ὁ Αἰμίλιος προκαθήμενος τοῦ βουλευτηρίου καὶ τηρῶν τὸ τῇ βουλῆς ἀξίωμα etc. quae leguntur p. 516. 63. seq.

Ὅτι ὁ τῶν βαρβάρων Γαλατῶν στρατηγὸς ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ γενόμενος καὶ συναθροίσας τοὺς αἰχμαλώτους πρᾶξιν ἐπετελέσατο βαρβαρικὴν καὶ παντελῶς ὑπ ρήφανον· τούς τε γὰρ τοῖς εἴδεσι καλλίστους καὶ ταῖς ἡλικίαις ἀκμαιοτάτους καταστέψας ἔθυσε τοῖς θεοῖς, εἴ γέ τις τῶν θεῶν δέχεται τὰς τοιαύτας τιμάς· τοὺς δὲ ἄλλους πάντας κατηκόντισε, πολλῶν μὲν ἐν αὐτοῖς γνωριζομένων διὰ τὰς προγεγενημένας ἐπιξενώσεις, οὐδενὸς δὲ διὰ τὴν φιλίαν ἐλεουμένου. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἰ βάρβαροι παρ' ἐλπίδας κατορθώσαντες ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐχρήσαντο τοῖς εὐτυχήμασιν.

Ὅτι ὁ Εὐμένης ξενολογήσας τά τε ὀψώνια ἅπασιν ἀπέδωκε καὶ δωρεαῖς ἐτίμησε καὶ ἐπαγγελίαις ἐψυχαγώγει πάντας, ἐκκαλούμενος τὴν εὔνοιαν, οὐχ ὁμοίως τῷ Περσεῖ. ἐκεῖνος γὰρ δισμυρίων Γαλατῶν παραγενομένων εἰς τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον, ἀπετρίψατο τὴν τηλικαύτην συμμαχίαν, ἵνα φείσηται τῶν χρημάτων· ὁ δ' Εὐμένης οὐ λίαν εὐπορούμενος ξενολογῶν δωρεαῖς ἐτίμα τοὺς δυναμένους μάλιστα χρείας παρέχεσθαι. τοιγαροῦν ἐκεῖνος μὲν οὐ βασιλικὴν μεγαλοφροσύνην ἀλλ' ἰδιωτικὴν τοῦ τυχόντος ἀναλαβὼν μικροψυχίαν ἅμα τῇ βασιλείᾳ πάσῃ καὶ τὸν τηρηθέντα πλοῦτον ἐπεῖδεν αἰχμάλωτον, οὗτος δὲ τῆς νίκης πάντα δεύτερα τιθέμενος οὐ μόνον ἐκ μεγάλων κινδύνων ἐῤῥύσατο τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ πᾶν τὸ τῶν Γαλατῶν ἔθνος ὑποχείριον ἐποιήσατο.

Ὅτι ἔνιαι τῶν ἐπιβολῶν τοῦ Ἀντιόχου καὶ τῶν πράξεων βασιλικαὶ καὶ θαυμάσιαι τελέως ἦσαν, τινὲς δὲ πάλιν οὕτως εὐτελεῖς καὶ ληρώδεις ὥςθ' ὁλοσχερῶς ὑπὸ πάντων καταφρονεῖσθαι. συντελῶν γὰρ τοὺς ἀγῶνας

582. 52. καταστέψας Valesius, καταστρέψας V

πρῶτον μὲν ἐναντίαν τοῖς ἄλλοις βασιλεῦσιν ἔσχε προαίρεσιν. ἐκεῖνοι γὰρ αὔξοντες τὴν ἰδίαν βασιλείαν καὶ δυνάμεσι καὶ χρημάτων πλήθεσι, καθὸ οἷοί τ' ἦσαν ἐπεκρύπτοντο τὴν διαίρεσιν διὰ τὴν Ῥωμαίων ὑπεροχήν· οὗτος δὲ τὴν ἐναντίαν λαβὼν διάθεσιν συνήγαγε σχεδὸν ὑπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης τοὺς ἐπιφανεστάτους ἄνδρας εἰς τὴν πανήγυριν, πάντα τὰ τοῦ βασιλείου μέρη δια-
583 φερόντως ἐκόσμησεν, εἰς ἕνα δὲ τόπον ἀθροίσας καὶ καθάπερ ἐπὶ σκηνὴν ἀναβιβάσας τὴν βασιλείαν ἅπασαν ἐποίησε μηδὲν ἀγνοεῖν τῶν περὶ αὐτόν.

Ὅτι τοὺς πολυτελεῖς ἀγῶνας καὶ τὴν θαυμαστὴν πανήγυριν ἐκτελέσας ὁ Ἀντίοχος πάντας τοὺς πρὶν ὑπερέβαλεν· ὁ δὲ δι' αὐτοῦ χειρισμὸς πολλῆς εὐτελείας καὶ καταφρονήσεως ἦν οἰκεῖος. παρέτρεχε γὰρ παρὰ τὴν πομπὴν ἱππάριον ἔχων εὐτελὲς καὶ τοὺς μὲν προάγειν κελεύων, τοὺς δὲ ἐπέχειν, ἄλλους δὲ ὡς ἔτυχε διατάττων· ὥστε εἴ τις ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ διάδημα, μηδένα τῶν ἀγνοούντων πιστεῦσαι τοῦτον εἶναι τὸν βασιλέα τὸν τῶν ὅλων κύριον, ὁρῶντα μηδ' ὑπηρέτου μετρίου φαντασίαν ἔχοντα. ἐν δὲ τοῖς πότοις αὐτὸς ἐφιστάμενος ταῖς εἰσόδοις οὓς μὲν εἰσῆγεν, οὓς δὲ ἀνέκλινε, καὶ τοὺς διακόνους τοὺς τὰς παραθέσεις φέροντας διέταττεν. ἀκολούθως δὲ τούτοις προσιὼν τοῖς εὐωχουμένοις οἷ τύχοι ποτὲ μὲν ἐκάθιζε, ποτὲ δὲ προσανέπιπτε· καὶ ποτὲ μὲν ἀποτιθέμενος τὸν ψωμόν, ποτὲ δὲ νίπτων τὸ ποτήριον, ἀνεπήδα καὶ μετανίστατο, καὶ περιήει πάντα τὸν πότον, προπόσεις λαμβάνων ὀρθὸς καὶ τοῖς ἀκροάμασι προσπαίζων. καὶ δή ποτε προκοπτούσης ἐπὶ πολὺ τῆς ἑστιάσεως καὶ τῶν πλειόνων ἤδη κεχωρισμένων ἧκεν ὑπὸ τῶν μίμων εἰσφερόμενος περικεκαλυμμένος· τεθεὶς δὲ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπὸ τῶν συμπαιζόντων, μετὰ ταῦτα τῆς συμφωνίας προκαλουμένης ἀνεπήδα γυμνός, καὶ τοῖς μίμοις προσπαίζων ὠρχεῖτο τῶν ὀρχήσεων τὰς γέλωτα καὶ χλευασμὸν εἰωθυίας ἐπισπᾶσθαι, ὡς πάντας αἰσχυνθέντας ἐπὶ τοῖς πραττομένοις φεύγειν ἐκ τοῦ πότου, καὶ ἕκαστον τῶν ἀπηντηκότων ἐπὶ τὴν πανήγυριν, ὅτε μὲν εἰς τὴν ὑπερβολὴν τῆς χορηγίας ἐμβλέψαι καὶ τὴν ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ πομπείαις οἰκονομίαν καὶ διάταξιν τῶν ὅλων, κατα-

83. διαίρεσιν] αἵρεσιν Wesselingius 87. πάντα] καὶ πάντα Valesius, πάντα τε Reiskius, male omittens τὰ βασιλείου Salmasius, βασιλέως V et mox ἐκόσμησε.

583. 95. πομπὴν Valesius cum Polybio XXXI. 4. 4., σιωπὴν V 2. ἀνέκλινεν V 6. ψωμόν Valesius, ψομόν V 7. νίπτων] ῥίπτων Salmasius 8. πότον Valesius cum Polybio, τόπον V 12. εἰσφερόμενος Polybius, ἐκφερόμενος V

πλήττεσθαι καὶ θαυμάζειν καὶ τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασιλείαν, ὅτε δὲ εἰς αὐτὸν ἀτενίσαι καὶ τὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων κατεγνωσμένον, ἀπιστεῖν εἰ περὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν τοσαύτην ἀρετὴν καὶ κακίαν ὑπάρξαι δυνατόν ἐστιν.

Ὅτι τούτων συνελθόντων ἧκον οἱ τοῦ Γράκχου πρεσβευταὶ κατασκεψόμενοι τὴν βασιλείαν. οἷς ὁ βασιλεὺς ὡμίλησε φιλοφρόνως, ὥςτε μηδὲν ὑποπτεῦσαι περὶ αὐτοῦ πραγματικὸν ἢ διαφορᾶς ἔμφασιν ἔχον τῆς δοκούσης ὑποικουρεῖν ἐκ τῆς κατὰ τὴν Αἴγυπτον γενομένης προςκοπῆς: οὐκ ἦν δὲ τῇ προαιρέσει τοιοῦτος, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἀλλοτριώτατα διέκειτο πρὸς Ῥωμαίους.

Ὅτι τοῦ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως ἐκπεσόντος καὶ 584
πεζῇ ἀπερχομένου εἰς Ῥώμην, ἐγνώρισεν αὐτὸν ὁ Δημήτριος ὁ τοῦ Σελεύκου, καὶ θαυμάσας τὸ παράδοξον ἐποίησέ τι βασιλικὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς δεῖγμα τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως. παραχρῆμα γὰρ προχειρισάμενος βασιλικὴν ἐσθῆτα καὶ διάδημα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἵππον πολυτελῆ χρυσοφάλαρον, μετὰ τῶν ἰδίων παίδων ἀπήντησε τῷ Πτολεμαίῳ. συμμίξας δὲ αὐτῷ τῆς πόλεως ἀπὸ διακοσίων σταδίων καὶ φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, παρεκάλει κοσμηθέντα τοῖς τῆς βασιλείας παρασήμοις ἀξίαν ἑαυτοῦ ποιήσασθαι τὴν εἰς τὴν Ῥώμην εἴσοδον, ἵνα μὴ τελέως εὐκαταφρόνητος εἶναι δόξῃ. ὁ δὲ Πτολεμαῖος τὴν μὲν προθυμίαν ἀπεδέξατο, τοσοῦτον δὲ ἀπέσχε τοῦ δέξασθαί τι τῶν διδομένων ὥστε καὶ τὸν Δημήτριον ἠξίωσεν ἔν τινι τῶν κατὰ τὴν ὁδὸν πόλεων καταμεῖναι καὶ τοὺς περὶ τὸν Ἀρχίαν μετ' αὐτοῦ.

Ὅτι τοῦ Ἀντιπάτρου ταῖς ἀνάγκαις ἐναποθανόντος Ἀσκληπιάδην τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως τεταγμένον ἤγαγον βοῶντα διότι Τιμόθεος τοῦτο τὸ δρᾶμα συντέθεικε καὶ τὸ μειράκιον προκεκλημένος εἴη πρὸς ἄδικον καὶ ἀσεβῆ τιμωρίαν τἀδελφοῦ. τοῦ δὲ πλήθους τῶν ἡγεμόνων ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ἔννοιαν λαμβάνοντος τῆς ὅλης ῥᾳδιουργίας καὶ τοὺς ἀνήκεστα πάσχοντας ἐλεοῦντος, φοβηθέντες οἱ περὶ Τιμόθεον τοὺς λοιποὺς τῶν καταιτιαθέντων ἀπολύσαντες τῶν βασάνων κατ' ἰδίαν ἐπανείλαντο.

Ὅτι ὁ Φιλοπάτωρ κληθεὶς Ἀριαράθης διαδεξάμενος τὴν πατρῴαν βασιλείαν πρῶτον μὲν τὸν πατέρα μεγαλοπρεπῶς ἔθαψεν· ἔπειτα τῶν τε φίλων καὶ τῶν ἐφ' ἡγε-

23. ἀτενίσαι] ἀτενίσοι V 27. συνελθόντων] συντελεσθέντων Valesius 32. προςκοπῆς Wesselingius, προκοπῆς V

584. 40. ἐσθῆτα V 50. τινι Valesius, τῇ V 55. συντέθεικε Reiskius, συντέθηκε V 57. ἐκ τοῦ] ἐκ τούτου V

μονίας τεταγμένων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὑποτεταγμένων τὴν καθήκουσαν ἐπιμέλειαν ποιησάμενος μεγάλην εὔνοιαν παρὰ τοῖς πλήθεσιν ἀπηνέγκατο.

Ὅτι τὸν Μιθροβουζάνην ἐπὶ τὴν πατρῴαν ἀρχὴν καταγαγόντος Ἀριαράθους Ἀρταξίας ὁ τῆς Ἀρμενίας βασιλεὺς οὐκ ἀφιστάμενος τῆς ἐξ ἀρχῆς πλεονεξίας πρέσβεις ἀπέστειλε πρὸς Ἀριαράθην, παρακαλῶν συμφρονῆσαι, καὶ τῶν νεανίσκων ἑκάτερον τὸν παρ' ἑαυτοῦ διαχειρισάμενον διελέσθαι τὴν Σωφηνήν. ὁ δὲ Ἀριαράθης πολὺ κεχωρισμένος τῆς τοιαύτης ῥᾳδιουργίας τοῖς πρεσβευταῖς ἐπέπληξε, καὶ πρὸς Ἀρταξίαν ἔγραψε παρακαλῶν αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν τοιούτων ἔργων. Ἀριαράθης μὲν οὖν ἀκολούθως οὕτω γενηθείσης τῆς πράξεως οὐ μετρίως ηὔξησε τὴν περὶ αὐτοῦ δόξαν· ὁ δὲ Μιθροβουζάνης διὰ τὴν θαυμαζομένην τοῦ καταγαγόντος αὐτὸν πίστιν καὶ καλοκἀγαθίαν ἐκράτησε τῆς πατρῴας ἀρχῆς.

Ὅτι ὁ Αἰμίλιος ὁ Περσέα καταπολεμήσας τιμητὴς ὢν καὶ σχεδὸν ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι τῆς ἀρετῆς πρωτεύων
585 τῶν πολιτῶν ἐτελεύτησεν. ὡς δὲ ἡ περὶ αὐτοῦ φήμη τῆς τελευτῆς διεδόθη καὶ συνήγγιζεν ὁ τῆς ἐκφορᾶς καιρός, τοιαύτην συνέβη γενέσθαι πάσης τῆς πόλεως συμπάθειαν ὥστε μὴ μόνον τοὺς ἐργαστηριακοὺς καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον συντρέχειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὴν σύγκλητον ὑπερθέσθαι τοὺς χρηματισμούς. ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ τῶν περιοικουσῶν τὴν Ῥώμην πόλεων ὅσαις ὁ χρόνος τὴν ἀναστροφὴν ἐδίδου ἐλθεῖν πρὸς τὸν τῆς ἐκφορᾶς καιρόν, καὶ τῶν τὴν εἰς τὴν Ῥώμην τιμὴν σχεδὸν τιμὴν μετὰ προθυμίας, ἅμα θεασόμενοι καὶ τιμήσοντες τὸν μετηλλαχότα.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Αἰμίλιος οἷος ἐν τῷ ζῆν ὑπάρχειν τὴν τύχην ἐδοξάζετο, τοιοῦτον ἀπέλιπε τὸν βίον μεταλλάττων. πλεῖστον γὰρ τῶν καθ' αὐτὸν ἐξ Ἰβηρίας χρυσὸν κομίσας εἰς τὴν Ῥώμην, μεγίστων δὲ θησαυρῶν τῶν κατὰ Μακεδονίαν ἐγκρατὴς γενόμενος, πλείστης δὲ περὶ τὰ προειρημένα τετευχὼς ἐξουσίας, τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ σφετερίσασθαί τι τῶν χρημάτων ὥστε μετὰ τὴν τελευτὴν τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ τοὺς δοθέντας εἰς υἱοθεσίαν διαδεξαμένους τὴν κληρονομίαν ἐκ πάντων τῶν ἐπίπλων μὴ δύνασθαι διαλῦσαι τῇ γυναικὶ τὴν φέρνην, εἰ μὴ καὶ τῶν ἐγγείων κτημάτων ἔνια προσαπέδοντο. διὸ καὶ πολ-

74. ἑαυτοῦ] immo ἑαυτῷ 80. αὐτοῦ] malim αὐτὸν

585. 87. αὐτοῦ φήμη τῆς τελευτῆς] nonne τῆς τελευτῆς αὐτοῦ φήμη? 94. καὶ τῶν τὴν εἰς τὴν Ῥώμην τιμὴν σχεδὸν τιμὴν] κατήντων εἰς τὴν Ῥώμην σχεδόν τι πανδημεὶ? 100. αὐτὸν V

4. ἀπέσχε] ἀπέσχετο V

λοῖς ἔδοξεν ὑπερβεβηκέναι κατὰ τὴν ἀφιλαργυρίαν τοὺς παρὰ τοῖς Ἕλλησι περὶ τοῦτο τὸ μέρος θαυμασθέντας Ἀριστείδην τε καὶ Ἐπαμινώνδαν. ἐκείνους μὲν γὰρ διδομένων χρημάτων ἐπὶ τῷ λυσιτελεῖ τῶν διδόντων ἀπέχεσθαι τῆς δωρεᾶς, τοῦτον δὲ αὐτὸν ἐξουσίαν ἔχοντα λαβεῖν ὁπόσα βούλοιτο μηδενὸς τῶν τοιούτων ἐπιθυμῆσαι. εἰ δὲ ἄπιστόν τισι φαίνεται τὸ λεγόμενον, ἐκεῖνο λογίζεσθαι, ὅτι οὐ χρὴ τὴν τῶν ἀρχαίων ἀφιλαργυρίαν ἐκ τῆς νῦν Ῥωμαίων πλεονεξίας τεκμαίρεσθαι. ἐπὶ γὰρ τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου μεγίστην ὁρμὴν τοῦτο τὸ ἔθνος ἐσχηκέναι δοκεῖ πρὸς τὴν τοῦ πλείονος ἐπιθυμίαν. ἐπεὶ δὲ περὶ ἀνδρὸς νῦν ἐμνήσθην ἀγαθοῦ, βούλομαι βραχέα διελθεῖν περὶ τῆς Σκιπίωνος διαγωγῆς τοῦ Νομαντίαν ὕστερον κατασκάψαντος, ὅπως μὴ παράδοξός τισιν ἡ προκοπὴ τούτου δόξῃ γεγονέναι κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους, ἀγνοουμένης τῆς κατὰ τὴν νεότητα περὶ τὰ κάλλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων σπουδῆς. Πόπλιος τοίνυν Σκιπίων Αἰμιλίου μὲν τοῦ Περσέα θριαμβεύσαντος ἦν κατὰ φύσιν υἱός, καθάπερ ἤδη προείρηται, δοθεὶς δὲ εἰς υἱοθεσίαν Σκιπίωνι τῷ παιδὶ τοῦ τὸν Ἀννίβαν καὶ Καρχηδονίους καταπολεμήσαντος ἔσχε κατὰ θέσιν πάππον Σκιπίωνα τὸν Ἀφρικανὸν προσαγορευθέντα, μέγιστον τῶν πρὸ αὐτοῦ Ῥωμαίων. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς ῥίζης γεγονὼς καὶ τηλικοῦτο βάρος οἰκίας καὶ γένους διαδεδεγμένος, ἄξιος ἐφάνη τῆς τῶν προγόνων δόξης. ἐκ παίδων γὰρ Ἑλληνικῆς παιδείας ἐπὶ πολὺ μεταλαβών, καὶ γεγονὼς κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν, 586
ἔδωκεν ἑαυτὸν πρὸς τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ λόγους, λαβὼν ἐπιστάτην Πολύβιον τὸν Μεγαλοπολίτην τὸν τὰς ἱστορίας συντεταγμένον. τούτῳ δὲ συμβιώσας, καὶ πάσης ἀρετῆς ζηλωτὴς γενόμενος, οὐχ οἷον τῶν ἡλικιωτῶν ἀλλὰ καὶ τῶν πρεσβυτέρων πάντων πολὺ προέσχε σωφροσύνῃ καὶ καλοκἀγαθίᾳ καὶ μεγαλοψυχίᾳ καὶ καθόλου πᾶσι τοῖς τῆς ἀρετῆς γένεσι. καίτοι γ' ἐν ἀρχαῖς πρὸ τοῦ φιλοσοφίας ἅψασθαι διάληψιν ἔσχε παρὰ τοῖς πολλοῖς ὡς νωθρὸς ὢν τὴν ψυχὴν καὶ τοῦ βάρους τῆς οἰκίας οὐκ ἀξιόχρεως διάδοχος καὶ προστάτης. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἡλικίας οἰκείως πρῶτον ἤρξατο περιποιεῖσθαι τὴν ἐπὶ σωφροσύνῃ δόξαν. πολλὴ γάρ τις ὁρμὴ πρὸς τὰς ἀνέδην ἡδονὰς καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀκολασίας τοῖς τότε νέοις ἐνεπεπτώκει. οἳ μὲν γὰρ εἰς ἐρωμένους, οἳ δὲ εἰς ἑταίρας, οἳ δὲ εἰς ἀκροάματα παντοδαπὰ καὶ πότους καὶ καθόλου τὴν ἐπὶ τούτοις πολυτέλειαν ἐξεκέ-

586. 51. ἀνέδην] ἀναίδην **V**

χυντο. ἐν γὰρ τῷ Περσικῷ πολέμῳ χρόνον πλείονα διατρίψαντες ταχέως ἐξήλωσαν τῶν Ἑλλήνων τὴν περὶ τοῦτο τὸ μέρος εὐχέρειαν, ἄλλως τε καὶ χρημάτων εὐπορηκότες καὶ χορηγὸν ἀξιόχρεων τὸν πλοῦτον ἔχοντες ταῖς πρὸς τὰς ἡδονὰς δαπάναις.

Ὅτι ὁ Σκιπίων ὁρμήσας ἐπὶ τὴν ἐναντίαν ἀγωγὴν τοῦ βίου, καὶ πάσαις ταῖς τῆς φύσεως ἐπιθυμίαις ὥσπερ τισὶ θηρίοις ἀντιταξάμενος, ἐπ' οὐδ' ὅλοις πέντε ἔτεσι περιεποιήσατο πάνδημον καὶ συγχωρουμένην τὴν ἐπ' εὐταξίᾳ σωφροσύνην. ταύτης δ' αὐτῷ συμφώνως μαρτυρουμένης καὶ παρὰ πᾶσι μεγάλης ἐπισημασίας τυγχανούσης, ὥρμησεν ἐπὶ τὸ μεγαλοψυχίᾳ καὶ τῇ περὶ τὰ χρήματα ἐλευθεριότητι διενεγκεῖν τῶν ἄλλων. πρὸς δὲ τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἀρετῆς εἶχε μὲν καὶ τὸ ἦθος τοῦ κατὰ φύσιν πατρὸς Αἰμιλίου πρὸς μίμησιν κάλλιστον ἀρχέτυπον, καὶ καθόλου τὴν μετ' ἐκείνου συμβίωσιν πεποιημένος, προεῖχεν ἤδη τι τῶν προὔργου καὶ προὐτετύπωτο. οὐκ ὀλίγα δὲ αὐτῷ συνήργησε καὶ ταὐτόματον, παρασχόμενον ἀφορμὰς τοῦ ταχὺ περιβόητον αὐτοῦ γενέσθαι τὴν ἀφιλαργυρίαν. Αἰμιλία γάρτοι μεγάλου Σκιπίωνος, ἀδελφὴ δὲ τοῦ Περσέα καταπολεμήσαντος Αἰμιλίου, μετήλλαξε τὸν βίον ἀπολιποῦσα μεγάλην οὐσίαν, ἧς οὗτος ὑπῆρξε κληρονόμος. ἐν τούτοις οὖν πρώτην ἔδωκε πεῖραν τῆς ἰδίας προαιρέσεως ἐκ περιστάσεως τοιαύτης. ἡ γὰρ μήτηρ αὐτοῦ Παπειρία πολὺ πρὸ τῆς τοῦ πατρὸς τελευτῆς ἐτύγχανε κεχωρισμένη μὲν ἀπὸ τἀνδρός· κατ' ἰδίαν δὲ διάγουσα τὴν τοῦ βίου χορηγίαν ἐλλειπεστέραν εἶχε τῆς περὶ αὐτὴν εὐγενείας. ἡ δὲ τοῦ κατὰ θέσιν πατρὸς μήτηρ τὴν κληρονομίαν ἀπολιποῦσα χωρὶς τῆς ἄλλης εὐπορίας μεγάλην ἐσχήκει περικοπὴν κόσμου περὶ αὑτὴν καὶ θεραπαινίδων καὶ τῶν ἄλλων, ὡς ἂν συνηκμακυῖα τῷ τε βίῳ καὶ τῇ τύχῃ τοῦ μεγάλου Σκιπίωνος. ταύτην ἅπασαν τὴν κατασκευὴν πολλῶν οὖσαν ταλάντων φέρων ἐδωρήσατο τῇ μητρί. ἧς κατὰ τὰς ἐπι-
587 σήμους ἐξόδους χρωμένης τῇ δοθείσῃ χορηγίᾳ καὶ λαμπρότητι, τὸ μὲν πρῶτον ἐν ταῖς γυναιξίν, εἶτα ἐν τοῖς

65. σωφροσύνην] καὶ σωφροσύνῃ δόξαν Polybius XXXII. 11. 8. 68. τὸ μεγαλοψυχίᾳ Wesselingius ex Polybio, τὴν μεγαλοψυχίαν V 74. προὐτετύπωτο Schaeferus ad Dionysium p. 28., προϋπετυποῦτο V 76. τὴν ἀφιλαργυρίαν Reiskius, τὴν abest V 77. τοι] ἡ τοῦ Schaeferus ad Bosii Ell. p. 93.: apud Polybium est γυνὴ τοῦ — Σκιπίωνος, ut scribendum videatur ἡ τοῦ μεγάλου μὲν γυνὴ Σ.: γυνὴ μὲν τοῦ — Σ. Reiskius ἀδελφὴ δὲ Reiskius, ἀδελφιδῆ V: ἀδελφὴ recte scriptum apud Polybium 82. Παπειρία Valesius, Πασειρία V 88. περικοπὴν Valesius, προκοπὴν V αὑτὴν] αὐτὴν V

ἀνδράσι καθ' ὅλην τὴν πόλιν περιβόητος ἦν ἡ χρηστότης καὶ μεγαλοψυχία τοῦ νεανίσκου καὶ τὸ σύνολον πρὸς τὴν τεκοῦσαν ὁσιότης. τοῦτο δὲ κατὰ πᾶσαν πόλιν κρίνοιτ' ἂν καλὸν καὶ θαυμαστόν, μάλιστα δὲ παρὰ Ῥωμαίοις, παρ' οἷς οὐδεὶς οὐδενὶ δίδωσι τῶν ὑπαρχόντων εὐχερῶς ἑκὼν οὐδέν. μετὰ δὲ ταῦτα ταῖς Σκιπίωνος τοῦ μεγάλου θυγατράσι προσοφειλομένων εἰς τὴν φέρνην πολλῶν χρημάτων, καὶ τῶν Ῥωμαίων πάντων εἰθισμένων ἐν τρισὶν ἔτεσι κατὰ μέρος ἀποδιδόναι τὰς φέρνας, οὗτος εὐθέως ἁπάσας ἀπέλυσεν. ἑξῆς δὲ μεταλλάξαντος Αἰμιλίου τοῦ κατὰ φύσιν πατρός, καὶ τούτῳ τε καὶ τῷ Φαβίῳ τοῖς δοθεῖσιν εἰς υἱοθεσίαν ἀπολιπόντος τὴν οὐσίαν, ἐποίησεν ὁ Σκιπίων καλόν τι καὶ μνήμης ἄξιον. ὁρῶν γὰρ τὸν ἀδελφὸν ἑαυτοῦ καταδεέστερον ὄντα τοῖς χρήμασιν, ἐπεχορήγησεν αὐτῷ τὴν ἰδίαν μερίδα τῆς κληρονομίας, οὔσης ὑπὲρ ἑξήκοντα τάλαντα τῆς τιμήσεως, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἐποίησεν ἴσην ἑαυτῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν γενέσθαι τὴν ὅλην ὕπαρξιν. ἀποδοχῆς δὲ τυγχάνων καὶ φήμης παρὰ πᾶσι θαυμασιώτερόν τι διεπράξατο. τοῦ γὰρ ἀδελφοῦ Φαβίου μονομαχίας βουλομένου ποιεῖν ἐπὶ τῷ πατρί, μὴ δυναμένου δὲ ὑποδέξασθαι τὴν δαπάνην διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀναλισκομένων εἰς ταῦτα χρημάτων, τὴν ἡμίσειαν τῶν ἀναλωμάτων ἔδωκεν ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας. ἀποθανούσης δὲ τῆς μητρὸς τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ κομίσασθαί τι τῶν πρότερον δωρηθέντων ὥστε καὶ ταῦτα καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν συνεχώρησεν ἔχειν ταῖς ἀδελφαῖς, οὐ προσηκούσης αὐταῖς κατὰ νόμον τῆς κληρονομίας. ἀεὶ δὲ καὶ μᾶλλον περίβλεπτος ἐγένετο κατὰ τὴν πόλιν, ἀναντίῤῥητον ἀπολαμβάνων ἔπαινον χρηστότητος καὶ μεγαλοψυχίας, οὐχ οὕτω τῷ πλήθει τῶν χρημάτων τὸ προκείμενον κατεργασάμενος ὡς τῷ καιρῷ τῆς δωρεᾶς καὶ τῷ χειρισμῷ τῆς προθέσεως. τὴν δὲ σωφροσύνην περιεποιήσατο δαπανήσας μὲν οὐδέν, τῶν δὲ ἐπιθυμιῶν ἀποσχόμενος προσωφελήθη τήν τε σωματικὴν ὑγίειαν καὶ τὴν εὐεξίαν, ἥτις αὐτῷ πάντα τὸν βίον συμπαραμείνασα καλὰς ἀμοιβὰς καὶ χάριτας ἀπέδωκε. τοῦ δὲ κατὰ τὴν ἀνδρείαν μέρους, ὅπερ ἐστὶν ἀναγκαιότατον παρὰ πᾶσι μέν, μάλιστα δὲ Ῥωμαίοις, ἐξεπόνησε καὶ τοῦτο περιττῶς, ἀφορμὴν δούσης αὐτῷ μεγάλην τῆς τύχης. τῶν γὰρ κατὰ τὴν Μακεδονίαν βασιλέων πλείστην πεποιημένων σπουδὴν περὶ τὰς κυνηγεσίας, πάντας ὑπερέβαλε.

587. 12. πρὸς Reiskius, τὴν πρὸς V 20. ἀπέσχε] ἀπέσχετο V et Polybius 26. οὕτως V 33. τοῦ δὲ κατὰ τὴν ἀνδρείαν μέρους] λοιποῦ δ' ὄντος τοῦ κατὰ τὴν ἀνδρείαν Polybius

Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι καταπολεμήσαντες τὸν Περσέα τῶν μετασχόντων τοῦ πολέμου τοῖς Μακεδόσι τοὺς μὲν ἐκόλασαν, τοὺς δὲ ἀπήγαγον εἰς τὴν Ῥώμην. τῶν δὲ κατὰ τὴν Ἤπειρον λαβὼν ἐξουσίαν Χάροψ διὰ τὸ δοκεῖν εἶναι φιλορώμαιος τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγα καὶ πεφεισμένως εἰς αὐτοὺς ἐξημάρτανεν· ἀεὶ δὲ προβαίνων τῇ παρανομίᾳ εἰς τέλος ἐλυμήνατο τὰ κατὰ τὴν Ἤπειρον. οὐ γὰρ
588 διέλειπεν αἰτίας ψευδεῖς ἐπιφέρων τοῖς εὐπορωτάτοις, καὶ τοὺς μὲν φονεύων, τοὺς δὲ φυγαδεύων καὶ τὰς οὐσίας δημεύων. οὐ μόνον δὲ τοὺς ἄνδρας ἠργυρολόγησεν, ἀλλὰ καὶ τὰς γυναῖκας διὰ τῆς μητρὸς Φιλώτας· πάνυ γὰρ εὐφυὲς ἐγένετο καὶ τοῦτο τὸ πρόσωπον εἰς ὠμότητα καὶ παρανομίαν πλείονα ἢ κατὰ γυναῖκα. καὶ πολλοὺς εἰσήγαγεν εἰς τὸν δῆμον καταιτιασάμενος φρονεῖν ἀλλότρια Ῥωμαίων· καὶ πάντων κατέγνωσαν θάνατον.

Ὅτι Ὀροφέρνης τὸν ἀδελφὸν Ἀριαράθην ἐκβαλὼν τῆς ἀρχῆς τοῦ μὲν νουνεχῶς ἕκαστα διοικεῖν καὶ ταῖς εὐεργεσίαις καὶ φιλανθρωπίαις ἐκκαλεῖσθαι τὰ πλήθη πρὸς εὔνοιαν πλεῖστον ὅσον ἀπέσχεν, ἀργυρολογῶν δὲ καὶ πολλοὺς ἐπαναιρούμενος πεντήκοντα μὲν ταλάντοις ἐστεφάνωσε Τιμόθεον, ἑβδομήκοντα δὲ ταλάντοις Δημήτριον τὸν βασιλέα, καὶ χωρὶς τούτων ἑξακόσια τάλαντα, προσεπαγγειλάμενος καὶ τὰ λοιπὰ τετρακόσια δώσειν ἐν ἑτέρῳ καιρῷ. ὁρῶν δὲ τοὺς Καππάδοκας ἀλλοτρίως διακειμένους, ἐνήρξατο πάντας ἀργυρολογεῖν καὶ τὰς οὐσίας τῶν ἐπιφανεστάτων εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναλαμβάνειν. ἀθροίσας δὲ χρημάτων πλῆθος τετρακόσια τάλαντα παρέθετο Πριηνεῦσι πρὸς τὰ τῆς τύχης παράλογα· ἅπερ ὕστερον ἀπέδωκαν.

Ὅτι ὁ πρεσβύτερος Πτολεμαῖος ταχὺ διὰ τὸ μέγεθος τῆς στρατιᾶς συγκλείσας τὸν ἀδελφὸν εἰς πολιορκίαν καὶ πεῖραν πάσης ἀπορίας λαβεῖν ἀναγκάσας, ἐπανελέσθαι μὲν αὐτὸν οὐκ ἐτόλμησεν, ἅμα μὲν διὰ τὴν χρηστότητα καὶ διὰ τὸ τῆς φύσεως συγγενές, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸν ἀπὸ Ῥωμαίων φόβον, συνεχώρησε δὲ αὐτῷ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ συνθήκας ἐποιήσατο καθ' ἃς ἔδει Κυρήνην ἔχοντα τὸν νεώτερον εὐδοκεῖν καὶ σίτου πλῆθος τακτὸν λαμβάνειν κατ' ἐνιαυτόν. καὶ τὰ κατὰ τοὺς βασιλεῖς εἰς πολλὴν ἀλλοτριότητα καὶ κινδύνους ἀπηλπισμένους προαχθέντα παραδόξου καὶ φιλανθρώπου συλλύσεως ἔτυχε.

Ὅτι οἱ περὶ τὸν Ὀροφέρνην, ἐπὶ τὸ χεῖρον αὐτοῖς

588. 63. ἑξακόσια] χ' V 73. στρατιᾶς] στρατείας V
82. ἀπηλπισμένους] ἀπελπισμένους V

τῶν πραγμάτων προβαινόντων, ἔσπευδον ἀποδοῦναι τοὺς μισθούς, φοβούμενοι μὴ στασιάζειν ἐπιχειρήσωσιν. ἀπορούμενος δὲ τὸ παρὸν χρημάτων ἠναγκάσθη ἱεροσυλῆσαι τὸ τοῦ Διὸς ἱερόν, ὃ καθίδρυται μὲν ὑπὸ τὸ καλούμενον ὄρος Ἀριάδνης, ἄσυλον δ' ἦν ἐκ παλαιῶν χρόνων. τοῦτο μὲν ἐσύλησε, καὶ τὰ προσοφειλόμενα τῶν ὀψωνίων ἀπέδωκεν.

Ὅτι Προυσίας ὁ Βιθυνῶν βασιλεὺς ἀποτυχὼν τῆς ἐπιβολῆς τῆς περὶ τὸν Ἄτταλον τὸ πρὸ τῆς πόλεως τέμενος τὸ καλούμενον Νικηφόριον διέφθειρε καὶ τὸν νεὼν ἐλυμήνατο. ἐσύλησε δὲ καὶ τοὺς ἀνδριάντας καὶ τὰ τῶν θεῶν ξόανα καὶ τὸ περιβόητον ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, δοκοῦν ἔργον εἶναι Φυρομάχου, περιττῶς κατεσκευασμένον, καὶ τὰ ἱερὰ πάντα ἐσύλα. ἀνθ' ὧν 589
αὐτῷ ταχὺ τὸ δαιμόνιον ἐπεσήμαινε· τῆς γὰρ δυνάμεως δυσεντερίᾳ περιπεσούσης οἱ πλεῖστοι τῶν στρατιωτῶν διεφθάρησαν. παραπλήσιον δέ τι συνέβη καὶ περὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν· τοῦ γὰρ στόλου χειμῶνι παραλόγῳ περιπεσόντος ἐν τῇ Προποντίδι συνέβη τῶν νεῶν πολλὰς μὲν αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσιν ὑπὸ τῆς θαλάσσης καταποθῆναι, τινὰς δὲ πρὸς τὴν γῆν ἐκπεσόντας ναυαγῆσαι. καὶ τὰς πρώτας ἀμοιβὰς τῆς εἰς τὸ θεῖον ἀσεβείας τοιαύτας ἐκομίσατο.

Ὅτι οἱ Κρῆτες καταπλεύσαντες εἰς Σίφνον προσέβαλον τῇ πόλει, καὶ τὰ μὲν καταπληξάμενοι τὰ δὲ ἐξαπατήσαντες παρεδέχθησαν ἐντὸς τῶν τειχῶν· δόντες δὲ πίστιν ὥστε μηδὲν ἀδικήσειν, χρώμενοι δὲ τῇ συνήθει τοῖς Κρησὶν ἀθεσίᾳ, τήν τε πόλιν ἐξηνδραποδίσαντο καὶ τοὺς τῶν θεῶν ναοὺς συλήσαντες εἰς Κρήτην, κατάγομοι ταῖς ὠφελείαις ὄντες. ταχὺ δὲ τῆς παρανομίας αὐτοῖς τὸ θεῖον ἐπέθηκε τὴν δίκην, παραδόξως τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν ἐπισημηναμένου τοῦ δαιμονίου. συναναγκασθέντες γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων νυκτὸς ποιήσασθαι τὸν ἔκπλουν διὰ τὸ δεδιέναι τὰ μεγέθη τῶν σκαφῶν, μεγάλου πνεύματος ἐπιῤῥάξαντος οἱ πλεῖστοι μὲν ὑποβρύχιοι κατεπόθησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, τινὲς δὲ ταῖς πρὸς τῇ γῇ πέτραις προσραχθέντες ἀπώλοντο, παντελῶς δὲ ὀλίγοι διεσώθησαν οἱ τῆς κατὰ τοὺς Σιφνίους ἀθεσίας μὴ μετασχόντες.

97. Ἀσκληπιοῦ] Ἀσκληπίου V

589. 99 ἐπεσήμαινε] malim ἐπεσήμηνε 14. Κρήτην] ἀπῆεσαν addidit Valesius, aptius positurus ἀπῆραν vel ἀπέπλευσαν

L. XXXII.

Ὅτι Φίλιππος ὁ Ἀμύντου δουλεύουσαν Ἰλλυριοῖς τὴν ἡγεμονίαν παραλαβὼν τοῖς ὅπλοις ἅμα καὶ τῇ κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀγχινοίᾳ τὴν βασιλείαν ἀνεκτήσατο, ταύτην δὲ μεγίστην τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην δυναστειῶν κατεσκεύασεν, ἐπιεικῶς προςφερόμενος τοῖς κρατηθεῖσιν. Ἀθηναίους γὰρ ἀμφιςβητοῦντας τῆς ἡγεμονίας νικήσας ἐπιφανεῖ μάχῃ, τοὺς μὲν τετελευτηκότας τῶν ἡττημένων, ἀτάφους ἀπολελειμμένους, μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἐκήδευσε, τοὺς δὲ ἁλόντας ὑπὲρ διςχιλίους ὄντας τὸν ἀριθμὸν ἄνευ λύτρων ἀπέλυσεν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα. τοιγαροῦν οἱ περὶ τῆς ἡγεμονίας διὰ τῶν ὅπλων ἀγωνισάμενοι διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς ἐπιείκειαν ἑκουσίως ἐξεχώρησαν τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς, ὁ δὲ διὰ πολλῶν ἀγώνων καὶ κινδύνων μὴ δυνάμενος τυχεῖν τῆς ἀρχῆς διὰ μιᾶς φιλανθρωπίας ἔλαβε παρὰ τῶν πολεμίων ἐθελοντὴν τὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν, καὶ τὴν τελευταίαν τῆς βασιλείας παραμονὴν τῷ φόβῳ κατέσχε, κατασκάψας πόλιν μυρίανδρον τὴν Ὄλυνθον. ὁμοίως δὲ τούτῳ καὶ ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος Θήβας μὲν ἁρπάσας τῇ ταύτης τῆς πόλεως
590 ἀπωλείᾳ τοὺς πρὸς νεωτερισμὸν ὁρμωμένους Ἀθηναίους τε καὶ Λακεδαιμονίους τῆς ἀποστάσεως ἀπέτρεψεν, ἐν δὲ τοῖς πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμοις ἐπιεικέστατα χρώμενος τοῖς αἰχμαλώτοις οὐ μόνον ἀνδρείᾳ ἀλλὰ καὶ ἡμερότητι περιβοήτῳ τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντας ἐπιθυμητὰς ἔσχε τῆς ἰδίας ἀρχῆς. ἐν δὲ τοῖς νεωτέροις χρόνοις Ῥωμαῖοι τῆς τῶν ὅλων ἡγεμονίας ὀρεχθέντες συνεστήσαντο μὲν αὐτὴν διὰ τῆς τῶν ὅπλων ἀνδρείας, πρὸς αὔξησιν δὲ μεγίστην ἤγαγον ἐπιεικέστατα χρώμενοι τοῖς καταπολεμηθεῖσι. τοσοῦτον γὰρ ἀπέσχον τῆς κατὰ τῶν ὑποπεπτωκότων ὠμότητος καὶ τιμωρίας ὥστε δοκεῖν μὴ ὡς πολεμίοις ἀλλ' ὡς εὐεργέταις καὶ φίλοις προςφέρεσθαι. οἱ μὲν γὰρ κρατηθέντες προςεδόκων τῆς ἐσχάτης ἔχεσθαι τιμωρίας, ὡς πολέμιοι γεγονότες, οἱ δὲ κρατοῦν-

590. 58. ἔχεσθαι] τεύξεσθαι **Valesius, ut est 603. 5.**

τες ὑπερβολὴν ἐπιεικείας ἑτέροις οὐκ ἀπέλειπον. οἷς μὲν γὰρ πολιτείας μετέδοσαν, οἷς δὲ ἐπιγαμίας συνεχώρησαν, τισὶ δὲ τὴν αὐτονομίαν ἀπέδοσαν, οὐδενὶ μνησικακήσαντες πικρότερον τοῦ δέοντος. τοιγαροῦν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἡμερότητος οἵ τε βασιλεῖς καὶ αἱ πόλεις καὶ συλλήβδην τὰ ἔθνη πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ηὐτομόλησαν. οὗτοι δὲ σχεδὸν τὴν ἀρχὴν πάσης τῆς οἰκουμένης ἔχοντες, ταύτην ἠσφαλίσαντο φόβῳ καὶ τῇ τῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων ἀπωλείᾳ. Κόρινθον γὰρ] κατέσκαψαν, καὶ τοὺς κατὰ τὴν Μακεδονίαν ἐρριζοτόμησαν, οἷον τὸν Περσέα, καὶ Καρχηδόνα κατέσκαψαν καὶ ἐν Κελτιβηρίᾳ τὴν Νομαντίαν, καὶ πολλοὺς κατεπλήξαντο.

Ὅτι σφόδρα οἱ Ῥωμαῖοι φιλοτιμοῦνται δικαίους ἐνίστασθαι τοὺς πολέμους καὶ μηδὲν εἰκῇ καὶ προπετῶς περὶ τῶν τοιούτων ψηφίζεσθαι.

Ὅτι Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς κληθεὶς ὕστερον, τότε δὲ χιλίαρχος ὤν, τῶν ἄλλων τοὺς εἰς ὁμολογίαν καὶ ὅρκους καταντήσαντας παρασπονδούντων καὶ τὴν δοθεῖσαν πίστιν ἀθετούντων, οὗτος τοὐναντίον μάλιστα τὰς δοθείσας πίστεις τοῖς πολιορκουμένοις ἐτήρει καὶ τοῖς ἑαυτοὺς ἐγχειρίζουσιν ἐπιεικῶς προςεφέρετο. διὸ καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ φήμης δικαίας διαδιδομένης κατὰ τὴν Λιβύην, οὐθεὶς τῶν πολιορκουμένων ἐνεπίστευεν αὑτόν, εἰ μὴ Σκιπίωνι συντίθοιτο τὰς ὁμολογίας.

Ὅτι κατὰ τὴν μάχην τριῶν Ῥωμαίων πεσόντων, καὶ τούτων ἀτάφων γεγονότων, πάντες χαλεπῶς ἔφερον ἐπὶ τῇ τῶν ἀνδρῶν ἀπωλείᾳ τε καὶ στερήσει τῆς ταφῆς. ὁ δὲ Σκιπίων συγχωρήσαντος τοῦ ὑπάτου διὰ γραμμάτων παρεκάλεσε τὸν Ἀσδρούβαν θάψαι τοὺς ἄνδρας. οὗ ποιήσαντος τὸ παρακληθέν, καὶ μετὰ μεγάλης τιμῆς κηδεύσαντος τοὺς ἄνδρας, καὶ τὰ ὀστέα πέμψαντος πρὸς τὸν ὕπατον, ὁ Σκιπίων προέκοπτε τῇ δόξῃ, ὡς ἂν καὶ παρὰ τοῖς πολεμίοις μεγάλης τυγχάνων ἀποδοχῆς.

Ὅτι ὁ Ψευδοφίλιππος περιβοήτῳ μάχῃ νικήσας Ῥωμαίους ἐξετράπη πρὸς ὠμότητα καὶ παρανομίαν τυραννικήν. πολλοὺς μὲν γὰρ τῶν εὐπόρων ἀνεῖλεν ἐπιρρίψας αἰτίας διαβολῆς ψευδοῦς, οὐκ ὀλίγους δὲ τῶν φίλων 591 ἐμιαιφόνησεν. ἦν γὰρ φύσει θηριώδης καὶ φονικὸς καὶ κατὰ τὰς ἐντεύξεις ὑπερήφανος, ἔτι δὲ πλεονεξίας καὶ πάσης κακίας ἀνάπλεως.

Ὅτι ὁ δῆμος τηλικαύτην εὔνοιαν ἔσχε πρὸς τὸν Σκιπίωνα ὥςτε μήτε τῆς ἡλικίας συγχωρούσης μήτε τῶν νό-

590. 70. ἐριζοτόμησαν V

μων ἐπιτρεπόντων μεγάλην εἰςφέρεσθαι σπουδὴν εἰς τὸ τὴν ὕπατον ἀρχὴν αὐτῷ περιθεῖναι.

Ὅτι ὁ τῶν Ῥωμαίων ὕπατος Καλπούρνιος δι' ὁμολογίας τινὰς τῶν πόλεων εἰληφὼς κατέσκαψεν, οὐδὲν τῆς πίστεως φροντίσας. διόπερ ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς ἀπιστούμενος ἀπετύγχανεν, ὥςπερ δαιμονίου τινὸς ἀντιπράττοντος. εἰς πολλὰς γὰρ ἐπιβολὰς δυςεπιτεύκτους ἔσχε τὰς πράξεις.

Ὅτι ὁ Προυσίας ὁ βασιλεὺς τήν τε ὄψιν ὢν εἰδεχθὴς καὶ τὸ σῶμα διὰ τὴν τρυφὴν ἔχων γυναικεῖον ὑπὸ τῶν Βιθυνῶν ἐμισεῖτο.

Ὅτι ὁ Σκιπίων μετὰ τὴν ἅλωσιν Καρχηδόνος τοῖς ἀπὸ τῆς Σικελίας κατηντηκόσι πρεσβευταῖς ἐπιδείξας ἅπαντα τὰ λάφυρα προςέταξεν ἑκάστους τὰ ἐκ τῶν ἰδίων πατρίδων εἰς Καρχηδόνα πάλαι ποτὲ μετενηνεγμένα ἐπιλεγομένους ἀποκομίζειν εἰς Σικελίαν. καὶ πολλαὶ μὲν εὑρέθησαν ἐπισήμων ἀνδρῶν γραφαί, πολλοὶ δὲ ἀνδριάντες ἐπιφανεῖς ταῖς κατασκευαῖς, οὐκ ὀλίγα δὲ ἀναθήματα διαπρεπῆ θεῶν ἀργυρᾶ τε καὶ χρυσᾶ. ἐν δὲ τούτοις ὑπῆρχε καὶ ὁ περιβόητος ταῦρος ἐξ Ἀκράγαντος, ὃν κατασκευάσας Περίλαος Φαλάριδι τῷ τυράννῳ, καὶ πρῶτος τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἰδίας τέχνης ἐν τῇ καθ' αὐτὸν τιμωρίᾳ δικαίως ὑπομείνας, ἀνηρέθη.

Ὅτι κατὰ τοὺς τῆς παλαιᾶς ἡλικίας καιροὺς διεληλυθότων σχεδὸν ἐτῶν ἑκατὸν θεασάμενος τὴν Κόρινθον Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ ὁ διὰ τὰς πράξεις ὀνομασθεὶς θεὸς εἰς τοιαύτην ἦλθε συμπάθειαν καὶ φιλοδοξίαν ὥςτε μετὰ πολλῆς σπουδῆς πάλιν αὐτὴν ἀναστῆσαι. διόπερ τὸν ἄνδρα τοῦτον καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς περὶ αὐτὸν ἐπιεικείας δίκαιόν ἐστι μεγάλης ἀποδοχῆς ἀξιοῦσθαι, καὶ διὰ τῆς ἱστορίας ἀπονέμειν αὐτῷ τὸν αἰώνιον τῆς χρηστότητος ἔπαινον. τῶν γὰρ προγόνων αὐτοῦ σκληρότερον κεχρημένων τῇ πόλει, οὗτος διὰ τῆς ἰδίας ἡμερότητος διωρθώσατο τὰς ἐκείνων ἀποτομίας, προκρίνας τῆς τιμωρίας τὴν συγγνώμην. ὑπερεβάλετο δὲ οὗτος τοὺς πρὸ αὐτοῦ τῷ μεγέθει τῶν κατεργασθέντων, καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς δικαίως ἐκτήσατο. καθόλου δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος εὐγενείᾳ τε καὶ λόγου δεινότητι καὶ στρατηγήμασι πολεμικοῖς καὶ ἀφιλαργυρίᾳ ἀποδοχῆς ἄξιός ἐστιν ἀξιοῦσθαι, καὶ διὰ τῆς ἱστορίας ἄξιον ἀπονέμειν αὐτῷ τὸν τῆς χρηστότητος ἔπαινον. μεγέθει γὰρ πράξεων ἅπαντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ Ῥωμαίους ὑπερέθετο.

591. 47. ἀποδοχῆς — 50. ὑπερέθετο] eadem sententia quae 37. 38. et 42. 43. affuit: qualis fere iteratio est in Exc. Vatic. p. 70. 23., ubi v. Maius

Ὅτι Οὐιρίατθος ὁ λῄσταρχος ὁ Λυσιτανὸς καὶ δίκαιος ἦν ἐν ταῖς διανομαῖς τῶν λαφύρων καὶ κατ' ἀξίαν 592 τιμῶν τοὺς ἀνδραγαθήσαντας ἐξαιρέτοις δώροις, ἔτι δὲ οὐδὲν ἁπλῶς ἐκ τῶν κοινῶν νοσφιζόμενος. διὸ καὶ συνέβαινε τοὺς [Λυσιτανοὺς] προθυμότατα συγκινδυνεύειν αὐτῷ, τιμῶντας οἱονεί τινα κοινὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα.

Ὅτι ὁ Πλαύτιος ὁ ἑξαπέλεκυς στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων κακὸς προστάτης ἐγένετο ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ. ἀνθ' ὧν κατάκριτος ἐν τῇ πατρίδι γενόμενος ἐπὶ τῷ τεταπεινωκέναι τὴν ἀρχήν, ἔφυγεν ἐκ τῆς Ῥώμης.

Ὅτι κατὰ τὴν Συρίαν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς ἄχρηστος ὢν εἰς προστασίαν βασιλείας τὰ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν ἐπέτρεψεν Ἱέρακι καὶ Διοδότῳ.

Ὅτι Δημήτριος, τεταπεινωμένης τῆς κατ' Αἴγυπτον βασιλείας, καὶ μόνος ἀπολειφθείς, ἀπολελύσθαι διέλαβεν ἑαυτὸν παντὸς κινδύνου. διόπερ τῆς συνήθους τοῖς ὄχλοις ἀρεσκείας καταφρονήσας, καὶ βαρύτερος ἀεὶ μᾶλλον τοῖς προστάγμασι γινόμενος, ἀπέσκηψεν εἰς ὠμότητα τυραννικὴν καὶ ποικίλων ἀνομημάτων ὑπερβολάς. αἰτία δ' ἦν αὐτῷ τῆς διαθέσεως ταύτης οὐ μόνον ἡ φύσις, ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς βασιλείας προεστηκώς. οὗτος γὰρ ἀσεβὴς ὢν καὶ ῥᾳδιουργὸς πάντων τῶν κακῶν εἰσηγητὴς ἐγένετο, κολακεύων τὸ μειράκιον καὶ προτρεπόμενος εἰς τὰς αἰσχίστας πράξεις. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ γεγονότας ἀλλοτρίους οὐ μετρίαις ἐπιτιμήσεσιν ἐκόλαζεν, ἀλλὰ τιμωρίαις ἐξηλλαγμέναις περιέβαλλεν. ἔπειτα τῶν Ἀντιοχέων χρωμένων πρὸς αὐτὸν τῇ συνηθείᾳ, ξενικὴν δύναμιν ἀξιόλογον ἐπ' αὐτοὺς συνεστήσατο, καὶ τὰ μὲν ὅπλα παρείλετο, τῶν δὲ μὴ προαιρουμένων παραδοῦναι τοὺς μὲν ἐν χειρῶν νόμῳ διέφθειρε, τοὺς δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν κατεκέντησε. μεγάλης δὲ ταραχῆς γενομένης περὶ τὸν παροπλισμόν, τὰ πλεῖστα τῆς πόλεως ἐνέπρησε. πολλοὺς δὲ τῶν καταιτιαθέντων τιμωρησάμενος εἰς τὸ βασιλικὸν ταμεῖον τὰς οὐσίας ἀνέλαβε. διὰ δὲ τὸν φόβον καὶ τὸ μῖσος πολλοὶ τῶν Ἀντιοχέων φυγόντες ἐκ τῆς πατρίδος ἠλῶντο καθ' ὅλην τὴν Συρίαν, τηροῦντες τοὺς κατὰ τοῦ βασιλέως καιρούς. ὁ δὲ Δημήτριος ὑπάρχων αὐτοῖς πολέμιος, οὐ διέλιπε ποιῶν σφαγὰς καὶ φυγὰς καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις, πολὺ καὶ τὴν τοῦ πατρὸς χαλεπότητα καὶ μιαιφονίαν ὑπερβαλόμενος. καὶ γὰρ ἐκεῖνος οὐ βασιλικὴν ἐπι-

592. 55. *Λυσιτανοὺς* addidit Valesius 82. *συνηθείᾳ* ex *συνήθει ....ᾳ* coaluisse videtur: idem censebat Reiskius

εἴκειαν ἀλλὰ τυραννικὴν παρανομίαν ἐξηλωκὼς ἀνηκέ- 593στοις κακοῖς τοὺς ὑποταττομένους περιεβεβλήκει· ὥςτε συνέβαινε τοὺς μὲν ἀπὸ ταύτης τῆς οἰκίας βασιλεῖς διὰ τὴν παρανομίαν μισεῖσθαι, τοὺς δὲ ἀπὸ τῆς ἑτέρας διὰ τὴν ἐπιείκειαν ἀγαπᾶσθαι. διὸ καὶ παρ' ἕκαστον ἀγῶνες καὶ πόλεμοι συνεχεῖς ἐγίνοντο κατὰ Συρίαν, ἐφεδρευόντων ἀλλήλοις τῶν δυναστῶν τῶν ἀφ' ἑκάστης οἰκίας. καὶ γὰρ τὰ πλήθη διὰ τὴν τῶν κατιόντων ἀεὶ βασιλέων ἀρέσκειαν εὐθέτως εἶχε πρὸς τὰς μεταβολάς.

Ὅτι οἱ Ἀράδιοι ταῖς ψυχαῖς ἀνηρτημένοι τοὺς πρεσβευτὰς ἠτίμασαν. ἐπιβοωμένων δὲ τῶν ἀτυχούντων τὴν ἱερὰν τῶν ἱκετῶν τιμὴν καὶ τὴν ἄδειαν τῆς τῶν πρεσβευτῶν ἀσυλίας, παροξυνθέντες οἱ τολμηρότατοι τῶν νέων ἐξεκέντησαν τοὺς ἱκέτας. οἱ δὲ ἀνόσιον φόνον ἐπιτελεσάμενοι συνέδραμον ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τοῖς ἑαυτῶν παρανομήμασι συνεπιχειρονομοῦντες ἄλλην κατὰ τῶν Μαραθηνῶν ἐπιβουλὴν ἀσεβῆ συνεστήσαντο. περιελόμενοι γὰρ τῶν σφαγέντων τοὺς δακτυλίους ἔπεμψαν ὡς παρὰ τῶν πρεσβευτῶν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν δῆμον τῶν Μαραθηνῶν, ἐν ᾗ ἐδήλουν ἐπαγγελλόμενοι τοὺς Ἀραδίους πέμψαι στρατιώτας τοὺς βοηθήσοντας, ὅπως πιστευσάντων τῶν Μαραθηνῶν ὡς πρὸς ἀλήθειαν ἔχειν συμμάχους ἀποστελλομένους, προςδεχθῶσιν οἱ παρ' αὐτῶν στρατιῶται. οὐ μὴν ἠδυνήθησάν γε τὴν ἄνομον ἐπιβολὴν εἰς πέρας ἀγαγεῖν, ἀνδρὸς εὐσεβοῦς καὶ δικαίου κατελεήσαντος τὴν τύχην τῶν μελλόντων πάσχειν ἀνήκεστα. τῶν γὰρ Ἀραδίων πάντα τὰ πλοῖα παρελομένων, ὅπως μηδεὶς δυνηθῇ δηλῶσαι τοῖς ἐπιβουλευομένοις τὴν κατ' αὐτῶν σκευωρίαν, θαλαττουργός τις πρὸς τοὺς Μαραθηνοὺς οἰκείως διακείμενος, καὶ τὸν αὐλῶνα τὸν περὶ ἐκείνους τοὺς τόπους ἐργαζόμενος, παρῃρημένης αὐτοῦ τῆς ἁλιάδος διενήξατο νυκτὸς τὸν πόρον, καὶ παραβόλως διήνυσε τοὺς ὀκτὼ σταδίους, καὶ ἐδήλωσε τοῖς Μαραθηνοῖς τὴν κατ' αὐτῶν ἐπιβουλήν. οἱ δὲ Ἀράδιοι γνόντες διὰ τῶν κατασκόπων μεμηνυμένην τὴν ἰδίαν ἐπιβολήν, ἀπέστησαν τῆς διὰ τῶν ἐπιστολῶν κακουργίας.

Ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος ἀδελφὸς βασιλεύσας ἐξ ἀνομημάτων ἤρξατο μεγάλων διοικεῖν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν. πολλοὺς μὲν γὰρ ψευδέσιν αἰτίαις περιβάλλων ὡς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ ὠμῶς καὶ παρανόμως ἀνῄρει· ἄλλους δὲ ποικίλαις προφάσεσι συκοφαντῶν ὡς ἀδικοῦντας ἐφυγάδευε, καὶ τὰς

593. 14. ἐπιβουλὴν] ἐπιβολὴν V

τούτων οὐσίας ἀφῃρεῖτο. ἐφ' οἷς δυσχεραινόντων καὶ ἀγανακτούντων, τὴν παρὰ πάντων ὀργὴν ἐπαναιρούμενος ταχὺ τοῖς ὑποτεταγμένοις ἦλθεν εἰς μῖσος. ὅμως 594 ἐβασίλευσεν ἔτη πεντεκαίδεκα.

Ὅτι Οὐρίατθος πολλῶν παρατεθέντων κατὰ τὸν γάμον ἀργυρῶν τε καὶ χρυσῶν ἐκπωμάτων καὶ ποικίλων καὶ παντοδαπῶν ὑφασμάτων, τῇ λόγχῃ προσαιωρησάμενος ἀπεθεώρει τὸ τοιοῦτον πλῆθος, οὐ θαυμάζων οὔτε ἐκπληττόμενος, ἀλλὰ μᾶλλον καταφρονήσεως ἔννοιαν ἐπιφαίνων. καὶ πολλὰ εἰπὼν πραγματικῶς ἀποκρίσει μιᾷ πολλὰς ἐμφάσεις ἀπέλιπεν ἀχαριστίας εἰς τοὺς εὐεργέτας καὶ ἀφροσύνης ἐπὶ τὸ μέγα φρονεῖν ἐπὶ τοῖς ἀστάτοις τῆς τύχης δωρήμασι, τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ περιβόητος τοῦ συγκηδεστοῦ πλοῦτος δοῦλος ἦν τοῦ τὴν λόγχην ἔχοντος, πρὸς δὲ τούτοις ὅτι χάριν αὐτῷ μᾶλλον ὀφείλει, δίδωσι δὲ οὐδὲν ἴδιον τῷ κυρίῳ πάντων. ὁ δ' οὖν Οὐρίατθος οὔτε ἐλούσατο λιπαρούντων οὔτε κατεκλίθη· τραπέζης δὲ παρατεθείσης παντοδαπῶν βρωμάτων, ἀφελὼν ἄρτους καὶ κρέα τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ πορευθεῖσιν ἔδωκε, καὶ αὐτὸς ἀπὸ χειρῶν βραχέα προσενεγκάμενος ἄγειν ἐκέλευσε τὴν νύμφην. θύσας δὲ τοῖς θεοῖς καὶ τὰ νομιζόμενα παρ' Ἴβηρσι ποιήσας ἐπέθετο τὴν παρθένον ἐπὶ τὴν ἵππον, καὶ παραχρῆμα ἀπήλαυνεν εἰς τὰς ἐν τοῖς ὄρεσι παρασκευάς. ὑπελάμβανε γὰρ τὴν μὲν αὐτάρκειαν μέγιστον ὑπάρχειν πλοῦτον, τὴν δὲ ἐλευθερίαν πατρίδα, τὴν δὲ ἐκ τῆς ἀνδρείας ὑπεροχὴν βεβαιοτάτην κτῆσιν. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ κατὰ τὰς ὁμολογίας εὔστοχος, ὡς ἂν ἐξ αὐτοδιδάκτου καὶ ἀδιαστρόφου φύσεως ἀμωμήτους φέρων τοὺς λόγους.

Ὅτι ὁ Δημήτριος ἐν Λαοδικείᾳ διατρίβων ῥαθύμως διῆγε, πότους τε συνάγων καὶ ταῖς πολυτελεστάταις ἀπολαύσεσιν ἐκκεχυμένως χρώμενος. ὁμοίως δὲ κατὰ τὴν ἀγωγὴν ὁ αὐτὸς διέμεινεν εἰς πολλοὺς εἰκῇ παρανομῶν καὶ μὴ δυνάμενος ὑπὸ τῶν ἐλαττωμάτων διορθωθῆναι.

Ὅτι οἱ Κνώσσιοι τῶν πρωτείων ἀντείχοντο. προῆγε δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν τῆς ἡγεμονίας φιλοτιμίαν τὸ παλαιὸν ἀξίωμα τῆς πόλεως καὶ τῶν προγόνων ἡ διαβεβοημένη δόξα κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους. τόν τε γὰρ Δία παρ' αὐτοῖς τετράφθαι μυθολογοῦσί τινες καὶ Μίνω τὸν θαλαττοκρατήσαντα Κνώσσιον ὄντα παιδευθῆναι ὑπὸ Διός, καὶ πολὺ τῶν ἄλλων ἀρετῇ διενεγκεῖν.

594. 51. οὔτε] immo οὐδὲ 54. ἀπέλιπεν] „deesse videntur nonnulla" Vales. 55. ἐπὶ] an ἐστὶ? 65. καὶ Valesius, κατὰ V, nescio an omisso τὰ 68. παρασκευάς] nonne ἀποσκευάς? 72. ὁμολογίας] ὁμιλίας Wesselingius, ἀπολογίας Exc. Vatic. p. 108, 22.

Ὅτι κατὰ τὴν Αἴγυπτον τὸν Πτολεμαῖον διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἀρχομένους ὠμότητα καὶ παρανομίαν οὐ μετρίως ἐμίσει τὸ πλῆθος. παράλληλος γὰρ ὁ τούτου τρό-
595 πος πρὸς τὸν τοῦ Φιλομήτορος θεωρούμενος οὐδὲ σύγκρισιν ἐπεδέχετο διὰ τὰς παρ' ἀμφοτέροις ὑπερβολάς, τοῦ μὲν ἐπιεικείας, τοῦ δὲ ὠμότητος καὶ μιαιφονίας. διὸ τὰ πλήθη καὶ πρὸς μεταβολὴν οἰκείως ἔχοντα τὸν τῆς ἀποστάσεως ἐκαραδόκει καιρόν.

Ὅτι Πτολεμαίου κατὰ τὴν Μέμφιν ἐνθρονιζομένου τοῖς βασιλείοις κατὰ τοὺς Αἰγυπτίων νόμους, παῖς ἐγένετο ἐκ τῆς Κλεοπάτρας τῷ βασιλεῖ. ἡσθεὶς δὲ διαφερόντως προσηγόρευσε τὸν παῖδα Μεμφίτην ἀπὸ τῆς πόλεως καθ' ἣν τὰς θυσίας ἐπιτελοῦντος ἐγεννήθη. ἄγων δὲ παιδογόνια, καὶ τῇ συνήθει μιαιφονίᾳ χρώμενος, προσέταξεν ἀποκτεῖναι τῶν Κυρηναίων τοὺς συγκαταγαγόντας μὲν αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐγκαλουμένους δὲ ἐπί τισι δικαίαις παῤῥησίαις διὰ τὴν παλλακὴν Εἰρήνην.

Ὅτι Διήγυλις ὁ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεὺς παραλαβὼν τὴν βασιλείαν, καὶ παραδόξως αὐτῷ τῶν ἀγαθῶν ἐπιῤῥεόντων, οὐκέτι τῶν ὑποτεταγμένων ὡς φίλων καὶ συμμάχων ἦρχεν, ἀλλ' ὡς ἀργυρωνήτων ἀνδραπόδων ἢ πολεμίων αἰχμαλώτων ὠμῶς ἐδέσποζε. πολλοὺς μὲν γὰρ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας Θρᾳκῶν ἀνεῖλε μετ' αἰκίας, οὐκ ὀλίγους δὲ ὕβριζε καὶ ταῖς ἐσχάταις παροινίαις περιέβαλλεν. οὐ γὰρ ἦν οὐ γυναικός, οὐ παιδὸς αὐτῷ κάλλος ἄθικτον, οὐ κατασκευὴ κτημάτων πολυτελὴς ἀναφαίρετος, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ὑφ' ἑαυτὸν δυναστείαν ἐπλήρου παρανομίας. ἐπόρθει δὲ καὶ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων τὰς πλησιοχώρους, καὶ τῶν ἁλισκομένων οὓς μὲν ὕβριζεν, οὓς δὲ δειναῖς καὶ παρηλλαγμέναις αἰκίαις ἐτιμωρεῖτο. κυριεύσας δὲ ὁ αὐτὸς πόλεως Λυσιμαχίας, τεταγμένης ὑπὸ τὸν Ἄτταλον, τὴν μὲν πόλιν ἐνέπρησε, τῶν δ' αἰχμαλώτων ἐπιλέξας τοὺς ἀξιολογωτάτους ἰδίαις καὶ παρηλλαγμέναις κατ' αὐτῶν ἐχρήσατο τιμωρίαις. παίδων μὲν γὰρ ἀποκόπτων χεῖρας καὶ πόδας καὶ κεφαλὰς ἐξῆπτε ταῦτα φέρειν τοῖς τῶν γονέων τραχήλοις, ἀνδρῶν δὲ καὶ γυναικῶν ἑκατέρων διήλλαττεν ἀμφοτέρων τὰ μέλη, καὶ τινὰς μὲν χειροκοπήσας διεμέλιζε τὰ σώματα κατὰ ῥάχιν, ἔστι δ' ὅτε καὶ τὰς διακοπὰς ἐπ' ἄκραις ταῖς λόγχαις φέρειν, ὡς Φάλαριν καὶ τὸν Κασσανδρέων τύ-

595. 94. καὶ commodius post διὸ ponetur 95. ἀποστάσεως] ἀποκαταστάσεως V 7. ζήτει ἐν τῷ περὶ γάμων in margine apponit V 27. ἀνδρῶν δὲ] ἀνδρῶν τε V ἑκατέρων — ἀμφοτέρων iure suspecta Wesselingio 31. φέρειν] deesse

ραννον Ἀπολλόδωρον ὑπερβάλλειν ὠμότητι. παραλιπὼν δ' ἄν τις τὰ λοιπὰ τῆς περὶ αὐτὸν μιαιφονίας ἐξ ἑνὸς τοῦ μέλλοντος λέγεσθαι τεκμήραιτο τὴν ὑπερβολὴν τῆς ὠμότητος. γάμων ἀγομένων τούτῳ κατά τι Θρᾳκικὸν παλαιὸν ἔθος δύο νεανίσκους Ἕλληνας ἐκ τῆς Ἀτταλικῆς βασιλείας καθ' ὁδοιπορίαν συνήρπασεν, ἀδελφοὺς μὲν ὑπάρχοντας, τῇ δὲ εὐπρεπείᾳ διαφόρους, τὸν μὲν 596 ἴουλον κατάγοντα, τὸν δὲ ὑπογραφὴν ἄρτι λαμβάνοντα ταύτης τῆς ἀκμῆς. τούτους ἀμφοτέρους καταστέψας ἱερείου τρόπον εἰσήγαγε, καὶ τὸν μὲν νεώτερον κατατείνας μακρὸν διὰ τῶν ὑπηρετῶν ὡς μέσον διακόψων, ἀνεφώνησεν ὡς οὐχ ὁμοίοις ἱερείοις δεῖ χρῆσθαι τοὺς ἰδιώτας καὶ τοὺς βασιλεῖς. κλαίοντος δὲ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ φιλάδελφον πάθος προφαίνοντος, καὶ τιθέντος ἑαυτὸν ὑπὸ τὸν σίδηρον, προσέταξε τοῖς ὑπηρέταις καὶ τοῦτον ὁμοίως τεῖναι μακρόν. διπλασιάζων δὲ τὴν ὠμότητα, καὶ μιᾷ πληγῇ καθ' ἑκατέρου χρησάμενος, ἐν ἀμφοτέροις εὐστόχησε, παιᾶνι τῶν θεωμένων ἐπισημηνάντων τὴν κατόρθωσιν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα παράνομα ἐποίησεν.

Ὅτι ὁ Ἄτταλος ἀκούων τὸν Διήγυλιν παρὰ τοῖς ὑποτεταγμένοις διαβεβλῆσθαι διά τε τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ὠμότητος, ἐζήλωσε τὴν ἐναντίαν προαίρεσιν. διὸ καὶ τοὺς ἁλισκομένους τῶν Θρᾳκῶν ἀπολύων μετὰ φιλανθρωπίας πολλοὺς ἔσχε κήρυκας τῆς ἰδίας ἐπιεικείας. ἃ δὴ πυνθανόμενος ὁ Διήγυλις, τῶν μὲν ἀποχωρούντων τοὺς ὁμήρους δειναῖς ὕβρεσι καὶ παρανόμοις αἰκίαις περιέβαλλεν, ὧν ἦσάν τινες τῶν ἀσθενεστάτων παίδων ἡλικίᾳ καὶ φύσει. καὶ γὰρ τούτων οἱ μὲν διαμεμελισμένοι τὰ σώματα ποικίλως, οἱ δὲ κεφαλὰς καὶ χεῖρας καὶ πόδας ἀφῃρημένοι· καὶ τούτων οἱ μὲν ἐπὶ σκόλοψιν, οἱ δὲ ἐπὶ δένδρεσιν ἀνήρτηντο. οὐκ ὀλίγας δὲ καὶ τῶν γυναικῶν ἀνεπτυγμένας τὰ σώματα πρὸς ὕβριν τε ἦν ἰδεῖν πρὸς ταῖς τοῦ θανάτου συμφοραῖς προκειμένας, παντοίας διαθέσεις αἰσχύνης ἐξ ὑπερηφανίας βαρβάρων συντετελεσμένας, αἳ τοῖς μὲν πράξασιν ὠμότητος ἀναισχύντου δεῖγμα προέκειντο, τῶν δὲ

huic ἐκέλευε vel προσέταττε monet Reiskius: nisi ἔφερεν scribendum est

596. 43. ὁμοίοις Valesius, ὁμοίως V 49. ἑκατέρου Valesius, ἑτέρου V 65. ἀνεπτυγμένας Wesselingius, ἀνεπυγμένας V 67. ante παντοίας copulam addit Wesselingius, quam ego προ'κειμέναις παντοίας scribens post ἰδεῖν desidero 69. τοῖς — πραξασιν Wesselingius, ταῖς — πράξεσιν V 70. προέκειντο Valesius, προσέκειντο V

θεωρούντων καὶ τὸν ἥμερον ἐχόντων λογισμὸν πολλοὺς ἐξεκαλοῦντο πρὸς τὸν τῶν ἠτυχηκότων ἔλεον.

Ὅτι τοῦ Πομπηίου ἐλθόντος ἐπὶ πόλιν τὴν καλουμένην Λαγνί, καὶ ταύτην πολιορκοῦντος, οἱ Νουμαντῖνοι βουλόμενοι βοηθῆσαι τοῖς ὁμοεθνέσιν ἔπεμψαν στρατιώτας τετρακοσίους νυκτός. οἱ δὲ τούτους ἀσμένως δεξάμενοι σωτῆρας ἀπεκάλουν καὶ δωρεαῖς ἐτίμων. μετὰ δὲ ἡμέρας ὀλίγας καταπλαγέντες καὶ τὴν πόλιν προδιδόντες τοῖς σώμασιν ᾔτουν ἀσφάλειαν. τοῦ δὲ Πομπηίου δόντος ἀπόκρισιν ὡς οὐκ ἂν ἄλλως ποιήσοιτο πρὸς αὐτοὺς ὁμολογίας, εἰ μὴ πρῶτον ἐκδώσουσι τοὺς συμμάχους, τὸ μὲν πρῶτον ἐντρεπόμενοι τὸ πρὸς τοὺς εὐεργέτας ἀνόμημα διεκαρτέρουν· τοῦ δὲ δεινοῦ πλησίον ὄντος διεπρεσβεύοντο, καὶ τῇ τῶν φίλων ἀπωλείᾳ τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς ἐπεχείρουν περιποιῆσαι. οὐ μὴν ἔλαθόν
597 γε τοὺς ἐπιβουλευομένους, ἀλλὰ τοῦτο μαθόντες πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο, καὶ νυκτὸς τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ἐπιθέμενοι πολὺν ἐποίουν φόνον. ὁ δὲ Πομπήιος τοῦ θορύβου αἰσθόμενος, καὶ κλίμακας προσερείσας τοῖς τείχεσιν, ἐκυρίευσε τῆς πόλεως. καὶ τοὺς μὲν εὐγενεῖς ἅπαντας ἀπέσφαξε, τοὺς δὲ συμμάχους ὄντας διακοσίους τὸν ἀριθμὸν ἀπέλυσε τῶν κινδύνων, ἅμα μὲν ἐλεήσας κινδυνεύουσαν ἀρετὴν καὶ τὸ περὶ τοὺς ἀκληροῦντας γενόμενον πάθος δι' ἀχαριστίαν, ἅμα δὲ τὴν Νουμαντίνων εὔνοιαν πρὸς Ῥωμαίους πόῤῥωθεν ἐκκαλούμενος ταῖς εὐεργεσίαις· τὴν δὲ πόλιν κατέσκαψεν.

Ὅτι ὁ Ἀρσάκης ὁ βασιλεὺς ἐπιείκειαν καὶ φιλανθρωπίαν ζηλώσας αὐτομάτην ἔσχε τὴν ἐπίῤῥοιαν τῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν βασιλείαν ἐπὶ πλεῖον ηὔξησε. μέχρι γὰρ τῆς Ἰνδικῆς διατείνας τῆς ὑπὸ τὸν Πῶρον γενομένης χώρας ἐκυρίευσεν ἀκινδύνως. εἰς τηλικοῦτο δὲ μέγεθος προαχθεὶς βασιλείας οὐκ ἐζήλωσε τρυφὴν οὐδὲ ὑπερηφανίαν, ἅπερ ταῖς πλείσταις δυναστείαις ἀκολουθεῖν εἴωθεν, ἀλλ' ἐπιείκειαν μὲν πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους, ἀνδρείαν δὲ πρὸς τοὺς ἀντιταττομένους· καθόλου δὲ πολλῶν ἐθνῶν ἐγκρατὴς γενόμενος τὰ παρ' ἑκάστοις ἄριστα τῶν νομίμων κατέδειξε τοῖς Πάρθοις.

Ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Οὐριάτθου ταφῆς παραδόξου καὶ μεγαλοπρεποῦς ἠξίωσαν, καὶ διακοσίοις ζεύγεσι μονομάχων ἀγῶνα πρὸς τῷ τάφῳ συνετέλεσαν, τιμῶντες αὐτοῦ τὴν διαβεβοημένην ἀνδρείαν. ὁμολογουμένως γὰρ ἦν

81. ποιήσοιτο] Diodorus scripserat ποιήσαιτο πρῶτον] πρότερον Reiskius

597. 90. εὐγενεῖς] ἐγγενεῖς Reiskius 93. γενόμενον] γινόμενον V 94. Νουμαντίνων ed. Wesselingii, Νουμαντίων V

πολεμικώτατος μὲν ἐν τοῖς κινδύνοις, στρατηγικώτατος δὲ ἐν τῷ προϊδέσθαι τὸ συμφέρον, τὸ δὲ μέγιστον, διετέλεσε πάντα τὸν τῆς στρατηγίας χρόνον ἀγαπώμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ὡς οὐδεὶς ἕτερος. κατὰ μὲν γὰρ τὰς ἐκ τῆς λῃστείας διανομὰς οὐδὲν πλέον ἀπεφέρετο τῆς τοῖς ἰδιώταις ἐπιβαλλούσης μοίρας, ἀπὸ δὲ τῶν αὐτῷ πορισθέντων ἐτίμα τοὺς ἀξίους χάριτος καὶ τοὺς ἀπόρους τῶν στρατιωτῶν ὑπελάμβανεν. ὑπῆρχε δὲ καὶ νήπτης καὶ ἀγρυπνητικὸς καὶ παντὸς πόνου καὶ κινδύνου κατεξανεστηκώς, ἔτι δὲ πάσης ἡδονῆς κρείττων. αἱ δὲ ἀποδείξεις τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς ἐμφανεῖς εἰσιν. ἕνδεκα γὰρ ἔτη δυναστεύοντος αὐτοῦ Λυσιτανῶν οὐ μόνον αἱ δυνάμεις ἀστασίαστοι διέμειναν, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ἀνίκητοι. μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν τὸ σύστημα τῶν Λυσιτανῶν διελύθη στερηθὲν τῆς τούτου προστασίας.

Ὅτι Πτολεμαῖος διὰ τὴν ὠμότητα καὶ μιαιφονίαν καὶ διὰ τὰς ἀνέδην τῶν αἰσχίστων ἡδονῶν ἀπολαύσεις καὶ τὸ τοῦ σώματος ἀγεννὲς πάθος, διὸ Φύσκων ἐκαλεῖτο. ὁ δὲ στρατηγὸς Ἱέραξ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις θαυμαστὸς ὢν καὶ κατὰ τὰς ἐντεύξεις τοῖς ὄχλοις εὔθετος, 598 ἔτι δὲ μεγαλόψυχος, συνέσχε τὴν τοῦ Πτολεμαίου βασιλείαν. τούτου γὰρ ἀπορουμένου χρημάτων, καὶ τῶν στρατιωτῶν βουλομένων ἀφίστασθαι πρὸς Γαλαίστην διὰ τὸ μὴ κομίζεσθαι τοὺς μισθούς, ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ὀψωνιάσας τὴν δύναμιν διωρθώσατο τὴν ὅλην μεταβολήν.

Ὅτι τοῦ Πτολεμαίου παντελῶς οἱ Αἰγύπτιοι κατεφρόνησαν, ὁρῶντες ἔν τε ταῖς ὁμιλίαις ὄντα παιδαριώδη καὶ πρὸς τὰς αἰσχίστας ἡδονὰς ἐκκεχυμένον καὶ διὰ τὴν ἀκολασίαν τὸ σῶμα γυναικῶδες περιπεποιημένον.

Ὅτι ὁ Αἰμίλιος ὁ ὕπατος διὰ τὴν βαρύτητα καὶ δυσκινησίαν τοῦ σώματος τῇ διὰ τὸν ὄγκον ὑπεροχῇ καὶ τῷ πλήθει τῶν περικεχυμένων σαρκῶν ἄχρηστος ἦν ἐν ταῖς κατὰ πόλεμον ἐνεργείαις.

30. *ἀνέδην*] *ἀναίδην* **V: deesse autem hic** *ἐμισήθη* **aut quid simile monuit Reiskius** 31. *πάθος*] *πάχος*?

L. XXXIV.

Ὅτι οὐδέποτε στάσις ἐγένετο τηλικαύτη δούλων ἡλίκη συνέστη ἐν τῇ Σικελίᾳ, δι᾽ ἣν πολλαὶ μὲν πόλεις δειναῖς περιέπεσον συμφοραῖς, ἀναρίθμητοι δὲ ἄνδρες καὶ γυναῖκες μετὰ τέκνων ἐπειράθησαν τῶν μεγίστων ἀτυχημάτων, πᾶσα δὲ ἡ νῆσος ἐκινδύνευσε πεσεῖν εἰς ἐξουσίαν δραπετῶν, ὅρον τῆς ἐξουσίας τιθεμένων τὴν τῶν ἐλευθέρων ὑπερβολὴν τῶν ἀκληρημάτων. καὶ ταῦτα ἀπήντησε τοῖς μὲν πολλοῖς ἀνελπίστως καὶ παραδόξως, τοῖς δὲ πραγματικῶς ἕκαστα δυναμένοις κρίνειν οὐκ ἀλόγως ἔδοξε συμβαίνειν. διὰ γὰρ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐπορίας τῶν τὴν κρατίστην νῆσον ἐκκαρπουμένων ἅπαντες σχεδὸν οἱ τοῖς πλούτοις προκεκοφότες ἐζήλωσαν τὸ μὲν πρῶτον τρυφήν, εἶθ᾽ ὑπερηφανίαν καὶ ὕβριν. ἐξ ὧν ἁπάντων αὐξανομένης ἐπ᾽ ἴσης τῆς τε κατὰ τῶν οἰκετῶν κακουχίας καὶ τῆς κατὰ τῶν δεσποτῶν ἀλλοτριότητος, ἐῤῥάγη ποτὲ σὺν καιρῷ τὸ μῖσος. ἐξ οὗ χωρὶς παραγγέλματος πολλαὶ μυριάδες συνέδραμον οἰκετῶν ἐπὶ τὴν τῶν δεσποτῶν ἀπώλειαν. τὸ παραπλήσιον δὲ γέγονε καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιρούς, Ἀριστονίκου μὲν ἀντιποιησαμένου τῆς μὴ προσηκούσης βασιλείας, τῶν δὲ δούλων διὰ τὰς ἐκ τῶν δεσποτῶν κακουχίας συναπονοησαμένων ἐκείνῳ καὶ μεγάλοις ἀτυχήμασι πολλὰς πόλεις περιβαλόντων.

Ὅτι παραπλησίως καὶ πρὸς τὰς γεωργίας ἕκαστος τῶν πολλὴν χώραν κεκτημένων ὅλα σωματοτροφεῖα συνηγόραζον· τοὺς μὲν πέδαις δεσμεύειν, τοὺς δὲ βαρύτησι τῶν ἔργων καταπονεῖν, πάντας δὲ τοῖς ὑπερηφάνοις χαρακτῆρσι κατέστιζον. διὸ καὶ τοσοῦτο τῶν οἰκετῶν ἐπέ-
599 κλυσε πλῆθος ἅπασαν Σικελίαν ὥστε τοὺς ἀκούοντας τὴν ὑπερβολὴν μὴ πιστεῦσαι. καὶ γὰρ τῶν Σικελιωτῶν

598. 60. ἐκκαρπουμένων Wesselingius, εὐκαρπουμένων V 71. ἐκείνῳ Valesius, ἐκείνων V 75. τοὺς] καὶ τοὺς Valesius, quem sequutus Wesselingius ἐδέσμευον — κατεπόνουν reponit

οἱ πολλοὺς πλούτους κεκτημένοι διημιλλῶντο πρὸς τὰς τῶν Ἰταλιωτῶν ὑπερηφανίας τε καὶ πλεονεξίας καὶ κακουργίας. εἰς τοιαύτην γὰρ συνήθειαν ῥᾳδιουργίας τοὺς νομεῖς ἤγαγον οἱ πολλοὺς οἰκέτας κεκτημένοι τῶν Ἰταλικῶν ὥςτε τροφὰς μὲν μὴ παρέχειν, ἐπιτρέπειν δὲ λῃστεύειν. τοιαύτης δοθείσης ἐξουσίας ἀνθρώποις διὰ μὲν τὴν ἰσχὺν τῶν σωμάτων δυναμένοις πᾶν τὸ κριθὲν ἐκτελεῖν, διὰ δὲ τὴν ἄνεσιν καὶ σχολὴν εὐκαιροῦσι, διὰ δὲ τὴν τῆς τροφῆς ἔνδειαν ἀναγκαζομένοις ταῖς παραβόλοις ἐγχειρεῖν πράξεσι, συνέβη ταχὺ τὴν παρανομίαν αὐξηθῆναι. τὸ γὰρ πρῶτον ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις τόποις τοὺς καθ' ἕνα καὶ δύο τὰς ὁδοιπορίας ποιουμένους ἐφόνευον· εἶτα ἐπὶ τὰς τῶν ἀσθενεστέρων ἐπαύλεις νυκτὸς ἀθρόοι συντρέχοντες ἐξῄρουν βίᾳ ταύτας καὶ τὰς κτήσεις διήρπαζον καὶ τοὺς ἀνθισταμένους ἀνῄρουν. ἀεὶ δὲ μᾶλλον τῆς τόλμης προβαινούσης, οὔτε τοῖς ὁδοιπόροις νυκτὸς ἡ Σικελία βάσιμος ἦν οὔτε τοῖς ἐπὶ τῆς χώρας ζῆν εἰωθόσιν ἀσφαλὴς ἐπὶ ταύτης ἡ διατριβή, πάντα δὲ βίας καὶ λῃστείας καὶ παντοδαπῶν φόνων ἦν μεστά. τοῖς δὲ νομεῦσιν ἀγραυλίας γεγενημένης καὶ σκευῆς στρατιωτικῆς, εὐλόγως ἅπαντες ἐνεπιμπλῶντο φρονήματος καὶ θράσους. περιφέροντες γὰρ ῥόπαλα καὶ λόγχας καὶ καλαύροπας ἀξιολόγους καὶ δέρματα λύκων ἢ συάγρων ἐσκεπασμένοι τὰ σώματα καταπληκτικὴν εἶχον τὴν πρόσοψιν καὶ πολεμικῶν ἔργων οὐ πόῤῥω κειμένην. κυνῶν τε ἀλκίμων ἄθροισμα συνεπόμενον ἑκάστῳ καὶ τροφῆς καὶ γάλακτος καὶ κρεῶν παρακειμένων πλῆθος ἐξηγρίου τάς τε ψυχὰς καὶ τὰ σώματα. ἦν οὖν πᾶσα χώρα μεστὴ καθάπερ στρατευμάτων διεσπαρμένων, ὡς ἂν ὑπὸ τῆς τῶν δεσποτῶν ἐπιτροπῆς τοῦ θράσους τῶν δούλων καθωπλισμένου. οἱ δὲ στρατηγοὶ κωλύειν μὲν ἐπεχείρουν τὴν ἀπόνοιαν τῶν οἰκετῶν, κολάζειν δὲ οὐ τολμῶντες διὰ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ βάρος τῶν δεσποτῶν ἠναγκάζοντο περιορᾶν τὴν ἐπαρχίαν λῃστευομένην. οἱ πλεῖστοι γὰρ τῶν κτητόρων ἱππεῖς ὄντες ἐντελεῖς τῶν Ῥωμαίων, καὶ κριταὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν κατηγορουμένοις στρατηγοῖς γινόμενοι, φοβεροὶ ταῖς ἀρχαῖς ὑπῆρχον.

Ὅτι οἱ περὶ τὰς γεωργίας ἀσχολούμενοι τῶν Ἰταλικῶν παμπληθεῖς οἰκέτας ὠνούμενοι καὶ πάντας χαράττοντες τοῖς στίγμασι τροφὰς μὲν οὐχ ἱκανὰς παρείχοντο,

599. 12. καθωπλισμένου Valesius, καθωπλισμένων V 18. ἀπὸ] praestat fortasse ὑπὸ 19. γινόμενοι Valesius, γινομένοις V

τῇ δὲ βαρύτητι τῶν ἔργων κατέξαινον τὴν παρ' αὐτῶν ταλαιπωρίαν.

600 Ὅτι Δαμόφιλός τις ἦν τὸ γένος Ἐνναῖος, τὴν οὐσίαν μεγαλόπλουτος, τὸν τρόπον ὑπερήφανος, ὃς πολλὴν χώρας περίοδον γεωργῶν, παμπληθεῖς δὲ βοσκημάτων ἀγέλας κεκτημένος, οὐ μόνον τὴν τρυφὴν τῶν κατὰ Σικελίαν Ἰταλικῶν ἐζήλωσεν, ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ τοὺς οἰκέτας πλῆθος καὶ τὴν εἰς τούτους ἀπανθρωπίαν καὶ βαρύτητα. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς χώρας ἵππους τε πολυτελεῖς καὶ τετρακύκλους ἀπήνας μετ' οἰκετῶν στρατιωτικῶν περιήγετο· πρὸς δὲ τούτοις εὐπρεπῶν παίδων πλῆθος, ἔτι δὲ κολάκων ἀναγωγὸν παραδρομὴν ἔχειν ἐφιλοτιμεῖτο. κατὰ δὲ τὴν πόλιν καὶ τὰς ἐπαύλεις ἀργυρωμάτων ἐκθέσεις τορευτῶν καὶ στρωμάτων θαλαττίων πολυτελείας ἐκπονούμενος παρετίθετο τραπέζας ὑπερηφάνους καὶ βασιλικὰς ταῖς δαψιλείαις, ὑπεραίρων τὴν Περσικὴν τρυφὴν ταῖς δαπάναις καὶ πολυτελείαις. ὑπερέβαλλε δὲ καὶ κατὰ τὴν ὑπερηφανίαν. ἀναγωγὸς γὰρ καὶ ἀπαιδευτότροπος ἐξουσίας ἀνυπευθύνου καὶ οὐσίας μεγαλοπλούτου κυριεύσας τὸ μὲν πρῶτον κόρον ἐγέννησεν, εἶθ' ὕβριν, τὸ δὲ τελευταῖον ὄλεθρον ἑαυτῷ καὶ συμφορὰς μεγάλας τῇ πατρίδι. ἀγοράζων γὰρ οἰκετῶν πλῆθος, ὑβριστικῶς αὐτοῖς προσεφέρετο, στίγμασι σιδήρου χαράττων τὰ σώματα τῶν ἐλευθέρων μὲν ἐν πατρίσι γεγεννημένων, αἰχμαλωσίας δὲ καὶ δουλικῆς τύχης πεπειραμένων. καὶ τούτων τοὺς μὲν πέδαις δεσμεύων εἰς τὰς συνεργασίας ἐνέβαλλε, τοὺς δὲ νομεῖς ἀποδεικνύων οὔτ' ἐσθῆτας οὔτε τροφὰς ἐχορήγει τὰς ἁρμοττούσας.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Δαμόφιλος διὰ τὴν αὐθάδειαν καὶ τὴν ὠμότητα τῶν τρόπων οὐκ ἦν ἡμέρα καθ' ἣν οὐκ ᾐκίζετό τινας τῶν οἰκετῶν ἐπ' αἰτίαις οὐ δικαίαις. οὐχ ἧττον δὲ ἡ γυνὴ τούτου Μεγαλλὶς χαίρουσα ταῖς ὑπερηφάνοις τιμωρίαις ὠμῶς προσεφέρετο ταῖς θεραπαινίσι καὶ τῶν οἰκετῶν τοῖς ὑποπεσοῦσι. καὶ διὰ τὴν ἐξ ἀμφοτέρων ὕβριν καὶ τιμωρίαν ἀπεθηριώθησαν οἱ δοῦλοι πρὸς τοὺς κυρίους, καὶ διαλαβόντες μηδὲν ἔτι χεῖρον τῶν παρόντων αὐτοῖς κακῶν ἀπαντήσεσθαι

Ὅτι κατὰ τὴν Σικελίαν ἦν τοῦ Δαμοφίλου θυγάτηρ, παρθένος μὲν τὴν ἡλικίαν, ἁπλότητι δὲ τρόπων καὶ φιλανθρωπίᾳ διαφέρουσα. αὕτη τοὺς μαστιζομένους ὑπὸ τῶν γονέων ἀεὶ φιλοτίμως εἰώθει παρηγορεῖσθαι, καὶ

600. 28. περίοδον **Reiskius**, πάροδον **V** **40.** δαψιλείαις] δαψιλίαις **V** **42.** ἀπαιδευτότροπος **Reiskius**, ἀναπαιδευτότροπος **V** **52.** οὔτ' ἐσθῆτας] οὔθ' ἐσθῆτας **V** **57.** Μεγαλλὶς **Valesius**, Μεταλλὶς **V**

τοῖς δεδεμένοις τῶν οἰκετῶν ἐπαρκοῦσα διὰ τὴν ἐπιείκειαν θαυμαστῶς ὑπὸ πάντων ἠγαπᾶτο. καὶ τότ' οὖν τῆς προγεγενημένης χάριτος ξενολογησάσης αὐτῇ τὸν παρὰ τῶν εὖ πεπονθότων ἔλεον, οὐ μόνον οὐδεὶς ἐτόλμησε μεθ' ὕβρεως ἐπιβαλεῖν τῇ κόρῃ τὰς χεῖρας, ἀλλὰ πάντες ἄθικτον πάσης ὕβρεως τὴν ἀκμὴν αὐτῆς ἐτήρησαν. προχειρισάμενοι δ' ἐξ αὐτῶν τοὺς εὐθέτους, ὧν ἐκτενέστατος ἦν Ἑρμείας, ἀπήγαγον εἰς Κατάνην πρός τινας οἰκείους.

Ὅτι Εὔνους μετὰ τὸ ἀναγορευθῆναι βασιλέα πάντας ἀνελών, ἐκκλέψας μόνους ἀφῆκε τοὺς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν 601 χρόνοις κατὰ τὰς ἐκ τοῦ κυρίου συμπεριφορὰς ἐν τοῖς συνδείπνοις ἀποδεδεγμένους αὐτὸν ἐν τῇ τε μαντικῇ καὶ κατὰ τὰς τῆς τραπέζης δόσεις φιλανθρώπους· ὥςτε θαυμάσαι τήν τε τῆς τύχης περιπέτειαν καὶ τὸ τὴν κατὰ τῶν εὐτελεστάτων εὐεργεσίαν ἀμειφθῆναι σὺν καιρῷ τηλικαύτῃ χάριτι.

Ὅτι καὶ ἄλλη τις ἐγένετο ἀπόστασις δραπετῶν καὶ σύστημα ἀξιόλογον. Κλέων γάρ τις Κίλιξ ἐκ τῶν περὶ τὸν Ταῦρον τόπων, συνήθης ὢν ἐκ παίδων τῷ ληστρικῷ βίῳ, καὶ κατὰ τὴν Σικελίαν νομεὺς γεγονὼς ἱπποφορβίων, οὐ διέλιπεν ὁδοιδοκῶν καὶ παντοδαποὺς φόνους ἐπιτελούμενος. ὃς πυθόμενος τὴν κατὰ τὸν Εὔνουν προκοπὴν καὶ τὰς τῶν μετ' αὐτοῦ δραπετῶν εὐημερίας, ἀποστάτης ἐγένετο, καί τινας τῶν πλησίων οἰκετῶν πείσας συναπονοήσασθαι κατέτρεχε τὴν πόλιν τῶν Ἀκραγαντίνων καὶ τὴν πλησιόχωρον πᾶσαν.

Ὅτι κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἄτταλος ὁ βασιλεὺς προςφάτως διαδεδεγμένος τὴν ἀρχὴν ἀλλοτρίαν ἔσχε διάθεσιν τῶν προβεβασιλευκότων. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι χρηστότητι καὶ φιλανθρωπίᾳ χρώμενοι ταῖς βασιλείαις ἐνευδαιμόνησαν· οὗτος δὲ γενόμενος ὠμὸς καὶ μιαιφόνος πολλοὺς τῶν ὑπὸ τὴν βασιλείαν τεταγμένων ἀνηκέστοις συμφοραῖς καὶ σφαγαῖς περιέβαλε. τῶν δὲ πατρῴων φίλων τοὺς δυνατωτάτους ὑποπτεύσας ὡς κατ' αὐτοῦ τι βουλευσαμένους, ἔκρινε δεῖν ἅπαντας ἐκποδὼν ποιήσασθαι. ἐπιλεξάμενος οὖν τῶν βαρβάρων μισθοφόρων τοὺς ἀγριωτάτους εἰς φόνον, ἀπλήστους δὲ εἰς χρημάτων περιουσίαν, τούτους ἔν τισιν οἰκήμασι κατέκρυψεν ἐν τοῖς βασιλείοις, τῶν δὲ φίλων τοὺς ὑποπτευομένους μετεπέμπετο. παραγενο-

75. αὐτῶν] αὕτων V 78. Εὔνους] Δαμόφιλος V: correxit Valesius τὸ addidit ed. Wesselingii

601. 80. ἐκ ante τῆς τρ. ponit Valesius 83. φιλανθρώπους] φιλανθρώπως vertit Valesius 84. τὴν κατὰ Valesius, κατὰ τὴν V

μένων δὲ τῶν φίλων, πάντας ἀπέκτεινεν, ἔχων ὑπηρέτας οἰκείους τῆς ἰδίας μιαιφονίας. εὐθὺς δὲ τέκνα καὶ γυναῖκας τούτων προσέταξε τῆς αὐτῆς τιμωρίας ἀξιῶσαι. τῶν δὲ ἄλλων φίλων τοὺς ἐπ' ἐξουσίᾳ στρατιωτῶν ἢ πόλεων τεταγμένους οὓς μὲν ἐδολοφόνησεν, οὓς δὲ συλλαβὼν πανοικίους ἀνεῖλε. διὰ δὲ τὴν ὠμότητα μισηθεὶς οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἀρχομένων ἀλλὰ καὶ τῶν πλησιοχώρων, πάντας τοὺς ὑποτεταγμένους ἐποίησε μετεώρους πρὸς καινοτομίαν.

Ὅτι Τιβέριος ὁ Γράκχος ἦν υἱὸς Τιβερίου δὶς ὑπατευκότος καὶ πολέμους ἐπιφανεῖς καὶ μεγάλους κεχειρικότος, ἔτι δὲ καλῶς πεπολιτευμένου, θυγατριδοῦς δὲ Ποπλίου Σκιπίωνος τοῦ καταπεπολεμηκότος Ἀννίβαν καὶ Καρχηδονίους. ἐξ ἀμφοτέρων δὲ τῶν γονέων ἐπισημοτάτου γένους πεφυκώς, ἰδίᾳ πολὺ προεῖχε τῶν ἡλικιωτῶν συνέσει τε καὶ λόγου δεινότητι καὶ τὸ σύνολον πάσῃ παιδείᾳ, καὶ δυνάμενος παῤῥησίαν ἄγειν πρὸς τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἀντιπραττόντων

602 Ὅτι οἱ Σύροι οἱ δραπέται τῶν αἰχμαλώτων τὰς χεῖρας ἀπέκοπτον, οὐκ ἀρκούμενοι ταῖς παρὰ τοὺς καρποὺς τομαῖς, ἀλλὰ σὺν αὐτοῖς τοῖς βραχίοσιν ἀκρωτηριάζοντες.

Ὅτι ἡ σύγκλητος δεισιδαιμονοῦσα ἐξαπέστειλεν εἰς Σικελίαν περὶ τοὺς Σιβύλλης χρησμοὺς κατὰ Σιβυλλιακὸν λόγιον. οἱ δὲ ἐπελθόντες καθ' ὅλην τὴν Σικελίαν τοὺς τῷ Αἰτναίῳ Διὶ καθιδρυμένους βωμοὺς θυσιάσαντες καὶ περιφράγματα ποιήσαντες ἀβάτους ἀπεδείκνυον τοὺς τόπους πλὴν τοῖς ἔχουσι καθ' ἕκαστον πολίτευμα πατρίους θύειν θυσίας.

Ὅτι ἦν τις Γοργὸς Μοργαντῖνος ἐπικαλούμενος Κάμβαλος, πλούτῳ καὶ δόξῃ διαφέρων, ὃς ἐπὶ κυνηγίαν ὁρμήσας, καὶ περιπεσὼν ληστηρίῳ δραπετῶν, ἔφευγε πεζὸς πρὸς τὴν πόλιν. ἀπαντήσαντος δὲ αὐτῷ Γοργοῦ τοῦ τούτου πατρὸς ἐφ' ἵππου, καὶ καθαλλομένου καὶ παραδιδόντος τὸν ἵππον, ὅπως ἐφαλλόμενος ἀφιππεύσῃ πρὸς τὴν πόλιν, οὔθ' ὁ παῖς τὴν ἰδίαν σωτηρίαν τῆς τοῦ πατρὸς προέκρινεν οὔθ' ὁ πατὴρ προσεδέχετο τῷ τοῦ τέκνου θανάτῳ διαφυγεῖν τὸν κίνδυνον. δεομένων δὲ ἀλλήλων μετὰ δακρύων καὶ διαφιλοτιμουμένων ὑπὲρ εὐσεβείας τε καὶ φιλοστοργίας, σύγκρισίν τε λαμβάνον-

602. 35. βραχίοσιν ἀκρωτηριάζοντες **Reiskius**, βραχίοσι συνακρωτηριάζοντες 37. **aut** περὶ τοὺς Σιβύλλης χρησμοὺς **aut** κατὰ Σιβυλλιακὸν λόγιον **delendum est: posterius quum deleret Reiskius**, παρὰ **pro** περὶ **scribebat**

τος ἤθους φιλοτέκνου πρὸς τρόπον φιλοπάτορα, συνέβη τοὺς λῃστὰς ἐπιφανέντας ἀμφοτέρους ἀνελεῖν.

Ὅτι ὁ τοῦ Διηγύλιος υἱὸς Ζιβέλμιος, ἐξηλωκὼς τὰς τοῦ πατρὸς μιαιφονίας, μνησικακῶν δὲ ὑπὲρ τῶν τοῖς Θρᾳξὶ πραχθέντων, ἐπὶ τοσοῦτο προῆλθεν ὠμότητος καὶ παρανομίας ὥστε τοὺς προσκόψαντας πανοικίους τιμωρεῖσθαι. ἐπὶ γὰρ ταῖς τυχούσαις αἰτίαις τοὺς μὲν διεμέλιζε, τοὺς δὲ ἀνεσταύρου, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἐνεπύριζε. γονέων δὲ ἐν ὄμμασι καὶ κόλποις ἐγκατέσφαζε τέκνα, καὶ κρεανομῶν τὰ σώματα παρετίθει τοῖς συγγενεστάτοις, ἀνανεούμενος τὰς παλαιὰς ἐκείνας Τηρέως ἢ Θυέστου θοινάς. οἱ δὲ Θρᾷκες συλλαβόντες τὸν Ζισέλμιον, τὸ μὲν καθ' ἓν αὐτὸν ἀντιδιατιθέναι σχεδὸν ἀδύνατον ὑπῆρχε· πῶς γὰρ ἐνδεχόμενον ἦν ἓν σῶμα τὴν εἰς ὅλον ἔθνος παρανομίαν γενομένην ἀναδέξασθαι; ὅμως δ' ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ἐφιλοτιμήθησαν πᾶσαν ὕβριν καὶ τιμωρίαν προσαγαγεῖν τῷ σώματι.

Ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ὁ Φύσκων προσαγορευόμενος, πυθόμενος τὴν τῆς Κλεοπάτρας πρὸς αὐτὸν ἀλλοτρίωσιν, καὶ οὐ δυνάμενος ἄλλως αὐτὴν λυπῆσαι, πρᾶξιν ἀνοσιωτάτην ἐτόλμησεν ἐπιτελέσασθαι. μιμησάμενος γὰρ τὴν τῆς Μηδείας ὠμότητα καὶ μιαιφονίαν τὸν κοινὸν αὐτοῦ τε κἀκείνης υἱὸν ἔσφαξεν ἐν τῇ Κύπρῳ, παῖδα μὲν 603
ὄντα τὴν ἡλικίαν, ὀνομαζόμενον δὲ Μεμφίτην. οὐκ ἀρκεσθεὶς δὲ τῷ ἀσεβήματι τούτῳ πολλῷ μεῖζον μύσος ἕτερον ἐπετελέσατο. ἀκρωτηριάσας γὰρ τὸ σῶμα τοῦ παιδὸς καὶ ἐνθεὶς εἴς τινα κίστην προσέταξέ τινι τῶν ὑπηρετῶν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν διακομίσαι· κατὰ τύχην δὲ σύνεγγυς ὄντων τῇ Κλεοπάτρᾳ τῶν γενεθλίων, τῇ πρὸ τούτων νυκτὶ θεῖναι τὴν κίστην πρὸ τῶν βασιλείων παρεσκευάσατο. οὗ συντελεσθέντος, καὶ τῆς περιστάσεως ἐπιγνωσθείσης, ἡ Κλεοπάτρα πένθος ἤρατο, καὶ τὸ πλῆθος παντελῶς ἀπεθηριώθη πρὸς τὸν Πτολεμαῖον.

Ὅτι ὁ στρατηγὸς Ἀντιόχου Ἀθήναιος πλεῖστα ἐν ταῖς ἐπισταθμίαις εἰργασμένος κακά, τῆς φυγῆς κατάρξας καὶ τὸν Ἀντίοχον ἐγκαταλιπών, τῆς προσηκούσης καταστροφῆς ἔτυχε. διεκπεσόντος γὰρ αὐτοῦ πρός τινας κώμας ἠδικημένας ἐν ταῖς ἐπισταθμίαις, οὐδεὶς αὐτὸν ἐδέξατο εἰς οἰκίαν οὐδὲ τροφῆς μετέδωκεν, ἀλλὰ κατὰ τὴν χώραν ἀλώμενος λιμῷ κατέστρεψε τὸν βίον.

Ὅτι ἀποσταλεὶς παρὰ Πτολεμαίου τοῦ πρεσβυτέρου Ἡγέλοχος στρατηγὸς ἐπὶ Μαρσύαν τὸν τῶν Ἀλεξανδρέων

64. ἐνεπύριζε] ἐνέπριζε V
603. 81. ἀρκεσθεὶς Valesius, ἀρεσθεὶς V   97. οὐδὲ] οὔτε V

στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως, αὐτόν τε ἐζώγρησε καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ δύναμιν ἄρδην ἀνεῖλεν. ἐπαναχθέντος δὲ τοῦ Μαρσύου πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πάντων προσδοκώντων τιμωρίας αὐτὸν τεύξεσθαι τῆς μεγίστης, ἀπέλυσεν αὐτὸν τῶν ἐγκλημάτων. μετενόει γὰρ ἤδη καὶ ταῖς φιλανθρωπίαις ἔσπευδε διορθώσασθαι τὴν τῶν ὄχλων πρὸς αὐτὸν ἀποθηρίωσιν.

Ὅτι Εὐήμερος ὁ τῶν Πάρθων βασιλεύς, Ὑρκάνιος ὢν τὸ γένος, ὠμότητι δὲ ὑπερβάλλων πάντας τοὺς μνημονευομένους τυράννους, οὐκ ἔστιν ὁποῖον τιμωρίας γένος ἀπέλιπε. πολλοὺς δὲ τῶν Βαβυλωνίων καὶ ἐπὶ ταῖς τυχούσαις αἰτίαις πανοικίους ἐξανδραποδισάμενος εἰς τὴν Μηδίαν ἐξέπεμψε, προστάξας λαφυροπωλῆσαι. καὶ τῆς Βαβυλῶνος τὴν ἀγορὰν καί τινα τῶν ἱερῶν ἐνέπρησε καὶ τὸ κράτιστον τῆς πόλεως διέφθειρε.

Ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Ζαβινᾶς ἐπικληθείς, ἀξιολόγων ἡγεμόνων ἀποστάντων Ἀντιπάτρου καὶ Κλονίου καὶ Ἀερόπου, τούτους καταλαβομένους Λαοδίκειαν ἐξεπολιόρκησεν. καὶ χρησάμενος μεγαλοψύχως αὐτοῖς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων. ἦν γὰρ πρᾶος καὶ συγγνωμονικός, ἔτι δὲ ἐν ταῖς ὁμιλίαις καὶ ἐν ταῖς ἐντεύξεσι προσηνής. ὧν χάριν διαφερόντως ὑπὸ τῶν πολλῶν ἠγαπᾶτο.

Ὅτι Σέξτου τὴν τῶν Γαλατῶν πόλιν ἑλόντος καὶ
604 τοὺς ἐν αὐτῇ λαφυροπωλοῦντος, Κράτων τις ὄνομα, γεγονὼς φιλορώμαιος, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰς ὕβρεις καὶ βασάνους ὑπὸ τῶν ἀποστάντων πολιτῶν ὑπομεμενηκώς, ἤγετο δέσμιος μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων. ἰδὼν δὲ χρηματίζοντα τὸν ὕπατον, καὶ δηλώσας ὅστις ἦν καὶ ὅτι πολλοὺς καὶ πολλάκις ὑπὸ τῶν πολιτῶν ὑποστὰς κινδύνους, ὥσπερ ὑπὲρ Ῥωμαίων πολιτευόμενος, οὐ μόνον αὐτὸς μεθ' ὅλης τῆς συγγενείας ἀπολυθεὶς ἀπέλαβε τὴν κτῆσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εἰς τοὺς Ῥωμαίους εὔνοιαν ἐξουσίαν ἔλαβεν ἐννακοσίους τῶν πολιτῶν ἐκ τῆς δουλείας ἐξελέσθαι. ὁ γὰρ ὕπατος μεγαλοψυχότερον τῆς ἰδίας ἐλπίδος αὐτῷ προσηνέχθη, πρὸ ὀφθαλμῶν τιθεὶς τοῖς Γαλάταις τὴν εἰς ἑκάτερον μέρος τῶν Ῥωμαίων ὑπερβολὴν φιλανθρωπίας καὶ τιμωρίας.

Ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος οὐ πιστεύων τοῖς ὄχλοις διά τε τὴν ἀπειρίαν τῶν ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνων καὶ τὴν πρὸς τὰς μεταβολὰς ὀξύτητα, παρατάξασθαι μὲν οὐκ ἐτόλμησε, διενοεῖτο δὲ συσκευάσασθαι τὰ βασιλικὰ χρήματα καὶ τὰ τῶν θεῶν ἀναθήματα συλῆσαι, καὶ μετὰ τούτων νυκτὸς ἀπᾶραι εἰς τὴν Ἑλλάδα. συλᾶν δὲ ἐπιβαλόμενος διά τινων βαρβάρων τὸ τοῦ Διὸς ἱερόν, καὶ φωραθείς, ἐκινδύνευσε μὲν μετὰ τῆς δυνάμεως ἐκ χειρὸς τυχεῖν τῆς

ἁρμοττούσης τιμωρίας, φθάσας δὲ καὶ διαδρὰς μετ' ὀλίγων ἐπεβάλετο φεύγειν εἰς Σελεύκειαν. τῆς δὲ φήμης αὐτὸν καταταχούσης, οἱ Σελευκεῖς ἀκούσαντες τὰ περὶ τὴν ἱεροσυλίαν, ἀπέκλεισαν αὐτὸν τῆς πόλεως. ὁ δὲ ἀποπεσὼν καὶ ταύτης τῆς ἐπιβολῆς, ὥρμησε φεύγειν ἐπὶ τὸ Ποσίδειον, ἀντεχόμενος τῶν παραθαλαττίων τόπων.

Ὅτι μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν Γράκχον ὑπὸ τοῦ ἰδίου δούλου τῶν γεγονότων αὐτοῦ φίλων Λεύκιος Οὐιτέλλιος πρῶτος ἐπιστὰς τῷ πτώματι αὐτοῦ οὐχ ὅπως ἠχθέσθη τῇ συμφορᾷ τοῦ τετελευτηκότος, ἀλλὰ τὴν κεφαλὴν ἀφελὼν καὶ κομίσας πρὸς ἑαυτὸν εἰς οἶκον ἰδίαν τινὰ πλεονεξίας ἐπίνοιαν καὶ ὠμότητος ὑπερβολὴν ἐπεδείξατο. ὁ γὰρ ὕπατος ἦν ἐπικεκηρυχὼς τῷ τὴν κεφαλὴν ἀπενέγκαντι δώσειν ἰσόσταθμον χρυσίον· ὁ δὲ τὸν τράχηλον διατρήσας καὶ τὸν ἐγκέφαλον ἐκκενώσας ἐνέτηξεν ἀντὶ τούτου μόλυβδον· ἀναδοὺς δὲ τὴν κεφαλὴν ἐκομίσατο μὲν τὸ χρυσίον, κατεγνώσθη δὲ εἰς ἅπαντα τὸν βίον ἐπὶ προδοσίᾳ φιλίας. ὁμοίως δὲ οἱ Φλάκκοι διεχειρίσθησαν.

Ὅτι κατὰ τὴν Λιβύην παραταξαμένων ἀλλήλοις τῶν βασιλέων Ἰογόρθας κρατήσας τῇ μάχῃ πολλοὺς ἀνεῖλε τῶν Νομάδων· ὁ δὲ Ἀτάρβας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καταφυγὼν εἰς Κίρταν, καὶ συγκλεισθεὶς εἰς πολιορκίαν, ἐξαπέστειλε 605 πρεσβευτὰς εἰς Ῥώμην μὴ περιιδεῖν βασιλέα φίλον καὶ σύμμαχον κινδυνεύοντα. ἡ δὲ σύγκλητος ἔπεμψε πρέσβεις λύσειν τὴν πολιορκίαν. οὐ προσέχοντος δὲ Ἰογόρθα πάλιν ἑτέρους ἔπεμψαν ἀξίωμα μεῖζον ἔχοντας. ὁμοίως δὲ καὶ τούτων ἀπράκτων ἐπανελθόντων ὁ Ἰογόρθας περιταφρεύσας τὴν πόλιν ἐνδείᾳ κατεπόνησε τοὺς ἐν τῇ πόλει· τὸν δὲ ἀδελφὸν ἐξελθόντα μεθ' ἱκετηρίας, καὶ τῆς μὲν βασιλείας ἐξιστάμενον, τὸ δὲ ζῆν αἰτούμενον, ἀπέσφαξεν, οὐκ ἐντραπεὶς οὔτε συγγένειαν οὔτε τὸν τῆς ἱκεσίας νόμον. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν Ἰταλῶν τοὺς συμμαχήσαντας τἀδελφῷ πάντας αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν.

Ὅτι Νασικᾶς ὁ ὕπατος ὑπῆρχεν ἀνὴρ καὶ κατ' ἀρετὴν ἀξιόλογος καὶ κατὰ τὴν εὐγένειαν θαυμαζόμενος. ἐξ ἐκείνου γὰρ ἦν τοῦ γένους ἐξ οὗ τοὺς Ἀφρικανοὺς καὶ τοὺς Ἀσιαγενεῖς καὶ τοὺς Ἱσπανοὺς ὀνομάζεσθαι συμβέβηκεν, ὧν ὁ μὲν τὴν Λιβύην, ὁ δὲ τὴν Ἀσίαν, ὁ δὲ τὴν Ἱσπανίαν καταστρεψάμενος, ἔτυχε τῆς ἀπὸ τῶν πράξεων φερωνύμου προσηγορίας. καὶ πρὸς δὲ τῇ κοινῇ τοῦ γένους

604. 56. *Ποσίδειον* Holstenius, *Πισίδιον* V et Exc. Vat. p. 121. 5. 64. ἐπικεκηρυχὼς] ἐπικεκηρυκὼς V

605. 78. λύσειν] immo λύειν 89. *Νασικᾶς*] *Νασίκας* V et *Νασικάς* 11. et *Νασίκα* 23. 92. Ἱσπανοὺς] Ἱσπάνους V

δόξῃ πατέρα καὶ πάππον ἔσχεν ἐπιφανεστάτους Ῥωμαίων. ἄμφω μὲν γὰρ προεκάθισαν τοῦ συνεδρίου καὶ πρώτην ἐπεῖχον γνώμην μέχρι τῆς τελευτῆς, ὁ δὲ πάππος αὐτοῦ καὶ κατὰ δόγμα τῆς συγκλήτου τῶν πλείστων ἄριστος ἐκρίθη. ἐν μὲν γὰρ τοῖς τῆς Σιβύλλης χρησμοῖς εὑρέθη γεγραμμένον ὅτι δεῖ τοὺς Ῥωμαίους ἱδρύσασθαι νεὼν τῆς μεγάλης μητρὸς τῶν θεῶν, καὶ τῶν μὲν ἱερῶν τὴν καταγωγὴν ἐκ Πεσινοῦντος τῆς Ἀσίας ποιήσασθαι, τὴν δὲ ἐκδοχὴν αὐτῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ γενέσθαι πανδημεὶ τῆς ἀπαντήσεως γινομένης, καὶ τῶν τε ἀνδρῶν τὸν ἄριστον καὶ γυναικῶν ὁμοίως τὴν ἀγαθήν, καὶ τούτους ἀφηγεῖσθαι τῆς ἀπαντήσεως καὶ δέξασθαι τὰ ἱερὰ τῆς θεᾶς. τῆς δὲ συγκλήτου πάντα συντελούσης κατὰ τὸν χρησμόν, ἐκρίθη τῶν μὲν ἀνδρῶν ἄριστος Πόπλιος Νασικᾶς, τῶν δὲ γυναικῶν Οὐαλερία. οὐ μόνον γὰρ τῇ πρὸς θεοὺς εὐσεβείᾳ διαφέρειν ἔδοξεν, ἀλλὰ καὶ πολιτικὸς ὑπῆρξε καὶ συνετὸς ἐν τῷ τὴν γνώμην ἀποφαίνεσθαι. μετὰ γὰρ τὸν Ἀννιβιακὸν πόλεμον Μάρκος μὲν Κάτων ὁ ἐπικληθεὶς Δημοσθένης εἰώθει λέγειν παρ᾽ ἕκαστον ἐν τῇ συγκλήτῳ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἰδίας γνώμης Καρχηδόνα μὴ εἶναι. καὶ τοῦτο ἐποίει πολλάκις οὐχ ὑποκειμένης περὶ τούτου βουλῆς, ἀλλ᾽ ἑτέρων τινῶν ἀεὶ ζητουμένων. ὁ δὲ Νασικᾶς ἀεὶ τοὐναντίον ἀπεφαίνετο Καρχηδόνα διὰ παντὸς εἶναι. ἑκατέρα μὲν οὖν ἀπόφασις ἐδόκει τῷ συνεδρίῳ μεγάλην ἔχειν ἀναθεώρησιν· τοῖς δὲ διαφέρουσι τῇ φρονήσει πολὺ προτερεῖν ἡ τοῦ Νασικᾶ διελαμβάνετο.
606 οὐ γὰρ ἐκ τῆς ἄλλων ἀσθενείας ἔκριναν δεῖν θεωρεῖσθαι τὴν τῆς Ῥώμης ἰσχύν, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ φαίνεσθαι τῶν μεγάλων μείζονα. πρὸς δὲ τούτοις σωζομένης μὲν τῆς Καρχηδόνος ὁ ἀπὸ ταύτης φόβος ἠνάγκαζεν ὁμονοεῖν τοὺς Ῥωμαίους καὶ τῶν ὑποτεταγμένων ἐπιεικῶς καὶ ἐνδόξως ἄρχειν· ὧν οὐδὲν κάλλιόν ἐστι πρὸς ἡγεμονίας διαμονήν τε καὶ αὔξησιν· ἀπολομένης δὲ τῆς ἀντιπάλου πόλεως πρόδηλος ἦν ἐν μὲν τοῖς πολίταις ἐμφύλιος πόλεμος ἐσόμενος, ἐκ δὲ τῶν συμμάχων ἁπάντων μῖσος εἰς τὴν ἡγεμονίαν διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν ἀρχόντων πλεονεξίαν τε καὶ παρανομίαν. ἅπερ ἅπαντα συνέβη τῇ Ῥώμῃ μετὰ τὴν τῆς Καρχηδόνος κατασκαφήν. καὶ γὰρ ἐπικίνδυνοι δημαγωγίαι καὶ χώρας ἀναδασμοὶ καὶ συμμά-

98. προεκάθισαν] προεκάθησαν V 100. πλείστων] nonne πολιτῶν? 4. ἐκ Πεσινοῦντος Valesius, ἐκπεσεῖν οὕτως V 6. γινομένης] γενομένης V 7. ἀγαθήν] ἀγαθωτάτην Valesius, cui praeferam ἀρίστην (conf. ad vol. I. p. 63. 55.) καὶ τούτους] τούτους Valesius lacunam male celans 16. κατὰ] μετὰ Schaeferus ad Thes. Steph. c. 9893. 19. ἀεὶ ζητ.] ἀεὶ delendum est

χων ἀποστάσεις μεγάλαι καὶ ἐμφύλιοι πόλεμοι πολυετεῖς καὶ φοβεροὶ καὶ τἄλλα τὰ προαγορευθέντα ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος ἠκολούθησε. ὁ τούτου δὲ υἱὸς πρεσβύτης ἦν τὴν ἡλικίαν, καὶ Τιβέριον Γράκχον τυραννεῖν ἐπιχειρήσαντα ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀπέκτεινε, προηγούμενος τῆς συγκλήτου. τοῦ δὲ πλήθους ἀγανακτοῦντος καὶ τεθηριωμένου πρὸς τοὺς τὸν φόνον δράσαντας, ἔτι δὲ τῶν δημάρχων καθ' ἕνα τῶν συγκλητικῶν προαγαγόντων ἐπὶ τὰ ἔμβολα καὶ ἐπερωτώντων τίς ἐστιν ὁ ἀνελών, οἱ μὲν ἄλλοι ἅπαντες κατεπτηχότες τὴν τῶν ὄχλων ὁρμὴν καὶ βίαν ἠρνοῦντο καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἐξηλλάττοντο, ὁ δὲ Σκιπίων μόνος ὡμολόγησεν ὑφ' ἑαυτοῦ γεγονέναι τὴν ἀναίρεσιν, ἐπειπὼν ὡς τοὺς μὲν ἄλλους ὁ Γράκχος ἐλάνθανεν ἐπιτιθέμενος τυραννίδι, ἑαυτὸν δὲ καὶ τὴν σύγκλητον οὐκ ἔλαθεν. ὁ δὲ ὄχλος, καίπερ ἀγανακτῶν, ἡσύχασεν ἐντραπεὶς τὸ βάρος καὶ τὴν παῤῥησίαν τἀνδρός. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τούτου υἱός, κατὰ τὸν ὑποκείμενον ἐνιαυτὸν τελευτήσας, ἀδωροδόκητος μὲν ἅπαντα τὸν βίον διετέλεσε, μετασχὼν δὲ τῆς πολιτείας, καὶ τῷ βίῳ πρὸς ἀλήθειαν ἀλλ' οὐ τοῖς λόγοις μόνοις φιλοσοφήσας, ἀκόλουθον ἔσχε τῇ τοῦ γένους διαδοχῇ καὶ τὴν τῆς ἀρετῆς κληρονομίαν.

Ὅτι ὁ Ἀντίοχος ὁ Κυζικηνὸς ἀρτίως παρειληφὼς τὴν βασιλείαν ἐξέπεσεν εἰς μέθας καὶ τρυφὴν ἀγεννῆ καὶ ζηλώματα βασιλείας ἀλλοτριώτατα. ἔχαιρε γὰρ μίμοις καὶ προδείκταις καὶ καθόλου πᾶσι τοῖς θαυματοποιοῖς, καὶ τὰ τούτων ἐπιτηδεύματα μανθάνειν ἐφιλοτιμεῖτο. ἐπετήδευσε δὲ καὶ νευροσπαστεῖν καὶ δι' αὑτοῦ κινεῖν ζῷα 607
πενταπήχη κατάργυρα καὶ κατάχρυσα καὶ ἕτερα πλείονα τοιαῦτα μηχανήματα. οὐκ εἶχε δὲ ἑλεπόλεων οὐδὲ ὀργάνων πολιορκητικῶν κατασκευάς, ἃ καὶ δόξαν μεγάλην καὶ χρείας ἀξιολόγους ἂν παρέσχετο. ἐνεθουσία δὲ καὶ πρὸς κυνηγεσίας ἀκαίρους, καὶ πολλάκις νύκτωρ λάθρα τῶν φίλων μετὰ δυοῖν ἢ τριῶν οἰκετῶν ἐξιὼν ἐπὶ τὴν χώραν ἐκυνήγει λέοντας καὶ παρδάλεις καὶ ὗς ἀγρίους. παραβόλως δὲ συμπλεκόμενος ἀλόγοις θηρίοις πολλάκις ἦλθεν εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους.

Ὅτι Μικίψας ὁ Μασσανάσσου υἱὸς τοῦ Νομάδων

606. 44. τοῦ δὲ πλήθους Valesius, τῆς δὲ συγκλήτου V 58. πολιτείας] φιλοσοφίας Valesius, in margine notans *MS.* πολιτ., i. e. opinor πολιτείας, quod etiam in παιδείας mutari possit 65. προδείκταις Suidas, προδίκταις V 67. νευροσπαστεῖν Valesius, νευροπατεῖν V αὑτοῦ V

607. 68. πενταπήχη] πεντάπηχα V 70. ἑλεπόλεων Valesius, πόλεων V

βασιλέως εἶχε καὶ ἄλλους υἱοὺς πλείους, μάλιστα δὲ προτετιμημένους Ἀτάρβαν τὸν πρεσβύτερον τῶν παίδων καὶ Ἰάμψαμον καὶ Μικίψαν. ὃς ἐπιεικέστατος τῶν κατὰ Λιβύην βασιλέων γενόμενος, καὶ πολλοὺς τῶν πεπαιδευμένων Ἑλλήνων μεταπεμπόμενος, συνεβίου τούτοις. πολλὴν δὲ ἐπιμέλειαν ποιούμενος παιδείας, μάλιστα δὲ φιλοσοφίας, ἐνεγήρασε τῇ δυναστείᾳ καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ.

Ὅτι Κοντωνιατός τις ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλατικῆς πόλεως τῆς οὕτω καλουμένης Ἰοντώρας συνέσει καὶ στρατηγίᾳ διάφορος ἦν, φίλος δὲ καὶ σύμμαχος Ῥωμαίων, ὡς ἂν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις διατετριφὼς ἐν Ῥώμῃ, καὶ κεκοινωνηκὼς ἀρετῆς καὶ ἀγωγῆς νομίμου, διὰ Ῥωμαίων δὲ παρειληφὼς τὴν ἐν Γαλατίᾳ βασιλείαν.

Ὅτι ὁ Μάριος εἷς ὢν τῶν συμβούλων καὶ τῶν πρεσβευτῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ παρεθεωρεῖτο, ταπεινότατος ὢν τῶν πρεσβευτῶν τῇ δόξῃ. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τοῖς ἀξιώμασι καὶ ταῖς εὐγενείαις ὑπερέχοντες μεγάλης ἀποδοχῆς ἐτύγχανον ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ, οὗτος δὲ δοκῶν γεγονέναι δημοσιώνης καὶ τὰς ὑποδεεστέρας ἀρχὰς μόγις εἰληφὼς ἐν ταῖς εἰς δόξαν προαγωγαῖς παρεθεωρεῖτο, καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἕκαστος περιφεύγων πᾶσαν ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις κακοπάθειαν ᾑρεῖτο τὴν ῥαθυμίαν καὶ ῥᾳστώνην, οὗτος δὲ πρὸς τοὺς ἐν ταῖς μάχαις κινδύνους πολλάκις ἡγεμὼν ἐκπεμπόμενος τὴν μὲν ἐκ τούτων ἀτιμίαν προσεποιεῖτο, ὁμοίως δὲ αὐτὸν εἰς τὰς τοιαύτας λειτουργίας ἐπιδιδοὺς πολλὴν ἐμπειρίαν περιεποιήσατο τῶν πολεμικῶν ἔργων. ὢν δὲ εὐφυὴς πρὸς ἀγῶνας καὶ κινδύνους, καὶ τούτους ὑπομένων προθύ-
608 μως, ταχὺ μεγάλην ἐκτήσατο δύναμιν καὶ δόξαν ἐπ' ἀνδρείᾳ. ἐπιεικῶς δὲ τοῖς στρατιώταις προσφερόμενος, καὶ ταῖς δωρεαῖς καὶ ταῖς ὁμιλίαις καὶ συμπεριφοραῖς κεχαρισμέναις τοῖς ὑποτεταγμένοις χρώμενος, μεγάλην εὔνοιαν ἐν τοῖς στρατιώταις περιεποιήσατο. πάντες γὰρ τῆς εὐεργεσίας χάριν ἀποδιδόντες ἐν ταῖς μετὰ τούτου μάχαις φιλοτιμότερον ἠγωνίζοντο, συναύξοντες αὐτοῦ τὴν ἡγεμονίαν· εἰ δὲ τύχοι τις τῶν ἄλλων πρεσβευτῶν ἡγούμενος, ἐθελοκακοῦντες ἀπεδειλίων κατὰ τοὺς ἀναγκαιοτάτους καιρούς. καὶ συνέβαινε κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν μὲν ταῖς τῶν ἄλλων ἡγεμονίαις Ῥωμαίους ἡττᾶσθαι, κατὰ δὲ τὰς τοῦ Μαρίου παρουσίας ἀεὶ νικᾶν.

95. τοῦ στρατηγοῦ Wesselingius, τῶν στρατηγῶν V παρεθεωρεῖτο Valesius, παρετηρεῖτο V 6. ἀτιμίαν] τιμὴν Wesselingius: quo recepto sequens ὁμοίως in ἑτοίμως mutandum, uti factum p. 514. 10. ὁμοίως] ὅμως Valesius αὐτὸν V
608. 16. φιλοτιμότερον] φιλοτιμώτερον V 19. ἀναγκαιοτάτους Valesius, ἀναγκαιοτέρους V

L. XXXVI.

Ὅτι οὐ μόνον τὸ πλῆθος τῶν οἰκετῶν τὸ πρὸς τὴν ἀπόστασιν ὡρμημένον κατέτρεχεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐλευθέρων οἱ τὰς ἐπὶ χώρας κτήσεις οὐκ ἔχοντες ἐτρέποντο πρὸς ἁρπαγὴν καὶ παρανομίαν. οἱ γὰρ ἐλλειπεῖς ταῖς οὐσίαις διὰ τὴν ἀπορίαν ἅμα καὶ παρανομίαν ἐξεχέοντο κατὰ συστροφὰς ἐπὶ τὴν χώραν, καὶ τὰς μὲν ἀγέλας τῶν θρεμμάτων ἀπήλαυνον, τοὺς δ' ἐν τοῖς σταθμοῖς τεθησαυρισμένους καρποὺς διήρπαζον, καὶ τοὺς περιτυγχάνοντας ἀνέδην ἐλευθέρους τε καὶ δούλους ἐφόνευον, ὅπως μηδεὶς ἀπαγγείλῃ τὴν περὶ αὐτοὺς ἀπόνοιάν τε καὶ παρανομίαν. ἀναρχίας δ' οὔσης διὰ τὸ μηδεμίαν Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν δικαιοδοτεῖν, πάντες ἀνυπεύθυνον ἐξουσίαν ἔχοντες πολλὰς καὶ μεγάλας συμφορὰς ἀπειργάζοντο· διὸ καὶ πᾶς τόπος ἔγεμεν ἁρπαγῆς βιαίου ταῖς τῶν εὐπόρων οὐσίαις ἐνεξουσιαζούσης. οἱ δὲ πρότερον ἐν ταῖς πόλεσι πρωτεύοντες ταῖς τε δόξαις καὶ τοῖς πλούτοις τότε διὰ τὴν ἀνέλπιστον τῆς τύχης μεταβολὴν οὐ μόνον ὑπὸ τῶν δραπετῶν ὑβριστικῶς ἀπέβαλλον τὰς εὐπορίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἐλευθέρων ἐπηρεαζόμενοι καρτερεῖν ἠναγκάζοντο. διὸ καὶ πάντες ὑπελάμβανον τὰ μὲν ἐντὸς τῶν πυλῶν μόγις ὑπάρχειν ἴδια, τὰ δὲ ἐκτὸς τῶν τειχῶν ἀλλότρια καὶ δοῦλα τῆς παρανόμου χειροκρατίας εἶναι. καθόλου δ' ἦν κατὰ πόλεις φυρμὸς καὶ σύγχυσις τῶν κατὰ νόμους δικαίων. οἱ γὰρ ἀποστάται τῶν ὑπαίθρων κρατοῦντες ἀνεπίβατον ἐποιοῦντο τὴν χώραν, μνησικακοῦντες τοῖς δεσπόταις, οὐκ ἐμπιπλάμενοι δὲ τῶν ἀνελπίστων εὐτυχημάτων· οἱ δὲ ἐντὸς τῶν τειχῶν δοῦλοι νοσοῦντες ταῖς ψυχαῖς καὶ μετεωριζόμενοι πρὸς ἀπόστασιν φοβερώτατοι τοῖς κυρίοις ὑπῆρχον.

Ὅτι Σατορνῖνος ὁ δήμαρχος ζηλώσας βίον ἀκόλαστον, καὶ ταμίας ὑπάρχων, εἰς τὴν ἐξ Ὠστίας εἰς τὴν

31. ἀνέδην] ἀναίδην V, quod in ἀναιδῶς mutavit Photius p. 534. 25. 54. δήμαρχος Valesius, ὕπατος V.

Ῥώμην τοῦ σίτου παρακομιδὴν ἐτάχθη. διὰ δὲ τὴν ῥᾳθυμίαν καὶ φαυλότητα τῆς ἀγωγῆς δόξας κακῶς προεστάναι τῆς προειρημένης ἐπιμελείας, ἐπιτιμήσεως ἔτυχε προσηκούσης. ἡ δὲ σύγκλητος παρελομένη τὴν ἐξουσίαν
609 παρέδωκεν ἄλλοις τὴν ἐπιστασίαν ταύτην. διορθωσάμενος δὲ τὴν προϋπάρχουσαν ἀκολασίαν, καὶ τοῦ σώφρονος ἀντεχόμενος βίου, δημαρχίας ὑπὸ τοῦ δήμου κατηξιώθη.

Ὅτι περὶ τῆς τοῦ Μετέλλου φυγῆς ἐπ' ἔτη δύω γινομένων λόγων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὁ υἱὸς αὐτοῦ κόμην ὑποτρέφων καὶ πώγωνα καὶ πιναρὰν ἔχων ἐσθῆτα περιῄει κατὰ τὴν ἀγοράν, δεόμενος τῶν πολιτῶν, καὶ μετὰ δακρύων προσπίπτων τοῖς ἑκάστου γόνασιν ᾐτεῖτο τὴν τοῦ πατρὸς κάθοδον. ὁ μὲν οὖν δῆμος, καίπερ οὐ βουλόμενος ἀφορμὴν διδόναι τοῖς φυγάσι τῆς καθόδου παρὰ τοὺς νόμους, ὅμως διὰ τὸν ἔλεον τοῦ νεανίσκου καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ γονέως σπουδὴν κατήγαγε τὸν Μέτελλον, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ τὴν περὶ τὸν γεννήσαντα γεγενημένην φιλοτιμίαν εὐσεβῆ προσηγόρευσεν.

Ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ Ῥωμαῖοι νόμοις τε καὶ ἀγωγαῖς ἀρίστοις χρώμενοι κατ' ὀλίγον ηὐξήθησαν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἡγεμονίαν ἐπιφανεστάτην καὶ μεγίστην τῶν μνημονευομένων κατακτήσασθαι. ἐν δὲ τοῖς νεωτέροις καιροῖς, καταπεπολεμημένων μὲν τῶν πλείστων ἐθνῶν, πολυχρονίου δὲ εἰρήνης γενομένης, μετέπεσεν ἐν τῇ Ῥώμῃ τὸ τῆς ἀρχαίας ἀγωγῆς εἰς ὀλέθριον ζῆλον. ἐτράπησαν γὰρ οἱ νέοι μετὰ τὴν ἐκ τῶν πολέμων ἄνεσιν εἰς τρυφὴν καὶ ἀκολασίαν, χορηγὸν ἔχοντες τὸν πλοῦτον ταῖς ἐπιθυμίαις. προεκρίνετο γὰρ κατὰ τὴν πόλιν τῆς μὲν λιτότητος ἡ πολυτέλεια, τῆς δὲ τῶν πολεμικῶν ἔργων μελέτης ἡ ῥᾳστώνη· μακάριος δ' ὑπείληπτο τοῖς πολλοῖς οὐχ ὁ ταῖς ἀρεταῖς κεκοσμημένος, ἀλλ' ὁ ταῖς προσηνεστάταις ἡδοναῖς πάντα τὸν τοῦ ζῆν χρόνον ἐπαπολαύων. διὸ καὶ δείπνων πολυδαπάνων παραθέσεις ἐπεπόλασαν καὶ μύρων θαυμαζομένων εὐωδίαι καὶ στρωμνῆς ἀνθινῆς καὶ μεγαλοπλούτου παρασκευαὶ τρικλίνων καὶ ἐλέφαντος καὶ ἀργύρου καὶ τῶν ἄλλων τῶν πολυτελεστάτων ὑλῶν περιττῶς δεδημιουργημένων κατασκευαί. τῶν δὲ οἴνων ὁ μὲν μετρίως τέρπων τὴν γεῦσιν ἀπεδοκιμάζετο, Φαλέρνος δὲ καὶ Χῖος καὶ πᾶς ὁ τούτοις ἐφάμιλλον ἔχων ἡδονήν, ἰχθύων τε καὶ τῶν ἄλλων χρηστῶν τὰ πρωτεύοντα πρὸς ἀπόλαυσιν ἀνέδην ἀνηλίσκοντο. ἀκολούθως δὲ τούτοις

609. 66. ἐσθῆτα V   99. ἀνέδην] ἀναίδην V

οἱ νέοι κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐφόρουν ἐσθῆτας διαφόρους μὲν ταῖς μαλακότησι, διαφανεῖς δὲ καὶ κατὰ τὴν λεπτότητα ταῖς γυναικείαις παρεμφερεῖς. καὶ πάντα τὰ πρὸς ἡδονὴν καὶ ἀλαζονείαν ὀλέθριον ἀνήκοντα παρασκευαζόμενα ταχὺ τὰς τούτων τιμὰς εἰς ἄπιστον ὑπερβολὴν ἤγαγεν. τοῦ μὲν γὰρ οἴνου τὸ κεράμιον ἐπωλεῖτο δραχμῶν ἑκατόν, τῶν δὲ Ποντικῶν ταρίχων τὸ κεράμιον δραχμῶν τετρακοσίων, τῶν δὲ μαγείρων οἱ διαφέροντες ὀψαρτυτικαῖς φιλοτεχνίαις ταλάντων τεττάρων, οἱ δὲ ταῖς εὐμορφίαις ἐκ παράκοιτοι πολλῶν ταλάντων. ἀδιορθώτου δ᾽ οὔσης τῆς ἐπὶ τὸ κακὸν ὁρμῆς, ἐπεβάλοντό τινες τῶν τὰς ἀρχὰς λαμβανόντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μετατίθεσθαι τὸν τῆς προειρημένης ἀγωγῆς ζῆλον, καὶ τὸν 610 ἑαυτῶν βίον περίοπτον ὄντα διὰ τὴν ἐξουσίαν ἀρχέτυπον εἰς μίμησιν τιθέναι τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων.

Ὅτι Κόϊντος Σκαιουόλας μεγίστην εἰςηνέγκατο σπουδὴν διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς διορθώσασθαι τὴν φαυλότητα τοῦ ζήλου. ἐκπεμφθεὶς γὰρ εἰς τὴν Ἀσίαν στρατηγός, ἐπιλεξάμενος τὸν ἄριστον τῶν φίλων σύμβουλον Κόϊντον Ῥοτίλιον μετ᾽ αὐτοῦ συνήδρευε βουλευόμενος καὶ πάντα διατάττων καὶ κρίνων τὰ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν. καὶ πᾶσαν τὴν δαπάνην ἔκρινεν ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ποιεῖσθαι τοῖς τε συνεκδήμοις καὶ αὑτῷ. εἶτα λιτότητι καὶ ἀφελείᾳ χρώμενος καὶ ἀκεραίῳ τῇ δικαιοσύνῃ τὴν ἐπαρχίαν ἀνέλαβεν ἐκ τῶν προγεγονότων ἀκληρημάτων. οἱ γὰρ προγεγονότες κατὰ τὴν Ἀσίαν δημοσιῶναι, κοινωνοὺς ἐσχηκότες τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ τὰς δημοσίας κρίσεις διαδικάζοντας, ἀνομημάτων ἐπεπληρώκεσαν τὴν ἐπαρχίαν.

Ὅτι Λεύκιος ὁ Σκαιουόλας ταῖς μὲν δικαιοδοσίαις ἀδιαφθόροις καὶ ἀκριβέσι χρησάμενος οὐ μόνον πάσης συκοφαντίας ἀπήλλαξε τοὺς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν δημοσιωνῶν ἀνομήματα διωρθώσατο. πᾶσι γὰρ τοῖς ἠδικημένοις ἀκριβῆ κριτήρια προστατεύων καταδίκους ἐν ἅπασιν ἐποίει τοὺς δημοσιώνας, καὶ τὰς μὲν ἀργυρικὰς βλάβας τοῖς ἠδικημένοις ἐκτίνειν ἠνάγκαζε, τὰ δὲ θανατικὰ τῶν ἐγκλημάτων ἠξίου κρίσεως θανατικῆς. ὅτε δὴ τὸν κορυφαῖον τούτων οἰκονόμον, διδόντα μὲν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πολλὰ χρήματα καὶ συμ-

1. ἐσθῆτας V 10. ἐκ] ἐκπρεπεῖς Wesselingius 11. κακὸν] malim κάκιον

610. 17. εἰς[illegible]νέγκατο V 24. αὐτῷ V 27. ἀκληρημάτων Wesselingius, ἀκληρωμάτων V 28. δημοσιώνας V 29. διαδικάζοντας] καταδικάζοντας V, δικάζοντας Reiskius 31. Λεύκιος] aut Μούκιος legendum aut cum Wesselingio Κόϊντος 36. προστατεύων] hoc vereor ut recte sic dicatur

πεφωνηκότα πρὸς τοὺς κυρίους, φθάσας τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ θανάτου καταδικάσας ἀνεσταύρωσεν.

Ὅτι ὁ αὐτὸς τοὺς δημοσιώνας κατεδίκαζε καὶ τοῖς ἠδικημένοις ἐνεχείριζε. καὶ συνέβαινε τοὺς ὀλίγῳ πρότερον διὰ τὴν καταφρόνησιν καὶ πλεονεξίαν πολλὰ παρανομοῦντας παρ' ἐλπίδας ὑπὸ τῶν ἠδικημένων ἀπάγεσθαι πρὸς τοὺς καταδίκους. καὶ τὰς συνήθεις τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς συνεκδήμοις δαπάνας ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ποιούμενος ταχὺ τὰς εὐνοίας τῶν συμμαχούντων εἰς τὴν Ῥώμην ἀνεκτήσατο.

Ὅτι Λεύκιος Ἀσύλλιος, πατρὸς μὲν ὑπάρχων τεταμιευκότος, ἐκπεμφθεὶς δὲ στρατηγὸς εἰς Σικελίαν, κατέλαβε τὴν ἐπαρχίαν διεφθαρμένην. ἀνεκτήσατο δὲ τὴν νῆσον χρησάμενος τοῖς καλλίστοις ἐπιτηδεύμασι. παραπλη-
611 σίως γὰρ τῷ Σκαιουόλᾳ προεχειρίσατο τὸν ἄριστον τῶν φίλων πρεσβευτήν τε καὶ σύμβουλον, ὃς ἦν Γάϊος, ἐπικαλούμενος δὲ Λόγγος, ζηλωτὴς τῆς ἀρχαίας καὶ σώφρονος ἀγωγῆς, καὶ Πόπλιον σὺν τούτῳ, πρωτεύοντα τῇ δόξῃ τῶν ἐν Συρακούσαις κατοικούντων ἱππέων. χωρὶς γὰρ τῶν ἐκ τῆς τύχης ἀγαθῶν καὶ ταῖς κατὰ ψυχὴν ἀρεταῖς διέφερε. σημεῖον δὲ τῆς εὐσεβείας αἱ θυσίαι καὶ αἱ ἐν τοῖς ἱεροῖς κατασκευαὶ καὶ τὰ ἀναθήματα, τῆς δὲ σωφροσύνης τὸ τὰς αἰσθήσεις μέχρι τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου γραμμῆς ἀσινεῖς ἔχειν, τὸ δὲ τῆς παιδείας τε καὶ φιλανθρωπίας τὸ προτιμᾶσθαι παρ' αὐτῷ περιττότερον τοὺς πεπαιδευμένους· καθόλου δὲ τοὺς ἀπό τινος ἐπαινουμένης μούσης ὁρμωμένους εὐεργέτει, συλλαμβάνων ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἀφειδῶς. οἷς δυσὶν ὁ Σύλλιος προσαναπαυόμενος ὁμοτοίχους μὲν οἰκίας εἰς κατάλυσιν παρεσκευάσατο, συνήδρευε δὲ μετὰ τούτων τὰ κατὰ τὴν δικαιοδοσίαν ἐπακριβούμενος καὶ πάντα φιλοτεχνῶν καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ἐπαρχίας.

Ὅτι ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν δικαιοδοσίαν πρὸς τὰ συμφέροντα φιλοτιμηθεὶς τὴν συκοφαντίαν ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἐφυγάδευσε, τῆς δὲ τῶν ἀσθενεστέρων βοηθείας μεγίστην ἐποιήσατο φροντίδα. τῶν γὰρ ἄλλων στρατηγῶν εἰωθότων διδόναι προστάτας τοῖς ὀρφανοῖς καὶ γυναιξὶν ἐρήμοις συγγενῶν, οὗτος ἑαυτὸν τούτων ἀνέδειξε φροντιστήν· διά τε τῆς ἰδίας σκέψεως καὶ φροντίδος διακρίνων τὰς ἐν τούτοις ἀμφισβητήσεις πᾶσιν ἀπένειμε τὴν

48. ἀπάγεσθαι Valesius, ὑπάγεσθαι V

611. 62. διέφερε Wesselingius post Valesium, διέφερον V
66. τὸ δὲ τῆς] aut τῆς δὲ scribendum aut excidit τελευταῖον
74. καὶ πρὸς] legendum πρὸς vel τὰ πρὸς

πρέπουσαν τοῖς καταδυναστευομένοις ἐπικουρίαν. καθόλου δὲ πάντα τὸν τῆς ἀρχῆς χρόνον διατελέσας εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν βιωτικῶν καὶ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων, ἀπεκατέστησε τὴν νῆσον εἰς τὴν πάλαι ποτὲ μακαριζομένην εὐδαιμονίαν.

Ὅτι Μάρκος Λίβιος Δροῦσος ἀνὴρ νέος μὲν τὴν ἡλικίαν, κεκοσμημένος δὲ πᾶσι τοῖς πρωτείοις. πατρός τε γὰρ ἦν ἐπιφανεστάτου καὶ παρὰ τοῖς πολίταις δι' εὐγένειαν καὶ ἀρετὴν θαυμαστῶς ἀγαπωμένου, αὐτὸς δὲ ὑπῆρχε λόγῳ μὲν δεινότατος τῶν ἡλικιωτῶν, πλούτῳ δὲ πάντας τοὺς πολίτας ὑπερβάλλων, μεγάλην δὲ ἀξιοπιστίαν ἔχων καὶ κατὰ τὰς ὑποσχέσεις ὢν βεβαιότατος, ἔτι δὲ πλήρης εὐγενοῦς φρονήματος. διὸ καὶ μόνος ἔδοξεν ἔσεσθαι προστάτης τῆς συγκλήτου.

89. μὲν] deest ἦν   92. ἀγαπωμένου Valesius, ἀγαπώμενος V

612 **L. XXXVII.**

Ὅτι ὁ τῶν Μαρσῶν ἡγούμενος Πομπαίδιος ἐπεβάλετο μεγάλῃ καὶ παραβόλῳ πράξει. μυρίους γὰρ ἀναλαβὼν ἐκ τῶν τὰς εὐθύνας φοβουμένων ἔχοντας ὑπὸ τοῖς ἱματίοις ξίφη προῆγεν ἐπὶ τῆς Ῥώμης. διενοεῖτο δὲ περιστῆσαι τῇ συγκλήτῳ τὰ ὅπλα καὶ τὴν πολιτείαν αἰτεῖσθαι, ἢ μὴ πείσας πυρὶ καὶ σιδήρῳ τὴν ἡγεμονίαν διαλυμήνασθαι. ἀπαντήσαντος δὲ αὐτῷ Γαΐου Δομιτίου, καὶ ἐρομένου Ποῖ προάγεις, Πομπαίδιε, μετὰ τοσούτου πλήθους; εἶπεν Εἰς Ῥώμην ἐπὶ τὴν πολιτείαν, κεκλημένος ὑπὸ τῶν δημάρχων. ὁ δὲ Δομίτιος ὑπολαβὼν ἔφησεν ἀκινδυνότερον αὐτὸν καὶ κάλλιον τεύξεσθαι τῆς πολιτείας, ἂν μὴ πολεμικῶς ἐπὶ τὴν σύγκλητον παραγένηται. ταύτην γὰρ βούλεσθαι τὴν χάριν δοῦναι τοῖς συμμάχοις μὴ βιασθεῖσαν ἀλλ' ὑπομνησθεῖσαν. ὁ δὲ ἱεράν τινα τὴν συμβουλὴν τἀνδρὸς θέμενος, καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις, ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὴν οἰκείαν. Δομίτιος μὲν οὖν φρονίμοις λόγοις ἐκ μεγάλων κινδύνων ἐξήρπασε τὴν πατρίδα, πολλῷ κρείττονα τὴν ὁμιλίαν ποιησάμενος τῆς γενομένης Σερουιλίῳ τῷ στρατηγῷ πρὸς Πικεντίνους. ἐκεῖνος γὰρ οὐχ ὡς ἐλευθέροις καὶ συμμάχοις ὁμιλῶν, ἀλλ' ὡς δούλοις ἐνυβρίζων καὶ φόβων μεγάλων ἀπειλαῖς παρώξυνε τοὺς συμμάχους ἐπὶ τὴν καθ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων τιμωρίαν. οὗτος δὲ πεφρονηματισμένων ἀποστατῶν ἀλόγους ὁρμὰς ἐπιεικέσι λόγοις εἰς εὔνοιαν προετρέψατο.

Ὅτι ἦν τις ἐν Ἄσκλῳ παραδεδομένος ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς φυλακήν, ὄνομα μὲν Ἀγαμέμνων, Κίλιξ δὲ τὸ γένος, διὰ δέ τινα περιπέτειαν καὶ συμμάχων φόνους ἐξωγρημένος· ὃς ὑπὸ τῶν Πικεντίνων ἀπολυθεὶς ἐκ τῆς φυλακῆς διὰ τὴν εὐεργεσίαν προθύμως ἐστρατεύετο. λῃστείας δὲ πολλὴν ἐμπειρίαν ἔχων, τὴν πολεμίαν χώραν κατέτρεχε μετὰ στρατιωτῶν ὁμοίων ταῖς παρανομίαις.

612. 99. Πομπαίδιος Valesius, Πομπαῖος V 7. Πομπαίδιε Valesius, Πομπαῖε V 10. ἀκινδυνότερον] ἀκινδυνώτερον V 27. ὄνομα Valesius, ὁ V

"Οτι οἱ Πιννῆται δειναῖς συνείχοντο συμφοραῖς. ἀμετάπειστον δ' ἔχοντες τὴν πρὸς Ῥωμαίους συμμαχίαν, ἠναγκάζοντο κατεξανίστασθαι τῶν περὶ ψυχῆς παθῶν καὶ περιορᾶν τὰ τέκνα στερισκόμενα τοῦ ζῆν ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν γεγεννηκότων.

"Οτι ὁ Σύλλας τὰς πράξεις καλῶς ἐχείριζε καὶ ἐνεργῶς, καὶ δόξης καὶ καλῆς φήμης ἐν Ῥώμῃ κατηξιοῦτο, καὶ τὸ πλῆθος ἐδοκίμαζεν αὐτὸν ἄξιον ὑπάρχειν ὕπατον αἱρεῖσθαι, καὶ περιβόητος ἦν ἐπ' ἀνδρείᾳ τε καὶ στρατηγικῇ συνέσει, καὶ καθόλου φανερὸς ὑπῆρχεν εἰς μεῖζον πρόσχημα δόξης προαχθησόμενος.

"Οτι ὁ Μιθριδάτης τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνας κατὰ τὴν Ἀσίαν νικήσας, καὶ πολλοὺς ζωγρήσας, ἅπαντας τιμήσας καὶ ἐσθῆσι καὶ ἐφοδίοις ἀπέλυσεν εἰς τὰς 613 πατρίδας. διαβοηθείσης δὲ τῆς τοῦ Μιθριδάτου φιλανθρωπίας, ἐνέπεσεν εἰς τὰς πόλεις ὁρμὴ προστίθεσθαι τῷ βασιλεῖ. παρῆν δὲ ὁρᾶν ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρεσβευτὰς μετὰ ψηφισμάτων καλούντων αὐτὸν εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας καὶ θεὸν καὶ σωτῆρα προσαγορευόντων. ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ κατὰ τὴν παρουσίαν τοῦ βασιλέως ἀπήντων αἱ πόλεις ἐκχεόμεναι πανδημεὶ μετ' ἐσθῆτος λαμπρᾶς καὶ πολλῆς χαρᾶς.

"Οτι κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐπικρατοῦντος Μιθριδάτου καὶ τῶν πόλεων ἀφισταμένων ἀκατασχέτως ἀπὸ Ῥωμαίων, οἱ ἐν τῇ Λέσβῳ διέγνωσαν οὐ μόνον αὐτοὺς ἐγχειρίσαι τῷ βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀκίλλιον εἰς Μιτυλήνην συμπεφευγότα καὶ νοσοκομούμενον παραδοῦναι τῷ Μιθριδάτῃ. ἐπιλέξαντες οὖν τῶν νέων τοὺς ἀλκῇ διαφέροντας ἔπεμψαν ἐπὶ τὸ κατάλυμα. οἱ δὲ ἀθρόοι προσπεσόντες τούτῳ καὶ τὸν Ἀκίλλιον ἁρπάσαντες ἔδησαν, ὡς καλλίστην τῷ βασιλεῖ καὶ κεχαρισμένην δωρεὰν ἐκπέμψοντες. Ὁ δέ, καίπερ νέος ὢν παντελῶς τὴν ἡλικίαν, ἐτόλμησεν ἐπιτελέσασθαι πρᾶξιν ἡρωικήν· φθάσας γὰρ τοὺς μέλλοντας συναρπάζειν αὐτὸν ἀντὶ τῆς ὕβρεως καὶ τῆς αἰσχρᾶς τιμωρίας ἠλλάξατο θάνατον. σφάζων γὰρ ἑαυτόν, καὶ τῇ δεινότητι τῆς πράξεως καταπληξάμενος τοὺς ἐπ' αὐτὸν ὁρμῶντας ἐποίησε μὴ τολμῆσαι πλησίον αὐτοῦ προσελθεῖν· μετὰ πάσης δὲ ἀδείας ἑαυτὸν ἀπαλλάξας τοῦ ζῆν καὶ τῶν ἐπιφερομένων κακῶν περιβόητον ἔσχε τὴν ἐπ' εὐψυχίᾳ δόξαν.

35 ἀμετάπειστον Reiskius, ἀμετάπιστον V 39. ἐχείριζε] ἐνεχείριζε V 46. τοὺς — ἡγεμόνας Valesius, τῆς — ἡγεμονίας V

613. 56. μετ' ἐσθῆτος] μεθ' ἐσθῆτος V et ἐσθῆσι 48. 74. προσελθεῖν] προελθεῖν V

Ὅτι καθόλου κατὰ τὴν ναυμαχίαν παρὰ τοῖς Ῥοδίοις πλὴν τοῦ πλήθους τὰ λοιπὰ πάντα μεγάλας εἶχεν ὑπεροχάς, τέχνη κυβερνητῶν, τάξις τῶν νηῶν, ἐρετῶν ἐμπειρία, δυνάμεις ἡγεμόνων, ἐπιβατῶν ἀρεταί· παρὰ δὲ τοῖς Καππάδοξιν ὑπῆρχον ἀπειρίαι καὶ ἀγυμνασίαι καὶ ἡ πάντων τῶν κακῶν παραίτιος ἀταξία. προθυμίᾳ μὲν γὰρ οὐκ ἐλείποντο τῶν Ῥοδίων, ὡς ἂν ἔχοντες ἐπίσκοπον καὶ θεατὴν τῶν κινδύνων τὸν βασιλέα, καὶ τούτῳ σπεύδοντες ἐνδείκνυσθαι τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν· μόνῳ δὲ ὑπερέχοντες τῷ πλήθει τῶν σκαφῶν, περιεχέοντο τὰς πολεμίας ναῦς καὶ κυκλοῦντες εἰς μέσον αὐτὰς ἀπελάμβανον.

Ὅτι Γάϊος Μάριος τῶν ἀνθρώπων ἐπιφανέστατος γεγονώς, ἐπὶ μὲν τῆς νεότητος ἐζήλωσεν ἀφιλαργυρίαν, τῶν καλῶν ἔργων ὀρεχθείς, καὶ μεγάλας πράξεις ἐπί τε τῆς Λιβύης καὶ τῆς Εὐρώπης κατεργασάμενος περιεποιήσατο τὴν περιβόητον ἐπιφάνειάν τε καὶ δόξαν. ἐπὶ δὲ τοῦ ἐσχάτου γήρως ἐπιθυμήσας τὸν Μιθριδάτου τοῦ βασιλέως πλοῦτον καὶ τὴν ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεσιν εὐπορίαν εἰς τὸν ἴδιον μετενεγκεῖν βίον, τοῖς ὅλοις ἔπταισε, καὶ τοῦ Σύλλα Κορνηλίου τὴν δεδομένην ἐπαρχίαν παραιρούμενος παρανόμως, τῇ προσηκούσῃ περιέπεσε συμφορᾷ. οὐ μόνον δὲ τὸν ἐπιθυμηθέντα πλοῦ-
614 *τον οὐκ ἔλαβεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν οὐσίαν προσαπέβαλε, δημευθείσης αὐτοῦ τῆς ὑπάρξεως διὰ τὴν τῆς πλεονεξίας ὑπερβολήν. καταγνωσθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς πατρίδος θανάτῳ, καὶ διαδρὰς τὴν παραυτίκα τιμωρίαν, ἠλᾶτο κατὰ τὴν χώραν μόνος φεύγων. καὶ τέλος ἐξέπεσε τῆς Λιβύης εἰς τὴν Νομαδίαν ἄδουλος, ἄπορος, ἔρημος σφῶν. ὕστερον δὲ τῆς Ῥώμης ἐμπεσούσης εἰς πολέμους ἐμφυλίους, συνεργήσας τοῖς τῆς πατρίδος πολεμίοις, οὐκ ἠρκέσθη τῇ καθόδῳ, πόλεμον δὲ ἐκκαύσας, καὶ τυχὼν ὑπατείας τὸ ἕβδομον, οὐκ ἐτόλμησεν ἔτι τῆς τύχης λαβεῖν πεῖραν, δεδιδαγμένος περὶ τῆς κατ' αὐτὴν ἀβεβαιότητος μεγάλοις συμπτώμασι. προορώμενος γὰρ τὸν ἀπὸ τοῦ Σύλλα πόλεμον ἐπικρεμάμενον τῇ Ῥώμῃ, μετέστησεν ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ζῆν ἑκουσίως. ἀπολιπὼν δὲ ἀρχὰς μεγάλας πολέμων, αἴτιος ἐγένετο τῷ τε υἱῷ καὶ τῇ πατρίδι τῶν ἐσχάτων ἀκληρημάτων. ὁ μὲν γὰρ ἀναγκασθεὶς πολεμεῖν τοῖς κρείττοσι κατέστρεψεν ἀτυχῶς τὸν βίον συμ-*

99. *παραιρούμενος* **Wesselingius**, *παραιτούμενος* V

614. 2. *αὐτοῦ*] *δὲ αὐτοῦ* V 7. *ἄδουλος* **Reiskius et Ruhnkenius ad Velleium p. 131.**, *δοῦλος* V 8. *σφῶν*] *φίλων* **Valesius** 9. *πολεμίοις* **Valesius**, *πολέμοις* V

πεφευγὼς ἐν τῇ διώρυγι· οἱ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ κατὰ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ πόλεις ἐμπεσόντες εἰς τὸν πάλαι προκείμενον πόλεμον ταῖς προκατεσκευασμέναις περιέπεσον συμφοραῖς. οἱ μὲν γὰρ ἐπιφανέστατοι τῶν Ῥωμαίων, Σκαιουόλαν καὶ Κράσσον φημί, ἐν συγκλήτῳ μιαιφονηθέντες ἀκρίτως προεσήμηναν ταῖς ἰδίαις ἀτυχίαις τὸ μέγεθος τῶν ἐσομένων κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀτυχημάτων. οἱ πλεῖστοι γὰρ τῶν συγκλητικῶν καὶ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σύλλαν ἀνῃρέθησαν· στρατιῶται δὲ ἐν ταῖς στάσεσι καὶ μάχαις κατεκόπησαν οὐκ ἐλάττους τῶν δέκα μυριάδων. καὶ ταῦτα πάντα συνέβη τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἐπιθυμηθέντα πλοῦτον ὑπὸ Μαρίου.

Ὅτι Μερόλας ὁ αἱρεθεὶς ὕπατος εἰς τὸν τοῦ Κίννα τόπον μετὰ τὸ σύνθεσιν ποιήσασθαι τὸ δήπερ αὐτὸν ὑπατεῦσαι ἔδοξε πρᾶξιν ἀγαθοῦ σφόδρα πολίτου πρᾶξαι. ἔν τε γὰρ τῷ συνεδρίῳ καὶ τῷ δήμῳ διαλεγόμενος περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων ἀρχηγὸς ἐπηγγείλατο γενέσθαι τῆς ὁμονοίας. ἄκων γὰρ ᾑρημένος ὕπατος ἑκουσίως ἔφη παραχωρήσειν τῷ Κίννᾳ τῆς ἀρχῆς, καὶ παραχρῆμα ἰδιώτης ἐγένετο. ἡ δὲ σύγκλητος ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς τοὺς ποιησομένους τὰς συνθήκας καὶ τὸν Κίνναν εἰσάξοντας εἰς τὴν πόλιν.

Ὅτι ὁ Σύλλας χρημάτων ἀπορούμενος ἐπέβαλε τὰς χεῖρας τρισὶν ἱεροῖς, ἐν οἷς ἀναθημάτων ἀργυρῶν τε καὶ χρυσῶν πλῆθος ἦν, ἐν μὲν Δελφοῖς τῷ Ἀπόλλωνι καθιερωμένα, ἐν Ἐπιδαύρῳ δὲ τῷ Ἀσκληπιῷ, ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ τῷ Διί. πλεῖστα δὲ ἔλαβεν ἐξ Ὀλυμπίας διὰ τὸ μεμενηκέναι τὸ ἱερὸν τοῦτο ἄσυλον ἐξ αἰῶνος· τῶν γὰρ ἐν Δελφοῖς χρημάτων Φωκεῖς τὰ πλεῖστα διεφόρησαν ἐν τῷ ἱερῷ κληθέντι πολέμῳ. ὁ δὲ Σύλλας πολὺν ἄργυρον καὶ χρυσὸν ἔτι δὲ τὴν ἄλλην πολυτελῆ κατασκευὴν ἀναλαβὼν ἤθροισε χρημάτων πλῆθος πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ προσδοκωμένους πολέμους. ἀδεισιδαιμόνως δὲ τῇ λήψει τῶν ἱερῶν χρημάτων προσενεχθείς, χώραν ἀντὶ τούτων 615
καθιέρωσε τοῖς θεοῖς εἰς τὰς κατ' ἔτος προσόδους. εὐτραπελευόμενος δὲ ἀπεφαίνετο κρατεῖν τῷ πολέμῳ πάντως διὰ τὸ τοὺς θεοὺς αὐτῷ συνεργεῖν εἰσενηνοχότας χρημάτων πολύ τι πλῆθος αὐτῷ.

Ὅτι Φιμβρίας κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν πολὺ προέχων τοῖς διαστήμασι τοῦ Φλάκκου καιρὸν ἔσχε μεγάλοις

24. Σκαιουόλαν Wesselingius, Σκευόλαν V 25. μιαιφονηθέντες Wesselingius, μιαιφονευθέντες V 35. τὸ δήπερ] an forte ὑπὲρ τοῦ?

ἐπιχειρῆσαι τολμήμασι· καὶ σπεύδων τοὺς στρατιώτας ἰδίους κατασκευάσασθαι ταῖς εὐνοίαις, συνεχώρησεν αὐτοῖς τὴν χώραν τῶν συμμάχων ὡς πολεμίαν διαρπάζειν καὶ τοὺς περιτυχόντας ἐξανδραποδίζεσθαι. ἀσμένως δὲ προσδεξαμένων τῶν στρατιωτῶν τὴν συγχώρησιν, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις περιεποιήσαντο χρημάτων πλῆθος. οἱ δὲ διαρπαγέντες ἀπήντησαν τῷ ὑπάτῳ, καὶ περὶ τῶν καθ' αὐτοὺς ἀπωδύροντο. ὁ δὲ περιαλγὴς γενόμενος προσέταξεν ἀκολουθεῖν, ὅπως τὰ ἴδια κομίσωνται. αὐτὸς δὲ τῷ Φιμβρίᾳ διαπειλησάμενος προσέταξε τὰ διαφορηθέντα τοῖς ἀπολωλεκόσιν ἀποκαταστῆσαι. ὁ δὲ τὴν πᾶσαν αἰτίαν ἐπὶ τοὺς στρατιώτας ἀνέπεμπεν, ὡς ἄνευ τῆς αὐτοῦ γνώμης πάντα πεπραχότας· τοῖς δὲ στρατιώταις κατ' ἰδίαν παρήγγειλε μὴ προσέχειν τοῖς προστάγμασιν, ἀλλὰ τὰ διὰ τῶν ὅπλων κτηθέντα τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ μὴ προέσθαι. τοῦ δὲ Φλάκκου μετὰ ἀνατάσεως προστάττοντος ἀποδιδόναι τὰ διηρπασμένα, τῶν δὲ στρατιωτῶν οὐ προσεχόντων, ταραχὴ καὶ στάσις κατεῖχε τὸ στράτευμα.

Ὅτι ὁ Φιμβρίας διαβεβηκὼς τὸν Ἑλλήσποντον τοὺς στρατιώτας πρὸς παρανομίαν καὶ ἁρπαγὴν παρορμήσας χρήματα τὰς πόλεις εἰσεπράττετο καὶ τοῖς στρατιώταις ταῦτα διένεμεν. οἱ δὲ εἰς ἀνυπεύθυνον ἐξουσίαν προαχθέντες καὶ διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ὠφελείας μετεωρισθέντες, ὡς κοινὸν εὐεργέτην ἠγάπων. τὰς δὲ μὴ ὑπακουσάσας πόλεις ἐκπολιορκῶν εἰς διαρπαγὴν ἐχαρίζετο τοῖς στρατιώταις. καὶ Νικομήδειαν παρέδωκε τοῖς στρατιώταις εἰς διαρπαγήν.

Ὅτι ὁ αὐτὸς καὶ Κύζικον παρελθὼν ὡς φίλος τοῖς μὲν εὐπορωτάτοις τῶν πολιτῶν ἐμέμφετο θανάτου καταιτιασάμενος· δύω δὲ εἰς κατάπληξιν καὶ φόβον τῶν ἄλλων καταδίκους ποιήσας καὶ ῥαβδίσας ἐπελέκισε. τὰς δὲ οὐσίας αὐτῶν ἀναλαβών, καὶ τοῖς ἄλλοις διὰ τῶν προαπολωλότων μέγαν φόβον ἐπιστήσας, ἠνάγκασε λύτρα τῆς σωτηρίας ὅλας τὰς ὑπάρξεις αὐτῷ προέσθαι.

Ὅτι Γναῖος Πομπήιος στρατιωτικὸν βίον ἑλόμενος ἐνεκαρτέρει ταῖς καθ' ἡμέραν κακοπαθείαις, καὶ ταχὺ τὸ πρωτεῖον ἀπηνέγκατο τῆς ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις ἀσκήσεως. πᾶσαν δὲ ῥαστώνην καὶ σχολὴν ἀποτριψάμενος διετέλει καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἀεί τι πράττων τῶν εἰς τὸν πόλεμον χρησίμων. διαίτῃ μὲν γὰρ ἐχρῆτο λιτῇ, λουτρῶν δὲ καὶ συμπεριφορᾶς τρυφὴν ἐχούσης ἀπείχετο. καὶ τὴν μὲν τροφὴν καθήμενος προσεφέρετο, πρὸς δὲ τὸν ὕπνον ἀπεμέριζε χρόνον ἐλάττονα τῆς ἐκ

615. 4. Γναῖος] Γνάϊος V

τῆς φύσεως ἀνάγκης· τὸν δὲ ἐν νυκτὶ πόνον παρεδίδου 616 τὴν μεθ' ἡμέραν ἐπιμέλειαν, ἐπαγρυπνῶν τοῖς τῆς στρατηγίας ἐντεύγμασι. διὰ δὲ τῆς συνήθους τῶν ἀπίστων μελέτης ἀθλητὴς ἐγένετο τῶν κατὰ πόλεμον ἀγώνων. τοιγαροῦν ὅσῳ χρόνῳ τις ἕτοιμον οὐκ ἂν παρέλαβε στράτευμα, πολὺ τάχιον οὗτος συνελέξατο καὶ διατάξας καθώπλισε. προσαγγελθεισῶν δὲ τῶν περὶ αὐτὸν πράξεων εἰς τὴν Ῥώμην, ἅπαντες οὐ τὴν ἀρετὴν ἀλλὰ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ λογιζόμενοι κατ' ἀρχὰς κατεφρόνησαν, ὡς τῶν προσαγγελλόντων κενῶς τὰ περὶ αὐτὸν τραγῳδούντων· ὡς δ' ἡ προσηγγελμένη φήμη διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων ἀληθὴς ἐφάνη, ἡ σύγκλητος ἐξέπεμψεν Ἰούνιον, ὃν τρεψάμενος ἐνίκησε.

Ὅτι καταλειφθέντος τοῦ Σκιπίωνος μόνου μετὰ τὸ διαφθαρῆναι χρήμασι καὶ ἀποστῆναι πάντας καὶ ἀπεγνωκότος τὴν σωτηρίαν, ὁ Σύλλας ἱππεῖς ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τοὺς παραπέμψοντας μετ' ἀσφαλείας ὅποι βούλοιτο. ὁ δὲ Σκιπίων ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ τὸ τῆς ἀρχῆς ἀξίωμα μεθεῖναι συναναγκασθεὶς εἰς ἰδιωτικὸν βίον καὶ ταπεινὸν σχῆμα, διὰ τὴν ἐπιείκειαν ὑπὸ τοῦ Σύλλα παρεπέμφθη ταχέως εἰς ἣν ἐβούλετο πόλιν. εἶτα τὰ τῆς ἀρχῆς ἀνακτησάμενος κόσμια πάλιν δυνάμεως ἱκανῆς ἀφηγεῖτο.

Ὅτι οἱ τῶν Ῥωμαίων περιφανεῖς ἄνδρες ἐμιαιφονήθησαν ἐκ διαβολῆς, καὶ ὁ τὴν μεγίστην ἱερωσύνην ἔχων Σκαιουόλας, μέγιστον ἔχων ἀξίωμα τῶν πολιτῶν, ἀναξίας τῆς ἰδίας ἀρετῆς ἔτυχε τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατ' αὐτό γε τοῦτο μεγάλως εὐτύχησαν ὅτι τοῖς ἁγιωτάτοις σηκοῖς ὁ πάντιμος ἱερεὺς οὐκ ἔφθασε προσπεσεῖν, ἐπείτοι γε χάριν τῆς τῶν διωκόντων ὠμότητος καὶ πρὸς αὐτοῖς τοῖς ἀδύτοις ἐπιβώμιος μιαιφονηθεὶς ἀπέσβεσεν ἂν τῷ αἵματι τὸ ἀκοιμίστῳ δεισιδαιμονίᾳ τηρούμενον πῦρ ἐξ αἰῶνος.

Ὅτι προτεθείσης προγραφῆς εἰς τὴν ἀγορὰν ἀνέδραμε πλῆθος ἀνθρώπων πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν. οἱ πλεῖστοι δὲ συνέπασχον τοῖς ὀφείλουσιν ἀναδέχεσθαι τὸν θάνατον. εἷς δὲ τῶν συνεληλυθότων κακίᾳ καὶ ὑπερηφανίᾳ διαφέρων ἐγγελῶν τοῖς κινδυνεύουσι πολλὰ κατ' αὐτῶν ὑβριστικῶς ἐβλασφήμησεν. ἔνθα δὴ δαιμονίου τινὸς νέμεσις τῷ διασύροντι τὴν τῶν ἀκληρούντων τύχην ἐπέ-

616. 14. τὴν — ἐπιμέλειαν] τῇ — ἐπιμελείᾳ Valesius 16. δὲ τῆς Valesius, δὲ V 31. ἀσφαλείας Valesius, φιλίας V 33. ἀρχῆς Valesius, ἀρετῆς V 48. ἀκοιμίστῳ] ἀκοιμήτῳ fortasse rectius Exc. Vat. p. 139. 5., ubi male huius fragmenti pars cum praecedente diversi argumenti coaluit

θηκε τὴν πρέπουσαν τῇ κακίᾳ τιμωρίαν. ἐν γὰρ τοῖς ἐπὶ πᾶσιν ὀνόμασιν εὑρὼν ἑαυτὸν προςγεγραμμένον, εὐθέως ἐπικαλυψάμενος τὴν κεφαλὴν προῆγε διὰ τοῦ πλήθους, ἐλπίζων λήσεσθαι τοὺς περιεστῶτας καὶ διὰ τοῦ δρασμοῦ πορίσεσθαι τὴν σωτηρίαν. γνωσθεὶς δὲ ὑπό τινος τῶν πλησίον ἑστώτων, καὶ φανερᾶς τῆς περὶ αὐτὸν περιστάσεως γενομένης, συνελήφθη καὶ ἔτυχε τῆς τιμωρίας, πάντων ἐπιχαιρόντων τῷ θανάτῳ αὐτοῦ.

Ὅτι πολλῷ χρόνῳ τῆς Σικελίας ἀδικαιοδοτήτου γε-
617 νομένης, ὁ Πομπήιος δοὺς ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν δικαιοδοσίαν, καὶ χρηματίζων περὶ τῶν δημοσίων ἀμφιςβητημάτων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν συμβολαίων, οὕτως εὐστόχως καὶ ἀδωροδοκήτως ἐποιεῖτο τὰς ἀποφάσεις ὥςτε ὑπερβολὴν ἑτέρῳ μὴ ἀπολείπειν. εἴκοσι δὲ καὶ δυεῖν ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ὑπάρχων, καὶ τῆς νεότητος προκαλουμένης εἰς τὰς ἀλογίστους ἡδονάς, οὕτως αὐστηρῶς καὶ σωφρόνως ἐποιήσατο τὴν ἐπιδημίαν κατὰ τὴν νῆσον ὥςτε πάντας τοὺς κατὰ τὴν Σικελίαν καταπλήττεσθαι καὶ θαυμάζειν τὴν ἀρετὴν τοῦ νεανίσκου.

59. προςγεγραμμένον] προγεγραμμένον vertit Valesius 62. πορίσεσθαι Valesius, περιέσεσθαι V

617. 77. „*Deest quaternio, in quo finis Diodori et initium Nicolai Damasceni continebatur.*" Valesius

ΕΚ ΤΩΝ 618

ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΙΩΝ.

Ὅτι ἐπὶ Ὀστιλίου Τύλλου τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως Ἀλβανοὶ τὴν αὔξησιν τῶν Ῥωμαίων ὑφορώμενοι, καὶ ταπεινῶσαι τούτους βουλόμενοι, προσεποιήσαντο ἐπὶ τῆς ἑαυτῶν χώρας γεγονέναι λῃστὰς Ῥωμαίους, καὶ ἔπεμψαν εἰς Ῥώμην πρεσβευτὰς τοὺς τὸ δίκαιον αἰτήσοντας, εἰ δὲ μὴ προσέχωσι, πόλεμον καταγγέλλοντας. Ὀστίλιος δὲ ὁ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς πυθόμενος ὡς ζητοῦσι πρόφασιν πολέμου, τοῖς μὲν φίλοις παρήγγειλε τοὺς πρέσβεις ἐκδέξασθαι καὶ παρακαλεῖν ἐπὶ ξενίαν· αὐτὸς δὲ ἐκκλίνας τὴν πρὸς τούτους ἔντευξιν ἔπεμψεν εἰς Ἀλβανοὺς τὸ παραπλήσιον τοῖς ἐκείνων ποιήσοντας. τοῦτο δὲ συνετέλεσεν ἀρχαϊκῷ τινι προαχθεὶς ἔθει, διὰ τὸ τοὺς παλαιοὺς μηδὲν οὕτω σπουδάζειν ὡς τὸ δικαίους ἐνίστασθαι πολέμους. εὐλαβεῖτο γὰρ μὴ τοὺς αἰτίους τῆς λῃστείας οὔθ' εὑρεῖν δυνάμενος οὔτε παραδιδοὺς τοῖς ἐξαιτοῦσι δόξῃ πόλεμον ἄδικον ἐπαναιρεῖσθαι. εὐτυχούντων δὲ πρότερον τῶν εἰς Ἄλβαν πεμφθέντων τὸ μὴ λαμβάνειν τὸ δίκαιον, εἰς ἡμέραν τριακοστὴν πόλεμον κατήγγειλαν. ὃν οἱ μὲν τῶν Ἀλβανῶν πρεσβευταὶ κατὰ τὴν ἐξαίτησιν ἀπόκρισιν ἔλαβον ὅτι πρότερον ἐκείνων οὐ διδόντων τὸ δίκαιον, οἱ Ῥωμαῖοι πόλεμον αὐτοῖς κατηγγελκότες εἴησαν. οἱ δὲ δῆμοι πρὸς ἀλλήλους ἐπιγαμίας 619

618. 1. Ὀστιλίου] Ὀστιλλίου M (i. e. codex Monacensis) 2. Ἀλβανοὶ] Ἀλαβανοὶ M 4. καὶ — βουλόμενοι addit M 6. Ῥωμαίους M, Ῥωμαίων V (i. e. codex Vrsini) 9. Ὀστίλιος] Ὀστίλλιος M 15. ἀρχαϊκῷ M, ἀρχικῷ V 17. ἐνίστασθαι Wesselingius, ἐπίστασθαι M, ἐφίστασθαι ed. Vrsini contra fidem codicis, ut videtur, quum ἐπίστασθαι ipse ponat in annotatione 20. εὐτυχούντων M, ἐντυχόντων V 21. εἰς om. M 23. ὃν] fortasse legendum εἶθ'

ἔχοντες καὶ φιλίαν, ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας εἰς διαφορὰν κατέστησαν.

2 *Ὅτι Καμβύσου τοῦ Περσῶν βασιλέως κυριεύσαντος πάσης Αἰγύπτου, πρὸς τοῦτον οἱ Λίβυες καὶ Κυρηναῖοι, συνεστρατευκότες τοῖς Αἰγυπτίοις, ἀπέστειλαν δῶρα καὶ τὸ προστaττόμενον ποιήσειν ἐπηγγείλαντο.*

* * *

3 *Ὅτι οἱ παρὰ Νάβιδος καὶ Φλαμινίου πεμφθέντες εἰς Ῥώμην πρεσβευταὶ περὶ τῶν συνθηκῶν ἐπεὶ διελέχθησαν τῇ συγκλήτῳ περὶ ὧν τὰς ἐντολὰς εἶχον, ἔδοξε τῇ γερουσίᾳ βεβαιοῦν τὰς ὁμολογίας, καὶ τὰς φρουρὰς τὰς ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς στρατιὰς ἀπάγειν. ὁ δὲ Φλαμίνιος ἀκούσας τὰ διῳκημένα, πανταχόθεν τοὺς ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων μετεπέμψατο, καὶ συναγαγὼν ἐκκλησίαν τὰς τῶν Ῥωμαίων εἰς τοὺς Ἕλληνας εὐεργεσίας ἀνενεώσατο, καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν Νάβιν ἀπελογεῖτο, διότι κατὰ τὸ δυνατὸν πεποιήκασι, καὶ ὅτι κατὰ τὴν τοῦ δήμου προαίρεσιν ἅπαντες οἱ τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦντές εἰσιν ἐλεύθεροι καὶ ἀφρούρητοι, καὶ τὸ μέγιστον, τοῖς ἰδίοις νόμοις πολιτευόμενοι. ᾐτήσατο δὲ παρὰ τῶν Ἑλλήνων χάριν ὅπως τοὺς δουλεύοντας παρ' αὐτοῖς Ἰταλιώτας ἀναζητήσαντες ἀποστείλωσιν ἐν ἡμέραις τριάκοντα. ὃ καὶ γέγονεν.*

4 *Ὅτι πάλιν ἡ σύγκλητος διήκουσε τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος πρεσβειῶν, καὶ ταύταις φιλανθρώπως προσεφώνει, βουλομένη προθύμους αὐτοὺς ἔχειν πρὸς τὸν Ἀντιοχικὸν πόλεμον, ὃν ταχέως προσεδόκα. τοῖς δὲ παρὰ Φιλίππου πρέσβεσιν ἀπεκρίθη διότι φυλάττοντος αὐτοῦ τὴν πίστιν τῶν τε φόρων αὐτὸν ἀπολύσει καὶ Δημήτριον τὸν υἱόν. τοῖς δὲ ἐληλυθόσι παρὰ Ἀντιόχου συνέστησεν ἐκ τῆς βουλῆς ἄνδρας δέκα τοὺς διακουσομένους περὶ ὧν ἔφησαν ἐντολὰς ἔχειν παρὰ τοῦ βασιλέως. ὧν συνεδρευσάντων ὁ τῆς πρεσβείας ἀφηγούμενος Μένιππος ἔλεγεν ἥκειν, ὅπως Ἀντιόχῳ φιλίαν καὶ συμμαχίαν συνάψηται πρὸς Ῥωμαίους. ἔφησε δὲ θαυμάζειν τὸν βασιλέα διὰ τίνα ποίαν τ' αἰτίαν προστάττουσιν αὐτῷ Ῥωμαῖοι τινὰ μὲν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μὴ πολυπραγμονεῖν,*

619. 34. *τοῦτον*] *τοῦτο* M 41. *Φλαμινίου* M, *Φλαμινίνου* V, nisi Vrsinus ipse supposuit: v. Schweigh. ad Appianum vol. III. p. 510. 45. *στρατιὰς*] *στρατείας* MV 46. *Φλαμίνιος* M, *Φλαμινῖνος* V 53. *εἰσὶν* Vrsinus, *ὦσιν* MV 71. *ἀφηγούμενος* M, *ἐφηγούμενος* V 73. *ποίαν τ'*] *ποτ'* scribi malim quam *ποίαν τινὰ* 74. *τινὰ*] *τὰ* Wesselingius 75. *πολυπραγμονεῖν* Vrsinus, *πολυπραγμονήσειν* MV

τινῶν δὲ τῶν πόλεων ἀφίστασθαι καὶ παρ' ἐνίων τοὺς ὀφειλομένους φόρους μὴ λαμβάνειν· ταῦτα γὰρ οὐ τοῖς ἐξ ἴσου τὴν φιλίαν ποιουμένοις ἔθος εἶναι ποιεῖν ἀλλὰ τοῖς πολέμῳ νενικηκόσι· τοὺς δὲ πρὸς αὐτὸν πρεσβεύοντας ἐπὶ Λυσιμαχίαν ἐπιτακτικῶς αὐτῷ διαστέλλειν περὶ τούτων. Ἀντιόχῳ δὲ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον μὲν μηδέποτε γεγονέναι· φιλίαν δ' ἂν συνθέσθαι βούλωνται πρὸς αὐτόν, ἕτοιμον εἶναι. ὁ δὲ Φλαμίνιος ἔφη δυοῖν πραγμάτων ὄντων ἕτερον τῷ βασιλεῖ τὴν σύγκλητον συγχω- 620 ρεῖν, εἰ μὲν βούλεται τῆς Εὐρώπης ἀπέχεσθαι, μηδὲν πολυπραγμονεῖν Ῥωμαίους τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν· εἰ δὲ τοῦτο μὴ προαιρεῖται, γινώσκειν ὅτι Ῥωμαῖοι τοῖς ἑαυτῶν φίλοις καταδουλουμένοις βοηθήσουσι. τῶν δὲ πρεσβευτῶν ἀποκριναμένων ὡς οὐδὲν τοιοῦτο συνθήσονται δι' οὗ ταπεινώσουσι τὴν βασιλέως ἀρχήν, τῇ ἐχομένῃ τοῖς Ἕλλησιν ἡ σύγκλητος εἶπεν ὡς ἐὰν Ἀντίοχος περιεργάζηταί τι τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην, Ῥωμαῖοι μετὰ πολλῆς σπουδῆς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας ἐλευθερώσουσιν. ἐπισημηναμένων δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος πρεσβευτῶν, οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως ἠξίουν τε τὴν σύγκλητον ἐνθυμηθῆναι ἡλίκων ἑκατέροις κατάρχεται κινδύνων καὶ μηδὲν ταχέως πράττειν, ἀλλὰ τῷ βασιλεῖ δοῦναι χρόνον εἰς βουλὴν καὶ αὐτὴν ἐπιμελέστερον περὶ τούτων βουλεύεσθαι.

5 Ὅτι τοῖς Αἰτωλοῖς διαπρεσβευσαμένοις περὶ διαλύσεων ἐδογμάτισεν ἡ σύγκλητος ἢ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτρέπειν Ῥωμαίοις ἢ χίλια τάλαντα ἀργυρίου δοῦναι παραχρῆμα Ῥωμαίοις. οἱ δὲ διὰ τὴν ἀποτομίαν τῆς ἀποκρίσεως οὐ προσδεξάμενοι τὰ προσταττόμενα εἰς φόβους καὶ μεγάλους κινδύνους ἐνέπεσον· συνηγωνισμένοι τῷ βασιλεῖ ἐκτενέστατα, εἰς ἀπορίαν ἐνέπιπτον, οὐδεμίαν ἔκβασιν ἔχοντες τῶν κακῶν.

6 Ὅτι ὁ Ἀντίοχος πυθόμενος τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὴν Ἀσίαν διαβεβηκέναι, πρεσβευτὴν ἐξέπεμψε πρὸς τὸν ὕπατον Ἡρακλείδην τὸν Βυζάντιον περὶ διαλύσεων, ἀποδιδοὺς μὲν τὴν ἡμίσειαν τῆς δαπάνης, διδοὺς δὲ Λάμψακον καὶ Σμύρναν καὶ Ἀλεξάνδρειαν, δι' ἃς ὁ πόλεμος ἐδόκει κεκινῆσθαι. αὗται γὰρ αἱ πόλεις πρῶται τῶν κα-

79. δὲ om. M 83. βούλωνται ed. Bipontina, βούλονται MV 84. Φλαμίνιος, ut videtur, M, Φλαμινῖνος V ἕτερον] immo τὸ ἕτερον vel θάτερον

620. 89. καταδουλουμένοις] καταδουλωμένοις MV 90. οὐδὲν τοιοῦτο] οὐδὲ τοιοῦτον M 10. τῷ] δὲ τῷ Reiskius 18. Ἡρακλείδην M, Ἡρακλείδη V 19. τῆς δαπάνης, διδοὺς δὲ] ἀντὶ δὲ τῆς δαπάνης διδοὺς M 20. Ἀλεξάνδρειαν] Ἀλεξάνδραν M

τὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλλήνων ἐπεπρεσβεύκεισαν πρὸς τὴν σύγκλητον, παρακαλοῦσαι [περὶ] τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν.

7 Ὅτι ὁ Ἀντίοχος Ποπλίῳ Σκιπίωνι τῷ τοῦ συνεδρίου προεστῶτι τὸν υἱὸν προσεπηγγείλατο ἄνευ λύτρων ἀποδώσειν, ὃν ἦν εἰληφὼς ὅταν περὶ Εὔβοιαν διέτριβεν, οὐδὲν δ' ἧττον καὶ χρημάτων πλῆθος, συνεπιλαβομένῳ τῆς εἰρήνης. ὁ δὲ Σκιπίων ὑπὲρ μὲν τῆς κατὰ τὸν υἱὸν ἀποδόσεως ἔφησε χάριν ἕξειν τῷ βασιλεῖ, χρημάτων δὲ πλήθους μὴ προςδεῖσθαι. ἀντὶ δὲ ταύτης τῆς εὐεργεσίας
621 συμβουλεύειν αὐτῷ μὴ παρατάττεσθαι Ῥωμαίοις, πεπειραμένον τῆς ἀρετῆς αὐτῶν. ὁ δὲ δόξας βαρύτερα τοῦ προςήκοντος προστάττειν τούτου οὐ προςεδέξατο τὰς ἀποκρίσεις.

8 Ὅτι ἐν τῇ Ῥώμῃ πρὸ τῆς κατὰ τὸν Ἀντίοχον ἥττης εἰςαχθέντων εἰς τὴν σύγκλητον τῶν ἐξ Αἰτωλίας πρεσβευτῶν, καὶ περὶ μὲν τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων οὐδὲν διαλεχθέντων, αὐτὰ δὲ τὰ τοῖς Αἰτωλοῖς καλῶς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πραχθέντα διεξιόντων, ἀναστάς τις τῶν ἐκ τοῦ συνεδρίου τοὺς πρέσβεις ἠρώτησεν εἰ παραδιδόασιν ἑαυτοὺς Αἰτωλοὶ εἰς τὴν πίστιν τῶν Ῥωμαίων. ἀποσιωπησάντων δὲ τῶν πρέσβεων, ἡ σύγκλητος ὑπολαβοῦσα τοὺς Αἰτωλοὺς ἀντέχειν ταῖς κατὰ τὸν Ἀντίοχον ἐλπίσιν, ἀπράκτους ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

9 Ὅτι ὁ Ἀντίοχος ἀπογνοὺς τὸν πόλεμον ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς τὸν ὕπατον, ἀξιῶν αὐτῷ συγγνώμην δοθῆναι περὶ τῶν ἡμαρτημένων καὶ τυχεῖν ἐφ' οἷς δυνατόν ἐστι τῆς εἰρήνης. ὁ δὲ ὕπατος διατηρῶν τὴν πάτριον τῆς Ῥώμης ἐπιείκειαν, καὶ παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Ποπλίου, συνεχώρησε τὴν εἰρήνην ἐπὶ τοῖςδε· ἐκχωρῆσαι τὸν βασιλέα τοῖς Ῥωμαίοις τῆς τε Εὐρώπης καὶ τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου χώρας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πόλεων καὶ ἐθνῶν· παραχωρῆσαι δὲ τῶν τε ἐλεφάντων καὶ μακρῶν νηῶν, καὶ τὰς δαπάνας τὰς γεγενημένας εἰς τὸν πόλεμον ἀποδοῦναι, ὧν ἦν ἡ διατίμησις ταλάντων Εὐβοϊκῶν μυρίων πεντακιςχιλίων· ἐκδότους δὲ παραδοῦναι τόν τε Καρχηδόνιον Ἀννίβαν καὶ τὸν Αἰτωλὸν Θόαντα

22. Ἑλλήνων ἐπεπρεσβεύκεισαν] ἐπρεσβεύκεσαν Ἑλλήνων **M**
23. περὶ addidit Vrsinus 24. αὐτῶν] αὐτῶν MV 30. ὃν ἦν εἰληφὼς Vrsinus, ὃ νῦν εἰληφὼς MV ὅταν] ὅτε Schaeferus ad Bosii Ell. p. 470. Εὔβοιαν] Εὔοιαν M

621. 36. πεπειραμένων **M** 38. τούτου] τοῦτον Reiskius
41.—52. post 72. ponit M 45. δὲ Vrsinus, δὲ καλῶς MV
47. τῶν ἐκ τοῦ σ.] in his aliquid varietatis fuisse in V videtur, quum Vrsinus receptam scripturam ut ex margine petitam proferat in annotatione, cui praefixit τοῦ συνεδρίου 57. αὐτῷ Vrsinus, αὐτὸν MV

καί τινας ἑτέρους, καὶ ὁμήρους εἴκοσιν οὓς ἀπογράψωσι Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ πάντα προςδεξάμενος διὰ τὴν τῆς εἰρήνης ἐπιθυμίαν ἀπελύθη τοῦ πολέμου.

10 Ὅτι μετὰ τὴν κατὰ τὸν Ἀντίοχον ἧτταν ἀπὸ πασῶν τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεων καὶ δυναστῶν καταντησάντων πρέσβεων, τῶν μὲν περὶ τῆς ἐλευθερίας, τῶν δὲ καὶ περὶ εὐχαριστηρίων ἀνθ' ὧν εὐεργετήκασι τὴν Ῥώμην καταγωνισάμενοι κατὰ Ἀντιόχου. οἷς πᾶσιν ἡ σύγκλητος ἀγαθὰς ἐλπίδας ὑπογράφουσα ἔφησε δέκα πρεσβευτὰς ἀποστέλλειν εἰς τὴν Ἀσίαν τοὺς μετὰ τῶν στρατηγῶν ἅπαντα ἕξοντας. ἐπανελθόντων δὲ εἰς τὰς πατρίδας, καὶ τῶν δέκα πρέσβεων μετὰ τῶν περὶ Σκιπίωνα καὶ τὸν Αἰμίλιον συνεδρευσάντων, ἔκριναν οὗτοι καὶ διεσάφησαν τὴν μὲν 622 ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου χώραν Εὐμένους εἶναι καὶ τοὺς ἐλέφαντας· Ῥοδίοις δὲ προςώρισαν Καρίαν καὶ Λυκίαν· τῶν δὲ πόλεων τὰς μὲν Εὐμένει φόρους δεδωκυίας ὑπο τὸν Εὐμένη τετάχθαι, τὰς δὲ Ἀντιόχῳ φόρον φερούσας ἀπολελύσθαι τῶν φόρων.

11 Ὅτι Γναῖος Μάλλιος ὁ ἀνθύπατος, παραγενομένων πρὸς αὐτὸν πρεσβευτῶν παρὰ Γαλατῶν περὶ συλλύσεως τοῦ πολέμου, τούτοις ἔδωκεν ἀπόκρισιν ὅτι τότε ποιήσεται πρὸς αὐτοὺς τὰς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης συνθήκας ὅταν οἱ βασιλεῖς αὐτῶν καταντήσωσι πρὸς αὐτόν.

12 Ὅτι ὁ αὐτὸς παρελθὼν εἰς Λυκαονίαν τὸν προςοφειλόμενον σῖτον ἐκομίσατο παρὰ Ἀντιόχου καὶ τὸν κατὰ τὰς συνθήκας φόρον ἐνιαυτοῦ χίλια τάλαντα.

13 Ὅτι κατὰ τὴν Πελοπόννησον τῆς κοινῆς συνόδου τῶν Ἀχαιῶν συνελθούσης συνήχθησαν οἱ τῶν Ῥωμαίων πρέσβεις. οὗτοι δ' ἔφησαν τὴν σύγκλητον δυςαρεστεῖσθαι τῇ τῶν τειχῶν τῶν ἐν Λακεδαίμονι καθαιρέσει, ἣν ἐποίησε τὸ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν, ὅτε τῆς Σπάρτης ἐκράτησε καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους κατέταξεν εἰς τὴν κοινὴν πολιτείαν. μετὰ δὲ τούτους συνήχθησαν οἱ παρ' Εὐμένους πρέσβεις κομίζοντες δωρεὰν ταλάντων εἴκοσιν, ἐξ ὧν ᾤετο δεῖν ὁ βασιλεὺς ὀψωνιάζεσθαι τὴν τῶν Ἀχαιῶν

70. εἴκοσιν] εἴκοσι **M** **78.** περὶ τῆς **M**, παρὰ τῆς **V** **79.** Ῥώμην **M**, Ῥώμῃ **V** καταγωνισάμενοι] immo συναγωνισάμενοι **83.** ἕξοντας] τάξοντας **Wetstenius**, διατάξοντας **Reiskius**

622. 90. τὰς δὲ] τὰ δὲ **M**: **fuisse hic aliquid ab Vrsino mutatum annotatio eius ostendit** **95.** Γναῖος] Γνάϊος **MV** **97.** συλλύσεως] συλλήσεως **M** **12. 17.** συνήχθησαν] **nonne** εἰςήχθησαν? **14.** τῶν ἐν Λ. τειχῶν **Suidas** **15.** ὅτε] ὅτι **M** **18.** εἴκοσιν] ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν **Polybius XXIII. 7. 3.**

σύνοδον. οἱ δὲ Ἀχαιοὶ τὴν δόσιν τῶν χρημάτων ἀποδοκιμάσαντες οὐ προσεδέξαντο τὴν δωρεάν. ἧκον δὲ καὶ παρὰ Σελεύκου πρέσβεις, τὴν προγεγενημένην εἰς τὸν Ἀντίοχον τὸν βασιλέα συμμαχίαν ἀνανεούμενοι. οἱ δὲ τὴν συμμαχίαν ἀνενεώσαντο καὶ τὴν δωρεὰν προσεδέξαντο.

Ὅτι καταντησάντων εἰς Ῥώμην τῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας 14
623 βασιλέων καὶ πρεσβευτῶν ἀποσταλέντων οἱ περὶ τὸν Ἄτταλον βασιλεῖς μεγάλης ἀποδοχῆς ἔτυχον. ἀπάντησις γὰρ αὐτοῖς ἐγένετο μεγαλοπρεπὴς καὶ ξένια καὶ τἄλλα φιλάνθρωπα διαφέροντα. σφόδρα γὰρ οἱ βασιλεῖς οὗτοι φιλορώμαιοι καθεστῶτες, καὶ πάντα τῇ συγκλήτῳ πειθαρχοῦντες, ἔτι δὲ τοὺς παραβάλλοντας Ῥωμαίων εἰς τὴν βασιλίδα ὑποδεχόμενοι φιλανθρωπότατα, μεγίστης ἀποδοχῆς [μεγάλως] ἠξιοῦντο. δι' ὧν καὶ τῶν πρέσβεων ἁπάντων ἡ σύγκλητος ἀκούσασα, καὶ μάλιστα σπεύδουσα τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη βασιλεῦσι χαρίζεσθαι, προσηνῆ τούτοις τὴν ἀπόκρισιν ἐποιήσατο. ἀπεφήνατο γὰρ ἀποστελεῖν ἐκ τοῦ συνεδρίου πρέσβεις τοὺς ἐκ παντὸς τρόπου συλλύσοντας τὸν πρὸς Φαρνάκην πόλεμον.

15
Ὅτι τῆς παρὰ τοῖς Αἰτωλοῖς χρεωκοπίας κατὰ τὴν Θεσσαλίαν ζηλωθείσης, καὶ πάσης πόλεως εἰς στάσεις καὶ ταραχὰς ἐμπιπτούσης, ἡ σύγκλητος ὑπέλαβεν ἐκ τοῦ Περσέως γεγονέναι τὴν σύγχυσιν, καὶ ἀπελογίσατο τοῖς τοῦ Περσέως πρεσβευταῖς περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀπολύσειν αὐτὸν ἐγκλημάτων, περὶ δὲ τῆς Ἀβρουπόλιδος τοῦ Θρᾳκὸς ἐκ τῆς βασιλείας ἐκβολῆς ἐκέλευσε διορθώσασθαι τὸν Περσέα τὸ γεγονός.

Ὅτι τοῦ Ἁρπάλου τοῦ Περσέως πρεσβευτοῦ σιωπήσαντος, ἡ σύγκλητος τὸν Εὐμένη ἐλεφαντίνῳ τιμήσασα δίφρῳ, καὶ τῆς ἄλλης ἀποδοχῆς ἀξιώσασα φιλοφρόνως, ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν Ἀσίαν. 16

21. ἀποδοκιμάσαντες Vrsinus, ἀποκομίσαντες MV 23. εἰς] immo πρὸς 25. προσεδέξαντο] contrarium ait Polybius XXIII. 9. 13.: quumque omitti non potuerit quale fuerit Seleuci donum, de quo Polybius ibidem et 7. 4., eclogarii culpa haec depravata videntur

623. 30. καὶ addidit Reiskius φιλάνθρωπα Vrsinus, φιλανθρώπια vel φιλανθρωπία MV 34. φιλορώμαιοι] φιλορωμαῖοι MV 37. μεγάλως delet Reiskius 43. συλλύσοντας Reiskius, συλλύοντας V: λύσοντας Polybius XXV. 6. 8. 46. χρεωκοπίας] χρεωκοπείας Suidas 48. εἰς om. M 50. σύγχυσιν Vrsinus, σύγκρισιν MV 51. ἀπελογίσατο] ἀπελογήσατο M 52. ἀπολύσειν αὐτὸν] malim ἀπολύειν αὐτὸν τῶν 53. Ἀβρουπόλιδος] Ἀβρουπόλεως V, illud margo V ἐκ Vrsinus, καὶ MV 61. ἄλλης — 624. 87. προ omisit M ascripto in marg. λείπει

17 Ὅτι ἡ σύγκλητος αὐθημερὸν ἐψηφίσατο τὸν πρὸς Περσέα πόλεμον, καὶ τοῖς πρεσβευταῖς ἐχρημάτισε μέν, ἀπόκρισιν δὲ οὐδεμίαν ἔδωκε. προσέταξε δὲ τοῖς ὑπάτοις ἐν ἐκκλησίαις διαῤῥήδην ἀπαγορεύειν· τοὺς δὲ πρεσβευτὰς καὶ πάντας Μακεδόνας ἐκ μὲν Ῥώμης ἀπελθεῖν αὐθημερόν, ἐκ δὲ τῆς Ἰταλίας ἐν ἡμέραις τριάκοντα.

18 Ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς εἰδὼς 624 τοὺς αὐτοῦ προγόνους ἐσχηκότας κοίλην Συρίαν, παρασκευὰς ἐποιεῖτο μεγάλας, ἀμφισβητῶν ταύτης· ἤλπιζέ τε τὴν ἀδίκῳ πολέμῳ πρότερον ἀνειμένην τότε δικαίως τοῖς αὐτοῖς νόμοις ἀνακτήσασθαι. ἃ δὴ πυθόμενος ὁ Ἀντίοχος ἐξαπέστειλεν εἰς Ῥώμην πρέσβεις, ἐντειλάμενος μαρτύρασθαι τὴν σύγκλητον ὅτι πολεμεῖν ἀδίκως ἐπιβάλλεται Πτολεμαῖος. ἐξαπέστειλε δὲ καὶ ὁ προειρημένος τοὺς ἀπολογησομένους καὶ διδάξοντας τὴν σύγκλητον ὅτι παρὰ πάντα τὰ δίκαια κρατεῖ τῆς κοίλης Συρίας Ἀντίοχος ἑαυτοῦ προγονικῆς ὑπαρχούσης. ἐνετείλατο δὲ τά τε φιλάνθρωπα πρὸς Ῥωμαίους ἀνανεώσασθαι καὶ περὶ τῆς πρὸς Περσέα διαλύσεως πειραθῆναι.

19 Ὅτι εἰς Ῥώμην παρεγένοντο πρεσβευταὶ Ῥοδίων πρὸς τὰς γεγενημένας κατ' αὐτῶν διαβολὰς ἀπολογησόμενοι. ἐδόκουν γὰρ ἐν τῷ πρὸς Περσέα πολέμῳ ταῖς εὐνοίαις ἀποκεκλικέναι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ προδεδωκέναι τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν. ὁρῶντες δὲ τὴν ἀλλοτριότητα τὴν πρὸς αὐτούς, εἰς ἀθυμίαν ἐνέπιπτον. ὡς δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν τις συναγαγὼν ἐκκλησίαν παρεκάλει τὰ πλήθη πρὸς τὸν κατὰ Ῥοδίων πόλεμον, τόθ' ὁλοσχερῶς δείσαντες περὶ τῆς πατρίδος εἰς τοιαύτην ἦλθον κατάπληξιν ὥστε πένθιμον ἀναλαβεῖν ἐσθῆτα, κατὰ δὲ τὰς ἐντεύξεις τῶν φίλων μηκέτι παρακαλεῖν μηδὲ ἀξιοῦν, ἀλλὰ δεῖσθαι μετὰ δακρύων μηδὲν ἀνήκεστον περὶ αὐτῶν βουλεύεσθαι. εἰσαγαγόντος δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν σύγκλητον ἑνὸς τῶν δημάρχων, καὶ τὸν παρακαλοῦντα πρὸς τὸν πόλεμον στρατηγὸν κατασπάσαντος ἀπὸ τῶν ἐμβόλων, ἐποιεῖτο τοὺς λόγους. καὶ πολλὰ πρὸς δέησιν εἰ-

68. ἔδωκε] δέδωκε V 69. ἀπαγορεύειν Vrsinus, ἀπαγορεύουσιν V, ἀναγορεύειν Wesselingius: tum τούς τε Reiskius
624. 77. αὐτοῦ V, ἑαυτοῦ Suidas κοίλην] τὴν κοίλην Suidas 79. τε] γὰρ Suidas 88. τε] εἶχε M 90. πειραθῆναι M, διὰ πειραθῆναι V 94. εἰς] ἐς M 95. ἀπολογησόμενοι Vrsinus, ἀπολογησομένους MV 97. εὐνοίαις M et Exc. Photii p. 515. 7., ἐννοίαις V ἀποκεκλικέναι] ἀποκεκληκέναι M 5. παρακαλεῖν Vrsinus cum Polybio XXX. 4. 5., παραλιπεῖν MV
8. καὶ τὸν παρακαλοῦντα] καὶ παρακαλοῦντος καὶ τὸν παρακαλοῦντα M 10. ἐποιεῖτο] ἐποιοῦντο Wesselingius recte, nisi ex-

πόντες ἔλαβον ἀποκρίσεις δι' ὧν τοῦ μὲν ὁλοσχεροῦς φόβου παρείθησαν, περὶ δὲ τῶν κατὰ μέρος ἐγκλημάτων πικρῶς ὠνειδίσθησαν.

20 "Οτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἧκον εἰς Ῥώμην
625 πάντοθεν οἱ πρεσβευταὶ συγχαρησόμενοι τοῖς γεγονόσι κατορθώμασιν. ἡ δὲ σύγκλητος φιλανθρώπως ἅπαντας ἀποδεχομένη καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἐπιεικεῖς διδοῦσα συντόμως ἑκάστους ἀπέλυσεν εἰς τὰς πατρίδας.

21 "Οτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πολλῶν παραγεγονότων πρεσβευτῶν πρώτοις τοῖς περὶ Ἄτταλον ἐχρημάτισεν ἡ σύγκλητος· ὑπόπτως γὰρ εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι τὰ πρὸς τὸν Εὐμένη ἕνεκεν τῶν γραμμάτων τῶν εὑρημένων, ἐν οἷς συμμαχίαν ἦν συντεθειμένος πρὸς Περσέα κατὰ Ῥωμαίων. κατηγορησάντων δὲ πλειόνων ἀπὸ τῆς Ἀσίας πρεσβευτῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἀπεσταλμένων παρὰ Προυσίου βασιλέως καὶ Γαλατῶν, οἱ περὶ τὸν Ἄτταλον ἐνδεχομένως ἀπολογησάμενοι πρὸς ἕκαστον τῶν ἐγκαλουμένων οὐ μόνον ἀπετρίψαντο τὰς διαβολάς, ἀλλὰ καὶ τιμηθέντες ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκείαν. ἡ δὲ σύγκλητος οὐ κατὰ πᾶν ἔληγε τῆς κατ' Εὐμένους ὑποψίας, προχειρισαμένη δὲ Γάϊον ἐξαπέστειλε κατοπτεύσοντα τὰ κατὰ τὸν Εὐμένη.]

"Οτι Προυσίας ἀνάξιος γεγονὼς τοῦ τῆς βασιλείας 22 προσχήματος καὶ διατελέσας πάντα τὸν τοῦ ζῆν χρόνον αἰσχρῶς κολακεύων τοὺς ὑπερέχοντας, καί ποτε Ῥωμαίων πρὸς αὐτὸν παραγενομένων πρεσβευτῶν τὰ μὲν τῆς βασιλείας σύμβολα, τό τε διάδημα καὶ τὴν πορφύραν, ἀπέθετο, μιμησάμενος δὲ τὴν τῶν προσφάτως ἀπελευθερουμένων παρὰ Ῥωμαίοις τάξιν ἀπήντησεν ἐξυρημένος τὴν κεφαλὴν καὶ πίλεον ἔχων λευκόν, ἔτι δὲ φορῶν τήβενναν καὶ κάντιλον· ἀσπασάμενος δὲ τοὺς πρεσβευτάς, ἀπέφαινεν ἑαυτὸν ἀπελεύθερον εἶναι Ῥωμαίων· ἧς ἀγεννεστέραν φωνὴν οὐ ῥᾴδιον εὑρεῖν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τού-

ciderunt quae tum Polybius tum Diodorus Photii p. 515. 12. post ἐποιεῖτο τοὺς λόγους addunt πρῶτος vel πρῶτον μὲν Φιλόφρων, μετὰ δὲ τοῦτον Ἀστυμήδης 16. 17. ὅτι — κατορθώμασιν] in his aliquid se mutasse in annot. ostendit Vrsinus: nihil ab eo dissentit M. idem factum in illis 31. κατηγορησάντων — 32. Προυσίου

625. 37. οἰκείαν] οἰκίαν MV Suidas: Ἀσίαν Polybius XXXI. 9. 5. 38. ἔληγε] ἔλεγε M 39. Γάϊον] Sulpicium Gallum Polybii XXXI. 9. 6., 10. 1. κατοπτεύσοντα] κατοπτεύσαντα MV 40. κατὰ τὸν M, κατὰ V 44. ὅτι — 626. 69. σπεύδουσιν omisit M 50. ἀπελευθερουμένων] ἠλευθερωμένοι aptius Polybius XXX. 16. 3. 52. τήβενναν] τηβένναν V κάντιλον] κάλτιον vel καλίκιον Wesselingius: καλικίους Polybius 54. ἀγεννεστέραν] ἀγενεστέραν V

τοις οἰκεῖα πρότερον διεπράξατο, καὶ τότε δὲ κατὰ την εἴςοδον γενόμενος τὴν εἰς τὴν σύγκλητον κατὰ τὸ θύρετρον ἀντίον στὰς τοῦ συνεδρίου καὶ καθεὶς τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας προςεκύνησε τὸν οὐδὸν καὶ τοὺς καθημένους, ἐπιφθεγξάμενος Χαίρετε θεοὶ σωτῆρες, ὑπερβολὴν οὐδεμίαν ἀπολιπὼν κολακείας ἀνάνδρου καὶ γυναικισμοῦ. ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ τὸν λόγον ἐν τῇ συγκλήτῳ ποιησάμενος τοιαῦτα διῆλθεν ὥςτε καὶ γράφειν ἡμῖν ἀπρεπὲς εἶναι. ἡ δὲ σύγκλητος τοῖς πλείστοις τῶν λεγομένων προςκόπτουσα πρεπούσας τῇ κολακείᾳ τὰς 626
ἀποκρίσεις ἐποιήσατο· Ῥωμαῖοι γὰρ καὶ πολεμίους ἐπ' ἀνδρείᾳ μεγαλοφρονοῦντας νικᾶν σπεύδουσιν.

23 Ὅτι ἧκον πρεσβευταὶ εἰς Ῥώμην παρά τε τοῦ νεωτέρου Πτολεμαίου καὶ παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου. δοθέντος δὲ αὐτοῖς ἐν τῷ συνεδρίῳ λόγου, διακούσασα ἡ σύγκλητος τὰ κατὰ μέρος ἐδογμάτισε τοὺς μὲν παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου Πτολεμαίου πρεσβευτὰς ἐν ἡμέραις πέντε ταῖς πάσαις ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπαλλάττεσθαι, καὶ τὴν συμμαχίαν ἀνελεῖν τὴν πρὸς αὐτόν, πρὸς δὲ τὸν νεώτερον Πτολεμαῖον πέμψαι πρεσβευτὰς τοὺς ἐμφανιοῦντας αὐτῷ τὴν εὔνοιαν τῆς συγκλήτου καὶ τὰ διασεσαφημένα τἀδελφῷ.

24 Ὅτι κατὰ τὴν ἑκατοστὴν πεντηκοστὴν πέμπτην Ὀλυμπιάδα πρέσβεις παρεγένοντο παρὰ Ἀριαράθου στέφανον κομίζοντες ἀπὸ χρυσῶν μυρίων καὶ διασαφοῦντες τὴν εὔνοιαν τοῦ βασιλέως ἣν ἔχει πρὸς Ῥωμαίους, ἔτι δὲ τὴν δι' ἐκείνους γενομένην ἀπόῤῥησιν τοῦ γάμου καὶ φιλίας πρὸς Δημήτριον. συνεπιμαρτυρούντων δὲ καὶ τῶν περὶ τὸν Γράκχον πρεσβευτῶν, ἡ σ κλητος ἐπαινέσασα τὸν Ἀριαράθη τόν τε στέφανον ἐδέξατο καὶ τὰ μέγιστα τῶν παρ' αὐτοῖς νομιζομένων δώρων ἀπέστειλεν.

25 Ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον συνεισήχθησαν καὶ οἱ παρὰ Δημητρίου πρέσβεις οἱ τὸν στέφανον κομίζοντες ἀπὸ μυρίων χρυσῶν καὶ τοὺς αἰτίους τοῦ κατὰ τὸν Ὀκταούιον φόνου δεσμίους ἄγοντες. ἡ δὲ σύγκλητος ἐπὶ πολὺν μὲν χρόνον διηπόρησε πῶς χρηστέον ἦν τοῖς

62. γυναικισμοῦ] γυναικιασμοῦ V, μιαικισμοῦ Polybii Excerptorum codex Monacensis, ubi itidem γυναικιασμοῦ ediderat Vrsinus, sed γυναικισμοῦ scribit in annotatione

626. 72. νεωτέρου M cum Polybio XXXII. 1. 1., νέου V 75. τὰ κατὰ M, κατὰ V 80. εὔνοιαν M, ἔννοιαν V 81. τἀδελφῷ] τὰ δ' ἐλφῷ M 85. ἑκατοστὴν πεντηκοστὴν πέμπτην] ρνε' MV 87. εὔνοιαν M cum Polybio XXXI. 14. 2., ἔννοιαν V 92. τόν τε] τὸν M 99. τοὺς αἰτίους M, τὰς αἰτίας V 100. φόνου] φόβον οὐ M ἄγοντες Polybius XXXII. 6. 1., ἀγαγόντες MV 2. χρηστέον] χρυσέων M

πράγμασι. καὶ ἡ σύγκλητος τὸν μὲν στέφανον προσεδέξατο, τοὺς δὲ μετὰ τοῦ στεφάνου παραδιδομένους Ἰσοκράτη καὶ Λεπτίνην οὐκ ἐβουλήθη παραλαβεῖν.

26 Ὅτι οἱ Κελτίβηρες μετὰ τὴν νίκην οὐκ ἀφρόνως προνοούμενοι τοῦ μέλλοντος πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλαν 627 πρὸς τὸν ὕπατον περὶ διαλύσεως. ὁ δὲ ἀναγκαῖον ἡγούμενος τηρεῖν τὸ τῆς πατρίδος μεγαλόψυχον, ἀπεκρίθη τούτοις ἢ διδόναι περὶ πάντων ἐπιτροπὴν Ῥωμαίοις ἢ πράττειν ἐνεργῶς τὰ τοῦ πολέμου.

27 Ὅτι τῶν Ῥωμαίων στρατευσάντων πρὸς Καρχηδονίους, οἱ Καρχηδόνιοι πυθόμενοι τὸν εἰς τὸ Λιλύβαιον κατάπλουν, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον οὐδαμῶς καταβαίνοντες, πρεσβευτὰς ἐξέπεμψαν εἰς Ῥώμην, οἳ ἐνεχείρισαν τοῖς Ῥωμαίοις ἑαυτούς τε καὶ τῆς πατρίδος τὰ πράγματα. ἡ δὲ σύγκλητος δεξαμένη τὴν παράδοσιν τῆς χώρας ἔδωκεν ἀπόκρισιν, ἐπεὶ καλῶς βουλεύονται Καρχηδόνιοι, δίδωσιν αὐτοῖς ἡ σύγκλητος νόμους, χώραν, ἱερά, τάφους, ἐλευθερίαν, ὕπαρξιν, οὐδαμοῦ προστιθεῖσα πόλιν τὴν Καρχηδόνα, παρακρύπτουσα δὲ τὴν ταύτης ἀναίρεσιν. τεύξεσθαι δὲ τούτων τῶν φιλανθρώπων, ἐὰν ὁμήρους δῶσι τριακοσίους υἱοὺς τῶν συγκλητικῶν καὶ πείθωνται τοῖς ὑπὸ τῶν ὑπάτων παραγγελλομένοις. οἱ δὲ νομίσαντες ἀπολελύσθαι τοῦ πολέμου τοὺς ὁμήρους ἐξέπεμψαν μετὰ πολλῆς οἰμωγῆς. εἶτα ἦλθον εἰς τὴν Ἰτύκην. οἱ δὲ πάλιν πρεσβευτὰς ἐξέπεμψαν τοὺς πευσομένους εἴ τι ἕτερον αὐτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι ποιεῖν κελεύουσι. τῶν δὲ ὑπάτων εἰπόντων παραδοῦναι τὰ ὅπλα ἀδόλως καὶ τοὺς καταπέλτας, οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον διὰ τὸν πρὸς Ἀσδρούβαν πόλεμον βαρέως ἔφερον· παρέλαβον δ' ὅπλων παντοδαπῶν εἴκοσι μυριάδας καὶ καταπέλτας δισχιλίους. εἶτα πάλιν οἱ Ῥωμαῖοι διεπέμψαντο πρὸς Καρχηδονίους, ἀποστεῖλαί τινας ἐκ τῆς γερουσίας κελεύοντες, οἷς τὸ καταλειπόμενον πρόσταγμα διασαφήσουσιν οἱ δὲ τριάκοντα τῶν ἐπιφανεστάτων ἀπέστειλαν. ὁ δὲ πρεσβύτερος τῶν ὑπάτων Μανίλιος εἶπεν ὅτι τῇ συγκλήτῳ δέδοκται ἣν μὲν νῦν οἰκοῦσι πόλιν ἐκλιπεῖν, ἑτέραν δὲ κτίσαι τῆς θαλάσσης ἀπέχουσαν σταδίους ὀγδοήκοντα. τῶν δὲ πρεσβευτῶν εἰς οἶκτον καὶ ἔλεον τραπέντων, καὶ πάντων ῥιψάντων ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν καὶ πολὺν κλαυθμὸν μετὰ δακρύων προϊεμένων, διατροπὴ μεγάλη τὸ συνέδριον

627. 27. ἱερὰ Vrsinus, ἱεραὶ M, ἱεροὺς V 29. δὲ τὴν ταύτης ἀναίρεσιν. τεύξασθαι addit M τεύξεσθαι] τεύξασθαι M φιλανθρώπων Wesselingius, φιλανθρωπιῶν MV 34. Ἰτύκην] Ἰτύην M 43. οἷς Vrsinus, οἳ MV 46. Μανίλιος Vrsinus, Μαμίλιος V, Καικίλιος M 52. μόγις] μόλις Suidas

ἐπέσχε. μόγις δὲ τῶν Καρχηδονίων ἀπὸ τῆς καταπλήξεως ἀναλεξαμένων, μόνος ὁ Βλάννων καλούμενος οἰκείαν τῆς περιστάσεως φωνὴν προέμενος διελέχθη παραστατικῶς ἅμα καὶ παῤῥησιαζόμενος· εἰς δὲ οἶκτον προαγόμενος τοὺς ἀκούοντας

28 Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἀμετάθετοι ταῖς γνώμαις ὄντες πρὸς 628 τὴν κατάλυσιν τῆς Καρχηδόνος προςέταξαν ἀπιέναι ταχέως εἰς τὴν Καρχηδόνα καὶ τὰ δεδογμένα τοῖς πολίταις ἀπαγγέλλειν. τῶν δὲ πρέσβεών τινες [οἱ] μὲν ἀπογνόντες τὴν εἰς τὴν πατρίδα πορείαν ἔφυγον ὁπότ' οὖν ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ λοιποὶ τὴν ἐπάνοδον ἑλόμενοι ἐπανῆλθον τὴν ὀλέθριον πρεσβείαν τετελεκότες. τῶν δὲ ὄχλων ὑπαπαντώντων, τούτοις μὲν οὐδὲν ἐλάλουν, τὰς δὲ ἑαυτῶν κεφαλὰς τύπτοντες καὶ τὰς χεῖρας ἐπανατείνοντες καὶ τοὺς θεοὺς ἐπιβοώμενοι προῆγον εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ τῇ γερουσίᾳ ἀπήγγειλαν τὰ προστεταγμένα.

29 Ὅτι οἱ τὴν Ἄραδον οἰκοῦντες ὑπέλαβον καιρὸν εἰληφέναι πρὸς τὴν τῶν Μαραθηνῶν ἀπώλειαν. ἀποστείλαντες [δὲ] οὖν ἐν ἀποῤῥήτοις πρὸς Ἀμμώνιον τὸν προεστηκότα τῆς βασιλείας ἔπεισαν τριακοσίοις ταλάντοις παραδοῦναι τὴν Μάραθον αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰσίδωρον αὐτοῖς ἀπέστειλε λόγῳ μὲν ὡς ἐφ' ἑτέρας χρείας, ἔργῳ δὲ τὴν πόλιν ἐξαιρήσοντα καὶ παραδώσοντα τοῖς Ἀραδίοις. οἱ δὲ Μαραθηνοὶ τὸν κεκυρωμένον καθ' αὑτῶν ὄλεθρον ἀγνοοῦντες, τοὺς δὲ Ἀραδίους ὁρῶντες ἐν προτιμήσει παρὰ τῷ βασιλεῖ φερομένους, ἔγνωσαν τοὺς μὲν παρὰ τοῦ βασιλέως στρατιώτας εἰς τὴν πόλιν μὴ προςδέχεσθαι, τῶν δὲ Ἀραδίων αὐτοὺς ἱκέτας γενέσθαι. εὐθὺς οὖν τῶν πρεσβυτάτων τοὺς ἐπιφανεστάτους παρὰ τούτοις δέκα πρεσβευτὰς ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ἄραδον ἱκετηρίαν κομίζοντας μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ παλαιότατα τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀφιδρυμάτων· ὑπελάμβανον γὰρ ἐλέῳ συγγενείας καὶ θεῶν εὐσεβείᾳ μεταθήσειν τὴν πᾶσαν ὀργὴν τῶν Ἀραδίων. οἱ δὲ κατὰ τὰς δεδομένας ἐντολὰς ἐκβάντες τῆς νηὸς εἰς ἱκεσίαν καὶ δέησιν ἐτρέποντο τῶν ὄχλων. οἱ δὲ Ἀράδιοι ταῖς ψυχαῖς ἀνηρτημένοι κατεφρόνησαν

53. ἀναλεξαμένων] ἀναψυξαμένων margo V 54. Βλάννων] Βλάνων Suidas, Ἄννων ὁ Γιλλᾶς Reiskius 55. παραστατικῶς Suidas, περιστατικῶς V: tum εἴς τε Reiskius

628. 65. τινες οἱ μὲν] aut οἱ μέν τινες aut τινες μὲν scribendum est 66. ὁπότ' οὖν M et V in annotatione Vrsini, ὁποσοῦν editio Vrsini 77. Μαραθηνῶν M, Παραθηνῶν editio Vrsini 78. οὖν M, δὲ οὖν V 80. Ἰσίδωρον Vrsinus, Ἰδήδωρον MV 83. Ἀραδίοις] Ἀρκαδίοις M Μαραθηνοὶ M, Μαραθηναῖοι V 84. αὑτῶν M Wesselingius, αὐτὸν V 92. τὴν πόλιν] πόλιν Suidas v. ἀφιδρύματα in ed. Mediolanensi 93. συγγενείας Vrsinus, συγγενεῖ MV

μὲν τῶν κοινῶν τῆς ἱκεσίας νόμων, παρ' οὐδὲν δὲ ἡγήσαντο τὴν τῶν συγγενικῶν ἀφιδρυμάτων καὶ θεῶν εὐσέβειαν· διόπερ τὰ μὲν τῶν θεῶν ἀγάλματα συντρίψαντες ὑβριστικῶς κατεπάτησαν, τοὺς δὲ πρεσβευτὰς ἐπεβάλλοντο τοῖς λίθοις καταλεύειν. πρεσβυτέρων δέ τινων ἐπιλαβομένων τῆς ὁρμῆς τῶν ὄχλων, μόγις διὰ τὴν τούτων ἐντροπὴν τοῦ βάλλειν ἀποσχόμενοι προςέταξαν εἰς τὴν φυλακὴν αὐτοὺς ἀπαγαγεῖν. 30

629 Ὅτι Νομαντῖνοι καὶ Τερμήσσιοι περὶ διαλύσεως διαπρεσβευσάμενοι πρὸς Ῥωμαίους, συνεχώρησαν αὐτοῖς τὴν εἰρήνην ἐπὶ τούτοις· δοῦναι τῶν πόλεων ἑκατέραν Ῥωμαίοις ὁμήρους τριακοσίους, σάγους ἐννακιςχιλίους, βύρσας τριςχιλίας, ἵππους πολεμιστὰς ὀκτακοσίους, ὅπλα πάντα· καὶ ταῦτα πράξαντας φίλους εἶναι καὶ συμμάχους. ταχθείσης δὲ ἡμέρας ἐν ᾗ ταῦτα συντελεῖν ἔδει τὰς πόλεις, κατὰ τὰς ὁμολογίας πάντα ἐτέλεσαν. ὡς δὲ ἐπὶ τελευτῆς ἔδει τὴν τῶν ὅπλων παράδοσιν ποιήσασθαι, ὀδυρμός τις εὐγενὴς ἦν καὶ παράστασις ψυχῆς πρὸς ἐλευθερίαν ἐνέπεσε τοῖς πλήθεσι. διὸ πρὸς ἀλλήλους ἐδεινοπάθουν εἰ γυναικῶν τρόπον γυμνώσουσιν ἑαυτοὺς ὅπλων. μεταμελόμενοι δὲ τοῖς ψηφισθεῖσιν ἀλλήλους κατεμέμφοντο, καὶ πατέρες μὲν υἱοῖς ἐνεκάλουν, παῖδες δὲ γονεῦσι, γυναῖκες δὲ ἀνδράσι. καὶ ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν ἀναδραμόντες, καὶ τῶν ὅπλων οὐ παραχωρήσαντες, ἀνεκαίνισαν τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον.

Ὅτι Τρύφων ἐξ ἰδιώτου βασιλεὺς γεγονὼς ἔσπευδε τὴν δυναστείαν αὐτῷ διὰ δόγματος συγκλητικοῦ βεβαιῶσαι. 31 διόπερ κατασκευάσας Νίκην χρυσῆν ἄγουσαν ὁλκὴν χρυσίνων μυρίων ἐξαπέστειλε πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥώμην τοὺς ταύτην κομιοῦντας τῷ δήμῳ. ὑπελάμβανε γὰρ τοὺς Ῥωμαίους ἅμα μὲν διὰ τὸ λυσιτελές, ἅμα δὲ διὰ τὸ εὐοιώνιστον εἶναι, προσδέξασθαι τὴν Νίκην, καὶ προςαγορευθῆναι βασιλέα. εὗρε δὲ τὴν σύγκλητον πάνυ πανουργοτέραν ἑαυτοῦ καὶ τοὺς ἀπάτῃ παρακρουομένους συνέσει καταμαρτυροῦσαν. τὸ μὲν γὰρ δῶρον ἐδέξατο καὶ τὴν εὐφημίαν μετὰ τοῦ λυσιτελοῦς ἐτήρησεν, ἀντὶ δὲ Τρύφωνος μεταχρηματίσασα τὴν δόσιν εἰς τὸν ὑπ'

99. καὶ θεῶν] θεῶν Suidas v. ἀνηρτημένοι in ed. Mediolanensi
629. 9. Τερμήσσιοι M, Τερμήσιοι V 18. ἦν post εὐγενὴς ponit M, post ὀδυρμὸς V 21. γυμνώσουσιν M, γυμνάσουσιν V 23. υἱοῖς Vrsinus in annotatione, υἱοὺς MV, υἱέσιν ed. Vrsini 34. χρυσίνων] χρυσίων Suidas 37. εὐοιώνιστον] εὐνόϊστον M 38. βασιλέα] exspectabam aut βασιλεὺς aut προςαγορεῦσαι 40. παρακρουομένους] παρακουομένους M καταμαρτυροῦσαν] καταμαρτυροῦσαι M, καθυπερτεροῦσαν vel καταπροτεροῦσαν Reiskius

αὐτοῦ δολοφονηθέντα βασιλέα τὴν ἐπιγραφὴν ἐποιήσατο. διὰ δὲ ταύτης τῆς πράξεως ἀνέδειξεν ἑαυτὴν μισοπονηροῦσαν ἐπὶ τῇ τοῦ παιδὸς ἀναιρέσει καὶ δωρεὰς ἀσεβῶν ἀνδρῶν οὐ προσδεχομένην.

32 Ὅτι ἧκον εἰς Ἀλεξάνδρειαν οἱ περὶ τὸν Σκιπίωνα τὸν Ἀφρικανὸν πρεσβευταὶ κατασκεψόμενοι τὴν ὅλην βασιλείαν. ὁ δὲ Πτολεμαῖος μετὰ μεγάλης ἀπαντήσεως καὶ παρασκευῆς προσδεξάμενος τοὺς ἄνδρας τάς τε ἑστιάσεις πολυτελεῖς ἐποιεῖτο καὶ τὰ βασίλεια περιάγων ἐπεδείκνυτο 630
καὶ τὴν ἄλλην τὴν βασιλικὴν γάζαν. οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων πρέσβεις ἀρετῇ διαφέροντες τοῖς μὲν βρωτοῖς ὀλίγοις καὶ πρὸς ὑγείαν διατείνουσι χρώμενοι κατεφρόνουν τῆς πολυτελείας, ὡς διαφθειρούσης καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα. τῶν δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως θαυμαζομένων ἐν παρέργῳ τὴν θέαν ὡς οὐδενὸς ἀξίων ποιησάμενοι τὰ θέας ἄξια πρὸς ἀλήθειαν ἐπολυπραγμόνησαν ἀκριβῶς, τῆς πόλεως τὴν θέσιν καὶ τὸ βάρος καὶ τὰς περὶ τὸν Φάρον ἰδιότητας, πρὸς δὲ τούτοις ἀναπλεύσαντες εἰς Μέμφιν τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας καὶ τὰς κατὰ τὸν Νεῖλον εὐκαιρίας, τό τε πλῆθος τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον πόλεων καὶ τὰς ἀναριθμήτους τῶν οἰκητόρων μυριάδας καὶ τὴν ὀχυρότητα τῆς Αἰγύπτου καὶ τὴν ὅλην τῆς χώρας ὑπεροχήν, ὡς εὖ διάκειται πρὸς ἡγεμονίας ἀσφάλειάν τε καὶ μέγεθος. καὶ θαυμάσαντες τὰ πλήθη τῶν κατοικούντων τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰ τῶν τόπων ἐπιτεύγματα, διέλαβον μεγίστην ἡγεμονίαν δύνασθαι συσταθῆναι τυχούσης τῆς βασιλείας ταύτης ἀξίων τῶν ἡγεμόνων. οἱ μὲν οὖν πρεσβευταὶ κατασκεψάμενοι τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐπὶ Κύπρου κἀκεῖθεν ἐπὶ Συρίας τὴν ἀναγωγὴν ἐποιήσαντο. καθόλου δὲ καὶ τὰ πλεῖστα μέρη τῆς οἰκουμένης ἐπῆλθον, καὶ παρὰ πᾶσι σώφρονα καὶ θαυμαστὴν ποιησάμενοι τὴν ἐπιδημίαν μεγάλης ἀποδοχῆς ἔτυχον, καὶ τὰ πλεῖστα μέρη τῆς οἰκουμένης ἐπεληλυθότες μετ᾽ εὐφημίας ὑπὸ πάντων συμφωνουμένης ἐπανῆλθον. τῶν γὰρ ἐχόντων τὰς ἀμφισβητήσεις οὓς μὲν διηλλάχεισαν ἀλλήλοις, οὓς δ᾽ ἐπεπείκεισαν τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς ἐγκαλοῦσι, τοὺς δὲ ἀναισχυντοῦντας διὰ τῆς ἀνάγκης κατεστάλκεισαν, τοὺς δὲ δυςδια-

46. δωρεὰς M, δωρεὰ V 47. προσδεχομένην Wesselingius, προσδεχομένη V
630. 57. οἱ δὲ M, οἱ V 58. βρωτοῖς M, βρωτοῖς τοῖς V
62. ἀξίων ποιησάμενοι Reiskius, ἀξίαν ποιησαμένων MV
64. βάρος M Suidas, βάθος V 67. Νεῖλον om. M εὐκαιρίας M Suidas, εὐκαιρείας V 72. τὴν addit M 79. ἐπιδημίαν Reiskius, ἀποδημίαν MV 83. διηλλάχεισαν M, διηλλάγησαν V 84. δ᾽ ἐπεπείκεισαν ed. Wessel., δ᾽ ἐπεπείκησαν V, δὲ πεπείκεσαν M

κρίτους ἀναπεπόμφεσαν ἐπὶ τὴν σύγκλητον. ὡμιληκότες δὲ βασιλεῦσι καὶ δήμοις, καὶ τὴν προϋπάρχουσαν αὐτοῖς φιλίαν πρὸς ἅπαντας ἀνανεωσάμενοι, πρὸς εὔνοιαν τὴν ἡγεμονίαν ἐπηύξησαν, καὶ πάντες ταῖς αἱρέσεσιν οἰκείως διατεθέντες ἐξαπέστειλαν πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ τοὺς περὶ Σκιπίωνα πρέσβεις ἐπῄνεσαν, ὅτι τοιούτους ἄνδρας ἐξέπεμψαν.

33 Ὅτι Βόκχος ὁ κατὰ τὴν Λιβύην βασιλεύων πολλὰ καταμεμψάμενος τοῖς πείσασιν αὐτὸν πολεμεῖν τοῖς Ῥωμαίοις πρέσβεις ἔπεμψε πρὸς τὸν Μάριον, περὶ μὲν τῶν ἡμαρτημένων αἰτούμενος συγγνώμην, ἀξιῶν δὲ φιλίαν συνθέσθαι καὶ πολλὰ κατεπαγγελλόμενος χρήσιμος ἔσεσθαι Ῥωμαίοις. τοῦ δὲ Μαρίου κελεύσαντος περὶ τούτων πρεσβεύειν πρὸς τὴν σύγκλητον, ὁ μὲν βασιλεὺς ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν Ῥώμην πρεσβευτὰς περὶ τούτων. ἡ δὲ σύγκλητος αὐτοῖς ἀπόκρισιν ἔδωκεν ἁπάντων τεύξεσθαι τῶν φιλανθρώπων τὸν Βόκχον, ἐὰν Μάριον πείσῃ. τοῦ δὲ Μαρίου σπεύδοντος αἰχμάλωτον λαβεῖν Ἰογόρθαν
631 τὸν βασιλέα, ὑπακούσας ὁ Βόκχος καὶ μεταπεμψάμενος τοῦτον, ὡς περί τινων κοινῇ συμφερόντων διαλεξόμενος, συνέλαβε τὸν Ἰογόρθαν, καὶ δήσας παρέδωκε Λευκίῳ Σύλλᾳ τῷ ταμίᾳ τῷ πρὸς τὴν παράπεμψιν ἐκπεμφθέντι. τῇ δὲ τούτου συμφορᾷ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν πορισάμενος διελύθη τῆς παρὰ τῶν Ῥωμαίων τιμωρίας.

34 Ὅτι εἰς τὴν Ῥώμην ἧκον πρεσβευταὶ Μιθριδάτου τοῦ βασιλέως κομίζοντες μεθ' αὑτῶν χρημάτων πλῆθος πρὸς τὴν τῆς συγκλήτου δωροδοκίαν. ὁ δὲ Σατορνῖνος δόξας ἀφορμὴν ἔχειν κατὰ τῆς συγκλήτου, μεγάλην ὕβριν τῇ πρεσβείᾳ ἐνεδείξατο. καὶ τῶν συγκλητικῶν παροξυνάντων τοὺς πρεσβευτὰς καὶ συνεργήσειν ἐπαγγελλομένων, οἱ καθυβρισθέντες ἐπήνεγκαν κρίσιν τῷ Σατορνίνῳ περὶ τῆς εἰς αὐτοὺς ὕβρεως. τοῦ δὲ ἀγῶνος ὄντος δημοσίου καὶ μεγάλου διὰ τὴν τῶν πρεσβευτῶν ἀσυλίαν καὶ τὴν συνήθη παρὰ Ῥωμαίοις [πρὸς τὴν] ὑπὲρ τῶν πρεσβειῶν μισοπονηρίαν· ὁ δὲ Σατορνῖνος θανάτου κατηγορούμενος ὑπὸ τῶν συγκλητικῶν, ὡς ἂν ἐκείνων δικαζόντων τὰς τοιαύτας κρίσεις, εἰς τοὺς μεγίστους ἐνέπεσε φόβους τε καὶ κινδύνους, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν ὑποκειμένων ἀγώνων πτήξας κατέφυγεν ἐπὶ τὸν

90. ἀπηύξησαν **M** **1.** ἀξιῶν δὲ] ἀξιῶν καὶ **M** **6.** τεύξεσθαι] τεύξασθαι **M** φιλανθρώπων **Wesselingius**, φιλανθρωπιῶν **MV** **631. 19.** τοῦ **omisit M** **20.** μεθ' αὑτῶν] μετ' αὐτῶν **MV** **21. 26. 30.** Σατορνῖνος **M**, Σατουρνῖνος **V** **27.** διὰ τὴν] διὰ **Suidas in ed. Mediolanensi** **28.** Ῥωμαίοις] τῶν Ῥωμαίων **Suidas** **29.** πρὸς τὴν ὑπὲρ] ὑπὲρ **Suidas** **34.** ἐπὶ — ἔλεον] **in his mutatum aliquid ab Vrsino fuisse ipse prodere videtur ad v. 40.**

κοινὸν τῶν ἀκληρούντων ἔλεον, καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν πολυτελῆ κατέθετο, πιναρὰν δὲ μεταμφιασάμενος καὶ κόμην καὶ πώγωνα τρέφων περιῄει εἰς τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ὄχλους, καὶ τοῖς μὲν πρὸς τὰ γόνατα πίπτων τοῖς δὲ ταῖς χερσὶν ἐπιφυόμενος ἐδεῖτο καὶ μετὰ δακρύων καθικέτευε βοηθῆσαι τοῖς ἀκληρήμασι· καταστασιάζεσθαι γὰρ ἑαυτὸν ἀπεφαίνετο παρὰ πᾶν τὸ δίκαιον ὑπὸ τῆς συγκλήτου, καὶ τοῦτο πάσχειν ἑαυτὸν ἀπεδείκνυε διὰ τὴν εἰς τὸν δῆμον εὔνοιαν, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἔχειν ἐχθρούς τε καὶ κατηγόρους καὶ κριτάς. τοῦ δὲ δήμου συνεξαιρομένου ταῖς δεήσεσι πολλαὶ μυριάδες συνέδραμον ἐπὶ τὸ κριτήριον, καὶ παραδόξως ἀπελύθη. καὶ συνεργὸν ἔχων τὸν δῆμον πάλιν ἀνεῤῥήθη δήμαρχος.

35 Ὅτι Μάρκος Ἀντώνιος συνθέμενος πρὸς Κρῆτας εἰρήνην, μέχρι μέν τινος ταύτην ἐτήρουν. μετὰ δὲ ταῦτα συντιθεμένης βουλῆς ὅπως ἂν μάλιστα τῆς ὠφελείας προνοήσαιντο, οἱ πρεσβύτατοι καὶ φρονήσει διαφέροντες συνεβούλευον πρέσβεις ἐκπέμπειν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ περὶ τῶν ἐπιφερομένων ἐγκλημάτων ἀπολογεῖσθαι καὶ πειρᾶσθαι τὴν σύγκλητον εὐγνώμοσι λόγοις καὶ δεήσεσιν ἐξιλάσκεσθαι. διόπερ ἀπέστειλαν εἰς τὴν Ῥώμην τριάκοντα πρεσβευτὰς τοὺς ἐπιφανεστάτους ἄνδρας. οὗτοι δὲ κατ' ἰδίαν περιπορευόμενοι τὰς οἰκίας τῶν συγκλητι- 632 κῶν καὶ πᾶσαν δεητικὴν προϊέμενοι φωνὴν ἐξεθεράπευον τοὺς τὸ συνέδριον συνέχοντας. εἰςαχθέντες δὲ εἰς τὴν σύγκλητον, καὶ περί τε τῶν ἐγκλημάτων ἐμφρόνως ἀπολογησάμενοι τάς τε ἰδίας εὐεργεσίας καὶ συμμαχίας πρὸς τὴν ἡγεμονίαν ἀκριβῶς διελθόντες, ἠξίουν αὐτοὺς εἰς τὴν προγεγενημένην εὔνοιάν τε καὶ συμμαχίαν ἀποκαταστῆναι. ἡ δὲ σύγκλητος ἀσμένως τοὺς λόγους προςδεξαμένη δόγμα ἐπεβάλετο κυροῦν δι' οὗ τῶν ἐγκλημάτων τοὺς Κρῆτας ἀπολύουσα φίλους καὶ συμμάχους τῆς ἡγεμονίας ἀνηγόρευεν· ἄκυρον δὲ τὸ δόγμα ἐποίησε Λέντλος

36. πιναρὰν] πικρὰν M κόμην Toupius Emend. in Suidam vol. II. p. 205. collato simili loco supra p. 609. 65., κοινὴν MV 40. ἀκληρήμασι] aliter in Vrsini libro scriptum fuisse annotatio eius ostendit 41. ἀπεφαίνετο M Suidas, ἐπεφαίνετο V ὑπὸ] ἀπὸ M 44. συνεξαιρομένου] συνεξαιρουμένου MV 51. Μάρκος Vrsinus, Λεύκιος MV 54. συντιθεμένης] nonne προτιθεμένης?

632. 62. δεητικὴν Wesselingius, δεκτικὴν MV 65. ἀπολογησάμενοι Vrsinus, ὁμολογησάμενοι MV 66. πρὸς τὴν ἡγεμονίαν] aliter scriptum fuisse videtur in libro Vrsini 67. αὐτοὺς] αὐτοὺς MV 70. ἐπεβάλετο Schaeferus Melet. p. 103., ἐξέβαλε τὸ MV 73. Λέντλος M, Λέντουλος V

ὁ ἐπικαλούμενος Σπινθήρ. οἱ δὲ Κρῆτες ἀπηλλάγησαν. ἡ δὲ σύγκλητος, περὶ τῶν Κρητῶν πολλάκις λόγου γενομένου ὅτι κοινωνοῦσι τῆς λῃστείας τοῖς πειραταῖς, δόγμα ἔγραψαν ὅπως οἱ Κρῆτες πάντα τὰ πλοῖα ἕως τετρασκάλμου ἀναπέμψωσιν εἰς Ῥώμην καὶ τριακοσίους ὁμήρους δῶσι τοὺς ἐπιφανεστάτους, ἐκπέμψωσι δὲ καὶ Λασθένην καὶ Πανάρην, κοινῇ δὲ πάντες ἐκτίσωσιν ἀργυρίου τάλαντα τετρακισχίλια. οἱ δὲ Κρῆτες πυθόμενοι τὰ δεδογμένα τῇ συγκλήτῳ, περὶ τῶν προσηγγελμένων ἐβουλεύοντο. καὶ οἱ μὲν φρονήσει διαφέροντες ἔφρασαν δεῖν πάντα ποιεῖν τὰ προσταττόμενα, οἱ δὲ περὶ τὸν Λασθένην, τοῖς ἐγκλήμασιν ὄντες ἔνοχοι καὶ φοβούμενοι μὴ ἀναπεμφθέντες εἰς τὴν Ῥώμην τιμωρίας τύχωσιν, ἀνέσειον τὰ πλήθη παρακαλοῦντες τὴν ἐξ αἰῶνος παραδεδομένην ἐλευθερίαν διαφυλάττειν.

77. τετρασκάλμου Suidas, τετρασκάλου MV 86. μήτι τιμωρίας τύχωσιν Souidas 88. τὴν om. Suidas in ed. Mediol.

EXCERPTVM EX TITVLO *περὶ διαδοχῆς βασιλέων.*

Ὅτι ὁ Φάλαρις ἰδὼν περιστερῶν πλῆθος ὑφ' ἑνὸς ἱέρακος διωκόμενον ἔφη Ὁρᾶτε ὦ ἄνδρες τοσοῦτο πλῆθος ὑφ' ἑνὸς διωκόμενον διὰ δειλίαν; ἐπείτοι γε εἰ τολμήσειαν ἐπιστρέψαι, ῥαδίως τοῦ διώκοντος ἂν περιγένοιντο. καὶ ἐκ τούτου τοῦ λόγου ἀπέβαλε τὴν δυναστείαν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ περὶ διαδοχῆς βασιλέων.

Exc. Vat. p. 27. 9. Fortasse ex Diodoro sua sumpsit Tzetzes Chil. V. 957.

EXCERPTVM EX TITVLO *περὶ γάμων.*

Ad locum de Diegylide inter Exc. de Virt. et Vit. p. 595. 7. scribitur in margine *ζήτει ἐν τῷ περὶ γάμων.*

FRAGMENTA.

L. VI. — X.

I.

Τῶν βίβλων ἡμῖν ἓξ μὲν αἱ πρῶται περιέχουσι τὰς πρὸ τῶν Τρωικῶν πράξεις καὶ μυθολογίας, καὶ τούτων αἱ μὲν προηγούμεναι τρεῖς τὰς βαρβαρικάς, αἱ δ' ἑξῆς σχεδὸν τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολογίας· ἐν δὲ ταῖς μετὰ ταύτας ἕνδεκα τὰς ἀπὸ τῶν Τρωικῶν κοινὰς πράξεις ἀναγεγράφαμεν ἕως τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς. ἐν δὲ ταῖς ἑξῆς εἴκοσι καὶ τρισὶ βίβλοις τὰς λοιπὰς ἁπάσας κατετάξαμεν μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ συστάντος πολέμου Ῥωμαίοις πρὸς Κελτούς, καθ' ὃν ἡγούμενος Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ etc.

Diodorus I. 4.

Ἐν τεσσαράκοντα βίβλοις περιειληφότες τὴν πραγματείαν ἐν μὲν ἓξ ταῖς πρώταις ἀνεγράψαμεν τὰς πρὸ τῶν Τρωικῶν πράξεις τε καὶ μυθολογίας.

Diodori Exc. Vatic. p. 143.

Κατὰ μὲν τὰς προειρημένας ἓξ βίβλους (septimo ad duodecimum) ἀνεγράψαμεν τὰς ἀπὸ τῶν Τρωικῶν πράξεις ἕως εἰς τὸν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ψηφισθέντα πόλεμον ἐπὶ Συρακοσίους.

Diodorus XIII. 1.

Ἐν μὲν γὰρ (addiderim ἑπτὰ) ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἀνεγράψαμεν τὰς ἀπὸ Τροίας ἁλώσεως πράξεις ὡς ἐπὶ τὴν κατάλυσιν τοῦ τε Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ τῆς Ἀθηναίων ἡγεμονίας, διελθόντες ἔτη ἑπτακόσια ἑβδομήκοντα καὶ ἐννέα.

Diodorus XIV. 2.

Ἐν μὲν οὖν ταῖς προειρημέναις ὀκτωκαίδεκα βίβλοις ἀνεγράψαμεν τὰς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων πράξεις

τὰς γεγενημένας ἐν τοῖς γνωριζομένοις μέρεσι τῆς οἰκουμένης ἄχρι πρὸς τὸν ἐνιαυτὸν τὸν πρὸ τῆς Ἀγαθοκλέους τυραννίδος.

Diodorus XIX. 1. conf. XX. 2.

Τὴν ἀρχὴν τοῦ Κελτικοῦ πολέμου, ἣν τελευτὴν πεποιήμεθα τῆς ἱστορίας.

Diodorus I. 5.

His omisi addere locos Euagrii, Photii, Suidae vel Eudociae, inter testimonia (Annotat. vol. II. Append. p. CXXXII.) positos, qui aut repetunt haec aut dicunt quod per se intelligitur.

II.

Περὶ θεῶν τοίνυν διττὰς οἱ παλαιοὶ τῶν ἀνθρώπων 633
τοῖς μεταγενεστέροις δεδώκασιν ἐννοίας· τοὺς μὲν γὰρ ἀϊδίους καὶ ἀφθάρτους εἶναί φασιν, οἷον ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατ' οὐρανὸν ἄστρα, πρὸς δὲ τούτοις ἀνέμους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τῆς ὁμοίας φύσεως τούτοις τετευχότας· τούτων γὰρ ἕκαστον ἀΐδιον ἔχειν τὴν γένεσιν καὶ τὴν διαμονήν. ἑτέρους δὲ λέγουσιν ἐπιγείους γενέσθαι θεούς, διὰ δὲ τὰς εἰς ἀνθρώπους εὐεργεσίας ἀθανάτου τετυχηκότας τιμῆς καὶ δόξης, οἷον Ἡρακλέα, Διόνυσον, Ἀρισταῖον, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τοιούτους ὁμοίως. περὶ δὲ τῶν ἐπιγείων θεῶν πολλοὶ καὶ ποικίλοι παραδέδονται λόγοι παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς τε καὶ μυθογράφοις· καὶ τῶν μὲν ἱστορικῶν Εὐήμερος ὁ τὴν ἱερὰν ἀναγραφὴν ποιησάμενος ἰδίως ἀνέγραψε, τῶν δὲ μυθολόγων Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος καὶ Ὀρφεὺς καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι τερατωδεστέρους μύθους περὶ θεῶν πεπλάκασιν. ἡμεῖς δὲ τὰ παρ' ἀμφοτέροις ἀναγεγραμμένα πειρασόμεθα συντόμως ἐπιδραμεῖν στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας. Εὐήμερος μὲν οὖν, φίλος γεγονὼς Κασσάνδρου βασιλέως καὶ διὰ τοῦτον ἠναγκασμένος τελεῖν βασιλικάς τινας χρείας καὶ μεγάλας ἀποδημίας, φησὶν ἐκτοπισθῆναι κατὰ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸν Ὠκεανόν. ἐκπλεύσαντα δὲ αὐτὸν ἐκ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ποιήσασθαι τὸν πλοῦν δι' Ὠκεανοῦ πλείους ἡμέρας, καὶ προσενεχθῆναι νήσοις πελαγίαις, ὧν μίαν ὑπερέχειν τὴν ὀνομαζομένην Πάγχαιαν, ἐν ᾗ τεθεᾶσθαι τοὺς ἐνοικοῦντας Παγχαίους εὐσεβείᾳ διαφέροντας καὶ τοὺς θεοὺς τιμῶντας μεγαλοπρεπεστάταις θυσίαις καὶ ἀναθήμασιν ἀξιολόγοις ἀργυροῖς τε καὶ χρυσοῖς. εἶναι δὲ τὴν νῆσον ἱερὰν θεῶν, καὶ ἕτερα πλείω θαυμαζόμενα κατά τε τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν τῆς κατασκευῆς πολυτεχνίαν, περὶ ὧν τὰ

κατὰ μέρος ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἀναγεγράφαμεν. εἶναι δ' ἐν αὐτῇ κατά τινα λόφον ὑψηλὸν καθ' ὑπερβολὴν ἱερὸν Διὸς Τριφυλίου, καθιδρυμένον ὑπ' αὐτοῦ καθ' ὃν καιρὸν ἐβασίλευσε τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἔτι κατὰ ἀνθρώπους ὤν. ἐν τούτῳ τῷ ἱερῷ στήλην εἶναι χρυσῆν, ἐν ᾗ τοῖς Παγχαίοις γράμμασιν ὑπάρχειν γεγραμμένας τάς τε Οὐρανοῦ καὶ Κρόνου καὶ Διὸς πράξεις κεφαλαιωδῶς. μετὰ ταῦτά φησι πρῶτον Οὐρανὸν 634 βασιλέα γεγονέναι, ἐπιεικῆ τινα ἄνδρα καὶ εὐεργέτην καὶ τῆς τῶν ἄστρων κινήσεως ἐπιστήμονα, ὃν καὶ πρῶτον θυσίαις τιμῆσαι τοὺς οὐρανίους θεούς· διὸ καὶ Οὐρανὸν προσαγορευθῆναι. υἱοὺς δὲ αὐτῷ γενέσθαι ἀπὸ γυναικὸς Ἑστίας Τιτᾶνα καὶ Κρόνον, θυγατέρας δὲ Ῥέαν καὶ Δήμητραν. Κρόνον δὲ βασιλεῦσαι μετὰ Οὐρανόν, καὶ γήμαντα Ῥέαν γεννῆσαι Δία καὶ Ἥραν καὶ Ποσειδῶνα. τὸν δὲ Δία διαδεξάμενον τὴν βασιλείαν τοῦ Κρόνου γῆμαι Ἥραν καὶ Δήμητραν καὶ Θέμιν. ἐξ ὧν παῖδας ποιήσασθαι Κουρῆτας μὲν ἀπὸ τῆς πρώτης, Περσεφόνην δὲ ἐκ τῆς δευτέρας, Ἀθηνᾶν δὲ ἀπὸ τῆς τρίτης. ἐλθόντα δὲ εἰς Βαβυλῶνα ἐπιξενωθῆναι Βήλῳ· καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Πάγχαιαν νῆσον πρὸς Ὠκεανῷ κειμένην παραγενόμενον Οὐρανοῦ τοῦ ἰδίου προπάτορος βωμὸν ἱδρύσασθαι. κἀκεῖθεν διὰ Συρίας ἐλθεῖν πρὸς τὸν τότε δυνάστην Κάσιον· ἐξ οὗ καὶ τὸ Κάσιον ὄρος. ἐλθόντα δὲ εἰς Κιλικίαν πολέμῳ νικῆσαι Κίλικα τοπάρχην. καὶ ἄλλα δὲ πλεῖστα ἔθνη ἐπελθόντα παρ' ἅπασι τιμηθῆναι καὶ θεὸν ἀναγορευθῆναι.

Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια ὡς περὶ θνητῶν ἀνδρῶν περὶ τῶν θεῶν διελθὼν ἐπιφέρει λέγων, Καὶ περὶ μὲν Εὐημέρου τοῦ συνταξαμένου τὴν ἱερὰν ἀναγραφὴν ἀρκεσθησόμεθα τοῖς ῥηθεῖσι· τὰ δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησι μυθολογούμενα περὶ θεῶν ἀκολούθως Ἡσιόδῳ καὶ Ὁμήρῳ καὶ Ὀρφεῖ πειρασόμεθα συντόμως ἐπιδραμεῖν.

Eusebius Praep. Euang. II. p. 59.

III.

Περὶ ὧν (θεῶν) ἐν ταῖς συγγραφαῖς αὐτοῦ λέγει καὶ ὁ Διόδωρος ὁ σοφώτατος ταῦτα, ὅτι ἄνθρωποι γεγόνασιν οἱ θεοί, οὕστινας οἱ ἄνθρωποι ὡς νομίζοντες δι' εὐεργεσίαν ἀθανάτους προσηγόρευον. τινὰς δὲ

633. 37. Τριφυλίου et 49. Τιτᾶνα et 59. bis Κάσιον Wesselingius: libri Τριφυλαίου et Πᾶνα et Κάσσιον

καὶ ὀνομάτων προσηγορίας ἐσχηκέναι καὶ κρατήσαντας χώρας.

Io. Malala Chronogr. p. 64.

IV.

Διόδωρος δὲ λέγει κατὰ μυθικὴν ἱστορίαν Ξάνθον καὶ Βαλίον Τιτᾶνας εἶναι πρότερον, βοηθῆσαι δὲ τῷ Διί, Ξάνθον μὲν Ποσειδῶνος ἑταῖρον ὄντα, Βαλίον δὲ Διός. καὶ ἐν τῇ μάχῃ ἀξιῶσαι μεταθέσθαι τὴν μορφήν, οἷα αἰδουμένους ὁρᾶσθαι ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν Τιτάνων, καὶ γενέσθαι τὴν αὐτῶν ἀξίωσιν· καὶ εἶναι τούτους τοὺς τῷ Πηλεῖ δοθέντας. διό φησι καὶ Ξάνθος μαντεύεται τῷ Ἀχιλλεῖ τὸν θάνατον.

Eustathius ad Il. *T.* p. 1190.

V.

Saturnum Pherecydes ante omnes refert corona- 635
tum, Iovem Diodorus post devictos Titanas hoc munere a caeteris honoratum: dat et Priapo taenias idem et Ariadnae sertum ex auro et Indicis gemmis Vulcani opus, Liberi munus ac postea sidus.

Tertullianus de Corona vol. IV. p. 347. ed. Seml. Admirandum vero, si Diodori haec sunt, nil eis simile reperiri III. 61. IV. 6. 61. V. 51.

VI.

Κατέσχεν οὖν ἡ βασιλεία ἤτοι τοπαρχία τῶν Ἀργείων ἔτη φμθ', καθὼς καὶ Διόδωρος ὁ σοφώτατος συνεγράψατο.

Io. Malala Chron. p. 83.

VII.

Τὸ τελευταῖον πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον ἐκ τῆς Ἰταλίας τὸ τῶν Σικελῶν ἔθνος πανδημεὶ περαιωθὲν εἰς τὴν Σικελίαν τὴν ὑπὸ τῶν Σικανῶν ἐκλειφθεῖσαν χώραν κατῴκησαν. ἀεὶ δὲ τῇ πλεονεξίᾳ προβαινόντων τῶν Σικελῶν, καὶ τὴν ὅμορον πορθούντων, ἐγένοντο πόλεμοι πλεονάκις αὐτοῖς πρὸς τοὺς Σικανούς, ἕως συνθήκας ποιησάμενοι συμφώνους ὅρους ἔθεντο τῆς χώρας· περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.

Diodorus V. 6. Cuius verba in confinio librorum sexti et septimi posui, quod nescirem quamnam Diodorus sententiam sequutus esset in temporibus Siculorum in Siciliam transitus definiendis: quem teste Dionysio I. 22. Hellanicus tertia ante bellum Troianum aetate, Philistus octoginta ante illud bellum annis ponebat, Thucydides autem VI. 2. tribus tantum saeculis Graecorum in Siciliam adventu priorem perhibet.

VIII.

Καὶ ὁ Ὀρφεὺς ἰσόχρονος τῷ Ἡρακλεῖ ὑπῆρχε,
πρὸ χρόνων ὄντες ἑκατὸν τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.
ὡς δὲ Ὀρφεὺς ἐν Λιθικοῖς περὶ αὐτοῦ μοι λέγει,
Ἑλένου τι βραχύτερον ὕστερον εἶναι λέγει,
τούτου μιᾷ δὲ γενεᾷ Ὅμηρος ὑστερίζει,
ὁ κατὰ Διονύσιον ἄνδρα τὸν κυκλογράφον
ἐπὶ τῶν δύο στρατειῶν λεγόμενος ὑπάρχειν,
Θηβαϊκῆς Ἑλλήνων τε τῆς διὰ τὴν Ἑλένην.
Διόδωρός τε σύντροχα λέγει Διονυσίῳ,
καὶ ἕτεροι μυρίοι δέ.

Tzetzes Chil. XII. 179. Qui Dionysii hanc sententiam memorat etiam ad Hesiodi O. p. 15. ed. Gaisf., ex Proculo sumens p. 6. extr., *τὸν παλαιὸν δὲ Ὅμηρον Διονύσιος ὁ κυκλογράφος φησὶν ἐπ' ἀμφοτέρων ὑπάρχειν τῶν Θηβαϊκῶν στρατειῶν καὶ τῆς Ἰλίου ἁλώσεως.*

IX.

Τρίτην δ' εἷλε (Eumachus) *Μεσχέλαν μεγίστην οὖσαν, ᾠκισμένην δὲ τὸ παλαιὸν ὑπὸ τῶν ἐκ Τροίας ἀνακομιζομένων Ἑλλήνων, περὶ ὧν ἐν τῇ τρίτῃ βίβλῳ προειρήκαμεν.*

Diodorus XX. 57. Vbi pro *τρίτῃ* numero absurdo rescribendum videtur *ἑβδόμῃ*.

X.

Οἱ Ἡρακλεῖδαι κατὰ τὰς ὁμολογίας ἀπέστησαν τῆς καθόδου καὶ τὴν εἰς Τρικόρυθον ἐπάνοδον ἐποιήσαντο. μετὰ δέ τινας χρόνους Λικύμνιος μὲν μετὰ τῶν παίδων καὶ Τληπολέμου τοῦ Ἡρακλέους, ἑκουσίως τῶν Ἀργείων αὐτοὺς προςδεξαμένων, ἐν Ἄργει κατῴκησαν. οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἐν Τρικορύθῳ κατοικήσαντες, ὡς ὁ πεντηκονταέτης χρόνος διῆλθε, κατῆλθον εἰς Πελοπόννησον· ὧν τὰς

πράξεις ἀναγράψομεν, ὅταν εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους παραγενηθῶμεν.

Diodorus IV. 58.

XI.

Φασὶ Θετταλὸν μετὰ ταῦτα ἐπανελθεῖν εἰς Ἰωλκόν, ἐν ᾗ καταλαβόντα προσφάτως Ἄκαστον τὸν Πελίου τετελευτηκότα παραλαβεῖν κατὰ γένος προσήκουσαν τὴν βασιλείαν, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν τεταγμένους ἀφ' ἑαυτοῦ προσαγορεῦσαι Θετταλούς. οὐκ ἀγνοῶ δὲ διότι περὶ τῆς τῶν Θετταλῶν προσηγορίας οὐ ταύτην μόνην τὴν ἱστορίαν ἀλλὰ καὶ διαφώνους ἑτέρας παραδεδόσθαι συμβέβηκε· περὶ ὧν ἐν οἰκειοτέροις μνησθησόμεθα καιροῖς.

Diodorus IV. 55.

XII.

Τούτων ἡμῖν διευκρινημένων λείπεται περὶ τῆς Κορινθίας καὶ Σικυωνίας εἰπεῖν ὃν τρόπον ὑπὸ Δωριέων κατῳκίσθησαν. τὰ γὰρ κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἔθνη σχεδὸν πάντα πλὴν Ἀρκάδων ἀνάστατα συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν. οἱ τοίνυν Ἡρακλεῖδαι κατὰ τὴν διαίρεσιν ἐξαίρετον ποιησάμενοι τὴν Κορινθίαν καὶ τὴν ταύτης πλησιόχωρον διεπέμψαντο πρὸς τὸν Ἀλήτην, παραδιδόντες αὐτῷ τὴν προειρημένην χώραν. ἐπιφανὴς δὲ ἀνὴρ γενόμενος καὶ τὴν Κόρινθον αὐξήσας ἐβασίλευσεν ἔτη λή. μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν ὁ πρεσβύτατος ἀεὶ τῶν ἐκγόνων ἐβασίλευσεν μέχρι τῆς Κυψέλου τυραννίδος, ἥτις τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν ὑστερεῖ ἔτεσι υμζ'. καὶ πρῶτος μὲν παρ' αὐτοῖς διεδέξατο τὴν βασιλείαν Ἰξίων ἔτη λή· μεθ' ὃν ἦρξεν Ἀγέλας ἔτη λζ', μετὰ δὲ τούτους Προῦμνις ἔτη λέ, καὶ Βάκχις ὁμοίως τὸν ἴσον χρόνον, γενόμενος ἐπιφανέστατος τῶν πρὸ αὐτοῦ· διὸ καὶ συνέβη τοὺς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντας οὐκέτι Ἡρακλείδας ἀλλὰ Βακχίδας προσαγορεύεσθαι. μετὰ τοῦτον Ἀγέλας μὲν ἔτη λ', Εὔδαμος δὲ ἔτη κέ, Ἀριστομήδης ε' καὶ λ'. οὗτος δὲ τελευτήσας ἀπέλιπεν υἱὸν Τελέστην παῖδα τὴν ἡλικίαν, οὗ τὴν κατὰ γένος βασιλείαν ἀφείλατο θεῖος ὢν καὶ ἐπίτροπος Ἀγή-

635. 22. *λή*] **XXXV computatio quae apud Eusebium subsequitur 25.** *λή*] **XXXVI eadem 26.** *Προῦμνις* **Wesselingius, libri** *Πρύμνης:* **iidem** *Βάκχης* **ab eodem correctum 32.** *Εὔδαμος*] ***Eudemus*** **Eusebius**

μων, ὃς ἦρξεν ἔτη ις'. μετὰ τοῦτον κατέσχεν Ἀλέξανδρος ἔτη κε'. τοῦτον ἀνελὼν Τελέστης ὁ στερηθεὶς τῆς πατρῴας ἀρχῆς ἦρξεν ἔτη ιβ'. τούτου δ' ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἀναιρεθέντος Αὐτομένης μὲν ἦρξεν ἐνιαυτόν, οἱ δ' ἀπὸ Ἡρακλέους Βακχίδαι πλείους ὄντες διακοσίων κατέσχον τὴν ἀρχήν, καὶ κοινῇ μὲν προειστήκεισαν τῆς πόλεως ἅπαντες, ἐξ αὐτῶν δὲ ἕνα κατ' ἐνιαυτὸν ᾑροῦντο πρύτανιν, ὃς τὴν τοῦ βασιλέως εἶχε τάξιν, ἐπὶ ἔτη Ϟ'
636 μέχρι τῆς Κυψέλου τυραννίδος, ὑφ' ἧς κατελύθησαν.

G. Syncellus Chron. p. 179. et Eusebius p. 163. s.

XIII.

Ἐκλήθη Μουνύχιον, ὥς φησιν ὁ Διόδωρος παραφέρων τὰ Ἑλλανίκου, λέγων ὡς ὅτι Θρᾷκές ποτε στρατεύσαντες κατὰ τῶν οἰκούντων Ὀρχομενὸν τὸν Μινύειον τῆς Βοιωτίας ἐξέβαλλον (l. ἐξέβαλον) αὐτοὺς ἐκεῖθεν· οἱ δὲ ἐξαναστάντες ἦλθον εἰς Ἀθήνας ἐπὶ Μουνύχου βασιλέως. ὁ δὲ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς οἰκῆσαι τὸν τόπον τὸν περὶ τὴν Μουνυχίαν, ὅςτις ἐπωνομάσθη παρ' αὐτῶν εἰς τιμὴν τοῦ βασιλέως.

Vlpianus ad Demosth. pro cor. p. 73. C.

XIV.

[Lacedaemoniorum reges e Diodori libris.] Quoniam a rebus Troianis usque ad primam Olympiadem difficilis temporum notatio est, propterea quod eo intervallo neque Athenis neque aliis in urbibus annui magistratus fuerunt, idcirco nos ad eam rem utemur Lacedaemoniorum regibus. a Troiae exitio ad primam Olympiadem lapsi sunt, uti Atheniensis Apollodorus ait, anni octo et quadringenti: quorum octoginta numerantur usque ad Heraclidarum descensum, reliqui occupantur a Lacedaemoniorum regibus, Procle, Eurystheo, horumque posteris. nos vero singulos ex his familiis reges percenseamus usque ad primam Olympiadem. Eurystheus regnum exorsus est anno

1. — 4. Haec ex Diodori potius I. 4. descripsisse Eusebium, quam de suo posuisse nihil erat cur sumeret Maius 8. *octo et quadringenti*] Codex arm. CCCVIII, mendosa scriptura propter notarum similitudinem. Superius tamen cap. XXXI scribuntur CCCCVII. MAI. 11. *Eurystheo*] Ita scribit Eusebius bis etiam in posteriore libro. Sed *Eurysthenes* dicitur a Pausania III. 1, apud quem geminorum fratrum Proclis et Eurysthenis historia legenda est. MAI.

post res Troianas octogesimo, tenuitque annis duobus supra quadraginta. post eum Agis anno uno, Echestratus annis triginta et uno: quem excepit Labotas annis septem cum triginta, tum Dorysthus annis undetriginta: his successit Agesilaus annis quatuor cum quadraginta, Archelaus annis sexaginta, Teleclus annis quadraginta, Alcamenes denique annis octo cum triginta. in huius imperantis anno decimo prima Olympias comperitur, qua vicit stadium Coroebus Eleus. ex altera pariter domo regnaverunt Procles primo annis quinquaginta uno minus: tum Prytanis annis quinquaginta uno minus: deinde Eunomius annis quinque cum quadraginta: deinde Chariclus annis sexaginta: postea Nicander annis duobus de quadraginta: Theopompus annis septem et quadraginta. in huius item decimo anno prima Olympias comperitur. summa temporis a Troia capta usque ad descensum Heraclidarum anni sunt octoginta.

Eusebius p. 166. s.

XV.

[*Ex Diodori libris breviter de temporibus maria imperio tenentium.*] *Maris imperium post Troianum bellum tenuerunt*

I. *Lydi* qui *et Maeones annis XCII.* (Syncellus p. 172. B.)
II. *Pelasgi annis LXXXV.* (Idem p. 180. D.)
III. *Thraces annis LXXIX.* (Idem p. 181. B.)
IV. *Rhodii annis XXIII.* (Idem ibidem.)
V. *Phryges annis XXV.* (Idem ibidem.)
VI. *Cyprii annis XXXIII.*

16. *triginta et uno*] Eusebius ter inferius XXXVII. MAI. XXXV ponit computatio singulorum regum: cui numero respondet annorum quos universi regnasse ibidem dicuntur summa CCCXXV. 17. *Dorysthus*] Pausanias *Doryssus.* MAI. 19. *Archelaus*] *Archesilaus* ed. Maii: sed *Archelaus* scriptum in computatione et libro posteriore p. 254. 20. *octo cum triginta*] Eusebius ter inferius XXXVII. MAI. XXXVII computatio 21. *decimo*] Eusebius tamen in posteriore libro ad annum MCCXL primam olympiadem collocat in anno Alcamenis XXXVII. MAI. 24. *quinquaginta uno minus*] Eusebius inferius LI. MAI. Numerum LI in computatione Procli tributum confirmat posita deinde annorum quibus Proclidae universi regnarunt summa CCXC. 25. *Eunomius*] Pausanias scribit *Eunomum.* MAI. 26. *Chariclus*] Pausanias scribit *Charillum.* MAI. *Charicles* computatio

VI. Hieronymus ad annum MCL scribit annos XXXII Cypriorum maria tenentium. MAI.

VII. *Phoenices annis XLV.*
VIII. *Aegyptii annis* . .
IX. *Milesii annis* XVIII.
X. Cares *annis* LXI.
XI. *Lesbii annis* LXVIII.
XII. *Phocenses annis XLIV.* (Syncellus p. 239. B., ubi codices Parisini duo Φωκιεῖς i. e. Φωκαεῖς, quod idem reddendum Eusebio hic et libro posteriori p. 331.)
XIII. *Samii annis* . .
XIV. *Lacedaemonii annis II.* (Sync. p. 238. C.)
XV. *Naxii annis X.* (Sync. p. 247. B.)
XVI. *Eretrienses annis XV.* (Sync. ibidem.)
XVII. *Aeginetae annis X. usque ad Xerxis transmissionem.* (Sync. ibidem.)

Eusebius p. 168. s.

XVI.

Τὸ τελευταῖον μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι πέμποντες ἀποικίας ἄλλας τέ τινας νήσους ἔκτισαν καὶ ταύτης τῆς νήσου (Cretae) *κατακτησάμενοι πόλεις τινὰς ᾤκησαν ἐν αὐταῖς· περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς ἰδίοις χρόνοις ἀναγράψομεν.*

Diodorus V. 80. Respicit librum septimum. Tempora harum coloniarum scribunt Ephorus apud Strabonem X. p. 737. C., Conon Narratione 47.

VII. Ita et Hieronymus ad annum MCLXXIV. MAI.

VIII. Ne apud Hieronymum quidem ad annum MCCXXXII scribitur quot annis Aegyptii mari potiti sint. MAI.

IX. Notam numeralem XVIII, qua caret codex arm. supplemus heic ex Hieronymo ad annum MCCLXVIII. MAI.

X. Lacuna est in codice hoc loco, nec quicquam superfuit praeter vocabulum *annis*. Supplementa sumpsimus e posteriore libro ad annum MCCLXXXVI. MAI.

XI. Nota numerali caret codex arm. quam supplemus ex Hieronymo ad annum MCCCXLIV. MAI.

XIII. Ne in posteriore quidem libro ad annum MCCCCLXXXVI. scribitur numerus annorum, quibus Samii maria tenuerunt. MAI.

XIV. Ita etiam in posteriore libro ad annum MDIII. Verum Syncellus scribit *annos XII.* MAI.

XVI. Sic etiam in posteriore libro ad annum MDXIV. At Syncellus scribit *annos VII.* MAI.

XVII. *Decem anni* scribuntur etiam in posteriore libro ad annum MDXXXI, et a Syncello. Textus tamen Hieronymi editus habet *annos XX.* MAI. *Xerxes*] Codex arm. heic *Alexandri*; sed idem in posteriore libro *Xerxis*, quae vera lectio est. MAI.

XVII.

Μετὰ δὲ τὴν Τροίας ἅλωσιν Κᾶρες αὐξηθέντες ἐπὶ πλεῖον ἐθαλαττοκράτησαν, καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων κρατήσαντες τινὰς μὲν ἰδίᾳ κατέσχον καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς κατοικοῦντας Κρῆτας ἐξέβαλον, τινὰς δὲ κοινῇ μετὰ τῶν προενοικούντων Κρητῶν κατῴκησαν. ὕστερον δὲ τῶν Ἑλλήνων αὐξηθέντων συνέβη τὰς πλείους τῶν Κυκλάδων νήσων οἰκισθῆναι καὶ τοὺς βαρβάρους Κᾶρας ἐξ αὐτῶν ἐκπεσεῖν· περὶ ὧν (adde *τὰ*) *κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.*

Diodorus V. 84.

XVIII.

Περὶ Ῥωμύλου καὶ Ῥέμου Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασεὺς ἱστορεῖ, Δίων τε καὶ Διόδωρος.

Tzetzes schol. ad Exeges. Iliad. p. 141. 21.

XIX.

Ἔνιοι μὲν οὖν τῶν συγγραφέων πλανηθέντες ὑπέλαβον τοὺς περὶ τὸν Ῥωμύλον ἐκ τῆς Αἰνείου θυγατρὸς γεννηθέντα κεκτικέναι τὴν Ῥώμην· τὸ δ' ἀληθὲς οὐχ οὕτως ἔχει, πολλῶν μὲν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τοῦ τε Αἰνείου καὶ Ῥωμύλου γεγονότων βασιλέων, ἐκτισμένης δὲ τῆς πόλεως κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ζ' Ὀλυμπιάδος. αὕτη γὰρ ἡ κτίσις ὑστερεῖ τῶν Τρωικῶν ἔτεσι τρισὶ πλείω τῶν υ' καὶ λ'. Αἰνείας γὰρ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας ἐτῶν τριῶν παρελθόντων παρέλαβεν τὴν τῶν Λατίνων βασιλείαν, καὶ κατασχὼν τριετῆ χρόνον ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη καὶ τιμῶν ἔτυχεν ἀθανάτων. τὴν δ' ἀρχὴν διαδεξάμενος Ἀσκάνιος υἱὸς ἔκτισεν Ἄλβαν τὴν νῦν καλουμένην Λόγγαν, ἣν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ τότε μὲν Ἀλβᾶ καλουμένου, νῦν δὲ Τιβέρεως ὀνομαζομένου. περὶ δὲ τῆς προσηγορίας ταύτης Φάβιος ὁ τὰς Ῥωμαίων πράξεις ἀναγράψας ἄλλως μεμυθολόγηκεν. φησὶ γὰρ Αἰνείᾳ γενέσθαι λόγιον τετράπουν αὐτῷ καθηγήσασθαι πρὸς κτίσιν πόλεως· μέλλοντος δ' αὐτοῦ θύειν ὗν ἔγκυον τῷ χρώματι λευκὴν, ἐκφυγεῖν ἐκ τῶν χειρῶν, 637 *καὶ καταδιωχθῆναι πρός τινα λόφον, πρὸς ὃν κομισθεῖ-*

636. 69. *πολλῶν — βασιλέων*] *longum enim est inter Aeneam et Romulum reges intervallum.* Ita interpres arm. a graeco, uti nunc legitur, abludit textu. MAI. 72. *τρισὶ* accessit ex MS. 1764. et Eusebio Armenio

σαν τεκεῖν λ' χοίρους. τὸν δὲ Αἰνείαν τό τε παράδοξον θαυμάσαντα καὶ τὸ λόγιον ἀνανεούμενον ἐπιχειρῆσαι μὲν οἰκίσαι τὸν τόπον, ἰδόντα δὲ κατὰ τὸν ὕπνον ὄψιν ἐναργῶς διακωλύουσαν καὶ συμβουλεύουσαν μετὰ λ' ἔτη κτίζειν, ὅσοσπερ ὁ τῶν τεχθέντων ἀριθμὸς ἦν, ἀποστῆναι τῆς προθέσεως.

Aenea vitae erepto, ab Ascanio filio eius regnante collem aedificiis post annos triginta occupatum, eamque structuram appellatam de colore suis Albam (Latini enim proprio idiomate τὸ λευκὸν *album dicunt). praeterea superadditam appellationem Longam nempe* μακράν *idcirco quia parum in latum patens in longum magnopere deduceretur.*

His subdit ab Ascanio factam esse regni sui sedem Albam, multaque circum habitacula subversa: fuisse hunc *conspicuum virum et trigesimo octavo regni anno naturae concessisse. post huius obitum populum dissensio tenuit ob duos de sceptro certantes. nam et Iulius Ascanii filius ad se regnum pertinere dicebat et Silvius Ascanii frater, Aenea genitus et Silvia, quae olim fuerat Latini uxor, pari iure se uti putabat. huic post Aeneae obitum insidias Ascanius struxerat, ideoque puer nutritus fuerat ab armentariis in monte, unde et nomen ei factum Silvius de nomine montis Latinorum, cui Silva nomen erat. in hoc partium conflictu tandem suffragiorum numero praepotens regiam dignitatem Silvius occupat; Iulius autem dominatu exclusus summum pontificatum adeptus est, qui erat honor a regali secundus. ex hoc aiunt gentem Iuliam ad hunc usque diem Romae propagatam. Silvius autem quum in principatu suo nihil commemoratione dignum egisset, post regni annum quadragesimum nonum obiit. successit in imperium Aeneas filius, cui Silvio cognomentum erat, isque annis plus triginta regnavit. exin potestatem adeptus est Latinus, cognomento item Silvius, annis quinquaginta. hic rebus gestis domi bellique inclaruit.*

8. *subdit*] Diodorus   *sedem*] Interpres arm. *urbem.* MAI. 9. *habitacula*] Interpres arm. *habitatores*, sed idem mox utitur verbo eiusmodi *subvertendi*, quod nonnisi de materialibus aedificiis heic adhiberi videtur. MAI. 15. *uxor*] Ita codex arm., non *filia.* MAI. 19. Ita prorsus arm. interpres, quum tamen dicendum esse videatur: *nutritus fuerat in saltu ab armentariis, unde et nomen ei factum Silvius, quia saltum Latini silvam vocitant.* MAI. 26. *quadragesimum nonum*] in computatione annorum, quam huic fragmento subiicit Eusebius, XXVIII. scribitur   28. *plus triginta*] XXXI computatio

idem adiacentia oppida sustulit; tum veteres illas urbes, quae Latinorum olim dicebantur, exstruxit octodecim, Tibur videlicet, Praeneste, Gabios, Tusculum, Coram, Pometiam, Lanuvium, Labicum, Scaptiam, Satricum, Ariciam, Tellenas, Crustumerium, Caeninam, Fregellas, Cameriam, Medulliam, Boilum, quam nonnulli Bolam dicunt. Latino mortuo rex creatus est filius eius Alba Silvius, qui annis octo et triginta potestatem retinuit. postea imperavit Epitus Silvius annis viginti sex. quo defuncto regnum delapsum est ad Capyn, idque ei mansit annis duodetriginta. postea Calpetus filius eius annis tredecim dominatus est. mox Tiberius Silvius annis octo. is adversus Etruscos expeditione suscepta, dum Albam fluvium cum exercitu transmitteret, gurgite eius mersus obiit: ex quo nomen fluvii deinceps fuit Tiberis. eo vitae erepto imperavit Latinis Agrippa quadraginta annis et uno. hunc consecutus est Amulius Silvius annis undeviginti. hic traditur in omni vita superbe se gessisse, et cum ipso Iove de potentia aemulanter certasse. quare et interdum fructuum tempore, quum frequentia et vehementia tonitrua exaudirentur, is exercitum suum iubebat signo edito clypeos unanimiter gladiis percutere, atque ita putabat se graviorem tonitru fragorem excitare. quare et superbi in deos animi poenas luit fulminibus enectus cumque domo universa sub lacum Albanum mersus. etiamnum Romani lacus illius accolae vestigia quaedam demonstrant, columnas nimirum aqua eminentes, cuius in fundo regia domus sita erat. exin lectus est Aventius, qui annis septem supra triginta regnavit. is proelio finitimorum magnopere pressus in Aventium collem fuga se subduxit, qui ex eo nomen contraxit Aventii. hoc obeunte dominationem excepit filius eius-

32. *Tusculum*] Codex arm. *Tiscalum*. MAI. 33. *Pometiam*] Codex arm. Cometiam, unde faceres etiam *Collatiam*. MAI. 34. *Crustumerium*] Codex arm. *Ocostomeriam*. MAI. 35. *Fregellas*] Codex arm. *Flegenam*. MAI. *Medulliam*] Codex arm. *Mediplium*. MAI. 37. *octo et triginta*] XXXIX computatio 39. *Capyn*] Codex arm. heic *Apin*, sed infra praeponitur *C*. MAI. 42. *Tiberius*] Ita etiam infra pro *Tiberinus*. MAI. 47. Ita *Amulius* codex arm. quicum consentit Zonaras Annal. VII. 1. Graece heic [Excerpt. de Virt. et Vit. p. 546. 56.] *Romulus*. Ab Eusebio posteriore libro in regum tabulis scribitur *Aremulus*. MAI 60. *Aventium*] Ita codex arm. cui suffragatur etiam Dionysii Halic. varia saltem lectio Antiq. I. 84. Quin et vetus interpres orationis Tullianae *de aere alieno Milonis* ed. poster. V. 3. scribit *Advento* pro *Aventino*. MAI.

dem Procas Silvius tenuitque annis tribus supra viginti. quo item naturae satisfaciente filius natu minor Amulius tyrannidem usurpavit, quia Numitor maior natu frater, regni heres, longinqua in regione versabatur. regnavit Amulius annis paulo plus quadraginta tribus, donec a Remo et Romulo Romae conditoribus interfectus est.

Syncellus p. 194. et Eusebius p. 210. s.

XX.

Γενεαλογοῦσι δ' αὐτὸν (Caranum) *οὕτως, ὥς φησιν ὁ Διόδωρος, οἱ πολλοὶ τῶν συγγραφέων, ὧν εἷς καὶ Θεόπομπος. Κάρανος Φείδωνος τοῦ Ἀριστοδαμίδα τοῦ Μέροπος τοῦ Θεστίου τοῦ Κισσίου τοῦ Τημένου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὕλλου τοῦ Ἡρακλέους. ἔνιοι δὲ ἄλλως, φησί, γενεαλογοῦσι, φάσκοντες εἶναι Κάρανον Ποίαντος τοῦ Κροίσου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Εὐρυβιάδα τοῦ Δεβάλλου τοῦ Λαχάρους τοῦ Τημένου, ὃς καὶ κατῆλθεν εἰς Πελοπόννησον.*

Syncellus p. 262.

XXI.

[*Macedonum reges.*] *Postquam Assyriorum opes corruerunt exstincto Sardanapallo rege ultimo Assyriae, Macedonum se tempora sistunt. ante primam Olympiadem Caranus rei acquirendae cupidus copias ex Argivis aliisque partibus Peloponnesi contraxit, atque in Macedonum fines expeditionem suscepit. eadem tempestate bellum gerens Orestarum rex cum finitimis suis, nomine Eordensibus, Carani opem imploravit ea conditione ut ei mediam regni sui partem concederet, rebus Orestarum compositis. iam vero quum rex promissa fecisset, regionem illam Caranus obtinuit, ibique annis triginta dominatus est. huic grandi aetate confecto successit filius nomine Coenus,*

63. *Procas*] Codex arm. *Porcas.* MAI. 67. *paulo — tribus*] computatio ponit XLII rotundos. Eadem ab Aenea ad Romulum annos computat 448, a Troia capta 431: quumque ab Romulo ad Tarquinium Superbum 244 numerasset, pergit: porro ab Ilio capto ad Romulum anni sunt 441. summa igitur est annorum 675. Quae omnia ita inter se pugnant ut modo hic modo illic peccatum in numeris appareat.

8. *Eordensibus*] Ita codex arm. MAI.

regnavitque annis duobus de triginta. deinde Tyrimmas annis tribus cum quadraginta. postea *Perdicas annis quadraginta duobus. hic proferendi regni cupidus legationem Delphos misit. Tum paucis verbis interpositis subdit regnavisse Perdicam annis octo et quadraginta, ab eoque dignitatem ad Argaeum devenisse: quem regno annis triginta unoque perfunctum excepit Philippus, cuius regnantis habentur anni triginta tres. huic successit Aeropas annis viginti. mox Alcetas annis octodecim sceptro potitus est. postea Amyntas annis novem cum quadraginta. exin Alexander annis quatuor et quadraginta. hinc regnavit Perdicas annis viginti duobus.*

Eusebius p. 169. cuius tabulam regum Macedoniae, quos se cum Corinthi et Spartae regibus marisque dominis e Diodoro petisse dixit p. 163., posui quatenus in superstites libros non incidebat, id est ad Perdiccam usque, cuius primi inter Macedoniae reges mentionem fecit quasi praeteriens XII. 34.

XXII.

[*Περὶ δύο ἀνδρῶν ἀριστευσάντων ἐν πολέμῳ καὶ ἀγωνιζομένων περὶ πρωτείων.*] *Μετὰ* ταῦθ' ὁ μὲν βασιλεὺς ἀναλαβὼν ἑαυτὸν ἐκ τῶν τραυμάτων προέθηκε κρίσιν ἀριστείου. κατέβησαν μὲν οὖν ἐπὶ τὸν ἀγῶνα δύο, Κλέοννίς τε καὶ Ἀριστομένης, ὧν ἑκάτερος εἶχεν ἴδιόν τι πρὸς δόξαν. ὁ γὰρ Κλέοννις ὑπερασπίσας τὸν βασιλέα πεπτωκότα τῶν ἐπιφερομένων Σπαρτιατῶν ὀκτὼ νεκροὺς ἐπεποιήκει· καὶ τούτων ἦσαν δύο ἡγεμόνες ἐπιφανεῖς· πάντων δὲ τῶν ἀναιρεθέντων ὑπ' αὐτοῦ τὰς πανοπλίας ἐσκυλευκὼς ἐδεδώκει τοῖς ὑπασπισταῖς, ἵνα ἔχῃ σημεῖα τῆς ἰδίας ἀρετῆς πρὸς τὴν κρίσιν. πολλοῖς δὲ περιπεσὼν τραύμασιν ἅπαντ' ἔσχεν ἐναντία, μέγιστον παρεχόμενος τεκμήριον τοῦ μηδενὶ τῶν πολεμίων εἶξαι. ὁ δ' Ἀριστομένης ἐν τῷ περὶ τοῦ βασιλέως ἀγῶνι πέντε μὲν ἀνῃρήκει τῶν Λακεδαιμονίων, 638 καὶ τὰς πανοπλίας ἐσκυλεύκει τῶν πολεμίων ἐπικειμένων. καὶ τὸ μὲν ἑαυτοῦ σῶμα διεφύλαξεν ἄτρωτον, ἐκ δὲ τῆς

14. *Tyrimmas*] Codex arm. heic *Tyrimmus*, sed inferius *Tyrimmas*. MAI. 16. *duobus*] Mox XLVIII. MAI. Sic et subiecta annorum quibus singuli reges imperarunt computatio 18. *subdit*] Scilicet fortasse Diodorus aut Dexippus. MAI. 20. *triginta unoque*] XXXVIII computatio 24. *novem*] II computatio 26. *duobus*] III computatio

μάχης ἀπερχόμενος εἰς τὴν πόλιν ἔργον ἐπαινούμενον ἔπραξεν. ὁ μὲν γὰρ Κλέοννις ἀσθενῶς ἐκ τῶν τραυμάτων διακείμενος οὔτε βαδίζειν καθ' αὑτὸν οὔτε χειραγωγεῖσθαι δυνατὸς ἦν· ὁ δ' Ἀριστομένης ἀράμενος αὐτὸν ἐπὶ τοῦ σώματος ἀπήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν, οὐδὲν δὲ ἧττον κομίζων τὴν ἰδίαν πανοπλίαν, καὶ ταῦτα τοῦ Κλεόννιδος προέχοντος τῶν ἄλλων μεγέθει τε καὶ ῥώμῃ σώματος. τοιαύτας δ' ἐχόντων ἀφορμὰς εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν ἀριστείων κρίσιν, ὁ βασιλεὺς ἐκάθισε μετὰ τῶν ταξιαρχῶν κατὰ τὸν νόμον. προλαβὼν οὖν τὸν λόγον ὁ Κλέοννις τοιούτοις ἐχρήσατο λόγοις.

Βραχὺς μέν ἐστιν ὁ περὶ τῶν ἀριστείων λόγος· κριταὶ γάρ εἰσιν οἱ τεθεαμένοι τὰς ἑκάστων ἀρετάς· ὑπομνῆσαι δὲ δεῖ με διότι πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας ἑκατέρων διαγωνισαμένων ὑφ' ἕνα καιρὸν καὶ τόπον ἐγὼ πλείους ἀπέκτεινα. δῆλον οὖν ὡς κατὰ τὴν αὐτὴν περίστασιν ὁπότερος ἐν ἀριθμῷ τῶν ἀναιρεθέντων προτερεῖ καὶ τοῖς εἰς τὸ πρωτεῖον δικαίοις. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ σώματα ἑκατέρων ἐμφανεστάτας ἀποδείξεις ἔχει τῆς ὑπεροχῆς· ὁ μὲν γὰρ πλήρης ὢν τραυμάτων ἐναντίων ἀπελύετο τῆς μάχης, ὁ δ' ὥσπερ ἐκ πανηγύρεως ἀλλ' οὐ τηλικαύτης παρατάξεως ἐξιὼν οὐκ ἐπειράθη τί δύναται πολεμίων σίδηρος. εὐτυχέστερος μὲν οὖν ἴσως Ἀριστομένης, ἀγαθώτερος δ' ἡμῶν οὐκ ἂν δικαίως κριθείη. πρόδηλος γὰρ ὁ ὑπομείνας τοσαύτας διαιρέσεις τοῦ σώματος ὡς ἀφειδῶς ἑαυτὸν ἐπέδωκεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ὁ δ' ἐν πολεμίων συμπλοκῇ καὶ τοιούτων κινδύνων τηρήσας ἑαυτὸν ἄτρωτον εὐλαβείᾳ τοῦ παθεῖν τι τοῦτ' ἐνήργησεν. ἄτοπον οὖν εἰ παρὰ τοῖς ἑωρακόσι τὴν μάχην ὁ τῶν πολεμίων μὲν ἐλάττους ἀνελών, τῷ δ' ἰδίῳ σώματι κινδυνεύσας ἧττον, προκριθήσεται τοῦ πρωτεύοντος ἐν ἀμφοτέροις. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μηδενὸς ἔτι κινδύνου ὑπάρχοντος βαστάσαι τὸ σῶμα καταπεπονημένον ὑπὸ τῶν τραυμάτων ἀνδρείαν μὲν οὐδεμίαν ἔχει, σώματος δ' ἴσως ἰσχὺν ἐπιδείκνυται. ἱκανά μοι ταῦτα εἴρηται πρὸς ὑμᾶς. πρόκειται γὰρ ἀγὼν οὐ λόγων ἀλλ' ἔργων.

Παραλαβὼν δ' ἐν μέρει τὸν λόγον Ἀριστομένης Θαυμάζω, φησίν, εἰ μέλλει περὶ ἀριστείων ἀμφισβητεῖν ὁ σωθεὶς τῷ σώσαντι. ἀναγκαῖον γὰρ ἢ τῶν δικαζόντων αὐτὸν ἄνοιαν καταγινώσκειν ἢ τὴν κρίσιν δοκεῖν ἐκ τῶν νῦν λεγομένων ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν τότε πεπραγμένων ἔσεσθαι. οὐ μόνον δὲ Κλέοννις δειχθήσεται κατ' ἀρετὴν λειπόμενος, ἀλλὰ καὶ τελέως ἀχάριστος. ἀφεὶς γὰρ τὸ τὰ

638. 45. προτερεῖ] fortasse προτερεῖ προτερεῖ scribendum

συντελεσθέντα ὑπ' αὐτοῦ καλῶς διαπορεύεσθαι διέσυρε 639
τὰς ἐμὰς πράξεις, φιλοτιμότερος ὢν ἢ δίκαιον· ᾧ γὰρ καὶ ἰδίας σωτηρίας τὰς μεγίστας ὀφείλει χάριτας, τούτου τὸν ἐπὶ τοῖς καλῶς πραχθεῖσιν ἔπαινον διὰ φθόνον ἀφήρηται. ἐγὼ δὲ ὁμολογῶ μὲν ἐν τοῖς τότε γεγενημένοις κινδύνοις εὐτυχὴς ὑπάρξαι, φημὶ δὲ πρότερον ἀγαθὸς γενέσθαι. εἰ μὲν γὰρ ἐκκλίνας τὴν τῶν πολεμίων ἐπιφορὰν ἄτρωτος ἐγενόμην, οὐκ εὐτυχῆ με προςῆκεν ὀνομάζειν ἀλλὰ δειλόν, οὐδ' ὑπὲρ ἀριστείων λέγειν κρίσιν, ἀλλὰ ταῖς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίαις περιπεπτωκέναι· ἐπεὶ δ' ἐν πρώτοις μαχόμενος καὶ τοὺς ὑφισταμένους ἀναιρῶν οὐκ ἔπαθον ἅπερ ἔπραξα, ῥητέον οὐκ εὐτυχῆ με μόνον ἀλλὰ καὶ ἀγαθόν. εἴτε γὰρ οἱ πολέμιοι καταπλαγέντες τὴν ἀρετὴν οὐκ ἐτόλμησαν ἀμύνασθαι, μεγάλων ἐπαίνων ἄξιος ὃν ἐφοβήθησαν, εἴτ' ἐκείνων ἀγωνιζομένων εὐθύμως ἐγὼ φονεύων τοὺς ἀνθεστηκότας καὶ τοῦ σώματος ἐποιούμην πρόνοιαν. ἀνδρεῖος ἅμα καὶ συνετός. ὁ γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ θυμομαχεῖν ἐμφρόνως ὑπομένων τὸ δεινὸν ἑκατέρας ἔχει τὰς ἀρετάς, σώματός τε καὶ ψυχῆς. καίτοι γε ταῦτα τὰ δίκαια πρὸς ἑτέρους ἦν μοι ῥητέον ἀμείνους τούτου. ὅτε γὰρ Κλέοννιν παραλελυμένον ἐκ τῆς μάχης εἰς τὴν πόλιν ἀπήνεγκα τἀμαυτοῦ σώζων ὅπλα, καὶ ὑπ' αὐτοῦ κεκρίσθαι νομίζω τὸ δίκαιον. καίτοι γε παροραθεὶς τόθ' ὑφ' ἡμῶν ἴσως οὐκ ἂν ἤριζε νῦν ὑπὲρ ἀριστείων, οὐδὲ διασύρων τηλικοῦτον μέγεθος εὐεργεσίας ἔλεγε μηδὲν εἶναι μέγα τὸ πραχθὲν διὰ τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀποχωρεῖν ἐκ τῆς μάχης τοὺς πολεμίους. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι πολλάκις οἱ διαλυθέντες ἐκ τῆς μάχης ἐξ ὑποστροφῆς εἰώθασιν ἐπιτίθεσθαι καὶ στρατηγίᾳ ταύτῃ χρησάμενοι τυγχάνειν τῆς νίκης; ἱκανά μοι τὰ ῥηθέντα· λόγων γὰρ πλειόνων οὐκ οἶμαι ὑμᾶς προςδεῖσθαι.

Τούτων ῥηθέντων οἱ δικάζοντες ὁμογνώμονες γενόμενοι προέκριναν τὸν Ἀριστομένην.

XXIII.

Κιθαρῳδὸς ὁ Τέρπανδρος τῷ γένει Μηθυμναῖος.
στασιασάντων δέ ποτε τῶν Λακεδαιμονίων
χρησμὸς αὐτοῖς ἐξέπεσε πάλιν φιλιωθῆναι,
ἂν ἐκ Μηθύμνης Τέρπανδρος ἐκείνοις κιθαρίσῃ.
καὶ δή τι μέλος Τέρπανδρος ἐντέχνως καθαρίσας
αὐτοὺς πάλιν συνήρμοσε, Διόδωρος ὡς γράφει,

639. 95 τῷ addidi cum Wesselingio et 98. τὰ 3. ἡμῶν Wesselingius: ὑμῶν ed. Stephani 5. μηδὲν] μηθὲν ed. Steph.

τῆς ἁρμονίας τῇ ᾠδῇ. καὶ γὰρ μετατραπέντες ἀλλήλους περιέβαλλον, ἠσπάζοντο δακρύοις.
Tzetzes Chil. I. hist. 16.

XXIV.

640 Ἰστέον ὅτι ὁ μὲν Σόλων ἐγένετο ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν τυράννων ἐν ταῖς Ἀθήναις πρὸ τῶν Περσικῶν χρόνων, ὁ δὲ Δράκων πρὸ αὐτοῦ ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ἔτεσιν, ὥς φησιν ὁ Διόδωρος.
Vlpianus ad Demosth. c. Timocr. p. 243. B.

XXV.

Καὶ Διόδωρος ἄκραν τινὰ τῶν Ἄλπεων, κορυφὴν τοῦ σύμπαντος ὄρους δοκοῦσαν, οὐρανοῦ ῥάχιν ἱστορεῖ παρὰ τῶν ἐγχωρίων καλεῖσθαι.
Eustathius ad Od. *Α*. p. 1390.

XXVI.

Καὶ τὸ Παλλάδιον δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τοιοῦτον ἦν, τρίπηχυ, ξύλινον, ἐξ οὐρανοῦ καταπεσόν, ὥς φασιν, ἐν Πεσινοῦντι τῆς Φρυγίας, ὅθεν ὁ Διόδωρος καὶ Δίων τὸν τόπον κληθῆναί φασιν ἀπὸ τοῦ πολλοὺς ἐκεῖ πεσεῖν ἐν τῇ συμβολῇ τοῦ πολέμου, ὁπότε διὰ τὴν ἁρπαγὴν Γανυμήδους ἐμάχοντο Τάνταλος ὁ ἐραστὴς Γανυμήδους καὶ Ἴλιος (Ἶλος) ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ.
Eudocia p. 322. et Tzetzes ad Lycophr. v. 355.

XXVII.

Διόδωρος δὲ ὁ Σικελὸς καὶ ὁ Ὀππιανὸς τὴν Νεάπολιν ὑφ' Ἡρακλέους κτισθῆναί φασι.
Tzetzes ad Lycophr. v. 717.

XXVIII.

Διόδωρος μέντοι διαφορὰν τούτων οἶδεν ἐν οἷς λέγει Σικανῶν καὶ Σικελῶν.
Eustathius ad Od. *Υ*. p. 1896.

Διόδωρος δέ που τῶν δεκάτων βιβλίων εἰπὼν περί τε Σικελῶν καὶ Σικανῶν διαφορὰν οἶδεν, ὡς καὶ προεῤῥέθη Σικελοῦ καὶ Σικανοῦ.
Idem ad Od. *Ω*. p. 1962.

XXIX.

Ὁ Πολυδάμας οὗτος ἦν ἐκ πόλεως Σκοτούσης,

γυμναῖς χερσὶ μὲν λέοντας ὡς ἄρνας διαφθείρων,
πτεροῖς ποσὶ δ' ὑπερνικῶν ἅρματα ταχυδρόμα,
τῇ δὲ χειρί τι σπήλαιον ἀντήρειδε συμπῖπτον.
ὁ Σικελὸς Διόδωρος γράφει τὴν ἱστορίαν. 641

Tzetzes Chil. II. hist. 38. Polydamantis, qui nothi Darii aequalis fuit, in Milonis historia mentionem fecisse Diodorum ostendunt Exc. Vat. p. 22. 7.

XXX.

Ὃς Φάλαρις Περίλαον τὸν χαλκουργὸν ἐκεῖνον
τὸν Ἀττικὸν κατέκαυσεν ἐν ταύρῳ τῷ χαλκέῳ.
οὗτος γὰρ τὸ μηχάνημα τοῦ ταύρου χαλκουργήσας
τοῖς μυξωτῆρσι τοῦ βοὸς ἐτέκτηνεν αὐλίσκους,
ἀνέπτυξε καὶ θύραν δὲ πρὸς τῷ πλευρῷ τοῦ ταύρου·
καὶ δῶρον τῷ Φαλάριδι τοῦτον τὸν ταῦρον ἄγει.
Φάλαρις δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐν δώροις δεξιοῦται,
τὸ δὲ μηχάνημα θεοῖς καθιεροῦν κελεύει.
ὡς δ' ἀναπτύξας τὸ πλευρὸν ὁ χαλκουργὸς ἐκεῖνος
δόλον τὸν κακομήχανον ἐξεῖπεν ἀπανθρώπως,
Εἴ τινα βούλει, Φάλαρι, κολάζειν τῶν ἀνθρώπων,
ἔνδον τοῦ ταύρου κατειργνὺς πῦρ ὑποστρώννυ κάτω·
δόξει δ' ὁ ταῦρος στεναγμοῖς μυκᾶσθαι τοῖς ἐκείνου,
σὺ δ' ἡδονὴν τοῖς στεναγμοῖς ἕξεις αὐλοῖς μυκτήρων.
τοῦτο μαθὼν ὁ Φάλαρις καὶ μυσαχθεὶς ἐκεῖνον,
Ἄγε, φησί, Περίλαε, σὺ πρῶτος δεῖξον τοῦτο,
καὶ τοὺς αὐλοῦντας μίμησαι, τράνωσόν σου τὴν τέχνην.
ὡς δὲ παρέδυ μιμητὴς δῆθεν τῶν αὐλημάτων,
κλείει τὸν ταῦρον Φάλαρις καὶ πῦρ ἐπισωρεύει.
ὅπως δὲ τὸ χαλκούργημα θανὼν μὴ ἐμμιάνῃ,
κατὰ πετρῶν ἐκρήμνισεν ἐξάξας ἡμιθνῆτα.
Γράφει περὶ τοῦ ταύρου δὲ Λουκιανὸς ὁ Σύρος,
Διόδωρος καὶ Πίνδαρος, σὺν τούτοις τε μυρίοι.

Tzetzes Chil. I. 646. s. Conf. Exc. Vat. p. 22. 17.

XXXI.

Ἡρόδοτος κατὰ Ξέρξην γεγονὼς τοῖς χρόνοις φησὶν Ἀσσυρίους ἔτη πεντακόσια πρότερον τῆς Ἀσίας ἄρξαντας ὑπὸ Μήδων καταλυθῆναι. ἔπειτα βασιλέα μὲν μηδένα γενέσθαι τὸν ἀμφισβητήσοντα τῶν ὅλων ἐπὶ πολλὰς γενεάς, τὰς δὲ πόλεις καθ' ἑαυτὰς ταττομένας διοικεῖσθαι δημοκρατικῶς· τὸ δὲ τελευταῖον πολλῶν ἐτῶν διελθόντων αἱρεθῆναι βασιλέα παρὰ τοῖς Μήδοις ἄνδρα δικαιοσύνῃ διάφορον, ὄνομα Κυαξάρην. τοῦτον δὲ πρῶτον

ἐπιχειρῆσαι προσάγεσθαι τοὺς πλησιοχώρους, καὶ τοῖς Μήδοις ἀρχηγὸν γενέσθαι τῆς τῶν ὅλων ἡγεμονίας. ἔπειτα τοὺς ἐγγόνους ἀεὶ προσκατακτωμένους πολλὴν τῆς ὁμόρου χώρας αὐξῆσαι τὴν βασιλείαν μέχρι Ἀστυάγους τοῦ καταπολεμηθέντος ὑπὸ Κύρου καὶ Περσῶν· περὶ ὧν νῦν ἡμεῖς τὰ κεφάλαια προειρηκότες τὰ κατὰ μέρος ὕστερον ἀκριβῶς ἀναγράψομεν, ἐπειδὰν ἐπὶ τοὺς οἰκείους χρόνους ἐπιβάλωμεν.

Diodorus II. 32.

Ἀστιβάρα δὲ τοῦ βασιλέως τῶν Μήδων γήρᾳ τελευτήσαντος ἐν Ἐκβατάνοις τὴν ἀρχὴν Ἀσπάδαν τὸν υἱὸν διαδέξασθαι τὸν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ἀστυάγην καλούμενον· τούτου δ' ὑπὸ Κύρου τοῦ Πέρσου καταπολεμηθέντος μεταπεσεῖν τὴν βασιλείαν εἰς Πέρσας· περὶ ὧν ἡμεῖς τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς ἰδίοις χρόνοις ἀκριβῶς ἀναγράψομεν.

Diodorus II. 34. Conf. Exc. de Virt. et Vit. p. 553.

XXXII.

Κῦρος Περσῶν ἐβασίλευεν ᾧ ἔτει Ὀλυμπιὰς ἤχθη νε', ὡς ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν Διοδώρου — ἔστιν εὑρεῖν. 65

Africanus in Euseb. Praep. Euang. X. p. 488.

XXXIII.

Πολλαῖς ὕστερον γενεαῖς Δωριεὺς ὁ Λακεδαιμόνιος καταντήσας εἰς Σικελίαν καὶ τὴν χώραν ἀπολαβών, ἔκτισε πόλιν Ἡράκλειαν. ταχὺ δ' αὐτῆς αὐξομένης, οἱ Καρχηδόνιοι φθονήσαντες ἅμα καὶ φοβηθέντες μήποτε πλεῖον ἰσχύσασα τῆς Καρχηδόνος ἀφέληται τῶν Φοινίκων τὴν ἡγεμονίαν, στρατεύσαντες ἐπ' αὐτὴν μεγάλαις δυνάμεσι καὶ κατὰ κράτος ἑλόντες κατέσκαψαν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.

Diodorus IV. 23.

XXXIV.

Γέλωνα Συρακούσιον καθ' ὕπνους δὲ βοῶντα,
κεραυνοβλὴς γὰρ ἔδοξεν ὀνείροις γεγονέναι,
ὁ κύων θορυβούμενον ἀμέτρως γνοὺς ἐκεῖνον,
καθυλακτῶν οὐκ ἔληξεν, ἕως ἐγείρει τοῦτον.
τοῦτον ἐξέσωσέ ποτε καὶ λύκος ἐκ θανάτου.
σχολῇ προσκαθημένου γὰρ ἔτι παιδίου ὄντος
λύκος ἐλθὼν ἀφήρπαξε τὴν δέλτον τὴν ἐκείνου.
τοῦ δὲ δραμόντος πρὸς αὐτὸν τὸν λύκον καὶ τὴν δέλτον.

κατασεισθεῖσα ἡ σχολὴ βαθρόθεν καταπίπτει,
καὶ σύμπαντας ἀπέκτεινε παῖδας σὺν διδασκάλῳ.
τῶν παίδων δὲ τὸν ἀριθμὸν οἱ συγγραφεῖς βοῶσι,
Τίμαιοι, Διονύσιοι, Διόδωροι καὶ Δίων,
πλείω τελοῦντα ἑκατόν. τὸ δ᾽ ἀκριβὲς οὐκ οἶδα.

Tzetzes Chil. IV. 266. s.

XXXV.

Κίμων υἱὸς κατά τινας ὑπῆρχε Μιλτιάδου,
κατὰ δ᾽ ἑτέρους ἦν πατρὸς τὴν κλῆσιν Στησαγόρου (Τισαγόρου).
ἐξ Ἰσοδίκης τούτῳ παῖς ὑπῆρχεν ὁ Καλλίας.
ὁ Κίμων οὗτος ἀδελφὴν ἰδίαν Ἐλπινίκην
εἶχεν, ὡς Πτολεμαῖος μὲν ὕστερον Βερενίκην,
καὶ Ζεὺς τὴν Ἥραν πρὸ αὐτῶν, καὶ νῦν Περσῶν τὸ γένος.
Καλλίας δὲ πεντήκοντα τάλαντα ζημιοῦται,
ὅπως ὁ Κίμων ὁ πατὴρ μηδὲν δεινόν τι πάθῃ
ἕνεκα γάμων τῶν αἰσχρῶν, τῆς ἀδελφομιξίας.
τὸ δ᾽ ὅσοι ταῦτα γράφουσι μακρόν ἐστί μοι λέγειν·
ἔστι γὰρ πλῆθος ἄπειρον τῶν ταῦτα γεγραφότων,
οἱ κωμικοὶ καὶ ῥήτορες, Διόδωρος καὶ ἄλλοι.

Tzetzes Chil. I. hist. 22.

XXXVI.

Ἡ μὲν οὖν πρὸ ταύτης βίβλος, τῆς ὅλης συντάξεως οὖσα δεκάτη, τὸ τέλος ἔσχε τῶν πράξεων εἰς τὸν προηγούμενον ἐνιαυτὸν τῆς Ξέρξου διαβάσεως εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὰς γενομένας δημηγορίας ἐν τῇ κοινῇ συνόδῳ τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ περὶ τῆς Γέλωνος συμμαχίας τοῖς Ἕλλησιν.

Diodorus XI. 1. Orationum harum particulas vide in Exc. Vat. p. 43. 7. — 44. *)

*) Ante fragmentum quod nobis est XL. Wesselingius posuerat Clementis Stromat. I. p. 365. verba haec: *Φασὶ δὲ καὶ τοὺς κατὰ διατριβὴν λόγους καὶ τὰ ῥητορικὰ ἰδιώματα εὑρεῖν, καὶ μισθοῦ συνηγορῆσαι πρῶτον δικανικὸν λόγον εἰς ἔκδοσιν γραψάμενον Ἀντιφῶντα Φύλου (Σωφίλου) Ῥαμνούσιον, ὥς φησι Διόδωρος.* Quae nemo monitus dubitabit non ad Siculum referri Diodorum, sed ad Valerium Pollionis filium, cuius *ἐξήγησις τῶν ζητουμένων παρὰ τοῖς δέκα ῥήτορσιν* ab Suida, lexicon in eosdem decem rhetores a Photio memorantur. Is Diodorus Hadriani aequalis fuit. Ruhnkenius ubi Clementis verba tangit p. 800. R., quemnam Diodorum intelligeret non dixit.

ἐπιχειρῆσαι προςάγεσθαι τοὺς πλησιοχώρους, καὶ τοῖς Μήδοις ἀρχηγὸν γενέσθαι τῆς τῶν ὅλων ἡγεμονίας. ἔπειτα τοὺς ἐγγόνους ἀεὶ προςκατακτωμένους πολλὴν τῆς ὁμόρου χώρας αὐξῆσαι τὴν βασιλείαν μέχρι Ἀστυάγους τοῦ καταπολεμηθέντος ὑπὸ Κύρου καὶ Περσῶν· περὶ ὧν νῦν ἡμεῖς τὰ κεφάλαια προειρηκότες τὰ κατὰ μέρος ὕστερον ἀκριβῶς ἀναγράψομεν, ἐπειδὰν ἐπὶ τοὺς οἰκείους χρόνους ἐπιβάλωμεν.

Diodorus II. 32.

Ἀστιβάρα δὲ τοῦ βασιλέως τῶν Μήδων γήρᾳ τελευτήσαντος ἐν Ἐκβατάνοις τὴν ἀρχὴν Ἀσπάδαν τὸν υἱὸν διαδέξασθαι τὸν ὑπὸ τὸν Ἑλλήνων Ἀστυάγην καλούμενον· τούτου δ' ὑπὸ Κύρου τοῦ Πέρσου καταπολεμηθέντος μεταπεσεῖν τὴν βασιλείαν εἰς Πέρσας· περὶ ὧν ἡμεῖς τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς ἰδίοις χρόνοις ἀκριβῶς ἀναγράψομεν.

Diodorus II. 34. Conf. Exc. de Virt. et Vit. p. 553.

XXXII.

Κῦρος Περσῶν ἐβασίλευεν ᾧ ἔτει Ὀλυμπιὰς ἤχθη 65
νε', ὡς ἐκ τῶν Βιβλιοθηκῶν Διοδώρου — ἔστιν εὑρεῖν.

Africanus in Euseb. Praep. Euang. X. p. 488.

XXXIII.

Πολλαῖς ὕστερον γενεαῖς Δωριεὺς ὁ Λακεδαιμόνιος καταντήσας εἰς Σικελίαν καὶ τὴν χώραν ἀπολαβὼν ἔκτισε πόλιν Ἡράκλειαν. ταχὺ δ' αὐτῆς αὐξομένης, οἱ Καρχηδόνιοι φθονήσαντες ἅμα καὶ φοβηθέντες μήποτε πλεῖον ἰσχύσασα τῆς Καρχηδόνος ἀφέληται τῶν Φοινίκων τὴν ἡγεμονίαν, στρατεύσαντες ἐπ' αὐτὴν μεγάλαις δυνάμεσι καὶ κατὰ κράτος ἑλόντες κατέσκαψαν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.

Diodorus IV. 23.

XXXIV.

Γέλωνα Συρακούσιον καθ' ὕπνους δὲ βοῶντα,
κεραυνοβλὴς γὰρ ἔδοξεν ὀνείροις γεγονέναι,
ὁ κύων θορυβούμενον ἀμέτρως γνοὺς ἐκεῖνον,
καθυλακτῶν οὐκ ἔληξεν, ἕως ἐγείρει τοῦτον.
τοῦτον ἐξέσωσέ ποτε καὶ λύκος ἐκ θανάτου.
σχολῇ προςκαθημένου γὰρ ἔτι παιδίου ὄντος
λύκος ἐλθὼν ἀφήρπαξε τὴν δέλτον τὴν ἐκείνου.
τοῦ δὲ δραμόντος πρὸς αὐτὸν τὸν λύκον καὶ τὴν δέλτον,

κατασεισθεῖσα ἡ σχολὴ βαθρόθεν καταπίπτει,
καὶ σύμπαντας ἀπέκτεινε παῖδας σὺν διδασκάλῳ.
τῶν παίδων δὲ τὸν ἀριθμὸν οἱ συγγραφεῖς βοῶσι,
Τίμαιοι, Διονύσιοι, Διόδωροι καὶ Δίων,
πλείω τελοῦντα ἑκατόν. τὸ δ' ἀκριβὲς οὐκ οἶδα.

Tzetzes Chil. IV. 266. s.

XXXV.

Κίμων υἱὸς κατά τινας ὑπῆρχε Μιλτιάδου,
κατὰ δ' ἑτέρους ἦν πατρὸς τὴν κλῆσιν Στησαγόρου.
ἐξ Ἰσοδίκης τούτῳ παῖς ὑπῆρχεν ὁ Καλλίας.
ὁ Κίμων οὗτος ἀδελφὴν ἰδίαν Ἐλπινίκην
εἶχεν, ὡς Πτολεμαῖος μὲν ὕστερον Βερενίκην,
καὶ Ζεὺς τὴν Ἥραν πρὸ αὐτῶν, καὶ νῦν Περσῶν τὸ γένος.
Καλλίας δὲ πεντήκοντα τάλαντα ζημιοῦται,
ὅπως ὁ Κίμων ὁ πατὴρ μηδὲν δεινόν τι πάθῃ
ἕνεκα γάμων τῶν αἰσχρῶν, τῆς ἀδελφομιξίας.
τὸ δ' ὅσοι ταῦτα γράφουσι μακρόν ἐστί μοι λέγειν·
ἔστι γὰρ πλῆθος ἄπειρον τῶν ταῦτα γεγραφότων,
οἱ κωμικοὶ καὶ ῥήτορες, Διόδωρος καὶ ἄλλοι.

Tzetzes Chil. I. hist. 22.

XXXVI.

Ἡ μὲν οὖν πρὸ ταύτης βίβλος, τῆς ὅλης συντάξεως οὖσα δεκάτη, τὸ τέλος ἔσχε τῶν πράξεων εἰς τὸν προηγούμενον ἐνιαυτὸν τῆς Ξέρξου διαβάσεως εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὰς γενομένας δημηγορίας ἐν τῇ κοινῇ συνόδῳ τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ περὶ τῆς Γέλωνος συμμαχίας τοῖς Ἕλλησιν.

Diodorus XI. 1. Orationum harum particulas vide in Exc. Vat. p. 43. 7. — 44. *)

*) Ante fragmentum quod nobis est XLII. Wesselingius posuerat Clementis Stromat. I. p. 365. verba haec: Φασὶ δὲ καὶ τοὺς κατὰ διατριβὴν λόγους καὶ τὰ ῥητορικὰ ἰδιώματα εὑρεῖν καὶ μισθοῦ συνηγορῆσαι πρῶτον δικανικὸν λόγον εἰς ἔκδοσιν γραψάμενον Ἀντιφῶντα Φύλου (Σωφίλου) Ῥαμνούσιον, ὥς φησι Διόδωρος. Quae nemo monitus dubitabit non ad Siculum referri Diodorum, sed ad Valerium Pollionis filium, cuius ἐξήγησις τῶν ζητουμένων παρὰ τοῖς δέκα ῥήτορσιν ab Suida, lexicon in eosdem decem rhetores a Photio cod. 150. memorantur. Is Diodorus Hadriani aequalis fuit. Ruhnkenius ubi Clementis verba tangit p. 800. R., quemnam Diodorum intelligeret non dixit.

XLIV.

Καὶ ὁ μὲν Σικελιώτης Διόδωρος τὸν Ζωΐλον τοῦτον (Homeromastigem) *οὐδὲν ἕτερον ἔτι γεγραφέναι φησὶν ἢ τὴν καθ' Ὁμήρου ἣν εἴπομεν σύνταξιν.*
Tzetzes schol. ad Exegesin Iliadis p. 126. 4. Praesidio igitur Diodorus quadantenus est Vitruvio, qui Praef. L. VII. 8. 9. philadelphi Ptolemaei aequalem Zoilum fecit propugnante Perizonio ad Aeliani V. H. XI. 10.

XLV.

Ὧν εἷς καὶ Μελέαγρος ἀδελφὸς Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, πρὸς ὀλίγας ἡμέρας δυναστεύσας καὶ ἐκπεσών· ὡσαύτως δὲ καὶ Ἀντίπατρος ἡμέρας τεσσαράκοντα πέντε· μεθ' οὓς Σωσθένης, ἔτι δὲ Πτολεμαῖος, πρὸς δὲ τούτοις Ἀλέξανδρος καὶ Πύῤῥος ὁ Ἠπειρώτης· οἱ πάντες ἔτη τρία κατὰ Διόδωρον.
Syncellus Chronogr. p. 266.

XLVI.

Τούτου (Philippi) *ἐπίτροπος Ἀντίγονος κατασταθείς*

XLVI. b.

Καππαδόκων βασιλεῖς ἑπτά, χρόνους ρξ' διαρκέσαντες, κατὰ τούτους ἤρξαντο τοὺς χρόνους, ὡς Διόδωρος γράφει.
Syncellus p. 275.

XLVI. c.

642 *Ἀσδρούβας βασιλεὺς Σικελίαν καταλαβόμενος πόλεμον Ῥωμαίοις κατήγγειλε. Μέτελλος δὲ ὑπὸ τῆς συγκλήτου στρατηγὸς χειροτονηθεὶς ἐγκρατὴς ἐγένετο τῆς νίκης ταύτης, ἐν ᾗ Λεύκιος Γλαύκων εὐγενὴς ἀνὴρ τὴν Ἀσδρούβα κατέχων ναῦν ἀμφοτέρας ἀπέβαλε τὰς χεῖρας, καθάπερ ἱστορεῖ Ἀριστείδης Μιλήσιος ἐν πρώτῃ Σικελικῶν· παρ' οὗ τὴν ὑπόθεσιν ἔμαθε Διονύσιος* (l. *Διόδωρος*) *ὁ Σικελιώτης.*
Pseudoplutarchus Paral. Min. c. 1. p. 305.

XLVI. d.

Τὸ πρότερον τὸ γένος μὲν Ῥωμαίων τῶν Λατίνων
οὐχὶ συνῆπτε πόλεμον ἀκηρυκτεὶ πρὸς ἔθνος,
ἀλλὰ τῇ χώρᾳ πρότερον ἔθνους τοῦ πολεμίου
δόρυ σημεῖον ἔῤῥιπτεν, ἔχθρας ἀρχὴν σημαῖνον.
ἔπειτα δὲ κατήρχετο πολέμου πρὸς τὸ ἔθνος·
τοῦτό φησι Διόδωρος.

Tzetzes Chil. V. hist. 15.

Trium horum fragmentorum, quae hoc loco posuit Wesselingius, primum ex libro XXXI. potius sumptum nec vacuum errore esse docet p. 517.; alterum Xylandri coniectura, quae insanabilem sanat, Diodoro ascribitur; tertium qua in regione ponendum sit non liquet.

(ὁ Δημητρίου addunt MSS. Parisini) κρατεῖ Μακεδόνων ἔτη ιβ', κατὰ δὲ τὸν Διόδωρον ἔτη θ'.

Syncellus p. 267.

XLVII.

Ῥηγούλῳ τῷ Ῥωμαίῳ δὲ Μάρκῳ τῷ στρατηλάτῃ
κατασχεθέντι Σικελοῖς μάθε τὸ τέλος οἷον.
τὰ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν μαχαίρᾳ συντεμόντες
ἠνεῳγμένους εἴασαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνου.
μικρᾷ δὲ τοῦτον εἵρξαντες καλύβῃ στενωτάτῃ,
ἄγριον ἐξοιστρήσαντες ἐλέφαντα θηρίον,
ἐκίνουν τοῦτον καθ' αὐτοῦ συγκατασπᾶν καὶ ξέειν.
οὕτω ποινηλατούμενος ὁ στρατηγὸς ὁ μέγας
τὸν βίον ἐξαπέπνευσεν ἠθλιωμένῳ τέλει.
Τοῖς Σικελοῖς καὶ Ξάνθιππος ὁ Σπαρτιάτης θνήσκει.
περὶ γὰρ τὸ Λιλύβαιον τῶν Σικελῶν τὴν πόλιν
Ῥωμαίοις τε καὶ Σικελοῖς πόλεμος ἐκροτεῖτο,
πρὸς εἴκοσι καὶ τέσσαρας τοὺς χρόνους ἐξαρκέσας.
οἱ Σικελοὶ ταῖς μάχαις δὲ πολλάκις ἡττημένοι
Ῥωμαίοις ἐνεχείριζον τὴν πόλιν εἰς δουλείαν.
τῶν δὲ Ῥωμαίων μηδαμῶς μηδ' οὕτω πειθομένων,
ἀλλὰ γυμνοὺς τοὺς Σικελοὺς λεγόντων ἐξιέναι,
ὁ Σπαρτιάτης Ξάνθιππος ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Σπάρτης
σὺν στρατιώταις ἑκατόν, ἢ μόνος καθ' ἑτέρους,
κατ' ἄλλους δὲ πεντήκοντα τοὺς στρατιώτας ἔχων,
καὶ προςβαλὼν τοῖς Σικελοῖς, οὖσιν ἐγκεκλεισμένοις,
δι' ἑρμηνέως τε αὐτοῖς πολλὰ συνομιλήσας,
τέλος θαῤῥύνει κατ' ἐχθρῶν· καὶ συναράξας μάχῃ
ἅπαν Ῥωμαίων στράτευμα σὺν τούτοις κατακόπτει.
τοῖς εὐηργετημένοις δὲ τὴν ἀμοιβὴν λαμβάνει
ἀξίαν καὶ κατάλληλον τῆς τούτων δυστροπίας.
πλοίῳ σαθρῷ τὸν ἄνδρα γὰρ οἱ μιαροὶ βαλόντες
ὑπὸ στροφαῖς βυθίζουσι πελάγει τοῦ Ἀδρίου
βασκήναντες τὸν ἥρωα καὶ τούτου τὸ γενναῖον.
τῆς ἱστορίας μέμνηται τῆσδε καὶ τῆς Ῥηγούλου
ὁ Σικελὸς Διόδωρος.

Tzetzes Chil. III. 856. s. Conf. Exc. Hoesch. p. 504. de Virt. et Vit. p. 563. Vat. p. 56. 57.

XLVIII.

Ἐπὶ τοσοῦτον ἡ νῆσος (Sardinia) διωνομάσθη τῇ τῶν καρπῶν ἀφθονίᾳ ὥστε Καρχηδονίους ὕστερον αὐξηθέντας ἐπιθυμῆσαι τῆς νήσου, καὶ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ κινδύνους ὑπὲρ αὐτῆς ἀναδέξασθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.

Diodorus IV. 29.

XLIX.

Ἀννίβας, ὡς Διόδωρος γράφει καὶ Δίων ἅμα,
σὺν τούτοις Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσόθεν,
ἦν στρατηγὸς τῶν Σικελῶν, υἱὸς δὲ τοῦ Ἀμίλκα.
ὅςτις Ἀμίλκας σύμπασαν εἷλε τὴν Ἰβηρίαν,
δόλοις ἐπιθεμένων δὲ κτείνεται τῶν Ἰβήρων.
τὸν πάντα τούτου γὰρ στρατὸν φεύγειν κελεύσας τότε
καὶ προςπλακέντας τοὺς υἱοὺς καὶ συνθανεῖν ποθοῦντας
μάστιξι παρωσάμενος συμφεύγειν τοῖς ἑτέροις,
Ἀννίβαν πεντεκαίδεκα τῶν χρόνων ὑπηργμένον,
Ἀσδρούβαν δὲ δυώδεκα, τὸν λόφον, τὴν κυνέαν
ἄρας αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς, τοῖς Ἴβηρσιν ἐγνώσθη.
πάντων δ' Ἰβήρων ἐπ' αὐτὸν ὡς εἶχον ὁρμησάντων,
οἱ φεύγοντες ἐσώζοντο τυγχάνοντες ἀδείας.
ὡς δὲ σωθέντα τὸν στρατὸν εἶδε, στραφεὶς ὀπίσω
λοιπὸν σπουδάζει μηδ' αὐτὸς Ἴβηρσι κρατηθῆναι.
ἐπικειμένων δὲ σφοδρῶς κυκλόθεν τῶν Ἰβήρων
τὸν ἵππον ἀκρατέστερον ἐλάσας τὸν οἰκεῖον
τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἴβηρος τοῖς ῥεύμασιν ἐμπίπτει.
βάλλεται δὲ παρά τινος ὁρμῶν ἐν ἀκοντίῳ·
πλὴν καὶ πνιγεὶς οὐδὲ νεκρὸς τοῖς Ἴβηρσιν εὑρέθη.
ὃ τούτῳ πόθος ἦν· σύρεται γὰρ τοῖς ῥείθροις.
τούτου τοῦ ἥρωος ἀνδρὸς ὢν γόνος ὁ Ἀννίβας
ὑπὸ γαμβρῷ ἐτάττετο, σὺν ᾧ τὴν Ἰβηρίαν
πᾶσαν ἐλεηλάτησε ποινὴν πατρῴου φόνου.
ὡς δ' ἐν τοῖς μεταξὺ χρόνοις οἱ Αὔσονες Ῥωμαῖοι
τοὺς Σικελοὺς ἐνίκησαν πολλάκις νικηθέντες,
κέλευσμά τε βαρύτατον ἐκέλευσαν ἐκείνοις
ὡς μηδὲ ξίφος ἀπ' αὐτῶν ποτέ τινα κατέχειν,
Ἀννίβας, χρόνων εἴκοσι γενόμενος καὶ πέντε,
χωρὶς συγκλήτου τῆς βουλῆς καὶ τῶν ὑπερεχόντων
τοὺς θερμοτέρους συλλαβὼν καὶ τοὺς ὀξεῖς τῶν νέων
ὡς ἑκατὸν καὶ πλείονας, λῃστεύων Ἰβηρίαν
ἔζη, καὶ προσεπηύξανεν ἀεὶ στρατὸν τῶν νέων.
ὡς δ' ἡ πληθὺς ἐνίκα μὲν ἑκατοντάδας ἤδη,
εἰς χιλιάδας δ' ἔτρεχεν, εἶτα καὶ μυριάδας
καὶ μέγας γέγονε στρατὸς καὶ τῶν ἀξιομάχων,
ἄνευ μισθοῦ καὶ δωρεῶν οὕτω συνηθροισμένος,
εὐθὺ τοῦτο κατάδηλον ἐγένετο Ῥωμαίοις.
καὶ συνταχθέντες σύμπαντες στρατῷ πεζῷ καὶ στόλῳ,
ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα πληθύος μυριάδες
πίτυος δίκην ἔσπευδον τοὺς Σικελοὺς ἐκτρῖψαι.
οἱ Σικελοὶ δ' ἱκέτευον παύσασθαι τὸν Ἀννίβαν
μὴ παντελῶς τὰ Σικελῶν ἄρδην ἀποφθαρείη.
ὁ δὲ παρεὶς τοὺς θέλοντας καὶ λέγειν καὶ λαβράζειν

οὐκ ἀναμείνας τὴν ὁρμὴν ἐκείνων τῶν Ῥωμαίων
μόνος ἐκ πάντων Σικελῶν χωρεῖ πρὸς Ἰταλίαν,
ἄνωθεν πορευόμενος Ἀλπιανῶν ὀρέων,
καὶ τούτων τὰ δυςείςβολα καὶ πέτρας κατατέμνων
ἐν ἓξ μησὶν ἐμπέπτωκε τάγμασι τῶν Ῥωμαίων
ἐν διαφόροις μάχαις δὲ τούτων πολλοὺς ἀνεῖλεν.
Ἀσδρούβαν δὲ τὸν ἀδελφὸν ἐκαραδόκει μένων,
ὃς διαβὰς τὰ ὄρεα ταῦτα τὰ τῶν Ἀλπίων
ἡμέραις πεντεκαίδεκα προςήγγιζεν Ἀννίβᾳ
ἄγων καὶ πλῆθος στρατιᾶς. ὃ γνόντες οἱ Ῥωμαῖοι,
λαθραίως ἐπιθέμενοι τοῦτον μὲν ἀναιροῦσι,
τὴν κεφαλὴν δ' ἐνέγκαντες ἐπέῤῥιψαν Ἀννίβᾳ.
ὁ δὲ θρηνήσας, ὡς ἐχρῆν, τὸν ἀδελφὸν τὸν φίλον,
ὕστερον ἀντετάξατο Ῥωμαίοις ἐν ταῖς Κάνναις,
Ῥωμαίων ὄντων στρατηγῶν Παύλου καὶ Τερεντίου.
αἱ Κάνναι πεδιάδες δέ εἰσι τῆς Ἀργυρίππας,
οὗ Διομήδης ἔκτισε τὴν πόλιν Ἀργυρίππαν,
τουτέστιν Ἄργος Ἵππειον τῇ γλώσσῃ τῇ Ἑλλήνων.
αἱ πεδιάδες αὗται δὲ τυγχάνουσι Δαυνίων
τῶν Ἰαπύγων ὕστερον, ἔπειτα Σαλαντίων,
τὰ νῦν δὲ πᾶσι Καλαυρῶν τὴν κλῆσιν λεγομένων,
τῶν Καλαυρῶν μεσόριον αὗτε καὶ Λογγιβάρδων,
οὗπερ ὁ μέγας πόλεμος ἐκείνοις ἀνεῤῥάγη.
τούτου ῥαγέντος τότε δὲ πολέμου τοῦ φρικώδους
σεισμὸς ἐγένετο δεινός, ὡς ὄρη διαστῆναι,
ἐξ οὐρανοῦ δ' ἐχύθησαν ὄμβροι μεγάλων λίθων·
οἱ δὲ θερμῶς μαχόμενοι τούτων οὐδὲν ἐπέγνων.
τέλος τοσοῦτο πέπτωκε πλῆθος ἀνδρῶν Ῥωμαίων
ὡς τὸν Ἀννίβαν στρατηγὸν πέμψαι τῇ Σικελίᾳ
τοὺς δακτυλίους στρατηγῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐνδόξων
μεδίμνοις τε καὶ χοίνιξι πολλοῖς ἐμμετρηθέντας·
τὰς εὐγενεῖς καὶ πρώτας δὲ γυναῖκας τῶν Ῥωμαίων
ὀδυρομένας προςδραμεῖν ναοῖς τοῖς ἐν τῇ Ῥώμῃ
καὶ ταῖς θριξὶν ταῖς ἑαυτῶν καθαίρειν ἕδη τούτων,
ὕστερον καὶ μιγῆναι δὲ καὶ δούλοις καὶ βαρβάροις,
λειψανδρησάσης παντελῶς τῆς Ῥωμαΐδος χώρας,
ὅπως μὴ πρόῤῥιζον αὐτῶν ἐκθαμνισθῇ τὸ γένος.
τότε δ' ἡ Ῥώμη, παντελῶς πάντων ἀνῃρημένων,
ἄκλειστος ἵστατο πολλοῖς ἡμεροδρόμοις κύκλοις.
οἱ γέροντες δ' ἐξόμενοι τοῖς ταύτης προπυλαίοις
τὴν συμφορὰν ὠδύροντο τὴν ὑπερπαθεστάτην,
τοὺς παριόντας δ' ἤροντο μή πού τις ζῶν ἐλείφθη.
τοιαύτης τότε συμφορᾶς τὴν Ῥώμην κατασχούσης
Ἀννίβας κατημέλησε ταύτην ἐγκατασκάψαι
νίκαις καὶ πότοις καὶ τρυφαῖς φανεὶς ἀμβλὺς πρὸς τοῦτο,

ἔςτ' ἂν συνήχθη στράτευμα Ῥωμαίων τοῖς Ῥωμαίοις.
τότε τριττῶς ἀπείρχθη δὲ πρὸς Ῥώμην ἐξορμήσας·
αἴφνης ἐκ τῆς αἰθρίας γὰρ χάλαζα σφοδρωτάτη
καὶ γνόφος ἐγγινόμενος εἶργε πορείας τοῦτον.
ὕστερον δὲ φθονούμενος τοῖς Σικελοῖς Ἀννίβας,
ἐν σίτου χρείᾳ γεγονώς, καὶ μὴ στελλόντων τούτων,
ὁ πρὶν γενναῖος νικητὴς λιμῷ νενικημένος
φυγὰς ὑπὸ Σκηπίωνος γίνεται τοῦ Ῥωμαίου
καὶ Σικελοῖς παραίτιος δεινῆς πανωλεθρίας.
αὐτὸς δὲ φάρμακον πιὼν θνήσκει πρὸς Βιθυνίαν,
πρός τι χωρίον Λίβυσσαν καλούμενον τῇ κλήσει,
δοκῶν θανεῖν εἰς Λίβυσσαν πατρίδα τὴν οἰκείαν.
ἦν γὰρ Ἀννίβᾳ τις χρησμὸς οὕτω που γεγραμμένος·
Λίβυσσα κρύψει βῶλος Ἀννίβᾳ δέμας.

Tzetzes Chil. I. hist. 27. Quem locum totum huc transtuli, quod etsi solum iam initium reperitur Exc. Hoesch. p. 511., tamen pleraque quae sequuntur, quum praeterire Diodorus nequiverit, fieri potuit ut ab eo sumeret Tzetzes.

L.

Θαυμάσαι δ' ἄν τις εἰκότως τοῦ τεχνίτου τὴν ἐπίνοιαν οὐ μόνον ἐν τούτοις ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς καὶ μείζοσι διαβεβοημένοις κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ὅταν ἐπὶ τὴν Ἀρχιμήδους ἡλικίαν ἔλθωμεν ἀκριβῶς διέξιμεν.

Diodorus V. 37. Vnde integrum apponere malui locum Tzetzis Chil. II. hist. 35. cuius nonnisi postremos undeviginti versus dederat Wesselingius:

Ὁ Ἀρχιμήδης ὁ σοφὸς μηχανητὴς ἐκεῖνος
τῷ γένει Συρακούσιος, ἦν γέρων γεωμέτρης,
χρόνους τε ἑβδομήκοντα καὶ πέντε παρελαύνων.
ὅςτις εἰργάσατο πολλὰς μηχανικὰς δυνάμεις
καὶ τῇ τρισπάτῳ μηχανῇ χειρὶ λαιᾷ καὶ μόνῃ
πεντεμυριομέδιμνον καθείλκυσεν ὁλκάδα.
καὶ τοῦ Μαρκέλλου στρατηγοῦ ποτὲ δὲ τῶν Ῥωμαίων
τῇ Συρακούσῃ κατὰ γῆν προςβάλλοντος καὶ πόντον,
τινὰς μὲν πρῶτον μηχαναῖς ἀνείλκυσεν ὁλκάδας,
καὶ πρὸς τὸ Συρακούσιον τεῖχος μετεωρίσας
αὐτάνδρους πάλιν τῷ βυθῷ κατέπεμπεν ἀθρόως.

14. *πεντεμυριομέδιμνον*] *ἑπταπενταμυρ.* liber unus, alter suprascribit *ἑπτα.*

Μαρκέλλου δ' ἀποστήσαντος μικρόν τι τὰς ὁλκάδας
ὁ γέρων πάλιν ἅπαντας ποιεῖ Συρακουσίους
μετεωρίζειν δύνασθαι λίθους ἁμαξιαίους,
καὶ τὸν καθένα πέμποντα βυθίζειν τὰς ὁλκάδας.
ὡς Μάρκελλος δ' ἀπέστησε βολὴν ἐκείνας τόξου,
ἑξάγωνόν τι κάτοπτρον ἐτέκτηνεν ὁ γέρων·
ἀπὸ δὲ διαστήματος συμμέτρου τοῦ κατόπτρου
μικρὰ τοιαῦτα κάτοπτρα θεὶς τετραπλᾶ γωνίαις,
κινούμενα λεπίσι τε καί τισι γιγγλυμίοις,
μέσον ἐκεῖνο τέθεικεν ἀκτίνων τῶν ἡλίου
μεσημβρινῆς καὶ θερινῆς καὶ χειμεριωτάτης.
ἀνακλωμένων δὲ λοιπὸν εἰς τοῦτο τῶν ἀκτίνων
ἔξαψις ἤρθη φοβερὰ πυρώδης ταῖς ὁλκάσι,
καὶ ταύτας ἀπετέφρωσεν ἐκ μήκους τοξοβόλου.
οὕτω νικᾷ τὸν Μάρκελλον ταῖς μηχαναῖς ὁ γέρων.
ἔλεγε δὲ καὶ Δωριστὶ φωνῇ Συρακουσίᾳ,
Πᾷ βῶ καὶ χαριστίωνι τὰν γᾶν κινήσω πᾶσαν;
οὗτος κατὰ Διόδωρον τῆς Συρακούσης ταύτης
προδότου πρὸς τὸν Μάρκελλον ἀθρόως γενομένης,
εἴτε κατὰ τὸν Δίωνα Ῥωμαίοις πορθηθείσης,
Ἀρτέμιδι τῶν πολιτῶν τότε παννυχιζόντων,
τοιουτοτρόπως τέθνηκεν ὑπό τινος Ῥωμαίου.
ἦν κεκυφὼς διάγραμμα μηχανικόν τι γράφων·
τὶς δὲ Ῥωμαῖος ἐπιστὰς εἷλκεν αἰχμαλωτίζων.
ὁ δὲ τοῦ διαγράμματος ὅλος ὑπάρχων τότε,
τίς ὁ καθέλκων οὐκ εἰδὼς ἔλεγε πρὸς ἐκεῖνον,
Ἀπόστηθι, ὦ ἄνθρωπε, τοῦ διαγράμματός μου.
ὡς δ' εἷλκε τοῦτον, συστραφεὶς καὶ γνοὺς Ῥωμαῖον εἶναι,
ἐβόα Τὶ μηχάνημά τις τῶν ἐμῶν μοι δότω.
ὁ δὲ Ῥωμαῖος πτοηθεὶς εὐθὺς ἐκεῖνον κτείνει,
ἄνδρα σαθρὸν καὶ γέροντα, δαιμόνιον τοῖς ἔργοις.
ἐθρήνησε δὲ Μάρκελλος τοῦτο μαθὼν εὐθέως,
λαμπρῶς τε τοῦτον ἔκρυψεν ἐν τάφοις τοῖς πατρῴοις
σὺν τοῖς ἀρίστοις πολιτῶν καὶ τοῖς Ῥωμαίοις πᾶσι.
τὸν δὲ φονέα τοῦ ἀνδρός, οἶμαι, πελέκει κτείνει.
ὁ Δίων καὶ Διόδωρος γράφει τὴν ἱστορίαν.

LI.

Αἰμίλιος Μάρκος Ῥωμαίων ὕπατος καὶ ἄριστος 643 στρατηγός, Περσέα λαβὼν αἰχμάλωτον, τοῦτον μὲν ἄδικον πρὸς Ῥωμαίους ἐξαγαγόντα παρὰ τὰς συνθήκας πόλεμον εἰς ἐλευθέραν ἀπέθετο φυλακήν· τὰς δὲ πόλεις

Μακεδόνων καὶ Ἰλλυριῶν ἁλούσας παρ' ἐλπίδα πάσας ἐλευθέρας ἀφῆκεν, καίτοι μεγάλους κινδύνους ὑπομεινάντων Ῥωμαίων πολλάκις ἐν τοῖς πρὸς Περσέα πολέμοις, καὶ πρό γε τούτου κρατήσαντες πολέμῳ Φιλίππου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου, καὶ τοσοῦτον ἐπ' αὐτοῖς φιλανθρωπευθέντων ὡς μὴ μόνον τὰς βασιλείας αὐτῶν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ φίλους αὐτοὺς εἶναι συγχωρῆσαι· ἐφ' οἷς ἑαυτοὺς Μακεδόνες ἀγνωμονήσαντες ἀναξίους ἐδόκουν ἔσεσθαι παντὸς ἐλέους χειρωθέντες Ῥωμαίοις σὺν τῷ Περσεῖ. ἀλλ' ἡ σύγκλητος ἀμνησικάκως καὶ μεγαλοψύχως αὐτοῖς προςηνέχθη, τὴν ἐλευθερίαν ἀντὶ δουλείας χαρισαμένη. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Ἰλλυριοῖς· καὶ τούτων γὰρ τὸν βασιλέα Γετίωνα αἰχμάλωτον ἔλαβον σὺν τῷ Περσεῖ. εὐγενῶς οὖν δυνατοῖς Ῥωμαῖοι τὴν ἐλευθερίαν χαρισάμενοι τὰ ἡμίση δίδειν τῶν τελῶν προςέταξαν ὧν πρότερον ἐτέλουν τοῖς ἰδίοις βασιλεῦσιν. ἐξέπεμψάν τε δέκα μὲν πρεσβευτὰς ἐκ τοῦ συνεδρίου εἰς Μακεδονίαν, πέντε δὲ εἰς Ἰλλυριούς. οἳ καὶ πρὸς Αἰμίλιον Μάρκον ἐλθόντες συνεῖδον τὰ τείχη Δημητριάδος πόλεως Μακεδόνων πρώτης καθελεῖν, Ἀμφιλόχους δὲ τῶν Αἰτωλῶν ἀποζεῦξαι, καὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας τῶν Μακεδόνων εἰς ἓν συναγαγεῖν· ἔνθα ἐλευθέρους καὶ ἀφρουρήτους αὐτοὺς ἀφῆκαν. κατέλυσαν δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μετάλλων ἀργύρου καὶ χρυσοῦ προσόδους διά τε τὸ τῶν ἐνοικούντων ἀνεπηρέαστον καὶ ὅπως μή τινες μετὰ ταῦτα νεωτερίζοιεν διὰ τῶν χρημάτων ἀνακτώμενοι τὴν Μακεδόνων ἀρχήν. τὴν δὲ χώραν ὅλην διεῖλον εἰς τέσσαρα μέρη, ὧν πρῶτον τὸ μεταξὺ Νέστου ποταμοῦ καὶ Στρυμῶνος καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὴν τοῦ Νέστου ἐρύματα καὶ τὰ πρὸς Ἄβδηραν καὶ Μαρώνειαν καὶ Αἶνον πόλεις, πρὸς δυσμὰς δὲ τοῦ Στρυμῶνος Βισαλτία πᾶσα μετὰ τῆς ἐν τῇ Σιντικῇ Ἡρακλείας· δεύτερον μέρος, ὅπερ ἀπὸ μὲν ἀνατολῆς ὁρίζει ὁ Στρυμὼν ποταμός, ἀπὸ δὲ δυσμῶν ὁ καλούμενος Ἄξιος ποταμὸς καὶ οἱ παρακείμενοι αὐτῷ τόποι· τρίτον, ὃ περιέχει κατὰ δυσμὰς μὲν ὁ Πηνειὸς
644 ποταμός, κατὰ δὲ ἄρκτον τὸ λεγόμενον Βέρνον ὄρος, προστεθέντων καί τινων τόπων τῆς Παιονίας, ἐν οἷς καὶ πόλεις ἀξιόλογοι Ἔδεσσα καὶ Βέροια· τέταρτον καὶ τελευταῖον, ὅπερ ὑπὲρ τὸ Βέρνον ὄρος συνάπτει τῇ Ἠπείρῳ καὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα τόποις. ἡγοῦντο δὲ καὶ πόλεις τέσσαρες τῶν αὐτῶν τεσσάρων μερῶν, τοῦ

77. κρατήσαντες] Immo κρατησάντων 81 συγχωρῆσαι Scaliger: libri συγχωρησάντων 87. Γετίωνα] Γαιτιῶνα alter MS. 88. δυνατοῖς] αὐτοῖς? τὰ ἡμίση Goarus: τὰ ἥμισυ libri

μὲν πρώτου Ἀμφίπολις, τοῦ δευτέρου Θεσσαλονίκη, τοῦ τρίτου Πέλλα, καὶ τοῦ τετάρτου Πελαγονία. ἐν ταύταις ἀρχηγοὶ τέσσαρες κατεστάθησαν καὶ οἱ φόροι ἠθροίζοντο. ἐν δὲ τοῖς ἐσχάτοις τῆς Μακεδονίας τόποις διὰ τὰς τῶν παρακειμένων ἐθνῶν ἐπιβουλὰς κατέστησαν στρατιώτας. ἐπὶ τούτοις ὁ Αἰμίλιος ἀγῶνας καὶ ποτοὺς μεγαλοπρεπεῖς τῷ πλήθει συντάξας τὰ εὑρεθέντα χρήματα εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέστειλεν· καταλαβὼν δὲ καὶ αὐτὸς θρίαμβον καταγαγεῖν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ στρατηγοῖς κελεύεται παρὰ τῆς συγκλήτου. καὶ πρῶτος μὲν Ἀνίκιος καὶ Ὀκταούιος ὁ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἡγησάμενος ἀνὰ μίαν ἡμέραν ἑκάτερος ἐθριάμβευσεν, ὁ δὲ σοφώτατος Αἰμίλιος ἐπὶ τρεῖς. καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἅμαξαι χίλιαι διακόσιαι προῆλθον φέρουσαι λευκὰς καὶ τραχίας ἀσπίδας, καὶ ἄλλαι χίλιαι διακόσιαι ἅμαξαι πλήρεις ἀσπίδων χαλκῶν, καὶ ἕτεραι τριακόσιαι λόγχας καὶ σαρίσσας καὶ τόξα καὶ ἀκόντια γέμουσαι· προηγοῦντο δὲ αὐτῶν ὡς ἐν πολέμῳ σαλπιγκταί. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ ποικίλα εἴδη φέρουσαι ὅπλων, κάμακες ὀκτακόσιαι καθωπλισμέναι. τῇ δὲ δευτέρᾳ προεκομίσθη νομισμάτων τάλαντα χίλια, ἀργύρου τάλαντα δισχίλια διακόσια, ἐκπωμάτων πλῆθος, ἀγαλμάτων καὶ ἀνδριάντων ποικίλων ἅμαξαι πεντακόσιαι, ἀσπίδες τε χρυσαῖ καὶ πίνακες ἀναθεματικοὶ πάμπολλοι. τῇ τρίτῃ προηγοῦντο λευκαὶ βόες εὐπρεπεῖς ἑκατὸν εἴκοσι, χρυσοῦ τάλαντα ἐν φορήμασι διακοσίοις εἴκοσι, φιάλη δέκα ταλάντ[illegible] χρυσοῦ διάλιθος, χρυσωμάτων παντοῖαι κατασκευαὶ [illegible]λάντων δέκα, ἐλεφάντων ὀδόντες δισχίλιοι τριπήγ[illegible], ἅρμα ἐλεφάντινον ἐκ χρυσοῦ καὶ λίθων, ἵππος φαλάροις διαλίθοις καὶ τῇ λοιπῇ κατασκευῇ διαχρύσῳ πολεμικῶς κεκοσμημένος, κλίνη χρυσῆ στρωμναῖς πολυανθέσι κατεστρωμένη, φορεῖον χρυσοῦν περιπεπετασμένον πορφύραν, ἐφ' οἷς Περσεὺς ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς Μακεδόνων ἅμα δυσὶν υἱοῖς καὶ θυγατρὶ μιᾷ καὶ τοῖς ἡγεμόσι διακοσίοις πεντήκοντα. στέφανοι τετρακόσιοι δοθέντες ἐκ τῶν πόλεων καὶ τῶν βασιλέων, καὶ ἐπὶ πᾶσιν 645 Αἰμίλιος ἐφ' ἅρματος ἐλεφαντίνου καταπλήκτου.

Syncellus p. 267. s.

LII.

Τῷ κατὰ τὴν Καρχηδόνα λιμένι, προσαγορευομένῳ δὲ Κώθωνι· περὶ οὗ τὰς κατὰ μέρος εὐχρηστίας ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις πειρασόμεθα διελθεῖν.

31. τραχίας] τραχείας alter MS.: Θρᾳκίας Salmasius et Scaliger

Diodorus III. 44. Librum haud dubie dicit XXXII. ubi suprema Carthaginis fata scribit.

LIII.

Πλούταρχος, Διονύσιος, Διόδωρος καὶ Δίων
τὰ τῶν Κατώνων γράφουσι καὶ τὰ τῶν Σκηπιώνων.
Tzetzes Chil. III. 154.

LIV.

Διόδωρος δέ φησιν ὅτι ιέ (ἔτη) ὁ νεώτερος Πτολεμαῖος ἐβασίλευσεν μετὰ τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν, πολλάς τε παρανομίας διεπράξατο τήν τε ἰδίαν ἀδελφὴν Κλεοπάτραν γήμας καὶ πολλοὺς διαβάλλων ψευδῶς ὡς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ, καὶ τοὺς μὲν ἀναιρῶν, τοὺς δὲ συκοφαντίαις φυγαδεύων καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἀφαιρούμενος.
Syncellus p. 284.

LV.

Ὅτι μέλλοντος ἐν Ῥώμῃ τοῦ ἐμφυλίου ἐγείρεσθαι πολέμου ἄλλα τε πολλὰ Λίβιος καὶ Διόδωρος ἱστόρησαν καὶ (*ὅτι ἐπὶ τοῦ Σύλλα τοῦ ὑπάτου ὁ ἐμφύλιος* 513 *Ῥωμαίων ἀνήφθη πόλεμος. ἐπισημῆναι δὲ τὴν τῶν μελλόντων κακῶν φορὰν Λίβιός φησι καὶ Διόδωρος* Suidas) *ἐξ ἀνεφέλου τοῦ ἀέρος καὶ αἰθρίας πολλῆς ἦχον ἀκουσθῆναι σάλπιγγος, ὀξὺν ἀποτεινούσης καὶ θρηνώδη τὸν* (om. Suidas et Plutarchus) *φθόγγον. καὶ τοὺς μὲν ἀκούσαντας ἅπαντας ἔκφρονας ὑπὸ τοῦ* (om. Suidas) *δέους γενέσθαι, τοὺς δὲ Τυῤῥηνῶν μάντεις μεταβολὴν τοῦ* (*ἑτέρου* Plutarchus) *γένους καὶ μετακόσμησιν ἀποφήνασθαι σημαίνειν τὸ τέρας. εἶναι μὲν γὰρ ἀνθρώπων ὀκτὼ γένη διαφερόντων* (*διαφέροντα τοῖς βίοις καὶ* Suidas et Plutarchus) *τοῖς ἤθεσιν ἀλλήλων· ἑκάστῳ δὲ ἀφωρίσθαι χρόνον* (*χρόνων ἀριθμὸν* Plutarchus) *ὑπὸ τοῦ θεοῦ συμπεραινόμενον ἐνιαυτοῦ μεγάλου περιόδῳ. τῆς δ' οὖν* (*γοῦν* Suidas) *προτέρας περιόδου τελευτώσης καὶ ἑτέρας ἀνισταμένης* (*ἐνισταμένης* Suidas et Plutarchus) *κινεῖσθαί τι σημεῖον ἐκ γῆς ἢ οὐρανοῦ θαυμάσιον· ᾗ* (*ὃ* Suidas, *ὡς* Plutarchus: leg. *ᾗ* vel *ᾧ*) *δῆλον εὐθὺς τοῖς*

645. 64. *διαβάλλων* **Scaliger: libri** *περιβάλλων*: **conf. annot. ad vol. I. p. 15. 35.**

τὰ αὐτὰ (τὰ τοιαῦτα Plutarchus et Suidas) σοφοῖς γίνεσθαι ὅτι καὶ τρόποις ἄλλοις καὶ βίοις ἄνθρωποι γεγόνασι χρώμενοι (χρ. γεγόνασι Plutarchus et Suidas) καὶ θεοῖς ἧττον (ἢ μᾶλλον addit Plutarchus) τῶν προτέρων μέλλοντες (μέλοντες Plut., μέλονται. ταῦτα μὲν οὖν εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως πως ἔχει σκοπεῖν παρίημι Suidas).

M. Planudis ex Dione Cassio excerpta in Maii script. vet. nova collectione vol. II. p. 548. et Suidas v. Σύλλας. Ex eodem quo Diodorus fonte sua repetiit Plutarchus Sull. c. 7. unde varietatem quatenus referebat apposui.

LVI.

Μέμνηται μὲν Βιργίλιος ταύτης τῆς Κλεοπάτρας,
Λουκιανὸς καὶ Γαληνὸς καὶ Πλούταρχος σὺν τούτοις,
Διόδωρος, Γεώργιος ὁ χρονικὸς σὺν ἄλλοις.

Tzetzes Chil. II. 31. Si fides ei habenda.

LVII.

Ἀντικατέστησαν, ἠναντιώθησαν. Διόδωρος, Οἱ δὲ ὑπολειφθέντες ἀντικατέστησαν ἀλλήλοις.

Suidas.

LVIII.

Ἐντείνας ἑαυτόν. Διόδωρος, Ἐς τὸν στρατιωτικὸν καὶ εὐτελῆ βίον ἐντείνας. ἀντὶ τοῦ ἐπιδούς.

Suidas.

LIX.

Ἐξακριβωθέντες, ἐρευνηθέντες. Διόδωρος, Ἄνδρες ἐξακριβωθέντες ὑπὸ βασιλέως εἰς μέγεθός τε καὶ ὕψος σωμάτων καὶ τόλμης ὀξύτητα καὶ ἀγερωχίαν.

Suidas.

LX.

Κλίμακες, ξύλα ὀρθά. Διόδωρος, Ἑξῆς δ' ἐκομίζοντο κλίμακες ώ, παντευχίας πολυτελεῖς ἔχουσαι.

Suidas.

LXI.

Στεγανόν, πυκνόν, σφιγκτόν. καὶ Διόδωρος, Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι στεγανὰ ποιήσαντες παρεχείμαζον. 646

Suidas.

LXII.

Συνεῖχεν. ἐξήσκει, ἐγύμναζε. Διόδωρος. Ὁ δὲ συνεῖχεν αὐτοὺς εἶναι στρατιώτας, παράδειγμα ὑποθεὶς ἑαυτόν. Suidas. Vbi fortasse legendum *ἐν στρατείαις.*

LXIII.

Διόδωρος, Ἐπαγγελλόμενοι καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ὑπόστασιν ταύτην συμβαλεῖσθαι.

Suidas v. *ὑποστάς* p. 561.

LXIV.

Διόδωρος, Τοῦ δὲ βασιλέως χαλῶντος καὶ παραλυομένου πρὸς τὰ λεγόμενα, ἐπιτρέπει αὐτῷ πράττειν ὃ βούλεται.

Suidas v. *χαλάσω.*

LXV.

Διόδωρος, Ὁ δὲ βάρβαρος μαστιζόμενος ὄμμα ἔχων ἄτρεπτον καὶ χρῶμα καθάπερ θηρίον ἐκαρτέρει.

Suidas v. *χρῶμα.*

LXVI.

Κρείσσων σοφὸς ἰσχυροῦ.

Antonius Melissa p. 12. Georgidius MS. Vatic. apud Maium ad Diodori Exc. Vat. p. 144. ed. Lips. Diodorum autem hunc Melissa quidem Siculum non vocat. Apud illum similes sententiae Exc. Vat. p. 22. 9. XVII. 101.

LXVII.

Ὁ Δουκέτιος τὴν Παλικὴν κτίσας καὶ περιλαβὼν αὐτὴν ἀξιολόγῳ τείχει κατεκληρούχησε τὴν ὅμορον χώραν. συνέβη δὲ τὴν πόλιν ταύτην διὰ τὴν τῆς χώρας ἀρετὴν καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκητόρων ταχεῖαν λαβεῖν αὔξησιν. οὐ πολὺν δὲ χρόνον εὐδαιμονήσασα κατεσκάφη καὶ διέμεινεν ἀοίκητος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων· περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἀναγράψομεν ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις.

Diodorus XI. 90. Quod fragmentum ante finem quam alibi arbitrario loco ponere malui.

LXVIII.

Τοῦτο τὸ μέρος τῆς οἰκουμένης καὶ τὸ περὶ τὰς Βρεττανικὰς νήσους καὶ τὴν ἄρκτον ἥκιστα πέπτωκεν

ὑπὸ τὴν κοινὴν ἀνθρώπων ἐπίγνωσιν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν πρὸς ἄρκτον κεκλιμένων μερῶν τῆς οἰκουμένης τῶν συναπτόντων τῇ διὰ ψῦχος ἀοικήτῳ διέξιμεν ὅταν τὰς Γαΐου Καίσαρος ἀναγράφωμεν πράξεις. οὗτος γὰρ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ποῤῥωτάτω προβιβάσας πάντα τὸν πρότερον ἀγνοούμενον τόπον ἐποίησε πεσεῖν εἰς σύνταξιν ἱστορίας.

Diodorus III. 38.

Καθ' ἡμᾶς δὲ Γάϊος Καῖσαρ ὁ διὰ τὰς πράξεις ἐπονομασθεὶς θεὸς πρῶτος τῶν μνημονευομένων ἐχειρώσατο τὴν νῆσον, καὶ τοὺς Βρεττανοὺς καταπολεμήσας ἠνάγκασε τελεῖν ὡρισμένους φόρους. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τὰς κατὰ μέρος πράξεις ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.

V. 21.

Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν κατ' αὐτὴν (Britanniam) *νομίμων καὶ τῶν ἄλλων ἰδιωμάτων τὰ κατὰ μέρος ἀναγράψομεν ὅταν ἐπὶ τὴν Καίσαρος γενομένην στρατείαν εἰς Βρεττανίαν παραγενηθῶμεν.*

V. 22.

Caesaris in Britanniam expeditio quum fines quos operi suo ponit Diodorus I. 4. excedat, aut hic aut illic sui eum oportet oblitum esse. Quod idem accidit ei quum ibidem historiam libris sex prioribus non infra Troiana tempora deductam pollicitus Aegyptiorum aliarumque gentium barbararum res multo longius produxit.

DIODORI BIBLIOTHECAE EPITOME.

LIB. VI. — X.

	Excerpta Valesii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
De diis opiniones veterum				II. III.
Xanthus et Balius Titanes				IV.
Iovis, Ariadnae, Priapi coronae et taeniae				V.
Argivorum regnum quamdiu steterit				VI.
Siculi in Siciliam adveniunt				VII.
Homeri aetas				VIII.
Castor et Pollux propter virtutem divinos post mortem honores consequuti	p. 545. 1.			
Epopei regis Sicyonis impietas	545. 14.			
Sisyphus astutus et fatidicus	545. 17.			
Salmonei impietas	546. 20.			
Salmonei filia Tyro	546. 26.			
Admeti et Alcestidis pietas	546. 29.			
Melampodis pietas	546. 36.			
Aeneae fuga et pietas	546. 38.			
Meschelam condunt Graeci Troia redeuntes				IX.

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Valesii	
X				Heraclidarum reditus in Peloponnesum
XII.				Corinthi et Sicyonis regna
XIII.				Munychium conditum
			546. 56.	Romulus Silvius
			546. 62.	Aristodemus Malacus Cumarum tyrannus (historia anticipata, fortasse occasione conditae urbis)
XIV.				Lacedaemoniorum reges
	p. 1. 1.—4. 2.		547. 68.—77.	Lycurgus
XV.				Maris domini populi
XVI.				Lacedaemoniorum et Argivorum in Creta coloniae
XVII.				Cyclades ab Caribus occupatae et relictae
XX. XXI.				Caranus et caeteri Macedonum reges
	4. 3.			Perdiccas
	5. 1.		547. 78.	Elei sacrosancti
XVIII. XIX.	5.10.—6.20.		547. 92.	Romulus et Remus
			547. 5.	Messenii belli origo
XXII.	6. 21. 7. 17. — 8. 9.			Messeniaca
			548. 40.	Archias (Syracusarum conditor)
			549. 61.	Agathoclis in aede Minervae exstruenda fraus
	9. 18. — 10. 12.			Myscellus Crotonis conditor
				Numa Pompilius Py-

	Excerpta Valesii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
thagorae discipulus	549. 73.			
Deioces	549. 79.			
Sybaris	549. 82. — 550. 2.		10. 13. — 11. 11.	
Hippomenes Atheniensium tyrannus	550. 3.			
Tullo Hostilio regnante ruptum Romanorum cum Albanis foedus		p. 618. 1.		
Epeunactae Tarentum condunt			11. 12. — 12. 15.	
Antiphemus et Entimus Gelam condunt			13. 1.	
Chalcidenses Rhegium condunt			13. 7.	
Locrensium severa iustitiae cura			14. 7.	
Sicyoniis datum de statu eorum per centum annos oraculum			14. 11.	
Tyrtaeus Spartanorum bello Messeniaco dux			14. 18.—27.	
Terpander				XXIII.
Batto Aristoteli Cyrenen condituro datum oraculum			15. 1.	
Arcesilai et Demonactis Mantinensis res ad continuandam Cyrenes historiam anticipatae	550. 10. — 551. 24.			
Locrensium de auxilio adversus Crotoniatas Spartam missa legatio			15. 13.	
Tarquinius Priscus	551. 25.			

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Valesii	
XXIV.				Solonis et Draconis aetas
	16. 4.			Croesi cum Solone colloquium
	16. 28.			Solonis de athletis sententia
	17.4.—18.2.		(cf. 552. 99.)	Tripodis septem sapientibus oblati historia
			551.35.—58.	Solonis indoles, mores et leges
	18. 3.			Solonis adversus Pisistratum consilia
	18. 18.			[Periandri indigna philosopho tyrannis?]
	18. 20.			Anacharsidis et Mysonis de sapientiae principatu certamen
	19. 1.		551. 59.	Mysonis domicilium
	19. 6. — 21. 10.		552. 65.	Chilonis mores et apophthegmata tria templo Delphico inscripta
	21. 11.—26.		552. 73.	Pittaci mores
	21. 27.			Eius abstinentia. erga Alcaeum poetam lenitas
	22. 3.		552.89.—8.	Biantis generosum factum. ei datus tripos. eloquentissimus fuit
XXIX.	22. 7.			Milo Crotoniata: similis ei Polydamas Scotussaeus
	22. 10.			Cirrhaeorum obsidio
XXX.	22. 17.			Phalaridis taurus Perilao perniciosus
	23. 4. — 24. 17.			Solon Pisistrati adversarius

	Excerpta Valesii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
Croesus meditatam adversus insulas expeditionem omittit			24. 18.	
Croesi cum sapientibus Graeciae colloquia			25.9.—27.2.	
Aesopi effatum			27. 3.	
Phalaridis interitus			27. 9.	
Cyri indoles	552. 9.			
Astyages Medis invisus	552. 16.			
Medi a Cyro subacti				XXXI.
Cyri virtus	552. 29.			
Cyrus quando Persarum rex				XXXII.
Croesi filius Atys ab Adrasto occisus	552. 33.			
Croesi percontationes oraculi Delphici			27.15.—28. 2.	
Croesus ab Eurybato Cyro proditus	553. 48.		28. 14.?	
Cyri victoria de Croeso reportata			28.3.—29.2	
Croesus a Cyro clementer habitus	553. 57.			
Harpagus Cyri dux insulas in servitutem redigit			29. 3.	
Lacedaemonii Cyrum Graecis in Asia civitatibus abstinere iubent			29. 20.	
Lacedaemoniis Arcadiam occupaturis datum oraculi responsum			29. 27.	
Lacedaemoniis de Orestae ossibus percontatis datum oraculum			30. 1.—12.	
Pisistrati de osculo				

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Valesii	
	30. 15.			filiae in sollemni pompa dato scomma
	30. 23.			Pisistrati cum Attico mercenario colloquium natumque inde proverbium
	31. 3.			Servii Tullii cum Tarquinio rixa et caedes
			553. 64.	quamdiu regnarit
			554. 67.	Pythagoras Ol. 61. clarus
			554. 84.	Pythagorae in Pherecyden praeceptorem pietas
			554. 94.	Pythagoreorum sectae regula quaedam
			554. 100.	Cliniae Tarentini ei obtemperantis exemplum
			554. 11.	Alterum Phintiae et Damonis
	31. 14. — 35. 24.		555. 34.—70.	Pythagorae doctrinae capita nonnulla
	33. 11.			Archytae Pythagorei irae temperantis exemplum
	35. 25.		556. 71.	Pythagoreorum sectae interitus per Cylonis in eam odium
			556. 78.	Lysidis Pythagorei, Epaminondae magistri, virtus.
			556. 86.	Historiae, severae hominum iudicis, utilitas (epiphonema, ut videtur, narrationis de Pythagoreis)

	Excerpta Valesii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
Cyrus orbis terrarum imperium affectat			36. 3.	
Cambysae indoles	556. 7.			
Eiusdem in Amasis cadaver nequitia.	556. 10.			
adversus templum Ammonis expeditio	557. 21.			
Libyum et Cyrenaeorum ad Cambysen Aegypti dominum legatio		619. 33.		
Polycratis latrocinia maritima			36.11.—20.?	
in Lydos fugitivos perfidia	557. 26.			
Pisistrati filii	557. 32.			
Aristogiton	557. 44.		36. 25.	
Zeno Nearchum tyrannum ulciscitur (Aristogitonis occasione eius mentionem fecisse videtur Diodorus: quem Zenoni comparat etiam Diogenes L. IX. 26.)	557. 47.		36. 28.	
Dorieus Heracleam in Sicilia condit				XXXIII.
Megabyzus Zopyrus Babylonem dolo capit			37. 7. — 17.	
Darius expeditionem in Europam parat			37. 20.	
Tyrrheni Lemnum linquunt			38. 6.	
Lucretiae mors	558. 74.		38. 12.	
L. Tarquinii scelera et Bruti calliditas			39. 24.	
Sybaritae a Crotoniatis fundun-				

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Valesii	
	40. 1.			tur [narratio ex l. XII. 9. anticipata]
	40. 7.			Herodoti mirabilia narrandi mos
	40. 13.			Athenienses Boeotis et Chalcidensibus fugatis Chalcidem occupant
	40. 22.			Persae Graecorum templa incendunt
	40. 24.			Caribus de auxilio a Milesiis contra Persas petendo percontantibus oraculum quid responderit
	41. 1.			[Graecorum in Asia contra Persas foedus?]
	41. 4.			Hecataeus Milesius ad Artaphernem legatus missus
	41. 18.			Datis legationem Athenas, ut Persis se dederent, mittit
			558. 1.	Hippocrates Gelensium tyrannus Syracusas occupat
			558. 15.	Thero Agrigentinus
XXXIV.				GeloSyracusanus puer quum esset, mirabiliter servatus
XXXV.				Cimon cum Elpinice sorore consuescit
			559. 19.	CimonMiltiadis mulctam in se recipit
	42. 16.			Themistocles Cimonem divite uxore conciliata vinculis liberat
XXXVI.	42. 25. — 44. 17.			Graecorum ad Gelonem legatio de auxilio contra Persas

L I B. XXI. — XL.

	Excerpta Valesii	Excerpta Hoeschelii	Excerpta Vaticana	Fragmenta
Antigoni adversus reges quattuor bellantis interitus, et fuga Demetrii	559. 33.	489. 1.—20.	46. 1. — 8.	XXXVII. XXXVIII.
Antigoniae cives Antiochiam transfert Seleucus				XXXIX.
Seleuci et Ptolemaei de Syria contentio			46. 9.—47. 9.	
Corcyrae a Cassandro obsessae opem fert Agathocles		489. 21.	47. 10.—48. 3.	
Agathocles ex Corcyra redux mercenariis rebellibus deletis in Bruttios movet, unde Syracusas abigitur	559. 39.	490. 29.		
Agathocles specie prosequendae Lanassae Crotonem occupat		490. 41.		
Diyllus et Psaon historici		490. 60.		
Romanorum duce Fabio in bello Samnitico res gestae ex Duride		490. 64.		XL.
Antipater matrem occidit, post ipse cum fratre Alexandro a Demetrio necatus		490. 68.		
Agathoclis cum Bruttiis bellum		491. 74.		
Demetrii lenitas			48. 4.	
Lysimachi cum Thracibus bella	559. 43. — 560. 93.		48. 9. — 49. 14.	
Demetrii post expu-				

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Hoeschelii	Excerpta Valesii	
			491. 95.	gnatas Thebas clementia
		491. 99.		Agathoclis cum Demetrio inita societas
XLI.		491. 6.		Agathocles expeditionem in Africam parans occiditur a Maenone, qui Syracusis potiri studet
XLII.				Xermodigestus Audoleontis Paeonum regis opes Lysimacho prodit
			560. 99.	Agatharchi indoles
			560. 2.—561. 52.	Timaeus et Callias historici
		493. 84.	561. 53.	Hicetas ab Syracusanis contra Maenonem, quem Poeni adiuvabant, missus infeliciter rem gerit. Bello finito Syracusanorum milites mercenarii (Mamertini) Messenen occupant
XLIII.				Philae Demetrii uxoris extremis Demetrii temporibus fortitudo
			561. 60.	Lysimachi et Seleuci de capto Demetrio lis
XLIV.				Zoilus
XLV.				Macedoniae quinque intra tres annos reges
	49. 19.—50.	494. 40.—67.		Pyrrhus in Italia

	Excerpta Valesii	Excerpta Hoeschelii	Excerpta Vaticana	Fragmenta
Philippi tutor Antigonus				XLVI.
Decius Rhegium occupat: unde Messenen et mox hinc quoque fugit	562. 76.	494. 69.		
Hicetas, Phintias, Tyndario tyranni Siculi. Phintiae et Hicetae bellum. urbs Phintias traductis in eam Gelensibus a Phintia condita	562. 98.	495. 84.		
Agyrinaei deficiunt		495. 100.		
Ptolemaeus a Gallis internecione caesus	562. 4.	495. 4.		
Apollodorus Cassandrensium tyrannus	562. 10.—30.			
Pyrrhi Cadmea victoria		495. 7.	51. 1.	
Cineas Romam missus a Pyrrho			51. 11.	
Phintiae Agrigenti tyranni visum mortem praenuntians		495. 11.		
Hicetas Syracusanorum tyrannus a Thynione pulsus		495. 16.		
Thynio et Sostratus occupato Syracusarum regno Pyrrhum in Siciliam provocant		495. 19.		
Mamertini Pyrrho infesti, amicus ei Tyndario Tauromenii tyrannus		495. 22.		
Carthaginiensium cum Romanis foedus obsessumque ab utrisque Rhegium		495. 28.		

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Hoeschelii	Excerpta Valesii	
		496. 35.		Thynionis et Sostrati bellum Syracusis gestum et missae ab utrisque ad Pyrrhum legationes
		496. 39.		Pyrrhi in Italia res gestae
		496. 39.		Pyrrhi in Sicilia res gestae. foedera inter Thynionem, Sosistratum et Syracusanos. foedus Pyrrhi et Heraclidae Leontinorum tyranni
	51. 19. — 52. 15.	497. 91.		Brenni et Gallorum in Graeciam excursio et clades
		497. 17.		Pyrrhi in Carthaginiensium in Sicilia ditionem expeditio
	52. 16.			Pyrrhi de Gallis victoria
			563. 31.	Pyrrhus Aegeas diripit
		499. 98.		Mamertinorum cum Hierone bellum. Hieronis cum Carthaginiensibus foedus. Messene ab utrisque obsidetur
		500. 87.		Hannonis in Sicilia res gestae. cum Hierone contra Romanos foedus. Rom. cos. Appius Claudius in Siciliam missus
	54.	501. 20.		Carthaginiensium ad Romanos post proelium navale legatio

	Excerpta Valesii	Excerpta Hoeschelii	Excerpta Vaticana	Fragmenta
Appii Claudii in Siciliam adventus et anceps fortuna		501. 24.		
Coss. in Sicilia cum urbibus plurimis ipsoque Hierone foedera		501. 30.		
Obsidio vicorum in Sicilia quorundam ab Romanis frustra instituta.		502. 51.		
Sicularum urbium a Carthaginiensibus ad Romanos defectiones		502. 55.		
Philemonis fabularum et annorum, quos vixit, numerus		502. 64.		
Agrigentum Romanis traditum		502. 66.		
Hannonis in Sicilia clades		502. 71.		
Hannibal cladis navalis poenam effugit			55. 4.	
Hannonis stratege-ma. Agrigentum ab Romanis captum. Hannonis poena. Hamilcar eius successor. Mytistratus frustra ab Romanis obsessus. Hamilcaris et Romanorum in Sicilia res gestae.		502. 84.—20.		
Carthaginienses proelio victi			55. 21.	
Reguli superbia erga Carthaginienses		503. 21.	56. 9.	XLVII.

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Hoeschelii	Excerpta Valesii	
	56. 30.	504. 23.		Carthaginiensium superstitio
XLVII.	57. 7.—58. 7.	504. 29.—70.	563. 42.	Romanorum in Africa res gestae. Xanthippus dux Poenorum. Reguli clades
		505. 71.		Philistus (f. Philinus) historicus
		505. 72.—13.		Romanorum post felicia cum Carthaginiensibus proelia foedum naufragium. Agrigentum a Carthalone captum. Panormus aliaeque urbes Romanis deduntur
		505. 14.		Romanorum insequuto anno naufragium. Thermae frustra tentatae
		506. 33.		Thermae aliaque oppida ab Romanis capta
		506. 37.		Caecilii de Hasdrubale victoria
	59. 1.		565. 14.	Lilybaeum obsidione a Romanis cingitur. Adherbal obsessis auxiliatur. Hiero rex Syrac. Romanos commeatu adiuvat. Appius Claudius cos. imperium suscipit.
		506. 52.		Carthalonis et Iunii res gestae
	59. 11.—60. 21.	508. 70. — 509. 85.	564. 7. 565. 34. — 42.	Hamilcaris Barcae res gestae. Vodostor. Fundanius

—	Excerpta Valesii	Excerpta Hoeschelii	Excerpta Vaticana	Fragmenta
Hannonis indoles. Hecatompylum expugnat	565. 43. — 566. 59.			
Lutatii et Hannonis proelium navale		509. 86. — 2.	60. 22.	
Hamilcaris et Bodostoris apud Attilii Reguli viduam miseriae	566. 60.			
Sardinia a Carthaginiensibus summis viribus ad partes suas tracta				XLVIII.
Pax inter Poenos et Romanos tandem composita		509. 6.	61. 5	
Carthaginiensibus militantium mercenariorum seditio	566. 96. — 567. 26.	509. 12. — 510. 38.	62.1.—63.3.	
Hamilcaris Barcae in Hispania res gestae.	567. 27.		63. 4. — 16.	
Eius mors et laus	567. 32.	510. 39. — 511. 82.		
Hasdrubal Numidas rebelles subigit		510. 58.		
Hasdrubalis in Hispania res gestae. condita ab eo Nova Carthago		511. 84.	63. 17.	
Gallicum et Celticum bellum		511. 2.		
Hieronis in eo opera		512. 17.		
Bellum Punicum secundum			64. 3.	XLIX.
Victomela (?) urbs excisa			64. 13.	
Hannibalis indoles. Belli Punici se-	568. 48.			

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Hoeschelii	Excerpta Valesii	
		512. 21.		cundi dux. Sagunti excidium
			568. 56.	Minucii temeritas
	66. 1.	513. 83.	568. 59.	Fabii dictatoris indoles
		513. 86.		MenodotusPerinthius et Sosilus Iliensis historici
			568. 61.	Dorimachus Dodonem diripit
		513. 97.		Rhodo terrae motu eversae ab Hierone latum auxilium
	66.10. — 68. 11.	514. 4.	568. 64.	CapuaHannibalis partibus accedit, sed luxuria copias eius perdit
		514. 11.	568.72.—89.	Hannibalis in Italia res gestae
			568. 90. 569. 3.	Syracusis regnum capessitHieronymus. moritur
			569. 9.	Sempronius ab Hannibale sepultus
L.				Archimedis ingeniam et defendendarum Syracusarum machinae
	68. 12.		569. 18.	Syracusae captae a Marcello
	68. 19. — 69. 2.			Scipionis in Hispania res gestae
			569. 22.	Carthaginienses Numidas Micatanos ulciscuntur
	69. 3.		569. 28.	Hasdrubal in Italiam venit. Eius virtus.
				Nabis saevissimus tyrannus Pelopem Lycurgi f. cum

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Valesii	
			573. 54.	stomenem tutorem aliosque crudelitas
	76. 16. — 77. 25.	619. 61.	574. 66. — 575. 10.	Bellum cum Antiocho
		620. 4.		Aetolorum legatis datum ab senatu responsum
		620. 15.		Antiochus per Heraclidem pacis conditiones offert Romanis
	78. 1.	620. 28.		Antiochus Scipioni filium reddit
		621. 42.		Aetolorum nova legatio ad Romanos
		621. 56.		Pax cum Antiocho
		621. 76.		Asiae res ab Romanis Antiocho debellato constitutae
		622. 95.		Cn. Manlii ad legatos Gallorum responsum
		622. 4.		Cn. Manlius imperatum Antiocho frumentum tributumque exigit
			575. 11.	M. Fulvii (Furii) adversus Caenomanos fraus
			575. 18.	Antiochus Beli templum spoliat
	78. 4.			Philippus Thessalis Romanorum sociis minatur
		622. 11.		In concilio Achaeorum orationes Romanorum, Eumenis et Seleuci legatorum
				Philopoemenis, Han-

	Excerpta Valesii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
nibalis et Scipionis laudes	575. 25. — 576. 80.		78. 12. — 79. 12.	
Attalus et Eumenes summa comitate ab senatu excepti		622. 26.		
Pharnacis res	576. 81. — 96.	622. 43.		
Demetrius Philippi f. caesus. pater moerore consumptus	576. 98.			
Ti. Gracchi ingenium	576. 11.			
Aemilii ingenium	577. 17.			
Fulvius urbem quandam (Ligurum) castigat			79. 13.	
Ptolemaei de Coelesyria occupanda consilia			79. 22.	
Antiochi vita et mores	577. 24.			
Persei subdola ad Romanos legatio		623. 46. — 59.	80 1.	
Eumeni ab senatu habiti honores		623. 60.		
Thoas Romanis ab Antiocho deditus			80. 7.	
Attali praepropera de morte Eumenis credulitas	577. 49.			
Cotys Thrax quali ingenio	577. 55.			
Perseus dolo circumventus ab Romanis			80. 12.	
Chalestrum a Perseo captum	578. 61.			
Epirus Macedonibus accedit	578. 70.			
Abdera Eumeni produntur	578. 84.			
Andronicus filii Seleuci interfector ipse perit			80. 18.	

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Valesii	
		623. 66.		Persei legati Roma et Italia excedere iussi
		624. 76.		Ptolemaei et Antiochi de Coelesyria Romam missi legati
	80. 24.			Senatus Romani instante Persico bello erga Graecos comitas
	81. 22.—83. 9.			Perseus Gentii Illyrii societatem per avaritiam perdit
			578. 96.	Perseus desidia tempora opportunissima dimittit
	83. 10.—19.		579. 7.—20.	Eius infortunia
			579. 21.	Cydoniatae Apolloniatas excidunt
			579. 27.	Antiochi in Aegyptios humanitas
	83. 20.—85. 8.		579. 34.	Ptolemaei tutores homines vilissimi. eorum culpa proditus rex
	85. 9.		580. 50.	Antiochus Pelusium occupat
			580. 53.	Perseus Gallorum auxilia per avaritiam perdit
			580. 62.	Aemilii virtus
	85. 22.		580. 71.	Perseus proposita ad diripiendum LX talenta rursus eripit diripientibus.
	86. 8.		580. 82.	Diversum Alexandri M. ingenium
			580. 89.	Aemilii filius natu minor patri dilectissimus

	Excerpta Valesii	Excerpta Photii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
Aemilii Perseo capto oratio. erga eum lenitas	581. 100.			86. 13.	
Macedoniae et Illyrico ab Romanis impositae pacis leges	581. 8. — 42.				LI.
Rhodiorum Romam missa ad dirimendum bellum Persicum legatio				88. 1.	
Gallograecorum cum Eumene bellum	582. 48. — 75.				
Antiochi ingenium et cum Graccho et Popillio colloquia	582. 76. — 583. 34.			88. 4. — 89. 22.	
De Rhodiorum rebus deliberatio Romanorum		515. 1.	624. 94.	89. 23. — 92. 4.	
Aemilii Paulli ingenium				92. 5.	
Perseus captus in carcerem ab Romanis coniectus	*582. 43.	515. 28.		92. 10.	
Demetrii Phalerei de Macedonum imperio vox fatidica				92. 14.	
Aemilii Paulli in luctu domestico fortitudo animi				94.	
Bello Persico confecto Romam undique confluentes gratulantium legationes			624. 16.		
Inter hos Eumenis Persicae societatis crimine se purgantis			625. 26.		
Eumenis regnum Perseo debellato in					

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Photii	Excerpta Valesii	
	95. 4.				maiora etiam pericula incidit
	95. 12.	625. 44.			Prusiae Bithyniae regis Romanis gratulantis humiles mores
XLVI. b.			517.		Cappadociae regum stemma
		626. 72.			Ptolemaeorum Romam missae legationes
	96. 1.			583. 35.	Ptolemaeus rex Aegypti Romam profugit
	96. 19.				Catonis de luxuria Romanorum querelae
				584. 52.	Antipater fraude Timothei Orophernis amici perit
				584. 62.	Ariarathes Cappadociae rex
				584. 69.	Mithrobuzanem in regnum Sophenes restituit
		626. 85.			Legati eius Romam veniunt
	97. 7.	626. 96.			Demetrii in Syriam clam elapsi ad Romanos legatio
			518. 64.	584. 84. — 585. 21. 585. 22. — 587. 39.	Aemilii Paulli Romae mortui funus. Eius laus. P. Scipio Aemilii filius
				587. 40.	Charops in Epiro Romanorum amicitia potens
				588. 57.	Orofernis Cappadociae potiti prava consilia
					Ptolemaeus maior cum fratre pacem

	Excerpta Valesii	Excerpta Photii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
facit Cyrenen ei concedens	588. 72.				
Orofernes pecuniae indigens templum Iovis expilat	588. 84.				
Prusias sacrilegii poenas diis dat	588. 92.				
Rhodiorum prudentia in conciliando sibi principum favore				97. 11.	
Aristocrates Rhodius				98. 5.	
Rhodiorum cum Cretensibus bellum				98. 8.	
Celtiberorum cum Romanis bellum			626. 9.	98.22—99. 21.	
Rhodiorum prava consilia				99. 22. — 100. 10.	
Cretensium in bello cum Rhodiis adversus Siphnios perfidia	589. 8.				
Memmio ab Iberis victo ferocientes Araevaci bellum Romanis faciunt		519. 81.			
Carthaginienses bello Masinissae illato violatum cum Romanis foedus restituere student				100. 11. 23.	
Bellum Punicum tertium	589.25. — 590. 75.			100. 16.	
Carthaginiensium Romanis se dedentium legatio			627. 19. — 628. 72.		
Scipionis in fide servanda religio	590. 76.				
Eiusdem apud ipsos Poenos claritudo	590. 86.				

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Photii	Excerpta Valesii	
				590. 96.	Pseudophilippi post victos Romanos saevitia
			519. 91. — 522. 57.		Alexandri Balae fuga et consecuta per proditionem caedes. Narratio de androgynis duobus occasione oraculi Alexandro dati
	101. 7.				Carthaginis obsidio
	101. 12.			591. 4.	Catonis de Scipione iudicium et populi R. erga Scipionem favor
	102. 1.				Belli Punici anceps fortuna
				591. 8.	Calpurnii Pisonis mala fides ipsi perniciosa
				591. 14.	Prusias civibus suis invisus
	102. 3.				Romanorum ad bellum Nicomedis et Prusiae componendum legatio
	102. 14.				Hasdrubalis in colloquio cum Gulussa vanitas
LII.					Carthaginis portus Cothon
			522. 58.		Carthaginis muri
	103. 15.				Carthagine capta Hasdrubalis humilis animus
	103. 25.				Carthagine flagrante Scipionis de Roma vaticinium
			523. 64.		Masinissae in summa senectute vigor
					Nicomedes Prusia in-

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Photii	Excerpta Valesii	
				595. 7. — 596. 72.	cum immanis crudelitas
		629. 9.			Numantini et Temesii arma tradere pacti, subita poenitentia capti bellum continuant
		629. 31.			Trypho rex senatus benevolentiam frustra captat
				596. 73.	Pompeius urbem Hispaniae Lagni (?) diripiens socios eorum Numantinos ex urbe dimisit
				597. 97.	Arsaces Parthorum rex domi forisque optimus
	110. 1.				Popillius cum Viriatho paciscitur
				597. 9.	Viriathi funus splendidissimum. Eius elogium
				597. 29. — 598. 44.	Ptolemaeus corpore animoque teterrimus
	110. 5.				Contubris urbis minae a cos. Romano contemptae
	111. 8.				Iunii Bruti ad milites oratio
				598. 45.	Aemilii cos. ob saginam ignavia
		629. 51.			Scipionis in Aegyptum ad Ptolemaeum legatio
			524. 25.		Antiochus Hierosolyma obsidet et in fidem accipit
	112. 1. — 114. 22.		525. 73. — 529. 72.	598. 49. — 601. 97.	Bellum in Sicilia servile

	Excerpta Valesii	Excerpta Photii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
Attali in cives saevientis crudelitas	601. 98.				
Captivorum (Numantinorum?) dum ex patria abducerentur, miseranda sors				114. 23. — 115. 12.	
Tiberii Gracchi genus	601. 22.				
Plebs ab eo in magnam spem erecta				115. 13. — 27.	
Octavius quid in re Gracchana fecerit				115. 28.	
Gracchus interfectus a Scipione				116. 3. — 11.	
Syrorum fugitivorum in captivos crudelitas	602. 31.				
Legati Romanorum ad restituendam Iovis Aetnaei religionem Siciliam obeuntes	602. 36.				
Fontis Arethusae pisces sacri				116. 12.	
Gorgus Morgantinus una cum filio ab latronibus caesus	602. 43.				
Zibelmii Diegylidis f. regis Thraciae saevitia	602. 58.				
Attalo primo datum de tempore per quod regnum staturum sit oraculum				116. 19.	
Ptolemaeus Physco filii communis caede Cleopatram ultus	602. 74.				

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Photii	Excerpta Valesii	
	117. 1. — 118. 6.			603. 92.	Arsacis cum Antiocho bellum Antiochique caedes
	118. 7.				Arsacis Antiocho devicto infortunia
				603. 9.	Euhemeri Parthi in Babylonios saevitia
	118. 19.				Arsacis responsum ad legatos Seleucensium
				603. 18.	Alexandri Zabinae erga Laodicenses clementia
				603. 26.	Sexti (Sextii) erga Gallum Cratonem Romanorum amicum munificentia
	119. 7.				C. Gracchum e Sardinia reducem summus populi favor excepit
	119. 12. — 120. 18.				Gracchi conciones et potentia, qua pro Octavio et contra Popillium usus est
	120. 19.				Ti. Gracchi lex de Octavio
	121. 4. — 26.			604. 42.	Alexandri Zabinae sacrilegia et fuga in qua capitur
				604. 58.	Gracchi caput plumbo repletum ad consulem retulit Vitellius
	122. 1.			604. 70.	Flacci necati
	122. 2.				Scordisci
					Adherbal ab Iugurtha obsessus Romanorum opem implo-

	Excerpta Valesii	Excerpta Photii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
rat, quorum duplex legatio quum frustra fuisset, Adherbal ab Iugurtha captus caeditur	604. 72.				
Iugurtha Romanorum fortitudinem admiratur				122. 6.	
Carbonis et Silani a Cimbris accepta ingens clades		[529. 80.]		122. 11.	
Scipionis Nasicae, qui cos. mortuus est, elogium	605. 89.				
Antiochus Cyzicenus rex Syriae homo stultus	606. 62.				
Micipsae filii. inter hos Micipsa	607. 78.				
Contoniatus regulus Galliae Romanor. amicitia potens	607. 87.				
Marius legatus Metelli virtute excellit	607. 94.				
Bocchus Iugurtham Romanis tradit			630. 96.		
Bellum servile in Sicilia alterum	608. 23.	529. 73. — 537. 52.		123. 9.	
Saturnini ignavia et postea virtus	608. 54.				
Battacis magnae Matris sacerdotis, qui Romam Pesinunte venerat praestigiae et A. Pompeii subita mors		537. 53.			[XXVI. ?]
Saturninus a Mithridatis legatis reus delatus favore populi absolutus			631. 19.		

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Photii	Excerpta Valesii	
				609. 64.	Metellus exsul in patriam revocatur
				609. 76.	Romanorum augescens luxuria
				610. 17. — 51.	Q. Mucius Scaevola Asiam summa cum laude administrat, consiliis adiutus Q. Rutilii
				610. 52. — 611. 88.	L. Asyllio (nomen corruptum) in Sicilia administranda probitas
				611. 89.	M. Livius Drusus iuvenis genere indoleque praeclarus
	124. 1. — 126. 5.		538. 91.	612. 99.	Bellum Marsicum oritur
	127. 4.				[C. Gracchi lex et mors]
	127. 11. — 128. 11.				Drusorum potentia. filii in senatu vox
	128. 12.				Italicorum Druso iurantium iusiurandum
	129. 1.				Picentinorum in theatro adversus Romanos histriones furor
	129. 30.				Praeda [bello Marsico] militibus divisa
	130. 3.				Marius et Pompaedius exercitus suos ad concordiam revocant
					Cretensis hominis

	Excerpta Valesii	Excerpta Photii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
cum Iulio cos. colloquium				131. 5.	
Aesernini servos urbe eiiciunt fame pressi				132.4.—14.	
Agamemnonis Cilicis opera Italicis navata contra Romanos	612. 26.				
Pinnenses pro Romanis extrema patiuntur	612. 34.			132. 15. — 133. 11.	
Italicorum Romanorumque summa utrorumque contentio				133. 12.	
Lamponii et Crassi singulare certamen				133. 18.	
Romanorum Italicorumque de frugibus pugnantium proelia				133. 22.	
Sub belli Marsici finem Italicos iam Siciliam invasuros C. Norbanus Rhegio excludit		540. 89.			
Sullae virtus	612. 39.				
Mithridates victis Romanorum in Asia ducibus urbium studia in se convertit	612. 46. — 613. 76.				
Rhodiorum cum Mithridate pugna navalis	613. 77.				
Marii divitiarum cupiditas ipsi, patriae et filio exitiosa	613. 90.			133. 32. — 135. 24.	

Fragmenta	Excerpta Vaticana	Excerpta Vrsini	Excerpta Photii	Excerpta Valesii	
	135. 25.				Legati Romanorum ad Cinnam missi
	135. 29.				Metellus exercitus imperium tradit Cinnae. Octavii pervicacia
				614. 34.	Merula Cinnae consulatu cedit
			542. 69.		Cinnae et Marii scelera: in his Q. Lutatii Catuli caedes
LV.					Portentum initio civilis inter Marium et Sullam belli
	136. 16.				Sulla Mario superior
				614. 45.	Sullae sacrilegia
	136. 31.			615. 63. — 3.	Fimbriae flagitia
	137. 6.			615. 4.	Cn. Pompeius virtutis ergo ab Sulla collaudatus
	138. 1.				Hadrianus ab Vticensibus vivus combustus
	138. 5.				Mario exercitum conscribenti multi etiam eorum qui stipendia emeruerant nomina dederunt
	138. 12.				Sullanae et Marianae factionis alternatione iactatae civitates
			541. 25.		Marius Praeneste inclusus se ipse interficit
	138. 21.				Perperna Marium Praeneste eripere tentat
				616. 28.	Scipioni veniam dat Sulla

	Excerpta Valesii	Excerpta Photii	Excerpta Vrsini	Excerpta Vaticana	Fragmenta
Scaevola pontif. max. caesus	616. 39.			139. 2.	
Proscriptio Sullana	616. 50.				
Pompeius in Sicilia summa cum laude iudicia exercet	616. 66.				
Spartacus			631. 52.	139. 12.	
M. Antonii pax cum Cretensibus					
Pompeii bellum Iudaicum		542. 96.			
Pompeii rerum in Asia gestarum tabula				140. 18.	
Catilina a Cicerone urbe emissus				141. 13.	
[Cleopatra					LVI.
Caesaris in Britanniam expeditio]					LXVIII.
Epilogus				142. 18.	

ADDENDA.

P. ed. Wess. 489. 3. *τὴν ἐκ τοῦ συμφέροντος ἐλπίδα*] Conferri possunt haec vol. II. p. 177. 55. *τὰς ἐκ τοῦ φεύγειν ἐλπίδας.*

P. 515. 13. De Photii exemplo Amstelodamensi v. Schweighaeuseri Praef. ad Appianum vol. I. p. XXIX.

P. 568. 89. Codicis scripturam *πρὸς ἀλλήλαις* fortasse praestabat in *προςαλλήλου* mutari.

P. 592. 82. Reiskii coniectura non admodum opus est.

P. 594. 68. Emendationem meam certissimam reddit frequens utriusque vocabuli permutatio. Vide annot. ad vol. I. p. 645. 1. II. 389. 30.

P. 624. 12. Verba *δι᾽ ὧν — ὠνειδίσθησαν* Suidam hinc petivisse v. *παρεθέντος* non fugit Toupium vol. II. p. 27.

P. 629. 43. *μεταχρηματίσασα*] Coniectura sua *μετασχηματίσασα* abstinere debebat Clintonus Fast. vol. II. p. 328.

P. 633. 5. Huc respexit Theodoretus vol. IV. p. 766. *ἀλλ᾽ ἐπανέλθωμεν ἐπ᾽ ἐκεῖνα ἃ τούςδε ἡμῖν τοὺς λόγους γεγέννηκεν, ὅτι πρώτους θεοὺς ἐνόμισαν καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Φοίνικες καὶ μέντοι καὶ Ἕλληνες ἥλιον καὶ σελήνην καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ τἄλλα στοιχεῖα. τοῦτο γὰρ δὴ καὶ ὁ Πλάτων καὶ ὁ Σικελιώτης Διόδωρος καὶ ὁ Χαιρωνεὺς ἐδίδαξε Πλούταρχος.*

P. 634. 80. *καὶ κρατήσαντας*] *καὶ* delet Wurmius ad interpretationem Germanicam.

P. 637. 82. Scribe *καθηγήσασθαι.* 86. Scribe *διωχθῆναι.*

P. 638. 45. *προτερεῖ*] Vide annot. ad Xenoph. Hist. gr. II. 3. 19.

P. 643. 88. *δυνατοῖς*] Scribendum esse, ut dixi, *αὐτοῖς* confirmat alibi reperta eorundem verborum commutatio. Isocratis Panathen. p. 248. *τῆς δόξης ἧς προςῆκε τυχεῖν αὐτόν.* Liber Vrbinas *δυνατόν.* Xenoph. Instit. Cyri VIII. 6. 10. libri variant inter *ὅσα ἑαυτὸν ἑώρων ποιοῦντα* et *δυνατὸν ἑώρων ποιοῦντα ἑαυτὸν* vel *αὐτὸν* et *ἑώρων ποιοῦντα ἑαυτὸν πάντα μιμεῖσθαι,* unde *αὐτὸν ἑώρων ποιοῦντα* nuper restitui.

Fragmentorum collectioni haec accedant.

I. Ioannes Laurentius de magistr. Rom. p. 82. *Διόδωρος γοῦν ἐν δευτέρᾳ Βιβλιοθηκῶν φησι Σόλωνα ἐν Αἰγύπτῳ μαθόντα νόμον Ἀθηναίοις γράψαι τοιοῦτον ὥςτε εἰς τρεῖς μοίρας τὴν πολιτείαν διατάττεσθαι, εἰς εὐπατρίδας, οἳ περὶ σοφίαν καὶ λόγους ἐσχόλαζον, δευτέραν δὲ τὴν γεωργικὴν ἅμα καὶ πρόμαχον, τρίτην τὴν βάναυσον καὶ τεχνουργόν, τὴν δὲ μετὰ ταύτας ἄτιμον, ἐξ ἧς οἱ δῆθεν χρειωδέστεροι ἐν τοῖς γεωργικοῖς ἅμα καὶ μαχίμοις προςήδρευον δουλεύοντες αὐτοῖς καὶ τὸ πολεμεῖν καὶ γεωργεῖν διδασκόμενοι.* Quae ille, nisi plane somniavit, ex libro eo quo de Solone agebat Diodorus, sumpserit necesse est. Nam secundo ne mentio quidem fit Solonis: primo autem quae de eius imitatione institutorum Aegypti dicuntur ita diffinxisse Laurentium non licet contendi quamdiu Solonis historia qualem suo loco scripsit Diodorus non inventa est.

II. Scholia in Strabonis cod. Paris. 1397. ed. Falcon. vol. I. p. 390. *Διόδωρος ὁ ἱστορικὸς τετράπολίν φησι Συρακούσας ἐν οἷς ἀφομοιοῖ Ἀντιόχεια αὐτὴν* (l. *Ἀντιόχειαν τὴν*) *πρὸς τῷ Ὀρέντῃ ταῖς Συρακούσαις.* Quae pertinere videntur ad narrationem obsidionis Marcelli. De forma novitia *Ὀρέντης* pro *Ὀρόντης* dixi annotatione ad Ioannem Malalam p. 266. et 798.

III. Diodori fragmentum putabat Wesselingius ad vol. I. p. 404. 58. quae Suidas v. *μεσολαβηθεὶς* ponit: *τὸν δὲ υἱὸν ἔπεισεν, εἰ τύχοι μεσολαβηθεὶς αὐτὸς ὑπὸ τῆς πεπρωμένης, ἐξενεγκεῖν τὸν κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον.*

Praef. p. III. v. 7. sursum *quas*] l. *quae.* — P. IV. Ad Excerpta Legationum Niebuhrius Proleg. ad Scriptorum Historiae Byzant. vol. I. p. XXXV. monuit eclogas in codice Monacensi omissas non temere ei excidisse, sed esse huius libri hanc rationem ut solas legationes ad Romanos missas teneat, omittat missas a Romanis. Sed tamen Excerpta e Diodoro ut in utroque codice habent legationes neque a Romanis neque ad Romanos missas, velut ecl. II. XIII. XXIX., ita Monacensi, quamvis carenti nonnullis a Romanis missis, insunt tamen narrationes de Cn. Manlii ad Antiochum ecl. XII., de Romanorum ad Achaeos ecl. XIII. et ad Ptolemaeum legationibus ecl. XXXII. — Eclogas Hoeschelianas iam mihi persuasum est nihil cum opere Constantiniano commune habuisse, sed comparandas esse Polybianis apud Schweighaeuserum praef. vol. II. p. IV. — XIV. — p. VI. v. 20. Iis quae diximus addi potest quod ipse locus quem Alexandri rebus assignat Photius incredibile facit eundem librum XXXII. tot annis longius productum esse quot poscunt extrema Viriathi.

E R R A T A.

Tres huius partis plagulae priores opificem nactae socordem mendis non ut oportuit purgari potuerunt. Tollendus primo illatus ab eo imis paginis 1. 17. 33. numerus II. Tum p. 9. — 16. inscribendae L. XXII. Porro p. 8. 80. in margine scribe 495. — P. 10. annot. 55. διάρας — P. 12. paginae numerum corrige. — P. 22. 93. ἦλθεν] l. ἦλθον — P. 25. summa adde numerum 80. — P. 34. annot. 514. 5. Vat.] l. Val. — P. 35. annot. 12. v. 12.] l. v. 16. — P. 48. 6. in margine scribe 524. — P. 58. annot. 59. δουλούῃ] l. δουλεύῃ — P. 90. 17. post ἀλλὰ dele punctum. — P. 96. 12. in margine adde 563. — P. 101. annot. 2. l. ἀλλοεθνέσιν — P. 112. annot. 56. ιέ] l. ιζ' — P. 114. annot. 35. in fine adde V. — P. 122. 57. ἐκ τοῦ] l. ἐκ τοῦ Schaeferus ad Dionysium p. 119. — P. 149. summa l. XXXV. — P. 162. annot. 1. Ὀστιλίου] l. Ὁστιλίου — P. 167. annot. 43. V] l. MV. — P. 169. 53. dele comma — P. 172. annot. 55. V] l. MV. — P. 177. annot. 86. l. Suidas. — P. 180. 24. χείας] l. χρείας — P. 182. fr. IV. dele τῷ ante Ἀχιλλεῖ — P. 195. fr. XXIV. χρόνον] l. χρόνων — P. 205. 98. Ἀννίβᾳ] l. Ἀννίβα — P. 206. 35. Συρακουσίᾳ] l. Συρακουσίῳ — P. 215. extr. Priscus] l. Superbus. — P. 223. et — fugit] l. fugit a medico mox excaecatus — P. 237. v. 14. dele numerum 108. 12.

DIODORI

BIBLIOTHECA HISTORICA

EX RECENSIONE

LVDOVICI DINDORFII.

VOL. III.

EXCERPTA VATICANA. INDICES.

LIPSIAE

SVMPTIBVS C. H. F. HARTMANNI.

MDCCCXXVIII.

EX A. MAII PRAEFATIONE AD SCRIPTORVM VETERVM NOVAM COLLECTIONEM vol. II. p. XV. s.

Vaticani palimpsesti lectio nuspiam mihi felicior se obtulit, nuspiam uberiorem materiam suppeditavit quam in siculo Diodoro: septem enim quaterniones integros reperi, atque in his ineditos quinque (p. 134.). Nullae ob foliorum defectum lacunae; tantum ii sunt hiatus, quos eclogarius instituti sui tenax sponte reliquit. Habemus igitur a libro septimo usque ad decimum excerpta inedita. Deinde undecimi libri ac duodecimi partes cognitae sunt, atque a me praetermissae. Libri XIII. et XIV. nullas eclogas vidi, ideoque pars aliqua codicis intercidisse videtur, nullo tamen historiae detrimento, quandoquidem in superstitibus libris versamur. Eclogas rursus, a libro XV usque ad XX, utpote editorum librorum, missas feci. Sequuntur iam ineditae eclogae a vigesimo primo libro usque ad expletum quadragesimum, id est usque ad historiae finem, ut idoneo loco scholia mea evidenter demonstrant. Sex priorum historiae librorum utrum excerpta eclogarius fecerit, vaticanus imperfectus palimpsestus non docet;

res tamen mihi minime dubia est: namque ante primum superstitem Diodori quaternionem, partem aliquam Diodori eiusdem extitisse vel inde apparet, quod qui primus superest, is ex abrupto versiculo incipit. Ergo alius olim fuit in constantiniano libro quaternio, sex priorum librorum excerpta continens: nos vero in sexto tantummodo iacturam fecimus, quia priores quinque in vulgatis libris leguntur. Diodorum quadraginta libris generalem historiam suam absolvisse, nemo doctus ignorat, nempe ab ultimis humani generis memoriis usque ad gallicum (seu potius civile, ut recte Scaliger emendavit) Iulii Caesaris bellum. Quindecim ex his supersunt; nempe, ut dixi, a primo ad quintum, et ab undecimo usque ad vigesimum: reliquorum librorum fragmenta extant a criticis variis collecta, eclogae scilicet ursinianae ac valesianae; item eclogae in bibliotheca Photii recitatae: praeterea partes ab Hoeschelio editae; tum illae quas Eusebius in praeparatione evangelica lib. II. 2. chronicoque ed. mediol. lib. I. 46. servavit; (quem locum ex chronici editione mea mediolanensi futuri editores ad Diodorum augendum transferent); item quas Syncellus habet in chronologia; fragmentum denique de Cleonnide et Aristomene ab H. Stephano vulgatum *ἀδέσποτον* inter rhetores, sed quod Isaacus Vossius admonente codice florentino ad Diodorum auctorem recte retulit, suffragante nuper quem ego vidi codice quodam vaticano. Haec omnia et minora quaedam fragmenta Wesselingius editione sua complexus est; cui nunc vaticanus palimpsestus praeclarum enimvero et amplissimum incrementum suppeditat. Porro auctor sum futuris Diodori editoribus, ut huius historici reliquias, non ut Wesselingius disiectas, sed quod fecit in Dione Reimarus, ad chronologiam unumque corpus revocatas atque dispositas, aptius edant et laudabilius. Chronologiam Diodori ad romana tempora exactam in calce eclogarum posui,

quia principio suis quemque annum locis in margine scribere sum oblitus. Palimpsesti quoque restitutum a me ordinem in tabella exposui. Item in scholiis docui quam sollerter Diodorus Polybium saepe expilaverit. Florilegium denique vaticanum (de quo loquar in Dionis notitia) alia quatuor Diodori fragmenta mihi obtulit, quae sero cognita pag. 568—569 descripsi: aliudque his subtexui, quod Suidas anonymum recitat, ideoque ad Diodorum nemo retulerat: nunc vero quum idem mihi, etsi aliquanto contractius, in vaticano palimpsesto inter eclogas Diodori p. 28—29. (*ubi vide annot. nostram p.* 31. 2. *ed. Lips.*) occurrisset, suideum locum Diodori esse cognovi, atque ad hunc repetundarum iure retraxi. Grato igitur animo eruditi homines Diodorum a pontificia bibliotheca auctum excipiant; a qua primitus quoque in lucem prodiit. Primus enim Pogius dum Nicolao V. a secretis esset, iubente et rei copiam suppeditante sanctissimo Domino, libros quinque priores Diodori siculi latinos fecit et edidit: quod praeclarum factum frustra Opsopoeus in dubium revocavit, qui profecto Pogii praefationem principemque editionem, qua ego utor, non aspexerat.

p. XXXI.—XXXIII.

DE PALIMPSESTO HISTORICO.

Postulabunt, credo, lectores ut de codice palimpsesto, qui has nobis historicorum divitias suppeditavit, paulo accuratius dicam. Est hoc volumen formae prope maximae, cursim quidem minoribus litteris sed tamen elegantibus scriptum, saeculo circiter decimo, cum

lemmatibus in margine rubricatis, cumque asteriscis, qui vel carmen vel oraculum vel aliud quodvis notabile passim designant. Splendidus sane palmarisque olim codex, aulaque byzantina dignissimus; verum idem postea, saeculo circiter XIV, alio graeco notissimi argumenti superimposito scripto obscuratus impeditusque fuit, foliis perversis omnibus, partim vero etiam abiectis. Constantinianae, si fas ita loqui, scripturae specimen aere excusum proposui, partim alterius scripti velo superducto partim detracto. Equidem simul ac primo ad hoc magnum volumen accessi, idque facili intuitu rescriptum cognovi, quamquam in hoc laboris genere non sum tyro, nihilominus prosperum rei exitum, quem postea sum nactus, vix speravi. Erat enim, ut dixi, minutum scriptum sub alio item minuto sepultum et obrutum; quod contra in aliis palimpsestis est, qui grandiorem multo ac speciosiorem scripturam sub minutiore recenti conspicuam exhibent. Legi tamen vagante oculo ac studio paginas aliquot, donec certam notitiam hausi, excerpta plerumque inedita historicorum summorum Polybii, Diodori siculi, Dionis Cassii, Eunapii, aliorumque aliquot, in codice hoc contineri. Sed ecce nova tibi nec minima rei difficultas: etenim partes diversorum auctorum sus deque in palimpsesto permixtae erant: auctorum nomina titulique librorum perraro apparebant; quaternionum notae nullae; hiatus orationis innumeri, partim eclogarii instituto, partim obrutae scripturae difficultate. In hac tanta rescripti perturbatique codicis obscuritate, lux denique insignis menti meae affulsit, cum hanc esse partem detexi eclogarum illarum, quas olim Constantini porphyrogeniti iussu confectas sciebam; neque id solum generatim comperi, verum etiam totum hunc codicem titulo *de sententiis* occupari cognovi. Et is quidem titulus semel iterumve litteris paulo grandioribus exaratus emicuit; tum pas-

sim in membranarum marginibus vocabulum γνώμη *sententia* nunc minio nunc atramento pictum videbam. Verum enimvero constantinianum titulum *de sententiis* mihi in manibus esse, duplici demum evidentique testimonio convictus sum. Namque in eclogis valesianis tit. *de virtutibus ac vitiis*, apud Wesselingii editionem p. 560, ait eclogarius, reliquam partem colloquii, quod macedoni Lysimacho cum Dromicheta thrace intercessit, in titulo *de sententiis* esse quaerendam. Atqui in codice vaticano, quem totum hoc titulo plenum dixi, p. 266 (editionis meae p. 44) mire se mihi obtulit tum eius sermonis initium quod est apud Valesium, tum eiusdem continuatio, quam valesianus eclogarius a titulo *de sententiis* repetendam esse monuerat. Rursus in valesianis apud Wessel. p. 547. dicitur Pythia Lycurgum poetico numero fuisse adlocuta; lector tamen ad titulum *de sententiis* amandatur. Iam vero Pythiae ad Lycurgum versiculos, quos valesianus eclogarius indicavit quidem sed praetermisit, vaticanus codex p. 255. (ed. p. 1.) perbelle mihi repraesentavit. Ergo iam dubitandi copia nulla fuit; praeter quam quod ratio quoque eclogarum vaticanarum, auctorum stilus, et cetera indicia quotquot in arte critica habemus, veritatem rei confirmabant.

His praeiactis labori meo fundamentis, ad declarationem naviter codicis lectionemque incumbere coepi. Et primum quidem chemicis adiumentis diuturnis atque efficacibus sepulta prorsus atque oculos fugiens scriptura suscitanda fuit, ita ut eius apices iamdiu deleti atque intermortui colorem aliquem traherent, et sub novi scripti velamine promicarent. Cave tamen putes paratum ita codicem facile protinus ac iculariter legi: quin immo hoc sisyphium saxum, conatu prope infinito atque innumeris vicibus pervolutandum est: isque labor in hoc diutius summeque palimpsesto me

torsit, minutis ut dixi litteris exarato, tantaeque molis ut trecentas et quinquaginta quatuor lati moduli paginas habeat, quarum singulae versibus haud minus triginta duobus occupantur. Perlecto demum, meridianis praesertim splendidisque diei horis, exscriptoque codice, illud nempe supererat ut auctores miro cinno et errore in palimpsesto confusos distinguerem; primoque omnes inter se, deinde rursus singulorum partes, dispositis apte foliis, ordinarem; fasciculosque veteres id est quaterniones denuo componerem, quos recentior novi codicis scriptor scopas fecerat dissolutas. Atque utinam quaternionum veterum numerales notae uspiam fuissent! Verum his nescio quo casu aut socordia librarii olim omissis, universa quaternionum restitutio duce serie orationis mentisque meditatione curanda fuit; huic, inquam, unico fidens ariadnaeo veluti filo ex ambiguis tortuosisque labyrinthi anfractibus pedem extuli. Illud quoque augebat ordinandi molestiam atque periculum; quod idem aliquando argumentum, puta punicum bellum, a tribus auctoribus narrabatur: quare sedulo cavendum fuit ne vel omnia uni tribuerentur, vel quod magis pronum erat, permutatio auctorum materiaeque fieret, ac veluti alienae sobolis suppositio; ita ut singuli auctores sua re carerent, alienam inviti reciperent: qui error et ridiculus committenti foret, et legenti incommodus, et auctorum characteri famaeque damnificus. Fasciculorum itaque veterum instaurata a me feliciter ratio fecit apprime, ne res aliquot praesertim Diodori (v. gr. Pyrrhi bellum) cum Dionis simili historia confunderem. Iam inventas eclogas qua ratione quibusque indiciis ac momentis impulsus in diversos cuiusque auctoris libros tribuerim (etiamsi raro codex singillatim libros memorabat) scholia mea docebunt; neque enim quicquam temere, vel sine venia lectoris feci. Scholiorum autem meorum triplex genus est; primum minoribus formis

grammaticum, quod in graeci textus demonstrando statu vel castigatione versatur: secundum criticum, in disponendis potissimum eclogis ordinandoque codice occupatum; tertium denique historicum et philologicum.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

P. 2. 22. κατασκευαστὸν in κατασκευαστέον mutatum admonet me Thucydidis I. 121. ὃ γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν φύσει ἀγαθὸν ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῇ, ὃ δ' ἐκεῖνοι ἐπιστήμῃ προὔχουσι καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτῃ, ubi vicissim καθαιρετὸν scribendum ostendi annotatione p. 493. Eam coniecturam praestat Cassius Dio Exc. Vat. p. ed. Mai. 181. τὸ μὲν γὰρ κτητὸν διὰ βραχέος τοῖς τὸν νοῦν αὐτῷ προςέχουσι καὶ καθαιρετὸν μελέτῃ εἶναι, τὸ δὲ εἰ μὴ φύσει τῷ προςείη, οὐκ ἂν διδαχῇ πορισθῆναι. — P. 5. 13. ἐπ' ἀριστεροῖς iunctim scriptum scribendum ἐπαριστέροις. Quanquam nil refert iunctim an divisim scribas. — 14. annot. post 587. sqq. adde MAI. — P. 6. 28. ἐς] scribe εἰς. — P. 9. 3. Sarseris locum, si pro δὲ καὶ verbum quodpiam ponas. Porro εὐφημίας ἡδείας vide ne εὐθυμίας ἡδεῖαν scribendum sit. — P. 10. 3. Τάφιος] v. Tzschuck. ad Strab. IV. p. 109. — P. 11. 3. ἀνδρειότατον] scribendum ἀνανδρότατον collato Athenaeo p. 518. e historiam eandem narrante. Ad eundem versum annotationes ambae invertendae sunt. — 8. ante ἐπειδὴ pone comma. — P. 12. 10. ἀγλαὸν] nonne ἁλμυρὸν? — 15. annot. Ἰαπυγέεσσι — Ἰαπυγίοισι dele. — P. 14. 7. ἐρωτήσας in alius verbi locum ex sequenti ἠρώτησε suffectum videtur. — 27. ἐπιτυγχάνοντες] hoc quoque eodem modo ex ἐπιδέχεσθαι depravatum. — P. 15. 2. annot. post commemorat adde MAI. — P. 24. 9. l. αἰόλον. — P. 25. 21. annot. *ad.*] l. *ed.* — annot. 12. p. 14. 16.] l. p. 14. ed. Rom. sive 16. 9. Lips. — P. 32. 16. Praeclare me monet Niebuhrius esse haec choliamborum Callimachi reliquias ita fere digerendas: ἐν οἷς λέγει ὅτι Ἐξεῦρε Φρὺξ Εὔφορβος, ὅστις ἀνθρώποις || τρίγωνα καὶ σκαληνὰ — — || καὶ κύκλον ἑπταμήκη — — || δίδαξε — — νηστεύειν || τῶν ἐμπνεόντων, οἱ δ' ἄρ' οὐχ ὑπήκουσαν || πάντες. Atque ex Iambis Callimachi haec petita esse testis Diogenes L. I. 25 Θαλῆς προήγαγεν ἐπὶ πλεῖστον ἅ φησι Καλλίμαχος ἐν τοῖς ἰάμβοις Εὔφορβον εὑρεῖν τὸν Φρύγα, οἷον σκαληνὰ τρίγωνα καὶ ὅσα γραμματικῆς ἔχεται θεωρίας. Scribenda autem fortasse sunt hoc modo: ἐν οἷς ὁ Φρὺξ Εὔφορβος, ὅστις ἀνθρώποις τρίγωνά τε σκαληνὰ καὶ κύκλων ἑπτὰ ἐξεῦρε μήκη καὶ δίδαξε νηστεύειν τῶν ἐμπνεόντων· οἱ δ' ἄρ' οὐχ ὑπήκουσαν πάντες. — P. 33. 28. ὑπότασιν] scribendum ὑπόστασιν. — P. 34. 10. Antiquissimum ut videtur sententiae huius auctorem Polycratem Samium nuncupat Plutarchus Lysandro c. 8. — P. 37. 17. αὐτοῖς] scribendum αὑτοῖς. — 20. Recipiendum τὴν Εὐρώπην. — P. 48. 13. ἰδίαν] praestat ἰδίᾳ. — P. 68. 5. τάχιον] conf. ad Diod. vol. I. p. 700. 51. — 7. l. μετατιθεμένους. — P. 70. 10. annot. XIII.] l. XIV. — P. 71. 6. annot. post 25. adde MAI. — P. 74. 13. l. ἐπιείκειαν. — P. 75. 15. annot. Post II. adde MAI. — P. 79. 7. πεντακοσίων] πεντακιςχιλίων Polyb. Exc. Vat. p. 418. — 15. annot. 9.] l. 17. — P. 80. 7. annot. 63.] l. 64. — P. 81. 8. πῶς] num forte πᾶς? — P. 82. 12. διαδοὺς] malim διδούς. — P. 89. 16. γεγραμμένα] recipiendum erat ex Polybio τὰ γεγραμμένα. — P. 94. 7. Malim ἀποθεωρῆσαι — ποιησάμενον. — 24. τῶν δὲ] fort. τῶν δὲ ἄλλων. — P. 95. 5. Tolle ed. Rom. vitium reposito μεγάλαις. — P. 102. 15. Potuit etiam παρεκελεύετο esse. — P. 112. 18. τί] ἢ? — P. 121. annot. 13.] l. 14. — P. 136. 15. ἀναδέξασθαι] scribendum ἀναδέξεσθαι. — P. 138. 7. νεανίσκων] νεανικῶν? — P. 141. 3. φῦλα] immo φῦλα τά.

EXCERPTA VATICANA

L. VII. — X.

P. ed. I. Rom. 1 Ὅτι τηλικοῦτον περὶ τὸν Λυκοῦργον ἦν τῆς ἀρετῆς τὸ μέγεθος ὥςτε παραγενηθέντος εἰς Δελφοὺς αὐτοῦ τὴν Πυθίαν ἀποφθέγξασθαι ἔπη τάδε,

ἥκεις ὦ Λυκόοργε ἐμὸν ποτὶ πίονα νηόν,
Ζηνὶ φίλος καὶ πᾶσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
δίζω ἤ σε θεὸν μαντεύσομαι ἢ ἄνθρωπον·
ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι, ὦ Λυκόοργε.

1. 4. Λυκόεργε] Cod. Λυκοῦργε heic et infra. MAI. Quum codex Vaticanus ab verbis ἔτ' οἴομαι demum incipiat, mirum quomodo hoc versu Λυκοῦργε praebere dicatur editori Romano. Caeterum ego bis dedi Λυκόοργε.

1. 6. δίζω] διξῶ editio Romana.

1. 7. ἀλλ' — οἴομαι] Euseb. et Herodot. ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι. Sed melius οἴομαι. MAI. Ab ἔτ' οἴομαι incipit codicis Vaticani p. 255. Scripsit autem Maius ἀλλὰ θεὸν καὶ μᾶλλον ἔτ' οἴομαι. Ego ετοιομαι in ἔλπομαι mutavi.

1. 4. Pythiae oraculum de Lycurgi virtute recitat etiam David philosophus ineditus ad praedicamenta Aristotelis. MAI. in Add.

1. 7. *μᾶλλον*] Verba huc usque recitata nulla sunt in codice palimpsesto mutilo vaticano, cuius pagina 255 (Diodori prima) incipit a verbis *ἔτ' οἴομαι.* Iamvero quae soluta oratione sunt Diodori verba usque ad pythicum oraculum, ea extant inter fragmenta valesiana ed. Wessel. T. II. p. 547; post quae ibi additur *ΖΗΤΕΙ ΕΝ ΤΩΙ ΠΕΡΙ ΓΝΩΜΩΝ, QUAERE IN TITULO DE SENTENTIIS:* qua praeclara admonitione docemur, locum palimpsesti vaticani pertinere ad titulum *de sententiis*, quod tamen ex ipso folii margine satis cognosco, ubi scribitur *ΓΝΩΜΗ.* Ipsius vero pythici oraculi partem priorem sumere mihi licebat ab Herodoto lib. I. 65; sed malui ab Eusebio praep. ev. lib. V. 27, qui pleniorem recitat partem posteriorem, nempe usque ad *δώσω.* Quare nescio cur cl. anthologiae graecae editor Lips. MDCCCXIV. T. II. p. 565, substiterit intra arctiores fines herodoteos, quum eos iam excessisset duce Eusebio Gallaeus oracul. vet. p. 28 Sed nunc denique ope codicis vaticani integro prope extremo versu oraculum augemus; quod sane non cessavisse in verbo *δώσω* iam nos docuerat Eusebius loc. cit. ubi post *δώσω* ait: *καὶ τὰ τούτοις συνεπιλεγόμενα, et quae sequuntur.* Porro novae particulae vaticanae suffragatur Plutarchus Lycurg. cap. V, apud quem Pythia promittit Lycurgo remp. Spartae omnium fore praestantissimam. MAI.

ἥκεις δ' εὐνομίαν αἰτεύμενος· αὐτὰρ ἔγωγε
δώσω τὴν οὐκ ἄλλη ἐπιχθονίη πόλις ἕξει.

II. Ὅτι ὁ αὐτὸς ἠρώτησε τὴν Πυθίαν ποῖα νόμιμα καταστήσας μάλιστ' ἂν ὠφελήσαι τοὺς Σπαρτιάτας. τῆς δὲ ἐὰν τοὺς μὲν καλῶς ἡγεῖσθαι, τοὺς δὲ πειθαρχεῖν νομοθετήσῃ, πάλιν ἠρώτησε τί ποιοῦντες καλῶς ἡγήσονται καὶ τί πειθαρχήσουσιν. ἡ δὲ ἀνεῖλε τοῦτον τὸν χρησμόν.

εἰσὶν ὁδοὶ δύο πλεῖστον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσαι,
ἡ μὲν ἐλευθερίας ἐς τίμιον οἶκον ἄγουσα,
ἡ δ' ἐπὶ δουλείας φευκτὸν δόμον ἡμερίοισι.
καὶ τὴν μὲν διά τ' ἀνδροσύνης ἱερῆς θ' ὁμονοίας
ἔστι περᾶν· ἣν δὴ λαοῖς ἡγεῖσθε κέλευθον·
τὴν δὲ διὰ στυγερῆς ἔριδος καὶ ἀνάλκιδος ἄτης
εἰςαφικάνουσιν· τὴν δὴ πεφύλαξο μάλιστα.

τὸ δὲ κεφάλαιον ἦν ὅτι μεγίστην πρόνοιαν ποιητέον ἐστὶν ὁμονοίας καὶ ἀνδρείας, ὡς διὰ μόνων τούτων τῆς ἐλευθερίας φυλάττεσθαι δυναμένης, ἧς χωρὶς οὐθὲν ὄφελος οὐδ' ἄλλο τῶν παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπειλημμένων ἀγαθὸν ἔχειν ἑτέροις ὑπήκοον ὄντα· πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν ἡγουμένων οὐ τῶν ὑποτεταγμένων ἐστίν· ὥςτ' εἴπερ τις ἑαυτῷ βούλεται καὶ μὴ τοῖς ἄλλοις κτήσασθαι τὰ ἀγαθά, πρῶτόν ἐστι κατασκευαστέον τὴν ἐλευθερίαν. ἀμφοτέρων

2. 1. *αἰτεύμενος*] Euseb. *διζήμενος*. MAI.
2. 1. *ἐγώ γε*] Euseb. *τοι* pro *γε*. MAI.
2. 4. *ὠφελήσαι*] *ὠφελῆσαι* ed. Rom.
2. 4. *Σπαρτιάτας*] *Σπάρτας* ed. Rom., sed interpretatio *Spartiatis*. Mox malim *τῆς δὲ εἰπούσης*.
2. 7. *ἀνεῖλε*] *ἀνείλετο* ed. Rom.
2. 7. In codicis nostri margine legitur: *ἡ Πυθία ἔχρησε τῷ Λυκούργῳ περὶ τῶν πολιτικῶν οὕτως*. MAI.
2. 9. *ἐς*] *εἰς* Eusebius.
2. 10. *ἡμερίοισι*] *ἡμετρίοισι* ed. Rom.
2. 11. *τ'*] Cod. *τῆς*. MAI.
2. 11. *ἀρετῆς*] Euseb. pro *ἀρετῆς* habet *ἱερῆς θ'*; vere, ut puto, nam infra nonnisi *ἀνδρεία* appellatur et *ὁμόνοια*. MAI. Id recepi.
2. 12. *ἡγεῖσθε*] Cod. et Euseb. *ἡγεῖσθαι*. Sed Gallaeus loc. cit. *ἡγεῖσθε*. MAI.
2. 13. *τὴν*] Cod. *τῆς*. MAI.
2. 14. *εἰςαφικάνουσιν*] *εἰςαφικανοῦσι* ed. Rom.
2. 18. *οὐδ'*] *οὔτ'* ed. Rom.
2. 22. *ἐστι κατασκευαστέον*] *ἐστὶν κατασκευαστὸν* ed. Rom.

2. 5. Confer Plutarchum Lycurg. XXX. MAI.
2. 21. *εἰςαφικανοῦσι*] **Hactenus oraculum apud Euseb. praep. V. 28. Et sic etiam cessat apud Gallaeum. Veruntamen apud Eusebium sequitur tamquam prosaica oratio, et quidem male interpuncta** *τὴν δὲ πεφυλάχθαι. Μάλιστα* **etc. quae sunt imperitorum amanuensium aut editorum corruptiones. MAI. Non interpungitur ante** *μάλιστα* **in Stephaniana Eusebii.**

δὲ ἐκέλευσε ποιεῖσθαι πρόνοιαν, ὅτι θάτερα αὐτῶν κατ' ἰδίαν οὐ δύναται τὸν περιποιησάμενον ὠφελῆσαι· οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἀνδρείους ὄντας στασιάζειν ἢ ὁμονοεῖν βεβαίως δειλοὺς ὄντας.

3 III. Ὅτι ὁ αὐτὸς Λυκοῦργος ἤνεγκε χρησμὸν ἐκ Δελφῶν περὶ τῆς φιλαργυρίας τὸν ἐν παροιμίας μέρει μνημονευόμενον

ἁ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ, ἄλλο δὲ οὐδέν·
δὴ γὰρ ἀργυρότοξος ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων
  χρυσοκόμης ἔχρη πίονος ἐξ ἀδύτου,
ἄρχειν μὲν βουλῆς θεοτιμήτους βασιλῆας,
  οἷσι μέλει Σπάρτης ἱμερόεσσα πόλις,
πρεσβυγενεῖς δὲ γέροντας, ἔπειτα δὲ δημότας ἄνδρας,
  εὐθείαις ῥήτραις ἀνταπαμειβομένους.
μυθεῖσθαι δὲ τὰ καλὰ καὶ ἔρδειν πάντα δίκαια,
  μηδέτι ἐπιβουλεύειν τῇδε πόλει.
δήμου τε πλήθει νίκην καὶ κάρτος ἕπεσθαι·
  Φοῖβος γὰρ περὶ τῶν ὧδ' ἀνέφηνε πόλει.

IV. Ὅτι τοὺς μὴ διαφυλάττοντας τὴν πρὸς τὸ θεῖον

3. 2. περιποιησάμενον] περιποιησόμενον ed. Rom.
3. 8. ὀλεῖ] ἕλοι ed. Rom.
3. 11. βουλῇ] Plut. βουλῆς MAI. Id recepi.
3. 12. ἰχερόεσσα] Plut. ἱμερόεσσα. MAI.
3. 13. πρεσβυγενεῖς] Plut. πρεσβύτας MAI.
3. 14. εὐθείην ῥήτρας] Plut. εὐθείαις ῥήτραις. MAI. Quod reposui. In fine versus tollenda videtur interpunctio.
3. 15. μυθεῖσθαι δὲ] fortasse scribendum μυθεῖσθαί τε.
3. 16. μηδέτι — πόλει] Ita se habet versiculus in cod. MAI. Hariolari licet μηδ' ἐπιβουλεύειν τῇδε πόλει τι κακόν.

3. 8. ἕλοι] Versiculus huc usque extat apud Plutarchum lacon. inst. (ed. Reisk. T. VI. p. 891) qui ait oraculum id editum fuisse Alcameni et Theopompo regibus; nunc vero Diodorus docet editum Lycurgo. Integrum versiculum cum codice vat. exhibet Gallaeus p. 41. Tum apud Plutarchum et Gallaeum inscitia, ut puto, librariorum scribitur ἀφιλοχρηματία pro ἁ φιλοχρηματία; et quidem in codice evidenter est spiritus densus supra articulum ἁ. Item apud Plutarchum pro ἕλοι legitur ὀλεῖ; sed Gallaeus consentit cum codice vat. Porro Lacedaemonios pecuniae prava cupiditate laboravisse, atque ob id vitium remp. perdidisse ait aliis verbis Diodorus ed. Wess. T. II. p. 547; tum Plutarchus loco nuper citato, et in Pericle XXII, et in Agide cap. XIII, et denique in Lycurgo cap. XXX. MAI.

3. 11. Hoc et sequens distichon occurrunt etiam apud Plutarchum Lycurg. VI, qui ait habere Tyrtaeum auctorem: itaque utrumque retulit inter eius poetae fragmenta Klotzius p. 127. MAI.

3. 14. ῥήτρας] Rhetras id est leges, quibus Lycurgus spartanam remp. constituit, datas esse a Pythia non versu sed prosa καταλογάδην, ait Plutarchus de Pyth. orac. ed Reisk. T. VII. p. 588. Atqui apud Diodorum poeticae sunt. MAI.

εὐσέβειαν πολὺ μᾶλλον μὴ τηρεῖν τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δίκαια.

Ὅτι Περδίκκας τὴν ἰδίαν βασιλείαν αὐξῆσαι βουλόμενος ἠρώτησεν εἰς Δελφούς. ἡ δὲ ἔφη

ἔστι κράτος βασίλειον ἀγανοῖς Τημενίδαισι 4
γαίης πλουτοφόροιο· δίδωσι γὰρ αἰγίοχος Ζεύς.
ἀλλ' ἴθ' ἐπειγόμενος Βουτηίδα πρὸς πολύμηλον·
ἔνθα δ' ἂν ἀργικέρωτας ἴδῃς χιονώδεας αἶγας
εὐνηθέντας ὕπνῳ, κείνης χθονὸς ἐν δαπέδοισι
θῦε θεοῖς μακάρεσσι καὶ ἄστυ κτίζε πόληος.

4. 4. ἠρώτησεν] Eusebii interpres armenius legebat ἔπεμψεν, sicuti reapse scribit infra Diodorus p. 6. 28., ubi de Messeniis. MAI.

4. 5. ἀγανοῖς] ἀγανοῖς ed. Rom.

4. 5. Τημενίδεσσι] Ita cod. MAI.

4. 6. πλουτοφόροιο] πλουτοφόρου ed. Rom. Ab γαίης autem incipit codicis p. 256.

4. 7. ἴθ'] ἴθι ed. Rom.

4. 8. ἔνθα δ'] ἔνθαδ' ed. Rom.

4. 8. χιονόδεας] Ita cod. MAI.

4. 9. ὕπνῳ] ὑπ' ἠῷ ed. Rom.

4. 10. θεοῖς] cod. θεοῖσι. MAI.

4. 3. Περδίκκας] **Perdiccas quartus Macedonum rex. Mire autem accidit ut hic Diodori locus usque ad oraculum conservatus fuerit ab Eusebio chron. I. 37. ed. Mediol. p. 169. in armeniaca interpretatione, cui nunc demum graeca quoque Diodori verba appingere licet. Hinc etiam certo cognoscimus Eusebium toto eo capite uti historico Diodoro. Sic autem est apud Eusebium:** *Perdiccas augendi regni cupidus, Delphos misit. Tum paucis interpositis subdit* **(Diodorus)** *regnavisse Perdiccam annis XLVIII.* **Oraculum autem, quod erat interpositum, et ab Eusebio fuit praetermissum, nunc commode recuperamus. MAI. Perdiccae initia ponit Eusebius in anno Romuli XVIII; at Diodorus ante Romulum collocat. IDEM in Add.**

4. 5. Quippe in maioribus Perdiccae fuit Temenus teste Diodoro in fragmento (quod Syncellus conservavit) ed. Wess. T. II. p. 637. Temeno autem heraclidae in Peloponnesi divisione obtigerant Argi; ex qua urbe Caranus profectus Macedoniam occupavit, eiusque rex primus fuit; post quem quartus Perdiccas. Euseb. loc. cit. MAI.

4. 7. Βουτηίδα] **Est haec Macedoniae pars, quam Herodotus VII. 123. aliique appellant** Βοττιαιΐδα. **MAI. Id hic scribendum erit** Βοτιαιίδα. **Et apud Strabonem l. VI. p. 427. B. librorum scriptura** Βουγείους **in** Βοττιαίους **mutata est. Licebit tamen etiam de** Βοττηίδα **cogitari.**

4. 9. ὑπ' ἠῷ] **De variis vocabuli** ἠώς **significationibus lege, si placet, scholia a me edita ad odysseam II. 1. V. 1. VIII. 1. MAI.**

4. 10. πόληος] **Agitur de urbis Aegarum aedificatione vel incremento, quam regiam fuisse sedem Macedonum ait etiam noster Diodorus T. II. p. 563. (Eadem urbs Edessa antiquius, Pella serius dicta fuit.) Iam vero cum hoc oraculo perbelle consentit Iustinus VII. 1; nisi quod ipse Carano tribuit quae Diodorus Perdiccae:** *Caranus cum magna multitudine Graecorum sedes in Macedonia responso oraculi iussus quaerere, quum in Emathiam venisset, urbem Edessam gregem caprarum sequutus occupavit: revocatusque in memoriam oraculi. quo*

Ὅτι οἱ Ἠλεῖοι τῶν κοινῶν πολέμων οὐ μετεῖχον· καὶ γὰρ ὅτε Ξέρξης ταῖς τοσαύταις μυριάσιν ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἀφείθησαν ὑπὸ τῶν συμμάχων τῆς στρατείας, προσταξάντων τῶν ἡγεμόνων πλεῖον αὐτοὺς ποιήσειν, ἐὰν ἐπιμελῶνται τῆς τῶν θεῶν τιμῆς.

V. καὶ μὴ συγχωρηθείσης μήτε λαθραίας συμπλοκῆς πρὸς ἄνδρα· μηδένα γὰρ οὕτω παραφρονήσειν ὥςτε ἐφημέρου χάριν ἡδονῆς τὰ μακαριζόμενα τοῦ βίου παντὸς ἀντικαταλλάξασθαι.

Ὅτι ὀρνιθευομένων Ῥέμου καὶ Ῥωμύλου περὶ οἰκισμοῦ πόλεως, καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν μερῶν διοσημείαν γενέσθαι, φασὶ καταπλαγέντα τὸν Ῥέμον ἐπιφθεγξάμενον εἰπεῖν τῷ ἀδελφῷ ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ πόλει πολλάκις ἐπαριστεροῖς βουλεύμασιν ἐπιδέξιος ἀκολουθήσει τύχη· προπετῶς γὰρ αὐτοῦ τὸν ἄγγελον ἀποστείλαντος καὶ τὸ καθ᾽

5. 1. κοινῶν] καινῶν ed. Rom. Post πλεῖον deesse videtur γάρ.

5. 7. οὕτω] οὕτως ed. Rom.

5. 11. καὶ — γενέσθαι] haec manca esse tum structura ostendit tum res quemadmodum ab Dionysio aliisque narratur.

5. 13. s. ἐπαριστεροῖς — τύχη] ἐπ᾽ ἀριστεροῖς — δίκη ed. Rom.

iussus erat „ducibus capris imperium quaerere“ regni sedem statuit: religioseque postea observavit, quocumque agmen moveret, ante signa easdem capras habere, coeptorum duces habiturus quas regni habuerat auctores. Urbem Edessam, ob memoriam muneris, Aegeas; populum Aegeadas vocavit. Hinc non sine causa in oraculo epithetum *aegidem tenens* Iovi apponitur. Arcem autem Aegarum seu Pellae munitissimam describit Livius XLIV. 46. MAI.

5. 1. ὅτι — μετεῖχον] Rem hanc aliis verbis habes apud Diodorum in fragmentis editis p. 547. Item apud Polybium IV. 73. 74. MAI. Venerunt tamen Plataeas, sed ἐπ᾽ ἐξεργασμένοισι Herodot. IX. 77.

5. 6. συμπλοκῆς πρὸς ἄνδρα] Sine dubio sermo est de vestali Rhea Silvia, matre Romuli. Eclogarius autem haud laudabili consilio sententiam tantummodo, quae sibi arridebat, hiantem licet, conservavit; cuiusmodi alia exempla infra occurrent complura; praetereaque in fragmentis Diodori iamdiu editis, et in illis Dionysii halicarnassei a me Mediolani nuperius vulgatis: ita ut unum plane atque idem cognoscatur fuisse institutum eclogariorum, a quibus Porphyrogenitus veteres historicos delibari iussit. Iamvero fragmentum hoc sine dubio pertinet ad septimum Diodori librum, quoniam ex Eusebio chron. l. 46, cognoscimus Diodorum res regum latinorum et Romae initia eo in libro narravisse. Ergo etiam superiores partes e septimo sunt, quandoquidem in sexto res adhuc ante Troiam captam fuisse comprehensas, testis est ipse Diodorus in prohoemio operis cap. IV. Quare et Wesselingius T. II. p. 546, res sexti libri discernere debuisset ab illis septimi, quae mox ibi consequuntur, ne incauti forte lectores ad sextum librum cunctas referrent. MAI.

5. 14. ἐπιδέξιος — δίκη] Si aves a dextra advolavissent, augurium fuisse adversum apud Romanos, compertum est. Porro ad Remi sententiam quod adtinet, parem de Athenis narrat Aristophanes nub. 587 sqq.

αὐτὸν μέρος ὅλως ἡμαρτηκότος ὑπὸ ταὐτομάτου διορθώσασθαι τὴν ἄγνοιαν.

VI. Ὅτι ὁ Ῥωμύλος κτίζων τὴν Ῥώμην τάφρον περιέβαλε τῷ Παλατίῳ κατὰ σπουδήν, μή τινες τῶν περιοίκων ἐπιβάλωνται κωλύειν αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν. ὁ δὲ Ῥέμος βαρέως φέρων ἐπὶ τῷ διεσφάλθαι τῶν πρωτείων, φθονῶν δὲ τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀδελφοῦ, προσιὼν τοῖς ἐργαζομένοις ἐβλασφήμει· ἀπεφήνατο γὰρ στενὴν εἶναι τὴν τάφρον, καὶ ἐπισφαλῆ ἔσεσθαι τὴν πόλιν τῶν πολεμίων ῥᾳδίως αὐτὴν ὑπερβαινόντων. ὁ δὲ Ῥωμύλος ὀργισάμενος ἔφη Παραγγελῶ πᾶσι τοῖς πολίταις ἀμύνασθαι τὸν ὑπερβαίνειν ἐπιχειροῦντα. πάλιν ὁ Ῥέμος τοῖς ἐργαζομένοις ὀνειδίζων ἔφη στενὴν κατασκευάζειν τὴν τάφρον· εὐχερῶς γὰρ ὑπερβήσεσθαι τοὺς πολεμίους· καὶ γὰρ αὐτὸς ῥᾳδίως τοῦτο πράξει· καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ὑπερήλατο. ἦν δέ τις Κέλερος, εἷς τῶν ἐργαζομένων, ὃς ὑπολαβὼν Ἐγὼ δέ φησιν ἀμυνοῦμαι τὸν ὑπερπηδῶντα κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως, καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ἀνέτεινε τὸ σκαφεῖον καὶ πατάξας τὴν κεφαλὴν ἀπέκτεινε τὸν Ῥέμον.

VII. Ὅτι τῶν κυνῶν ὠρυομένων καὶ τῶν Μεσση- 6
νίων ἀπελπιζόντων προσελθών τις τῶν πρεσβυτέρων παρεκάλει τὰ πλήθη μὴ προσέχειν τοῖς μάντεσι σχεδιάζουσι· καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἰδίων βίων αὐτοὺς πλείστοις ἁμαρτήμασι περιπίπτειν, ὡς μὴ δυναμένους προϊδέσθαι τὸ μέλλον, καὶ νῦν ὑπὲρ ὧν εἰκὸς μόνους τοὺς θεοὺς γινώσκειν ἀδύνατον ἀνθρώπους ὄντας ἐπίστασθαι. παρεκελεύετο οὖν πέμπειν ἐς Δελφούς. ἡ δὲ Πυθία ἀνεῖλεν

6. 1. αὐτὸν] αὐτὸν ed. Rom.
6. 1. διορθώσασθαι] immo διωρθῶσθαι.
6. 3. Ῥωμύλος] Ῥώμυλος ed. Rom. et hic et 10.
6. 10. ὀργισάμενος] an ὠργισμένος?
6. 22. παρεκάλει] incipit codicis p. 325.
6. 24. αὐτοὺς] αὐτοῖς ed. Rom.
6. 27. ἀδύνατον] fortasse ἀδυνατεῖν.

6, 2. Vix dubito quin haec postrema sententia cohaereat cum priore; quamquam in hac eclogarum farragine diversa saepe copulantur fragmenta sine ulla scripturae distinctione. Nuncium Dionysius halic. I. 86. a Romulo ad Remum, non vice versa, missum dicit; et aliter rem narrat; alios videlicet historiae fontes secutus. MAI. Verba προπετῶς — ἄγνοιαν Remi et ipsa sunt: itaque αὐτοῦ ἀποστείλαντος ad Romulum pertinet, neque de nuncio quicquam ab Dionysio dissentit Diodorus.

6. 22. Triste hoc canum ululantium apud Messenios augurium narrat etiam Pausanias Messen. seu lib. IV. 13. et 21. Idem prodigium sub Caesaris necem accidisse superstitiose observat Virgilius G. I. 470. MAI.

οὕτως. Ἐκ τοῦ Αἰπυτιδῶν γένους θῦσαι κόρην τὴν τυχοῦσαν· ἐὰν δὲ ἡ λαχοῦσα ἀδυνατῇ καθοσιωθῆναι, θῦσαι τότε παρθένον τὴν τοῦ διδόντος ἑκουσίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους· καὶ ταῦτα πράξαντες ἕξετε νίκην τοῦ πόλεμου καὶ κράτος. — Οὐδεμιᾶς γὰρ τιμῆς μέγεθος ἰσόῤῥοπον ἐφαίνετο τοῖς γονεῦσι πρὸς τὴν τῶν τέκνων σωτηρίαν, ἀλλ' ἅμα μὲν ὁ τῆς συγγενείας ἔλεος ἑκάστῳ ὑπεδύετο πρὸ ὀφθαλμῶν λαμβάνοντι τὴν σφαγήν, ἅμα δὲ ἐνετρέπετο προδότης γενέσθαι τέκνου πρὸς ὁμολογούμενον ὄλεθρον.

VIII. προέπιπτεν εἰς ἀνάξια τῆς περὶ αὐτὸν δόξης ἁμαρτήματα· δεινὸς γὰρ ὁ ἔρως σφῆλαι τοὺς νέους, καὶ μάλιστα τοὺς μεγαλοφρονοῦντας ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ. διὸ καὶ παρεισήγαγον οἱ παλαιοὶ τῶν μυθογράφων τὸν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνίκητον Ἡρακλέα ὑπὸ τῆς τούτου δυνάμεως νικώμενον.

7 καὶ ταῖς προθυμίαις ἐπεῤῥώσθησαν· τοὺς γὰρ ἐκ παίδων ἀνδρείαν καὶ καρτερίαν ἀσκοῦντας, κἂν ἡ τύχη που ταπεινώσῃ, βραχὺς λόγος ἐφ' ὃ δεῖ παρίστησιν. οὐ

7. 1. Αἰπυτιδῶν] Αἰπυτίδων ed. Rom.
7. 2. ἀδυνατῇ] ἀδυνατεῖ ed. Rom.
7. 2. θῦσαι τότε] θύσαιτό τε ed. Rom.
7. 4. αὐτοῦ] αὔτου ed. Rom.
7. 5. μέγεθος] Cod. μεγέθεσιν. MAI.
7. 6. γονεῦσι] γονεῦσιν ed. Rom.

7. 1. Αἰπυτίδων] Aepyti Messeniorum regis posteritas dicti Aepytidae. Pausan. IV. 3. MAI.

7. 5. Modo ligata modo soluta oratione locutam Pythiam tradit Plutarchus de Pyth. or. T. VII. p. 590. Ceteroquin oraculum hoc iambicis versiculis extat apud Pausaniam IV. 9; hexametris apud Eusebium praep. V. 27. Prior ille diram quoque narrat puellae caedem a parente peractam. MAI.

7. 14. Difficile est divinare de quonam homine loquatur heic Diodorus; namque eclogarius morali tantum sententiae intentus, peccantis viri nomen reticuit. Ceterum veniebat in mentem ille iuvenis qui apud Pausaniam IV. 9. falso dixit se vitiavisse Aristodemi filiam. Aliter, quam Pausanias, narrationem fortasse scripserat Diodorus, et pro mendacio rem veram posuerat. Vel fortasse intelligitur ille qui Hippomenis Atheniensium archontis filiae stuprum intulit apud eundem Diodorum in excerptis editis p. 550. Reapse messenii belli finis, quem modo Diodorus scripsit, incidit in quartum Hippomenis archontis annum, uti diserte adnotat Pausanias IV. 13. Quare tempora utriusque rei congruunt. Denique cogitabam etiam de Gorgo messenio. MAI.

7. 18. Videtur sermo esse de Lacedaemoniis, qui ob clades a Messeniis acceptas, interdum animis concidebant. Diodor. mox; Pausan. IV. 12. MAI.

μὴν οὐδὲ οἱ Μεσσήνιοι τούτων ἀπελείποντο ταῖς προθυμίαις, ἀλλὰ ταῖς σφῶν ἀρεταῖς πιστεύσαντες

῞Οτι οἱ Λακεδαιμόνιοι καταπονούμενοι ὑπὸ Μεσσηνίων ἔπεμψαν εἰς Δελφούς. ἡ δὲ ἔχρησεν

οὔ σε μάχης μόνον ἔργ᾽ ἐφέπειν χερὶ Φοῖβος ἀνώγει,
ἀλλ᾽ ἀπάτῃ μὲν ἔχει γαῖαν Μεσσηνίδα λαός,
ταῖς δ᾽ αὐταῖς τέχναισιν ἁλώσεται αἷςπερ ὑπῆρξεν.

ἔστι δὲ τὸ νοούμενον μὴ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βίας ἔργοις ἀλλὰ καὶ ταῖς ἐκ δόλου

IX. ῞Οτι κατὰ τὴν ἀξίαν οὐδὲ θελήσαντες δυνάμεθα τιμῆσαι τὸ δαιμόνιον· ὥςτε εἰ μὴ κατὰ δύναμιν βουληθείημεν εὐχαριστεῖν, τίνας ἂν ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος βίου λαμβάνοιμεν εἰς τούτους ἐξαμαρτάνοντες οὓς ἀδικοῦντας οὐκ ἂν εἴη δυνατὸν οὔτε λαθεῖν οὔτε διαφυγεῖν; τὸ μὲν γὰρ ὅλον παρ᾽ οἷς ἀθάνατον εἶναι συμβαίνει καὶ τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν κόλασιν, φανερὸν ὡς ἐν τούτοις παρασκευάζειν προςήκει τὴν μὲν ὀργὴν ἀγένητον, τὴν δὲ εὔνοιαν αἰώνιον. — Τηλικαύτην γὰρ ἔχει παραλλαγὴν ὁ τῶν ἀσεβῶν βίος πρὸς τὸν τῶν εὐσεβῶν ὥςτε προς- 8
δοκᾶν ἑκατέρους αὐτοῖς βεβαιώσειν τὸ θεῖον τοῖς μὲν τὰς ἰδίας εὐχάς, τοῖς δὲ τὰς παρὰ τῶν ἐχθρῶν εὐχάς. — Τὸ δὲ ὅλον εἰ τοῖς μὲν ἐχθροῖς ὅταν πρὸς τοὺς βωμοὺς καταφύγωσι βοηθοῦμεν, τοῖς δὲ πολεμίοις διὰ τῶν ὅρκων πίστεις δίδομεν μηδὲν ἀδικήσειν, ποίαν χρὴ πρὸς

8. 1. ἀπελείποντο] ἀπελίποντο ed. Rom.
8. 5. οὔ τε] Pausan. et Euseb. οὔ σε. MAI. Id dedi.
8. 5. ἀνώγει] Pausan. et Euseb. ἄνωγεν. MAI.
8. 6. ἀπάτης] Pausan. et Euseb. ἀπάτῃ. MAI. Hoc dedi.
8. 6. γαῖαν] Pausan. λεῖαν. MAI. Nunc ibi recte γαῖαν scriptum.
8. 6. λαός] Euseb. ἄλλος. MAI.
8. 7. τέχνεσσιν] Pausan. τέχναισιν, Euseb. τέχναις τις. MAI.
8. 7. ὥσπερ] Pausan. et Euseb. αἷσπερ. MAI. Hoc praetuli.
8. 17. παρασκευάζειν προςήκει] παρασκευάζει προσήκειν ed. Rom.
8. 17. τὴν δὲ] incipit codicis p. 326., qui mox 24. ὅρκων.

8. 2. πιστεύσαντες] **Sic abrumpitur in cod. oratio. MAI.**

8. 4. Extat sequens oraculum apud Pausaniam IV. 12, et apud Eusebium praep. V. 27. MAI.

8. 6. Astum, quo Cresphontes heraclides Aepyti pater regionem messeniam olim obtinuit legesis apud Apollodorum bibl. II. 7, et apud Pausaniam IV. 3. Messeniam heroicis temporibus fuisse partem Laconiae, tum sub Heraclidis segregatam, tradit scholiastes a me editus ad odyss. XXI. 13. MAI.

8. 9. δόλου] Desideratur in codice verbum. Lacedaemoniorum porro dolos debellandis Messeniis adhibitos habes apud eundem Pausaniam IV. 12. MAI.

αὐτοὺς ποιεῖσθαι τοὺς θεοὺς σπουδήν, οἳ οὐ μόνον τοὺς εὐσεβεῖς ἐν τῷ ζῆν εὖ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατον, εἰ δὲ καὶ ταῖς τελεταῖς δεῖ ἀγωγὴν μετ' εὐφημίας ἡδείας εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα παρασκευάζουσιν; διὸ καὶ προσήκειν μηδὲν οὕτω τῶν ἐν τῷ βίῳ σπουδάζειν ὡς περὶ τὴν τῶν θεῶν τιμήν.

Ὅτι ἀνδρείαν καὶ δικαιοσύνην καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἀνθρώπων τὰ λοιπὰ τῶν ζῴων εὑρῆσθαι συμβέβηκε, τὴν δὲ εὐσέβειαν τοσούτῳ τῶν ἄλλων ἀρετῶν προέχειν ὅσον καὶ τοὺς θεοὺς τῶν θνητῶν ἐν πᾶσι πρωτεύειν.

Ὅτι ζηλωτῆς οὔσης τοῖς ἰδίοις πολὺ μᾶλλον οἰκείαν εἶναι ταῖς πόλεσι· τῆς γὰρ ἀθανασίας ἐγγύτερον οὖσαι προσῳκειωμένην τοῖς θεοῖς τὴν φύσιν ἔχουσι, καὶ πολὺν χρόνον διαμένουσαι προσδοκῶσι τὴν ὀφειλομένην ἀμοιβήν, τῆς μὲν εὐσεβείας τὴν ἡγεμονίαν, τῆς δὲ εἰς τὸ θεῖον ὀλιγωρίας τὴν τιμωρίαν.

X. Ὅτι Μύσκελλός τις Ἀχαιὸς ὢν τὸ γένος ἐκ Κρήτης κατήντησεν εἰς Δελφοὺς καὶ τὸν θεὸν ἐπηρώτησε περὶ τέκνων γενέσεως· ἡ δὲ Πυθία ἀνεῖλεν οὕτως,

Μύσκελλε βραχύνωτε, φιλεῖ σ' ἑκάεργος Ἀπόλλων,
καὶ γενεὰν δώσει· τὸ δὲ πρότερόν σε κελεύει
οἰκῆσαι δὲ Κρότωνα μέγαν καλαῖς ἐν ἀρούραις.

9. 2. εὖ ποιοῦσιν] εὐποιοῦσιν ed. Rom.
9. 3. εἰ δὲ καὶ ταῖς τελεταῖς δεῖ ἀγωγὴν] Corruptam hanc codicis scripturam ita mutavit Maius, οἳ δὲ καὶ ταῖς τελεταῖς διαγωγὴν, quod non potuit scribere Diodorus.
9. 5. οὕτω] οὕτως ed. Rom. Mox malim ὥσπερ τὴν.
9. 8. συμβέβηκε] συμβέβηκεν ed. Rom.
9. 12. post οὔσης editor Rom. addidit εὐσεβείας, quo non opus.
9. 12. ἰδίοις] immo ἰδιώταις.
9. 13. ταῖς πόλεσι] τοῖς πόλεσιν ed. Rom.
9. 21. βραχύνωτε φιλεῖ σ'] καλὰν, ὥς τε φιλεῖς ed. Rom.
9. 22. δώσει· τὸ δὲ πρότερόν σε] an δώσει παίδων· πρότερον δὲ?
9. 23. οἰκῆσαι] οἰκίσαι ed. Rom. Tum δὲ in σε mutandum erit, si antea σε in δὲ.

9. 3. Ergo Diodorus praeclare sentiebat de immortalitate animorum. Confer eundem lib. XVIII. 1. Nec levia sunt eius dogmatis argumenta, quae antiquitates quoque aegyptiae nuper apud nos declaratae suppeditant. MAI.
9. 11. Religionem unius inter animantes hominis esse propriam, recta observatio est Platonis Protag. ed. Steph. T. I. p. 322, ceu Ciceronis nat. D. II. 56. MAI.
9. 17. Egregie congruit huic loco insignis Ciceronis sententia de rep. III. 23, qua docet poenam maximam et incomparabilem impiae civitatis esse eiusdem interitum. MAI.

τοῦ δὲ Κρότωνα ἀγνοοῦντος εἰπεῖν πάλιν τὴν Πυθίαν 9

αὐτός σοι φράζει ἑκατηβόλος· ἀλλὰ συνίει.
οὗτος μὲν Τάφιός τοι ἀνήροτος, ἥδε δὲ Χαλκίς,
ἥδε δὲ Κουρήτων ἡ ἱερὰ χθών,
αἵδε δ' Ἐχινάδες εἰσί· πολὺς δ' ἐπ' ἀριστερὰ πόντος.
οὕτω δ' οὐκ ἄν φημι Λακινίου ἄκρου ἁμαρτεῖν
οὐδ' ἱερᾶς Κρεμίσης οὐδ' Αἰσάρου ποταμοῖο.

Ὅτι τοῦ χρησμοῦ προστάσσοντος Κρότωνα κτίζειν ὁ Μύσκελλος τὴν περὶ τὴν Σύβαριν χώραν θαυμάσας ἐβούλετο κτίσαι, καὶ ἐξέπεσε χρησμὸς αὐτῷ οὗτος,

Μύσκελλε βραχύνωτε, παρὲκ θεὸν ἄλλα ματεύων
κλαύματα μαστεύεις· δῶρον δ' ὃ διδῷ θεὸς αἴνει.

XI. Ὅτι φασί τινα τῶν Συβαριτῶν ἐμπόρων ἀκούσαντα παρά τινος ὅτι θεασάμενος τοὺς ἐργάτας εἰληφὼς εἴη [τὰ] πράγματα παρακαλέσαι τὸν εἰπόντα μὴ θαυμάσαι· καὶ γὰρ ἀκούσαντα τὸ γεγονὸς πεπονηκέναι τὴν πλευράν. ἕτερον δὲ λέγεται παραβαλόντα εἰς Σπάρτην εἰπεῖν ὅτι πρότερον μὲν θαυμάζοι τὴν τῶν Σπαρτια-

10. 1. τοῦ δὲ Κρότωνα ἀγνοοῦντος] Cod. τὸν δὲ Κρότωνα ἀγνοοῦντα. MAI.
10. 2. συνίει] σύ γ' οἴει ed. Rom.
10. 3. οὗτος] οὕτως ed. Rom.
10. 4. Versus sesquipede defectus. Mox εἰσίν ed. Rom.
10. 6. οὕτω δ'] οὕτως δ' ed. Rom. Verum videtur οὕτω σ'.
10. 7. Κρεμίσης] immo Κριμίσης.
10. 11. παρ' ἐκ θεὸν ἄλλα] Strabo in Siebenkesii editione πάρεκ σέθεν ἄλλο. In codice dividitur παρ' ab ἐκ, appositis apocope et spiritu. Nunc vero cognoscimus, Casaubonum recte emendavisse θεὸν in Strabone. MAI.
10. 12. Strabo κλάσματα θηρεύεις, δῶρον ὅ τι δῷ τις ἐπαίνει. MAI. Malim ὃ διδοῖ.
10. 13. φασί] φασίν ed. Rom.
10. 13. Συβαριτῶν ἐμπόρων] ἐμπόρων Συβαριτῶν ed. Rom.
10. 14. παρὰ] incipit codicis p. 207.
10. 15. τὰ] dele.

10. 4. Taphius insula vulgo adscribitur Echinadibus. Chalcidem intellige aetolicam, Curetas vero Acarnaniae; de quibus locis consule geographos. Est enim hoc rectum fere iter venientibus ex oraculo delphico in Italiam. Iam quod versus heic deficit, nemo magnopere miretur. Iamdiu enim docuit nos Plutarchus de Pyth. orac. ed. Reisk. T. VII. p. 558. seqq. viles fuisse oraculorum versiculos, et saepe absque iusto metro interdumque mutilos, et pravis vocabulis interstinctos et omnino, Apolline indignos. MAI.
10. 7. Fines describuntur intra quos Croto sita fuit. MAI.
10. 10. Extat sequens oraculum apud Strabonem VI. cap. I. 12. cum lectionis varietate. MAI.

τῶν ἀνδρείαν, τότε δὲ θεασάμενον εὐτελῶς καὶ μετὰ πολλῆς κακοπαθείας βιοῦντας εἰπεῖν ὅτι τῶν ἐσχάτων οὐδὲν διαφέρουσι· καὶ γὰρ ἐν Συβαρίταις τὸν ἀνδρειότατον μᾶλλον ἑλέσθαι ἂν τρὶς ἀποθανεῖν ἢ τοιοῦτον βίον ζῶντα καρτερεῖν. μάλιστα δὲ παρ' αὐτοῖς περιουσιάσαι λέγεται τρυφῇ τὸν ὀνομαζόμενον Μινδυρίδην.

Ὅτι Μιλησίων τρυφώντων φασὶ πρὸς αὐτοὺς ἀποδημήσαντά τινα τῶν Συβαριτῶν ἐπειδὴ πάλιν πρὸς τὴν πατρίδα παρεγενήθη, τά τε ἄλλα τοῖς πολίταις ἐξηγεῖσθαι καὶ δὴ φάσκειν κατὰ τὴν ἀποδημίαν πόλιν ἐλευθέραν ἑωρακέναι τὴν τῶν Μιλησίων.

XII. *Ὅτι συνταξαμένων τῶν ἐπευνακτῶν τῷ Φαλάνθῳ τότε ἥκειν πρὸς τὴν στάσιν κατὰ τὴν ἀγορὰν ὅταν αὐτὸς ἐπὶ τὸ μέτωπον ἐφελκύσῃ τὴν κυνῆν μετὰ τῶν ὅπλων· ἐμήνυσε δέ τις τὸ μέλλον γίνεσθαι τοῖς ἐφόροις. τῶν δὲ πλείστων οἰομένων δεῖν ἀποκτεῖναι τὸν Φάλανθον Ἀγαθιάδας ἐραστὴς αὐτοῦ γεγονὼς εἶπεν ὡς τοῦτο πράξαντες εἰς μεγίστην στάσιν ἐμβαλοῦσι τὴν Σπάρτην, ἐν ᾗ κρατήσαντες ἀλυσιτελῆ ποιήσονται νίκην, καὶ σφα-*

11. 1. *εὐτελῶς*] *εὐτελοῖ* ed. Rom., unde editor post *καὶ* inseruit *ὁρῶν*.
11. 2. *εἰπεῖν*] *εἶπεν* ed. Rom. et mox *διαφέρουσιν*.
11. 3. *τὸν*] abest ab ed. Rom.
11. 3. *καὶ*] *κἂν* ed. Rom.
11. 6. *Μινδυρίδην*] *Δυρίδην* ed. Rom.
11. 7. *αὐτοὺς*] *αὐτὸν* ed. Rom.
11. 13. *κατὰ*] Cod. *καὶ*. Suspicabar autem transferenda esse verba *μετὰ τῶν ὅπλων* post *ἀγορὰν*, atque interpretandum *procedere in forum cum armis seditiose*, *quum Phalanthus galerum in frontem adduxisset*. MAI.
11. 14. *κυνῆν*] *κυνὴν* ed. Rom. hic et 12. 2.
11. 15. *ἐμήνυσε*] *ἐμήνισε* ed. Rom.
11. 15. *δέ*] fortasse verius est *δή*.

11. 6. *Δυρίδην*] De huius hominis luxuria loquitur Diodorus in excerptis editis p. 550; atque ut ibidem observatur in adnotationibus a Valesio, Herodotus VI. 127; Aelianus var. hist. IX. 24.; Athenaeus VI. 105. Porro Diodorus scribit *Μινδυρίδην*; reliqui *Σμινδυρίδην*. A codice igitur vaticano videtur excidisse *μιν*. MAI.

11. 7. A Sybaritis praecipuo amore dilectos Ionas propter luxus similitudinem, tradit idem Diodorus in excerptis p. 549. Quaenam porro libertas heic intelligatur, satis declarat Plato de corruptissima civitate loquens apud Ciceronem de rep. I. 42. *absit omnis pudor, ut plane liberi sint* etc. MAI.

11. 12. Epeunactae servi erant hilotae in locum stratumque dominorum bello messenio extinctorum a Lacedaemoniis substituti. Legesis Athenaeum VI. 101. MAI.

11. 13. Legitur haec historia etiam apud Strabonem VI. cap. III. 2. seqq. non sine varietatibus. MAI.

λέντες ἄρδην ἀπολέσουσι τὴν πατρίδα. συνεβούλευσεν οὖν τὸν κήρυκα ἀναγορεῦσαι τὴν κυνῆν ἐᾶν ὡς ἔχει Φάλανθος. οὗ γενομένου τοὺς μὲν παρθενίας ἀποστήσασθαι τῆς ἐπιβολῆς καὶ πρὸς διάλυσιν ὁρμῆσαι.

Οἱ δὲ ἐπευνακταὶ θεωροὺς πέμψαντες εἰς Δελφοὺς ἐπηρώτων εἰ δίδωσιν αὐτοῖς τὴν Σικυωνίαν. ἡ δ' ἔφη

καλόν τοι τὸ μεταξὺ Κορίνθου καὶ Σικυῶνος·
ἀλλ' οὐκ οἰκήσεις οὐδ' εἰ παγχάλκεος εἴης.
Σατύριον φράζου καὶ Τάραντος ἀγλαὸν ὕδωρ
καὶ λιμένα σκαιὸν καὶ ὅπου τράγος ἀγλαὸν οἶδμα 11
ἀμφαγαπᾷ τ' ἀκρόπολιν γενείου,
ἔνθα Τάραντα ποιοῦ ἐπὶ Σατύριον βεβαῶτα.

ἀκούσαντες δὲ ἠγνόουν. ἡ δὲ φανερώτερον ἔφη

Σατύριόν τοι ἔδωκα Τάραντά τε πίονα δῆμον
οἰκῆσαι καὶ πῆματ' Ἰαπύγεσσι γενέσθαι.

12. 8. οἰκήσεις, οὐδ'] οἰκίσεις οὐκ ed. Rom.

12. 9. καὶ Τάραντος] fortasse fuerat τὸ Τάραντός τ'.

12. 11. ἄμφαγαπᾶτ' ἀκρόπολιν] Ita cod. Recole dicta p. 10. 4. MAI. Scripsi ἀμφαγαπᾷ τ'. Reliquorum quae esse debeat sententia ostendit Dionysius Hal. p. ed. Maii Romanae 501. s., Mediolanensis 102. s.: ὅτε Λακεδαιμόνιοι Μεσσήνην ἐπολέμουν καὶ ἔρημος ἀνδρῶν ἡ πόλις ἦν, δεομέναις ταῖς γυναιξὶ καὶ μάλιστα ταῖς ἐν ἀκμῇ παρθένοις μὴ περιιδεῖν τὰς μὲν ἀγάμους τὰς δὲ ἀτέκνους γινομένας, ἐπέμποντό τινες ἀεὶ νέοι παραλλὰξ ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τῆς μίξεως τῶν γυναικῶν ἕνεκα, καὶ συνῄεσαν αἷς ἐπιτύχοιεν. ἐκ τούτων γίνονται τῶν ἀδιακρίτων ἐπιμιξιῶν παῖδες οὓς ἀνδρωθέντας οἱ Λακεδαιμόνιοι προεπηλάκιζον τά τε ἄλλα καὶ παρθενίας προσηγόρευον. στάσεως δὲ γενομένης ἡττηθέντες οἱ παρθενίαι ἀναχωροῦσιν ἑκόντες ἐκ τῆς πόλεως, καὶ πέμψαντες εἰς Δελφοὺς χρησμὸν ἔλαβον πλεῖν εἰς Ἰταλίαν, ἐξευρόντας δὲ χωρίον τῆς Ἰαπυγίας Σατύριον καὶ ποταμὸν Τάραντα, ἔνθα ἴδωσι τράγον τῇ θαλάττῃ τέγγοντα τὸ γένειον, ἐκεῖ τοὺς βίους ἱδρύσασθαι. πλεύσαντες δὲ τὸν ποταμὸν ἐξεῦρον καὶ κατά τινος ἐρινεοῦ πλησίον τῆς θαλάττης πεφυκότος ἄμπελον ἐθεάσαντο κατακεχυμένην, ἐξ ἧς τῶν ἐπιτράγων τις καθειμένος ἥπτετο τῆς θαλάττης. τοῦτον ὑπολαβόντες εἶναι τὸν τράγον ὃν προεῖπεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὄψεσθαι τέγγοντα τὸ γένειον τῇ θαλάττῃ, αὐτοῦ μένοντες ἐπολέμουν Ἰάπυγας καὶ ἱδρύονται τὴν ἐπώνυμον τοῦ ποταμοῦ Τάραντος πόλιν. Itaque τ' fortasse de τέγγων relictum est.

12. 12. ἔνθα Τάραντα praecedenti versui addit ed. Rom.

12. 13. φανερώτερον] φανερότερον ed. Rom.

12. 14. Τάραντά] καὶ Τάραντά ed. Rom.: correctum ex Strabone, qui et δῶκα.

12. 15. Ἰαπύγεσσι] Cod. ἀδησιγησι. MAI. Ἰαπυγέεσσι citat Mazochius ad tab. Heracl. p. 89., nescio an metro consulturus, quomodo debuerat Ἰαπυγίοισι.

12. 3. παρθενίας] **Quippe etiam Partheniae conspiraverant cum Epeunactis. Strabo ibid. MAI.**

12. 12. Signis quibusdam sedem condendae urbis invenire iussum Phalanthum ait etiam Plutarchus de Pyth. or. p. 606. MAI.

12. 15. Hi duo versus extant etiam apud Strabonem VI. 3. MAI.

XIII. Ὅτι Ἀντίφημος καὶ Ἔντιμος οἱ Γέλαν κτίσαντες ἠρώτησαν τὴν Πυθίαν, καὶ ἔχρησε ταῦτα,

Ἔντιμε καὶ Κράτωνος ἀγακλέος υἱὲ δαΐφρον,
ἐλθόντες Σικελὴν χθόνα ναίετον ἄμφω,
δειμάμενοι πτολίεθρον ὁμοῦ Κρητῶν Ῥοδίων τε
πὰρ προχοὰς ποταμοῖο Γέλα συνομώνυμον ἁγνόν.

Ὅτι οἱ ἐκ τῆς δεκάτης ἀνατεθέντες Χαλκιδεῖς ἦλθον χρησόμενοι περὶ ἀποικίας, καὶ ἀνεῖλε

Ἀψιδίη ποταμὸν ἱερωτάτην εἰς ἅλα πίπτειν,
ἔνθ' εἴσω βάλλοντι τὸν ἄρσενα θῆλυς ὀπυίει,
ἔνθα πόλιν οἴκιζε, διδοῖ δέ σε Αὔσονα χώραν.

12 οἱ δὲ κατὰ τὸν Ἀψίαν ποταμὸν εὑρόντες ἄμπελον περι-

13. 3. Ἔντιμος καὶ Κράτωνος] Cod. fortasse Ἔντιμος Κράτωνος. MAI. An Ἔντιμ' ἠδὲ Κράτωνος?
13. 3. δαΐφρον] δαΐφρων ed. Rom.
13. 4. Versus pede minor.
13. 5. πτολίεθρον] incipit codicis p. 208.
13. 6. συνομώνυμον] συνώνυμον ed. Rom.
13. 6. ἁγνόν] ἀγνόν ed. Rom.
13. 9. Ἀψιδίη] Ita Cod.; tum et alia menda in hoc oraculo sunt, in quibus corrigendis mihi aqua haerebat. MAI. Pendet emendatio ab restituto vero ignoti fluminis nomine: caetera sic possunt tentari, ποταμὸν vel ποταμῶν ἱερώτατον εἰς ἅλα πίπτειν, si suae orationi haec accommodavit scriptor, sin minus, ἱερώτατος — πίπτει.
13. 10. ὀπυίει] Cod. ὀπαρεῖ. MAI., qui reposuit ὀπάζει.
13. 11. διδοῖ] Ita cod. MAI. Pro σε scribendum erit τε vel τοι, si sanum est διδοῖ.

13. 1. Γέλαν κτίσαντες] Olympiade XXIII, ut certe est apud Eusebium ed. Mediol. De Antiphemo conditore Gelae Herodotus VII. 153, Athenaeus VII. 51, Pausanias VIII. 46, ut iamdiu observavit magnus Scaliger ad Euseb. an. MCCCXL. Et quidem Pindari scholiastes ab eodem citatus olymp. II. 16. appellat cum Antiphemo etiam Entimum. Tum Aristaenetus apud Steph. byz. voc. Γέλα, meminit oraculi, sed diversi ab hoc quod scribit Diodorus. Oraculum quoddam a scholiasta quoque praedicto memoratur. MAI.
13. 5. ὁμοῦ Κρητῶν Ῥοδίων τε] Quia Antiphemus rhodius, Entimus cres erat, teste praedicto Pindari scholiasta. MAI.
13. 11. Quominus heic de Rhegii aedificatione sermo fiat, non sinit me dubitare Strabo VI. cap. 1. 6. *κτίσμα δ' ἐστὶ τὸ Ῥήγιον Χαλκιδέων, οὓς κατὰ χρησμὸν δεκατευθέντας τῷ Ἀπόλλωνι δι' ἀφορίαν, ὕστερον ἐκ Δελφῶν ἀποικῆσαι δεῦρο φασί: Rhegium a Chalcidensibus conditum est, qui quum, decimatione oraculi iussu peracta, Apollini propter agrorum sterilitatem consecrati essent, eo deinde Delphis commigrasse feruntur.* Tum huic oraculo similia prorsus narrantur in Dionysii hal. fragmentis a me Mediolani editis XVII. 3, ubi aeque de Rhegii conditu verba fiunt; nam et ibi ἄῤῥεν ὑπὸ τῆς θηλείας ὠννισμένος, et ἐρινεὸς et ἄμπελος et πρόσφυσις. MAI. ὠπυισμένος apud Dionysium scribendum esse et ipse Maius intellexit ed. Romanae p. 502. et ante eum alii.

πεπλεγμένην ἐρινεῷ τὸ λεγόμενον ἀρσενόθηλυν ἔκτισαν πόλιν.

XIV. παραπορευόμενον μεγάλῃ τῇ φωνῇ λέγειν ἀντὶ θνητοῦ βίου δόξαν ἀθάνατον περιποιήσασθαι βούλεται τίς; ἐρεῖ πρῶτος ἐπιδίδωμι τὸν ἐμαυτοῦ βίον εἰς τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν.

Ὅτι τῶν εἰς ἀγρὸν πορευομένων τις ἐρωτήσας ἀπαντίον ἠρώτησε μή τι νεώτερον εἴη κατὰ τὴν πόλιν. καὶ ἐζημίωσαν αὐτὸν οἱ τὴν ἀρχὴν παρὰ Λοκροῖς ἔχοντες· τοσοῦτον ἦσαν περὶ τὸ δίκαιον ἠσχοληκότες.

Ὅτι Σικυωνίοις ἔχρησεν ἡ Πυθία ἑκατὸν ἔτη μαστιγονομηθήσεσθαι αὐτούς. ἐπερωτησάντων δὲ αὐτῶν τίς ὁ ταῦτα ποιήσων πάλιν ἀπεκρίθη ᾧ ἂν καταπλεύσαντες πρώτῳ γεγενημένον υἱὸν ἀκούσωσιν. ἐτύγχανε δὲ τοῖς θεωροῖς ἠκολουθηκὼς τῆς θυσίας ἕνεκα μάγειρος ὃς ἐκαλεῖτο Ἀνδρέας μισθοῦ τοῖς ἄρχουσι μαστιγοφορῶν ὑπηρέτει

Ὅτι οἱ Σπαρτιᾶται ὑπὸ Μεσσηνίων ἡττηθέντες εἰς Δελφοὺς πέμψαντες ἠρώτων περὶ πολέμου. ἔχρησε δὲ αὐτοῖς παρὰ Ἀθηναίων λαβεῖν ἡγεμόνα.

Ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι προτραπέντες ὑπὸ Τυρταίου οὕτω προθύμως εἶχον πρὸς παράταξιν ὥστε μέλλοντες παρατάττεσθαι τὰ ὀνόματα σφῶν αὐτῶν ἐγράψαντο εἰς σκυταλίδα καὶ ἐξῆψαν ἐκ τῆς χειρός, ἵνα τελευτῶντες μὴ ἀγνοῶνται ὑπὸ τῶν οἰκείων. οὕτω παρέστησαν ταῖς ψυχαῖς ἕτοιμοι πρὸς τὸ τῆς νίκης ἀποτυγχάνοντες, ἑτοίμως ἐπιτυγχάνοντες τὸν ἔντιμον θάνατον.

14. 4. βούλεται τίς] immo βούλεταί τις, et si modo caetera constaret integra esse, ἐπεὶ pro ἐρεῖ.

14. 7. ὅτι — ἐρωτήσας] *homini in agrum exeunti cum quidam occurrisset, rogavit* vertit Maius recte ad sententiam, quae nescio an tulerit τὸν πορευόμενον.

14. 19. ἔχρησε] ἤχρησεν ed. Rom.

14. 26. 27. Haec referunt sermonem excerptorum Hoeschelianorum.

14. 3. Locus acephalus, quem eclogarius posuit delectatus unica sententiae nobilitate. MAI.

14. 10. Locrensium iustitiam commemorat etiam Strabo VI. cap. I. 8, eosque primos ait scriptis legibus usos. MAI.

14. 11. μαστιγονομηθήσεσθαι] Notemus hoc verbum, ut puto, inauditum; etsi iamdiu extat nomen μαστιγονόμος. MAI.

14. 16. ὑπηρέτει] Abrumpitur sermo; quamobrem merito dolemus curiosae narrationis imperfectionem. MAI.

14. 20. Rem copiosius narrat Pausanias IV. 15, qui ait ab Atheniensibus, qui Spartanorum incrementis invidebant, missum ducem Tyrtaeum ludimagistrum et claudum. MAI.

12 XV. Ὅτι Ἀριστοτέλης ὁ καὶ Βάττος κτίσαι βουλόμενος Κυρήνην ἔλαβε χρησμὸν οὕτως,

Βάττ', ἐπὶ φωνὴν ἦλθες· ἄναξ δέ σε Φοῖβος Ἀπόλλων
εἰς Λιβύην πέμπει καλλιστέφανον Κυρήνης
εὐρείης ἄρχειν καὶ ἔχειν βασιληίδα τιμήν.
ἔνθα σε βάρβαροι ἄνδρες, ἐπὰν Λιβύης ἐπιβήῃς,
Βαττοφόροι ἐπιοῦσι· σὺ δ' εὐχόμενος ἠρανίοιο
Παλλάδι τ' ἐγρεμάχῃ γλαυκώπιδι καὶ Διὸς υἱῷ
Φοίβῳ ἀκερσεκόμῃ νίκην ὑποχείριον ἕξεις,
καὶ μάκαρος Λιβύης καλλιστεφάνου βασιλεύσεις
αὐτὸς καὶ γένος ἀμόν· ἄγει δέ σε Φοῖβος Ἀπόλλων.

Ὁ φθόνος καθαιρεῖ τοὺς ταῖς δόξαις πρωτεύοντας.

XVI. Ὅτι οἱ Λοκροὶ ἔπεμψαν εἰς Σπάρτην περὶ συμμαχίας δεόμενοι. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὸ μέγεθος τῆς Κροτωνιατῶν δυνάμεως ἀκούοντες ὥσπερ ἀφοσιούμενοι καὶ μόνως ἂν οὕτω σωθέντων Λοκρῶν ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς συμμάχους διδόναι τοὺς Τυνδαρίδας. οἱ δὲ πρέσβεις εἴτε προνοίᾳ θεοῦ εἴτε τὸ ῥηθὲν οἰωνισάμενοι προσεδέξαντο τὴν βοήθειαν παρ' αὐτῶν καὶ καλλιερήσαντες ἔστρωσαν τοῖς Διοσκούροις κλίνην ἐπὶ τῆς νηὸς καὶ ἀπέπλευσαν ἐπὶ τὴν πατρίδα.

14 ποταπὰς δὲ ψυχὰς ἕξειν τοὺς συνηκολουθηκότας πατέρας, ὅταν ὁρῶντες τοὺς ἑαυτῶν υἱοὺς ὑπὸ τῶν βαρ-

15. 4. εἰς] ἐς Herodotus et Tzetza.

15. 4. Λιβύην] Cod. Λυκίην. Error quidem κ pro β natus est a similitudine formarum maiorum, *K* et *B*, quibus olim exarabantur codices. Ita in dionysianis fragmentis scribebatur Φάκιος pro Φάβιος. MAI.

15. 6. ἐπιβήῃς] ἐπιβαίης ed. Rom.

15. 7. ἐπιοῦσι] ἐπίασι: si modo incorruptae sunt haec et praecedens vox.

15. 7. σὺ δ' εὐχόμενος] οὐδ' εὐχόμενον ed. Rom. Mox ἠρανίοιο fortasse fuit Κρονίωνι.

15. 8. ἐγρεμάχῃ] Cod. ἐγριμάχης. MAI., qui scripsit ἐγριμάχῳ.

15. 9. ὑποχείριον] Cod. ὑπερχείριον. MAI.

15. 10. λιστεφάνου] incipit codicis p. 345. Mox scribam ὑμόν.

15. 16. οὕτω] οὕτως ed. Rom.

15. 2. Rem ponit Eusebius in Olympiade V; tum rursus in olymp. XXXVII; pro diversa scilicet historicorum sententia. Idem Eusebius oraculum commemorat.

15. 3. Quippe Battus oraculum consuluerat de voce acquirenda; erat enim exigua voce praeditus et balbutiens, ut ait Herodotus IV. 155; Apollo autem regnum quoque in Libya fundandum illi vaticinatur. Battus Libybus *regem* sonabat. Pythia vero προληπτικῶς locuta est. At Tzetzes chil. VI. 345. Battum a vocis βατταρισμοῦ dictitatum ait. MAI.

15. 4. Huc usque extat oraculum apud Herodot IV. 155. Reliqua neque apud Herodotum occurrunt neque apud Tzetzem. MAI.

βάρων ἀῤῥήτῳ συμφορᾷ περιπίπτοντας μὴ δύνωνται βοηθεῖν, ἀλλὰ τὰς ἑαυτῶν πολιὰς σπαράσσοντες πρὸς κωφὴν ὀδύρωνται τύχην;

XVII. Ὅτι Κροῖσος ὁ Λυδῶν βασιλεὺς μεγάλας κεκτημένος δυνάμεις πολὺν ἐκ παρασκευῆς σεσωρευκὼς ἄργυρόν τε καὶ χρυσὸν μετεπέμπετο τῶν Ἑλλήνων τοὺς σοφωτάτους, καὶ συνδιατρίβων αὐτοῖς μετὰ πολλῶν δώρων ἐξέπεμψε καὶ αὐτὸς πρὸς ἀρετὴν ὠφέλητο πολλά. ποτὲ δὲ τούτων μεταπεμψάμενος καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὸν πλοῦτον ἐπιδειξάμενος ἠρώτησεν εἴ τις ἕτερος αὐτοῦ δοκεῖ μακαριώτερος εἶναι. ὁ δὲ Σόλων τῇ συνήθει τοῖς φιλοσόφοις χρησάμενος παῤῥησίᾳ ἔφη μηδένα τῶν ζώντων εἶναι μακάριον· τὸν γὰρ ἐπ' εὐδαιμονίᾳ πεφρονηματισμένον καὶ δοκοῦντα τὴν τύχην ἔχειν συνεργὸν μὴ γινώσκειν εἰ διαμενεῖ μετ' αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐσχάτης. σκοπεῖν οὖν ἔφησε δεῖν τὴν τοῦ βίου τελευτὴν καὶ τὸν διευτυχήσαντα τότε προσηκόντως λέγειν μακάριον. ὁ δὲ Κροῖσος ὕστερον γενόμενος αἰχμάλωτος ὑπὸ Κύρου καὶ μέλλων ἐπὶ μεγάλῃ πυρᾷ κατακαίεσθαι τῆς Σόλωνος ἀποφάσεως ἐμνημόνευσεν. διὸ καὶ τοῦ πυρὸς ἤδη περιφλέγοντος ἀνεβόα συνεχῶς τὸ τοῦ Σόλωνος ὄνομα. ὁ δὲ Κῦρος προσπέμψας τοὺς πυθομένους τίς ἡ συνεχής ἐστι τοῦ Σόλωνος ὀνομασία, μαθὼν τἀληθὲς μετέπεσε τοῖς λογισμοῖς καὶ νομίσας τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Σόλωνος ἀληθινὴν εἶναι τῆς μὲν ὑπερηφανείας ἐπανίστατο, τὴν δὲ πυρὰν κατασβέσας ἔσωσε τὸν Κροῖσον καὶ τὸ λοιπὸν ἕνα τῶν φίλων κατηρίθμησεν.

Ὅτι ὁ Σόλων ἡγεῖτο τοὺς μὲν πύκτας καὶ σταδιεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ἀθλητὰς μηδὲν ἀξιόλογον συμβάλλεσθαι 15

16. 5. σεσωρευκὼς] σεσωρηκὼς ed. Rom. Malim etiam καὶ πολὺν.
16. 8. ἐξέπεμψε] ἐξέπεμψεν ed. Rom.
16. 8. ὠφέλητο] Cod. ὠφέλοιτο. MAI. qui dedit ὠφέλετο typothetae opinor culpa.
16. 10. ἠρώτησεν] ἠρώτηκεν ed. Rom.
16. 15. διαμενεῖ] διαμένει ed. Rom. et mox ἔφησεν.
16. 22. πυθομένους] immo πευσομένους.
16. 26. ἔσωσε] incipit codicis p. 346.

16. 3. Est haec concionis incertae particula, quam eclogarius prae ceteris adamatam retinuit. MAI.

16. 8. Diodorus dum haec quae sequuntur de VII. sapientibus et de Croeso scriberet respexit ad Herodotum I. 29 sqq. Neque id mirum; quum sibi videlicet Diodorus bibliothecam ex variis scriptoribus componendam proposuerit. Quis vero nescit in rebus quoque aegyptiis, quas libro primo late scribit Diodorus, Herodotum ducem esse sequutum? Ceteroquin et heic et alibi magnopere ab Herodoto Diodorus differt. Conferatur etiam Plutarchus in Solone XXVII, qui vicissim Diodorum expilat. MAI.

ταῖς πόλεσι πρὸς σωτηρίαν, τοὺς δὲ φρονήσει καὶ ἀρετῇ διαφέροντας μόνους δύνασθαι τὰς πατρίδας ἐν τοῖς κινδύνοις διαφυλάττειν.

XVIII. Ὅτι περὶ τοῦ χρυσοῦ τρίποδος ἀμφισβητήσεως οὔσης ἡ Πυθία ἔχρησεν οὕτως.

ἔκγονε Μιλήτου, τρίποδος πέρι Φοῖβον ἐρωτᾷς;
τίς σοφίᾳ πρῶτος πάντων; τούτῳ τρίποδ᾽ αὐδῶ.

Οἱ δέ φασιν ἄλλως ὅτι πολέμου γενομένου τοῖς Ἴωσι πρὸς ἀλλήλους, καὶ τοῦ τρίποδος παρὰ σαγηνέων ἀνενεχθέντος, ἐπερωτῆσαι τὸν θεὸν περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου. ἡ δὲ ἔφη

οὔποτε μὴ λήξῃ πόλεμος Μερόπων καὶ Ἰώνων
πρὶν τρίποδα χρύσειον, ὃν Ἥφαιστος κάμε τεύχων,
ἐκ μέσσου πέμψητε, καὶ ἐς δόμον ἀνδρὸς ἵκηται
ὃς σοφίᾳ τά τε ὄντα τά τ᾽ ἐσσόμενα προδέδορκεν.

Ὅτι οἱ Μιλήσιοι ἀκολουθῆσαι βουλόμενοι τῷ χρησμῷ Θάλητι τῷ Μιλησίῳ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τὸ ἀριστεῖον ἐβούλοντο δοῦναι· τὸν δ᾽ εἰπεῖν ὡς οὐκ ἔστι πάντων σοφώτατος, συμβουλεύειν δὲ πρὸς ἕτερον πέμπειν σοφώτερον. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἀποποιησαμένων τὸν τρίποδα Σόλωνι δίδοσθαι
16 δοκοῦντι πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβλῆσθαι σοφίᾳ τε

17. 7. πρῶτος πάντων] Laërt. πάντων πρῶτος. MAI.
17. 12. οὔ ποτε μὴ λήξῃ πόλεμος] Laërt. μὴ πρότερον λήξειν πόλεμον. MAI.
17. 13. κάμε τεύχων] Laërt. βάλε πόντῳ, absurde. MAI.
17. 14. ἐκ μέσσου] Laërt. ἐκ πόλιος. MAI.
17. 15. ὃς σοφίᾳ etc.] Sic etiam varia lectio ab Stephano prolata apud Laërt. Verumtamen vulgatus ibi textus ὃς δεδάηκε τά τ᾽ ἐόντα etc. MAI.
17. 18. ἔστι] ἔστιν ed. Rom.
17. 21. δίδοσθαι] διδόσθαι ed. Rom.
17. 22. ὑπερβεβλῆσθαι] ὑπερβεβαλῆσθαι ed. Rom.

17. 1. Hinc a Solone imminuta athletarum praemia ait Laërtius I. 55. MAI.
17. 7. Extat hoc distichon etiam apud Laërtium in Thalete I. 28. MAI.
17. 11. Plutarchus in Solone cap. IV. ait bellum inter Ionas ipsius tripodis causa exarsisse; en autem Diodorus noster tantummodo ait, bello flagrante, deprehensum fuisse a piscatoribus tripodem. MAI.
17. 12. Meropes intelliguntur Coi, suffragante Plinio V. 31. uti iam observavit Menagius ad Laërt. itemque Hyginus, uti mone. Harduinus ad Plin. loc. cit. Cum Cois enim bellum gerebant Milesii, qui designantur nomine Ionum. MAI.
17. 15. Hi quoque extant quatuor versiculi apud Laërtium I. 33. MAI.

καὶ συνέσει. τὸν δὲ συμβουλεῦσαι τοῦτον ἀναθεῖναι Ἀπόλλωνι· τοῦτον γὰρ εἶναι σοφώτερον πάντων.

XIX. Ὅτι ὁ αὐτὸς πρὸς τῇ τοῦ βίου καταστροφῇ ὁρῶν Πεισίστρατον πρὸς χάριν λόγοις τὰ πλήθη δημαγωγοῦντα καὶ πρὸς τυραννίδα παρορμῶντα τὸ μὲν πρῶτον λόγοις ἐπεχείρησεν ἀποτρέπειν ταύτης τῆς ἐπιβουλῆς· οὐ προσέχοντος δὲ αὐτοῦ προῆλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν μετὰ τῆς πανοπλίας παντελῶς ἤδη γεγηρακώς. συνδραμόντος δὲ τοῦ πλήθους πρὸς αὐτὸν διὰ τὸ παράδοξον παρεκάλει τοὺς πολίτας ἀναλαβεῖν τὰ ὅπλα καὶ παραχρῆμα καταλύειν τὸν τύραννον· οὐδενὸς δὲ αὐτῷ προσέχοντος, καὶ πάντων αὐτοῦ μανίαν καταγινωσκόντων, τινῶν δὲ παραγηρᾶν αὐτὸν ἀποφαινομένων, ὁ μὲν Πεισίστρατος ἤδη τινὰς δορυφόρους περιαγόμενος προσῆλθε τῷ Σόλωνι καὶ ἐπύθετο τίνι θαῤῥῶν τὴν τυραννίδα καταλύειν αὐτοῦ βούλεται, τοῦ δὲ εἰπόντος ὅτι τῷ γήρᾳ θαυμάσας τὴν φρόνησιν αὐτοῦ οὐδὲν αὐτὸν ἠδίκησεν.

Ὅτι τὸν παρανόμοις καὶ ἀδίκοις πράξεσιν ἐπιβαλόμενον οὐκ ἂν προσηκόντως σοφὸν νομίζεσθαι.

Ὅτι φασὶν Ἀνάχαρσιν τὸν Σκύθην φρονοῦντα ἐπὶ σοφίᾳ μέγα παραγενέσθαι Πυθῶδε καὶ ἐπερωτῆσαι τίς ἐστιν αὐτοῦ τῶν Ἑλλήνων σοφώτερος. καὶ εἰπεῖν

Οἰταῖόν τινά φασι Μύσωνα
σοῦ μᾶλλον πραπίδεσσιν ἀρηρότα πευκαλίμῃσιν,

ὅστις ἦν Μαλιεὺς καὶ ᾤκει τὴν Οἴτην εἰς κώμην Χηνὰς καλουμένην.

18. 13. παραγηρᾶν] παρὰ γῆραν ed. Rom.
18. 19. οὐκ] incipit codicis p. 347.
18. 24. ἀρηρότα] ἀρχήροτα ed. Rom.

18. 3. Reapse ait Phanias apud Plutarchum Sol. cap. XXXII, minus duobus annis Solonem superfuisse Pisistrati tyrannidi. MAI.
18. 6. Lege Plutarchum in Solone cap. XXIX. MAI.
18. 14. Videsis Plut. in Sol. cap. XXX. MAI.
18. 17. Quippe Pisistratus generis adfinitate attingebat Solonem teste Plutarcho; quam ob rem, nec non ob Pisistrati clementiam et Solonis philosophiam, dissensus eorum politicus ad nullam atrocitatem erupit, ut idem observat Plutarchus. MAI.
18. 23. Multo rectius se habent hi versiculi apud Laërtium I. 30. et 106.

Οἰταῖόν τινά φημὶ Μύσων' ἐν Χηνὶ γενέσθαι
σοῦ μᾶλλον πραπίδεσσιν ἀρηρότα πευκαλίμῃσι.

MAI.
18. 26. Cum his copulanda sunt quae leguntur in Diodori excerptis editis Wessel. T. II. p. 551—552. MAI.

17 Ὅτι ὁ Σόλων πολυπραγμονήσας τὸν τόπον ἐν ᾧ διέτριβε Μύσων κατέλαβεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἅλω πρὸς ἄροτρον προσβαλόντα ἐχέτλην, καὶ πειραθεὶς τοῦ ἀνδρὸς ἔφη Οὐχ ὥρα νῦν ἀρότρου ὦ Μύσων, καὶ οὗτος Οὐ χρῆσθαι, εἰπεῖν, ἀλλ' ἐπισκευάζειν.

XX. Ὅτι Χίλων ἀφικόμενος εἰς Δελφοὺς καὶ καθάπερ ἀπαρχὰς ποιούμενος τῷ θεῷ τῆς ἰδίας συνέσεως ἐπέγραψεν ἐπί τινα κίονα τρία ταῦτα, Γνῶθι σεαυτόν, καὶ Μηδὲν ἄγαν. καὶ τρίτον Ἐγγύα, παρὰ δ' ἄτα. τούτων ἕκαστον ὑπάρχον βραχὺ καὶ Λακωνικὸν μεγάλην ἔχει τὴν ἀναθέωρησιν. τὸ γὰρ Γνῶθι σαυτόν παραγγέλλει παιδευθῆναι καὶ φρόνιμον γενέσθαι· οὕτω γὰρ ἄν τις ἑαυτὸν γνοίη· ἢ ὅτι οἱ ἄμοιροι παιδείας καὶ ἀλόγιστοι κατὰ τὸ πλεῖστον ἑαυτοὺς συνετωτάτους ὑπειλήφασιν, ἥπερ ἐστὶ τῶν ἀμαθιῶν ἀμαθεστάτη κατὰ τὸν Πλάτωνα, ἢ ὅτι τοὺς πονηροὺς ἐπιεικεῖς ἡγοῦνται, τοὺς δὲ χρηστοὺς ἀνάπαλιν φαύλους· μόνως γὰρ ἄν τις οὕτως ἑαυτὸν γνοίη καὶ ἕτερον, τυχὼν παιδείας καὶ συνέσεως περιττοτέρας. τὸ δὲ Μηδὲν ἄγαν μετριάζειν ἐν πᾶσι καὶ μηδὲ περὶ ἑνὸς τῶν ἀνθρωπίνων τελείως διορίζεσθαι, ὡς Ἐπιδάμνιοι. οὗτοι γὰρ τὸν Ἀδρίαν οἰκοῦντες καὶ πρὸς ἀλλήλους διαφερόμενοι μύδρους διαπύρους καταποντίσαντες ἐν μέσῳ τῷ πελάγει διωμόσαντο μὴ σπείσασθαι τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔχθραν πρότερον ἕως ἂν οὗτοι θερμοὶ ἀνενεχθῶσιν. οὕτω δὲ σκληρῶς ὀμόσαντες
18 καὶ τὸ Μηδὲν ἄγαν οὐκ ἐπινοήσαντες ὕστερον ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἀναγκαζόμενοι διελύσαντο τὴν ἔχθραν ἐάσαντες τοὺς μύδρους ψυχροὺς ἐν τῷ βυθῷ. τὸ δὲ Ἐγγύα, παρὰ δ' ἄτα τινὲς ὑπέλαβον γάμον ἀπαγορεύειν· τὴν

19. 1. *Σόλων*] immo *Χίλων*.
19. 5. *εἰπεῖν*] malim *εἶπεν*.
19. 6. *Χίλων*] *Χύλων* ed. Rom.
19. 11. *σαυτὸν*] Ita cod. At superius *σεαυτόν*. MAI.
19. 25. *ὀμόσαντες*] *ὀμώσαντες* ed. Rom.

19. 1. Laërtius in Mysone I. 106. scribit Anacharsin pro Solone. Egnatius Rubeus in comm. laërtianis cap. IV. omni ope contendit scribendum Chilonem pro Anacharside; sed en Solonem a Diodoro habemus. Item Laërtius pro *ἐπὶ τῆς ἅλω* scribit *θέρους aestate*, quod quidem vocabulum his excerptis addendum iudico. MAI.

19. 9. *Ἐγγύα, παρὰ δ' ἄτα*] Tertiam hanc tantummodo tribuit Chiloni sententiam Laërtius I. 73. Huius delphicae epigraphes meminit etiam scholiastes a me editus ad odyss. VIII. 351. Aristotelici apud Clementem alex. strom. I. 14. tribuebant id effatum Thaleti. Idem Clemens VI. 2. ed. venet. T. II. p. 749. observat eandem sententiam extitisse apud Epicharmum. MAI.

19. 10. *Λακωνικόν*] Scilicet et ipse Chilo laco erat. MAI.

γὰρ τοῦ γάμου σύνθεσιν παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν Ἑλλήνων ἐγγύην ὀνομάζεσθαι, καὶ βεβαιωτὴς ὁ κοινὸς βίος, ἐν ᾧ πλεῖσται καὶ μέγισται γίνονται συμφοραὶ διὰ τὰς γυναῖκας. ἔνιοι δέ φασιν ἀνάξιον εἶναι Χίλωνος διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀναιρουμένου τοῦ γάμου διαμένειν τὸν βίον, τὴν δὲ ἄτην ἀποφαίνονται ἐγγύαις ταῖς ἐπὶ τῶν συμβολαίων καὶ ταῖς ὑπὲρ τῶν ἄλλων διομολογήσεσι περὶ χρημάτων. καὶ Εὐριπίδης

οὐκ ἐγγυῶμαι· ζημία φιλέγγυον
σκοπεῖν· τὰ Πυθοῖ δ' οὐκ ἐᾷ τὰ γράμματα.

XXI. Ἔνιοι δέ φασι μὴ Χίλωνος εἶναι μηδὲ πολιτικὸν τὸ μηδενὶ τῶν φίλων ἐν ταῖς τοιαύταις χρείαις ἐπαρκεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰς καταβεβαιώσεις ἀπαγορεύειν καὶ τὸ κατατεταγμένως ἐγγυᾶσθαί τι καὶ διορίζεσθαι τῶν ἀνθρωπίνων, ὡς ποιῆσαι τοὺς Ἕλληνας ὅτε κατηγωνίσαντο τὸν Ξέρξην. ὤμοσαν γὰρ ἐν Πλαταιαῖς παραδώσειν παίδων παισὶ τὴν πρὸς τοὺς Πέρσας ἔχθραν, ἕως ἂν οἱ ποταμοὶ ῥέωσιν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ γένος ἀνθρώπων εἴη καὶ γῆ καρποὺς φέροι· τὸ δὲ τῆς τύχης εὐμετάπτωτον βεβαίως ἐγγυώμενοι μετά τινα χρόνον ἐπρεσβεύοντο πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν υἱὸν Ξέρξου περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας.

20. 2. ἐγγύην] ἐγγυὴν ed. Rom., quae 19. 9. et 28. accentu carebat.

20. 3. μέγισται] Cod. μέγιστοι. MAI.

20. 4. Χίλωνα] Ita cod. Scribe Χίλωνος; nisi mavis interpretari *absurdum esse Chilonem*. MAI.

20. 9. οὐκ] incipit codicis p. 348.

20. 10. Πυθοῖ δ'] Πυθοῖδ' ed. Rom., interpunctione nulla nisi post ζημία posita.

20. 10. τὰ] scribendum videtur με, quod vertendo expressit Maius, vel γεγραμμένα: sed laborat versus initium.

20. 11. φασι] φασὶν ed. Rom.

20. 10. Scholiastes ad odyss. VIII. 80. Πυθοῖ τόπος ἐν Δελφοῖς, ἔνθα ἦν μαντεῖον Ἀπόλλωνος. Ibidem alius: Πυθοῖ πόλις Φωκίδος, ἡ αὐτὴ καὶ Δελφίς. MAI. Πυθοῖδε apparet hic minus etiam ferri posse quam ubi est in libris, Hesiodi Scuto v. 480., Nicolai Dam. p. 462. ed. Vales.

20. 10. Incognitus videtur hic Euripidis locus. Nam et vocabuli φιλέγγυος unicum video laudari Strabonem auctorem V. cap. I. 9, cui nunc accedit Euripides; quem quominus accuratius scruter, temporis angustiis excludor. MAI.

20. 16. Formulam ipsam iurisiurandi legesis apud Diodorum nostrum XI. 29, cui sacramento hae particulae iam addendae sunt. MAI.

20. 22. Lege Diodorum XII. 26. MAI.

Ὅτι ὁ Χίλωνος λόγος βραχὺς ὢν ὅλην περιείληφε τὴν πρὸς τὸν ἄριστον βίον ὑποθήκην, ὥς καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς ἀναθημάτων βελτίω ταῦτα τὰ ἀποφθέγματα. αἱ μὲν γὰρ χρυσαῖ Κροίσου πλίνθοι καὶ τὰ ἄλλα [τὰ] κατασκευάσματα ἠφανίσθη καὶ μεγάλας ἀφορμὰς παρέσχε τοῖς ἀσεβεῖν εἰς τὸ ἱερὸν ἑλομένοις, αἱ δὲ γνῶμαι τὸν ἅπαντα χρόνον σώζονται ἐν ταῖς τῶν πεπαιδευμένων ψυχαῖς τεθησαυρισμέναι καὶ κάλλιστον ἔχουσαι θησαυρόν, πρὸς ὃν οὔτε Φωκεῖς οὔτε Γαλάται προςενεγκεῖν τὰς χεῖρας σπουδάσειαν.

XXII. Ὅτι τῶν Μιτυληναίων διδόντων τῷ Πιττακῷ τῆς χώρας ὑπὲρ ἧς ἐμονομάχησε τὴν ἡμίσειαν οὐκ ἐδέξατο, συνέταξε δὲ ἑκάστῳ κληρῶσαι τὸ ἴσον, ἐπιφθεγξάμενος ὡς τὸ ἴσον ἐστὶ τοῦ πλείονος πλεῖον. μετρῶν γὰρ ἐπιεικείᾳ τὸ πλεῖον οὐ κέρδει σοφῶς ἐγίνωσκεν· ἐπὶ μὲν γὰρ ἰσότητι δόξαν καὶ ἀσφάλειαν ἀκολουθήσειν, τῇ δὲ πλεονεξίᾳ βλασφημίαν καὶ φόβον, δι' ὧν ταχέως ἂν αὐτοῦ τὴν δωρεὰν ἀφείλαντο.

Ὅτι σύμφωνα τούτοις ἔπραξε καὶ πρὸς Κροῖσον διδόντα τῶν ἐκ τοῦ γαζοφυλακείου χρημάτων λαβεῖν ὁπόσα βούλοιτο. καὶ γὰρ τότε τὴν δωρεὰν οὐ προςδεξάμενόν φασιν εἰπεῖν καὶ νῦν ἔχειν ὧν ἤθελε διπλάσια. θαυμάσαντος δὲ τοῦ Κροίσου τὴν ἀφιλαργυρίαν καὶ περὶ τῆς ἀποκρίσεως ἐπερωτήσαντος εἰπεῖν ὡς τελευτήσαντος ἄπαιδος ἀδελφοῦ κεκληρονομηκὼς οὐσίαν εἴη τὴν ἴσην ἧπερ εἶχεν, ἣν οὐχ ἡδέως προςειληφέναι.

Ὅτι καὶ τὸν ποιητὴν Ἀλκαῖον, ἐχθρότατον αὐτοῦ γεγενημένον καὶ διὰ τῶν ποιημάτων πικρότατα λελοιδο-

21. 4. χρυσαῖ] χρυσαὶ ed. Rom. Mox dele τά.
21. 6. ἀσεβεῖν] ἀσεβέσιν ed. Rom.
21. 9. ὃν] ὃ ed. Rom.
21. 10. σπουδάσειαν] huic deest ἂν scriptoris fortasse culpa.
21. 12. ἐμονομάχησε] ἐμονομάχησεν ed. Rom. et mox συνέταξεν.
21. 14. μετρῶν] μέτρων ed. Rom., quem non esse typothetae errorem ostendit interpretatio *moduli aequitate*.
21. 15. σοφῶς] Cod. σαφῶς. MAI.

21. 4. αἱ χρυσαῖ Κροίσου πλίνθοι] De his lege Herodotum I. 50. MAI.
21. 9. οὔτε Φωκεῖς οὔτε Γαλάται] Intellige Philomeli et Brenni bellum. MAI.
21. 12. Lege Laërtium in Pittaco. MAI.
21. 14. Praeclara lectio ἴσον pro ἥμισυ; in qua explicanda (licet ab Hesiodo videatur sumpta) torquent se Laërtii interpretes loco praedicto. MAI.

ρηκότα, λαβὼν ὑποχείριον ἀφῆκεν, ἐπιφθεγξάμενος ὡς συγγνώμη τιμωρίας αἱρετωτέρα.

XXIII. Ὅτι μέγα ἐστὶν οὐ τὸ δύναμιν ὅτου δήποτε σχεῖν ἀλλὰ τὸ ταύτῃ δεόντως χρῆσθαι. ἐπεὶ τί ὄφελος Μίλωνι τῷ Κροτωνιάτῃ τὸ μέγεθος τῆς περὶ τὸ σῶμα ῥώμης;

Ὅτι Πολυδάμας ὁ Θετταλὸς ὑπὸ τῆς πέτρας διαῤῥαγεὶς πᾶσιν ἐποίησε φανερὸν ὡς ἐπισφαλές ἐστιν ἰσχὺν μεγάλην ἔχειν, νοῦν δὲ μικρόν.

Ὅτι τῶν Κιῤῥαίων πολιορκουμένων πολὺν ἤδη χρόνον διὰ τὸ τὸ χρηστήριον ἐπιχειρεῖν συλᾶν τινὲς μὲν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς πατρίδας ἐπανῆλθον, οἱ δὲ ἐπερωτήσαντες τὴν Πυθίαν ἔλαβον χρησμὸν οὕτως,

οὐ πρὶν τῆςδε πόληος ἐρείψετε πύργον ἑλόντες
πρίν κεν ἐμῷ τεμένει κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης
κῦμα ποτικλύζῃ κελαδοῦν ἱεραῖσιν ἐπ' ἀκταῖς.

XXIV. Ὅτι Περίλαος ὁ ἀνδριαντοποιὸς Φαλάριδι τῷ τυράννῳ κατασκευάσας βοῦν χαλκοῦν πρὸς τιμωρίαν τῶν

22. 1. ἐπιφθεγξάμενος] incipit codicis p. 201.
22. 14. ἐρίθετε] Codices sive apud Aeschinem sive apud Pausaniam variant ἐρείψετε, ἐῤῥίψετε, ἐρίψατε, ἐρίψετε. Priorem lectionem ab ἐρείπω *everto prosterno* in interpretatione secutus sum. MAI.
22. 15. ἢ ἐν] Var. lect. γε, τε, καί. MAI., qui reliquit codicis scripturam πρὶν ἢ ἐν.
22. 15. ἐμῷ τεμένει] Aesch. θεοῦ τεμένη. MAI.
22. 16. ποτικλύζει] Paus. Aesch. ποτικλύζῃ. MAI.
22. 16. ἱεραῖσιν ἐπ' ἀκταῖς] Ita etiam Aesch. Sed apud Pausaniam deterius ἐπὶ οἴνοπα πόντον. E laudatis auctoribus compertum est, regionem Cirrhaeorum ab Amphictyonibus fuisse consecratam, ut sic ipsa aliam iam antea sacram attingeret, quae erat maritima; ideoque universa sacra facta mare contingeret. MAI.

22. 2. Hanc sententiam, absque auctore, recitat Diodorus etiam in hoeschelianis eclogis editis lib. XXI. 8, eademque infra recurrit in vaticanis nostris excerptis. MAI. V. p. 44. ed. Rom.

22. 9. De Polydamante scripsisse Diodorum adfirmaverat Tzetzes chil. II. 459. At Wesselingius T. II. p. 640. nihil eiusmodi apud Diodorum reperiens, lapsum memoria Tzetzem iudicavit, quia de Polydamante loquuntur potius Pausanias VI. 5. et Suidas. Nunc demum vaticanus palimpsestus veracem Tzetzem declarat. Ipsam vero sententiam scribit etiam alibi Diodorus, nempe de Dioxippo pariter athleta loquens lib. XVII. 101. MAI.

22. 13. Lege Pausaniam X. 37; Plutarchum in Solone XI; Polyaenum III. 5; Aeschinem contra Ctes. 112. MAI.

22. 17. *Perillum* scribit Plinius XXXIV. sect. 19. et sic etiam Ovidius atque Propertius. Sed tamen et *Perilaus* aliquando legitur. MAI.

ὁμοφύλων αὐτὸς πρῶτος ἐπειράθη τοῦ μεγέθους τῆς τιμωρίας· οἱ γὰρ κατὰ τῶν ἄλλων βουλευόμενοί τι φαῦλον ὡς ἐπίπαν ταῖς ἰδίαις ἐπιθυμίαις εἰώθασιν ἁλίσκεσθαι.

Ὅτι Σόλων ὁ νομοθέτης παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παρεκάλει τοὺς Ἀθηναίους καταλύειν τὸν τύραννον πρὶν τελέως ἰσχυρὸν γενέσθαι. οὐδενὸς δὲ αὐτῷ προσέχοντος ἀναλαβὼν τὴν πανοπλίαν προῆλθεν εἰς τὴν ἀγο-
21 ρὰν γεγηρακώς, καὶ τοὺς θεοὺς ἐπιμαρτυρόμενος ἔφησε καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τῇ πατρίδι κινδυνευούσῃ βεβοηθηκέναι τὸ κατ' αὐτὸν μέρος· τῶν δὲ ὄχλων ἀγνοούντων τὴν ἐπιβουλὴν Πεισιστράτου συνέβη τὸν Σόλωνα τἀληθῆ λέγοντα παραπέμπεσθαι. λέγεται δὲ Σόλων καὶ προειπεῖν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν ἐσομένην τυραννίδα δι' ἐλεγείων,

ἐκ νεφέλης πέλεται χιόνος μένος ἠδὲ χαλάζης,
βροντὴ δ' ἐκ λαμπρᾶς γίνεται ἀστεροπῆς.
ἀνδρῶν ἐκ μεγάλων πόλις ὄλλυται, εἰς δὲ μονάρχου
δῆμος ἀϊδρείῃ δουλοσύνην ἔπεσεν.
λείης δ' ἔξεραντα ῥαΐδιόν ἐστι κατασχεῖν

23. 8. ἔφησε] ἔφησεν ed. Rom.
23. 14. χαλάζης] Cod. θαλάττης. MAI.
23. 17. δουλοσύνην] Cod. δουλοσύνης. MAI.
23. 18. ἔξεραντα] Ita evidenter cod., quod vocabulum non explico. Sed neque ἐξέρασμα satis placebat. MAI. Si λείης integrum est, non difficile fuerit corruptae voci substituere quod cum illo apte iungatur, quum non videatur dubium pro ῥαΐδιον sententiam poscere οὐ ῥῄδιον. Tum fortasse scribendum χρὴ περὶ πάντα νοεῖν. Caeterum similem sententiam in foro declamat Solon apud Plutarchum c. XXX. προῆλθεν εἰς ἀγορὰν καὶ διελέχθη πρὸς τοὺς πολίτας, τὰ μὲν κακίζων τὴν ἀβουλίαν αὐτῶν καὶ μαλακίαν, τὰ δὲ παροξύνων ἔτι καὶ παρακαλῶν μὴ προέσθαι τὴν ἐλευθερίαν· ὅτε καὶ τὸ μνημονευόμενον εἶπεν, ὡς πρῴην μὲν ἦν εὐμαρέστερον αὐτοῖς τὸ κωλῦσαι τὴν τυραννίδα συνισταμένην, νῦν δὲ μεῖζόν ἐστι καὶ λαμπρότερον ἐκκόψαι καὶ ἀνελεῖν συνεστῶσαν ἤδη καὶ πεφυκυῖαν.

23. 6. Haec paulo aliter dicta fuerunt superius. Eiusmodi repetitiones alibi quoque occurrunt in his vaticanis excerptis. Quum enim Porphyrogenitus Caesar diversos homines ad hunc laborem incumbere iusserit, mox eorum schedas in unum colligendas curaverit, interdum accidit (incautene an de industria?) ut quaedam excerpta, quae parumper inter se differrent, duplicata retinerentur. Similiter in dionysianis excerptis duo loci mihi occurrebant aliis verbis repetiti. Vide editionem meam Dionysii mediolanensem XVI. 8. XVII. 8. MAI.

23. 15. Extat hoc distichon apud Plutarchum in Solone cap. III. MAI. Varietatem scripturae in his versibus collegit Gaisfordus p. 340.

23. 17. Legitur alterum hoc distichon apud Diodorum XIX. 1, nisi quod pro μονάρχου scribitur τυράννου. Ita etiam apud Laërt. I. 50. Tertium quod sequitur apud neutrum auctorem est, neque in Brunckii analectis T. I. p. 71. MAI.

ὕστερον, ἀλλ' ἤδη χρὴ πάντα νοεῖν.
καὶ μετὰ ταῦτα τυραννοῦντος ἔφη
εἰ δὲ πεπόνθατε λυγρὰ δι' ὑμετέραν κακότητα,
μὴ θεροῖσι ταύτην μοῖραν ἐπαμφέρετε·
αὐτοὶ γὰρ τούτους ηὐξήσατ' ἐρύματα δόντες,
καὶ διὰ τοῦτο κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.
ὑμῶν δ' εἷς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἴχνεσι βαίνει,
σύμπασιν δ' ὑμῖν κοῦφος ἔνεστι νόος.
εἰς γὰρ γλῶσσαν ὁρᾶτε καὶ εἰς ἔπος αἴολον ἀνδρός, 22
εἰς ἔργον δ' οὐδὲν γινόμενον βλέπετε.

Ὅτι ὁ Πεισίστρατος παρεκάλει τὸν Σόλωνα τὰς ἡσυχίας ἔχειν καὶ τῶν τῆς τυραννίδος ἀγαθῶν συναπολαύειν· οὐδενὶ δὲ τρόπῳ δυνάμενος αὐτοῦ μεταθεῖναι τὴν προαίρεσιν, ἀλλ' ὁρῶν μᾶλλον ἀεὶ ἐξεγειρόμενον καὶ μετὰ ἀνατάσεως ἀπειλοῦντα τιμωρίαν ἐπιθήσειν, ἠρώτησεν αὐτὸν τίνι πεποιθὼς ἀντιπράττει ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτοῦ. τὸν δέ φασιν εἰπεῖν τῷ γήρᾳ.

XXV. Ὅτι Κροῖσος ναυπηγῶν πλοῖα μακρά φασιν ἔμελλε στρατεύειν ἐπὶ τὰς νήσους. παρεπιδημοῦντα δὲ Βίαντα παρὰ τὰς νήσους καὶ θεωροῦντα τὴν ναυπηγίαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐρωτηθῆναι μή τι νεώτερον ἀκηκοὼς εἴη παρὰ τοῖς Ἕλλησι γινόμενον. τοῦ δὲ εἰπόντος ὅτι πάντες οἱ νησιῶται συνάγουσιν ἵππους διανοούμενοι στρατεύειν ἐπὶ Λυδούς, λέγεται τὸν Κροῖσον εἰπεῖν Εἴθε γάρ τις πείσειε νησιώτας σὺν ἵπποις παρατάξασθαι Λυδοῖς. ὁ δὲ Πιττακὸς ἢ Βίας ὑπολαβών φησιν Εἶτα Λυ-

24. 1. Ita laborat in codice versus. MAI.
24. 4. μὴ θεοῖσι ταύτην] Plut. et Laërt. μή τι θεοῖς τούτων. MAI. Quod hic scriptum, Solonis quidem non esse apparet.
24. 4. μοῖραν] Ita et Laërtius I. 52. At Plut. in Sol. XXX. μῆνιν. MAI.
24. 6. τοῦτο] Plut. et Laërt. ταῦτα. MAI.
24. 8. σύμπασιν] συμπᾶσι ed. Rom.
24. 8. κοῦφος] Ita et Laërt. At Plut. χαῦνος. MAI.
24. 9. ἔπος αἴολον] Ita et Laërt. At Plut. ἔπη αἱμύλου. quae lectio sumpta videtur ex praecedente Plutarchi capite. MAI.
24. 10. εἰς] incipit codicis p. 202.
24. 20. παρὰ] sententiae aptius παραπλεύσαντα, cuiusmodi quid exprimit Maii interpretatio *qui insulas circumnavigaverat.*
24. 24. εἴθε] εἶθε ed. Rom.

24. 5. *ἐρύματα δόντες*] **Intellige custodes corporis Pisistrato concessos. Cicer. de rep. I. 44. Plutarch. Solon. XXX. MAI.**
24. 9. Blandos Pisistrati sermones commemorat Plutarchus in Sol. XXIX. MAI.
24. 13. Extat hac super re Pisistrati ad Solonem epistula apud Laërt. I. 53. MAI.
24. 19. Lege Herodotum I. 27. MAI.

δοὺς μὲν ἤπειρον οἰκοῦντας σπεύδειν ἀποφαίνῃ λαβεῖν ἐπὶ γῆς νησιώτας ἄνδρας, τοὺς δὲ νῆσον οἰκοῦντας οὐκ οἴει θεοῖς εὔξασθαι λαβεῖν ἐν θαλάττῃ Λυδούς, ἵν' ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν ἤπειρον τοῖς Ἕλλησι συμβάντων κακῶν κατὰ πέλαγος ἀμύνωνται τὸν τοὺς συγγενεῖς καταδεδουλωμένον; ὁ δὲ Κροῖσος θαυμάσας τὸν λόγον παραχρῆμα μετενόησε καὶ τῆς ναυπηγίας ἀπέστη· τῶν γὰρ Λυδῶν ἱππεύειν εἰδότων ἐνόμιζε προτερεῖν αὐτοὺς πεζῇ.

23 XXVI. Ὅτι ὁ Κροῖσος μετεπέμπετο ἐκ τῆς Ἑλλάδος τοὺς ἐπὶ σοφίᾳ πρωτεύοντας ἐπιδεικνύμενος τὸ μέγεθος τῆς εὐδαιμονίας, καὶ τοὺς ἐξυμνοῦντας τὴν εὐτυχίαν αὐτοῦ ἐτίμα μεγάλαις δωρεαῖς. μετεπέμψατο δὲ καὶ Σόλωνα, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ φιλοσοφίᾳ μεγίστην δόξαν ἐχόντων, τὴν ἰδίαν εὐδαιμονίαν διὰ τῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν μαρτυρίας ἐπισφραγίζεσθαι βουλόμενος. παρεγενήθη δὲ πρὸς αὐτὸν Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης καὶ Βίας καὶ Σόλων καὶ Πιττακός, οὓς ἐπὶ τὰς ἑστιάσεις κατὰ συνέδριον εἶχεν ἐν μεγίστῃ τιμῇ, τόν τε πλοῦτον αὐτοῖς ἐπιδεικνύμενος καὶ τὸ μέγεθος τῆς τούτου δυναστείας. παρὰ δὲ τοῖς πεπαιδευμένοις τῆς βραχυλογίας τότε ζηλουμένης, ὁ δὲ Κροῖσος ἐπιδειξάμενος τὴν τῆς βασιλείας εὐδαιμονίαν τοῖς ἀνδράσι καὶ τὸ πλῆθος τῶν κεχειρωμένων ἐθνῶν ἠρώτησεν Ἀνάχαρσιν ὄντα πρεσβύτερον τῶν σοφιστῶν τίνα νομίζει τῶν ὄντων ἀνδρειότατον. ὁ δὲ τὰ ἀγριώτατα τῶν ζώων ἔφησε· μόνα γὰρ προθύμως ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. ὁ δὲ Κροῖ-

25. 5. τὸν — καταδεδουλωμένον] τῶν — καταδεδουλωμένων ed. Rom. ἵνα ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ οἰκημένων Ἑλλήνων τίσωνταί σε, τοὺς σὺ δουλώσας ἔχεις Herodotus.
25. 9. ἐκ τῆς Ἑλλάδος τοὺς] τοὺς ἐκ τῆς Ἑλλάδος ed. Rom.
25. 16. Σκύθης] Cod. σκύθος. MAI.
25. 17. ἐπὶ τὰς ἑστιάσεις] ad haec desidero παραλαμβάνων. Diodorus l. II. c. 24. (p. 137. 29.) πρὸς τὰς ἑστιάσεις καὶ κοινὰς ὁμιλίας ἐκτενῶς ἅπαντας παρελάμβανε.
25. 21. Κροῖσος] Χροῖσος ad. Rom.: incommodum autem δέ, quod praecedit.
25. 25. τὰ] incipit codicis p. 339.

25. 10. Confer Herodotum I. 29. Aliud est septem sapientium convivium, quod item in dialogos coniecit Plutarchus. MAI.
25. 12. μετεπέμψατο δὲ καὶ Σόλωνα, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν — ἐχόντων. Simillimus locus est supra p. 14. 16. ποτὲ δὲ τούτων μεταπεμψάμενος.
25. 19. τούτου] Id est ἑαυτοῦ. Quod ipsum nolim reponendum dicere, etsi τούτον Diodoro non magis imputaverim quam eidem l. I. c. 1. (p. 4. 28. ed. Wess.) κοινὸν χρηματιστήριον ἀπέδειξαν τὰς ἑαυτῶν πραγματείας librorum quorundam scripturam ἐκείνων. Neutro enim pronomine tam duriter pro reflexivo utitur.

σος νομίσας ἡμαρτηκέναι αὐτόν, ἐν τῷ δευτέρῳ πρὸς χάριν αὐτῷ ποιήσασθαι τὴν ἀπόκρισιν ὑπολαβὼν ἠρώτησε τίνα δικαιότερον κρίνει τῶν ὄντων. ὁ δὲ πάλιν ἀπεφαίνετο τὰ ἀγριώτατα τῶν θηρίων· μόνα γὰρ κατὰ φύσιν ζῆν οὐ κατὰ νόμους· εἶναι γὰρ τὴν μὲν φύσιν θεοῦ ποίησιν, τὸν δὲ νόμον ἀνθρώπων θέσιν, καὶ δικαιότερον εἶναι χρῆσθαι τοῖς τοῦ θεοῦ ἢ τοῖς τῶν ἀνθρώπων εὑρήμασιν. ὁ δὲ διασῦραι βουλόμενος Ἀνάχαρσιν ἠρώτησεν εἰ καὶ σοφώτατα τὰ θηρία. ὁ δὲ συγκαταθέμενος ἐδίδασκεν ὅτι τὴν τῆς φύσεως ἀλήθειαν τῆς τοῦ νόμου φύσεως προτιμᾶν ἰδιώτατον ὑπάρχειν σοφίας. ὁ δὲ τούτου κατεγέλασεν ὡς ἐκ τῆς Σκυθίας καὶ θηριώδους διαγωγῆς πεποιημένου τὰς ἀποκρίσεις.

XXVII. Ἠρώτησε δὲ τὸν Σόλωνα τίνα τῶν ὄντων εὐδαιμονέστατον ἑώρακεν, ὡς τοῦτό γε πάντως ἀποδο- 24 θησόμενον ἑαυτῷ. τοῦ δὲ εἰπόντος ὡς οὐδένα δικαίως ἂν εἰπεῖν ἔχοι διὰ τὸ μηδενὸς τῶν ὄντων ἑωρακέναι τὸ τέλος τοῦ βίου, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ἂν προσηκόντως μακάριος νομίζοιτο· πολλάκις γὰρ οἱ τὸν ἔμπροσθεν πάντα βίον εὐδαίμονες δόξαντες εἶναι πρὸς αὐτῇ τῇ τοῦ βίου καταστροφῇ μεγίσταις περιέπεσον συμφοραῖς· ὁ δὲ βασιλεὺς Οὐδὲ πλουσιώτατον ἄρα με κρίνεις; ἔφη. καὶ ὁ Σόλων τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν ποιησάμενος ἐδίδασκεν ὡς οὐ τοὺς πλεῖστα κεκτημένους ἀλλὰ τοὺς πλείστου ἀξίαν τὴν φρόνησιν ἡγουμένους νομιστέον πλουσιωτάτους· ἡ δὲ φρόνησις οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀντίῤῥοπος οὖσα μόνους ποιεῖ τοὺς αὐτὴν περὶ πολλοῦ ποιουμένους μέγιστον καὶ βεβαιότατον ἔχειν πλοῦτον. ἠρώτησε καὶ τὸν Βίαντα πότερον ὀρθῶς ἐποιήσατο τὴν ἀπόκρισιν ὁ Σόλων ἢ διήμαρτεν. ὁ δὲ ὑπειπὼν Ὀρθῶς ἔφη, τὰ γὰρ ἐν σοὶ βούλεται θεωρήσας ἀγαθὰ διαγνῶναι, νυνὶ δὲ τὰ παρὰ σοῦ μόνον ἑώρακεν· εἶναι δὲ δι' ἐκεῖνα μᾶλλον ἢ ταῦτα τοὺς ἀνθρώπους εὐδαίμονας. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλλ' εἰ τὸν τῶν χρημάτων, ἔφησε, πλοῦτον μὴ προτιμᾷς, τό γε πλῆθος τῶν φίλων ὁρᾷς τοσοῦτον ὑπάρχον ὅσον οὐδενὶ τῶν ἄλλων. ὁ δὲ καὶ τοῦτον ἀπεφήνατο τὸν ἀριθμὸν ἄδηλον εἶναι διὰ τὴν εὐτυχίαν. πρὸς δὲ Πιττακὸν εἰπεῖν φασι Ποίαν ἑώρακας ἀρχὴν κρατίστην; τὸν δὲ ἀποκρι-

26. 2. ποιήσασθαι] Malim ποιήσεσθαι. MAI.
26. 10. νόμου φύσεως] an νόμου θέσεως?
26. 12. Σκυθίας] praestat Σκυθικῆς, quod Maii interpretatio reddidit.
26. 15. τοῦτο] Cod. τούτῳ. MAI.
26. 31. σοῦ] immo σοί.
26. 33. εἰ τὸν] Cod. ἧττον. MAI.
26. 38. φασι] φασὶν ed. Rom.

θῆναι Τὴν τοῦ ποικίλου ξύλου, διασημαίνοντα τοὺς νόμους.

XXVIII. Ὅτι Αἴσωπος κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους συνήκμαζε τοῖς ἑπτὰ σοφοῖς καὶ εἶπεν ὡς οὐκ οἴδασιν οὗτοι ὁμιλεῖν δυνάστῃ· καὶ γὰρ ὡς ἥκιστα δεῖν ἢ ὡς ἥδιστα συμβιοῦν τοῖς τοιούτοις. αὐτὸς δὲ πεπλασμένως ἔλεγε τὴν μὲν γὰρ νίκην ἀρετῇ καὶ οὐ πολυπληθίᾳ χειρῶν περιγίνεσθαι.

Ὅτι ὁ Φάλαρις ἰδὼν περιστερῶν πλῆθος ὑφ' ἑνὸς ἱέρακος διωκόμενον ἔφη Ὁρᾶτε ὦ ἄνδρες τοσοῦτο πλῆθος ὑφ' ἑνὸς διωκόμενον διὰ δειλίαν; ἐπείτοι γε εἰ τολμήσειαν ἐπιστρέψαι, ῥᾳδίως τοῦ διώκοντος ἂν περιγένοιντο. καὶ ἐκ τούτου τοῦ λόγου ἀπέβαλε τὴν δυναστείαν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ περὶ διαδοχῆς βασιλέων.

Ὅτι Κροῖσος ἐπὶ Κῦρον τὸν Πέρσην ἐκστρατεύων ἐπύθετο τοῦ μαντείου. ὁ δὲ χρησμός,

Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.

ὁ δὲ τὸ ἀμφίβολον τοῦ χρησμοῦ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ἐκδεξάμενος ἐδυστύχησεν.

XXIX. Ὅτι πάλιν ἐπηρώτησεν εἰ πολὺν χρόνον ἕξει τὴν δυναστείαν. εἶπε δὲ τὰ ἔπη ταῦτα,

ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται,
καὶ τότε Λυδὲ ποδαβρὲ πολυψήφιδα παρ' Ἕρμον
φεύγειν μηδὲ μένειν μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

27. 3 χρόνους] incipit codicis p. 340.
27. 7. ἔλεγε] ἔλεγεν ed. Rom.
27. 7. μὲν γὰρ] immo μὲν.
27. 10. ὦ] ὁ ed. Rom.
27. 13. ἀπέβαλε] ἀπεβάλετο ed. Rom.
27. 17. Ἅλυν] Ἄλυν ed. Rom.
27. 21. εἶπε] εἶπεν ed. Rom. et mox πολυψηφίδα παρ' Ἑρμὸν.

27. 2. Conf. Laërt. I. 77. MAI.

27. 4. Sane Aesopus loquitur in dialogis septem sapientium apud Plutarch. op. cit. MAI.

27. 6. Diodorus etiam XV. 7. scribit hanc sententiam, de Platone apud Dionysium tyrannum versante loquens. Plutarchus autem in Sol. XXVIII. refert etiam Solonis responsum: *nequaquam, Aesope, sed vel rarissime vel optime.* MAI.

27. 8. Sic Euripides Antiop. 77. σοφὸν γὰρ ἓν βούλευμα τὰς πολλὰς χέρας νικᾷ. MAI.

27. 13. Notemus hunc deperditum excerptorum titulum *de regum successione*, cuius nec Valesius nec Hoeschelius meminerunt. Obiter autem observo Sotionem, cuius Heraclides epitomen fecerat, scripsisse olim *de successionibus*, uti narrat Laërtius V. 79. MAI.

27. 17. Ἄλυν διαβὰς] Quippe Halys fluvius Croesi imperium a medico discernebat. Herodot. I. 103. MAI.

27. 17. Euseb. praep. V. 20. et alii auctores. MAI.

27. 24. Herodot. I. 55. MAI.

Ὅτι ἡμίονον τὸν Κῦρον ἔφη διὰ τὸ τὴν μητέρα αὐτοῦ Μηδικὴν εἶναι, τὸν δὲ πατέρα αὐτοῦ Πέρσην.

Ὅτι Κῦρος ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς παραγενηθεὶς μετὰ πάσης δυνάμεως εἰς τὰ τῆς Καππαδοκίας στενὰ ἀπέστειλε κήρυκας πρὸς τὸν Κροῖσον τήν τε δυναστείαν αὐτοῦ κατασκεψομένους καὶ δηλώσοντας ὅτι Κῦρος αὐτὸν ἀφίησι τῶν πρότερον ἁμαρτημάτων καὶ Λυδίας καθίστησι σατράπην, ἂν ἐπὶ θύρας γενόμενος ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ὁμολογῇ δοῦλος εἶναι. πρὸς οὓς ὁ Κροῖσος ἀπεκρίθη διότι προςηκόντως ἂν Κῦρος καὶ Πέρσαι Κροί- 26
σῳ δουλεύειν ὑπομένοιεν· ἐκείνους μὲν γὰρ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον διατετελεκέναι Μήδοις δουλεύοντας, αὐτὸν δὲ οὐδέποτε πεποιηκέναι τὸ προσταττόμενον ὑφ᾽ ἑτέρου.

Ὅτι οἱ πονηροὶ κἂν αὐτίκα παρὰ τῶν ἀδικηθέντων τὴν τιμωρίαν ἐκκλίνωσιν, ἥ γε βλασφημία δι᾽ αἰῶνος τηρουμένη καὶ τελευτήσαντας αὐτοὺς κατὰ τὸ δυνατὸν μετέρχεται.

XXX. Ὅτι φασὶ τὸν Κροῖσον πρὸ τοῦ πρὸς Κῦρον πολέμου πέμψαι θεωροὺς εἰς Δελφοὺς ἐπερωτήσοντας πῶς ἂν ὁ υἱὸς αὐτοῦ δύναιτο φωνὴν προέσθαι. τὴν δὲ Πυθίαν εἰπεῖν

Λυδὲ γένος, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νήπιε Κροῖσε,
μὴ βούλου πολύευκτον ἰὰν κατὰ δώματ᾽ ἀκούειν
παιδὸς φθεγγομένου· τόδε σοι πολὺ λώιον ἀμφὶς
ἔμμεναι· αὐδήσει γὰρ ἐν ἤματι πρῶτον ἀνόλβῳ.

Ὅτι δεῖ τὴν εὐτυχίαν μετρίως φέρειν καὶ μὴ πεποιθέναι ταῖς ἀνθρωπίναις εὐπραξίαις ἐν μικρᾷ ῥοπῇ μεγάλας μεταβολὰς λαμβανούσαις.

Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι αἰχμάλωτον Κροῖσον καὶ τὴν πυρὰν σβεσθῆναι ἰδὼν τὴν πόλιν διαρπαζομένην καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις πολὺν ἄργυρόν τε καὶ χρυσὸν διαφορούμενον ἐπερωτῆσαι τὸν Κῦρον τί ποιοῦσιν οἱ στρατιῶται. τοῦ δὲ μετὰ γέλωτος ἀποκριθέντος ὡς Τὰ σὰ χρήματα διαρπάζουσι Μὰ Δία μὲν οὖν, εἰπεῖν, ἀλλὰ τὰ σά· Κροίσου γὰρ ἴδιον οὐκέτι οὐθὲν ὑπάρχει. ὁ δὲ Κῦρος θαυμάσας τὸν λόγον εὐθὺς

28. 7. ἀφίησι] ἀφίησιν ed. Rom.
28. 18. ἐπερωτήσοντας] ἐπηρωτήσοντας ed. Rom.
28. 19. ἂν] οὖν ed. Rom.
28. 22. ἰὰν] incipit codicis p. 249.
28. 22. δώματ᾽] δῶμ᾽ ed. Rom.
28. 23. τόδε] τὸ δὲ ed. Rom.
28. 30. ἄργυρόν] ἀργύριόν ed. Rom.
28. 31. ἐπερωτῆσαι] ἐπηρωτῆσαι ed. Rom.
28. 34. εὐθὺς] εὐθὺ ed. Rom.

28. 11. Herodot. I. 102. MAI.
28. 24. Herodot. I. 85. MAI.

μετενόησε καὶ τοὺς στρατιώτας ἀνείρξας τῆς διαρπαγῆς εἰς τὸ βασιλικὸν ἀνέλαβε τὰς τῶν Σαρδιανῶν κτήσεις.

27 XXXI. Ὅτι Ἅρπαγος κατασταθεὶς ὑπὸ Κύρου τοῦ Πέρσου ἐπὶ τῆς θαλάσσης στρατηγὸς καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλλήνων πρὸς Κῦρον διαπρεσβευομένων συνθέσθαι φιλίαν εἰπεῖν πρὸς αὐτοὺς ὅτι παραπλήσιόν τι ποιοῦσι τῶν πρότερον ἑαυτῷ συμβάντων. καὶ γάρ ποτε γῆμαι βουλόμενον αἰτεῖσθαι παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν κόρην· τὸν δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἄξιον κρίναντα τοῦ γάμου δυνατωτέρῳ κατεγγυῆσαι, μετὰ δὲ ταῦθ᾽ ὁρῶντα αὐτὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τιμώμενον διδόναι τὴν θυγατέρα· αὐτὸν δὲ ἀποκριθῆναι διότι γυναῖκα μὲν οὐκέτι ἂν ἔχοι αὐτήν, παλλακίδα δὲ συγχωρῆσαι λαβεῖν. διὰ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐδήλου τοῖς Ἕλλησιν ὅτι Κύρου πρότερον ἀξιοῦντος γενέσθαι Περσῶν φίλους οὐκ ἐβουλήθησαν, νῦν δὲ ἐκ μεταβολῆς ἐκείνων σπευδόντων συνάψαι φιλίαν ὡς μὲν πρὸς συμμάχους οὐ ποιήσεται τὰς ὁμολογίας, ὡς δὲ δούλους εἰς τὴν τῶν Περσῶν πίστιν ἑαυτοὺς παραδιδόντας προσδέξεται.

Ὅτι Λακεδαιμόνιοι πυνθανόμενοι τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας κινδυνεύειν ἔπεμψαν πρὸς Κῦρον ὅτι Λακεδαιμόνιοι συγγενεῖς ὄντες τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλλήνων ἀπαγορεύουσιν αὐτῷ καταδουλοῦσθαι τὰς Ἑλληνίδας πόλεις. ὁ δὲ θαυμάσας τὸν λόγον ἔφη γνώσεσθαι τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ὅταν ἕνα τῶν ἑαυτοῦ δούλων πέμψῃ καταστρεψόμενον τὴν Ἑλλάδα.

XXXII. Ὅτι Λακεδαιμόνιοι τὴν Ἀρκαδίαν μέλλοντες καταστρέφειν ἔλαβον χρησμόν,

Ἀρκαδίαν μ᾽ αἰτεῖς; μέγα μ᾽ αἰτεῖς· οὔ τοι δώσω.
πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασι,
οἵ σ᾽ ἀποκωλύσουσιν· ἐγὼ δέ τοι οὔτι μεγαίρω.
δώσω σοι Τεγέαν ποσσίκροτον ὀρχήσασθαι
καὶ καλὸν πεδίον σχοίνῳ διαμετρήσασθαι.

29. 6. ποιοῦσι] ποιοῦσιν ed. Rom.
29. 12. ἂν ἔχοι] ἀνέσχοι ed. Rom.
29. 25. πέμψῃ] πέμψαι ed. Rom.
29. 29. μέγα] incipit codicis p. 250.

29. 2. Legesis Xenophontem Cyrop. VII. 2, qui summa in re cum Diodoro nostro conspirat; quamquam ille narrationem aliter digerit, neque tam sapiens dictum Croeso tribuit. MAI.
29. 3. Harpagus hic Cyrum parvulum Astyagis crudelitati subtraxerat, et strenuam belli operam eidem Cyro exhibuerat. Herodot. I. 111. MAI.
29. 24. Confer Herodotum I. 152. MAI.
29. 33. Herodot. I. 66. MAI.

"Οτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεμψαν εἰς Δελφοὺς περὶ 28
τῶν ὀστέων Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐν ποίῳ τινὶ τόπῳ κεῖνται. καὶ ἔχρησεν οὕτως,

ἔστι τις Ἀρκαδίας Τεγέη λευρῷ ἐνὶ χώρῳ,
ἔνθ' ἄνεμοι πνείουσι δύω κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης
καὶ τύπος ἀντίτυπος καὶ πῆμ' ἐπὶ πήματι κεῖται.
ἔνθ' Ἀγαμεμνονίδην κατέχει φυσίζοος αἶα·
τὸν σὺ κομισσάμενος Τεγέης ἐπιτάῤῥοθος ἔσσῃ.

Ἦν δὲ χαλκεῖον. καὶ δηλοῖ τὰς φύσας, τύπον δὲ τὸν ἄκμονά φησι καὶ τὰς σφύρας, πῆμα δὲ ἐπὶ πήματος τὸν σίδηρον ἐπὶ σιδήρῳ· πῆμα γὰρ εἴρηται διὰ τὸ ἐπὶ κακῷ τῶν ἀνθρώπων εὑρῆσθαι.

κρεῖττον γὰρ εἶναι τελευτᾶν ἢ ζῶντας ἑαυτοὺς μετὰ τῶν συγγενῶν ἐφορᾶν ἄξια θανάτου πράττοντας.

XXXIII. "Οτι κανηφορούσης ποτὲ τῆς θυγατρὸς Πεισιστράτου καὶ δοκούσης τῷ κάλλει διαφέρειν προσελθών τις τῶν νεανίσκων καταπεφρονηκὼς ἐφίλησε τὴν παρθένον. ἀκούσαντες δὲ οἱ τῆς κόρης ἀδελφοὶ βαρέως ἤνεγκαν τὴν ὕβριν, καὶ τὸν νεανίσκον ἀγαγόντες πρὸς τὸν πατέρα δίκην ἠξίουν διδόναι· ὁ δὲ Πεισίστρατος γελάσας Καὶ τί τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς, ἔφη, ποιήσωμεν, ἐὰν τοὺς φιλοῦντας τιμωρίαις περιβάλωμεν;

"Οτι ὁ αὐτὸς διαπορευόμενός ποτε διὰ τῆς χώρας κατενόησεν ἄνθρωπον κατὰ τὸν Ὑμηττὸν ἐργαζόμενον ἐν χωρίοις λεπτοῖς καθ' ὑπερβολὴν καὶ τραχέσι. θαυμάσας δὲ τὴν φιλεργίαν ἔπεμψε τοὺς ἐρωτήσοντας τί λαμβάνοι τοιαύτην χώραν ἐργαζόμενος. ὧν ποιησάντων τὸ προσταχθὲν ὁ ἐργάτης ἔφησε λαμβάνειν ἐκ τοῦ χωρίου 29
κακὰς ὀδύνας, ἀλλ' οὐθὲν αὐτῷ μέλειν· τούτων γὰρ τὸ μέρος Πεισιστράτῳ διδόναι. ὁ δὲ δυνάστης ἀκούσας τὸν

30. 4. Τεγέη] Τεγέης ed. Rom.
30. 9. ἄνεμος δηλοῖ] In cod. pro ἄνεμος est καί. MAI. Est opinor post καὶ lacuna.
30. 23. ὁ αὐτὸς] αὐτὸς ed. Rom.
30. 29. μέλειν] μέλλειν ed. Rom.

25. 17. Plutarchus apoph. ed. Reisk. T. VI. p. 716. *Thrasybulum* hunc adulescentem appellat; eumque ab uxore non a liberis Pisistrati accusatum narrat. MAI. Thrasybulum ab uxore Pisistrati accusatum dicit Valerius quoque Maximus V. 1. ext. 2; unde hanc historiam sumpsit Dantes etiam poëta etruscus, atque in suo *Purgatorio* recitavit lib. XV. IDEM in Add.
30. 26. τὴν φιλεργίαν] Quippe Pisistratus, teste Theophrasto, legem quoque tulerat adversus otiosos, quo agrum cultiorem redderet. Plutarch. Sol. XXXI. MAI.

λόγον καὶ γελάσας ἐποίησε τὸ χωρίον ἀτελές, καὶ ἐντεῦθεν ἡ παροιμία Καὶ σφάκελοι ποιοῦσιν ἀτέλειαν.

XXXIV. Ὅτι Σέρουιος Τύλλιος Ταρκυνίου ἐπιθεμένου παραγενηθεὶς εἰς τὸ βουλευτήριον καὶ θεασάμενος τὴν καθ' ἑαυτοῦ παρασκευὴν τοσοῦτον μόνον εἶπε Τίς ἡ τόλμα Ταρκύνιε; ὁ δὲ ὑπολαβὼν Ἡ μὲν οὖν σή φησι τίς, ὃς δουλέκδουλος ὢν Ῥωμαίων βασιλεύειν ἐτόλμησας καὶ τῆς τοῦ πατρὸς ἡγεμονίας ἡμῖν προσηκούσης παρὰ νόμους ἀφείλου τὴν οὐδὲ καθ' ἕνα σοι τρόπον ἐπιβάλλουσαν ἀρχήν; ταῦτα λέγων ἅμα προσέδραμε καὶ δραξάμενος τῆς τοῦ Τυλλίου χειρὸς ἔῤῥιψεν αὐτὸν κατὰ τῆς κρηπῖδος. καὶ διαναστὰς καὶ χωλεύων διὰ τὸ πτῶμα ἐπεχείρησε φυγεῖν, ἀπεκτάνθη δέ.

XXXV. Ὅτι ὁ Πυθαγόρας μετεμψύχωσιν ἐδόξαζε καὶ κρεοφαγίαν ὡς ἀποτρόπαιον ἡγεῖτο, πάντων τῶν ζῴων τὰς ψυχὰς μετὰ θάνατον εἰς ἕτερα ζῷα λέγων εἰσέρχεσθαι. καὶ αὐτὸς δὲ ἑαυτὸν ἔφασκεν ἐπὶ τῶν Τρωι-

31. 7. ὃς] ὡς ed. Rom., sed recte interpretatio latina.
31. 9. τὴν] incipit codicis p. 269.
31. 10. δραξάμενος] δρεξάμενος ed. Rom.

31. 2. Proverb. Zenob. IV. 76. MAI. Idem Maius p. 570. ex Suida v. σφακελισμὸς et καὶ σφάκελοι haec posuit tanquam *fragmentum quod nunc primum Diodori esse cognoscitur*: *Πεισίστρατος ὁ τύραννος δεκάτην τῶν γεωργουμένων ἀπῄτει τοὺς Ἀθηναίους. παριὼν δέ ποτε καὶ ἰδὼν πρεσβύτην πέτρας ἐργαζόμενον καὶ τόπους λιθώδεις ἤρετο τὸν πρεσβύτην τίνας ἐκ τῶν τόπων κομίζοιτο τοὺς καρπούς. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο Ὀδύνας καὶ σφακέλους, καὶ τούτων δεκάτην Πεισίστρατος φέρει. θαυμάσας δὲ ὁ Πεισίστρατος τὴν παῤῥησίαν αὐτοῦ τῆς δεκάτης ἀτέλειαν ἔδωκε. καὶ ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι τῇ παροιμίᾳ ἐχρήσαντο (Καὶ σφάκελοι ποιοῦσιν ἀτέλειαν).* Quibus haec addit: „Hic locus iam editus a me est, etsi paulo contractior, „e vaticano palimpsesto p. 28—29. Palimpsestus ergo restituit Dio„doro fragmentum, quod apud Suidam erat *ἀδέσποτον*.“ Suidas vero vix cogitavit de Diodoro, nedum ut eius verba fidelius quam codex Vaticanus reddiderit. Quidni enim alium ille auctorem habuerit fabulae decantatae, quam sic narrat Procopius in Villoisoni Anecd. II. p. 40. *Πεισίστρατος δεκάτην τῶν ἐκ τῆς χώρας γινομένων φόρους τάξας τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὴ παρὰ τὸν Ὑμηττὸν διερχόμενος Ἀττικὸν εἶδε πρεσβύτην πέτραν ἐργαζόμενον καὶ τοῖς μόχθοις ἀπειρηκότα, πέπονθεν ὡς εἰκὸς ἐπ' αὐτῷ καὶ πέμψας ἠρώτα τίνας αὐτῷ καρποὺς ἡ πέτρα κομίζοι. ὁ δὲ καὶ λίαν στενάξας Ὀδύνας, ἔφη, καὶ κακῶν πλῆθος, καὶ τούτων τὴν δεκάτην δεῖ γενέσθαι τῷ Πεισιστράτῳ, εἶπε, παρεῖναι τὸν τύραννον ἀγνοῶν, καὶ εἰς Πεισίστρατον ἦλθεν ὁ λόγος, καὶ θαυμάσας ἐκεῖνος τῆς καρτερίας, μέγα τι νομίζων δωρεῖσθαι ἀτελῆ τὴν πέτραν ἀφῆκε τῷ γεωργῷ, καὶ ὡς εἰς μνήμην ἀρετῆς Ἀτελὲς ἐξ ἐκείνου τὸ χωρίον ἐπωνομάζετο.*

κῶν χρόνων μεμνῆσθαι γεγενημένον Εὔφορβον τὸν Πάνθου μὲν υἱόν, ἀναιρεθέντα δὲ ὑπὸ Μενελάου.

"Ὅτι φασὶν αὐτὸν ἐν Ἄργει ποτὲ παρεπιδημήσαντα καὶ θεασάμενον τῶν Τρωικῶν σκύλων ἀσπίδα προσηλωμένην δακρύειν. ἐρωτηθέντα δὲ ὑπὸ τῶν Ἀργείων τὴν τοῦ πάθους αἰτίαν εἰπεῖν ὅτι τὴν ἀσπίδα ταύτην εἶχεν αὐτὸς ἐν Τροίᾳ γεγονὼς Εὔφορβος. ἀπίστως δὲ διακειμένων καὶ μανίαν αὐτοῦ καταγινωσκόντων σημεῖον εὑρεῖν ἔφησεν ἀληθὲς τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν· ἐκ τοῦ γὰρ ἐντὸς μέρους ἐπιγεγράφθαι τὴν ἀσπίδα γράμμασιν ἀρχαίοις ΕΥΦΟΡΒΟΥ. πάντων δὲ διὰ τὸ παράδοξον εἰ- 30
πόντων καθελεῖν τὴν εἰκόνα συνέβη τὴν ἐπιγραφὴν εὑρεθῆναι.

"Ὅτι Καλλίμαχος εἶπε περὶ Πυθαγόρου διότι τῶν ἐν γεωμετρίᾳ προβλημάτων τὰ μὲν εὗρε τὰ δὲ ἐκ τῆς Αἰγύπτου πρῶτος εἰς τοὺς Ἕλληνας ἤνεγκεν, ἐν οἷς ὅτ' ἐξεῦρε Φρὺξ Εὔφορβος, ὅςτις ἀνθρώποις τρίγωνα καὶ σκαληνὰ καὶ κύκλον ἑπταμήκη ἐδίδαξε νηστεύειν τῶν ἐμπνεόντων, οἱ τάδ' οὐδ' ὑπήκουσαν πάντες.

XXXVI. "Ὅτι παρεκάλει τὴν λιτότητα ζηλοῦν· τὴν γὰρ πολυτέλειαν ἅμα τάς τε οὐσίας τῶν ἀνθρώπων διαφθείρειν καὶ τὰ σώματα. τῶν γὰρ νόσων τῶν πλείστων ἐξ ὠμότητος γινομένων αὐτὴν ταύτην ἐκ τῆς πολυτελείας γίνεσθαι. πολλοὺς δὲ ἔπειθεν ἀπύροις σιτίοις χρῆσθαι καὶ ὑδροποσίαις πάντα τὸν βίον, ἕνεκεν τοῦ τἀγαθὰ

32. 8. εὑρεῖν] immo ἐρεῖν.
32. 15. προβλημάτων] προβλήματα ed. Rom.
32. 15. εὗρε τὰ] εὑρετὰ ed. Rom.
32. 16. ὅτ'] ὃ, opinor.
32. 17. τρίγωνα καὶ σκαληνὰ] immo τρίγωνα σκαληνά.
32. 18. ἑπταμήκη] an παραμήκη?
32. 18. δίδαξε] Ita evidenter codex. Censeo scribendum ὑποτείνουσαν ἐδίδαξε. MAI., qui vertit *qui homines docuit triangulum et scalenum et circulum. Ipse hypotenusam docuit; itemque abstinentiam* etc. Dedi ἐδίδαξε. Sed ante hoc est lacuna: sequentia enim ad Pythagoram pertinent. Incerta igitur postremorum correctio, praeter οἳ et οὐχ.
32. 23. γενομένων] aut γινομένων aut γεννωμένων scribendum.
32. 25. τἀγαθὰ] ταῦτα ed. Rom. v. p. 32. ed. Rom.

32. 2. Euphorbi suprema fata spectare licet in tribus ambrosiani codicis a me editi vetustis picturis XLIX. L. LI. Est autem in hoc mendacio exornando abusus Pythagoras memoriae suae praestantia, qua celebris erat. Laërt. VIII. 4. MAI.

32. 14. Καλλίμαχος] Puta in commentariis historicis, vel in catalogo scriptorum libris CXX. comprehenso, quod utrumque opus ingenti et vano desiderio iamdiu deperditum requirimus. MAI.

θηρᾶσθαι τὰ κατὰ ἀλήθειαν. τῶν δὲ καθ' ἡμᾶς εἴ τις ἀπαγορεύσειεν ἢ ἑνὸς ἢ δυεῖν ἀπέχεσθαι τῶν ἡδέων εἶναι δοκούντων ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀπεῖπον τὴν φιλοσοφίαν, φήσαντες εὔηθες ὑπάρχειν τἀφανὲς ἀγαθὸν ζητεῖν ἀφέντα τὸ φανερόν. κἂν μὲν δέῃ δημοκοπεῖν ἢ πολυπραγμονεῖν περὶ τῶν ἀλλοτρίων, σχολάζουσι καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἐμποδίζονται· ἐὰν δὲ γίνεσθαι δέῃ περὶ παιδείαν καὶ τὴν τῶν ἠθῶν ἐπισκευήν, ἀκαιρεῖν φασιν· ὥστε ἀσχολεῖσθαι μὲν εὐσχολοῦντας, σχολὴν δ' ἄγειν οὐ σχολάζοντας.

Ὅτι φασὶ τὸν Ταραντῖνον Ἀρχύταν τὸν ὄντα Πυθαγόρειον ἐπὶ μεγάλοις ἀδικήμασιν οἰκέταις ὀργισθῆναι, καὶ κατεξαναστάντα τοῦ πάθους εἰπεῖν ὡς οὐκ ἂν ἐγενήθησαν ἀθῷοι τηλικαῦτα ἁμαρτήσαντες, εἰ μὴ ἔτυχεν ὀργιζόμενος.

31 XXXVII. Ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι μεγίστην ἐποιοῦντο πρόνοιαν τῆς πρὸς τοὺς φίλους βεβαιότητος, τὴν τῶν φίλων εὔνοιαν ἀξιολογώτατον ἀγαθὸν εἶναι τῶν ἐν τῷ βίῳ διειληφότες.

Ὅτι μέγιστον ἄν τις ἡγήσαιτο καὶ μάλιστα θαυμάσαι τὸ αἴτιον τῆς πρὸς τοὺς φίλους εὐνοίας. τίνες γάρ ποτε ἦσαν ἐθισμοὶ ἢ τίς τρόπος ἐπιτηδευμάτων ἢ τίς λόγου δεινότης δι' ἧς ἐνειργάζοντο τὴν τοιαύτην διάθεσιν τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν τοῦ βίου κοινωνίαν; ταῦτα γὰρ πολλοὶ μὲν ἐπιθυμήσαντες γνῶναι τῶν ἔξωθεν ἐπεβάλοντο πολυπραγμονεῖν, οὐδέποτε δὲ οὐδεὶς μαθεῖν ἠδυνήθη. αἴτιον δὲ τοῦ διατηρεῖσθαι τὰς ὑπὲρ τούτων ὑποθήκας τὸ τοὺς Πυθαγορείους ὑπότασιν ἔχειν

33. 1. τῶν] aptius τοῖς, quod vertit Maius.
33. 8. ὥστε] incipit codicis p. 270.
33. 8. ἀσχολεῖσθαι] ἀσχολοῦσθαι ed. Rom.
33. 11. φασὶ] φασὶν ed. Rom.
33. 11. Πυθαγόρειον] πυθαγόριον ed. Rom. et hic et 16. et 28. et 34. 20. et 35. 26.

33. 1. De Pythagora et pythagoriis utiliter conferentur ea quae copiose scribunt Iamblichus, Laërtius, et Porphyrius, in commentariis de tanti philosophi vita et doctrina atque institutis; nec non Hierocles comment. ad aurea Pyth. carm. Et quidem apud Iamblichum in calce operis luculentus extat indiculus illustrium pythagoriorum. MAI.

33. 15. Quot auctores, quantaque cum varietate rem hanc narraverint, dixi ad Cic. de rep. I. 38. Adde iis Laërtium VIII. 20, qui Pythagorae id factum tribuit. MAI.

33. 28. Nota est pythagoria Timycha quae cruciatus acerbissimos a Dionysio tyranno passa, sectae tamen arcanum non revelavit. Iambl. cap. XXXI. MAI.

μηδὲν τοιοῦτο ποιεῖν ἔγγραφον, ἀλλὰ διὰ μνήμης ἔχειν τὰ παραγγελλόμενα.

XXXVIII. Ὅτι ὁ Πυθαγόρας πρὸς τοῖς ἄλλοις παρήγγελλε τοῖς μανθάνουσι σπανίως μὲν ὀμνύναι, χρησαμένους δὲ τοῖς ὅρκοις πάντως ἐμμένειν καὶ πρὸς τέλος ἄγειν ὑπὲρ ὧν ἄν τις ὁμόσῃ πραγμάτων, οὐχ ὁμοίαν ἀπόφασιν ποιούμενος Λυσάνδρῳ τε τῷ Λάκωνι καὶ Δημάδῃ τῷ Ἀθηναίῳ, ὧν ὁ μὲν ἀπεφαίνετο τοὺς μὲν παῖδας δεῖν ἐξαπατᾶν τοῖς ἀστραγάλοις, τοὺς δὲ ἄνδρας τοῖς ὅρκοις, ὁ δὲ διαβεβαιούμενος ὅτι δεῖ τὸ λυσιτελέστατον ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ὅρκων αἱρεῖσθαι· ὁρᾶν δὲ τὸν ἐπιορκήσαντα παραχρῆμα ταῦτ' ἔχοντα περὶ ὧν ὤμοσε, τὸν δὲ ὁρκίζοντα φανερῶς τὸ ἴδιον ἀπολλύντα. τούτων γὰρ ἑκάτερος οὐ καθάπερ Πυθαγόρας ὑπεστήσατο τὸν ὅρκον εἶναι πίστεως ἐνέχυρον βέβαιον, ἀλλ' αἰσχροκερδείας καὶ ἀπάτης δέλεαρ.

XXXIX. Ὅτι Πυθαγόραν φασὶν ὑπό τινος ἐρωτη- 32
θέντα πότε χρηστέον ἀφροδισίοις εἰπεῖν Ὅταν ἑαυτοῦ θέλῃς ἥττων γενέσθαι.

Ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι διῄρουν καὶ τὰς ἡλικίας τῶν ἀνθρώπων εἰς τέσσαρα μέρη, παιδός, νέου, νεανίσκου, γέροντος, καὶ τούτων ἑκάστην ἔφασαν ὁμοίαν εἶναι ταῖς κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τῶν ὡρῶν μεταβολαῖς, τὸ μὲν ἔαρ τῷ παιδὶ διδόντες, τὸ δὲ φθινόπωρον τῷ ἀνδρί, χειμῶνα τῷ γέροντι, τὸ δὲ θέρος τῷ νέῳ.

34. 5. ὅρκοις] ὄρκοις et ὀρκίζοντα constanter ed. Rom.
34. 6. ὁμόσῃ] ὀμόσῃ ed. Rom. et 13. ὤμοσεν.
34. 10. διαβεβαιούμενος] διεβεβαιοῦτο oportuerat.
34. 11. οὕτω] οὕτως ed. Rom.
34. 16. αἰσχροκερδείας] rectius αἰσχροκερδίας.
34. 18. εἰπεῖν] εἶπε ed. Rom.
34. 19. ἥττων] ἧττον ed. Rom.
34. 24. τῷ π.] incipit codicis p. 247.

34. 5. Praeceptum Pythagorae de iure iurando extat usque ad haec verba in valesianis excerptis Wessel. T. II. p. 555. Reliqua nunc adduntur. MAI.

34. 10. Polyaen. I. 45. MAI. Plutarchus vol. II. p. 330. Διονύσιος δὲ ὁ τύραννος ἐκέλευε τοὺς μὲν παῖδας ἀστραγάλοις, τοὺς δ' ἄνδρας ὅρκοις ἐξαπατᾶν.

34. 16. Flagitiosam Demadis tum dicendi tum agendi impudentiam passim lacerant prisci auctores; cuius dignas denique poenas ipse luit a Casandro diro supplicio necatus. MAI.

34. 21. Notandus aetatum ordo νεάνισκος post νέος. Confer etiam Pollucem II. 11. Νεάνισκος quidem est *adulescens*, de quo latino vocabulo pauca olim dixi cap. IV. praef. ad Cic. de rep. XII. MAI.

Ὅτι ὁ αὐτὸς ἀπεφαίνετο τοῖς θεοῖς εὔχεσθαι δεῖν τὰ ἀγαθὰ τοὺς φρονίμους ὑπὲρ τῶν ἀφρόνων· τοὺς γὰρ ἀσυνέτους ἀγνοεῖν τί ποτέ ἐστιν ἐν τῷ βίῳ κατὰ ἀλήθειαν ἀγαθόν.

Ὅτι ὁ αὐτὸς ἔφασκε δεῖν ἐν ταῖς εὐχαῖς ἁπλῶς εὔχεσθαι τἀγαθά, καὶ μὴ κατὰ μέρος ὀνομάζειν, οἷον ἐξουσίαν, κάλλος, πλοῦτον, τἄλλα τὰ τούτοις ὅμοια· πολλάκις γὰρ τούτων ἕκαστον τοὺς κατ' ἐπιθυμίαν αὐτῶν τυχόντας τοῖς ὅλοις ἀνατρέπειν. καὶ τοῦτο γνοίη ἄν τις ἐπιστήσας τοῖς ἐν ταῖς Εὐριπίδου Φοινίσσαις στίχοις, ἐν οἷς οἱ περὶ τὸν Πολυνείκην εὔχονται τοῖς θεοῖς, ὧν ἀρχὴ

βλέψας δ' ἐς Ἄργος

ἕως

εἰς στέρν' ἀδελφοῦ τῆσδ' ἀπ' ὠλένης βαλεῖν.

οὗτοι γὰρ δοκοῦντες ἑαυτοῖς εὔχεσθαι τὰ κάλλιστα ταῖς ἀληθείαις καταρῶνται.

XL. Ὅτι Πυθαγόρας φιλοσοφίαν ἀλλ' οὐ σοφίαν ἐκάλει τὴν ἰδίαν αἵρεσιν. καταμεμφόμενος γὰρ τοῖς πρὸ αὐτοῦ κεκλημένοις ἑπτὰ σοφοῖς ἔλεγεν ὡς σοφὸς μὲν οὐδείς ἐστιν ἄνθρωπος ὢν καὶ πολλάκις διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως οὐκ ἰσχύων πάντα κατορθοῦν, ὁ δὲ ζηλῶν τὸν τοῦ σοφοῦ τρόπον τε καὶ βίον προσηκόντως ἂν φιλόσοφος ὀνομάζοιτο.

83 Ἀλλ' ὅμως τηλικαύτης προκοπῆς γενομένης περί τε Πυθαγόραν αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' ἐκεῖνον Πυθαγορείους καὶ τοσούτων ἀγαθῶν αἴτιοι γενόμενοι ταῖς πόλεσιν οὗτοι τὸν πάντα τὰ καλὰ λυμαινόμενον χρόνον οὐ διέφυγον· οὐδὲν γὰρ οἶμαι τῶν παρ' ἀνθρώποις καλῶς

35. 11. Πολυνείκην] Πολυνίκην ed. Rom.
35. 15. στέρν'] Cod. στέρνες. MAI.
35. 15. βαλεῖν] Cod. λαβεῖν. MAI.
35. 28. λυμαινόμενον χρόνον] λοιμαινόμενον φθόνον ed. Rom. Saepius hac sententia utitur Diodorus. L. I. c. 2. p. 5. 88. ed. Wess. τὸν πάντα τἄλλα λυμαινόμενον χρόνον. Exc. de Virt. et Vit. p. 556. 1. χρόνος ὁ πάντα μαραίνων τἄλλα.

35. 3. Hinc corrigendus videtur Laërtii error VIII. 9, qui ait Pythagoram interdixisse quominus pro se quisque oret, quia nesciunt homines quid sibi expediat. MAI.
35. 10. Vers. 1373—1384. MAI.
35. 19. Iamblich. VIII; Euseb. chron. prooem. lib. II. ed. Mediol. p. 228. MAI.
35. 27. De his politicis pythagoriorum utilitatibus multus est Iamblichus op. cit. MAI.
35. 29. Legesis Iamblichum cap. XXXV; et Porphyrium cap. LIV; Laërtium VIII. 39. 40. MAI.

οὕτω συνέστηκεν ὥςτε μηδεμίαν αὐτῷ φθοράν τε καὶ διάλυσιν γεννῆσαι τὸν πολυετῆ χρόνον.

Ὅτι Κῦρος ὁ τῶν Περσῶν [βασιλεὺς] ἐπειδὴ τῶν Βαβυλωνίων καὶ τῶν Μήδων τὴν χώραν κατεπολέμησε, ταῖς ἐλπίσι πᾶσαν περιελάμβανε τὴν οἰκουμένην. τῶν γὰρ δυνατῶν καὶ μεγάλων ἐθνῶν καταπεπολεμημένων ἐνόμιζε μηδένα μήτε βασιλέα μήτε δῆμον ὑποστήσεσθαι τὴν ἰδίαν δύναμιν· τῶν γὰρ ἐν ἐξουσίαις ἀνυπευθύνων ὄντων εἰώθεισαν ἔνιοι τὴν εὐτυχίαν μὴ φέρειν κατ' ἄνθρωπον.

XLI. Ὅτι ὁ Πολυκράτης ὁ τῶν Σαμίων τύραννος εἰς τοὺς ἐπικαιροτάτους τόπους ἀποστέλλων τριήρεις ἐλῄστευσεν ἅπαντας τοὺς πλέοντας, ἀπεδίδου δὲ μόνοις τοῖς συμμάχοις τὰ ληφθέντα. πρὸς δὲ τοὺς μεμφομένους τῶν συνήθων ἔλεγεν ὡς πάντες οἱ φίλοι πλείονα χάριν ἕξουσιν ἀπολαβόντες ἅπερ ἀπέβαλον ἤπερ ἀρχὴν μηδὲν ἀποβαλόντες.

Ὅτι ταῖς ἀδίκοις πράξεσιν ὡς ἐπίπαν ἀκολουθεῖ τις νέμεσις οἰκείους τιμωρίας τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἐπιφέρουσα.

Ὅτι πᾶσα χάρις ἀμεταμέλητος οὖσα καλὸν ἔχει καρπὸν τὸν παρὰ τῶν εὐεργετουμένων ἔπαινον· καὶ γὰρ ἂν μὴ πάντες, εἷς γε τῶν εὖ πεπονθότων ἐνίοτε τὴν ὑπὲρ ἁπάντων ἔδωκε χάριν.

Ὅτι Ἀριστογείτων πᾶσιν ἐποίησε φανερὸν ὡς ἡ τῆς 34
ψυχῆς εὐγένεια κατισχύει τὰς μεγίστας τοῦ σώματος ἀλγηδόνας.

XLII. Ὅτι Ζήνωνος τοῦ φιλοσόφου διὰ τὴν ἐπιβουλήν, ἣν κατὰ τοῦ Νεάρχου τοῦ τυράννου κατεστήσατο,

36. 2. γενῆσαι] Ita cod. MAI.
36. 3. βασιλεὺς addidit editor Rom.
36. 4. κατεπολέμησε] κατεπολέμησεν ed. Rom.
36. 7. δῆμον] μῆδος ed. Rom. cum hac editoris annotatione: „Cod. μῆδον; quod mihi videbatur immutandum. Et minima id quidem varietate feci; quamquam maluissem scribere ἔθνος *gentem*."
36. 8. ἀνυπευθύνων] malim ἀνυπευθύνοις.
36. 9. εἰώθεισαν] fortasse εἰώθασιν.
36. 15. ὡς] incipit codicis p. 248.
36. 29. κατεστήσατο] addidi ex Valesii Excerptis.

36. 17. Conf. Herodot. III. 39. MAI.
36. 20. Sermo est de Polycratis supplicio. MAI. in Add.
36. 28. Locus extat, etsi non his ipsis plane verbis, in Diodori excerptis valesianis Wessel. T. II. p. 557. MAI.

κατὰ τὰς ἐν ταῖς βασάνοις ἀνάγκας ἐρωτωμένου ὑπὸ Νεάρχου τίνες ἦσαν οἱ συνειδότες· Ὤφελον γάρ, ἔφη, ὥσπερ τῆς γλώττης εἰμὶ κύριος οὕτω καὶ τοῦ σώματος.

Ὅτι τοῖς ἐπί τινων πραγμάτων διοριζομένοις ὡς οὐκ ἄν ποτε πραχθησομένοις ἔοικεν ἐπακολουθεῖν ὡσανεί τις νέμεσις ἐλέγχουσα τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν.

Ὅτι Μεγαβύζου τοῦ καὶ Ζωπύρου φίλου ὄντος Δαρείου τοῦ βασιλέως, μαστιγώσαντος δ' ἑαυτὸν καὶ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον ἀκρωτήρια ἀποκόψαντος διὰ τὸ σύντονον γενέσθαι καὶ Βαβυλῶνα προδοῦναι Πέρσαις, φασὶ βαρέως φέρειν τὸν Δαρεῖον καὶ εἰπεῖν βούλεσθαι τὸν Μεγάβυζον, εἰ δυνατὸν ἦν, ἄρτιον γενόμενον ἢ δέκα Βαβυλῶνας λαβεῖν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν, καίπερ ἀπράκτου τῆς ἐπιθυμίας οὔσης.

Ὅτι οἱ Βαβυλώνιοι στρατηγὸν εἵλαντο Μεγάβυζον ἀγνοοῦντες ὅτι τὴν εὐεργεσίαν τῆς μελλούσης ἀκολουθεῖν ἀπωλείας οἱονεὶ δέλεαρ αὐτοῖς προθήσειν.

XLIII. Ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐπιτευγμάτων ἱκανόν ἐστι μαρτύριον τῶν προῤῥηθέντων.

Ὅτι Δαρεῖος τῆς Ἀσίας σχεδὸν ὅλης κυριεύσας τῆς Εὐρώπης ἐπεθύμει καταστρέψασθαι. τὰς γὰρ τοῦ πλείονος ἐπιθυμίας ἀρίστους ἔχων καὶ τῷ μεγέθει τῆς Περσικῆς δυνάμεως πεποιθὼς περιελάμβανε τὴν οἰκουμέ-

37. 3. οὕτω] οὕτως ed. Rom., οὕτως ὑπῆρχον Exc. Valesii.
37. 5. πραχθησομένοις] immo πραχθησομένων.
37. 7. ὄντος] Cod. οὕτως. MAI.
37. 9. σύντονον] Ita cod.; quamquam magnopere suspicor mendum esse pro σύντομον, ideoque explicandum *ut brevi strategemate Babylonem Persis proderet*. Et quidem, quod valde interest, apud Diodorum nostrum I. 95. Wesselingius probabiliter iam demonstravit contrarium mendum irrepsisse συντόμως pro συντόνως; protulitque Kusteri auctoritatem, qui eandem horum vocabulorum confusionem saepe usuvenisse docuit ad Aristoph. Plut. 257. MAI. Wesselingii istam coniecturam vanam esse vel illa docent quae continuo consequuntur: οὐ γὰρ βούλεσθαι λυπηθῆναι συντόμως ἑαυτόν, ἀκριβῶς εἰδότα ὅτι πλησίον ἐστὶν αὐτῷ τὸ κακῶς παθεῖν. Hic pro σύντονον coniicio scribendum esse αὐτόμολον.
37. 15. εἵλαντο] Ita cod. MAI.
37. 17. προθήσειν] fortasse excidit μέλλουσιν.
37. 18. τὸ] δὲ ed. Rom.
37. 20. τῆς Εὐρώπης ἐπεθύμει καταστρέψασθαι] ita loquitur Eurip. Hippol. v. 1375. λόγχας ἔραμαι διαμοιρᾶσαι, et alii. Diodorus autem τὴν Εὐρώπην puto scripserat.
37. 22. ἀρίστους] scribendum ἀπλήστους aut eiusmodi quid.

37. 10. Herodot. III. 155. MAI.

νην, αἰσχρὸν εἶναι νομίζων τοὺς πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότας καταδεεστέρους ἀφορμὰς κτησαμένους τὰ μέγιστα τῶν ἐθνῶν καταπεπολεμηκέναι, αὐτὸν δὲ τηλικαύτας ἔχοντα δυνάμεις ἡλίκας οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ ἔσχε μηδεμίαν ἀξιόλογον πρᾶξιν κατειργάσθαι.

Ὅτι οἱ Τυῤῥηνοὶ διὰ τὸν τῶν Περσῶν φόβον ἐκλιπόντες τὴν Λῆμνον ἔφασκον ὡς διά τινας χρησμοὺς τοῦτο ποιεῖν, καὶ ταύτην τῷ Μιλτιάδῃ παρέδωκαν. ταῦτα δὲ πράξαντος τοῦ προεστηκότος τῶν Τυῤῥηνῶν [Ἕρμωνος] συνέβη τὰς τοιαύτας χάριτας ἀπ' ἐκείνων τῶν χρόνων Ἑρμωνίους προσαγορευθῆναι.

XLIV. Ὅτι τῆς Λουκρητίας μοιχευθείσης παρὰ Σέξτου καὶ ἑαυτὴν ἀνελούσης διὰ τὸ ἁμάρτημα οὐκ ἄξιον ἡγούμεθα τὸ γενναῖον τῆς προαιρέσεως παραλιπεῖν ἀνεπισήμαντον. τὴν γὰρ ἐπιδοῦσαν ἑκουσίως τὸ ζῆν τοῖς μεταγενεστέροις εἰς καλὸν ζῆλον προσηκόντως ἂν εὐφημίας ἀξιοῖμεν ἀθανάτου, ὅπως αἱ τὴν τοῦ σώματος ἁγνείαν κατὰ πᾶν ἀνεπίληπτον παρέχεσθαι προαιρούμε-

38. 2. *καταδεεστέρους*] huic comparanda *οὐδὲν ἀδοξότερον ποιήσει τὴν Σπάρτην* ipsius Diodori XIII. 97. et quae aliorum pauca exstant huius usus exempla. Verius tamen existimo *καταδεεστέρας*.

38. 7. *πόντες*] incipit codicis p. 253.

38. 9. *Ἕρμωνος*] addidit editor Rom.

38. 17. *αἱ τὴν*] *αὐτὴν* ed. Rom. et mox *ἁγνείαν*.

38. 18. *προαιρούμεναι*] Ita cod. quamquam superius est masculinum genus. MAI.

38. 10 Proverb. Zenob. III. 85. Suid. VII. 10, quamquam hi duo dicunt Pelasgos pro Tyrrhenis, quos populos certe inter se finitimos fuisse ait Herodotus I. 57. (Noster vero eclogarius vel amanuensis incaute omisit nomen ducis Hermonis, sine quo proverbium caecum est.) Sed enim de Tyrrhenis, qui Lemnum, Imbrum, Scyron, aliasque insulas occupaverunt, legatur omnino Menagius ad Laërtium VIII. 1, cum auctoribus ab eo laudatis. Ex his Tyrrhenis oriundum Pythagoram tradunt Laërtius loc. cit. et Porphyrius vit. Pyth. cap. I. X. MAI. Immo Dionysius halic. I. 25. ait Tyrrhenos et Pelasgos eundem esse populum. IDEM in Add.

39. 12. Illatum Lucretiae stuprum et consecutam *αὐτοχειρίαν* **narrat Diodorus in valesianis excerptis p. 558. Ibi vero ubi locus ille editus desinit, subiungendus est vaticanus hic ineditus capto initio ab** *οὐκ ἄξιον δὲ ἡγούμεθα τὸ γενναῖον.* **Revera lib. XV. 88. morem suum profitetur Diodorus prosequendi laude debita praestantium virorum mortes, quod ibi mox facit, ubi narratae Epaminondae neci laudationem tanti viri subtexit:** *ἡμεῖς δ' εἰωθότες ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν τελευταῖς ἐπιλέγειν τὸν ἴδιον ἔπαινον, οὐδαμῶς ἁρμόττον ἡγούμεθα παραδραμεῖν ἀνδρὸς τηλικούτου τὴν τελευτὴν ἀνεπισήμαντον.* **Sic igitur hoc loco Diodorus Lucretiam extinctam insigni elogio prosequitur. MAI.**

ναι πρὸς ἐπιτετευγμένον ἀρχέτυπον παραβάλωνται. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι γυναῖκες κἂν φανερόν τι τῶν τοιούτων πράξωσι, κατακρύπτουσι τὸ συντελεσθὲν εὐλαβούμεναι τὴν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτημάτων τιμωρίαν· ἡ δὲ τὸ λάθρα πραχθὲν ποιήσασα περιβόητον ἀπέσφαξεν ἑαυτήν, καὶ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν καλλίστην ὑπὲρ αὑτῆς ἀπολογίαν ἀπέλιπε· καὶ τῶν ἄλλων ἐπὶ τῶν ἀκουσίων τὴν συγγνώμην προβαλλομένων αὕτη τὴν μετὰ βίας ὕβριν ἐτιμήσατο
36 θανάτου, ἵνα μηδ' εἴ τις ἐπιθυμῇ βλασφημεῖν τὴν ἐξουσίαν ἔχοι κατηγορεῖν τῆς προαιρέσεως ἑκουσίου γεγενημένης· τῶν γὰρ ἀνθρώπων φύσει τὰς λοιδορίας ἐπαίνων προτιμώντων τὴν τῶν φιλαιτίων ἀπέκοψε κατηγορίαν, αἰσχρὸν εἶναι νομίζουσα τῶν ἄλλων εἰπεῖν τινα διότι ζῶντος τοῦ κατὰ νόμους συμβιοῦντος ἀνδρὸς ἑτέρου παρανόμως ἐπειράθη, καὶ καθ' ὧν οἱ νόμοι τοῖς πράξασι θάνατον τιθέασι τὸ πρόστιμον τοιοῦτο παθοῦσα τὸν πλείω χρόνον φιλοψυχεῖν, ἵνα τὸν πάντως ὀφειλόμενον παρὰ τῆς φύσεως θάνατον βραχὺ προλαβοῦσα τῆς αἰσχύνης ἀλλάξηται τοὺς μεγίστους ἐπαίνους. τοιγαροῦν οὐ μόνον θνητοῦ βίου δόξαν ἀθάνατον ἀντικατηλλάξατο διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ πάντας τοὺς πολίτας προετρέψατο λαβεῖν ἀπαραίτητον τιμωρίαν παρὰ τῶν εἰς αὐτὴν παρανομησάντων.

XLV. Ὅτι Λεύκιος Ταρκύνιος ὁ βασιλεὺς τυραννικῶς καὶ βιαίως ἄρχων τῶν πολιτῶν τοὺς εὐπόρους τῶν Ῥωμαίων ἀνῄρει ψευδεῖς ἐπιφέρων αἰτίας ἕνεκεν τοῦ νοσφίσασθαι τὰς οὐσίας αὐτῶν. διόπερ Λεύκιος Ἰούνιος ὀρφανὸς ὢν καὶ πάντων Ῥωμαίων πλουσιώτατος δι' ἀμφότερα τὴν τοῦ Ταρκυνίου πλεονεξίαν ὑπώπτευεν, ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ, καὶ παρ' ἕκαστα τῷ βασιλεῖ σύνθοινος προσεποιήθη μωρὸς εἶναι, ἅμα μὲν βουλόμενος τὸν ὑπὲρ τοῦ δύνασθαί τι φθόνον ἐκκλίνειν, ἅμα δ' ἀνυπονοήτως παρατηρεῖν τὸ πραττόμενον καὶ τοῖς τῆς βασιλείας ἐφεδρεύειν καιροῖς.

39. 2. φανερὸν] exspectaveram φανερῶς. Mox πράξωσιν ed. Rom.
39. 6. αὑτῆς] αὐτῆς ed. Rom.
39. 7. ἄλλων] ἄλλων τῶν ed. Rom.
39. 8. αὕτη] αὔτη ed. Rom. et *ipsa* in interpretatione.
39. 9. ἐπιθυμῇ] malim ἐπιθυμοίη.
39. 10. ἔχοι] ἔχει ed. Rom.
39. 15. ὧν] ὃν ed. Rom.
39. 17. τὸν πλείω χρόνον] τῶν πλείω χρόνων ed. Rom.
39. 28. πλουσιώτατος] incipit codicis p. 254.
39. 32. ἀνυπονοήτως] ἂν ὑπονοήτως ed. Rom.

Ὅτι οἱ Συβαρῖται μετὰ τριάκοντα μυριάδων ἐκστρατεύσαντες ἐπὶ τοὺς Κροτωνιάτας καὶ πόλεμον ἄδικον ἐκανελόμενοι τοῖς ὅλοις ἔπταισαν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὐκ ἐνεγκόντες ἐπιδεξίως ἱκανὸν παράδειγμα τὴν ἰδίαν ἀπώλειαν κατέλιπον τοῦ πολὺ μᾶλλον δεῖν προςέχειν ἐν ταῖς ἰδίαις εὐτυχίαις ἤπερ ἐν ταῖς ταλαιπωρίαις.

XLVI. Ὅτι περὶ Ἡροδότου φησὶν ὁ Διόδωρος Καὶ 37
ταῦτα παρεξέβημεν οὐχ οὕτως Ἡροδότου κατηγορῆσαι βουληθέντες ὡς ὑποδεῖξαι ὅτι τῶν λόγων οἱ θαυμάσιοι τοὺς ἀληθεῖς κατισχύειν εἰώθασιν.

Ὅτι προςῆκόν ἐστι τιμᾶσθαι τὴν ἀρετήν, κἂν ᾖ παρὰ γυναιξίν.

Ὅτι Ἀθηναῖοι δεξιῶς τῇ νίκῃ χρησάμενοι καὶ νικήσαντες Βοιωτούς τε καὶ Χαλκιδεῖς εὐθὺς ἀπὸ τῆς μάχης Χαλκίδος ἐκυρίευσαν. ἐκ τῆς δεκάτης τῆς τῶν Βοιωτῶν ὠφελείας ἅρμα χαλκοῦν εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνέθεσαν τόδε τὸ ἐλεγεῖον γράψαντες,

ἔθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες
παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμου
δεσμῷ ἐν ἀχλυόεντι σιδηρέῳ ἔσβεσαν ὕβριν·
ὧν ἵππους δεκάτην Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

Ὅτι τὸ κατακαίειν τὰ ἱερὰ παρὰ Ἑλλήνων ἔμαθον Πέρσαι τὴν αὐτὴν τοῖς προαδικήσασιν ἀποδιδόντες ὕβριν.

XLVII. Ὅτι Κᾶρες ὑπὸ Περσῶν καταπονούμενοι ἐπηρώτησαν περὶ συμμαχίας εἰ προςλάβοιντο Μιλησίους συμμάχους. ὁ δὲ ἀνεῖλεν

πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.

40. 11. ᾖ] Cod. εἰ. MAI. Quod defendi quodammodo potest.
40. 14. Χαλκιδεῖς] Ita cod. et mox Χαλκίδος. MAI.
40. 15. ἐκ] ad hoc fortasse deest copula. Mox ὠφελείας — δεκάτης ed. Rom.
40. 19. πολέμου] πολέμῳ ed. Rom.
40. 21. ὧν] Herodot. τῶν. MAI.

40. 3. Diodorus XII. 9. id bellum scribit. Sed noster eclogarius locum hunc ex alio ante undecimum libro sumpsit, aliis verbis sententiisque conformatum. Neque nescimus res aliquot a Diodoro aliisque historicis bis fuisse narratas, semel brevius et obiter, iterum suo loco et copiosius ac non sine varietate. MAI.

40. 12. Consentanea his dicit graecus auctor prologi commentariorum ad Susannam a me in vaticanae collectionis volumine primo editorum. MAI.

40. 17. Rem narrat aliis verbis Herodotus V. 77, qui etiam epigramma recitat. Et quidem is compedes, qui captivis iniecti fuerant, ad suam usque aetatem ait pependisse Athenis ex acropoleos muro. MAI.

40. 27. Reapse Cares cum Milesiis sociis insignem cladem a Persis retulerunt, ut ait Herodotus V. 120. MAI.

οὐ μὴν ἀλλ' ὁ φόβος ἐγγὺς κείμενος ἐποίησεν αὐτοὺς ἐπιλαθέσθαι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμίας, πρὸς δὲ τὸ πληροῦν τὰς τριήρεις κατὰ τάχος συνηνάγκαζεν.

38 Ὅτι Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος πρεσβευτὴς ἀπεσταλμένος ὑπὸ τῶν Ἰώνων ἠρώτησε δι' ἣν αἰτίαν ἀπιστεῖ αὐτοῖς ὁ Ἀρταφέρνης. τοῦ δὲ εἰπόντος, μήποτε ὑπὲρ ὧν καταπολεμηθέντες κακῶς ἔπαθον μνησικακήσωσιν, Οὐκοῦν, ἔφησεν, εἰ τὸ πεπονθέναι κακῶς τὴν ἀπιστίαν περιποιεῖ, τὸ παθεῖν ἄρα εὖ ποιήσει τὰς πόλεις Πέρσαις εὐνοούσας. ἀποδεξάμενος δὲ τὸ ῥηθὲν ὁ Ἀρταφέρνης ἀπέδωκε τοὺς νόμους ταῖς πόλεσι καὶ τακτοὺς φόρους κατὰ δύναμιν ἐξέταξεν.

ὁ γὰρ παρὰ τοῖς πολλοῖς τῶν πολιτῶν φθόνος τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ἐγκρυπτόμενος ἐπειδὴ καιρὸν ἔλαβεν, ἄθρους ἐξεῤῥάγη. διὰ δὲ τὴν φιλοτιμίαν τοὺς δούλους ἠλευθέρωσαν, μᾶλλον βουλόμενοι τοῖς οἰκέταις μεταδοῦναι τῆς ἐλευθερίας ἢ τοῖς ἐλευθέροις τῆς πολιτείας.

XLVIII. Ὅτι Δᾶτις ὁ τῶν Περσῶν στρατηγός, Μῆδος ὢν τὸ γένος καὶ παρὰ τῶν προγόνων παρειληφὼς ὅτι Μήδου τοῦ συστησαμένου τὴν Μηδίαν Ἀθηναῖοι κατέστησαν ἀπόγονοι, ἀπέστειλε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους

41. 10. *τὸ*] incipit codicis p. 279.
41. 11. *πόλεσι*] *πόλεσιν* ed. Rom.
41. 12. *ἐξέταξεν*] immo *ἐπέταξεν*.
41. 13. *παρὰ τοῖς πολλοῖς*] *τοῖς πολλοῖς παρὰ* ed. Rom., sed interpretatio *invidia quae in multis civibus antea celabatur.*
41. 16. *ἠλευθέρωσαν*] *ἐλευθέρωσαν* ed. Rom.
41. 18. *Δᾶτις*] *Δάτης* ed. Rom., et *Δάτην* 42. 2. et 11.
41. 20. *συστησαμένου*] *στησαμένου* ed. Rom.
41. 21. *κατέστησαν*] *καθέστησαν* ed. Rom.

41. 3. More suo eclogarius sententiam hanc a narrationis corpore avulsit, nempe ab historia belli Ionum foederatorum contra Persas. MAI.
41. 5. Revera Hecataeus milesius nobilis historiographus bellum adversus Persas Ionibus, frustra licet, dissuaserat; uti narrat Herodotus V. 36. MAI.
41. 6. Artaphernes persa Sardibus praefectus, dux belli contra Ionas. Herod. V. 123. MAI.
41. 17. Fragmentum mutilum sententiae causa ab eclogario delectum. MAI.
41. 18. Datis et Artaphernes summi imperatores Persarum in proelio ad Marathona contra Miltiadem. Herod. VI. 94, Nepos Milt. IV. MAI.
41. 20. Medus scilicet Medea et Aegeo Athenarum rege genitus, qui cum matre Athenis pulsus, barbaris deinde populis debellatis, ditionem sibi subditam Mediam appellavit. Apollodorus biblioth. I. 9, et Cephalio apud Euseb. chron. I. 15. MAI.

εἰπεῖν ὡς πάρεστι μετὰ δυνάμεως απαιτήσων τὴν ἀρχὴν τὴν προγονικήν· Μήδων γὰρ τῶν ἑαυτοῦ προγόνων πρεσβύτερον Δᾶτιν γενόμενον ἀφαιρεθῆναι τὴν βασιλείαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ παραγενόμενον εἰς τὴν Ἀσίαν κτίσαι τὴν Μηδίαν. ἂν μὲν οὖν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ἀποδῶσιν, ἀφεθήσεσθαι τῆς πρώτης αἰτίας καὶ τῆς ἐπὶ Σάρδεις στρατείας· ἂν δὲ ἐναντιωθῶσι, πολὺ δεινότερα πείσεσθαι τῶν Ἐρετριέων. ὁ δὲ Μιλτιάδης ἀπεκρίθη ἀπὸ τῆς τῶν δέκα στρατηγῶν γνώμης διότι κατὰ τὸν τῶν πρεσβευτῶν λόγον μᾶλλον προςήκει τῆς Μήδων ἀρχῆς κυριεύειν Ἀθηναίους ἢ Δᾶτιν [διὰ] τῆς Ἀθηναίων πόλεως· 39 *τὴν μὲν γὰρ τῶν Μήδων βασιλείαν Ἀθηναῖον ἄνδρα συστήσασθαι, τὰς δὲ Ἀθήνας μηδέποτε Μῆδον τὸ γένος ἄνδρα κατεσχηκέναι. ὁ δὲ πρὸς μάχην ἀκούσας ταῦτα παρεσκευάζετο.*

Ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τοῦ Νεοκλέους, προςελθόντος τινὸς αὐτῷ πλουσίου καὶ ζητοῦντος κηδεστὴν εὑρεῖν πλούσιον, παρεκελεύσατο αὐτῷ ζητεῖν μὴ χρήματα ἀνδρὸς δεόμενα, πολὺ δὲ μᾶλλον ἄνδρα χρημάτων ἐνδεᾶ. ἀποδεξαμένου δὲ τἀνθρώπου τὸ ῥηθὲν συνεβούλευσεν αὐτῷ συνοικίσαι τὴν θυγατέρα τῷ Κίμωνι. διόπερ ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ὁ Κίμων εὐπορήσας χρημάτων ἀπελύθη τῆς φυλακῆς, καὶ τοὺς κατακλείσαντας ἄρχοντας εὐθύνας καταδίκους ἔλαβεν.

XLIX. *Ὅτι τῶν Ἑλλήνων πάντων διαπρεσβευσαμένων πρὸς Γέλωνα περὶ συμμαχίας, ὅτε Ξέρξης διέβαινε*

42. 6. *ἀφεθήσεσθαι*] *ἀφηθήσεσθαι* ed. Rom.
42. 6. *πρώτης αἰτίας*] *αἰτίας πρώτης* ed. Rom.
42. 7. *ἐναντιωθῶσι*] *ἐναντιωθῶσιν* ed. Rom.
42. 8. *Μιλτιάδης*] *Μιλθιάδης* ed. Rom.
42. 9. *στρατιωτῶν*] Ita cod. MAI., cuius interpretatio recte *ducum:* quod restitui.
42. 9. *πρεσβευτῶν*] *πρεσβυτῶν* ed. Rom.
42. 11. *διὰ*] dele.
42. 21. *συνοικίσαι*] *συνοικῆσαι* ed. Rom.
42. 24. *καταδίκους*] *καταδίκως* ed. Rom.

42. 6. Athenienses Ionum auxiliares Sardes captas inflammaverunt, quam rem Darius rex molestissime tulit. Herod. V. 101. 105. MAI.

42. 8. Eretriam Euboicam a Persis igne ac direptione vastatam, civesque hastae subiectos, ait Herodotus VI. 101. MAI.

42. 21. *Κίμωνι*] Cicero de off. II. 20, Valer. Max. VII. 2. ext. 8. MAI.

42. 24. Aes alienum dissolutum ob Elpinicem sororem et coniugem, quam Cimon Calliae cessit, tradunt in Cimone Nepos et Plutarchus. Multo ergo Cimoni honorificentior Diodori narratio. MAI.

πρὸς τὴν Εὐρώπην, τοῦ δὲ ἐπαγγειλαμένου συμμαχῆσαι καὶ σιταρχῆσαι, εἴ γε τὴν ἡγεμονίαν εἴτε τὴν κατὰ γῆν εἴτε τὴν κατὰ θάλατταν παρέξουσιν, ἡ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας φιλοδοξία τὴν συμμαχίαν παρεκρούετο, τὸ δὲ μέγεθος τῆς βοηθείας καὶ ὁ τῶν πολεμίων φόβος προέτρεπε μεταδοῦναι τῆς δόξης τῷ Γέλωνι.

ἡ μὲν γὰρ τῶν Περσῶν ὑπεροχὴ πρὸς τὸ κρατῆσαι τῆς ἐπιθυμίας ἔχει τὰς δωρεάς, ἡ δὲ τυραννικὴ πλεονεξία καὶ τὰ μικρὰ τῶν λημμάτων οὐ παρίησιν.

βεβαιοτάτη γὰρ τῆς σωτηρίας φύλαξ ἡ ἀπιστία.

παῖδες μὲν οὖν ἀδικούμενοι πρὸς πατέρας καταφεύγουσι, πόλεις δὲ πρὸς τοὺς ἀποικίσαντας δήμους.

40 Ὅτι τυράννου πλεονεξία τοῖς μὲν ὑπάρχουσιν οὐκ ἀρκεῖται, τῶν δὲ ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖ, πληροῦται δὲ οὐδέποτε.

Τοὺς δὲ κατὰ τῆς δυναστείας αὐτοῦ πεφυκότας ἔχων καιρὸν οὐκ ἐάσει δύναμιν λαβεῖν.

L. ἐκείνων γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἐστε ἀπόγονοι οἳ τὰς αὐτῶν ἀρετὰς μετὰ τὸν θάνατον ἀθανάτους τῇ δόξῃ καταλελοίπασι. τὸ γὰρ ἔπαθλον τῆς συμμαχίας οὐκ ἀργύριον αἰτεῖ, οὗ πολλάκις ἰδεῖν ἔστι καταφρονοῦντα καὶ τὸν φαυλότατον ἰδιώτην πεπλουτηκότα, ἀλλ' ἔπαινον καὶ δόξαν, περὶ ἧς οἱ ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων οὐκ ὀκνοῦσιν ἀποθνήσκειν· μισθὸς γάρ ἐστιν ἡ δόξα μείζων ἀργυρίου. παραλαμβάνουσι γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται παρὰ τῶν πατέρων οὐχ ὥςπερ οἱ λοιποὶ πλοῦτον, ἀλλὰ προθύμως

43. 2. σιταρχῆσαι] aptius σιταρκῆσαι.
43. 3. παρέξουσιν] παρέξωσιν ed. Rom.
43. 5. καὶ] incipit codicis p. 280.
43. 5. προέτρεπε] προέτρεπεν ed. Rom.
43. 10. βεβαιοτάτη] βεβαιωτάτη ed. Rom.
43. 19. αὐτῶν] αὐτῶν ed. Rom.
43. 21. ἔστι] ἐστιν ed. Rom.

43. 6. Imperium tamen ambitioso Geloni a Graecis non est traditum, teste Herodoto VII. 159. Et sane constat Gelonem non pugnavisse contra Persas; idque ait etiam Diodorus noster XI. 26. MAI.

43. 9. Denuo solitariae sententiae heic et postea. MAI.

43. 18. Hae, quae sequuntur, particulae abruptae sine dubio pertinent ad concionem, quam a Diodoro scriptam censeo, et cuius certum indicium dat Herodotus VII. 134. Scilicet quum in urbe Sparta placandus esset Talthybius deus, sive heros, qui ob violatos Persarum praecones irascebatur, conciones populares habitae in urbe sunt, *numquis lacedaemonius*, (ut diserte ait Herodotus) *vellet pro Sparta mortem obire*, id est se ultro devovere, Persisque ad piaculum auferendum semet tradere; id quod reapse lacedaemonii duo praestiterunt. MAI. De Gelone haec dici videntur.

τελευτᾶν περὶ τῆς ἐλευθερίας, ὥςτε πάντα τὰ κατὰ τὸν βίον ἀγαθὰ δεύτερα τίθεσθαι τῆς δόξης.

μὴ τῶν ξενικῶν δυνάμεων ἐπιθυμοῦντες τὰς πολιτικὰς ἀποβάλλωμεν καὶ τῶν ἀδήλων ὀρεγόμενοι τῶν φανερῶν μὴ κυριεύωμεν. — Οὔ φημι καταπεπλῆχθαι τὸ μέγεθος τῆς τῶν Περσῶν στρατιᾶς· ἀρετῇ γὰρ ὁ πόλεμος οὐ πλήθει βραβεύεται. — Παρειλήφασι γὰρ ὑπὸ τῶν πατέρων ζῆν μὲν ἑαυτοῖς, τελευτᾶν δ' ὅταν χρεία ταῖς πατρίσιν ἐπῇ. — Τί φοβηθῶμεν τὸν χρυσὸν ᾧ κεκοσμημένοι βαδίζουσιν εἰς τὰς μάχας ὡς γυναῖκες εἰς τοὺς γάμους, ὥςτε τὴν νίκην μὴ μόνον ἔπαθλον ἔχειν δόξαν ἀλλὰ καὶ πλοῦτον; οὐ φοβεῖται γὰρ ἡ ἀρετὴ χρυσόν, ὃν ὁ σίδηρος εἴωθεν ἄγειν αἰχμάλωτον, ἀλλὰ τὴν στρατηγίαν τῶν ἡγουμένων. — Πᾶσα γὰρ δύναμις ὑπεραίρουσα τὴν συμμετρίαν ὑφ' ἑαυτῆς βλάπτεται τὰ πλεῖ- 41
στα. πρὶν ἢ γὰρ ἀκοῦσαι τὴν φάλαγγα φθάσομεν ἡμεῖς πράξαντες ἃ βουλόμεθα.

44. 6. στρατιᾶς] στρατείας ed. Rom.
44. 14. Intervallum ante πᾶσα nullum notat ed. Rom., sed ubi non est 16. ante πρίν.

44. 3. Particula pertinens ad consultationem de implorandis contra Persas exteris auxiliis. MAI.
44. 6. Pars orationis exhortatoriae contra Persas. MAI.
44. 17. Huc usque pertingunt excerpta inedita a libro septimo usque ad decimi finem. (Nam sexti libri, in quo res adhuc ante troica tempora scribebantur, nullae erant reliquiae in codice vaticano.) Statim vero in nostri codicis eadem pagina 280 eodemque versu sequitur particula edita pertinens ad librum XI. 3. Διελέσθαι δὲ δεῖ τοὺς τὰ τῶν βαρβάρων ἑλομένους, ἵνα τυγχάνοντες ὀνείδους etc. Tum pars reliqua dimidia quaternionis, nempe paginae 289. 290. 251. 252. 257. 258. 267. 268. habent excerpta a libro XI. 3. usque ad librum XII. 13. Cessant igitur excerpta vaticana inedita, ubi edita diversa ab his valesiana desinunt Wessel. T. II. p. 559; incipiunt vaticana edita ubi valesiana item edita nempe in rebus gestis Leonidae ad Thermopylas (Wessel. XI. 3.) Praeterea extat in codice integer alius quaternio habens librorum Diodori editorum excerpta a libro XV. 1. usque XIX. 2. Eae vero sunt paginae codicis 307. 308. 183. 184. 235. 236. 236. 229. 230. 243. 244. 237. 238. 193. 194. 293. 294. Denique in paginis 221. 222. 119. 120. 177. 178. occurrunt Diodori excerpta librorum editorum XIX. et XX. Atque haec ego omnia materiae cognitae excerpta ab hoc meo volumine exclusi; quamquam ea neque aliqua, ut fit, lectionum varietate carebant, et certe firmissimum parti ineditae testimonium dabant. Quippe quum vaticana excerpta edita cum Diodori publicis libris ad verbum congruant, sequitur ut illa etiam quae sunt inedita, atque cum editis coniunguntur, ad Diodorum aeque auctorem referenda sint. Rursus excerpta illa quae ad libros Diodori editos pertinebant, percommode me docuerunt, quanam ratione atque instituto, quantisque fere intervallis interpositis, quonam denique delectus genere haec excerpta

constantiniana curata fuerint: quam rem in ambrosianis quoque Dionysii halicarnassei codicibus olim observavi, quorum item excerpta partim in editos partim in deperditos eius historici libros incidebant.

Denique lectores moneo me excerpta librorum a VII. ad X. idcirco conglobata posuisse, quia neque in codice vaticano, neque in aliis ab Ursino, Hoeschelio Valesioque tractatis codicibus satis certa indicia supererant, quamobrem hac partes in suos quaeque libros pro suo iure distribuerentur: quo tamen incommodo in sequentibus plerisque post XX. librum excerptis non laborabimus. Item nemo miretur, cur quum librorum a VII. ad X. iamdiu extent ursiniana, hoescheliana, valesianaque excerpta, vaticana tamen ex his ipsis libris manantia, diversa sint et inedita. Causa eius rei est, quod prisci illi eclogarii pro suo quisque operis titulo Diodorum defloraverunt: itaque in codicibus ante me cognitis nonnisi excerpta accommodata ad titulos *de legationibus*, et *de virtutibus ac vitiis*, vel ad quosdam alios, occurrerunt. In vaticano pariter codice partes illae Diodori tantum ponuntur, quae ad titulum *de sententiis* referri poterant, ceteris fere praetermissis. Atque ita vaticana, quamquam ex iisdem libris educta, a praedictis et iamdiu cognitis excerptis differunt. Aliquando tamen contigit, quod prope necessarium erat, ut excerptum idem non uni titulo commodum visum sit; ideoque non uni eclogario praedae fuerit; id quod in adnotationibus meis suo loco non reticui. Et quidem partes editas, quod iam monui, consulto praetermisi.

Transeo iam ad Diodori excerpta inedita librorum post vigesimum: quandoquidem libros eius ab undecimo usque ad vigesimum superesse integros, ideoque constantinianis excerptis haud indigere, nemo ignorat. MAI.

L. XXI.

I. Ὅτι Πτολεμαῖος [ὁ] καὶ Σέλευκος καὶ Λυσίμαχος 42
συνέδραμον ἐπ' Ἀντίγονον τὸν βασιλέα οὐχ οὕτως ὑπὸ τῆς πρὸς ἀλλήλους εὐνοίας προκληθέντες ὡς ὑπὸ τοῦ καθ' ἑαυτοὺς φόβου συναναγκασθέντες ὥρμησαν ἑτοίμως πρὸς τῶν ὅλων κοινοπραγίαν.

Ὅτι οἱ ἐλέφαντες οἱ Ἀντιγόνου καὶ Λυσιμάχου κατὰ τὴν μάχην ἠγωνίζοντο ὡς ἂν τῆς φύσεως ἐφάμιλλον δεδωκυίας αὐτοῖς τὴν ἀλκὴν καὶ βίαν.

Ὅτι Σέλευκος μετὰ τὴν διαίρεσιν τῆς Ἀντιγόνου βασιλείας ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν παρεγένετο εἰς Φοινίκην καὶ ἐπεχείρησε κατὰ τὰς γενομένας συνθήκας τὴν κοίλην Συρίαν ἰδιοποιεῖσθαι. προκατειληφότος δὲ τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις Πτολεμαίου καὶ κατηγοροῦντος ὅτι φίλος ὢν Σέλευκος προσεδέξατο τὴν ὑπὸ Πτολεμαῖον οὖσαν

46. 1. ὅτι] incipit codicis p. 265.

46. 1. καὶ ὁ] Male in cod. ὁ καί. Immo omittere praestat etiam ὁ. MAI.

46. 4. συναναγκασθέντες] συναγκασθέντες ed. Rom.

46. 6. 7. Ἀντιγόνου καὶ Λυσιμάχου κατὰ τὴν μάχην] κατὰ τὴν μάχην Ἀντιγόνου καὶ Λυσιμάχου ed. Rom.

46. 1. Quae sequuntur fragmenta recte a me collocari in libro XXI, etsi nulla rei mentio fit in vaticano palimpsesto, statim cognoscet, qui hoescheliana nec non valesiana huius libri fragmenta cum his ineditis vaticanis conferet. (Eadem ego regula in sequentibus quoque libris disponendis utar.) Et quidem Diodorus vigesimi libri extremis verbis ait, se regum de summa re adversus Antigonum certamen initio sequentis libri scripturum; quae reapse narratio in his vaticanis reliquiis, quatenus eam eclogario servare placuit, occurrit. MAI.

46. 4. Sic loquitur etiam Porphyrius in suis deperditis nunc historiis apud Euseb. chron. I. 40. Lege etiam Diodorum nostrum XX. 106, et Pausaniam I. 6. MAI.

46. 8. De elephantorum peculiari sollertia lege, si vacat, Ciceronem epist. fam. VII. 1; tum quae fusius dicuntur a Dione Cassio XXXIX. 38, et ab eruditis ibidem interpretibus. MAI.

46. 13. Scilicet ipse Diodorus sub vigesimi libri finem occupatas a Ptolemaeo Coelesyriae urbes iam narraverat. MAI.

χωραν εἰς τὴν ἰδίαν καταχθῆναι μερίδα, πρὸς δὲ τούτοις ὅτι τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀντίγονον κεκοινωνηκότος οὐδὲν αὐτῷ μετέδωκαν οἱ βασιλεῖς τῆς δορικτήτου
43 χώρας, πρὸς ταύτας τὰς διαβολὰς ἀντεῖπε Σέλευκος φάμενος δίκαιον εἶναι τοὺς τῇ παρατάξει κρατήσαντας κυρίους ὑπάρχειν τῶν δορικτήτων· περὶ δὲ τῆς κοίλης Συρίας διὰ τὴν φιλίαν ἐπὶ τοῦ παρόντος μηδὲν πολυπραγμονήσειν, ὕστερον δὲ βουλεύσεσθαι πῶς χρηστέον ἐστὶ τῶν φίλων τοῖς βουλομένοις πλεονεκτεῖν.

II. ὑπερβολὴν γὰρ ἑκάτεροι φιλοτιμίας οὐ κατέλιπον, οἱ μὲν Μακεδόνες σπεύδοντες σῶσαι τὰς ναῦς, οἱ δὲ Σικελιῶται βουλόμενοι μὴ μόνον Καρχηδονίων καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν βαρβάρων περιγενέσθαι δοκεῖν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν Ἑλλάδα θεωρηθῆναι κρείττους ὄντας Μακεδόνων τῶν τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην πεποιημένων δορίκτητον.

Ὅτι Ἀγαθοκλῆς εἰ μὲν ἀποβιβάσας τὴν δύναμιν ἐπικειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐπέθετο, κατέκοψεν ἂν ῥᾳδίως τοὺς Μακεδόνας· ἀγνοήσας δὲ τὴν γεγενημένην προςαγγελίαν καὶ τὴν ἔκπληξιν τῶν ἀνθρώπων ἠρκέσθη τὴν δύναμιν ἀποβιβάσας καὶ τρόπαιον στήσας διαλαβεῖν ἀλη-

47. 3. δορικτήτου] δωρυκτήτου ed. Rom.
47. 6. δορικτήτων] δορυκτήτων ed. Rom.
47. 6. πολυπραγμονήσειν] πολυπραγμονῆς ed. Rom.
47. 8. βουλεύσεσθαι] βουλεύσασθαι ed. Rom. et mox ἐστίν.
47. 10. ὑπερβολὴν] ὑπὲρ ἀρχὴν ed. Rom., quod malui scribere ut scripsi quam ὑπεροχὴν.
47. 16. δορίκτητον] δορύκτητον ed. Rom.

47. 9. Regum hanc discordiam post debellatum Antigonum innuit Iustinus XV. 4. MAI.

47. 16. Agitur in mutilo hoc fragmento de pugna Agathoclis siculi cum Casandri macedonis copiis ad Corcyram, cuius brevis mentio est in fragmentis Diodori nostri editis XXI. 2. p. 489, unde cognoscimus crematam fuisse ab Agathocle Macedonum classem. MAI.

47. 19. προςαγγελίαν] Quinam erat hic nuncius? Nam ille certe de regum victoria ad Ipsum Casandro potius favebat. Equidem belli huius ab Agathocle in Corcyra gesti perexigua memoria superest: quamquam insulam reapse Agathocles in potestate habuit, eamque dotis nomine Lanassae filiae dedit, quam Pyrrho magno epirensi in matrimonium collocavit. Plut. de ser. num. vind. tom. VIII. p. 205, et tom. II. in Pyrrho cap. IX. X. MAI. Est fortasse nuncius classis Macedonum combustae ad Cassandri copias terrestres perlatus. Oppugnabat enim Corcyram Cassander πλοΐ καὶ πεζῇ, ut recte apud Diodorum loco citato scribit Reiskius ad Constantini Caerimon. aulae Byz. p. 66.

θῇ τὸν λόγον εἶναι ὅτι πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου. ἄγνοια γὰρ καὶ ἀπάτη πολλάκις οὐκ ἐλάττω κατεργάζεται τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἐνεργείας.

Ὅτι Δημήτριος ὁ βασιλεὺς λαβὼν ὑποχειρίους ἅπαντας τοὺς κατ᾽ αὐτοῦ βλασφημεῖν εἰωθότας ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ πάντα κατ᾽ αὐτοῦ στρατηγεῖν φιλαπεχθη- 44 μόνως ἀφῆκεν ἀθῴους, ἐπιφθεγξάμενος ὅτι συγγνώμη τιμωρίας αἱρετωτέρα.

III. Ὅτι ὑπὸ σιτοδείας πιεζομένης τῆς τοῦ Λυσιμάχου στρατιᾶς, καὶ τῶν φίλων αὐτῷ συμβουλευόντων σώζειν ὅπως ποτὲ δύναται καὶ μηδεμίαν ἔχειν ἐλπίδα σωτηρίας ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τούτοις ἀπεκρίθη μὴ δίκαιον εἶναι καταλιπόντα τὴν δύναμιν καὶ τοὺς φίλους ἰδίαν σωτηρίαν αἰσχρὰν πορίζεσθαι.

Ὅτι τοῦ Δρομιχαίτου τὸν Λυσίμαχον ἐπὶ δεῖπνον κεκληκότος καὶ προβαίνοντος τοῦ πότου πληρώσας τὸ μέγιστον τῶν κεράτων καὶ προσαγορεύσας πατέρα τὸν Λυσίμαχον ἠρώτησε πότερον αὐτῷ δοκεῖ δεῖπνον εἶναι βασιλικώτερον, τὸ Μακεδονικὸν ἢ τὸ Θρᾴκιον. τοῦ δὲ

48. 1. καινὰ] Ita cod. καινά. Verumtamen heic apud Diodor. in fragm. Wessel. κενά. Valde tamen suspicor lectionem a librariis fuisse variatam; sicuti revera accidit huic ipsi proverbio apud eundem Diodorum XVII. 86, ubi in textu est κενοῖς, at in variis lectionibus καινοῖς. Eadem lectio similiter sollicitata fuit apud Polybium XXIX. 6. vel potius apud Suidam in πολλὰ κενά, observante in scholiis Kustero; itemque apud Schotti proverbia, cuius postremum certe exemplum metricum non sinit nos ambigere de lectione κενά. MAI.

48. 1. ἄγνοια] ἀγνοία ed. Rom.

48. 2. οὐκ] incipit codicis p. 266.

48. 2. 3. τὴν — ἐνέργειαν] Ita cod. in quarto casu; et sic fuit etiam in fragmentis editis; sed Rhodomanus substituit secundum casum. MAI.

48. 8, αἱρετωτέρα] αἱρετοτέρα ed. Rom.

48. 10. στρατιᾶς] στρατείας ed. Rom.

48. 10. σώζειν] immo σώζεσθαι, nisi excidit ἑαυτόν.

48. 15. δεῖπνον] δείπνου ed. Rom.

48. 8. Sermo est de Antigoni filio Demetrio, cuius humanitas a Plutarcho in eius vita memoratur, nec non ab huius libri diodoriani fragmentis editis p. 491. 560. Porro extrema trium verborum sententia supererat unica in fragmentis editis p. 491. Iamvero id Pittaci effatum fuit, ut in nostris excerptis legitur p. 19. Atque hinc cognoscimus, quam utile sit philosophorum sententias a regibus resciri. Ecce enim breve id dictum multorum hominum vitam conservavisse videtur. Post hanc sententiam sequebatur in codice vaticano particula illa trium ferme versiculorum a 5. ad 8. ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀγόντων στρατόπεδα etc. usque ad τὰς ἐναντιώσεις αὐτῶν: quam idcirco omisi quia extat in editis p. 491. MAI.

Λυσιμάχου τὸ Μακεδονικὸν εἰπόντος Τί οὖν, ἔφη, νόμιμα τοιαῦτα καὶ βίον λαμπρὸν ἀπολιπὼν ἔτι δὲ ἐπιφανεστέραν βασιλείαν ἐπεθύμεις εἰς ἀνθρώπους παραγενέσθαι βαρβάρους καὶ ζῶντας θηριώδη βίον καὶ χώραν δυςχείμερον καὶ σπανίζουσαν ἡμέρων καρπῶν, ἐβιάσω δὲ παρὰ φύσιν ἀγαγεῖν δύναμιν εἰς τόπους τοιούτους ἐν οἷς ξενικὴ δύναμις ὑπαίθριος οὐ δύναται διασώζεσθαι; εἰπόντος δὲ πάλιν πρὸς ταῦτα τοῦ Λυσιμάχου διότι τὸ μὲν περὶ ταύτην τὴν στρατείαν ἠγνόηκεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν πειράσεται φίλος ὢν συμμαχεῖν καὶ χάριτος ἀποδό-
45 *σει μὴ λειφθῆναι τῶν εὖ πεποιηκότων, ἀποδεξάμενος αὐτὸν φιλοφρόνως ὁ Δρομιχαίτης παρέλαβε τῶν χωρίων τὰ παραιρεθέντα ὑπὸ τῶν περὶ Λυσίμαχον καὶ περιθεὶς αὐτῷ διάδημα ἐξαπέστειλεν.*

Ὅτι ἐπὶ πολλῶν τὸ θυμομαχεῖν εἰς τέλος χαριζομένους τῷ θυμῷ παραιτητέον· συμφέρει γὰρ ἐνίοτε διαλύεσθαι καὶ χρημάτων ὠνεῖσθαι τὴν ἀσφάλειαν καὶ καθόλου προκρίνειν τῆς τιμωρίας τὴν συγγνώμην.

Ὅτι ὅταν εἰς ἀπορίαν ἔλθῃ στρατιώτης ἀλλόφυλος, ἐπὶ πρώτην τὴν τῶν φίλων ἁρπαγὴν ὁρμᾶν εἴωθεν.

49. 2. *τοιαῦτα*] *τοσαῦτα* ed. Rom.
49. 20. *ἁρπαγὴν*] incipit codicis p. 271.

49. 1. *εἰπόντος*] Praeter illum quem p. 1. posui locum, hic quoque perutilis atque praeclarus mihi fuit locus ad dignoscenda in vaticano palimpsesto Diodori excerpta. Quippe verba de Dromichaetae convivio huc usque extant in valesianis excerptis editis p. 560; tum ibi abrupta narratione dicitur *ΖΗΤΕΙ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΓΝΩΜΩΝ*, RELIQUA DISCE E SENTENTIARUM TITULO. Iamvero in his vaticanis membranis narratio reliqua scribitur, et quidem in margine adnotatur *ΓΝΩΜΗ*; ergo locum Diodori in valesianis excerptis suppressum, nunc vaticanus codex restituit. MAI.

49. 9. *ἠγνόηκεν*] Atqui Darii persae aeque infelix in Scythiam expeditio, quam narrat Herodotus lib. IV, Lysimachum erudire poterat. Sed enim haud mirari Lysimachum nobis licet, qui Gallorum nuperam et omnium luctuosissimam, invita caeli temperie, expeditionem in Moscoviam vidimus. MAI. Qui *ἀγνοεῖν* de inscitia accepit: sed est potius *peccare*.

49. 13. Memorantur haec castella in fragmentis editis p. 560. MAI.

49. 14. Haec est communior historicorum sententia: quamquam non desunt qui occisum potius a Thracibus Lysimachum aiunt, ut Polyaenus VII. 25, et Arrianus apud Photium cod. XCII p. 218: sed falso ut arbitror; nam Lysimachus in pugna adversus Seleucum desideratus est. MAI.

49. 16. Confer fragm. ed. p. 494. MAI.

49. 20. Extat hic locus in excerptis editis p. 494; sed ibi eclogarius generaliter maluit scribere *ἄνθρωπος* pro *στρατιώτης ἀλλό-*

ἔμφυτος γὰρ πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν ἡ τοῦ πλέονος ἐπιθυμία τοιαύτης οὐκ ἀφέξεται πόλεως.

50. 2. ἀφέξεται] ἐφέξεται ed. Rom.: correctum ex Hoeschelii fragm. p. 494.

φυλος, id quod a Diodoro dictum fuisse puto de Pyrrhi militibus, qui in Italia sociorum agros vastabant. Lege Dionis vaticana excerpta [p. 172. ed. Mai.]. Quare eclogarius editus hoeschelianus videtur sede quoque sua fragmentum dimovisse, quod posuit in XXI. libro; quod mihi verisimilius in XXII. collocandum videtur, in quo Diodorus libro bellum Pyrrhi italicum scripsit. MAI. Qui fretus hoc argumento ὅτι — πόλεως libro XXII. contribuit.

50. 2. Verba haec pertinent ad orationem vel Appii caeci, vel Fabricii, vel Cineae. MAI.

L. XXII.

46 I. Ὅτι Πύῤῥος ὁ βασιλεὺς πολλοὺς τῶν Ἠπειρωτῶν τῶν συνδιαβεβηκότων ἀποβεβληκώς, ἐπεί τις ἠρώτησεν αὐτὸν τῶν ἰδιοξένων πῶς τὰ κατὰ τὴν μάχην ἀπήντησεν αὐτῷ, εἶπεν, ἐὰν ἔτι μιᾷ μάχῃ νικήσῃ τοὺς Ῥωμαίους, οὐδεὶς αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν τῶν συνδιαβεβηκότων ἀπολειφθήσεται. ταῖς γὰρ ἀληθείαις ἁπάσας τὰς νίκας ἔσχε Καδμείας κατὰ τὴν παροιμίαν· οἱ γὰρ ἡττηθέντες οὐδὲν ἐταπεινώθησαν διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἡγεμονίας, ὁ δὲ νικήσας τὴν τῶν ἡττημένων βλάβην καὶ συμφορὰν ἀναδέδεκτο.

Ὅτι Κινέας πρεσβευτὴς ἀποσταλεὶς παρὰ Πύῤῥου περὶ διαλύσεως πρὸς Ῥωμαίους, οὗτος πειστικὸς ὢν ἐν τῷ πρεσβεύειν καὶ δῶρα πολυτελῆ τοῖς εὐθέτοις ἐδίδου. οἱ δὲ οὐκ ἔλαβον ταῦτα, πάντες δὲ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν ἔδωκαν αὐτῷ ὅτι νῦν μὲν ὄντος αὐτοῦ πολεμίου μηδαμῶς ἁρμόζειν τὴν δωρεάν, ἐὰν δὲ καταπράξηται τὴν εἰρήνην καὶ γένηται φίλος Ῥωμαίων, ἡδέως προςδέξεσθαι τὴν δόσιν οὖσαν ἀκατηγόρητον.

II. Ὅτι Βρέννος ὁ τῶν Γαλατῶν βασιλεὺς εἰς ναὸν ἐλθὼν ἀργυροῦν μὲν ἢ χρυσοῦν οὐδὲν εἶλεν ἀνάθημα,

51. 3. αὐτὸν — ἰδιοξένων] αὐτῶν — ἰδιοξενίων ed. Rom.
51. 4. εἶπεν] εἰπεῖν ed. Rom.
51. 6. ἔσχε] ἔσχεν ed. Rom.
51. 12. πειστικὸς] πιστικὸς ed. Rom.
51. 15. μὲν ὄντος] μένοντος ed. Rom.
51. 17. προςδέξεσθαι] προσδέξασθαι ed. Rom.

51. 7. Quae sequitur proverbii explicatio extat in excerptis editis lib. XXII. p. 495; sed ea ibi libere convertitur ab eclogario, verbis aliquantulum immutatis, in generalem sententiam; quum tamen Diodorus de Pyrrho Romanisque loquatur, uti docet genuinum hoc fragmentum vaticanum. MAI.

51. 12. Duas Cineae ad urbem legationes memorat Plutarchus in Pyrrho capp. XVIII. XXI. MAI.

51. 12. πιστικὸς] Eloquentiam Cineae celebrat Plutarchus XIV, a quo dicitur fuisse Demosthenis auditor. MAI.

51. 20. Diodorum in XXII libro scripsisse Brenni expeditionem in Graeciam, iam constabat ex editis fragmentis p. 497; quibus haec vaticana iam addenda sunt. Porro Diodorus recte res Brenni cum

ἀγάλματα δὲ μόνα λίθινα καὶ ξύλινα μεταλαβὼν κατεγέλασεν ὅτι θεοὺς ἀνθρωπομόρφους εἶναι δοκοῦντες ἵστασαν τούτους ξυλίνους τε καὶ λιθίνους.

Ὅτι οἱ ἐν Δελφοῖς ὄντες κατὰ τὴν τῶν Γαλατῶν ἔφοδον θεωροῦντες πλησίον ὄντα τὸν κίνδυνον ἐπηρώτησαν τὸν θεὸν εἰ τὰ χρήματα καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἀποκομίσωσιν ἐκ τοῦ μαντείου πρὸς τὰς ὀχυρωτάτας τῶν πλησίον πόλεων. ἡ δὲ Πυθία τοῖς Δελφοῖς 47 *ἀπόκρισιν ἔδωκε προςτάττειν τὸν θεὸν ἐᾶν τὰ ἀναθήματα καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τὸν κόσμον τῶν θεῶν ἀνήκοντα κατὰ χώραν ἐν τῷ μαντείῳ· φυλάξειν γὰρ ἅπαντα τὸν θεὸν καὶ μετ' αὐτοῦ τὰς λευκὰς κόρας. ὄντων δὲ ἐν τῷ τεμένει δυεῖν νεῶν παντελῶς ἀρχαίων Ἀθηνᾶς προνάου καὶ Ἀρτέμιδος ταύτας τὰς θεοὺς ὑπέλαβον εἶναι τὰς διὰ τοῦ χρησμοῦ προςαγορευομένας λευκὰς κόρας.*

III. *Ὅτι Πύῤῥος προτερήσας περιβοήτῳ νίκῃ τοὺς τῶν Γαλατῶν θυρεοὺς ἀνέθηκεν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἰτωνίδος Ἀθηνᾶς καὶ τῶν ἄλλων λαφύρων τὰ πολυτελέστατα τὴν ἐπιγραφὴν τήνδε ποιησάμενος,*

τοὺς θυρεοὺς ὁ Μολοττὸς Ἰτωνίδι δῶρον Ἀθηνᾷ
Πύῤῥος ἀπὸ θρασέων ἐκρέμασεν Γαλατῶν
πάντα τὸν Ἀντιγόνου καθελὼν στρατόν· οὐ μέγα θαῦμα·

52. 2. *δοκοῦντες*] *δοκοῦντας* ed. Rom. et *κατεγέλασε*.
52. 9. *ἔδωκε*] *ἔδωκεν* ed. Rom.
52. 11. *κατὰ*] abest ab ed. Rom.
52. 17. *Ἰτωνίδος*] Cod. *τριτώνιδος*. Vide adnotationes sequentes. MAI., qui scripsit *Ἰτώνιδος*.
52. 18. *τὰ*] incipit codicis p. 272.
52. 20. *Μολοττός*] Pausan. et Plut. et anth. *Μολοσσός*. MAI.
52. 20. *Ἰτωνίδι*] Cod. *Τριτώνιδι*; sed praeterquam quod violatur metrum, Pausanias et Plutarchus mendum corrigunt. Porro nihil notius est Minerva itonia. Vide Livium XXXVI. 20; Polybium IV. 25. XXVI. 5. MAI., qui *Ἰτώνιδι*.
52. 20. *Ἀθηνᾷ*] Pausan. Plut. et anth. *Ἀθάνᾳ*. MAI.
52. 21. *ἐκρέμασε Γαλατῶν*] Plut. *ἐκρέμασεν Γαλατᾶν*. Sed Pausan. et anth. planud. *ἐκρέμασε*. MAI.
52. 22. *οὐ*] Cod. *ὦ*; quare dicendum esset *o grande miraculum*; quae sententia infringit epigrammatis acumen: itaque adscivi e Plutarcho *οὐ*. MAI.

Pyrrhi rebus composuit, quia teste Polybio I. 6. Pyrrhus in Italiam venit anno prius quam Galli in Graeciam. MAI.
52. 15. Habemus hanc historiam versibus politicis diligenter scriptam, cum ipso oraculo, apud Tzetzem chil. XI. 378. sqq. MAI.
52. 17. Minervae itoniae templum inter Pheras et Larissam extitisse ait Pausanias I. 13. MAI.
52. 19. Extat sequens epigramma apud Pausaniam I. 13, et apud Plutarchum in Pyrrho cap. XXVI. In anthologia vero planudea tribuitur Leonidae auctori. MAI.

αἰχματαὶ καὶ νῦν καὶ πάρος Αἰακίδαι.

συνειδότες οὖν ἑαυτοῖς ἠσεβηκόσι τηλικαῦτα προσεδόκων εἰκότως τεύξεσθαι τῆς ἁρμοζούσης τοῖς ἀνομήμασι τιμωρίας.

53. 1. *αἰχματαὶ*] Pausan. Plut. anth. *αἰχμηταί.* MAI.

53. 2. *ἠσεβηκόσι*] *ἠσηβηκόσι* ed. Rom. Quod sequebatur *προςεδόκουν* tuiturus erat Hemsterhusius, quem v. ad schol. Arist. Plut. v. 1128. Exc. Hoeschel. p. 504. 58. *προςδοκοῦντας* in *προςδοκῶντας* mutatum consentientibus Valesianis p. 564. 92. *προςδοκοίη* exemi Xenophonti de arte equestri VIII. 14.

53. 4. Sermo esse videtur de Gallis, qui fano delphico spoliato poenas a numine vindice expectabant. Reapse ad unum omnes variis cladibus occubuerunt. Diodor. XXII. p. 497. MAI.

L. XXIII.

I. Ὅτι Φοίνικες καὶ Ῥωμαῖοι ναυμαχήσαντες, μετὰ δὲ 48 ταῦτα εὐλαβούμενοι τὸ μέγεθος τοῦ προκειμένου πολέμου, διεπρεσβεύσαντο πρὸς τὸν ὕπατον περὶ φιλίας. πολλῶν δὲ λόγων ῥηθέντων καὶ τραχυτέροις λόγοις χρωμένων πρὸς ἀλλήλους οἱ Φοίνικες θαυμάζειν ἔφασαν πῶς διαβαίνειν τολμῶσιν εἰς Σικελίαν Ῥωμαῖοι θαλαττοκρατούντων Καρχηδονίων· φανερὸν γὰρ εἶναι πᾶσιν ὅτι μὴ τηροῦντες τὴν φιλίαν οὐδὲ νίψασθαι τὰς χεῖρας ἐκ τῆς θαλάσσης τολμήσουσιν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι συμβουλεύειν τοῖς Καρχηδονίοις ἔφασαν μὴ διδάσκειν τὰ κατὰ τὴν θάλασσαν πολυπραγμονεῖν· μαθητὰς γὰρ τοὺς Ῥωμαίους ἀεὶ ὄντας γίνεσθαι κρείττους τῶν διδασκάλων. τὸ μὲν γὰρ παλαιὸν αὐτῶν θυρεοῖς τετραγώνοις χρωμένων Τυῤῥηνοὶ χαλκαῖς ἀσπίσι φαλαγγομαχοῦντες καὶ προτρεψάμενοι τὸν ὅμοιον ἀναλαβεῖν ὁπλισμὸν ἡττήθησαν. ἔπειτα πάλιν ἄλλων ἐθνῶν θυρεοῖς χρωμένων οἷς νῦν ἔχουσι καὶ πειραῖς μαχομένων ἀμφότερα μιμησάμενοι περιεγένοντο τῶν εἰσηγησαμένων τὰ καλὰ τῶν παραδειγμάτων. παρὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων μαθόντες πολιορκεῖν καὶ ταῖς μηχαναῖς καταβάλλειν τὰ τείχη τὰς πόλεις τῶν διδαξάντων ἠνάγκα- 49

54. 14. φαλαγγομαχοῦντες] φάλαγγα μαχοῦντες ed. Rom.

54. 1. De bello primo Romanorum cum Poenis Diodorum coepisse scribere libro XXIII, fragmenta edita satis docent. MAI.

54. 6. Populi θαλαττοκρατοῦντες usque ad Xerxis transmissionem recensentur apud Eusebium chron. I. 36. Et quidem optandum esset ut is catalogus continuaretur, non solum usque ad bellum punicum primum, quo Carthaginienses ea dignitate utebantur, verum etiam, si fieri potest, usque ad hodiernos Britannos marium dominos. MAI.

54. 8. V. Mai. ad Cassium Dion. p. 180., qui ἔφη τε (l. ἔφησε) γὰρ (Hanno) μηδ᾽ ἀπονίψαι ποτὲ τὰς χεῖρας ἐν τῇ θαλάσσῃ τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιτρέψειν.

54. 15. Extat hic locus de scutorum mutatione aliis verbis scriptus et imperfectior in excerptis editis libri huius XXIII. p. 501. MAI.

54. 19. Puta a Pyrrho vel a tarentino graeci sermonis populo. MAI.

σαν ποιεῖν τὸ προςταττόμενον· καὶ νῦν ἂν Καρχηδόνιοι διὰ ταῦτα μαθεῖν αὐτοὺς ναυμαχεῖν, ταχὺ τοὺς μαθητὰς τῶν διδασκάλων ὄψονται περιγενομένους.

II. Ὅτι τῶν Καρχηδονίων στρατηγὸς Ἀννίβας ἡττηθεὶς ναυμαχίᾳ καὶ φοβούμενος μὴ διὰ τὴν ἧτταν ὑπὸ τῆς γερουσίας τύχῃ τιμωρίας τέχνημα ἐποίει τοιοῦτον. ἀπέστειλέ τινα τῶν φίλων εἰς Καρχηδόνα δοὺς ἐντολὰς ἅς ποτε ἔδοξεν αὐτῷ συμφέρειν. ὁ δὲ καταπλεύσας εἰς τὴν πόλιν καὶ πρὸς τὴν γερουσίαν εἰςαχθεὶς εἶπεν ὅτι προςέταξεν Ἀννίβας ἐρωτῆσαι τὴν βουλὴν εἰ κελεύει ναυμαχῆσαι διακοσίαις ναυσὶ πρὸς Ῥωμαίων ἑκατὸν εἴκοσι. τῶν δὲ ἀναβοησάντων καὶ κελευσάντων Τοιγαροῦν, ἔφη, νεναυμάχηκε καὶ ἡττήμεθα. ἐκεῖνος δὲ ὑμῶν προςταξάντων ἀπολέλυται τῆς αἰτίας. ὁ μὲν οὖν Ἀννίβας εἰδὼς τοὺς πολίτας ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων συκοφαντοῦντας τοὺς στρατηγοὺς τοιούτῳ τρόπῳ τὰς ἐσομένας κατηγορίας ὑπεξείλατο.

διαβεβλημένοι γὰρ ἐν τοῖς πρότερον κινδύνοις ὡς ἂν τῶν ἐλαττωμάτων αἴτιοι γεγονότες ἔσπευδον διὰ ταύτης ναυμαχίας ἀνακτήσασθαι τὰς περὶ τούτων διαβολάς.

III. οὐδὲν δ' οὕτω καταπλήττεται τὰς ψυχὰς ὡς τὸ ἡττηθῆναι τοῖς Καρχηδονίοις. δυνάμενοι γὰρ ῥᾳδίως διαφθεῖραι τὴν ναυτικὴν δύναμιν τῶν πολεμίων περὶ τὸν κατάπλουν οὐδὲ ἐπεχείρησαν τούτους ἀμύνασθαι. τριάκοντα γὰρ ναυσὶ τῶν Ῥωμαίων προςφερομένων τῇ χώρᾳ καὶ μήτε τάξεως μήτε συστήματος ἁδροῦ γενομέ-

55. 2. ναυμαχεῖν] huic deest ἀναγκάσωσι.
55. 5. ὑπὸ] ἀπὸ ed. Rom.
55. 8. ἅς] ἃ ed. Rom.
55. 11. μαχῆσαι] incipit codicis p. 167.
55. 16. στρατηγοὺς] στρατιώτας ed. Rom.
55. 21. ὡς τὸ ἡττηθῆναι] τὸ ἡττηθῆναι ὡς ed. Rom. Sed et τοὺς Καρχηδονίους necessarium.
55. 26. ἁδροῦ] ἀδροῦ ed. Rom.

55. 4. Hannibalem hunc diversum esse et antiquiorem magno Hannibale, nemo non intelligit. MAI. Quem v. ad Dionem historiam eandem narrantem p. 182.

55. 20. Adhuc loquitur auctor de Carthaginiensibus; quibus ducum imperitiam exprobrat etiam Polybius I. 31. 32. MAI.

55. 25. Ergo agitur de excensione Romanorum in Siciliam. Nam in Africam quidem trecentis et quinquaginta navibus ingentem exercitum deportaverunt, uti narrant Appianus punic. cap. III, et Diodorus fragm. p. 504. MAI. Agitur de excensione Atilii in Africam; quem illuc XL. naves anno urbis CCCCIIC appulisse scimus. IDEM in Add.

νου πνεύματος βιαιότερον ἐγκειμένου χωρὶς κινδύνου παρῆν αἱρεῖν αὔτανδρα τὰ σκάφη. εἰ μὲν οὖν καταβάντες εἰς τὸ πεδίον ἐξ ἴσου παρετάξαντο καὶ πᾶσι τοῖς μέρεσι τῆς δυνάμεως ἐνεργῶς ἐχρήσαντο, ῥᾳδίως ἂν περιεγένοντο τῶν πολεμίων· νῦν δὲ πρὸς αὐτὴν μόνον ἀποβλέψαντες ἐρυμνότητα τοῦ λόφου, καὶ τῶν χρησίμων τὰ μὲν διὰ τὴν εὐλάβειαν προέμενοι τὰ δὲ διὰ τὴν ἀπορίαν διαγνοήσαντες, τοῖς ὅλοις ἔπταισαν.

IV. Ὅτι ἐν ἀθυμίᾳ πολλῇ ὄντων τῶν Καρχηδονίων τρεῖς ἄνδρας ἡ γερουσία τῶν ἐπιφανεστάτων ἀπέστειλε πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Ἀτίλιον περὶ εἰρήνης. τούτων δὲ Ἄννων ὁ Ἀμίλκου πρῶτος ὢν τῇ δόξῃ διαλεχθεὶς τοὺς ἁρμόζοντας λόγους τῷ καιρῷ παρεκάλει τὸν ὕπατον μετρίως αὐτοῖς χρήσασθαι καὶ Ῥώμης ἀξίως. ὁ δὲ Ἀτίλιος μεμετεωρισμένος τοῖς εὐημερήμασι καὶ τύχης ἀνθρωπίνης οὐδεμίαν ἔννοιαν λαμβάνων τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα προσέταττεν ὥστε τὴν συντεθειμένην εἰρήνην ὑπ' αὐτοῦ μηδὲν διαφέρειν δουλείας. ἐφ' οἷς ὁρῶν τοὺς ἀγανακτοῦντας ἔφησεν αὐτοὺς δεῖν τοὐναντίον χάριν ἔχειν ἐπὶ τούτοις· μὴ δυναμένων γὰρ αὐτῶν μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀντιτάξασθαι πᾶν τὸ συγχωρούμενον ὑφ' ἑαυτοῦ λαμβάνειν ἐν δωρεᾷ. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἄννωνα παῤῥησιαζομένων πρὸς αὐτὸν ὑπερηφάνως ἀπειλήσας προσέταξεν ἀπιέναι τὴν ταχίστην, ἐπιφθεγξάμενος ὅτι δεῖ τοὺς ἀγαθοὺς ἢ νικᾶν ἢ εἴκειν τοῖς ὑπερέχουσιν. ὁ μὲν οὖν ὕπατος οὔτε τὸ τῆς πατρίδος ἐν τοῖς τοιούτοις μιμησάμενος οὔτε τὴν ἐκ θεοῦ νέμεσιν εὐλαβηθεὶς συντόμως τῆς ὑπερηφανίας ἀξίᾳ περιέπεσε τιμωρίᾳ.

Πάντες μὲν οὖν ἄνθρωποι κατὰ τὰς ἀτυχίας μᾶλλον εἰώθασι τοῦ δαιμονίου μνημονεύειν, καὶ πολλάκις

56. 5. αὐτὴν] ταύτην ed. Rom. Malim autem τὴν ἐρυμνότητα.
56. 7. ἀπορίαν] fortasse ἀπειρίαν.
56. 15. τύχης] Cod. ψυχῆς. MAI. Antea εὐημερήμασιν ed. Rom.
56. 16. ἔννοιαν] ἔννοιαν sic ed. Rom.
56. 18. τοὺς] Ita cod. MAI. Aut scribendum αὐτοὺς aut addendum πρεσβευτάς. Paullo ante δουλίας ed. Rom.
56. 21. πᾶν] incipit codicis p. 168.
56. 31. δαιμονίου] Ed. θεοῦ. MAI.

56. 25. Haec sententia ab ὅτι δεῖ usque ad ὑπερέχουσιν extat solitaria etiam in fragm. ed. p. 503. Nunc vero cognoscimus pertinere hanc particulam ad Reguli responsum. Est autem Diodori plagium ex Polybio XVII. 4. MAI.

56. 29. Reguli haec superbia reprehenditur etiam in excerptis editis libri XXIII. p. 504; unde sine dubio cognoscimus vaticanum hunc locum pertinere ad dictum Diodori librum. MAI.

57 ἐν ταῖς εὐπραξίαις ὡς μύθων πεπλασμένων τῶν θεῶν καταφρονοῦντες κατὰ τὰς ἐλαττώσεις ἀνατρέχουσιν ἐπὶ τὴν φυσικὴν εὐλάβειαν, μάλιστα δὲ οἱ Καρχηδόνιοι διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐπηρτημένων φόβων ἀναζητοῦντες τὰς ἐκ τῶν πολλῶν χρόνων παραλελειμμένας θυσίας ἐπολυπλασίαζον τὰς εἰς τὸ θεῖον τιμάς.

V. Ὅτι Ξάνθιππος ὁ Σπαρτιάτης συνεβούλευε τοῖς στρατηγοῖς προάγειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ ταῦτα ἔφησεν αὐτὸν λέγειν οὐχ ἵνα ἐκείνους παροξύνας καὶ παρακαλέσας αὐτὸς ἐκτὸς ᾖ τῶν κινδύνων, ἀλλ' ὅπως εἰδῶσιν ὅτι πέπεισται ταῦτα ποιούντων αὐτῶν ῥᾳδίως προτερήσειν, αὐτός τε καθηγήσεσθαι τῆς μάχης καὶ πρῶτος ἐν τοῖς κινδύνοις ἀνδραγαθήσειν.

Ὅτι Ξανθίππου κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ Σπαρτιάτου παριππεύοντος καὶ τοὺς πεφευγότας πεζοὺς ἀναστρέφοντος, εἰπόντος δέ τινος ὅτι ῥᾳδίως ἐφ' ἵππου καθήμενος τοὺς ἄλλους εἰς τὸν κίνδυνον παρακαλεῖ, παραχρῆμα καθαλλόμενος τὸν μὲν ἵππον τῶν παίδων τινὶ παρέδω-

57. 1. ἐν ταῖς εὐπραξίαις] Ed. ἐν δὲ ταῖς εὐημερίαις καὶ εὐπραξίαις. MAI.
57. 1. τῶν θεῶν] Ed. τοῦ θεοῦ. Sed est correctio lectionis τῷ θεῷ pro τῶν θεῶν, quae extat ibi in variis lectionibus. MAI.
57. 2. κατὰ] Ed. μετά; sed placet κατὰ, ut paulo ante scribitur. MAI. Qui si Hoeschelianam inspexisset, μετὰ vidisset typothetae Amstelod. diligentiae deberi.
57. 7. Ξανθίππης] Ita cod. MAI.
57. 7. συνεβούλευε] συνεβουλεύετο ed. Rom, quem datismum multis olim exagitavi in Xenoph. Hist. Gr. VI. 5. 34. et Demosthen. de Rhod. libert. p. 196. 26. R. Librariis tamen sollemne est in hanc partem peccare, veluti apud Platonem Menexeno p. 234. B. Aeschinem F. L. § 79. Xenoph. Anabas. II. 1. 18. VI. 6. 29., vix ut Ioanni Diacono ad Hesiodi Scut. v. 338. concesserim συμβουλευσαμένη pro συμβουλεύσασα.
57. 9. αὐτὸν] αὐτὸν ed. Rom.
57. 11. εἰδῶσιν] εἴδωσιν ed. Rom.
57. 12. καθηγήσασθαι] Malim καθηγήσεσθαι. MAI.
57. 14. κατὰ τὸν π. τοῦ Σ.] praestabat τοῦ Σ. κατὰ τὸν π. Sed verba similiter disiecta sunt p. 59. 1. s.

57. 3. Locus hic de religione in calamitatibus renascente extat in excerptis editis, sed aliquantulum varians, quia ibi christianus eclogarius nonnulla verba, praesertim ethnica, immutavit. MAI.

57. 6. Loquitur Diodorus de humanis fortasse victimis quas superstitiosi Carthaginienses diis immolabant in maximis calamitatibus, scelere pro remedio utentes; ut narrat Iustinus XVIII. 6. (quem exscribit Orosius IV. 6.) circa ipsum tempus extremum belli punici in Sicilia. MAI.

κεν, αὐτὸς δὲ πεζῇ παριὼν ἐδεῖτο μὴ γενέσθαι τῆς ἥττης καὶ τῆς ἀπωλείας αἰτίους ἅπαντος τοῦ στρατοπέδου.

πάντα γὰρ τῇ συνέσει βάσιμα καὶ δυνατὰ γίνεται τῆς τέχνης ἐν πᾶσι χειρουμένης τὴν βίαν. — Καὶ καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἐστι δοῦλον, οὕτως αἱ μεγάλαι δυνάμεις τῇ τῶν ἡγεμόνων ὑπείκουσι φρονήσει. — Τοῦ πρὸς τὸ συμφέρον βουλευτηρίου πάντα κατισχύοντος.

58. 3. *βάσιμα*] *βάδιμα* ed. Rom.
58. 3. *γίνεται*] *ἄγειν* Excerpta Hoeschel.
58. 7. *πάντα*] *παντὸς* Excerpta Hoeschel.: sed utraque mendose opinor *τοῦ* dirimunt a *βουλευτηρίου*.

58. 6. Haec sententia de corpore et anima, itemque sequens de senatus regimine, extat etiam in fragmentis hoeschelianis p. 504. in libro XXIII. Ego vero utramque retinui, ut lectores cognoscerent, has vaticanas reliquias pertinere adhuc ad praedictum librum XXIII. Sententia similis priori. Utraque vero sententia loquitur de Xanthippo, occurrit etiam in valesianis excerptis p. 576. MAI.
58. 7. Intellige senatum romanum clade Reguli audita minime animis debilitatum. MAI.

L. XXIV.

52 I. Ὅτι τοὺς φιλαργυρωτάτους ἐπελέξαντο πρὸς τὸν ἐμπρησμὸν τῶν μηχανημάτων καὶ τοὺς θρασυτάτους οἱ Καρχηδόνιοι τριακοσίους ὄντας τὸν ἀριθμόν· τὰ γὰρ πλήθη ταῦτα μάλιστα προτρέπεται τοὺς προχείρους παντὸς καταφρονεῖν κινδύνου. ὡς ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐν ταῖς προςβολαῖς καὶ τειχομαχίαις συνέβαινε τοὺς ἀρίστους ἀποθνήσκειν ἑκουσίως προπίπτοντας εἰς κινδύνους δυςβοηθήτους.

περικατάληπτος γενόμενος κατέφυγε πρὸς τὴν γῆν, ἐν ἐλάττονι θέμενος τὸν ἀπὸ τῆς ναυαγίας φόβον τοῦ παρὰ τῶν πολεμίων κινδύνου.

οὐδενὶ δηλώσας τὸ βεβουλευμένον· ὑπελάμβανε γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν στρατηγημάτων διαδιδόμενα πρὸς τοὺς φίλους ἢ τοῖς πολεμίοις γνώριμα γίνεσθαι διὰ τῶν αὐτομόλων ἢ τοῖς στρατιώταις ἐμποιεῖν δειλίαν προςδοκῶσι μέγεθος κινδύνου.

59. 4. τοὺς] incipit codicis p. 129.

59. 2. Agitur in hoc fragmento de machinis Romanorum obsidionalibus ad Lilybaeum, quas obsessi Poeni post multa tentamenta inflammaverunt; cuius rei mentio est in hoeschelianis quoque Diodori excerptis initio libri XXIV; unde etiam cognoscimus, vaticanum hoc fragmentum ad eundem librum pertinere. De Lilybaei obsidione legesis etiam valesiana Diodori excerpta initio item libri XXIV. De machinis operibusque Romanorum incensis consule Polybium I. 45. 48. MAI.

59. 7. Has clades ad Lilybaeum narrat Polybius I. 42. 45. 49. Porro hae sententiae fortasse abruptae sunt. MAI. Immo omnes arte cohaerent.

59. 10. Valde suspicor loqui Diodorum de rhodio illo homine, qui inspectante romana classe saepe cum uno navigio Lilybaeum urbem obsessam mira dexteritate ingressus, ex eaque digressus est; donec tandem a Romanis captus fuit. Polyb. I. 47. MAI.

59. 11. Loqui arbitror Diodorum de Hamilcare cognomento Barca, qui audaci consilio occupavit in Sicilia Erctem, locum opportunissimum, inter duos Romanorum exercitus situm. Polyb. I. 56. Vel potius intelligitur occupatio urbis Erycinorum per eundem Hamilcarem Polyb. I. 58, Nep. Ham. cap. I; quam nocturno facinore fuisse ab eo captam discimus ex Diodori fragmentis ed. p. 509. MAI.

59. 15. Haec sententia de celandis strategematibus legitur in fragmentis editis libri XXIV. p. 509. Sed praeter quam quod ibi variat ob eclogarii arbitria, utiliter eam conservavi ob ostendendam horum fragmentorum propriam sedem. MAI.

II. Ὅτι τοῦ Ἀμίλκου διαταξαμένου μὴ διαρπάζειν 53 τοὺς στρατιώτας Οὐοδόστωρ οὐκ ἐπείσθη καὶ πολλοὺς ἀπέβαλε τῶν στρατιωτῶν. οὕτως ἐν παντὶ καιρῷ συμβαίνει τὴν εὐταξίαν γίνεσθαι μεγάλων ἀγαθῶν αἰτίαν, ὥςθ' οἱ μὲν πεζοὶ προγεγενημένης εὐημερίας τηλικαύτης οὐχ ὅτι μόνον ταύτην ἀνέτρεψαν ἀλλὰ καὶ πάντες ἐκινδύνευσαν ἀπολέσθαι, οἱ δὲ ἱππεῖς οὐ πλείους διακοσίων ὄντες οὐ μόνον ἑαυτοὺς διέσωσαν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν ἀσφάλειαν παρεσκεύασαν.

Ὅτι Ἀμίλκας ἔπεμψε κήρυκας περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως. ὁ δὲ ὕπατος Φουνδάνιος ἐκέλευσε τοῖς ἥκουσι μὴ τοὺς νεκροὺς ἀλλὰ τοὺς ζῶντας, εἰ νοῦν ἔχουσιν, ὑποσπόνδους αἰτεῖσθαι. ὑπερηφάνου μὲν οὖν γενομένης τῆς ἀποκρίσεως οὗτος οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἐλαττώμασι περιέπεσεν εὐθύς, ὥςτε πολλοῖς δόξαι τὴν μεγαλαυχίαν τετευχέναι τῆς παρὰ τοῦ δαιμονίου νεμέσεως.

III. Ὅτι τοῦ Φουνδανίου περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ταφῆς ἀποστείλαντος κήρυκας Βάρκας πολὺ κεχωρισμένην τῆς προγεγενημένης ἀπόφασιν ἐποιήσατο. φήσας γὰρ μάχεσθαι μὲν τοῖς ζῶσι, διαλελύσθαι δὲ πρὸς τοὺς τετελευτηκότας συνεχώρησε τὴν ταφήν.

Ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ προέβη τῆς ἀνδραγαθίας ὥςτε καὶ τοὺς στρατηγοὺς αὐτοὺς παρ' ἀμφοτέροις ἀριστεύειν καὶ τῶν κινδύνων προκαθηγεῖσθαι. ἔνθα δὴ συνέβαινεν ἀλογώτατα πάθη τοῖς ἀρίστοις τῶν ἀνδρῶν ἐνίοτε. οἱ γὰρ ταῖς εὐψυχίαις ὑπερέχοντες τῶν ἀνθεστηκότων κατα- 54
δυομένης τῆς ἰδίας νηὸς ἡλίσκοντο, ταῖς μὲν ἀρεταῖς

60. 10. ἔπεμψεν et 14. περιέπεσε ed. Rom.
60. 16. τετευχέναι] τετυχέναι ed. Rom.
60. 24. συνέβαινεν] συνέβαινε ed. Rom. et antea τοῦ pro τῶν.
60. 26. εὐψυχίαις] εὐτυχίαις ed. Rom.

60. 3. Cladem hanc evenisse puto intra illud biennium, quo ad Erycem pugnatum esse testis est Polybius I. 58. Iam Vodostoris carthaginiensis memoriam nullam inveni. MAI. Qui eundem esse quem Boodem a Polybio I. 21. 6. memoratum hariolatur ad Dionem p. 183.

60. 3. Sententia haec de militaris disciplinae ordinisque necessitate extat in fragm. editis huius libri XXIV. p. 509. Nunc cognoscimus dictam fuisse ob Vodostoris cladem. MAI.

60. 11. Φουνδάνιος] Consulatum hic gessit anno ante Lutatium, quo demum consule bellum punicum debellatum fuit. MAI.

60. 21. Hamilcaris Barcae, qui pater magni Hannibalis fuit, prudentia et moderatio satis est illustris apud plerosque historicos Diodorum, Polybium, Nepotem. MAI.

οὐκ ἐνδιδόντες, τῷ δὲ τῆς ἀνάγκης ἀβοηθήτῳ κρατούμενοι. τί γὰρ ὄφελος ἀνδρείας ὅταν τοῦ σκάφους βυθισθέντος τὸ σῶμα τῆς βάσεως ἀποστερηθὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης τοῖς πολεμίοις ἐγχειρίζηται;

IV. Ὅτι ὁ Βάρκας, ἐπειδὴ παρεγενήθησαν πρὸς αὐτὸν οἱ πρέσβεις τῶν Ῥωμαίων μετὰ τοῦ Γέσκωνος καὶ τὰς συνθήκας ἀνεγίνωσκον, μέχρι μέν τινος ἐσιώπα· ὡς δὲ ἤκουσε τά τε ὅπλα παραδιδόναι καὶ τοὺς αὐτομόλους, οὐκ ἐκαρτέρησεν, ἀλλ' ἐκέλευσεν ἀπιέναι τὴν ταχίστην· ἕτοιμος γὰρ ἔφησεν εἶναι μᾶλλον ἀποθανεῖν μαχόμενος ἢ φιλοψυχήσας προσδέξασθαι πρᾶξιν ἐπονείδιστον, καὶ ταῦτ' εἰδὼς τὴν τύχην πρὸς τοὺς ἐγκαρτεροῦντας τοῖς δεινοῖς αὐτομολοῦσαν καὶ μεγίστην ἀπόδειξιν τῆς ἀνελπίστου μεταβολῆς παρεσχημένην τὴν περὶ τὸν Ἀτίλιον συμφοράν.

61. 1. *τῆς*] incipit codicis p. 130.
61. 2. *ὅταν τοῦ*] Male lectum fuit in ed. *ὅτ' αὐτοῦ* pro *ὅταν τοῦ* non intellecta differentia literae *υ* ab *ν*. MAI.
61. 4. *ἐγχειρίζηται*] Ed. *ἐγχειρίζεται*. MAI.
61. 14. *παρεσχημένην*] *παρεσχομένην* ed. Rom.

61. 1. Videtur sermo esse de ultimo navali proelio inter Hannonem poenum et Lutatium romanum, de quo adi Polybium I. 61. MAI.

61. 2. Sequens sententia de naufragis extat in extremis fragmentis editis huius libri XXIV. p. 509, non sine aliqua varietate. MAI.

61. 6. Gescon carthaginiensis praefectus erat lilybaetanae urbis, cum pax coaluit, Polyb. I. 66. Ex hoc autem fragmento cognoscimus Gesconem venisse Lilybaeo cum romanis legatis ad Hamilcarem Barcam qui Erycem tenebat, quique pacis faciendae summus arbiter erat, ut ait Polybius I. 62. MAI.

61. 15. Ergo Romani iniquas conditiones primo obtulerant, cuius rei non facit mentionem Polybius; quibus a Barca repudiatis. mitiores exhibuerunt illas quae sunt in foedere scripto apud Polybium I. 62. Errat ergo Appianus in reb. sicul. cap. II. qui retinet in foedere illam quoque conditionem de tradendis transfugis, quae cur fuerit et quam recte a Polybio et a Zonara VIII. 17. omissa, nunc e Diodori vaticano fragmento cognoscimus. Armorum vero tradendorum nec Polybius nec Appianus neque denique Zonaras meminerunt. Sed ecce tibi belle conspirans cum Diodoro Nepos Ham. cap. I. *Hamilcar in pace concilianda tanta fuit ferocia, ut quum Catulus negaret, se bellum compositurum, nisi ille cum suis qui Erycem tenuerant, armis relictis, Sicilia decederent; succumbente patria, ipse periturum se potius dixerit quam cum tanto flagitio domum rediret: non enim suae esse virtutis, arma a patria accepta adversus hostes, adversariis tradere. Huius pertinaciae cessit Catulus.* Zonaras denique nescio quibus tabulis fretus, ait Hamilcarem Barcam in foedere solam sub iugum missionem fuisse deprecatum.

Cum bello primo punico desivisse librum Diodori quartum et vigesimum certiores nos faciunt fragmenta edita p. 509. Recte igitur hoc loco retinui vaticanum fragmentum in quo apud Barcam de bello finiendo agitur, componendaque pace, id quod reapse post tot tamque diuturna certamina accidit. MAI.

L. XXV.

I. διὸ καὶ τοῖς ἀποστάταις οὐχ ἧττον πολιορκεῖσθαι 55
συνέβαινεν ἢ πολιορκεῖν διὰ τὸ σπανίζειν τροφῆς.

συνέβαινε δὲ ταῖς μὲν τόλμαις αὐτοὺς μὴ λείπεσθαι τῶν πολεμίων, διὰ δὲ τὰς ἀπειρίας τῶν ἡγεμόνων μεγάλα βλάπτεσθαι. διὸ καὶ τότε συνιδεῖν ἦν ἐπ' αὐτῆς τῆς πείρας ἡλίκην ὑπερβολὴν ἔχοι στρατηγικὴ σύνεσις ἰδιωτικῆς ἀπειρίας καὶ τριβῆς ἀπόνου καὶ στρατιωτικῆς.

τὸ γὰρ δαιμόνιον ὡς ἔοικε ταύτην ἀμοιβὴν τῶν ἀσεβημάτων αὐτοῖς ἐδικαίωσεν.

Ὅτι τὸν Σπόνδιον ἀνεσταύρωσεν Ἀμίλκας. ὁ δὲ Μάθως Ἀννίβαν εἰς τὸν αὐτὸν σταυρὸν αἰχμάλωτον λα-

62. 5. *αὐτῆς τῆς*] *αὐτῆς* ed. Rom.: correctum ex fragmentis Hoeschelianis.

62. 6. *στρατηγικὴ*] Cod. *στρατιωτική*. MAI.

62. 10. *Σπόνδιον*] Ita cod. non *Σπένδιον*, ut vulgo scribitur. MAI.

62. 1. Suprascriptum de Barca fragmentum subsequitur in codice, et quidem in eadem pagina 130. eodemque versu locus ille ex Epicuri ratis sententiis, a vocabulo *Ἐπίκουρος* usque ad *συμφοράς*, qui in hoeschelianis fragmentis editis ponitur initio libri XXV. Hinc ergo rursus cognoscimus transitum fieri a libro XXIV. ad XXV. Et eum quidem locum, utpote editum ego praetermitto; ubi tamen in ed. est v. 1. *ἐπὶ ταῖς*, codex melius habet *ἐν ταῖς*; ubi ed. *τὴν κακίαν*, codex tantum *κακίαν*; ubi denique ed. *καὶ συλλήβδην*, codex plenius *καὶ αὐτοῖς συλλήβδην*. MAI.

62. 2. Pertinet hoc excerptum ad bellum mercenariorum rebellium in Africa adversus Carthaginienses, quod accurate scribit Polybius sub finem primi libri. Diodorus autem sententiam prope ad literam sumit a Polybio I. 84, qui ait rebelles tum obsiderent Carthaginem, vicissim ab Hamilcare Barca, qui agrum incursabat, commeatu exclusos fuisse ac prope obsessos. MAI.

62. 7. Rursum Diodorus repetundarum fit reus, quia scilicet a Polybio loc. cit. hoc fragmentum prope ad litteram exscribit; cuius quidem fragmenti pars posterior extat etiam sub initiis libri huius XXV. in fragmentis editis Diodori p. 510. Porro autem sermo est de mercenariis qui inferiores Poenis erant non pugnandi ferocia sed ducum peritia. MAI.

62. 10. Polybius loc. cit. *τοῦ δαιμονίου τὴν οἰκείαν ἀμοιβὴν αὐτοῖς ἐπιφέροντος, τῇ πρὸς τοὺς πέλας ἀσεβείᾳ καὶ παρανομίᾳ.* Loquitur de mercenariis qui fame adacti, mutuo vorabant. MAI.

56 βῶν προςήλωσεν, ὥςτε δοκεῖν τὴν τύχην ὥςπερ ἐπίτηδες ἐναλλὰξ τὰς εὐημερίας καὶ τὰς ἥττας ἀπονέμειν τοῖς περὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἠσεβηκόσιν.

Ὅτι δύω πόλεις οὐδεμίαν ἀφορμὴν εἶχον πρὸς διάλυσιν διὰ τὸ μὴ καταλελοιπέναι σφίσιν ἐλέῳ μηδὲ συγγνώμῃ τόπον τινὰ κατὰ τὰς πρώτας ἐπιβολάς. οὕτω κατὰ τὰς ἁμαρτίας μεγάλην ἔχει διαφορὰν ἡ μετριότης καὶ τὸ μηδὲν ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐπιτηδεύειν.

II. Ὅτι οἱ μὲν Κελτοὶ τοῖς πλήθεσιν ὄντες πολλαπλάσιοι καὶ πεφρονηματισμένοι τῷ θράσει καὶ ταῖς ἀλκαῖς καταπεφρονηκότως διηγωνίζοντο, οἱ δὲ περὶ τὸν Βάρκαν τὸ τοῦ πλήθους ἐλλειπὲς ταῖς ἐμπειρίαις ἐπειρῶντο διορθώσασθαι. οἱ μὲν οὖν πᾶσιν ἔδοξαν ἐμφρόνως περὶ τούτων βεβουλεῦσθαι, ἡ δὲ τύχη παρ' ἐλπίδας ἐβράβευσε τὰς πράξεις καὶ τὸ δοκοῦν ἀδύνατον εἶναι καὶ ἐπικίνδυνον παραδόξως κατώρθωσεν.

Ὅτι Ἀσδρούβας μαθὼν πρακτικωτέραν οὖσαν τῆς βίας τὴν ἐπιείκειαν προέκρινε τὴν εἰρήνην τοῦ πολέμου.

διὸ πᾶσα πόλις ἀεὶ τὰ παραγγελλόμενα φιλοπευ-

63. 2. *ἐναλλὰξ*] *ἐνάλλαξ* ed. Rom.
63. 6. *τόπον*] *τρόπον* ed. Rom.
63. 6. *κατὰ*] incipit codicis p. 219.
63. 10. *καὶ πεφρονηματισμένοι*] *καταπεφρονηματισμένοι* ed. Rom.
63. 15. *ἐβράβευσε*] *ἐβράβευσεν* ed. Rom.

63. 1. Polyb. I. 86. MAI.

63. 3. Variat verbis, non sententia, Polybius loc. cit. MAI.

63. 4. Utica et Hippo (vel potius Hippagreta Diodor. fragm. p. 567. Polyb. I. 70) veniam desperantes teste Polybio I. 88, cuius heic quoque plagiarius Diodorus est. Nec tamen quisquam putet Polybium potius quam Diodorum occurrere in hac vatic. membrana, et me labi errore, dum alterum suppono alteri. Namque heic revera excerpi Diodorum, testis est tum universus quaternio, tum nominatim materia paginae utriusque 129 et 130, quibus in paginis sunt partes Diodori non dubiae, ut illa ex Epicuro, ut aliae quae iamdiu in fragmentis Diodori editis extant. Et quidem postrema sententia, ab *οὕτω* ad *ἐπιβολὰς*, est apud Diodor. fragm. ed. p. 510. MAI.

63. 16. Intellige bella in Hispania ab Hamilcare Barca feliciter confecta, non solum contra Iberos verum etiam contra Gallorum ducem Istolatium; quae congestim narrantur in Diodori fragmentis editis lib. XXV. p. 510. sqq. MAI.

63. 18. Hasdrubal, Hamilcaris in imperio successor, Hispaniam pacifice demum tenuit. Diod. fragm. ed lib. XXV. 511. Vel intelligitur deditio Numidarum in Africa rebellantium, quibus sub iugum missis pepercit Hasdrubal. Diodor. fragm. lib. XXV. p. 510. MAI.

63. 19. Utrum Carthago, pace numidica nondum composita, intelligenda sit, an alia quaevis civitas, non divino. MAI.

στοῦσα καὶ ταῖς διαδιδομέναις φήμαις μετάμελος οὖσα πολλῆς ἀγωνίας ἐπληροῦτο.

III. Ὅτι ὁ πρεσβύτατος τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης ἐκπεμφθέντων πρεσβευτῶν ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Καρχηδονίων 57
δείξας τῇ γερουσίᾳ τὸν κόλπον [οἱ παρὰ τοῦ πρεσβευτοῦ Ῥωμαίων γενόμενοι πρὸς τὴν γερουσίαν τῶν Καρχηδονίων λόγοι] ἐψήφισαν φέρειν αὐτὸν καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον· ἀπολείψειν οὖν τούτων ὁπότερον ἂν οἱ Καρχηδόνιοι βουληθῶσιν. τοῦ δὲ τῶν Καρχηδονίων βασιλέως εἰπόντος ποιεῖν αὐτὸν ὁπότερον ἂν βούλοιτο ἔφη Τὸν πόλεμον ἐφίημι. τῶν δὲ Καρχηδονίων οἱ πλείους εὐθὺς ἀνεβόησαν δέχεσθαι.

IV. Ὅτι οἱ κατὰ τὴν Οὐικτόμελαν πόλιν ἐκπολιορκηθέντες συνέφυγον εἰς τὰς ἰδίας οἰκίας ἐπὶ τέκνα καὶ γυναῖκας τὴν ἐσχάτην παρ' αὐτῶν ληψόμενοι τέρψιν, εἰ δή τίς ἐστι τέρψις τοῖς ἀπολλυμένοις εἰ μὴ δάκρυα καὶ τὸ τελευταῖον ἐν τῷ ζῆν τῶν συγγενῶν ἀσπασμός· ταῦτα γὰρ τοῖς ἀτυχοῦσιν ἔχειν τινὰ δοκεῖ κουφισμὸν τῶν ἀκληρημάτων. οἱ μὲν οὖν πλεῖστοι τὰς οἰκίας ἐμπρήσαντες πανοικὶ μετὰ τῶν συγγενῶν κατεφλέχθησαν καὶ τὸν ἐπὶ τῆς ἰδίας ἑστίας τάφον ἑαυτοῖς ἐπέστησαν, τινὲς δὲ εὐψυχοτάτως τοὺς ἰδίους προανελόντες ἑαυτοὺς ἐπικα-

64. 7. φέρειν] Cod. φέρε. MAI. Quae uncis circumscripsi ex margine illata sunt, cui simile lemma allitum vide supra p. 2. 7., infra p. 110. M.: nam quae itidem inepte inseruntur p. 62. M. paullo alius generis sunt. Iam autem pro ἐψήφισαν — αὐτὸν sententia requirit ἔφησε — αὐτόν.
64. 8. ὁπότερον] πότερον ed. Rom.
64. 16. δή] δέ ed. Rom.
64. 18. ἀτυχοῦσιν] ἀποτυχοῦσιν ed. Rom.
64. 21. τάφον] τάφρον ed. Rom., sed *sepulcrum* interpretatio.
64. 22. εὐψυχοτάτως] εὐτυχωτάτως ed. Rom.

64. 12. Res notissima, veluti apud Appianum hisp. cap. XIII, Polyb. III. 33. MAI.

64. 13. Quaerendum diligentius de hac urbe, cuius nomen ita se habet evidenter in codice; excidium autem pertinet ad belli hannibalici initium. De Sagunto certe non est cogitandum, cuius suprema fata aliter narrantur in editis Diodori fragmentis lib. XXV. fin. Praeter quam quod Sagunti eversio contigit ante bellum secundum denunciatum. Utrum autem haec de capta Victomela narratio ad XXV, an potius ad XXVI librum pertineat, merito dubitandum est. MAI. Qui fecit libri XXV.

64. 22. εὐτυχωτάτως] **Contradicunt iure meritoque Polybius XXX. 7, et Cicero de rep. VI. 15, cum aliis auctoribus ibi a me laudatis. MAI.**

τέσφαξαν, αἱρετώτερον τὸν αὐτόχειρα θάνατον ὑπολαβόντες τοῦ διὰ τῶν πολεμίων μεθ' ὕβρεως συντελουμένου.

65. 3. Quaeret fortasse aliquis cur tam brevia horum Diodori librorum excerpta in vaticano codice sint? Atqui is meminisse debet, iam horum librorum alias eclogas extare, quas Hoeschelius et Valesius in aliis codicibus invenerunt, sub aliis titulis. Nunc codex vaticanus, quum ea sola propemodum excerpta habeat, quae pertinent ad titulum *de sententiis*; sequitur ut ea magnae molis esse nequeant. Fieri enim potest, ut in omnibus fere constantiniani operis titulis, qui plus quinquaginta fuerunt, pars aliquantula singulorum librorum conclusa fuerit: atque hinc cognoscimus, cur satis modica vaticano huic titulo *de sententiis* ex unoquoque libro pars obtigerit. MAI.

L. XXVI. — XXX.

I. Ὅτι Ἀννίβας πρὸς τὴν τοῦ δικτάτωρος Φαβίου σύνεσιν ἀντιμηχανώμενος εἰς παράταξιν αὐτὸν προὐκαλεῖτο καὶ τοῖς τῆς δειλίας ὀνείδεσιν ἐπειρᾶτο συναναγκάζειν εἰς τὴν διὰ μάχης κρίσιν συγκαταβαίνειν. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων ἐβλασφήμει τὸν δικτάτωρα καὶ παιδαγωγὸν ἐπικαλῶν αὐτὸν ὠνείδιζε τὴν δειλίαν· ὁ δὲ τὴν ὕβριν ἀταράχως καὶ βαρέως ἔφερεν. 58

Ὅτι φύσει οἱ ἄνθρωποι ταῖς μὲν εὐημερίαις προςτρέχουσι, τῇ δὲ πταισάντων τύχῃ συνεπιτίθενται.

Ὅτι κατὰ τὴν Καπύην προτεθείσης βουλῆς ἐν ἐκκλησίᾳ κοινῇ τί πρακτέον εἴη περὶ τῆς ἀποστάσεως ἐπέτρεψαν οἱ Καπυηνοὶ γνώμην ἀποφήνασθαι τῷ προςαγορευομένῳ Παγκύλῳ Παύκῳ. ὁ δὲ ἐκτὸς τῶν φρενῶν γεγονὼς διὰ τὸν Ἀννίβου φόβον ὤμοσε τοῖς πολίταις ἰδιότροπον ὅρκον. ἔφησε γάρ, εἰ τῶν ἑκατὸν ἐλπίδα μίαν

66. 1. κτάτωρος] incipit codicis p. 220.
66. 9. τῶν addunt fragmenta Hoeschel. Mox φθασάντων codex: quod correxerat Rhodomannus.
66. 15. ὅρκον] ὄρκον ed. Rom.

66. 4. Res ab Hannibale in Italia gestas scripsisse Diodorum in XXVI libro, valesiana fragmenta edita nos docent. MAI.

66. 6. Ludebat nimirum populus in significatu vocabuli *dictator*, qui est *magister*. Videsis Ciceronem de rep. I. 40, cum scholiis meis. MAI.

66. 9. Extat brevis haec sententia etiam in fragmentis editis libri XXVI. p. 513, ubi miror tam hoeschelianum codicem quam meum vaticanum habere *φθασάντων* pro *πταισάντων*. MAI.

66. 13. *Παγκύλῳ Παύκῳ*] Hic est, qui apud Livii XXIII. 2. sqq. vulgatum textum dicitur *Pacuvius Calavius*, quemque rectius nonnulli critici scribendum Pacullum existimant. Eadem corruptio *Pacuvius* pro *Pacullo* vel *Pactulo* irrepsit etiam in Silium XI. 58, observantibus item criticis; sine dubio a librariorum inscitia, quibus notum erat vocabulum *Pacuvius*, ignotum *Pacullus* vel *Pactulus*. Nunc Diodorus exhibet nobis *Pancylum Paucum* pro *Pacuvio Calavio*. Ad rem quod adtinet, hic sane vir Capuam Poenis prodidit, testibus etiam Livio Silioque; sed aliter apud hos narratio fit. MAI.

66. 15. *εἰ τῶν ἑκατὸν ἐλπίδα μίαν εἶχεν*] Xenophon Anab. II. 1. 19. *εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἐστι σωθῆναι.* Phalaris p. 138. *οὐδεμίαν ἐκ τῶν μυρίων ἔχοντες ἐλπίδα σωθῆναι.*

59 εἶχεν ἐν τοῖς Ῥωμαίοις, οὐκ ἂν μετέστη πρὸς Καρχηδονίους· νῦν δὲ φανερᾶς οὔσης τῆς τῶν πολεμίων ὑπεροχῆς καὶ τοῦ κινδύνου ταῖς πύλαις ἐφεστῶτος ἀναγκαῖον εἶναι ταῖς ὑπεροχαῖς εἴκειν. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ πάντων συγκαταθεμένων προςτίθεσθαι τοῖς Καρχηδονίοις

Ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τὴν ἀσυνήθη τῶν πόνων ἄσκησιν καὶ δίαιταν εὐτελῆ δυςχερῶς προςίεται, τὴν δὲ ῥαστώνην καὶ τρυφὴν ἑτοίμως διώκει.

II. Ποικίλη δέ τις ἀνωμαλία κατεῖχε τὰς πόλεις, ὡς ἂν τῆς ὁμονοίας δεῦρο κἀκεῖσε λαβούσης τὰς ῥοπάς.

Ὅτι ταῖς τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς καὶ τὰς τῶν φίλων εὐνοίας θεωρεῖν ἔστι συμμεταβαλλούσας.

Ὅτι αἱ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀρεταὶ καὶ παρὰ πολεμίοις ἐνίοτε τυγχάνουσι τιμῆς.

Ὅτι πολλαὶ γυναῖκες καὶ παρθένοι καὶ παῖδες ἐλεύθεροι συνείποντο τοῖς Καπυηνοῖς διὰ τὴν ἀπορίαν τῆς τροφῆς· καὶ γὰρ πόλεμος ἐνίοτε βιάζεται τοὺς κατὰ τὴν

67. 6. συνήθη] Ed. ἀσυνήθη. MAI.
67. 7. δυςχερὲς] Ed. δυςχερῶς. MAI.
67. 8. ἑτοίμως] Male in ed. ὁμοίως. MAI.
67. 12. ἔστι] ἐστιν ed. Rom.

67. 8. Hoc fragmentum, cum aliqua varietate scriptum, habemus etiam in editis fragm. libri XXVI. p. 514; unde cognoscimus iustam eius sedem. MAI.

67. 10. Haud scio an de variis italicarum urbium partibus, modo ad Romanos modo ad Poenos deficientium sermo sit in hoc et sequente fragmento. MAI.

67. 14. Dubitabam loqui auctorem de Magio principe capuano, qui mutare fidem Romanis datam noluit; quemque Hannibal in vincula coniecit, sed interficere non est ausus. Ille autem ad Ptolemaeum tempestate delatus, libertatem a rege ob suam virtutem impetravit. Liv. XXIII. 10. MAI.

67. 17. Adhuc de luxuria Campanorum loquitur auctor; cuius reprehensio fit etiam in extremo fragmento edito libri XXVI. p. 514; [Confer Zonaram IX. 6. Videntur enim potius ipsi Campani pauperiem a Romanis victoribus passi. MAI. in Add.] unde patet, fragmentum hoc vaticanum ex eodem libro esse decerptum.

Et hoescheliana quidem fragmenta libri XXVI. in praedicta fere Campanorum luxuria cessare scimus. Valesiana autem in Wesselingii editione ex libro XXVI. continuantur indistinctis libris usque ad XXXI, in quo photianae ordiuntur eclogae. Iamvero quia vaticanus codex librorum distinctionem neque hoc loco neque in aliis plerisque habet: et quia ego ducibus illis, quos hactenus eram secutus, destituor, equidem cogor vaticana fragmenta a XXVI. libro ad XXXI. conglobata ponere, quod iam feci in excerptis a VII. ad X, nequid arbitratu meo et sine probabili ratione agere viderer. MAI.

εἰρήνην ἐν πολλῇ σεμνότητι ζῶντας ὑπομένειν ἀνάξια τῆς ἡλικίας πάσχοντας.

Ὅτι ἡ τῶν Ῥωμαίων σύγκλητος ὡς ἤκουσε τὴν Κα- 60 πύην περιειλημμένην πανταχόθεν τείχει διπλῷ, νομίζουσα τάχιον ἔσεσθαι τὴν ἅλωσιν ὅμως οὐ διετήρησεν ἀμετάθετον τὴν ἔχθραν, ἀλλὰ διὰ τὴν συγγένειαν ἐψηφίσαντο πρὸ τακτῆς ἡμέρας τοὺς μετατεθεμένους τῶν Καμπανῶν ἀθῴους εἶναι. ἧς δὴ παραπέμψαντες τὴν φιλανθρωπίαν οἱ Καμπανοὶ καὶ τὴν παρ' Ἀννίβου γενομένην βοήθειαν ψυχαγωγούμενοι τότε μετενόησαν ὅταν οὐθὲν ὄφελος ἦν μεταμελεῖσθαι.

III. Ὅτι οἱ Συρακούσιοι διὰ πενίαν ἀποροῦντες τροφῆς μετὰ τὴν ἅλωσιν ἑαυτοὺς ὡμολόγουν εἶναι δούλους, ὅπως πραθέντες τροφῆς μεταλάβωσι παρὰ τῶν ὠνησαμένων. οὕτω τοῖς ἑπταικόσι Συρακουσίοις ἡ τύχη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀκληρήμασι τηλικαύτην ἐπέστησε συμφορὰν ὥστε ἀντὶ τῆς διδομένης ἐλευθερίας ἑκουσίως αἱρεῖσθαι δουλείαν.

Ὅτι Σκιπίων τοὺς ὁμήρους ἀπολύσας ἐπεδείξατο ὡς πολλάκις ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρετὴ προσέταττε συλλήβδην εἰς ἔθνη βασιλεῖς.

Ὅτι Ἰνδιβέλης ὁ Κελτίβηρ συγγνώμης τυχὼν παρὰ Σκιπίωνος καιρὸν εὑρὼν ἐπιτήδειον πάλιν ἐξέκαυσε πόλεμον. οὕτω γὰρ οἱ τοὺς πονηροὺς εὖ ποιοῦντες πρὸς

68. 5. τάχιον] an ταχεῖαν?
68. 8. εἶναι] incipit codicis p. 123.
68. 9. γενομένην] immo γενησομένην.
68. 10. ἦν] ἦσαν ed. Rom. Malim etiam hic quidem ὅτε.
68. 16. ἀκληρήμασι] ἀκληρώμασι ed. Rom.
68. 18. δουλείαν] δουλείας ed. Rom.
68. 24. εὖ ποιοῦντες] εὐποιοῦντες ed. Rom.

68. 1. ἀνάξια τῆς ἡλικίας] Locutio Diodoro familiaris lib. XVI. 55, et alibi. MAI.

68. 11. Lege Appianum bell. han. cap. XXXVII. Livium XXV. 22. MAI.

68. 18. Subiungendum est vaticanum fragmentum valesiano illi p. 569, ubi Marcellus dicitur, corporibus quidem liberis pepercisse post Syracusas captas, sed tamen opes omnes militi diripiendas tribuisse. MAI.

68. 21. Ob huius loci intelligentiam legendus est Polybius X. 34—38, apud quem Scipio maior africanus Hispaniae regulos in fidem recipit, captivos propinquos illis largitur, ipse rex salutatur; et summa foederis egregii est, *ut Hispani Romanos dominos sequantur eorumque iussa facessant.* MAI

68. 24. Polyb. XI. 26. sqq. MAI.

τῷ τὴν χάριν ἀποβαλεῖν ἀγνοοῦσι πολεμίους ἑαυτῶν πολλάκις σωματοποιοῦντες.

61 Ὅτι ὁ Ἀσδρούβας εἰ μὲν καὶ τὴν τύχην ἔσχε συνεπιλαμβανομένην, ὁμολογουμένως οὐκ ἂν ἠδυνήθησαν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς τοῦτον ἅμα καὶ πρὸς Ἀννίβαν διαγωνίσασθαι. διόπερ χρὴ τὴν ἀρετὴν τἀνδρὸς ἐξετάζειν οὐκ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπιβολῆς καὶ τόλμης. τούτων μὲν γὰρ συμβαίνει τοὺς πράττοντας εἶναι κυρίους, ἐκείνων δὲ τὴν τύχην ἔχειν ἐξουσίαν.

IV. Ὅτι Νάβις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων τύραννος πολλὰς τιμωρίας ἐπενόησε πρὸς τοὺς πολίτας, νομίζων τῇ τῆς πατρίδος ταπεινώσει τὴν ἰδίαν αὐξήσειν δυναστείαν. ἀνὴρ γὰρ οἶμαι πονηρὸς τυχὼν ἐξουσίας οὐκ εἴωθε φέρειν τὴν εὐτυχίαν κατ' ἄνθρωπον.

Ὢν γὰρ μέγιστος ἱερεὺς ἠναγκάζετο μὴ μακρὰν τῆς Ῥώμης ἀποσπᾶσθαι διὰ τὴν τῶν ἱερῶν ἐπιμέλειαν.

Ὅτι μετὰ τὸ ψηφισθῆναι τὰ κατὰ Πλημήνιον φιλοφρονοῦντες τοὺς Λοκροὺς οἱ τὰ πολλὰ τῶν ἀναθημάτων ἡρπακότες καὶ θεωροῦντες τὴν τῶν χιλιάρχων καὶ τοῦ Πλημηνίου τιμωρίαν ἐπὶ δεισιδαιμονίαν ἐνέπιπτον. οὕτως ὁ συνειδώς τι φαῦλον ἑαυτῷ σιωπωμένην ἀναδέχεται τιμωρίαν, κἂν τύχῃ διαλεληθὼς τοὺς ἄλλους. διὸ ποινηλατούμενοι τὰς ψυχὰς τὸ θεῖον ἐξιλασκόμενοι ἐῤῥίπτουν τὰ χρήματα.

69. 20. ἐπὶ] usitatius εἰς. Mox δυσιδαιμονίαν ed. Rom.

69. 2. Ab Isocrate ad Demonicum haec sumit fortasse Diodorus. Sed nos meliora Christus Deus docet Matth. V. 45. MAI.

69. 6. Sententiam hanc Diodori expilat Appianus bell. han. cap. LII; ex quo etiam, nec non a Livio XXVII, 29, cognoscimus quantis copiis Hasdrubal suppetias fratri ferret. MAI.

69. 9. Hasdrubalis virtus mactatur laudibus a Diodoro etiam in fragm. ed. p. 569, quem locum nunc cumulat vaticanum excerptum. Imitatus est autem in laudando Hasdrubale Diodorus Polybium XI. 2, ubi de illius obitu in Italia pugnantis cum Romanis; quam rem latius narrat Livius XXVII. 49. MAI.

69. 14. Nabidis crudelitas memoratur aliis verbis etiam in fragmentis Diodori editis p. 570. MAI.

69. 16. Quis fuerit heic pontifex maximus, quaerendum superest. Sed ad morem quod adtinet, Livius epitom. lib. LIX. ait: *P. Licinius Crassus consul, quum idem pontifex maximus esset (quod numquam antea factum erat) extra Italiam profectus, proelio victus et occisus est.* MAI. Plutarchus Ti. Gracch. c. 21. ὑπεξῆλθε τῆς Ἰταλίας ὁ Νασικᾶς, καίπερ ἐνδεδεμένος ταῖς μεγίσταις ἱερουργίαις· ἦν γὰρ ὁ μέγιστος καὶ πρῶτος τῶν ἱερέων.

69. 24. Pleminius qui locrense Proserpinae fanum spoliaverat, Romae damnatus in vinculis obiit. Decrevit insuper senatus ut eius bona consecrarentur Proserpinae; et nisi quisque ablata restitueret,

Ὅτι τὸ ψεῦδος ἐν τοῖς οἰκείοις τιθέμενον καιροῖς 62 ἐνίοτε γίνεται μεγάλων ἀγαθῶν αἴτιον.

V. Ὅτι Σκιπίων τὸν Σύφακα τὸν βασιλέα αἰχμάλωτον λαβὼν καὶ δεδεμένον λύσας φιλανθρώπως ὡμίλει αὐτῷ· ᾤετο γὰρ δεῖν τὴν ἐπὶ τοῦ πολέμου ἔχθραν μέχρι τοῦ νικᾶν φυλάττειν, εἰς δὲ τύχην αἰχμάλωτον ἀνδρὸς βασιλέως γεγονότος μηδὲν ἐξαμαρτάνειν ἄνθρωπον ὄντα· ἐφορᾷ γὰρ ὡς ἔοικε τὸν ἀνθρώπινον βίον νέμεσίς τις θεοῦ, ἣ τοὺς ὑπὲρ ἄνθρωπον φρονοῦντας ταχὺ τῆς ἰδίας ἀσεβείας ὑπομιμνήσκει. διὸ καὶ τὸν Σκιπίωνα τίς οὐκ ἂν ἐπαινέσειε θεωρῶν πρὸς τὸν κατὰ τῶν πολεμίων φόβον καταπληκτικὸν γενόμενον, ὑπὸ δὲ τοῦ πρὸς τοὺς ἠτυχηκότας ἐλέους τὴν ψυχὴν ἡττώμενον; ὡς ἐπὶ πολὺ γὰρ εἰώθασιν οἱ πρὸς τοὺς ἀντιταττομένους φοβεροὶ πρὸς τοὺς ὑποπεσόντας ὑπάρχειν μέτριοι. διὸ καὶ ταχὺ τοῦ Σύφακος ὁ Σκιπίων τῆς εἰς αὐτὸν ἐπιεικείας ἐκομίσατο χάριν.

Ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι σιτοδείας ἐμπεσούσης οἱ καχέκται τῶν πολιτῶν ἐπιθυμοῦντες λῦσαι τὴν εἰρήνην προετρέψαντο τὸν δῆμον ἐπιπλεῦσαι ταῖς ναυσὶ καὶ τὸν σῖτον εἰς λιμένα κομίσαι. τῆς δὲ γερουσίας οὐκ ἐώσης λῦσαι τὰς συνθήκας οὐδεὶς ἐπήκουσε· τὴν γὰρ κοιλίαν ἔφασκον οὐκ ἔχειν ὦτα.

70. 3. ὅτι] incipit codicis p. 124.
70. 5. αὐτῷ] αὐτόν ed. Rom.
70. 10. ἀσεβείας] malim ἀσθενείας: conf. Diod. XIII. p. 700. 54.
70. 18. οἱ Καρχηδόνιοι] immo τοῖς Καρχηδονίοις.
70. 18. καχέκται] καχεκταὶ ed. Rom.

capitale ut esset. Haec in editis eclogis p. 570. narrantur, quibus nunc accedit vatic. fragmentum. A Pyrrho quoque eiusdem templi patratam direptionem, tum ablatarum rerum post poenam restitutionem narrat Dionysius halic. ed. Mediol. XIX. 9. 10. MAI.

70. 2. Diodorus ethnicus sumit hoc fortasse a Platone, unde etiam Origenes apud Hieronymum contra Ruf. I. 18, qui locus legendus est. Et quidem nota est aliquot etiam ecclesiae christianae patrum super innocuo mendacio controversia, quae demum loco veritati cessit. MAI.

70. 3. Syphacis historia subtexitur in fragmentis editis p. 571. narrationi de Pleminio. Eundem igitur ordinem fragmenta nostra tenent, quamquam re et verbis a parte edita differunt. MAI.

70. 17. Intelligit fortasse Diodorus operam a Syphace praestitam in perdenda Sophonisba, Romanorum femina inimicissima. Lege fragmenta edita loc. cit. MAI.

70. 21. Lege Appianum pun. cap. XXXIV. MAI.

70. 23. Exin repetitur in codice locus praedictus, vix paucis verbis mutatis: Ὅτι τῶν καχεκτῶν ἐπιθυμούντων λῦσαι τὴν εἰρήνην, καὶ τῆς γερουσίας οὐκ ἐώσης λῦσαι τὰς συνθήκας, οὐδεὶς ἐπή-

τὸ κακὸν ἀγαθοῦ παρείχετο φαντασίαν.

68 Ὅτι τῶν Καρχηδονίων προημαρτηκότων εἰς Ῥωμαίους, ὑπὸ χειμῶνος δὲ ἀναχθέντων ποτὲ πρὸς Σκιπίωνα καὶ πάντων βοώντων ἀμύνασθαι τοὺς ἀσεβεῖς ὁ Σκιπίων οὐκ ἔφη δεῖν πράττειν ἃ τοῖς Καρχηδονίοις ἐγκαλοῦσιν.

VI. Ὅτι τὰ μὲν καλὰ πεῖσαι πάντων οἶμαι δυσχερέστατόν ἐστιν, ὁ δὲ πρὸς χάριν λόγος δεινὸς παραστῆσαι φαντασίαν συμφέροντος, κἂν ἐπ' ὀλέθρῳ λέγηται τῶν βουλευομένων.

ἀλλ' οὐ καλὸν τοῖς μὲν ὅπλοις ἅπαντας νικᾶν, ὑπὸ δὲ τῆς πρὸς ἀκληροῦντας ὀργῆς ἡττᾶσθαι, καὶ πικρότατα μισοῦντας τοὺς ὑπὲρ ἄνθρωπον φρονοῦντας ἐν ταῖς εὐτυχίαις αὐτοὺς ταῦτα πράττειν ἃ τοῖς ἄλλοις ἐγκαλοῦντες τυγχάνουσι. τότε γὰρ ἀληθὴς κλῆρός ἐστιν ἡ δόξα εὐτυχηκότων ὅταν ὁ κρατῶν τὴν εὐτυχίαν φέρῃ κατ' ἄνθρωπον. ἐπιφθέγγεται γὰρ ἕκαστος ἐπὶ τῇ τουτων μνείᾳ διότι τῆς νίκης ὑπάρχουσιν ἄξιοι, τοῖς δὲ ἐπιλαθομένοις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὁ φθόνος ἀντικάθηται λυμαινόμενος τὴν τῶν εὐτυχούντων δόξαν. οὐδὲ γὰρ ἐστι μέγα τὸν ἑκουσίως ὑποπίπτοντα φονεύειν οὐδὲ θαυμαστὸν ἀφανίσαι τὸν τῶν ἠτυχηκότων βίον. οὐκ ἀλόγως

71. 17. γὰρ] incipit codicis p. 331.

71. 19. ἀντικάθηται λυμαινόμενος] ἀντικάθητος λοιμαινομενος ed. Rom.

71. 21. μέγα] μετὰ codex, quod in μήτε mutavit editor Romanus.

κουσε· τὴν κοιλίαν ἔφασκον οὐκ ἔχειν ὦτα. Ex hoc aliisque locis liquido apparet, non unum fuisse excerptorum auctorem, sed plures; quorum diversi labores postea collecti παλιλλογεῖν interdum visi sunt, ut in ipso iustinianeo iure accidit. MAI.

71. 1. Sic praeclare Cicero de leg. I. 17: *imitatrix boni voluptas, malorum autem mater omnium.* MAI.

71. 6. Legesis fragmenta Diodori edita p. 572; Polybium XV. 2. 4; Appianum pun. XXXV. Liv. XXX. 25.

71. 11. Quae in his excerptis capp. VI—X, continentur sententiae, eas fere omnes pertinere arbitror tum ad orationes quae ab oratoribus punicis in senatu romano et apud Scipionem maiorem habitae fuerunt, pacem petentibus quo tempore Carthago arcta obsidione premebatur, tum ad varias senatorum consultationes, quorum alii misericordiam alii severitatem suadebant. Lege Livium XXX. 22. sq. 36. 42, et Appianum pun. XXXI. Et quidem hae politicae ethicaeque sententiae pars prope omnium pulcherrima constantiniani operis sunt. MAI.

71. 12. Verba sunt hominis carthaginiensis, vel certe eorum parti faventis. MAI.

γὰρ οἱ τοιοῦτοι τυγχάνουσιν ἀδοξίας, ὅταν τὰς κοινὰς τῶν ἀκληρούντων καταφυγὰς ἀναιρῶσι τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐπιλανθανόμενοι.

VII. Ὅτι προτερεῖ τοῖς ἀνθρώποις τῆς μὲν τιμωρίας εὐεργεσία, τῆς δὲ ὠμότητος ἡ πρὸς τοὺς ἐπταικότας ἐπιείκεια.

Ὅτι ὅσῳ τις εὐροοῦσαν ἔχει τὴν τύχην τοσούτῳ 64 μᾶλλον εὐλαβεῖσθαι χρὴ τὴν τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐπισκοποῦσαν νέμεσιν.

Ὅτι οὐδὲν παρὰ ἀνθρώποις οὔτε κακὸν οὔτε ἀγαθὸν ἑστηκυῖαν ἔχει τὴν τάξιν τῆς τύχης ὥςπερ ἐπίτηδες πάντα μετακινούσης. διὸ καὶ προςήκει τὸ πολὺ φρόνημα κατατιθεμένους ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἀκληρήμασι τὸν ἴδιον ἐξασφαλίζεσθαι βίον· ὁ γὰρ τοῖς ἐπταικόσιν ἐπιεικῶς χρησάμενος δικαιοτάτης ἂν ἐν ταῖς τοῦ βίου μεταβολαῖς τύχοι πολυωρίας. παρὰ μὲν οὖν τοῖς ἐκτὸς εἴωθε τοῖς τοιούτοις ἀείμνηστος ἐπακολουθεῖν ἔπαινος, παρὰ δὲ τοῖς εὖ παθοῦσιν ἡ κατ' ἀξίαν τῆς εὐεργεσίας φυλάττεσθαι χάρις. καὶ γὰρ ἂν ἀλλοτριώτατός τις ἐὰν ἐλέους τύχῃ, μεταβάλλει διὰ τὴν εὐεργεσίαν καὶ ταχὺ γίνεται φίλος ἑαυτῷ μεμφόμενος.

VIII. Ὅτι δεῖ παρὰ τοῖς εὖ φρονοῦσι τὰς μὲν φιλίας ἀθανάτους ὑπάρχειν, τὰς δὲ ἔχθρας εἶναι θνητάς. οὕτω γὰρ μάλιστα τοὺς μὲν εὐνοοῦντας συμβήσεσθαι πλείστους γενέσθαι, τοὺς δὲ ἀλλοτρίως διακειμένους ἐλάττους.

Ὅτι τοὺς ἡγεῖσθαι βουλομένους τῶν ἄλλων οὐχ οὕτω τοῖς ἄλλοις ὑπερέχειν ἀναγκαῖον ὡς ἐπιεικείᾳ καὶ μετριότητι δεῖ νικᾶν ἅπαντας. ὁ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ κρατεῖσθαι φόβος μισεῖσθαι ποιεῖ τοὺς κρατοῦντας, ἡ δὲ

72. 2. ἀναιρῶσι] ἀναίρωσι ed. Rom.
72. 11. ἑστηκυῖαν] ἑστηκείαν ed. Rom.
72. 13. ἀκληρήμασι] ἀκληρώμασι ed. Rom.
72. 17. τοιούτοις] τοσούτοις ed. Rom.
72. 18. εὖ παθοῦσιν] εὐπαθοῦσιν ed. Rom.
72. 22. εὖ φρονοῦσι] εὐφρονοῦσι ed. Rom.

72. 9. De victoria modeste ferenda, de superbia in prosperis vitanda, de fortunae varietate, legatur Diodorus XIV. 76; et quidem praeclara illa Nicolai syracusani oratio apud eundem XIII. 22 sqq. MAI.

72. 14. Eandem sententiam urget Diodorus etiam in fragmentis lib. XXI. p. 494; et quidem derivatam fere ex Polybio I. 35. MAI.

72. 26. Conspirat fere Dionysius halic. in fragm. ed. Mediol. XIV. 8. Immo vero magis Photius in LXXIX. monito, ex iis quae scribit in πολιτικωτάτῃ lectuque dignissima ad Michaëlem Bulgariae principem epistula. MAI.

εἰς τοὺς ἡττωμένους [τοῦ κρατεῖσθαι] εὐγνωμοσύνη τῆς εὐνοίας αἰτία γινομένη βεβαίως συνέξει τὰς ἡγεμονίας. διόπερ ἐφ' ὅσον προνοούμεθα τῆς πατρίδος ἐπὶ τοσοῦτον εὐλαβητέον ἀνήκεστόν τι καὶ σκληρὸν πρᾶξαι κατὰ τῶν ἑαυτοὺς ἑκουσίως παραδιδόντων. πᾶς γὰρ τοὺς μὲν ὑπερβαλλούσαις συμφοραῖς περιπεσόντας ἐλεεῖ, κἂν μηδὲν προσήκωσι, τοὺς δὲ ὑπερηφάνως ταῖς εὐτυχίαις χρωμένους μισεῖ, κἂν τύχωσιν ὄντες σύμμαχοι· ἀνάγει 65 γὰρ οἶμαι τὸ πραχθὲν ἕκαστος πρὸς ἑαυτὸν καὶ συναγανακτεῖ τοῖς ἠκληρηκόσι φθονῶν ταῖς τῶν κατορθωσάντων εὐπραξίαις.

IX. Ὅτι ὅταν πόλις ἐπισημοτάτη πασῶν οὕτως ἀνηλεῶς ἀναρπασθῇ, τότε δὴ καὶ μᾶλλον ἡ περὶ τούτων ὑπόληψις διὰ πάσης ἔρχεται τῆς οἰκουμένης. οὐ γὰρ οὕτω τοὺς εὖ πράξαντας ἅπαντες ἐπαινοῦσιν ὡς τοὺς ἀνημέρως χρησαμένους τοῖς ὑποπεσοῦσιν ὁμολογουμένως μισοῦσιν.

Ὅτι τὴν διδομένην εὐτυχίαν παρὰ θεοῦ μὴ φέρειν ἀνθρωπίνως πολλῶν κακῶν εἴωθεν αἴτιον γενέσθαι.

Ὅτι τοῖς τὴν τύχην μὴ φέρουσι κατ' ἄνθρωπον ἱκανὴ πᾶσα πρόφασις ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβαλεῖν. ὁρᾶτε οὖν μήποτε τοὺς ἀπεγνωσμένους ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι ποιήσωμεν. καὶ γὰρ τὰ δειλότατα τῶν ζῴων ἔχοντα μὲν ἀναστροφὴν φεύγει, συγκλεισθέντα δὲ εἰς στενὸν τόπον ἀπίστως ἀγωνίζεται, καὶ Καρχηδόνιοι τὰς μὲν ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχοντες ὑποχωροῦσιν, ἀπογνόντες δὲ πᾶν τὸ δεινὸν ὑπομένουσιν ἐν ταῖς μάχαις. ὅταν γὰρ καὶ φεύγουσι καὶ μαχομένοις ὑποκείμενον ᾖ τελευτᾶν, ὁ μετὰ δόξης θάνατος τοῦ μετ' αἰσχύνης ζῆν αἱρετώτερος κριθήσεται παρ' αὐτοῖς.

Ὅτι ὁ βίος πολλὰ ἔχει παράδοξα. δυστυχοῦντας μὲν οὖν παραβάλλεσθαι χρὴ καὶ τοῖς μεγίστοις κινδύνοις θηρᾶσθαι τὴν παραβολήν. καλὸν δὲ τὴν τύχην εὐθὺς ἀνέχοντας αὐτοὺς εἰς τὸ παράβολον διδόναι.

73. 1. τοῦ κρατεῖσθαι] haec suspecta.
73. 2. συνέξει] cum ποιεῖ melius sociatur συνέχει.
73. 6. περιπεσόντας] incipit codicis p. 332.
73. 10. ἠκληρηκόσι] ἠκληρηκῶσι ed. Rom.
73. 15. εὖ πράξαντας] εὐπράξαντας ed. Rom., quae et οὕτως.
73. 34. αὐτοὺς] αὐτοὺς ed. Rom.

73. 13. Intelligitur Carthago iam iam ab hoste romano diripienda. MAI.
73. 23. Rursus cognoscimus verba haec esse romani hominis in curia Carthaginiensibus patrocinantis. MAI.

Ὅτι οὐδεὶς ἡγεῖσθαι δυνάμεως τῶν ἐκτὸς δυναστείας λαχὼν ἑτέροις ἑκουσίως ἐκχωρεῖ.

X. Ὅτι ἀτυχίαν ἀδικίας πλεῖστον ἡγοῦμαι διαφέρειν 66 καὶ δεῖν ἑκατέρῳ τούτων οἰκείως προςφέρεσθαι· ταῦτα γάρ ἐστιν εὐ βουλευομένων ἀνδρῶν. ὁ μὲν οὖν πταίσας ἐν τῷ μηδὲν ἁμαρτεῖν μέγα δικαίως ἂν καταφύγοι πρὸς τὸν κοινὸν τοῖς ἀκληροῦσιν ἔλεον, ὁ δὲ μέγιστα ἀσεβήσας καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἄῤῥητα πρὸς ὕβριν καὶ ὠμότητα πράξας αὐτὸς αὐτὸν ἀπέστησε τοιαύτης φιλανθρωπίας· οὐ γὰρ δυνατὸν εἰς ἑτέρους ὠμὸν γενόμενον τὸν ἐν μέρει πταίσαντα τυγχάνειν ἐλέους, οὐδὲ τὸν οἶκτον ἐξ ἀνθρώπων τὸ καθ᾽ αὑτὸν μέρος ἄραντα καταφεύγειν ἐπὶ τὴν τῶν ἄλλων ἐπείκειαν. δίκαιον γάρ ἐστιν ὃν καθ᾽ ἑτέρων τις νόμον ἔθηκε τούτῳ κεχρῆσθαι.

Ὅτι ὁ τοὺς κοινοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ ἁπάντων τιμωρησάμενος δῆλον ὡς κοινὸς ἂν εὐεργέτης νομίζοιτο, καὶ καθάπερ οἱ τὰ δεινότερα τῶν θηρίων ἀναιροῦντες ὡς εὖ ποιοῦντες τὸν κοινὸν βίον ἐπαίνου τυγχάνουσιν, οὕτως οἱ τὴν Καρχηδονίων ὠμότητα καὶ τὸ θηριῶδες τῆς ἀνθρωπότητος κολάσαντες ὁμολογουμένως τεύξονται τῆς μεγίστης δόξης.

Ὅτι τότε ἕκαστος ἀνδρείως ὑπομένει τὸν κίνδυνον ὅταν τοῦ νικᾶν ἐλπίς ἐστιν ὑποκειμένη· ὁ δὲ προειδὼς ἑαυτὸν ἡττηθησόμενον ἐν τῷ δρασμῷ καὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἔχει κειμένην.

74. 1. τῶν ἐκτὸς δυναστείας] hoc cum οὐδεὶς coniungendum erat.
74. 5. βουλευομένων] βουλομένων ed. Rom.
74. 9. αὐτὸν] αὑτὸν ed. Rom.
74. 9. ἀπέστησε] malim ἀπεστέρησε.
74. 9. φιλανθρωπίας] φιλανθρωπείας ed. Rom.
74. 12. καθ᾽ αὑτὸν] καθ᾽ αὐτὸν ed. Rom.
74. 14. τις] incipit codicis p. 211.
74. 14. νόμον] τὸν νόμον ed. Rom.: correctum consentiente Diodoro XIII. p. 565. 7.
74. 15. τιμωρησάμενος] τιμωρησόμενος ed. Rom.
74. 17. δεινότερα] praestat δεινότατα.
74. 18. εὖ ποιοῦντες] εὐποιοῦντες ed. Rom., quae et τυγχάνουσι.

74. 2. Haud scio an sermo sit de Hannibale, qui verebatur ne inter pacis conditiones imperium sibi abrogaretur. Immo vero timuit Hannibal ne Romanis dederetur. Vel potius intelligitur Scipio, qui nisi pacem statim faceret, successori gloriam finiendi belli relicturus erat. Liv. XXX. 36. MAI.

74. 4. Verba sunt contradicentia priori orationi, et ultionem de Poenis suadentia, propter saevitiam, quam hi in alios exercuissent. MAI.

XI. Ὅτι οὐ μόνον ἄν τις ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν συμβολαίων εὕροι τοὺς πονηρευομένους ταῖς ἐκ τῶν νόμων ζημίαις περιπίπτοντας ἀλλὰ καὶ τῶν βασιλέων τοὺς ἀδίκοις πράγμασιν ἐπιβαλλομένους παρὰ τοῦ δαιμονίου τιμωρίας τυγχάνοντας. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἐν δημοκρατίᾳ πο-
67 λιτευομένοις ὁ νόμος, οὕτω τοῖς ἐν ἐξουσίαις ὁ θεὸς βραβευτὴς γίνεται τῶν πραττομένων, καὶ τοῖς μὲν τὴν ἀρετὴν καταδιώξασιν οἰκεῖα τῆς ἀρετῆς ἔπαθλα ἐπιτίθησι, τοῖς δὲ τὴν πλεονεξίαν ἤ τινα ἄλλην κακίαν ἐπανελομένοις οὐκ εἰς μακρὰν τὴν προσήκουσαν ἐφίστησι τιμωρίαν.

Ὅτι ὁ Μάρκος Αἰμίλιος ἀποπλεύσας εἰς Ἄβυδον πρὸς Φίλιππον τὰ δεδογμένα τῇ συγκλήτῳ περὶ τῶν συμμάχων ἀπήγγειλεν αὐτῷ. ὁ δὲ ἔφησεν, ἐὰν μὲν ἐμμένωσι ταῖς ὁμολογίαις Ῥωμαῖοι, ποιήσειν αὐτοὺς ὀρθῶς, ἐὰν δὲ ἐπεμβαίνωσι, τοὺς θεοὺς ἐπιμαρτυρόμενος ἀμύνεσθαι τοὺς ἀδίκου πολέμου κατάρχοντας.

Ὅτι ὁ Φίλιππος συννοήσας τὴν ἀθυμίαν τῶν στρατιωτῶν τούτους παραθαρσύνων ἐδίδασκεν ὅτι τοῖς μὲν νικῶσιν οὐδὲν τούτων γίνεται, τοῖς δὲ κατὰ τὴν ἧτταν ἀπολλυμένοις οὐ διαφέρειν ὑπὸ πηλίκων ἂν τραυμάτων ἀποθάνωσι.

Ὅτι ὡς ἐπὶ πολὺ εἰώθασιν οἱ τοῖς τρόποις φαῦλοι τοὺς συναναστρεφομένους ὁμοίους ἑαυτοῖς συγκατασκευάζειν.

75. 2. εὕροι] εὕροιτο ed. Rom.

75. 5. Exacto de carthaginiensibus rebus sermone, videtur nunc Diodorus loqui de Philippo patre Persei, Macedoniae rege, qui bella multa gessit iniusta, atque ipsis Romanis nulla re provocatus, ut ait Appianus maced. cap. I, iniurius fuit icto sponte foedere cum Hannibale. Verum hoc loco respicit, ut puto, auctor horrendum Abydi excidium spectante Philippo patratum, de quo lege Polybium XVI. 34; et Livium XXXI. 19, qui naviter Polybium more suo expilat. MAI.

75. 7. Legem quidem liberis populis, sed Deum regibus moderari operumque mercedem reddere, censet Diodorus. Ergo is certe sociale foedus, ut dicitur, non agnoscebat, quod tot iamdiu demagogi usque ad raucam ravim clamitant. MAI.

75. 12. Livius XXXI. 18. MAI.

75. 13. Senatus consultum erat, ne rex Graecos populi romani socios bello vexaret. Polyb. XVI. 34. MAI.

75. 15. Intelligitur prima pax inter Romanos Philippúmque olim composita, App. maced. cap. II.

75. 25. Loquitur Diodorus de Philippo qui pro diversis familiaribus atque consiliariis quibus usus est, bonus vel malus apparuit. Lege Polyb. V. 12. VII. 13; Diodor. fragm. ed. p. 572. 573. MAI.

XII. Ὅτι τῶν Ἠπειρωτῶν πρέσβεις πεμψάντων πρὸς Φίλιππον καὶ Φλαμίνιον Φλαμίνιος μὲν ᾤετο δεῖν τὸν Φίλιππον ἐκχωρεῖν ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἀφρούρητος ᾖ καὶ αὐτόνομος, ἀποδοῦναι δὲ καὶ τοῖς παρεσπονδημένοις τὰς βλάβας εὐδοκιμουμένως. ὁ δὲ ἔφη δεῖν τὰ μὲν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῷ καταλελειμμένα βεβαίως ἔχειν, ὅσα δὲ τυγχάνει προσηγμένος ἐκ τούτων ἐξάγειν τὰς φρουράς, περὶ δὲ τῆς βλάβης κρίνεσθαι. εἰπόντος δὲ πρὸς ταῦτα Φλαμινίου μὴ δεῖσθαι κρίσεως, δεῖν δὲ αὐτὸν 68 τοὺς πεπονθότας πείθειν, καὶ διότι παρὰ τῆς βουλῆς ἐντολὰς ἔχει ταύτας ὅπως μὴ μέρος τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ πᾶσαν αὐτὴν ἐλευθεροῦν, ὑπολαβὼν ὁ Φίλιππος Καὶ τί τούτου βαρύτερόν φησι προσέταξαν ἄν μοι πολέμῳ κρατήσαντες; καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἐχωρίσθη διωργισμένος.

XIII. Ὅτι ὄντος τοῦ Ἀντιόχου τοῦ τῆς Ἀσίας βασιλέως περὶ τὸν τῆς Λυσιμαχίας πόλεως ἀνοικισμὸν παρεγενήθησαν οἱ παρὰ Φλαμινίου πρέσβεις. εἰςαχθέντες δὲ εἰς τὸ συνέδριον παρεκάλουν Ἀντίοχον ἐκχωρῆσαι τῶν ὑπὸ Πτολεμαῖον γεγενημένων πόλεων, καὶ καθόλου θαυμάζειν ἔφασαν τί βουλόμενος πεζικάς τε καὶ ναυμαχικὰς συνάγει δυνάμεις καὶ τί διανοούμενος διαβέβηκεν εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰ μὴ Ῥωμαίοις ἐπιβάλλεται πολεμεῖν. ὁ δὲ Ἀντίοχος τοῖς εἰρημένοις ἀντιλέγων ἔφη θαυμάζειν πῶς Ῥωμαῖοι τῆς Ἀσίας ἀντιποιοῦνται τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν αὐτοῦ μὴ πολυπραγμονοῦντος. Λυσιμαχίαν δὲ ἀνοικίζων οὔτε Ῥωμαῖον οὔτε ἄλλον οὐδένα· τὰ δὲ πρὸς Πτολεμαῖον αὐτὸς φροντίζειν ὅπως μηδεμιᾶς ἀμφισβητή-

76. 5. ὁ] incipit codicis p. 212.
76. 7. προσηγμένος] προηγμένος ed. Rom.
76. 13 φησι] φησιν ed. Rom.
76. 17. ἀνοικισμὸν] ἀνῳκισμὸν ed. Rom.
76. 26. Λυσιμαχίαν] Cod. Λυσίμαχος. MAI.
76. 27. οὐδένα] Ita in cod. sine verbo. MAI., qui haec interpretatus βλάπτειν addidit.

76. 2. Liv. XXXII. 10. MAI.
76. 15. Lege Livium XXXII. 10. qui cum Diodoro consentit. Aliud vero est colloquium illud Philippi cum Flaminio, quod scribit Polybius XVII. 1. sqq. MAI.
76. 18. Haec legatio Romanorum apud Lysimachiam commemoratur a Diodoro in eclogis ed. p. 619. MAI.
76. 26. *τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν αὐτοῦ μὴ πολυπραγμονοῦντος*] **Diodorus XV. 51.** *οὔτ' αὐτοὶ πολυπραγμονοῦσι τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν οὔτ' ἐκείνοις ἅπτεσθαι προσήκειν τῆς Βοιωτίας.* **Ac XX. 54. quoque,** *οὐ πολυπραγμονούσης τι τῶν παρ' ἀνθρώποις ὁσίων*, **liber unus enclitica caret.**

σεως τυγχάνῃ· δώσειν γὰρ αὐτῷ τὴν θυγατέρα γυναῖκα· καὶ τούτων ῥηθέντων τῶν λόγων οἱ Ῥωμαῖοι οὐκ εὐδοκοῦντες ἐχωρίσθησαν.

XIV. Ὅτι εἰσὶν ἐν τοῖς πολέμοις αἱ τῶν χρημάτων παρασκευαί, καθάπερ ἡ κοινὴ παροιμία φησίν, ἑταῖραι τῶν πράξεων· ὁ γὰρ τούτων εὐπορῶν οὐκ ἀπορεῖ τῶν μάχεσθαι δυναμένων ἀνδρῶν. οἱ γὰρ Καρχηδόνιοι προσφάτως Ῥωμαίους εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ἤγαγον
69 οὐ πολιτικοῖς στρατιώταις τὰς τηλικαύτας παρατάξεις νικῶντες ἀλλὰ τῷ τῶν μισθοφόρων πλήθει. ἔστι γὰρ τὸ πλῆθος τῆς ξενικῆς δυνάμεως εὐχρηστότατον μὲν τοῖς ἔχουσι, φοβερώτατον δὲ τοῖς πολεμίοις· οἱ μὲν γὰρ ὀλίγου χρήματος ἀθροίζουσι τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν κινδυνεύοντας, οἱ δὲ κἂν νικήσωσι, οὐδὲν ἧττον ἄλλους ἔχουσιν ἀνταγωνιστὰς ἐξ ἑτοίμου. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων ὁ καταγωνισθεὶς ἅπαξ τοῖς ὅλοις ἔπταικεν, ἐπὶ δὲ τῶν ξενικῶν ὁσάκις ἂν ἡττηθῶσιν, οὐδὲν ἧττον ἀκεραίους ἔχουσι τὰς δυνάμεις μέχρι ἂν χρημάτων εὐπορῶσιν. Ῥωμαῖοι δὲ οὔτε μισθοφόρους εἰώθασιν ἔχειν οὔτε χρημάτων εὐποροῦσιν.

XV. Ὅτι εἰώθασιν ὡς ἐπίπαν οἱ στρατιῶται τῶν αὐτῶν τοῖς ἀφηγουμένοις μιμηταὶ γενέσθαι.

Ὁ δὲ Ἀντίοχος ταχὺ τῆς ἰδίας ἀνοίας τἀπίχειρα κομισάμενος μετὰ συμφορῶν μεγάλων ἔμαθε σωφρονεῖν ἐν ταῖς εὐπραξίαις.

77. 4. ὅτι] ὅτε ed. Rom.
77. 5. παροιμία] Cod. παῤῥησία. MAI.
77. 10. ἔστι] ἐστὶν ed. Rom.
77. 17. ἐπὶ] incipit codicis p. 295.
77. 24. ἔμαθε] ἔμαθεν ed. Rom.

77. 2. Eusebius ed. Mediol. circa annum Abrah. MDCCCXXV. scribit: *Antiochus Ptolemaeo reconciliatus, pacem cum eo composuit, eidemque Cleopatram filiam suam in matrimonio collocavit, concessis dotis nomine Syria* (dic *Coelesyria*) *Phoenicia, Samaria atque Iudaea.* MAI.

77. 13. χρήματος] Vide ad Diodor. XIII. p. 629. 69.

77. 19. Vix in summis periculis servos ad pileum vocatos Romani armaverunt. MAI.

77. 20. Romanae urbis veterem atque hereditariam paupertatem, usque ad macedonicam Persei gazam in aerarium illatam, fatetur Valerius Max. IV. 3. 8. Vere, ut arbitror; nam nec ager numero cultorum ob pestilentem aërem abundabat; neque pretiosi metalli ullae erant fodinae; neque mercaturam, saltem maritimam et satis utilem, exercebant Romani. MAI.

Ὅτι ὁ Ἀντίοχος πρὸς τὰ παράλογα τῆς τύχης ἔκρινε συμφέρειν ἀποδοῦναι τῷ Σκιπίωνι τὸν υἱόν, καὶ τοῦτον ἀπέστειλε κοσμήσας πολυτελέσι κατασκευαῖς.

Ὅτι Φίλιππος ὠνείδιζε τοῖς Θετταλοῖς ὡς τῆς ἐλευθερίας ἀνελπίστως διὰ Ῥωμαίων κυριεύσαντες λοιδοροῦσι τοὺς προγεγονότας κυρίους, οὐκ εἰδότες ὅτι οὔπω πᾶς αὐτοῖς ὁ ἥλιος δέδυκε. τούτου δὲ τοῦ λόγου ῥιφέντος ὑπόνοια τοῖς ἀκούουσιν εἰςέπεσεν ὡς Φιλίππου διαπολεμήσοντος πρὸς Ῥωμαίους, καὶ παροξυνθέντες ἔκριναν μηδεμίαν πόλιν τῶν κατὰ Μακεδονίαν οὖσῶν ἔχειν Φίλιππον.

XVI. Ὅτι ὁ Σκιπίων διὰ τὸ μέγεθος τῶν πράξεων 70
βαρύτερος ἐφαίνετο τοῦ τῆς πατρίδος ἀξιώματος. κατηγορούμενος γὰρ ὑπ' αὐτῶν δεινῷ θανάτῳ παραλαβὼν τὸν λόγον τοῦτο μόνον εἶπεν ὅτι Ῥωμαίοις οὐ πρέπει κατ' αὐτοῦ φέρειν ψῆφον, δι' οὗ οἱ κατήγοροι ἐξουσίαν ἔχουσι λέγειν μετὰ παῤῥησίας. τούτου δὲ ῥηθέντος ὁ μὲν δῆμος ἅπας ἐντραπεὶς τὸ βάρος τοῦ λόγου παραχρῆμα ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀπεχώρησεν, ὁ δὲ κατήγορος μόνος ἀπολειφθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν καταφρονηθείς. πάλιν δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ χρείας ἐμπεσούσης χρημάτων καὶ τοῦ ταμίου οὐ φάσκοντος ἀνοίξειν αὐτὸς . . . χη τὰς κλεῖς παρελάμβανεν, ὡς τοῦτο πράξειν· αὐτὸς γὰρ καὶ τοῦ κλείειν τοὺς ταμίας ὑπάρχειν αἴτιος. πάλιν δέ τινος λόγον αὐτὸν ἀπαιτοῦντος ἐν τῷ συνεδρίῳ χρημάτων ὧν ἔλαβεν εἰς τὰς τῶν στρατιωτῶν δαπάνας ὡμολόγησε μὲν ἔχειν τὸν λογισμόν, ἀπεῖπε δὲ μὴ ἀποδώσειν· οὐ γὰρ

78. 10. κατὰ] an ὑπό? aut excidit μὴ post τῶν.

78. 16. οὗ] Cod. ἧς; errore ineruditi librarii, qui retulit ad ψῆφον. MAI.

78. 22. οὐ] Particula οὐ deest in cod. quia coaluit cum praecedente ου. MAI.

78. 22. . . . χη] Vocabulum coniectura integrandum est. MAI.

78. 26. ἔλαβεν] ἔλαβε ed. Rom., et mox ἀπεῖπεν.

78. 4. Confer Diodori eclogas ed. p. 620. MAI.

78. 7. Livius XXXIX 26. scribit *nondum omnium dierum solem occidisse.* MAI. Notus Theocriti versiculus I. 102. ἤδη γὰρ φράσδει πάνθ' ἅλιον ἄμμι δεδύκειν, ubi iam vel Philippo Macedone teste constat πάνθ' ab ἅλιον frustra divelli.

78. 10. Pressam Diodori sententiam declarat Livius loc. cit. *placere deduci praesidia Macedonum ex iis urbibus* (Thessalorum, Perrhaeborum etc.) *et antiquis Macedoniae terminis regnum finiri.* Quare et Appianus sic intelligendus est maced. ecl. VII, qui ait iussum Philippum cunctis Graecorum urbibus libertatem concedere. MAI.

78. 17. Conspirat Diodorus cum Polybio XXIV. 9. Intellige autem Africanum maiorem. MAI.

ὀφείλει τοῖς ἄλλοις ὁμοίως ὑπὸ τὸν ἐξετασμὸν πίπτειν. ἐπικειμένου δὲ τοῦ κατηγόρου πέμψας ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκόμισεν ἐπὶ τὸ συνέδριον τὸ βιβλίον καὶ καταπράξας αὐτὸ τῷ κατηγόρῳ προσέταξε ψῆφον ἐκ τούτων προστιθέναι, τοὺς δὲ ἄλλους συγκλητικοὺς ἤρετο πῶς τῶν δεδαπανημένων τρισχιλίων ταλάντων τὸν λόγον ἀπαιτοῦσι, τῶν δὲ μυρίων καὶ πεντακοσίων ὧν παρὰ Ἀντιόχου λαμβάνουσι λόγον οὐκ ἀπαιτοῦσιν οὐδὲ λογίζονται πῶς ὑφ' ἕνα σχεδὸν καιρὸν οὐ μόνον Ἰβηρίας καὶ Λιβύης ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀσίας κυριεύουσιν. ὧν ῥηθέντων διὰ τὸ βάρος τῆς παῤῥησίας οὔθ' ὁ κατήγορος οὔτε τῶν συνέδρων οὐδεὶς ἐφθέγξατο.

71 XVII. Ὅτι ἡ πόλις Κεμελετῶν ὑπὸ λῃστῶν καὶ δραπετῶν ᾠκισμένη τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἀνεδέξατο, πρέσβεις δ' ἐξαπέστειλε πρὸς Φολούιον ὑπὲρ ἑκάστου τῶν τεθνηκότων αἰτοῦσα λόγον καὶ ἐγχειρίδιον ἔτι δὲ ἵππον· εἰ δὲ μή, καταπολεμήσειν ἠπείλει. ὁ δὲ Φολούιος ἐντυχὼν τοῖς πρέσβεσιν εἶπε μὴ κακοπαθεῖν· αὐτὸς γὰρ ἐπὶ τὴν πόλιν ἥξειν καὶ φθάνειν τὴν ἔξοδον. τὰς δὲ ἐπαγγελίας βεβαιῶσαι βουλόμενος παραχρῆμα ἀνέζευξεν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἐκ ποδὸς ἀκολουθῶν τοῖς πρέσβεσιν.

Ὅτι τῶν φίλων τινὸς εἰπόντος Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ διὰ τί τῆς κοίλης Συρίας οὔσης αὐτοῦ δικαίως ἀφροντιστεῖ πολλὰ περὶ τούτων ἔφησεν αὐτῷ μέλειν. ὑποπεσόντος δὲ τοῦ προσομιλοῦντος πόθεν εὐπορήσει χρημάτων εἰς τὸν πόλεμον ὁ βασιλεὺς δείξας τοὺς φίλους εἶπεν Ὁρᾷς τοὺς ἐμοὺς θησαυροὺς περιπατοῦντας;

79. 1. ὀφείλει] malim ὀφείλειν.
79. 4. προσέταξεν] incipit codicis p. 296.
79. 5. ἤρετο] εἴρετο ed. Rom.
79. 8. ἀπαιτοῦσιν] ἀπαιτοῦσι ed. Rom.
79. 15. Φολούιον] Φιλούιον ed. Rom. et 9. Φιλούϊυς (sic).
79. 16. λόγον] an λόγχην?
79. 21. πρέσβεσιν] πρέσβευσιν ed. Rom.
79. 24. αὐτῷ μέλειν] αὐτῷ μέλλειν ed. Rom.

79. 12. Luculenter haec omnia apud Livium narrantur XXXVIII. 50—55. MAI. Sumpta haec ex Polybio p. ed. Mai. 417.

79. 13. *Cemelion* vel *Cemeneleon* Vediantiorum oppidum alpinum ad Varum novimus. Cellar. geogr. antiq. lib. II. 2. 3. 121. MAI.

79. 15. Existimo hunc esse Q. Fulvium Flaccum, de quo ad urbis annum DLXXV, scribit Livius XL. 59. *alter consulum Q. Fulvius ex Liguribus triumphavit; quem triumphum magis gratiae quam rerum gestarum magnitudini datum constabat. Armorum hostilium magnam vim transtulit, nul'am pecuniam admodum.* MAI.

79. 27. Agitur de quinto Ptolemaeo, cognomento epiphane, cui hoc effatum causa necis fuit, teste Porphyrio apud Hieronymum in Dan. XI. 20: *Ptolemaeus epiphanes quum adversus Seleucum exer-*

Ὅτι Περσεὺς τὴν αὐτὴν ἔχων προαίρεσιν τῷ πατρὶ καὶ ταύτην σπεύδων ὑπὸ Ῥωμαίων ἀγνοεῖσθαι πρεσβευτὰς ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην τοὺς ἀνανεωσομένους τὴν πατρικὴν φιλίαν. ἡ δὲ σύγκλητος τὰ πλεῖστα τῶν πραγμάτων αἰσθανομένη τὴν φιλίαν ὅμως ἀνενεώσατο, τὸν ἐξαπατῶντα ὁμοίως ἐξαπατῶσα.

XVIII. Ὅτι τὰς ἐπιμελείας οὐχ οὕτω διὰ τῶν ὅπλων φόβῳ λαμβάνειν αὔξησιν ὡς τῇ πρὸς τοὺς κρατηθέντας μετριότητι. Θόαντα γάρ τινα ἔκδοτον ἡ σύγκλητος λα- 72
βοῦσα καὶ μεγαλοψύχως ἐνέγκασα τὸν ἄνδρα τῶν ἐγκλημάτων ἀπέλυσεν.

Ὅτι διασαφούντων τῶν Ῥωμαίων ὡς Περσέα κατεστρατήγησαν ἄνευ τῶν ὅπλων ἐπεχείρησάν τινες τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἐπαινεῖν αὐτούς. οὐ μὴν τοῖς πρεσβυτάτοις ἤρεσκε τὸ γεγενημένον, ἀλλ' ἔλεγον μὴ πρέπειν Ῥωμαίοις μιμεῖσθαι Φοίνικας, ὥστε δι' ἀπάτης ἀλλ' οὐ δι' ἀρετῆς τῶν πολεμίων περιγίνεσθαι.

Ὅτι Ἀνδρόνικος ὁ τὸν παῖδα Σελεύκου δολοφονήσας καὶ πάλιν αὐτὸς ἀναιρεθεὶς εἰς ἀσεβῆ καὶ δεινὴν πρᾶξιν ἑκουσίως ἐπιδοὺς ἑαυτὸν τῷ παθόντι τῆς ὁμοίας τύχης ἐκοινώνησεν.

οἱ γὰρ δυνάσται συνήθεις εἰσὶν ἑαυτοὺς ἐκ τῶν κινδύνων ταῖς τῶν φίλων ῥύεσθαι συμφοραῖς.

XIX. Ὅτι προνοητικῶς τοῦ συνεδρίου προνοησαμένου κατὰ πάντα εὐκαίρως τῆς τῶν φιλανθρώπων μεταθέσεως ἐπιλαβομένου. τοῦ γὰρ Περσέως ἀντοφθαλ-

80. 5. ἀνενεώσατο] ἀνανεώσατο ed. Rom.
80. 7. ἐπιμελείας] an ἡγεμονίας? conf. p. ed. Rom. 63, 90.
80. 16. ἀλλ'] incipit codicis p. 305.
80. 25. μεταθέσεως] μεταδόσεως?

citum praepararet, quumque unus e ducibus ab illo quaereret, tantas res moliens ubi haberet pecuniam? respondit sibi amicos esse divitias. Quod quum divulgatum esset in populis, timuerunt duces ne auferret eorum substantiam, et idcirco eam maleficis artibus occiderunt. MAI.

80. 11. Thoantem aetolum dedi sibi ab Antiocho postulaverant Romani. Diodor. fragm. ed. p. 621. De huius hominis vita legesis Polybium XXVIII. 4. XXX. 8. MAI.

80. 16. Φοίνικας] Recole p. 48. MAI.

80. 17. Romanos reapse Polybius XIII. 3. laudat propterea quod more vetere bella gererent, id est haec ipsa indicerent, insidiis raro uterentur, cominus pugnarent. MAI.

80. 18. Hic sine dubio est ille impius Andronicus qui Oniam quoque iudaeum pontificem perfide interemit, atque ipse vicissim ab Antiocho IV. iussus est interfici. II. Maccab. IV. 38. Verum quisnam erat ille filius Seleuci? Non certe Demetrius Seleuci quarti filius, qui fuit Romae obses, posteaque regnavit, extincto iam Andronico. MAI.

μοῦντος παραδόξως καὶ τὸν πόλεμον διαφέροντος ἰσόῤῥοπον ἐμετεωρίζοντο πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων, ἡ δὲ σύγκλητος ἀεί τι καινοποιοῦσα τοὺς Ἕλληνας φιλανθρώπως ἀνθεῖλκε καὶ παρ᾽ ἕκαστον ἐπελαμβάνετο τῆς τῶν ὄχλων εὐνοίας. ἣν τίς ἂν ἡγεμονίας ἀνὴρ πραγματικὸς ὀρεγόμενος οὐκ ἂν ζηλώσειεν, ἢ τίς εὖ φρονῶν συγγραφεὺς παραλείποι τοῦ συνεδρίου τὴν ἐπίνοιαν ἀνεπισήμαντον; πῶς γὰρ ἂν εἰκότως διαλάβοι Ῥωμαίους τοῦ πλείστου 73 μέρους τῆς οἰκουμένης κεκρατηκέναι τοιούτοις χρωμένους διαβουλίοις; τοιγαροῦν περιενεχθῆναι πᾶσι τοῖς καιροῖς ἁρμοζόντως, καὶ τινὰ μὲν περιορᾶν, τινὰ δὲ ἑκουσίως παρακούειν, καὶ τοτὲ μὲν τὴν ἄλογον ὁρμὴν τοῦ θυμοῦ παρακατέχειν, τοτὲ δὲ ἀφέμενον τὸ μέγεθος τῆς ἰδίας δυνάμεως τοὺς καταδεεστέρους θεραπεύειν χρήσιμον προκατασκευαζόμενον ἔργον, ἐστὶ κατ᾽ ἀρετὴν ἀνδρὸς πάντα τελείου καὶ συνεδρίου κατὰ πάντα πραγματικοῦ καὶ πόλεως ἀγαθῆς καὶ νοῦν ἐχούσης. ἃ δὴ τότε Ῥωμαίων ἡ σύγκλητος ποιοῦσα καθάπερ τινὰς τύπους καὶ ὑποδείγματα καταλέλοιπε τοῖς ἡγεμονίας ἀντεχομένοις καὶ δυναμένοις παραπλάσασθαι πῶς τὰ συμπίπτοντα δεῖ χειρίζειν κατὰ τὰς περιστάσεις.

Ὅτι ὁ Περσεὺς διεπέμπετο πρὸς Γέντιον τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλέα μέγιστον ὄντα τῶν τότε δυναστῶν περὶ κοινοπραγίας. τοῦ δὲ φήσαντος ἐθέλειν μὲν πολεμεῖν πρὸς Ῥωμαίους, ἀπορεῖν δὲ χρημάτων, πάλιν διεπέμπετο πρὸς αὐτὸν ἐθελοκωφῶν περὶ τῶν χρημάτων. τὴν δὲ αὐτὴν λαβὼν ἀπόκρισιν τὸ τρίτον ἀπέστειλε, νοῶν μὲν τὴν τοῦ Γεντίου διάνοιαν, προςποιούμενος δὲ ἔφησε κατὰ νοῦν γενομένων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων τὰ εὐδοκοῦντα ποιήσειν.

81. 2. Ἑλλήνων] Ἑλληνικῶν ed. Rom.
81. 5. ὧν] Cod. ὃν. MAI. Aut ἣν aut ὃ requiro.
81. 6. ἂν ζηλώσειεν] ἀναζηλώσειεν ed. Rom. et εὐφρονῶν.
81. 8. εἰκότως] Cod. εἰχότος. MAI. Sententia οὐκ εἰκότως requirit. v. Polyb. I. 63. 9. Mox 10. περιενοχθῆναι et 12. 13. bis τότε ed. Rom.
81. 15. ἐστὶ] ἐστὶν ed. Rom. Tum suspectum est πάντα. Exc. Val. p. 556. 79. τοῦτον τέλειον ἄνδρα πρὸς ἀρετὴν κατέστησε.
81. 25. διεπέμπετο] Cod. διέπετο. MAI.
81. 29. αὐτοῖς] incipit codicis p. 306.

81. 5. Haec a senatu romano adhibita lenocinia ob demerendos sibi populos, impendente Persei bello, non reticent Livius XLII. 19, Appianus maced. sect. IX. MAI.

81. 16. Senatus romani venerationem apud Graecos testantur nummi ab his cusi cum inscriptione *ΙΕΡΑ ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ*. MAI.

81. 23. Has legationes atque artificia Persei, qui optabat Gentii auxilia, sed stipendia non solvebat, passim irrident historici Polybius, Livius, Appianus, Dio. MAI.

XX. Ὅτι ὁ Περσεὺς οὐδέπω βουλόμενος προέσθαι χρήματα πάλιν ἐξέπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς Γέντιον, παρασιωπῶν μὲν περὶ τοῦ δώσειν παραυτίκα χρήματα, μετὰ δὲ τὴν τῶν πραγμάτων συντέλειαν μεγάλας ὑποφαίνων ἐλπίδας· ὥςτε διαπορῆσαι τις ἂν πότερον τὴν τοιαύτην διάδυσιν ἀφροσύνην ἢ τελέως μανίαν ἡγήσαιτο τῶν τὰ 74
τοιαῦτα πραττόντων. ἐπιβάλλονται μὲν γὰρ μεγάλοις καὶ τὴν ἰδίαν παραβάλλονται ψυχήν, παρορῶσι δὲ τὸ μάλιστα ἀναγκαιότατον, καὶ ταῦτα νοοῦντες αὐτοὶ καὶ δυνάμενοι συντελεῖν. Φίλιππος μὲν οὖν Ἀμύντου, πραγματικὸς ἀνὴρ γενόμενος, οὐδέποτε ἐν ταῖς τοιαύταις περιστάσεσιν ἐφείσατο χρημάτων ἀλλὰ διαδοὺς πλείονα τῶν αἰτουμένων ταχὺ καὶ προδοτῶν πλῆθος ηὕρισκε καὶ συμμάχων. τοιγαροῦν ἐν τοῖς ἐλαχίστοις τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐγένετο βασιλέων, καὶ δύναμιν κατέλιπε δι' ἧς ὁ διαδεξάμενος Ἀλέξανδρος τὸ πλεῖστον τῆς οἰκουμένης κατεστρέψατο. Περσεὺς δὲ χρημάτων σεσωρευμένων πλῆθος διά τε τὰς πατρικὰς καὶ τὰς ἰδίας ἐκ πολλῶν χρόνων παρασκευὰς οὐδενὶ τρόπῳ τούτων ἐθέλησεν

82. 4. ὑποφαίνων] ἀποφαίνων ed. Rom., et mox διαπορῆσαι. Diodor. XIV. 39. μεγάλας ὑποφαίνων παρὰ τοῦ βασιλέως ἐλπίδας. Exc. p. 577. 15. μεγάλας τοῦ μέλλοντος ὑποφαίνων ἐλπίδας.

82. 5. πότερον] Cod. πρότερον. MAI.

82. 7. 8. ἐπιβάλλονται — παραβάλλονται] ἐπιβάλλοντες — παραβάλλοντες ed. Rom. Conf. Polyb. XXVIII. 9. 4. qui mox αὐτό.

82. 14. τοιγαροῦν οὐκ] Particula negativa οὐκ non est in codice, quae tamen addenda videbatur. Alioqui dicendum esset: *quare qui in minimis Europae regibus antea censebatur* etc. MAI. Bene a me textum Diodori emendatum fuisse demonstrat Syncellus ed. paris. p. 263, apud quem Philippus dicitur μεγίστην πασῶν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἀναδείξας τὴν Μακεδόνων ἀρχήν. IDEM in Add. Hanc quidem defensionem ex ipso Diodoro parare licebat XVI. 1. οὗτος γὰρ ἐλαχίσταις ἀφορμαῖς χρησάμενος μεγίστην τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην δυναστειῶν κατεσκεύασε τὴν ἰδίαν βασιλείαν, nisi indidem defenderetur codicis scriptura. Conf. Demetrii Phalerei de Macedoniae sub prima Philippi tempora obscuritate locum infra p. 81. ed. Rom. Neque qui μεγίστην dixerunt Philippi βασιλείαν iidem οὐκ ἐλαχίστην dixerint.

82. 18. πλῆθος] ante hoc deest ἔχων, nisi πλείστων aut σεσωρευμένου πλήθους vel σεσωρευκὼς πλῆθος scribatur.

82. 12. De Philippi liberalitate satis est legere Diodorum nostrum XVI. 55. MAI.

82. 14. Polybius I. 2. regnum Macedonum ab hadriatico mari usque ad Istrum patuisse observat, cum maximum fuit, ante Alexandrum. Ita fere loquitur etiam Livius XLV. 9. MAI.

82. 19. Persei pecuniam aestimare licet ex Livio XLV. 40; Cicerone de off. II. 22.; Plinio XXXIII. sect. 17; Valerio Max. IV. 3. 8. MAI.

ἅψασθαι· τοιγαροῦν ἑαυτὸν συμμάχων ἐποίησεν ἔρημον καὶ τοὺς ἑαυτοῦ κρατήσαντας ὕστερον πλουσιωτέρους ἐποίησεν. καίτοι γε τοῦτο φανερὸν ἦν πᾶσιν ὡς διὰ χρημάτων βουλόμενος ἐκτείνειν τὰς χεῖρας πολλοὺς ἂν τῶν τότε βασιλέων καὶ δήμων ἔπεισε συμμαχεῖν· ἀλλὰ καλῶς ποιῶν οὐκ ἔπραττε ταῦτα δι' ὧν ἢ κρατηθεὶς ἂν ἐποίησε πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων τῆς αὐτῆς ἀτυχίας μετασχεῖν ἢ καὶ κρατήσας τῶν ὅλων ἐξουσίαν ὑπερήφανον καὶ βάρος δυσυπόστατον περιεποιήσατο.

XXI. Ὅτι τοῦ Περσέως ἐν Δίῳ περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν γενομένου τῶν σωματοφυλάκων τις εἰςδραμὼν εἰς τὸν λουτρῶνα τὴν παρουσίαν τῶν πολεμίων ἐδήλωσεν. ὁ δ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐπτοήθη τὴν ψυχὴν ὥςτε
75 ἐξαλλόμενος ἐκ τῆς πικρίας καὶ παίσας τὸν μηρὸν ἐμπαθῶς Οὐδὲ παραταξαμένους ἡμᾶς, εἶπεν, ὦ θεοί, παραδίδοτε τοῖς πολεμίοις ἀγεννῶς.

Ὅτι Ῥωμαῖοι τοὺς νενικηκότας ἐτρέψαντο· ἐνίοτε γὰρ τὰ παραστήματα τῶν ἀνδρῶν καὶ τὰ τελέως ἀπηλπισμένα πρὸς ἀπεγνωσμένην ἄγει συντέλειαν.

XXII. Ὅτι οἱ ἐπίτροποι Πτολεμαίου τοῦ μείρακος Εὐλαῖος ὁ εὐνοῦχος καὶ Ληναῖος ὁ Σύρος πάντα πόρον καὶ μηχανὴν ἐπενόουν καὶ ἄργυρον καὶ χρυσὸν καὶ τὴν ἄλλην γάζαν εἰς τὸ βασιλικὸν ἐσώρευον, ὅπως οὐκ ἄν τις θαυμάσειεν εἰ διὰ τοιούτων ἀνθρώπων ἐν οὕτω

83. 9. περιεποιήσατο] περιποιήσατο ed. Rom.
83. 14. πικρίας] desidero πυέλου aut eiusmodi quid. Appianus ὕδατος.
83. 14. παίσας] παίξας ed. Rom.
83. 17. ὅτι] incipit codicis p. 197.
83. 18. ἀπηλπισμένα] ἀπελπισμένα ed. Rom.
83. 19. ἀπεγνωσμένην] Cod. ἀπογνωσμένην. MAI.

83. 9. Eripit hanc circa Perseum sententiam Diodorus Polybio XXVIII. 9. MAI.
83. 16. Persei desidiam in urbe Dio obiurgat Diodorus in fragm. ed. p. 578. Quod autem in balineo notitiam hostium adventantium acceperit Perseus, dicit etiam Appianus apud Suidam voc. *ἀναλαμβάνειν*, sine dubio Diodorum expilans. MAI.
83. 19. Romanos ante adventum Aemilii proelio equestri fuisse victos a Perseo, quem postea debellaverunt, exploratum est. Iustinus XXXIII. 1; Appianus maced. ecl. X; Polybius XXVII. 8. Iam Diodori sententiam hanc latius exornat Fronto orator de bell. parth. ed. rom. p. 202. MAI.
83. 21. Ptolemaei VI. philometoris tutores hi erant. Lege Hieronymum in Dan. cap. XI. ubi is passim expilat Polybium, Diodorum atque Porphyrium. Hieronymus, si recta scriptura est, habet *Eulaius*, non contracta graeca diphthongo. Apud Polybium XXVIII. 17, belli causa confertur praecipue in Eulaeum. MAI.

βραχεῖ καιρῷ τηλικαῦται τὸ μέγεθος θεωρίαι κατεσκευάσθησαν, καὶ ὅπως μὲν εὐνοῦχος, ὃς καὶ προσφάτως τὸν κτένα καὶ τοὺς ἀλαβάστρους ἀποτεθειμένος τῶν τῆς Ἀφροδίτης ἔργων τοὺς Ἄρεος ἀγῶνας ἐδέξατο, ὁ δὲ Κοιλοσυρίτης γεγονὼς δοῦλος καὶ μόνον οὐ μετὰ χεῖρας ἔχων ἔτι τὸ λογιστήριον ἐτόλμησε τὸν περὶ Συρίας πόλεμον ἀναλαβεῖν, Ἀντιόχου μὲν δυνάμεσι καὶ ταῖς ἄλλαις χορηγίαις οὐδενὸς ἧττον ἰσχύσαντος· τὸ δὲ μέγιστον ὄντες ἄπειροι τελείως τῶν κατὰ πόλεμον ἀγώνων καὶ μηδένα μήτε σύμβουλον ἔχοντες ἀξιόχρεον μήθ' ἡγεμόνα δυνατὸν ἐπεβάλοντο τηλικούτοις ἔργοις. τοιγαροῦν αὐτοί τε τῆς ἀφροσύνης ταχέως τὴν προσήκουσαν ἐκομίσαντο τιμωρίαν καὶ τὴν βασιλείαν ἀνέτρεψαν ἄρδην τὸ καθ' αὑτοὺς μέρος. τὰ γὰρ τοιαῦτα παρασημαινόμεθα πρὸς τὸ τὰς αἰτίας ἀκριβῶς θεωρεῖσθαι τῶν ἐλαττωμάτων καὶ κατορθωμάτων, καὶ τοῖς μὲν καλῶς προστατοῦσι τῶν 76 πραγμάτων ἔπαινον ἀποκομίζοντες, τῶν δὲ φαύλως διοικούντων κατηγοροῦντες. ἅμα μὲν γὰρ τὰς ἐφ' ἑκάτερα προαιρέσεις τῶν ἀνδρῶν ἐμφανεῖς κατασκευάζομεν καὶ τὸν οἰκεῖον λόγον ἑκατέροις ἀπονέμοντες προτρεπόμεθα τὰς τῶν ἀναγινωσκόντων ψυχὰς πρὸς τὸν τῶν καλῶν ζῆλον, ἅμα δὲ τὴν ἱστορίαν ἔγκαρπον καὶ πᾶσι χρησίμην ἐφ' ὅσον ἡμῖν δυνατὸν κατασκευάζομεν διὰ τὸ τὰς ψιλῶς ἐχούσας ναυμαχίας καὶ παρατάξεις ἔτι δὲ νομοθεσίας μηδὲν διαφέρειν μύθων.

XXIII. Ὅτι τὰ πλήθη συναγαγόντες εἰς ἐκκλησίαν οἱ τοῦ Πτολεμαίου καὶ σύντομον τέλος ἐπιθήσειν τῷ πολέμῳ κατεπαγγειλάμενοι τοῦτό γε οὐ διεψεύσαντο, ταχὺ καὶ σφίσιν αὐτοῖς τὸ τέλος τοῦ βίου περιποιήσαντες. ἐπὶ τοσοῦτον δὲ διὰ τὴν ἀπειρίαν εὐέλπιδες ἦσαν τοῦ μὴ μόνον Συρίας κρατήσειν ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείας Ἀντιόχου πάσης, ὥστε τῶν συναχθέντων ἐκόμιζον τὰ πλεῖ-

84. 2. ὃς] delendum videtur.
84. 6. ἔτι] Cod. ἐπί. MAI.
84. 10. ἔχοντες] ἔχοντες τ' ed. Rom.
84. 12. τῆς] τ' ed. Rom.
84. 19. ἐμφανεῖς] ἐμφανῶς ed. Rom.
84. 27. Πτολεμαίου] Deest in cod. ἐπίτροποι. MAI.
84. 29. τοῦ] incipit codicis p. 198.

84. 3. τῶν τῆς Ἀφροδίτης ἔργων τοὺς Ἄρεος ἀγῶνας ἐδέξατο] Diodor. XIII. 20. ὑπεδεξάμην δ' αὐτῶν ἀγγελίαν ἢ τὸν ἐκείνων θάνατον ἐμήνυε. Vbi ἀντ' αὐτῶν Reiskii coniectura supervacua est.
84. 22. Hoc institutum suum vituperandi vitium, laudandi virtutem, iam professus erat Diodorus XV. 1. MAI.

στα καὶ τῶν ἐκ κυλικείου χρυσωμάτων· ἀπεσκευάσαντο δὲ καὶ τῶν βασιλείων κλίνας τὰς πλείστας μὲν ἀργυρόποδας, ὀλίγας δὲ καὶ χρυσόποδας, πρὸς δὲ τούτοις ἱματίων καὶ κόσμου γυναικείου καὶ τῶν πολυτελεστάτων λίθων πλῆθος· ταῦτα δὲ ἔφασαν κομίζειν εἰς τοὺς προχείρως τούτοις ἢ πόλεις ἢ φρούρια παραδώσοντας. τὰ δὲ οὐχ οὕτως εἶχεν, ἀλλ' ἔφερον ἕτοιμα χορηγεῖα πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν ὄλεθρον.

XXIV. Ὅτι ὁ Ἀντίοχος διὰ στρατηγήματος ἀντιδοξουμένου ἐκυρίευσε τοῦ Πηλουσίου. πᾶς γὰρ πόλεμος ἐκβεβηκὼς τὰ νόμιμα καὶ δίκαια τῶν ἀνθρώπων ὅμως ἔχει τινὰς ἰδίους καθαπερεὶ νόμους, οἷον ἀνοχὰς μὴ
77 λύειν, κήρυκα μὴ ἀναιρεῖν, τὸν τὸ σῶμα αὑτοῦ πρὸς τὴν τοῦ κατισχύοντος πίστιν * τιμωρεῖσθαι. ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια προσηκόντως ἄν τις ἀποφήναιτο τὸν Ἀντίοχον καθάπερ τοὺς ἀπὸ τῶν δικαστηρίων συκοφάντας τὸ μὲν ῥητὸν τοῦ νόμου τετηρηκέναι μετὰ τὰς ἀνοχὰς τὴν κατάληψιν πεποιημένον, τὸ μέντοι γε δίκαιον καὶ καλόν, δι' ὧν ὁ πάντων συνέχεται βίος, μὴ τετηρηκέναι. διὰ γὰρ τὴν συγγένειαν ὀφείλων φείδεσθαι τοῦ μειρακίου, καθάπερ αὐτὸς ἔφησε, τοὐναντίον ἐξαπατήσας ἐπεβάλετο τοῖς ὅλοις σφῆλαι τὸν πεπιστευκότα.

XXV. Ὅτι ὁ Περσεὺς τὰ δοθέντα πρὸς διαρπαγὴν χρήματα ἀναλαβόμενος τῆς ἐπαγγελίας ἀπεστέρησε τοὺς δόντας, μέγιστον παρασχόμενος σημεῖον ὡς ἡ φιλαργυρία τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τὸ φρο-

85. 1. κυλικείου] κυλικίου ed. Rom.
85. 12. 13. μὴ λύειν] Cod. μήνυσιν. MAI.
85. 13. αὑτοῦ] αὐτοῦ ed. Rom.
85. 14. παραδιδόντα μὴ τιμωρεῖσθαι] Verba παραδιδόντα μὴ a me supplentur. Nam in codice prorsus nulla sunt. MAI.
85. 24. ἐπαγγελίας] ἐπαγγελείας ed. Rom.

85. 10. Artificium narrat Livius XLV. 11, quod nempe Aegypto excedens Antiochus, Pelusium valido praesidio retinuerit, ut Aegypti portae sibi paterent. Simulatae quoque amicitiae convivium memorat Hieronymus in Dan. XI. 27. MAI.
85. 18. Has quoque inducias narrat Livius loc. cit. Nempe pactus erat Antiochus cum Ptolemaeo haud se occupaturum Aegyptum si intra dictam diem conditiones quasdam iniustas impetravisset. Et perstitit quidem in induciis Antiochus; verum his transactis, Aegyptum denuo pervasit, et Ptolemaeum sororis suae filium regno evertere adgressus est; nisi Antiochum Romani inhibuissent. Lege etiam Euseb. chron. ed. Mediol. lib. I. 22. MAI.
85. 25. Confer Diodori fragmenta ed. p. 580. MAI.

νεῖν ἀφαιρεῖται. τὸ γὰρ μηδ' ἐν ἀπεγνωσμέναις ἐλπίσι παύεσθαι τοῦ λυσιτελοῦς καὶ τῆς πρὸς τὸ κέρδος ἐπιθυμίας, πῶς οὐκ ἄν τις ἡγήσαιτο τῶν φρενῶν τελέως ἐξεστηκέναι τοὺς ταῦτα πράττοντας, ὥς μὴ θαυμάζειν πῶς κατεπολεμήθησαν οἱ Μακεδόνες ὑπὸ Ῥωμαίων, ἀλλ' ὅπως τετραετῆ χρόνον ἀντέσχον τοιοῦτον ἔχοντες ἡγεμόνα.

Ὅτι Δαρείου μετὰ τὴν πρώτην μάχην ἐκχωροῦντος τοῦ μέρους τῆς βασιλείας καὶ τετρακισμύρια τάλαντα καὶ τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον διδόντος ἀπεκρίθη μήτε τὸν κόσμον ὑπὸ δυεῖν ἡλίων δύνασθαι διοικεῖσθαι μήτε οἰκουμένην ὑπὸ δυεῖν δεσποτῶν.

XXVI. Ὅτι ὁ ὕπατος Αἰμίλιος τὸν Περσέα λαβόμε- 78
νος τῆς χειρὸς εἰς τὸ περὶ αὐτὸν συνέδριον ἐκάθισεν, ἁρμόζουσι λόγοις τοῦτον παραμυθησάμενος. τοὺς δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ παρεκάλει, καὶ μάλιστα τούτων τοὺς νέους, βλέποντας εἰς τὰ παρόντα καὶ θέντας ὑπὸ τὴν ὅρασιν τὴν Περσέως τύχην μήτε μεγαλύνεσθαι ἐπὶ τοῖς κατορθώμασι παρὰ τὸ καθῆκον μήτε βουλεύεσθαι μηδὲν ὑπερήφανον περὶ μηδενὸς καθόλου, μηδὲ πιστεύειν μηδέποτε ταῖς εὐτυχίαις, ἀλλ' ἐάν τις μάλιστα ἐπιτυγχάνῃ κατὰ τὸν ἴδιον βίον ἢ τὰς κοινὰς πράξεις, τότε μάλιστα τῆς ἐναντίας τύχης ἔννοιαν λαμβάνειν καὶ διὰ μνήμης ἔχειν ἑαυτὸν ἄνθρωπον ὄντα. διαφέρειν γὰρ ἀπεφήνατο τοὺς ἀνοήτους τῶν νοῦν ἐχόντων τῷ τοὺς μὲν ἐν ταῖς

86. 1. μηδ' ἐν] Cod. μη δεῖν. MAI.
86. 9. τετρακισμύρια] vid. annot. ad Diodor. XVII. 54.
86. 10. γατέρα] incipit codicis p. 333.
86. 11. οἰκουμένην] τὴν οἰκουμένην est XVII. 54.
86. 17. ὅρασιν] ἄρασιν ed. Rom., quem non esse typothetae lapsum testis interpretatio *exsecrabantur.*
86. 18. μεγαλύνεσθαι] Cod. μεγάλην. MAI. Mox κατορθώμασιν ed. Rom.
86. 21. ἐπιτυγχάνῃ] ἐπιτυγχάνει ed. Rom.
86. 23. διὰ] abest ab ed. Rom.

86. 1. Lege Eunapium vaticanum in rebus Valentis caesaris. MAI.

86. 12. Equidem haec narratio tralaticia per se videretur, quia Darius longe aetate superior; sed arbitror a Diodoro opportune hanc rem fuisse memoratam, dum scriberet, Persei exitum qui ultimus Macedonum rex fuit, et Alexandri magni avitum regnum supremo fato obruit. MAI.

86. 14. εἰς τὸ περὶ αὐτὸν συνέδριον ἐκάθισεν] **Ita cod. pro** ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐκάθισεν; **quae est locutio graecis auctoribus, et quidem ipsi Diodoro non insolita, veluti lib. V. 84.** διατρίβων εἰς τὰς νήσους. **MAI.**

ἰδίαις ἀτυχίαις, τοὺς δὲ ἐν ταῖς τῶν ἄλλων διδάσκεσθαι. Ὅτι πολλὰ καὶ ἄλλα πρὸς τὴν τοιαύτην προαίρεσιν διαλεχθεὶς οὕτως ἐποίησε συμπαθεῖς τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ καὶ ταπεινοὺς τοῖς φρονήμασιν ὥςτε δοκεῖν αὐτοὺς ἡττῆσθαι καὶ μὴ νενικηκέναι.

87. 1. *ἀτυχίαις*] *εὐτυχίαις* ed. Rom.: illud Polybius Exc. Vatic. p. 434.

87. 2. Sententia extat aliis verbis apud eundem Diodorum etiam in fragm. ed. XXI. p. 494. Aemilii autem adlocutionem Livius quoque scribit XLV. 8. graecos sine dubio historicos in latinam linguam transferens. MAI.

L. XXXI.

I. Ὅτι οἱ τῶν Ῥοδίων πρέσβεις ἐπὶ τὰς διαλύσεις ἐλ- 79 θεῖν ὡμολόγουν· τὸν γὰρ πόλεμον πᾶσιν ὄντα βλαβερὸν ἀπεφήναντο.

Ὅτι ὁ Ἀντίοχος τὴν ἀρχὴν ἐσεμνύνετο λέγων οὐ τῆς κατ' Αἴγυπτον βασιλείας ἑαυτὸν ἐπιθυμοῦντα παρεσκευάσθαι μεγάλας δυνάμεις εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλὰ τῷ πρεσβυτέρῳ Πτολεμαίῳ βούλεσθαι συγκατασκευάσαι τὴν πατρῴαν ἀρχήν. οὐ μὴν τό γε ἀληθὲς οὕτως εἶχεν, ἀλλὰ διαγωνοθετῶν τὰ μειράκια διελάμβανε μεγάλης χάριτος ἀφορμὴν παρέχων ἀκοντὶ κυριεύσειν τῆς Αἰγύπτου. τῆς γὰρ τύχης αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν ἐξελεγχούσης καὶ τὴν πρόφασιν ἀφαιρούσης φανερὸς ἐγένετο τῶν πολλῶν βασιλέων οἳ τοῦ λυσιτελοῦς οὐδὲν τῶν καλῶν προὐργιαίτερον τίθενται.

II. Ὅτι ἀπαντήσασι τὸν Ἀντίοχον τοῖς Ῥωμαίοις, κἀκείνου μακρόθεν ἅμα τῇ φωνῇ ἀσπαζομένου καὶ τὴν δεξιὰν ἐκτείνοντος, ὁ μὲν Ποπίλλιος πρόχειρον ἔχων τὸ

88. 10. ἀκονητὶ] Ita cod. Et quidem ἀκονητὶ pro ἀκοντὶ vulgo legi etiam in Polybii codicibus, commode adnotatur in scholiis criticis ad eundem auctorem XXXII. 20. Apud Diodorum nostrum XV. 51. est ἀκοντί. MAI.

88. 12. φανερὸς] fortasse φανερῶς, aut ad βασιλέων deest ὢν.

88. 16. κἀκείνου] κἀκεῖθεν ed. Rom.

88. 16. τῇ φωνῇ] τῆς φωνῆς ed. Rom. Similiter peccatum Diod. l. XIII. p. 554. 98.

88. 17. Πόπλιος] Ita cod. pro Ποπίλιος, Latini etiam auctores scribunt *Popilium*. MAI. Πόπλιος ed. Rom. etiam 89. 7., 15.

88. 3. Quia Photius cod. CCXLIV. p. 2055. res Rhodiorum in XXXI. libro Diodori legebat, idcirco vaticana haec excerpta eadem in sede colloco. Porro arbitror, breve hoc de Rhodiis pacis suasoribus comma pertinere ad illorum legationem quam in urbem Alexandriam miserunt ob sedandum Antiochi epiphanis bellum adversus Ptolemaeum puerum, quam rem scribit Polybius XXVIII. 15: immo apud hunc cap. 19. cognoscimus, expilata propemodum a Diodoro Polybii verba. Confer tamen etiam XXIX. 7. Nisi forte Rhodii Romae loquuntur pro pace inter Perseum et Romanos; qua super re Gellius VII. 3. MAI.

βιβλίον ἐν ᾧ τὸ τῆς συγκλήτου δόγμα κατεκεχώριστο προέτεινε καὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀναγνῶναι τὸν Ἀντίοχον· τοῦτο δὲ ἔδοξε ποιεῖν ὅπως μὴ πρότερον ὡς φίλον δεξιώσηται πρὶν ἢ διὰ τῆς προαιρέσεως γνωσθῇ πότερον πολέμιός ἐστιν ἢ φίλος. ἐπεὶ δὲ ἀναγνοὺς ὁ βασιλεὺς ἔλεξε παρὰ τῶν φίλων γνώμην λαβεῖν περὶ τούτων, ἀκούσας ὁ Ποπίλλιος ἐποίησε πρᾶγμα βαρὺ δοκοῦν εἶναι καὶ παντελῶς ὑπερήφανον. ἔχων γὰρ προχειρότατον ἀμπέλινον βακτήριον περιέγραψε τῷ κλήματι τὸν Ἀντίοχον καὶ διεκελεύσατο τὴν ἀπόκρισιν ἐν τούτῳ ποιῆσαι. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ μὲν ξενιζόμενος ἐπὶ τῷ γεγονότι, τὰ δὲ καταπεπληγμένος τὴν ὑπεροχὴν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, πρὸς ἀμηχανίαν ἐλθὼν καὶ τὰ σύμπαντα λογιζόμενος ἔφη ποιήσειν πᾶν τὸ παρακελευόμενον ὑπὸ Ῥωμαίων. οἱ δὲ περὶ τὸν Ποπίλλιον ἅμα πάντες τὴν δεξιὰν αὐτοῦ λαβόντες ἠσπάζοντο φιλοφρόνως. ἦν δὲ γεγραμμένα λύειν παραχρῆμα τὸν πρὸς Πτολεμαῖον πόλεμον. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκολούθως τοῖς γεγραμμένοις τὰς δυνάμεις ἐξήγαγεν ἐξ Αἰγύπτου, ἐκπεπληγμένος τὴν Ῥωμαίων ὑπεροχήν, ἅτε καὶ προσφάτως ἀκηκοὼς τὸ τῶν Μακεδόνων πταῖσμα· τοῦτο γὰρ μήπω γεγενῆσθαι δοκῶν οὔποτ' ἂν ἑκουσίως προσεῖχε τῷ δόγματι.

III. Ὅτι ἀληθὴς ἦν ἄρα ὡς ἔοικε τὸ ῥηθὲν ὑπό τινων τῶν πάλαι σοφῶν, ὅτι συγγνώμη τιμωρίας αἱρε-

89. 1. κατεκεχώριστο] κατεκεχώριτο ed. Rom.
89. 2. προέτεινε] incipit codicis p. 334.
89. 6. λαβεῖν περὶ τούτων] In codice interpungitur post λαβεῖν. MAI.
89. 10. ποιῆσαι] praestat ποιεῖσθαι.
89. 17. ἀκολούθως] ἀκολουθῶς ed. Rom.
89. 21. προσεῖχεν] Cod. προσέχειν. MAI.

89. 9. Ipsam tortilem virgam in circulum flexisse Popilium, eoque regem audaciter conclusisse satis indicat heic Diodorus, tum Livius XLV. 12, Iustinus XXXIV. 3, Polybius XXIX. 11, tum etiam, ut videtur, Valerius Max. VI. 4. 3. At Hieronymus in Dan. XI. 30. ait: *orbem Popilius dicitur fecisse in arenis baculo, quem tenebat manu, et circumscripsisse regem* etc. Cum Hieronymo conspirat Paterculus I. 10. MAI.

89. 22. Hanc clausulam, variatis verbis, sumit Diodorus a Polybio XXIX. 11. MAI.

89. 24. Est Pittaci dictum, alibi bis in vaticanis his excerptis a Diodoro memoratum. Iam universus, qui sequitur in hoc capite sermo, videtur mihi a Diodoro petitus ex oratione Catonis pro Rhodiensibus in senatu romano habita. Gellii lib. VIII. 3. luculentum locum heic subtexam, quem lectores cum Diodoro nostro utiliter comparabunt. „Rhodiensis civitas, quum amica atque socia populi „romani foret, Persa tunc Philippi filio Macedonum rege, cum quo „bellum populo romano fuit, amico usa est: connixique sunt Rho-

τωτέρα· πάντες γὰρ ἀποδεχόμεθα τοὺς ἐπιεικῶς χρωμέ-
νους ταῖς ἐξουσίαις, προςκόπτομεν δὲ τοῖς προπετῶς τὰς
κολάσεις λαμβάνουσι παρὰ τῶν ὑποπεσόντων. διόπερ
ὁρῶμεν τοὺς μὲν πρὸς τὰ παράδοξα τῆς τύχης καλῶς 79
τεθησαυρικότας τὰς χάριτας παρὰ τοῖς εὖ παθοῦσι, τοὺς b
δὲ οὐ μόνον ἐν ταῖς ἐναντίαις περιστάσεσιν ὁμοίαν ἀπο-
λαμβάνοντας τιμωρίαν παρὰ τῶν ἀγνωμονηθέντων, ἀλλὰ
καὶ τὸν κοινὸν πρὸς τοὺς ἐπταικότας ἔλεον ἑαυτῶν πα-
ρῃρημένους. οὐ γὰρ δίκαιον τὸν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀπει-
πάμενον πᾶσαν φιλανθρωπίαν αὐτὸν ἐν μέρει περιπταί-
σαντα τυγχάνειν τῆς παρὰ τῶν κρατούντων ἐπιεικείας.
καίτοι γε πολλοὶ τῷ μεγέθει τῆς κατὰ τῶν ἐχθρῶν τι-
μωρίας σεμνύνεσθαι τολμῶσιν, οὐ προςηκόντως τοῦτο
ποιοῦντες· τί γὰρ λαμπρὸν ἢ μέγα τὸ τοὺς πεσόντας

90. 5. τεθησαυρικότας] τεθαυρικότας ed. Rom. et mox εὐπαθοῦσι.
90. 14. οῦντες] incipit codicis p. 125.

„dienses, legationibus Romam saepe missis, id bellum inter eos „componere. Sed ubi ista pacificatio perpetrari nequivit, verba a „plerisque Rhodiensibus in concionibus eorum ad populum facta „sunt, ut si pax non fieret, Rhodienses regem adversus populum „romanum adiutarent: sed nullum super ea re decretum factum „est. At ubi Perses victus captusque est, Rhodienses pertimuere „ob ea, quae compluries in coetibus populi acta dictaque erant: „legatosque Romam miserunt, qui temeritatem quorundam popu„larium suorum deprecarentur, et fidem consiliumque publicum „expurgarent. Legati postquam Romam venerunt, et in senatum „intromissi sunt, verbisque suppliciter pro sua causa factis, e cu„ria excesserunt; sententiae rogari coeptae, quumque partim senato„rum de Rhodiensibus quererentur, maleque eos animatos fuisse „dicerent, bellumque eo illis faciendum censerent; tum M. Cato „exsurgit, et optimos fidissimosque socios defensum conservatumque „pergit, orationemque inclutam dicit, quae inscripta est pro Rho„diensibus.“ Eius principium est: *Scio solere plerisque hominibus rebus secundis atque prolixis atque prosperis animum excellere, superbiam atque ferociam augescere atque crescere, quod mihi nunc magnae curae est, quia haec res tam secunde processit, nequid in consulendo adversi eveniat, quod nostras secundas res confutet: neve haec laetitia nimis luxuriose eveniat. Adversae res se domant et docent quid opus sit facto: secundae res laetitia transvorsum trudere solent a recte consulendo atque intelligendo. Quo maiore opere edico suadeoque, uti haec res aliquot dies proferatur, dum ex tanto gaudio in potestatem nostram redeamus* etc. Tum pergit Gellius de Catone dicere. „Summa ope nititur ut causa Rhodien„sium, quorum amicitiam retineri ex rep. fuit, aut aequa iudica„retur, aut quidem certe ignoscenda etc. Interdum quasi deliquisse „eos concedat, ignosci postulat, et ignoscentias utiles esse rebus „humanis docet: ac nisi ignoscant, metus in rep. rerum novarum „movet: sed enim contra, si ignosceatur, conservatum iri ostendit „populi romani magnitudinem etc.“ MAI.

ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν περιβαλεῖν ἀνηκέστοις συμφοραῖς; τί δὲ ὄφελος τῆς γεγενημένης νίκης, ἂν ὑπερηφάνως χρησάμενοι τοῖς κατορθώμασιν ἐξαλείφωμεν τὴν προϋπάρχουσαν εὐφημίαν ἀνάξιοι φανέντες τῶν εὐτυχηθέντων; μέγιστον γὰρ καρπὸν δικαίως ἄν τις ἡγήσαιτο τοῖς πραγμάτων ὀρεγομένοις τὴν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἔργοις εὐδοξίαν. διὸ καὶ θαυμάσαι τις ἂν πῶς ἅπαντες σχεδὸν ὁμολογοῦντες εἶναι τὴν ἐν ἀρχῇ περιβοηθεῖσαν ἀπόφασιν ἀληθῆ καὶ συμφέρουσαν ἐπὶ τῆς πείρας οὐ βεβαιοῦσι τὴν ἰδίαν γνώμην. δεῖ δὲ οἶμαι τοὺς νοῦν ἔχοντας, ὅταν τὰ μέγιστα ἐπιτυγχάνωσι, τότε μάλιστα τῆς ἐναντίας περιστάσεως ἔννοιαν λαμβάνειν, καὶ νικᾶν μὲν ἀνδρείᾳ τοὺς ἀντιτεταγμένους, ἡττᾶσθαι δὲ εὐγνωμοσύνῃ τοῦ τῶν ἐπταικότων ἐλέου· ταῦτα γὰρ συμβάλλεται μεγάλα πρὸς αὔξησιν πᾶσι μὲν ἀνθρώποις, μάλιστα δὲ τοῖς ἡγεμονίας προεστηκόσιν. ἕκαστος γὰρ τῶν ἠσθενηκότων ἑκουσίως ὑποταττόμενος προθύμως ὑπηρετεῖ καὶ πάντα συμπράττει μετ' εὐνοίας. ταύτης δ' ἐοίκασι Ῥωμαῖοι μάλιστα πεποιῆσθαι πρόνοιαν, βουλευόμενοι πραγματικῶς καὶ ταῖς εἰς τοὺς κρατηθέντας εὐεργεσίαις θηρώμενοι παρὰ μὲν
80 τῶν εὖ παθόντων χάριτας ἀειμνήστους, παρὰ δὲ τῶν
b ἄλλων πάντων τὸν δίκαιον ἔπαινον.

IV. Ὅτι τῆς τύχης εὐροούσης τοῖς Ῥωμαίοις ἐβουλεύοντο μετὰ πολλῆς ἐπισκέψεως πῶς καθήκει χρήσασθαι τοῖς εὐτυχήμασι κατὰ τρόπον εὐχερέστερον εἶναι τοῦ καταγωνίσασθαι τοῖς ὅπλοις τοὺς ἀντιταχθέντας. οὐ μὴν καὶ τἀληθὲς οὕτως ἔχει· πλείους γὰρ εὑρεῖν ἔστι τοὺς εὐγενῶς κινδυνεύοντας τῶν ταῖς εὐημερίαις ἀνθρωπίνως χρωμένων.

Οὗτοι δὲ πολλὰ πρὸς δέησιν καὶ παραίτησιν εἰπόντες καὶ τὸ τελευταῖον κατὰ τὴν παροιμίαν τὸ κύκνειον ᾄσαντες μέλος μόγις ἔλαβον ἀποκρίσεις, δι' ὧν τοῦ φόβου παρείθησαν. Ὅτι τῶν ἐπηρτημένων φόβων ἐδόκουν

91. 3. ἐξαλείφωμεν] ἐξαλείφομεν ed. Rom.
91. 19. βουλευόμενοι] βουλόμενοι ed. Rom.
91. 21. εὖ παθόντων] εὐπαθόντων ed. Rom.
91. 25. post εὐτυχήμασι haec fere desunt: πολλοὶ μὲν οὖν ἡγοῦνται τὸ χρήσασθαι τοῖς εὐτυχήμασι.
91. 27. τἀληθὲς] ἀληθὲς ed. Rom.

91. 29. Haec item pertinent ad deliberationem in senatu romano habitam, utrum bellum indicendum esset Rhodiis necne. MAI.
91. 33. Extat hic locus iisdem fere verbis in Diodori fragmentis editis lib. XXXI. p. 515; verum idem sumitur ex Polybio XXX. 4. Legatorum rhodiorum oratio extat dives apud Livium XLV. 23. Duae vero apud Polyb. XXX. 4. MAI.

ἀπολελύσθαι, τὰ δ' ἄλλα καίπερ ὄντα δυσχερῆ ῥᾳδίως ἔφερον. ὡς ἐπίπαν οἱ πολλοὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν προσδοκωμένων κακῶν καταφρονοῦσι τῶν ἐλαττόνων συμπτωμάτων.

Ὅτι πρὸς τοὺς θαυμάζοντας τὴν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐπιμέλειαν ὁ στρατηγὸς Αἰμίλιος ἀπεφήνατο τῆς αὐτῆς εἶναι ψυχῆς ἀγῶνάς τε τάξαι κατὰ τρόπον καὶ τὰ κατὰ πότον οἰκείως χειρίσαι καὶ παρατάξασθαι τοῖς ἀντιτεταγμένοις στρατηγικῶς.

Ὅτι οὐδὲν οὕτω γλυκὺ φαίνεται τῶν ἠτυχηκότων 81
ἐνίοις ὡς τὸ ζῆν, καίπερ αὐτῶν ἄξια θανάτου πασχόντων· ὅπερ συνέβη εἰς Περσέα τὸν Μακεδόνων βασιλέα γενέσθαι.

V. Ὅτι ἀκμαζούσης τῆς τῶν Μακεδόνων βασιλείας Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῷ περὶ τύχης ὑπομνήματι

92. 2. διὰ τὸ] δι' αὐτὸ ed. Rom.
92. 4. μάτων] incipit codicis p. 126.
92. 6. ἀπεφήνατο] ἀπεφήνετο ed. Rom.
92. 7. πότον] τύπον ed. Rom.: correctum ex Polybio Exc. Vatic. p. 437.

92. 4. Rursus deprehendimus Diodorum imitatorem Polybii XXX. 5. MAI.

92. 9. Est ipsum Pauli Aemilii dictum, teste Livio XLV. 32, quum Amphipoli ludicrum magnificentissimum ederet: *vulgo dictum ipsius ferebant, et convivium instruere et ludos parare, eiusdem esse qui vincere bello sciret.* Quam sententiam arripuit Fronto princ. hist. ed. rom. p. 322, ut Lucii Veri imp. insaniae theatrali adularetur. Item in tertia ep. Alsiensi. MAI.

92. 13. Extat hoc breve comma in photianis eclogis libri XXXI. (Wessel. p. 516.) unde belle rursus cognoscimus vaticanorum excerptorum certam sedem. Ad rem quod attinet, paria dicit Plutarchus in Aemilio cap. XXXIV. MAI.

92. 15. A Demetrio phalereo scriptum fuisse *de fortuna* librum testis hactenus erat Laërtius in vita illius. Nunc praeclarum deperditi operis fragmentum invenimus; et quidem bis scriptum cum varietate apud Diodorum, nec non apud Polybium ut infra videbimus. Sine dubio autem Diodorus non a Demetrio ipso sed a Polybio hunc locum hausit, atque in suam historicam bibliothecam nonnullis variatis intulit. Et archetypum igitur et exemplar eius uno tempore eodemque in codice deprehendimus. MAI. Polybii verba p. 434. s. ed. Maii, ut singulis comparandis supersederem, integra quemadmodum in codice scripta sunt attuli: *ὥστε πολλάκις καὶ λίαν μνημονεύειν τῆς Δημητρίου τοῦ Φαληρέως φωνῆς. ἐκεῖνος γὰρ ἐν τῷ περὶ τῆς τύχης ὑπομνήματι βουλόμενος ἐναργῶς ὑποδεικνύναι τοῖς ἀνθρώποις τὸ ταύτης εὐμετάβολον ἐπιστὰς ἐπὶ τοὺς κατ' Ἀλέξανδρον καιρούς, ὅτε κατέλυσε τὴν Περσῶν ἀρχήν, λέγει ταῦτα. Εἰ γὰρ λάβοι τις μὴ χρόνον ἄπειρον μηδὲ γενεὰς πολλὰς ἀλλὰ πεντήκοντα μόνον ἔτη ταύτη πρὸ ἡμῶν, γνοίη τ' ἂν ὡς τὸ τῆς τύχης χαλεπὸν ἐνταῦθα· πεντηκοστὸν γὰρ ἔτος οἴεσθ' ἂν ἢ Πέρσας ἢ βασιλέας τῶν*

καθάπερ χρησμῳδῶν ὑπὲρ τῶν αὐτῇ συμβησομένων εὐστόχως τούτους τοὺς λόγους ἀποπεφοίβακεν. Εἰ γὰρ λάβοις πρὸ τῆς ἐννοίας μὴ χρόνον ἄπειρον μηδὲ γενεὰς πολλὰς ἀλλὰ πεντήκοντα μόνον ἔτη ταυτὶ τὰ πρὸ ἡμῶν, γνοίης ἂν ὡς τὸ τῆς τύχης χαλεπὸν ἐνταῦθα· πεντηκοστῷ γὰρ ἔτει πρότερον οἴεσθ' ἂν ἢ Πέρσας ἢ βασιλέα τῶν Περσῶν ἢ Μακεδόνας ἢ βασιλέα τῶν Μακεδόνων, εἴ τις θεῶν αὐτοῖς προὔλεγε τὸ μέλλον, πιστεῦσαί ποτ' ἂν ὡς εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν Περσῶν μὲν οὐδ' ὄνομα λειφθήσεται τὸ παράπαν, οἳ πάσης σχεδὸν τῆς οἰκουμένης ἐδέσποζον, Μακεδόνες δὲ καὶ πάσης κρατήσουσιν, ὧν οὐδ' ὄνομα ἦν γνώριμον; ἀλλ' ὅμως ἡ πρὸς τὸν βίον ἡμῶν ἀναλογία τῆς τύχης καὶ πάντα παρὰ τὸν λογισμὸν τὸν ἡμέτερον καινοποιοῦσα καὶ τὴν αὐτῆς δύναμιν ἐν τοῖς ἐνδόξοις ἐνδεικνυμένη καὶ νῦν ὁμοίως ἐνδεί-
82 κνυται Μακεδόνας εἰς τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν ἐνοικίσασα διότι καὶ τούτοις ἡ τύχη τἀγαθὰ κέχρηκεν, ἕως ἂν ἄλλο τι βουλεύσηται περὶ αὐτῶν. ὃ συνέβη κατὰ τοὺς νῦν χρόνους συντελεσθῆναι. διόπερ καὶ ἡμεῖς ἐκρίναμεν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸν ἁρμόζοντα λόγον ἐπιφθέγξασθαι καὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Δημητρίου μνησθῆναι μείζονος οὔσης ἢ κατ' ἄνθρωπον· προεῖπε γὰρ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἔτη περὶ τῶν ὕστερον συμβησομένων.

93. 6. οἴεσθ' ἂν ἢ] οἶσθα μὴ ed. Rom.

93. 13. ἀναλογία] Ita evidenter in codice; sed mendose, ut arbitror, pro ἀλογία. Polybius scribit ἀσύνθετος τύχη. MAI.

93. 13. πάντα] πάντως ed. Rom.

93. 14. αὐτῆς] αὑτῆς ed. Rom.

93. 15. ἐνδόξοις] Melius Polybius ἐν τοῖς παραδόξοις, *in insperatis*. MAI.

93. 17. τούτοις] τούτους ed. Rom.

Περσῶν ἢ Μακεδόνας ἢ βασιλέας τῶν Μακεδόνων, εἴ τις θεῶν αὐτοῖς προὔλεγε τὸ μέλλον, πιστεῦσαί ποτ' ἂν ὡς εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν Περσῶν οὐδ' ὄνομα λειφθήσεται τὸ παράπαν, οἳ πάσης τῆς οἰκουμένης ἐδέσποζον, Μακεδόνες δὲ πάσης κρατοῦσιν, ὧν οὐδ' ὄνομα πρότερον ἦν; ἀλλὰ πῶς ἡ πρὸς τὸν βίον ἡμῶν ἀσύνθετος τύχη καὶ πάντα παρὰ λογισμὸν τὸν ἡμέτερον καινοποιοῦσα καὶ τὴν αὐτῆς δύναμιν ἐν τοῖς παραδόξοις ἐνδεικνυμένη, καὶ νῦν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ δείκνυσι πᾶσιν ἀνθρώποις Μακεδόνας εἰς τὴν Περσῶν εὐδαιμονίαν εἰσοικίσασα διότι καὶ τούτοις ταῦτα τἀγαθὰ κέχρηκεν, ἕως ἄλλο τι βουλεύσηται περὶ αὐτῶν.

93. 4. πεντήκοντα μόνον ἔτη ταυτὶ τὰ πρὸ ἡμῶν] Hinc cognoscimus librum a Demetrio scriptum fuisse primis Ptolemaei philadelphi regnantis annis. MAI.

93. 23. Consentit adamussim Livius XLV. 9. de macedonici regni ab Alexandro ad Perseum statu. MAI.

VI. Ὅτι τῶν τοῦ Αἰμιλίου παίδων τῶν δύο παραδόξως τελευτησάντων, καὶ τοῦ δήμου παντὸς διαφερόντως συναλγοῦντος, ὁ πατὴρ τούτων συνήγαγεν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ περὶ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον πραχθέντων ἀπολογισάμενος ἐπὶ τέλους διεξῆλθε τοιούτους τινὰς λόγους. ἔφη γὰρ ἑαυτὸν ἐξ Ἰταλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα μέλλοντα περαιοῦν τὰς δυνάμεις ἀποθεωρήσας τὴν ἀνατολὴν καὶ τότε τὸν πλοῦν ποιησάμενος ἐνάτης ὥρας καταπλεῦσαι μηδενὸς ἀπολειφθέντος εἰς Κέρκυραν, ἐκεῖθεν δὲ τεταρταῖον ἐν Δελφοῖς καλλιερήσαντα τῷ θεῷ μετὰ πέντε ἡμέρας εἰς Μακεδονίαν γενέσθαι καὶ παραλαβεῖν τὰς δυνάμεις, ἐν ἡμέραις δὲ ταῖς ἁπάσαις πεντεκαίδεκα βιάσασθαι τὰ στενὰ κατὰ τὴν Πέτραν καὶ παρατάξασθαι καὶ νικῆσαι Περσέα· καθόλου δὲ [τεταρταῖος] ἀντοφθαλμοῦντος τοῦ βασιλέως τοῖς Ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἐν ταῖς προειρημέναις ἡμέραις ἀπεφήνατο κεκυριευκέναι πάσης Μακεδονίας. καὶ τότε μὲν θαυμάζειν ἔφη τὸ παράλογον τῶν κατορθωμάτων· ὡς δὲ μετ' ὀλίγον κύριος ἐγένετο τοῦ βασιλέως καὶ τῶν τέκνων καὶ τῆς βασιλείας γάζης, πολὺ μᾶλλον θαυμάζειν τὴν εὔροιαν τῆς τύχης· διακομισθέντων δὲ τῶν χρημάτων καὶ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀβλαβῶς καὶ ταχέως, τόθ' ὁλοσχερῶς διαπορεῖν ἐπὶ τῷ πάντα κάλλιον ἢ προσεδόκα συντελεῖσθαι, τῶν δὲ συγχαιρόντων καὶ μακαριζόντων τὴν εὐποτμίαν αὐτοῦ τότε μάλιστα προσδέχεσθαι παρὰ τῆς τύχης σύμ- 83
πτωμα· διόπερ προσεύχεσθαι τῶν θεῶν τῶν μὲν δημοσίων εἰς μηδὲν ἐμπεσεῖν τὴν μεταβολήν, ἀλλ' εἰ πάντως αὐτῇ πρᾶξαι δέδοκτο δυσχερές, τοῦτ' εἰς αὐτὸν ἐναπερείσασθαι. διόπερ ἅμα τῷ γενέσθαι τὴν περὶ τοὺς παῖδας ἀτυχίαν ἐπὶ μὲν ταύτῃ διαφερόντως λυπηθῆναι, περὶ δὲ τῶν τῆς πατρίδος πραγμάτων εὐθαρσὴς εἶναι καθ' ὅσον ἡ τύχη τὴν παλίρροιαν καὶ τὸν φθόνον οὐκ εἰς τὸ κοινὸν τῶν πολιτῶν ἀλλ' εἰς τὸν ἴδιον ἐκείνου

94. 5. τινὰς] incipit codicis p. 161.
94. 12. πεντεκαίδεκα] ιε ed. Rom.
94. 14. τεταρταῖος] Ita cod. Mallem scribere τεταρταίου sine interpunctione. MAI. Puto ex antecedentibus irrepsisse.
94. 28. αὐτῇ] αὖ τι?
94. 31. εὐθαρσὴς] Ad codicis scripturam εὐθαρσεῖς Maius: „Ita cod. Sed mallem εὐθαρσῆ, ita ut referretur ad Aemilium."

94. 5. Belle recitant hanc orationem, quasi de suo quisque penu promeret, Livius XLV. 41; Plutarchus in Aemilio cap. XXXVI; et Appianus in macedonicis ecl. XVII. MAI.
94. 10. Liv. App. Plutarch. *quinto die.* **Nisi mavis etiam apud Diodorum interpretari** *post quartum diem.* **MAI.**

βίον ἀπέσκηψεν. τούτων ῥηθέντων πᾶς ὁ δῆμος τὴν μεγαλοψυχίαν αὐτοῦ ἐθαύμασεν, ἐπὶ δὲ τοῖς παισὶ πολλαπλάσιον ἔσχε συμπάθειαν.

VII. Ὅτι μετὰ τὴν Περσέως ἧτταν Εὐμένης ὁ βασιλεὺς μεγάλοις καὶ παραδόξοις ἐχρήσατο μεταβολαῖς. ὑπολαβὼν γὰρ ἐν ἀσφαλείᾳ κατακεῖσθαι τὴν ἰδίαν ἀρχήν, ὡς ἂν τῆς πολεμιωτάτης αὐτῷ βασιλείας καταλελυμένης, τότε μεγίστοις περιέπεσε κινδύνοις. ἀγαθὴ γὰρ ἡ τύχη τὰ βεβηκέναι δοκοῦντα ἀσφαλῶς ἀναστρέψαι, κἂν συναγωνίσηταί τι, πάλιν ἐκ μεταβολῆς ἀντισηκοῦν καὶ λυμαίνεσθαι τὰ κατορθωθέντα.

Ὅτι καὶ Προυσίας ὁ τῆς Βιθυνίας βασιλεὺς ἧκε
συγχαρησόμενος τῇ συγκλήτῳ καὶ τοῖς τοὺς πολέμους
κατορθώσασι στρατηγοῖς· οὗ τὸ τῆς ψυχῆς ἀγεννὲς οὐκ
ἄξιον παραλιπεῖν ἀνεπισήμαντον. τῆς μὲν γὰρ τῶν ἀγα-
84 θῶν ἀνδρῶν ἐπαινουμένης ἀρετῆς πολλοὶ τῶν ἐπιγενο-
μένων προάγονται πρὸς τὸν ὅμοιον ζῆλον, τῆς δὲ τῶν
φαύλων ἀνανδρίας ὀνειδιζομένης οὐκ ὀλίγοι τῶν πρὸς
τὴν κακίαν ὁρμώντων ἀποτρέπονται. διὸ καὶ χρηστέον
οὐ παρέργως τῇ τῆς ἱστορίας παῤῥησίᾳ πρὸς ἐπανόρθω-
σιν τοῦ κοινοῦ βίου.

95. 4. Εὐμένης] Εὐμενὴς ed. Rom. hic et infra.
95. 9. ἀναστρέψαι] immo ἀνατρέψαι.
95. 9. κἂν] καὶ ed. Rom., unde συναγωνίσασθαι dedit Maius.
95. 10. νίσηται] incipit codicis p. 162.
95. 14. ἀγεννὲς] ἀγενὲς ed. Rom.
95. 16. ἐπαινουμένης ἀρετῆς] malim inverti.
95. 18. ἀνανδρίας] ἀνανδρείας ed. Rom.

95. 5. Eumenis, qui Pergami regnavit, satis notae ex Polybio sunt cum regia domo Macedonum inimicitiae. Heic vero praecipue intelligitur Gallograecorum in eius regnum incursio, quam aegre sustinuit. Lege Polybium vaticanum. Ad ceteras miserias accessit etiam gravis Romanorum suspicio de Eumene, quasi is Persei partibus studuisset; quam suspicionem numquam Eumenes satis diluere potuit. MAI.

95. 8. Hinc illud obvium in lapidibus fortunae epithetum ἀγαθὴ, non tam *bona* quam *potens* intelligendum est. Apud Italos vox *buono* eundem habet duplicem sensum quem graece ἀγαθός. MAI.

95. 15. Sine dubio heic scripserat Diodorus documenta humilis et abiecti animi a Prusia edita, quae vaticanus eclogarius omisit, contentus sequente sententia, quae ad eius titulum *de sententiis* quadrabat. Mutuatus vero materiam fuerat, ut arbitror, Diodorus a Polybio XXX. 16, apud quem adhuc legitur, nedum apud Livium XLV. 44. qui Polybium nominatim auctorem sequi se ait, dum Prusiam *pileatum capite raso, obviam ire legatis romanis solitum,* dicit, *libertumque se populi romani ferre*, et ideo *insignia eius ordinis gerere* etc. MAI.

VIII. Ὅτι ὁ Πτολεμαῖος βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐκπεσὼν τῆς βασιλείας παρὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ ἐν ἰδιώτου σχήματι οἰκτρῷ κατήντησεν εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ σπάδωνος ἑνὸς καὶ τριῶν παίδων. πεπυσμένος δὲ κατὰ τὴν πορείαν τὸ κατάλυμα τὸ τοῦ Δημητρίου τοῦ τοπογράφου πρὸς τοῦτον ζητήσας κατέλυσε πεφιλοξενημένον ὑπ' αὐτοῦ πλεονάκις ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐπιδημίᾳ· ᾤκει δὲ ἐν ὑπερῴῳ στενῷ καὶ παντελῶς εὐτελεῖ διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μισθῶν. ὥστε τίς ἂν πιστεύσειε τοῖς ὑπὸ τῶν πολλῶν νομιζομένοις ἀγαθοῖς ἢ τοὺς ὑπὲρ τὸ μέτριον εὐτυχοῦντας μακαριστοὺς ἡγήσαιτο; ὀξυτέραν γὰρ καὶ μείζονα μεταβολὴν τύχης καὶ περιπέτειαν οὕτως ἀνέλπιστον οὐκ ἄν τις ἑτέραν ῥᾳδίως εὕροι. οὐδεμιᾶς γὰρ αἰτίας ἀξιολόγου γενομένης τὸ τηλικοῦτο τῆς βασιλείας ἀξίωμα πρὸς ἰδιωτικὴν ταπεινότητα τύχης ἐπεπτώκει καὶ ὁ τοσαύταις μυριάσιν ἐλευθέρων ἐπιτάττων ἄφνω τρεῖς οἰκέτας ἔσχε μόνον περιλελειμμένους ὑπὸ τῶν τῆς ἰδίας τύχης ναυαγίων.

I. Ὅτι νεανίσκων τινῶν πριαμένων ἐρώμενον μὲν 85
ταλάντου, κεράμιον δὲ Ποντικοῦ ταρίχου τριακοσίων

96. 3. οἰκτρῷ] οἰκτῷ ed. Rom.
96. 6. πεφιλοξενημένον] Cod. πεφιλοξενημένος. MAI.
96. 11. μακαριστοὺς] μακαρίστους ed. Rom. et paullo ante πιστεύσειεν.
96. 12. περιπέτειαν] Cod. περιπείαν. MAI.
96. 18. ὑπὸ] malim ἀπὸ.
96. 20. ταρίχου] ταρύχου hic et postea ed. Rom.

96. 2. Narratio haec de Ptolemaeo philometore subiungenda est illi quae extat apud Diodorum in valesianis excerptis libri XXXI. p. 584. Ibi dicitur syrus Demetrius obses Romae regius, cognito Ptolemaei ad urbem itinere, obviam illi ivisse ad vicesimum sextum lapidem, atque, rogasse ut munera et ornamenta ab se reciperet; quae tamen Ptolemaeus recusavit. In vaticano autem excerpto commode continuatur narratio; nempe quod Ptolemaeus miserabili habitu Romam ingredi voluerit. Quid denique illi Romae acciderit, commode rursus narrare nobis pergit Valerius Max. V. 1: nempe quod senatus romanus intellecto demum regis adventu, publico eum hospitio receperit, quotidianisque muneribus et victu honoraverit. MAI.

96. 5. τοπογράφου] Valerius dicit *pictorem alexandrinum.* MAI.

96. 14. Philometor regno semel et iterum excidit propter suam cum minore fratre discordiam. Lege Porphyrium apud Eusebii chronicon lib. I. 22. MAI.

96. 18. Hactenus certe pertinere libri XXXI. excerpta cognoscimus e valesianis p. 584. quae iam laudavimus fragmentis. Sequentia excerpta pertinere ad XXXII librum, partim saltem mihi videbantur. MAI.

δραχμῶν, ἀγανακτῶν Μάρκος Πόρκιος Κάτων τῶν εὐδοκιμουμένων ἀνδρῶν εἶπεν ἐν τῷ δήμῳ διότι μάλιστα δύνανται κατιδεῖν ἐκ τούτου τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον τῆς ἀγωγῆς καὶ πολιτείας διαστροφήν, ὅταν πωλούμενοι πλείονος εὑρίσκωνται οἱ μὲν ἐρώμενοι τῶν ἀγρῶν, τὰ δὲ κεράμια τοῦ ταρίχου τῶν ζευγηλατῶν.

Ὅτι τοῦ Δημητρίου πρέσβεις ἀποστείλαντος εἰς Ῥωμαίους ἀπόκρισιν ἔδωκεν αὐτῷ σκαιὰν καὶ δυσάρεστον, ὅτι τεύξεται τῶν φιλανθρώπων Δημήτριος, ἐὰν τὸ ἱκανὸν ποιῇ τῇ συγκλήτῳ κατὰ τὴν τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν.

Ὅτι οἱ Ῥόδιοι ἔχοντες ἀγχίνοιαν καὶ προστασίαν,
86 καὶ ταύτῃ χρώμενοι, διετέλουν καθαπερεί τινας ἑκουσίους φόρους λαμβάνοντες παρὰ τῶν βασιλέων. ἐπιδεξίοις γὰρ ἀτοπήμασι καὶ ψηφίσμασι τιμῶντες τοὺς ἐν ἐξουσίαις ὄντας, καὶ τοῦτο πράττοντες βεβαίως καὶ μετὰ πολλῆς προνοίας, πολλαπλασίους χάριτας κομίζονται καὶ δωρεὰς λαμβάνουσι παρὰ τῶν βασιλέων. παρὰ γὰρ Δημητρίου ἔλαβον πυρῶν δωρεὰν εἴκοσι μυριάδας μεδίμνων, κριθῆς δὲ δέκα, καὶ Εὐμένης προσοφείλων τρεῖς μυριάδας ἐτετελευτήκει· ἐπηγγείλατο δὲ καὶ τὸ θέατρον

97. 1. ἀγανακτῶν] Cod. ἀναγκῶν. MAI.
97. 6. ζευγηλατῶν] ζευγημάτων ed. Rom.: correctum ex Diodoro p. 114. ed. Rom. et Polybio Exc. Vat. p. 439., apud quem etiam multo melius πλεῖον εὑρίσκωσιν.
97. 7. εἰς] incipit codicis p. 169.

97. 6. Grave hoc Catonis de romanae iuventutis luxuria dictum sumpsit Diodorus a Polybio, ut ex huius vaticanis excerptis infra ponendis perspicuum fiet, nec non ex editis eiusdem Polybii lib. XXXI. 24. Sed mirari licet, quod idem dictum paulo post recurrit apud ipsum Diodorum paucis variatis. Nimirum post delatas Romam macedonicas opes, luxuriari Romae coeptum est; cui malo opposita mox fuit lex fannia sumptuaria. MAI.

97. 8. ἔδωκεν] Ἔδωκεν non ἔδωκαν, quia intelligitur senatus, qui mox appellatur. MAI.

97. 10. Demetrius syrus qui Romae obses erat, auctore praesertim Polybio Romanis insciis in Syriam profugit, regnumque recuperavit. Polyb. XXXI. 19. sqq. Docet autem nos percommode Zonaras IX. 25 Demetrium, ut deliniret Romanos, a quibus sibi timebat, misisse postea oratores e Syria Romam cum muneribus, et cum Octavii romani percussoribus quos ad poenam tradebat: subdit autem Zonaras Romanos iratos neutram rem recepisse. Haec est igitur ipsa legatio de qua nunc loquitur Diodorus, addito Romanorum acerbo responso. MAI.

97. 11. Rhodiorum προστασίαν laudat nominatim Polybius V. 90, qui locus cum praecedentibus legendus est. MAI.

97. 18. Δημητρίου] Intellige Syriae regem, de quo paulo ante Diodorus. MAI. Diodorus sectatur Polybium V. 88. IDEM in Add.

ὁ βασιλεὺς κατασκευάσειν ἐκ λίθου λευκοῦ. Ῥόδιοι μὲν οὖν κάλλιστα τῶν Ἑλλήνων πολιτευόμενοι πολλοὺς ἔσχον ἁμιλλωμένους τῶν δυναστῶν εἰς τὰς τῆς πόλεως εὐεργεσίας.

II. καθόλου δὲ εἰς τοὺς ἀγῶνας ἐλθὼν ὥςπερ τὰ κίβδηλα τῶν νομισμάτων ἀλλοῖος ἐφάνη καὶ τὸν πόλεμον τοῖς ἰδίοις ἐλαττώμασιν ηὔξησεν.

Ὅτι οἱ Ῥόδιοι ἐδόκουν παραπλήσιόν τι πεπονθέναι ταῖς τῶν ἄρκτων κυνηγίαις. καὶ γὰρ ἐκεῖνα τὰ θηρία κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀλκὴν δοκοῦντα εἶναι φοβερά, ἐπειδὰν αὐτοῖς προςβάλωσιν οἱ κυνηγοῦντες κυνίδια μικρὰ ἐνεργὰ δὲ ταῖς ἀλκαῖς, ὑπὸ τούτων εὐχερέστατα τρέπονται. ἐχόντων γὰρ αὐτῶν τοὺς πόδας ἁπαλοὺς καὶ σαρκώδεις, ἐκ τῶν ὑποκάτω μερῶν δάκνοντα τὰς πτέρνας ἀναγκάζει καθίζειν, ἕως ἂν τις τῶν κυνηγετῶν βαλὼν ἐπιτύχῃ· διὰ γὰρ τὴν βραδύτητα καὶ δυςκινησίαν ἀδυνατεῖ ψαῖραι τῆς τῶν κυνιδίων ἐλαφρότητος. καὶ οἱ Ῥόδιοι διαβεβοημένην ἔχοντες τὴν ἐν τοῖς ναυτικοῖς ἀγῶσιν ὑπεροχὴν ὑπὸ μυαίων καὶ εὐαγωδίων παντελῶς μικρῶν παραδόξως συγκυκλούμενοι πανταχόθεν εἰς δυςχρηστίαν ἐνέπιπτον τὴν μεγίστην.

III. Ὅτι ἐν Κελτιβηρίᾳ πόλις ἦν μικρὰ Βεγέδα κα- 89
λουμένη, καὶ ταύτης μεγάλην ἐπίδοσιν λαβούσης ἐψηφίσαντο αὐτὴν μείζονα κατασκευάζειν. ἡ δὲ σύγκλητος ὑποπτεύσασα τὴν ἐπὶ πλεῖον αὐτῶν ἰσχὺν ἐξαπέστειλε

98. 3. ἁμιλλ.] ἀμιλλ. ed. Rom. et mox κύβδηλα.
98. 6. νομισμάτων] Cod. νν, superimpositis οο, quem nexum ita explicavi. MAI.
98. 9. ἄρκτων] ἄρκων ed. Rom.
98. 16. δυςκινησίαν] δυσκυνησίαν ed. Rom.
98. 19. μυαίων καὶ εὐαγωδίων] sunt navicularum nomina, sed corrupta. Ad μυαίων alludit μυοπάρων, ad alterum ἀκάτιον.
98. 20. συγκυκλούμενοι] Cod. συγκαλούμενοι. MAI.
98. 21. μεγίστην] μεγάλην ed. Rom.
98. 25. ἐξαπέστειλε] Codex ἐξεπ. Sed idem melius ἐξαπ. p. 92. MAI.

98. 7. Perobscurum mihi est de quonam homine heic loquatur Diodorus; quamquam rhodium aliquem intelligendum esse vix dubito. MAI. Polybii de Aristocrate verba esse XXXIII. 9. monuit Maius ad Polybii Exc. Vat. p. 433.

98. 21. Suspicor loqui Diodorum de Rhodiorum cum Cretensibus bello, quod in haec tempora incidit, teste Polybio XXXIII. 14. Sed tamen coniectura satis incerta est. Rhodiorum quidem artem maritimam celebrat mithridatico bello Diodorus fragm. ed. p. 613. MAI.

98. 22. Num eadem urbs est atque *Bergidum* vel Antonini vel Ptolemaei? Equidem urbem *Begedam* ac rem ipsam cum Romanis transactam perinde ignoro. MAI.

τοὺς κωλύοντας κατὰ τὰς συνθήκας, ἐν αἷς ἦν ἐπὶ ἄλλοις πλείοσι γεγραμμένον μηδὲ κτίζειν πόλιν ἐξουσίαν ἔχειν Κελτίβηρας ἄνευ Ῥωμαίων. ἀπεκρίθη δέ τις τῶν πρεσβυτέρων ὄνομα Κάκυρος ὅτι κτίζειν μὲν αὐτοὺς αἱ συνθῆκαι κωλύουσιν, αὔξειν δὲ τὰς πατρίδας οὐκ ἀπαγορεύουσιν· αὐτοὺς δὲ μὴ κτίζειν μὴ γεγενημένην πόλιν, ἀλλὰ τὴν οὖσαν ἐπισκευάζειν· οὐδὲν δὲ παρὰ τὰς συνθήκας πράττειν οὐδὲ τὸ κοινὸν ἔθος πάντων ἀνθρώπων. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πειθαρχεῖν Ῥωμαίοις καὶ συμμάχους εἶναι προθύμως, ὁπόταν αὐτοῖς χρεία γένηται, τῆς δὲ κατὰ τὴν πόλιν οἰκοδομίας κατ' οὐδένα τρόπον ἀποστήσεσθαι. τοῦ δὲ πλήθους ὁμοθυμαδὸν ἐπισημαινομένου τὴν γνώμην οἱ πρεσβευταὶ τῇ συγκλήτῳ ταῦτα ἀπήγγειλαν· ἡ δὲ ἔλυσε τὰς συνθήκας καὶ πόλεμον ἐπήνεγκεν. ...

IV. Ὅτι τοὺς Ἑλληνικοὺς πολέμους εἷς καιρὸς κρίνει, τοὺς δὲ Κελτιβηρικοὺς ἡ νὺξ κατὰ τὸ πλεῖστον διέλυσε τῆς ἀκμῆς τῶν ἀνδρῶν καὶ τῆς ὁρμῆς ἔτι μενούσης, τὸν δὲ πόλεμον οὐδὲ χειμὼν διέλυσε. διὸ καὶ τὸν ὑπό τινων λεγόμενον πύρινον πόλεμον οὐκ ἂν ἕτερόν τις ἢ τοῦτον νοήσειεν.

Ὅτι ὁ τῶν Ῥοδίων δῆμος ἐπηρμένος μὲν τῷ θυμῷ
90 πρὸς τὴν εἰς τὸν πόλεμον ὁρμὴν καὶ παρασκευήν, ἀποπίπτων δὲ ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς, εἰς παραλόγους ἐννοίας ἐνέπιπτε καὶ παραπλησίους τοῖς ἐν ταῖς μακραῖς νόσοις δυςποτμοῦσιν. ἐκεῖνοί τε γὰρ ὅταν ταῖς παρὰ τῶν ἰα-

99. 1. ἄλλοις] πολλοῖς ed. Rom.
99. 2. πλείοσι] incipit codicis p. 170.
99. 5. οὐκ ἀπαγορεύουσιν] οὐ καταγορεύουσιν ed. Rom.
99. 6. αὐτοὺς] αὗτοὺς ed. Rom.
99. 8. οὐδὲ] οὔτε ed. Rom.
99. 10. προθύμως] malim προθύμους.
99. 19. οὐδὲ] Cod. οἱ δὲ. MAI.
99. 23. εἰς] ἐς ed. Rom.
99. 25. ταῖς] Cod. τοῖς. MAI.
99. 26. ἐκεῖνοί τε] ἐκεῖνοι δὲ ed. Rom.

99. 16 Sic Horatius satyr. I. 1: *concurritur, horae momento cita mors venit aut victoria laeta.* MAI.

99. 21. Extat hic tractus de igneo bello Hispanorum copiosior et aliis verbis expressus inter fragmenta edita Polybii XXXV. 1. ex Suida translatus. Ergo et heic Polybium sectatur Diodorus. Ceterum cur id belli genus dicatur igneum, pulchre edisserit ipse Polybius XI. 5, nempe quod semel excitatum incendium vix aut ne vix quidem restingui possit, et omnia seu amica seu hostilia amburantur. Porro manent perennia populorum ingenia et mores; quare et nostris temporibus bellum vere igneum per Hispaniam Lusitaniamque gestum vidimus. MAI.

τρῶν θεραπείαις ὑπακούσαντες μηδὲν βέλτιον ἀπαλλάττουσι, καταφεύγουσιν ἐπὶ τοὺς θύτας καὶ μάντεις, ἔνιοι δὲ προσδέχονται τὰς ἐπῳδὰς καὶ παντοδαπὰ γένη περιάπτων, καὶ Ῥόδιοι παραλόγως ἐν πάσαις ταῖς ἐπιβολαῖς ἀποπίπτοντες εἰς τὰς ἀπὸ τῶν καταφρονουμένων βοηθείας κατέφευγον καὶ τοιαῦτ' ἔπραττον ἐξ ὧν καταγέλαστοι παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔμελλον ὑποληφθήσεσθαι.

Ὅτι οὐχ ἡ κατασκευὴ καὶ τὸ μέγεθος τῶν νηῶν ἀλλ' ἡ τόλμα καὶ τῶν ἀνδραγαθούντων ἐπιβατῶν αἱ χεῖρες καταγωνίζονται.

V. *Ὅτι Καρχηδόνιοι πολεμήσαντες πρὸς Μασανάσσην ἔδοξαν καταλελυκέναι τὰς πρὸς Ῥωμαίους συνθήκας. πρεσβευσάντων δὲ αὐτῶν ἀπόκρισιν ἔδωκαν εἰδέναι ὃ δεῖ γενέσθαι. ἀσαφῆ δὲ τὴν ἀπόκρισιν οἱ Καρχηδόνιοι λαβόντες ἐν μεγάλῃ ταραχῇ ὑπῆρχον.*

Ὅτι οἱ τὰς ἡγεμονίας περιποιήσασθαι βουλόμενοι κτῶνται μὲν αὐτὰς ἀνδρείᾳ καὶ συνέσει, πρὸς αὔξησιν δὲ μεγάλην ἄγουσιν ἐπιεικείᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ, ἀσφαλίζονται δὲ φόβῳ καὶ καταπλήξει· τούτων δὲ τὰς ἀποδείξεις λάβοις ταῖς πάλαι ποτὲ συσταθείσαις δυναστείαις ἐπιστήσας τὸν νοῦν καὶ τῇ μετὰ ταῦτα γενομένῃ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ.

Ὅτι τῶν πρεσβευτῶν τῶν Καρχηδονίων τοὺς αἰτίους τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Μασσανάσσην κεκολακέναι ἀπο- 91
φαινομένων, τῶν ἐκ τοῦ συνεδρίου τινὸς ἀναφωνήσαντος Καὶ πῶς οὐ παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν κατεδικάσθη-

100. 7. *ὑποληφθήσεσθαι*] *ὑπολειφθήσεσθαι* ed. Rom. et mox *οὐκ*.
100. 11. *Μασανάσσην*] *Μασανάσην* ed. Rom.
100. 16. *ὅτι*] incipit codicis p. 213.
100. 18. *φιλανθρωπίᾳ*] *φιλανθρωπείᾳ* ed. Rom.
100. 20. *λάβοις*] oportuerat *λάβοις ἄν*.
100. 23. *τοὺς*] abest ed. Rom., quae deinde *Μασσάνα κεκολαυκέναι*.

100. 7. Conf. Polyb. Exc. Vat. p. 441. s.
100. 11. Ut bellum punicum sive adversus Masinissam sive extremum contra Romanos in XXXII. libro collocem, utor duce Photio, qui in secunda huius libri ecloga Carthaginis excidium, in tertia Masinissae laudes habet. MAI.
100. 12. *συνθήκας*] Appianus punic. LXVIII. sqq. MAI.
100. 22. Videtur haec particula orationis in senatu romano fortasse recitatae cum de punico tertio bello deliberaretur. Nisi potius historici ipsius sententia est. MAI. Sedes horum fuerat ante Exc. Val. p. 589. 25.

σαν οἱ τῆς διαφορᾶς αἴτιοι γεγονότες, ἀλλὰ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ πολέμου; οἱ τῶν Καρχηδονίων πρέσβεις ὑπεσιώπησαν, οὐκ ἔχοντες δίκαιον οὐδὲ εὔλογον ἀπόφασιν. ἡ δὲ σύγκλητος ἀπόφασιν ἔδωκε δυστράπελον καὶ δυσκατανόητον· ἐδογμάτισε γὰρ γινώσκειν τοὺς Ῥωμαίους ὃ δεῖ πράττειν αὐτούς.

Ὅτι αἱ γυναῖκες τῶν Καρχηδονίων προσέφερον χρυσοῦς κόσμους· ἐσχάτης γὰρ οὔσης τῆς τοῦ βίου παραγραφῆς ἅπαντες οὐκ ἀπολλύναι τὰ χρήματα διελάμβανον, ἀλλὰ διὰ τῆς τούτων δόσεως ἔκρινον ἐπανορθοῦσθαι τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν.

VI. Ὅτι Κάτων Μάρκος Πόρκιος, ἀποδοχῆς δὲ τυγχάνων μεγάλης ἐπὶ συνέσει, ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος τί πράττει ὁ Σκιπίων κατὰ τὴν Λιβύην εἶπεν [μόνος φρονεῖ]

οἷος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσιν.

ὁ δὲ δῆμος τηλικαύτην εὔνοιαν ἔσχε πρὸς τὸν ἄνδρα τοῦτον ὥστε ὕπατον αὐτὸν γενέσθαι.

101. 3. *δίκαιον*] Ita cod. MAI.
101. 7. *χρυσοῦς*] *χρυσοὺς* ed. Rom.
101. 12. *δὲ* particula aut prodit omissa quaedam ante *ἀποδοχῆς* (conf. p. 102. v. 9.) aut ipsa omittenda est.
101. 14. *μόνος φρονεῖ*] Cod. *οἷος μόνος*. Sed *οἷος* tralatitium est ex sequentibus. MAI. Delendum esse quicquid inter *εἶπεν* et *οἷος πέπνυται* interponitur quivis videt, et confirmat Polybius apud Suidam v. *ἀΐσσουσιν*.
101. 16. *τοὶ*] Cod. *τοῖς*. MAI.

101. 6. Copiosius heic repetuntur, quae paulo ante eclogarius alius adstrictius excerpserat. De re ipsa lege Appianum pun. LXXIV. MAI.

101. 8. *ἐσχάτης — παραγραφῆς*] Sic fere loquitur idem Diodorus XVII. 118: *ἐπὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου γραμμῆς ἐγκαρτερήσασα*. MAI.

101. 11. Confer Appianum pun. XCIII. MAI.

101. 16. Ex odyss. X. 495. Sumit autem Diodorus a Polybio, cuius esse hoc fragmentum testatur Suidas voc. *ἀΐσσουσιν*; ideoque inter Polybii reliquias lib. XXXVI. 6. relatum fuit. MAI.

101. 18. Sermo est de Africano minore. Et quidem in vaticano excerpto contractius iusto hoc fragmentum est. Non enim peculiare amoris indicium fuit quod consulem Scipionem designavit populus, sed quod adhuc adulescentulum et citra legitimam aetatem eo magistratu exornavit. Itaque addenda verba sunt ex ipso Diodoro fragm. ed. p. 591. *μήτε τῆς ἡλικίας συγχωρούσης, μήτε τῶν νόμων ἐπιτρεπόντων*. MAI.

Ὅτι ἡ τύχη [παρ] καθάπερ ἐπίτηδες ἀγωνοθετοῦσα τὰς συμμαχίας ἐναλλὰξ τοῖς διαπολεμοῦσι παρείχετο.

Ὅτι ἡ σύγκλητος πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν 92
Ἀσίαν τοὺς καταλύσοντας τὸν πόλεμον Νικομήδους καὶ Προυσίου τοῦ ἰδίου πατρός, καὶ εἵλετο ἄνδρας εἰς τὴν πρεσβείαν Λικίνιον ποδαγρικὸν καὶ Μαγκῖνον, ὃς κατατετρημένος ἦν τὴν κεφαλὴν κεραμῖδος ἐπιπεσούσης καὶ τὸ πλεῖον μέρος τῶν ὀστῶν ἐξῃρημένος, καὶ Λεύκιον παντελῶς ἀναίσθητον. ὁ δὲ Κάτων ἀφηγούμενος τοῦ συνεδρίου καὶ συνέσει διαφέρων εἶπεν ἐν τῇ συγκλήτῳ διότι πρεσβείαν ἀποστέλλομεν οὔτε πόδας οὔτε κεφαλὴν οὔτε καρδίαν ἔχουσαν. οὗτος μὲν οὖν τὴν εὐστοχίαν περιβόητον ἔσχε κατὰ τὴν πόλιν.

VII. Ὅτι κατὰ τὴν πολιορκίαν Καρχηδονίων Ἀσδρούβας διαπρεσβευσάμενος πρὸς Γολόσσην παρεκαλεῖτο

102. 1. παρκαθάπερ] Ita cod. et notemus graecum adverbium, nisi mendum est. MAI.

102. 2. ἐναλλὰξ] ἐνάλλαξ ed. Rom.

102. 4. καταλύσοντας] καταλύσαντας ed. Rom.

102. 6. Λικίνιον] Λυκίννιον ed. Rom.

102. 6. Μαγκῖνον] Μαγνούσιον ed. Rom., Μακίνιον propius verum Polybius Exc. Vatic. p. 449. Frequens circa haec tempora Hostiliorum Mancinorum memoria.

102. 6. κατατετρημένος] κατετρημένος ed. Rom.

102. 14. ὅτι] incipit codicis p. 214.

102. 15. παρεκαλεῖτο] aut προεκαλεῖτο aut παρεκάλει dicendum.

102. 2. τὰς συμμαχίας ἐναλλὰξ — παρείχετο] Transierat enim ad Romanos Phamaeas Poenus, ut narrat Appianus Punic. CVII. — CIX., ad Poenos autem Bithyas Numida cum octingentis equitibus de exercitu Gulussae Romanorum socii, ut Appianus ibid. CXI.

102. 2. Pertinet haec particula ad quotidianas quae sub obsessae Carthaginis moenia fiebant, pugnas; alternante armorum fortuna, uti legere licet apud Appianum pun. XCVII. sqq. et Zonaram IX. 27. MAI.

102. 5. Photius in libri XXXII. quarta ecloga habet Prusiae necem ab impio filio Nicomede patratam: unde commode agnoscimus vaticani huius excerpti iustam sedem. MAI.

102. 6. In Polybii vaticanis excerptis occurrit haec narratio, unde plagium Diodori cognoscimus; sed ibi dicitur *Aulus Macinius*. Porro ut Diodorus Polybium, ita hunc vel illum expressit Appianus mithrid. cap. VI, omissis tamen legatorum nominibus. Et in Diodori quidem fragmentis editis nihil superest de controversia Prusiae cum filio, nisi parricidium ab impio filio patratum: sed tamen apud Appianum historiam non indiligenter scriptam legimus. MAI.

102. 15. Gulussa erat e Masinissae regnantibus filiis tertius, quem Scipio cum numidicis copiis ad exercitum romanum adiunxerat. Zonar. IX. 27. MAI.

ἐλθεῖν εἰς σύλλογον, καὶ κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ στρατηγοῦ προέτεινε τῷ Ἀσδρούβᾳ αὐτῷ τε καὶ δέκα οἰκίαις αἷς ἂν βούληται ἀσφάλειαν καὶ δωρεὰν ταλάντων δέκα καὶ δοῦλα σώματα ἑκατόν. ὁ δὲ Ἀσδρούβας ἀπεκρίθη μηδέποτε ἐπόψεσθαι τὸν ἥλιον πυρπολουμένης τῆς πατρίδος ἑαυτὸν διασωζόμενον, καὶ τοῖς μὲν λόγοις ἐθρασύνετο, διὰ δὲ τῶν ἔργων ἐφωράθη διαδιδράσκων, ὅς γε καὶ τῆς πατρίδος οὔσης ἐν ἀπεγνωσμέναις ἐλπίσιν ἐτρύφα πότους ἀκαίρους συνάγων καὶ πολυτελῆ δεῖπνα ποιῶν καὶ δευτέρας τραπέζας ὑπερηφάνως διατιθέμενος. καὶ οἱ μὲν πολῖται λιμῷ ἀπέθνησκον, ὁ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς ἐφόρει πορφύραν καὶ πολυτελῆ χλαμύδα, καθάπερ ἐκβακχεύων τοῖς τῆς πατρίδος δυςκληρήμασιν.

93 VIII. Ὅτι κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Καρχηδόνος ὁ στρατηγὸς τῆς μεγαλοψυχίας ἢ μᾶλλον μεγαλαυχίας ἐπιλαθόμενος καὶ τοὺς αὐτομόλους καταλιπὼν ἧκε πρὸς Σκιπίωνα μεθ' ἱκετηρίας. προςπεσὼν δὲ τοῖς γόνασι μετὰ δακρύων πᾶσαν δεητικὴν προέμενος εἰς συμπάθειαν ἤγαγε τὸν Σκιπίωνα. ὁ δὲ παρακαλέσας αὐτὸν θαῤῥεῖν καὶ πρὸς τοὺς συνεδρεύοντας φίλους εἰπὼν Οὗτός ἐστιν ὁ πρότερον μὴ βουλόμενος ἐπὶ πολλοῖς φιλανθρώποις σωθῆναι· τοσαύτην μεταβολὴν ἡ τύχη καὶ δύναμιν ἔχει πᾶσαν ἀνθρωπίνην ὑπεροχὴν ἀνελπίστως σφάλλουσα.

Ὅτι τῆς Καρχηδόνος ἐμπρησθείσης καὶ τῆς φλογὸς ἅπασαν τὴν πόλιν καταπληκτικῶς λυμαινομένης ὁ Σκιπίων ἀπροςποιήτως ἐδάκρυεν. ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Πολυβίου ἐπιστάτου τίνος ἕνεκα τοῦτο πάσχει εἶπε Διότι τῆς κατὰ τὴν τύχην μεταβολῆς ἔννοιαν λαμβάνω· ἔσεσθαι γὰρ ἴσως ποτέ τινα καιρὸν ἐν ᾧ τὸ παραπλήσιον πάθος ὑπάρξει κατὰ Ῥώμης· καὶ τούτους στίχους παρὰ τοῦ ποιητοῦ προηνέγκατο,

103. 2. *οἰκίαις*] Cod. *οἰκίας*. MAI.
103. 6. *διασωζόμενον*] *διασωσόμενον* ed. Rom.
103. 10. *διατιθέμενος*] usus postulat *παρατιθέμενος*.
103 12. *πορφύραν*] *πορφυρὰν* ed. Rom.
103. 16. *ἢ*] *δὴ* ed. Rom.

103. 14. In hac et reliqua supremarum Carthaginis rerum narratione sectatur Diodorus more suo Polybium XXXIX. 2. sqq. ita tamen ut aliis verbis utatur, et res ipsas interdum variet. MAI.

103. 28. *ἐπιστάτου*] Huius vocabuli non unum esse significatum scimus; e quibus *praesens* posuimus secuti etymologiam; *magister* vero, quia ipse Polybius XXXIX. 3. rem eandem narrans, addit *καὶ γὰρ ἦν αὐτοῦ καὶ διδάσκαλος*. MAI.

103. 32. Iliad. VI. 448. MAI.

*ἔσσεται ἦμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρὴ
καὶ Πρίαμος καὶ λαός.*

104, 2. Qui mox in codice subsequitur Diodori ingressus in res achaicas, videtur mihi omnino prohoemium initiumque libri. Quamobrem sponte mea librorum heic divisionem feci. Nam codex, more suo perpetuo, continuus est. Transitionem a punicis ad achaicas calamitates videtur spectare Cicero de N. D. III. 38. cum ait: *Critolaus evertit Corinthum, Karthaginem Hasdrubal. Hi duo illos oculos orae maritimae effoderunt.* MAI.

L. XXXIII.

94 I. Ὅτι οὐδέποτε συμφοραὶ τηλικαῦται τὴν Ἑλλάδα κατέσχον ἀφ' ὅτου μνήμης ἱστορικῆς αἱ πράξεις τετεύχασι. διὰ γὰρ τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἀκληρημάτων οὔτε γράφων τις οὔτε ἀναγινώσκων ἄδακρυς ἂν γένοιτο. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι πρόςαντές ἐστι μεμνῆσθαι τῶν Ἑλλάδος δυςτυχημάτων καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις διὰ τῆς γραφῆς παραδιδόναι τὰ πραχθέντα πρὸς αἰώνιον μνήμην· ἀλλ'

105. 1. οὐδέποτε] Cod. ὧδε ποτέ. MAI.
105. 1. τηλικαῦται] Cod. τηνικαῦτα. MAI.
105. 3. τὴν ὑπερβολὴν] τῆς ὑπερβολῆς ed. Rom.
105. 3. οὔτε] incipit codicis p. 135.

105. 1. Si ad Photii eclogas, prout sunt in editionibus respiciamus, neque XXXIII, neque XXXV. Diodori librum videtur Photius legisse. Sed enim plane constat, Photii locum codicis CCLXIV corruptum esse, ubi ait lectos a se Diodori libros trigesimum secundum (trigesimum quartum) quadragesimum octavum, trigesimum primum, secundum, quartum, sextum, trigesimum septimum, trigesimum octavum λβ. [λδ.] μη. λα. β. δ. ϛ. λζ. λη. Sane in codicibus quoque vaticanis Photii duobus aeque mendosa scriptura est; neque tamen quisquam sibi persuadebit lectum a Photio librum Diodori XLVIII, qui nullus umquam fuit; praesertim quum ipse Photius cod. LXX, quadraginta tantum fuisse Diodori libros confirmet. Quare et Rhodomannus coactus est manifestum librariorum errorem corrigere, et XXXVIII scribere pro XLVIII, id est materiam ficti octavi quadragesimi in trigesimo octavo ponere. Rursus illa perturbatio numeralium notarum satis innuit huius loci corruptionem. Ergo retento octono notarum numero (excepta illa scilicet nota quae in parenthesi est) sed earum qualitate emendata, sic legere licet λα. λβ. λγ. λδ. λε. λϛ. λζ. λη. id est a XXXI ad XXXVIII. Profecto eclogarius quoque valesianus legisse videtur excerpta a XXXI ad XXXVII, omissis notis librorum XXXIII et XXXV, quod vix tamen credibile putem. Utcumque se ista habent, ausus sum librum XXXII. a XXXIII. dividere: ille enim satis iam mihi plenus videbatur rebus syriacis, rhodiensibus, lusitanis, bello Masinissae, et tertio maxime carthaginiensi. In posteriore autem commode ponebam bellum item maximum et fatale Achaeorum, quod breviter scribi non potuit, et Viriathi Brutique gallaeci gestas res. Id si secus alicui videtur, inscribat librum uti volet: sed tamen meminerit, nullum Diodori librum ab eclogario vaticano praetermitti inlibatum solere. MAI.

ὁρῶ μέρος οὐκ ἐλάχιστον πρὸς διόρθωσιν τῶν ἁμαρτανόντων συμβαλλόμενον τοῖς ἀνθρώποις τὰ διὰ τῆς τῶν ἀποτελεσμάτων πείρας νουθετήματα. ὥστ' οὐ χρὴ τοῖς 95 ἱστοροῦσι τὰς μέμψεις ἀναφέρειν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς κεχειρικόσι τὰς πράξεις ἀφρόνως· οὐ γὰρ δι' ἀνανδρίαν στρατιωτικὴν ἀλλὰ δι' ἀπειρίαν στρατηγῶν τὸ ἔθνος τῶν Ἀχαιῶν περιέπεσε τοῖς ἀκληρήμασι. περὶ γὰρ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς δεινοῦ πάθους περὶ τοὺς Καρχηδονίους τελεσθέντος οὐχ ἧττον ἀτύχημα, μᾶλλον δέ, εἰ χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, τὸ ἀκλήρημα συνέβαινε τοῖς Ἕλλησιν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ὁλοσχερῶς ἀφανισθέντες καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀκληρήμασι λύπην συναπέβαλον, οἱ δὲ ἐν ὀφθαλμοῖς ἰδόντες συγγενῶν καὶ φίλων σφαγὰς καὶ πελεκισμοὺς καὶ πατρίδων ἁλώσεις καὶ ἁρπαγὰς καὶ πανδήμους μεθ' ὕβρεως ἀνδραποδισμοὺς καὶ τὸ σύνολον τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν παῤῥησίαν ἀποβαλόντες μεγίστων ἀγαθῶν ἠλλάξαντο τὰς ἐσχάτας συμφοράς. ἀφρονέστατα γὰρ εἰς τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἐμπεσόντες τῶν μεγίστων ἀκληρημάτων ἐπειράθησαν. ἐκ θεῶν γάρ, ὡς ἔοικε, λύσσα τις κατεῖχε τὸ ἔθνος τῶν Ἀχαιῶν καὶ παράδοξος ὁρμὴ πρὸς ἀπώλειαν. αἴτιοι δ' ἦσαν τῶν πάντων κακῶν οἱ στρατηγοί. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ὄντες κατάχρεοι κινήσεως καὶ πολέμων ὑπῆρχον οἰκεῖοι καὶ χρεῶν ἀποδόσεις εἰςηγοῦντο καὶ πολλοὺς τῶν ἀπόρων χρεωφειλετῶν ἔχοντες συνεργοὺς ἀνέσειον τὰ πλήθη, τινὲς δὲ καὶ δι' ἀφροσύνην ἐνέπεσον εἰς ἀπεγνωσμένους διαλογισμούς. μάλιστα δὲ ὁ Κριτόλαος ἐξέκαυσε τὰς ὁρμὰς τοῦ πλήθους πρὸς

106. 4. κεχειρικόσι] κεχρηκόσι ed. Rom.
106. 5. ἀνανδρίαν] ἀνανδρείαν ed. Rom.
106. 9. μᾶλλον] immo μεῖζον cum Polybio Exc. Vat. p. 452.
106. 14. πανδήμους] πανδημεῖς ed. Rom.
106. 19. ἐπειράθησαν] ἠπειράθησαν ed. Rom.
106. 23. οἰκεῖοι] Num pro αἴτιοι? MAI. Vide, si tanti, Wessel. ad Diod. vol. I. p. 615. 49.
106. 24. χρεωφειλετῶν] χρεωφιλετῶν ed. Rom.
106. 25. καὶ δι' ἀφρ.] δι' ἀφρ. καὶ ed. Rom. et 27. ἐξήκαυσε.

106. 13. πελεκισμοὺς] **Notemus vocabulum. Namque hactenus occurrebat** πελεκίζω **apud nostrum Diodorum XIX. 101, et fragm. vales. p. 615. MAI.**

106. 25. Heic prodest cogitare pares illos plebis romanae motus ob aes alienum extinguendum, nec non Solonis σεισάχθειαν. **MAI.**

106. 26. Foederis achaici duces aeque accusat Polybius XL. 3. 5. MAI.

106. 27. Hic est Critolaus Achaeorum dux qui proelio superatus a Metello romano venenum hausit. Liv. epitom. LII. aliique historici. MAI.

καινοτομίαν, χρώμενος δὲ τῷ τῆς ἀρχῆς ἀξιώματι φανερῶς κατηγόρει Ῥωμαίων εἰς ὑπερηφανίαν καὶ πλεονεξίαν· ἔφη δὲ φίλος μὲν βούλεσθαι Ῥωμαίων ὑπάρχειν,
96 *δεσπότας δὲ ἀκουσίως ἀναδεικνύναι· μὴ προαιρεῖσθαι δὲ βέβαιον, τὸ δὲ καθόλου τοῖς πλήθεσιν, ὡς ἐὰν μὲν ἄνδρες ὦσιν, οὐκ ἀπορήσουσι συμμάχων, ἐὰν δὲ ἀνδράποδα, κυρίων· ἐμφάσεις τε διὰ λόγων ἀπέλειπεν ὡς ἤδη καὶ βασιλεῦσι καὶ πόλεσι διείλεκται περὶ συμμαχίας. — Ὅτι διὰ τῶν λόγων ἐκκαύσας τῶν ὄχλων τὴν ὁρμὴν εἰςήνεγκε ψήφισμα πολεμεῖν τῷ μὲν λόγῳ πρὸς Λακεδαιμονίους, τῷ δὲ ἔργῳ πρὸς Ῥωμαίους. οὕτω δὲ πολλάκις ἡ κακία τῆς ἀρετῆς προτερεῖ, καὶ ἡ πρὸς τὸν ὄλεθρον νεύουσα γνώμη τῆς πρὸς σωτηρίαν ἀπέχεσθαι παρακλήσεως.*

II. *Ὅτι περὶ τῆς Κορίνθου καὶ οἱ ποιηταὶ προειρηκότες ἦσαν*

Κόρινθος ἄστρον οὐκ ἄσημον Ἑλλάδος.

αὕτη πρὸς κατάπληξιν τῶν μεταγενεστέρων ὑπὸ τῶν κρατούντων ἠφανίσθη. οὐ μόνον δὲ κατὰ τὸν τῆς καταστροφῆς καιρὸν ἡ πόλις ἔτυχε παρὰ τοῖς ὁρῶσι με-

107. 4. *μὴ προαιρεῖσθαι δὲ βέβαιον*] an *ἃ προαιρεῖσθαι δὲ βεβαιοῦν* i. e. *propositi tenacem se esse?*

107. 5. *τὸ δὲ*] *τόδε* ed. Rom.: deest autem ad *πλήθεσιν* eiusmodi quid quale est apud Polybium, *θαῤῥεῖν παρήνει λέγων.*

107. 6. *συμμάχων*] incipit codicis p. 136.

107. 13. *ἀπέχεσθαι*] hoc destituitur verbo *ποιεῖ* aut simili.

107. 18. *ὑπὸ*] *ἀπὸ* ed. Rom.

107. 19. *καταστροφῆς*] malim *κατασκαφῆς*, quod perpetuo cum illo commutatur.

107. 8. Iucundum est cognoscere quonam pacto Diodorus in suam rem sevocet Polybium, verbis variatis. Sic ergo Polybius XXXVIII. 4: *Κριτόλαος, θεάτρου συνενθουσιῶντος κ. τ. λ. ἐνεπαῤῥησιάζετο τοῖς τῶν Ῥωμαίων πρεσβευταῖς φάσκων βούλεσθαι μὲν Ῥωμαίους φίλους ὑπάρχειν, δεσπότας δ' οὐκ ἂν εὐδοκῆσαι κτησάμενος· καθόλου δὲ παρήνει λέγων, ὡς ἐὰν μὲν ἄνδρες ὦσιν, οὐκ ἀπορήσουσι συμμάχων· ἐὰν δ' ἀνδρόγυνοι, κυρίων· ἐποίει δ' ἐμφάσεις κ. τ. λ. ἀλλὰ καὶ τῶν βασιλέων τινὰς, καὶ τῶν πολιτευμάτων ἔνια κοινωνεῖν αὐτῷ τῆς προθέσεως.* **MAI.**

107. 11. Pausanias VII. 14: *Κριτόλαος ἐς Κόρινθον Ἀχαιοὺς ἀθροίσας, ἀνέπεισε μὲν ἐπιφέρειν ὅπλα ἐπὶ τὴν Σπάρτην, ἀνέπεισε δὲ καὶ Ῥωμαίοις ἐκ τοῦ εὐθέως πόλεμον ἄρασθαι.* **Confer Zonaram IX. 31. MAI.**

107. 17. Incognitusne an notus hic versiculus sit, quaerendum superest. Sed Ciceroni is certe prae oculis erat, cum pro lege manilia cap. V. aiebat: *Corinthum patres nostri totius Graeciae lumen extinctum esse voluerunt.* **Reconditiores causas, ob quas Corinthus ad interitum ruit, profert idem philosophus Cicero de rep. II. 4: desidiam scilicet, mollitiem, et deliciarum nimiam affluentiam. MAI.**

γάλης συμπαθείας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους εἰς ἔδαφος κατεῤῥιμμένη πολὺν ἐποίει τοῖς ἀεὶ θεωροῦσιν αὐτὴν ἔλεον. οὐδεὶς γὰρ τῶν παροδευόντων αὐτὴν παρῆλθεν ἄδακρυς, καίπερ ὁρῶν λείψανα βραχέα τῆς περὶ αὐτὴν γεγενημένης εὐδαιμονίας τε καὶ δόξης. διὸ καὶ κατὰ τοὺς τῆς παλαιᾶς ἡλικίας καιροὺς διεληλυθότων χρόνων σχεδὸν ἑκατὸν θεασάμενος αὐτὴν Γάϊος 97
Ἰούλιος Καῖσαρ ὁ διὰ τὰς πράξεις ὀνομασθεὶς θεὸς ταύτην ἀνέστησεν.

ἐναντία γὰρ πάθη συνεῖχε τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἐλπίδι σωτηρίας καὶ προσδοκίαις τῆς ἀπωλείας.

III. *Ὅτι ὁ Ὑρίαθος, ἐπὶ τὸν γάμον πολλῶν προτεθέντων πραγμάτων καὶ πολυτελῶν, ὡς ἄδην εἶχε τῆς θέας, ἐπηρώτησε τὸν Ἀστόλπαν Εἶτα ταῦθ᾽ ὁρῶντες οἱ Ῥωμαῖοι παρὰ σοὶ κατὰ τὰς ἑστιάσεις πῶς τῆς τούτων πολυτελείας ἀπείχοντο, δυνάμενοι ταῦτ᾽ ἀφαιρεῖσθαι διὰ τὴν ἐξουσίαν; τοῦ δὲ εἰπόντος ὅτι πολλῶν εἰδότων οὐδεὶς ἐπεβάλετο λαβεῖν ἢ αἰτῆσαι Τί οὖν, εἶπεν, ἄνθρωπε, διδόντων σοι τὴν ἄδειαν καὶ τὴν ἀσφαλῆ τούτων ἀπόλαυσιν τῶν κρατούντων καταλιπὼν τούτους ἐπεθύμησας τῆς ἐμῆς ἀγραυλίας καὶ ἀγενείας οἰκεῖος γενέσθαι; ἦν δὲ οὗτος κατὰ τὰς ὁμολογίας εὔστοχος, ὡς ἂν ἐξ αὐτοδιδάκτου καὶ ἀδιαστρόφου φύσεως φέρων τοὺς*

108. 2. *κατεῤῥιμμένη*] *κατεῤῥιμένη* ed. Rom.
108. 12. *Ὑρίαθος*] *Ὑριάθος* ed. Rom.
108. 13. *ἄδην*] *ἄδειαν* ed. Rom. et mox *ἐπερώτησε*.
108. 14. *εἶτα*] *εἰ* ed. Rom.
108. 16. *ταῦτ᾽*] *ταῦθ᾽* ed. Rom.
108. 17. *εἰδότων*] aptius *ἰδόντων*.
108. 22. *ὁμολογίας*] *ἀπολογίας* ed. Rom.: illud sumpsi ab Exc. Vales. p. 594. 72., reditque haec permutatio Exc. Legat. p. 632. 65. *περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐμφρόνως ὁμολογησάμενοι*, ubi *ἀπολογησάμενοι* pridem restituit Vrsinus, et apud Polybium p. ed. Mai. 386. *ἐπὶ τῶν ἀθετούντων τὰς ἀπολογίας προφερόμεθα ταύτην τὴν παροιμίαν, Λοκροὶ τὰς συνθήκας*, quod scribendum *ὁμολογίας*. Sed ipsum hoc apud Diodorum probabiliter *ὁμιλίας* scribit Wesselingius.

108. 3. Sic loquuntur de Hierosolymis Hieremias, de Smyrna Aristides. MAI.

108. 9. Res aliis verbis innuitur etiam in Diodori fragmentis editis p. 591; quibus nunc vaticana accedunt; nec non a Pausania II. 1. 3. MAI.

108. 11. Utrum haec sententia ad res graecas an ad lusitanas pertineat, prorsus non liquet. MAI.

108. 12. Etiam in excerptis valesianis p. 591 Diodori editis, post corinthiacum excidium subtexuntur Viriathi lusitani res, quamquam ab his vaticanis diversae. Iam de Viriathi nuptiis loquitur sane Diodorus in editis p. 594, sed neque Astolpam socerum nominat, neque habitum cum eo colloquium; neque reliqua dicit de urbe Tucca, et de viri bigami fabula. MAI.

λόγους· καὶ γὰρ τῶν τὴν Τύκκην οἰκούντων οὐδέποτε μενόντων ἐπὶ τῆς αὐτῆς αἱρέσεως, ἀλλ' ὁτὲ μὲν πρὸς Ῥωμαίους ὁτὲ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀφισταμένων, καὶ πολλάκις τοῦτο πραττόντων, αἶνόν τινα διελθὼν οὐκ ἀσόφως ἔσκωψεν ἅμα καὶ ἐπέπληξε τὸ τῆς κρίσεως αὐτῶν ἀβέβαιον. ἔφη γάρ τινα μέσον ἤδη τὴν ἡλικίαν ὄντα γαμῆσαι δύο γυναῖκας, καὶ τὴν μὲν νεωτέραν ἐξομοιοῦν ἑαυ-
98 τῇ φιλοτιμουμένην τὸν ἄνδρα ἐκ τῆς κεφαλῆς τὰς πολιὰς ἐκτίλλειν αὐτοῦ, τὴν δὲ γραῦν τὰς μελαίνας, καὶ πέρας ὑπ' ἀμφοτέρων αὐτὸν ἐκτιλλόμενον ταχὺ γενέσθαι φαλακρόν. τὸ παραπλήσιον δὲ καὶ τοῖς τὴν Τύκκην οἰκοῦσιν ἔσεσθαι. τῶν μὲν γὰρ Ῥωμαίων ἀποκτεινάντων τοὺς ἀλλοτρίως πρὸς αὐτοὺς ἔχοντας, τῶν δὲ Λυσιτανῶν ἀναιρούντων τοὺς αὐτῶν ἐχθρούς, ταχὺ τὴν πόλιν ἐρημωθήσεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερά φασιν αὐτὸν ἐν βραχέσιν ἀποφθέγξασθαι, τῆς μὲν ἐγκυκλίου παιδείας ἄπειρον ὄντα, πρακτικῇ δὲ συνέσει πεπαιδευμένον· ἀνδρὸς γὰρ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῶντος σύντομος λόγος ἐστὶν ἀρετῇ συνησκημένος, τὸ δὲ ἀφελείᾳ λόγου βραχέως καὶ ἀπερίττως ῥηθὲν τοῦ μὲν εἰπόντος ἀπόφθεγμα γίνεται, τοῦ δὲ ἀκούσαντος ἀπομνημόνευμα.

IV. Ὅτι φιλεῖ ἡ μὲν ἀσθένεια καὶ ταπεινότης ἀεὶ τὴν λιτὴν αὐτάρκειαν καὶ τὸ δίκαιον, ἡ δὲ ὑπεροχὴ τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀδικίας παρανομίαν.

Ὅτι κατὰ τὸν μῦθον τὸν λεγόμενον περὶ Ἀγαμέμνονος, ὡς ἔθετο ἀρὰν κατὰ τῶν ἀπολειφθέντων εἰς Κρήτην στρατιωτῶν, παλαιὰ διαμένει παρὰ τοῖς Κρησὶ παροιμία δι' ἑνὸς στίχου μηνύουσα τὴν νῦν γενηθεῖσαν περιπέτειαν,

αἰαῖ, Περγάμιοι παρά τοι κακὸν ἡγήσαντο.

109. 2. *μενόντων*] *μὲν ὄντων* ed. Rom. et mox *ὅτε — ὅτε.*
109. 3. *ἀφισταμένων*] Cod. *ἀφιστάμενον.* MAI.
109. 3. *καὶ*] incipit codicis p. 145.
109. 8. *τὰς*] *τοὺς* ed. Rom.
109. 9. *μελαίνας*] Cod. *μέλενας.* MAI., qui dedit *μέλανας.*
109. 13. *ἀλλοτρίως*] *ἀλλοτρίους* ed. Rom. et 14. *αὐτῶν.*
109. 15. *βραχέσι*] Cod. *βραχύσι.* MAI.
109. 26. *ὃς*] Cod. *ὡς.* MAI.
109. 29. *αἰαῖ*] *αἶ αἶ* ed. Rom.

109. 1. *Τύκκην*] Haec urbs scribitur *Ἰτύκκη*, apud Appianum hisp. V. gr. cap. LXVII, bello viriathico; sed *Tucci* in Antonini itinerario et apud Ptolemaeum. MAI.

109. 10. Haec fabula aliis verbis scribitur inter aesopicas CIC, ed. Lips. MDCCCX. MAI.

109. 29. Cur hoc loco Diodorus de Cretensibus verba fecerit, non liquet. Ceteroquin de priscis Cretensibus Graecorum apud Troiam adiutoribus, deque peste quae ob id insulam divinitus corripuit, legendus est Herodotus VII. 171. MAI. De rebus Creticis in hac regione egisse Diodorum apparet etiam ex fragmentis Valesianis p. 594.

Ὅτι ὁ ὕπατος Ποπίλλιος Ὑριάτθου περὶ διαλέξεως ἀξιοῦντος ἔκρινε προστάττειν καθ' ἕκαστα τῶν ἀρεσκόντων, ὅπως μὴ λεχθέντων ἀθρόον ἀπογνοὺς ἀποθηριωθῇ πρὸς πόλεμον ἀκατάλλακτον.

V. Ὅτι ἡ πόλις ἡ καλουμένη Κόντουβρις ἀπέστειλε 99
πρεσβευτὰς πρὸς Ῥωμαίους, οἳ κατὰ τὰς δεδομένας ἐντολὰς προὔλεγον ἀπαλλάττεσθαι τὴν ταχίστην ἐκ τῆς χώρας πρὶν ἤ τι παθεῖν· καὶ γὰρ τῶν ἄλλων τοὺς τολμήσαντας ἐμβαλεῖν εἰς τούσδε τόπους πολεμίᾳ δυνάμει πάντας ἀπολωλέναι. ὁ δὲ ὕπατος τούτοις ἀπεκρίθη διότι Λυσιτανοὶ μὲν καὶ Κελτίβηρες μάλιστα ἐπιτηδεύουσιν ἀπειλεῖν μεγάλα καὶ πλεονεκτεῖν, Ῥωμαῖοι δὲ κολάζειν

110. 7. ταχίστην] ταχύστην ed. Rom.

110. 12. ἀπειλεῖν] Cod. ἀπολειπεῖν. MAI., qui dedit ἀπολαλεῖν.

110. 4. Pax aequis conditionibus cum Viriatho ab imperatore romano facta satis nota est; quae tamen romanam maiestatem nequaquam decere visa est. Nescio tamen cur Diodorus dicat Viriatho oblatam pacem a Popilio, quum auctor eius fuerit Servilianus; Popilius autem post triennium fasces tenuerit. Nisi forte posterioris temporis res narrantur. De pace prima et de Serviliano Appianus hisp. LXIX. MAI. De Q. Fabii Serviliani pace cogitari non posse intelliget qui rem quemadmodum apud Appianum scribitur legerit. Sed ponendum hoc cum Popillio consule colloquium non multo ante Viriathi caedem bellumque Viriathinum a Caepione demum confectum. Ac paciscentem cum Popillio Viriathum memorant etiam Cassius Dio Exc. Vrsin. CLXIII. p. 68. 81. ed. Reim., scriptor de viris ill. c. 71., et qui interfectum etiam a Popillio dicit Florus II. 17. 17. Quos omnes erroris arguit Reimarus, Popillium ab eis partim cum Serviliano partim cum Caepione confusum arbitratus. Sed Servilianae quidem paci qualem Appianus narrat Dionis et Aurelii non magis quam Diodori narrationes conveniunt: de Caepione autem apud Diodorum cogitari non licet, qui caesum ab eo Viriathum perhibet ipse Exc. Photii p. 524. Quod facinus si a Caepione proconsule, non consule, perpetratum statuitur cum Pighio Annal. a. DCXIV., evanescit illud absurdi quo in Dionis narratione offendebatur Reimarus, colloquutum esse Viriathum cum Popillio consule anni $61\frac{4}{7}$, caesum autem a Caepione qui consul fuit a. $61\frac{3}{4}$. Nam quae praeterea Dioni obiecit Beckerus in commentatione de Viriatho et Lusitanis p. 128. minus ei obsunt.

110. 5. Κόντουβρις] Puto intelligendam urbem *Centobricam*, uti eam appellat Valerius Max. V, 1. 5. Cogitare etiam licet de nominibus *Contributa* et *Contrebia*. A Valerio nomen quoque consulis discimus, qui nimirum fasces anno urbis DCXI. tenuit: *Q. Metellus celtibericum in Hispania gerens bellum, cum urbem Centobricam obsideret* etc. Porro *Contrebiam* eandem esse urbem, agnoscere videmur ex eodem Valerio II. 7. 10 dicente: *Q. Metellus, quum ad Contrebiam res gereretur.* MAI. Si ὕπατος est Metellus, res anni $61\frac{0}{1}$ praevertet annus $61\frac{4}{5}$, quo consul fuit Popillius: cuiusmodi confusio temporum est etiam in rebus Pompeii et Catilinae sub finem horum Excerptorum.

τοὺς ἀδικοῦντας καὶ καταφρονεῖν τῶν ἀπειλῶν· προςήκειν οὖν μὴ ταῖς ἀπειλαῖς ἀλλὰ ταῖς χερσὶν ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀνδρείαν, ἧς δὴ πεῖραν λήψεσθαι τὴν ἀκριβεστάτην.

ἔκρινε κρεῖττον εἶναι μαχομένους ἀποθανεῖν ἐπιφανῶς ἢ γυμνὰ τὰ σώματα τῶν ὅπλων εἰς τὴν αἰσχίστην παραδοῦναι δουλείαν.

ὁ δὲ Ἰούνιος παρακαλέσας τοὺς στρατιώτας, εἴ καί ποτε, νῦν ἀνδραγαθῆσαι καὶ τῶν προγεγονότων κατορθωμάτων ἀξίους φανῆναι. ὅμως οὐκ ἔκαμνον ταῖς ψυχαῖς, κατισχύοντος τοῦ λογισμοῦ τὴν τῶν σωμάτων ἀσθένειαν.

Ὅτι διεδόθη ἡ τῶν Ῥωμαίων πρὸς μὲν τοὺς ἀντιπραττομένους ἀπαραίτητος τιμωρία, πρὸς δὲ τοὺς πειθαρχοῦντας ἡ τῆς ἐπιεικείας ὑπερβολή.

111. 1. καὶ] incipit codicis p. 146.

111. 8. Intellige Decimum Iunium Brutum, cuius res gestas per Lusitaniam recenset Appianus hisp. LXXI. sqq., unde et Gallaeci agnomen reportavit. MAI.

111. 10. Dubitabam num haec historiae particula ab ὅμως etc. separatim potius ponenda esset, aliudque intelligendum, v. gr. facinus illud a Valerio Max. VII. 1. 10. narratum, cum videlicet Metellus apud Contrebiam iussit milites suos adversus evidens necis discrimen stationem, quam deseruerant, statim recuperare; quod nisi fecissent, capitale illis futurum erat. MAI.

111. 15. Huc pertinet virgilianum illud de Romanis dictum: *parcere subiectis et debellare superbos.* Fortasse autem heic commemoraverat Diodorus excidia famosarum urbium trium Carthaginis, Corinthi, et Numantiae paucos intra annos patrata. MAI.

L. XXXIV. XXXV. XXXVI.

I. Ὅτι οὐ μόνον κατὰ τὰς πολιτικὰς δυναστείας τοὺς 100 ἐν ὑπεροχῇ ὄντας ἐπιεικῶς χρὴ προσφέρεσθαι τοῖς ταπεινοτέροις ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς ἰδιωτικοὺς βίους πρᾴως προσενεκτέον τοῖς οἰκέταις τοὺς εὖ φρονοῦντας. ἡ γὰρ ὑπερηφανία καὶ βαρύτης ἐν μὲν ταῖς πόλεσιν ἀπεργάζεται στάσεις ἐμφυλίους τῶν ἐλευθέρων, ἐν δὲ τοῖς κατὰ μέρος τῶν ἰδιωτῶν οἴκοις δούλων ἐπιβουλὰς τοῖς δεσπόταις καὶ ἀποστάσεις φοβερὰς κοινῇ ταῖς πόλεσι κατασκευάζει. ὅσῳ δ' ἂν τὰ τῆς ἐξουσίας εἰς ὠμότητα καὶ παρανομίαν ἐκτρέπηται, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ τὰ τῶν ὑποτεταγμένων ἤθη πρὸς ἀπόνοιαν ἀποθηριοῦται· πᾶς ὁ γὰρ ὁ τῇ τύχῃ ταπεινὸς τοῦ μὲν καλοῦ καὶ τῆς δόξης ἑκουσίως ἐκχωρεῖ τοῖς ὑπερέχουσι, τῆς δὲ καθηκούσης φιλανθρωπίας στερισκόμενος πολέμιος γίνεται τῶν ἀνημέρως δεσποζόντων.

II. Ὅτι Δαμόφιλος ὁ Ἐνναῖός ποτε προσελθόντων αὐτῷ τινων οἰκετῶν γυμνῶν καὶ διαλεγομένων ὑπὲρ ἐσθῆτος οὐκ ἠνέσχετο τὴν ἔντευξιν, ἀλλ' εἰπὼν Τί γὰρ οἱ διὰ τῆς χώρας ὁδοιποροῦντες γυμνοὶ βαδίζουσι, καὶ οὐχ ἑτοίμην παρέχονται τὴν χορηγίαν τοῖς χρείαν ἔχου- 101 σιν ἱματίων; [ἀλλ'] ἐπέταξε προσδῆσαι τοῖς κίοσι καὶ πληγὰς ἐμφορήσας [καὶ] ἐξαπέστειλεν ὑπερηφάνως.

Ὅτι ἀπηγριωμένων τῶν ἀποστατῶν δούλων πρὸς ὅλην τὴν οἰκίαν τῶν δεσποτῶν καὶ τρεπομένων πρὸς ἀπαραίτητον ὕβριν καὶ τιμωρίαν ὑπέφαινον ὡς οὐ δι' ὠμότητα φύσεως ἀλλὰ διὰ τὰς προγεγενημένας εἰς αὐ-

112. 4. εὖ φρονοῦντας] εὐφρονοῦντας ed. Rom.
112. 21. ἀλλ'] delendum. Neque altero abhinc *καὶ* opus.

112. 1. Adgreditur nunc Diodorus ad servile in Sicilia bellum narrandum, quod anno urbis varroniano DCXIX coepit. Porro tam in photianis eclogis p. 525, quam in valesianis p. 598. bellum id exorditur in trigesimo quarto Diodori libro. Atque hinc vaticanorum quoque excerptorum ab editis diversorum iustam sedem cognoscimus. MAI.

τοὺς ὑπερηφανίας ἐλύττων πρὸς τὴν προαδικησάντων κόλασιν τραπέντες. — Ὅτι παρὰ τοῖς οἰκέταις αὐτοδίδακτός ἐστιν ἡ φύσις εἰς δικαίαν ἀπόδοσιν χάριτός τε καὶ τιμωρίας.

Ὅτι Ἀχαιὸς ὁ τοῦ βασιλέως Ἀντιόχου σύμβουλος τοῖς πραττομένοις ὑπὸ τῶν δραπετῶν οὐκ εὐαρεστούμενος ἐπετίμα τε τοῖς τολμωμένοις ὑπ' αὐτῶν καὶ μάλα θρασέως προέλεγεν ὅτι συντόμου τεύξονται τιμωρίας. ὃν ὁ Εὔνους παῤῥησιαζόμενον τοσοῦτον ἀπέσχε τῷ θανάτῳ περιβαλεῖν ὥςτε οὐ μόνον ἐδωρήσατο τὴν τῶν δεσποτῶν οἰκίαν, ἀλλὰ καὶ σύμβουλον ἐποιήσατο.

III. Ὅτι ἡ κατεπείγουσα χρε'α καὶ σπάνις ἠνάγκαξε πάντα δοκιμάζειν ἀποστάτας δούλους οὐ διδοῦσα τὴν τῶν κρειττόνων ἐκλογήν.

Ὅτι ὑπῆρχεν οὐ διοσημείας δεόμενον τὸ συλλογίσασθαι τῆς πόλεως τὸ εὐάλωτον. φανερὸν γὰρ ἦν καὶ τοῖς εὐηθεστάτοις ὅτι τῶν τειχῶν διὰ πολυχρόνιον εἰρήνην κατεῤῥυηκότων καὶ πολλῶν ἐξ αὐτῆς στρατιωτῶν ἀπολωλότων ἔσται τῆς πόλεως εὐκατόρθωτος ἡ πολιορκία.

102 Ὅτι ὁ Εὔνους ἐκτὸς βέλους ἐπιστατήσας τὴν δύναμιν ἐβλασφήμει τοὺς Ῥωμαίους, ἀποφαινόμενος οὐχ ἑαυτοὺς ἀλλ' ἐκείνους εἶναι δραπέτας τῶν κινδύνων. μίμους δὲ ἐξ ἀποστάσεως τοῖς ἔνδον ἐπεδείκνυτο, δι' ὧν οἱ δοῦλοι τὰς τῶν ἰδίων κυρίων ἀποστασίας ἐξεθεάτριζον ὀνειδίζοντες αὐτῶν τὴν ὑπερηφανίαν καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εἰς τὸν ὄλεθρον προαγούσης ὕβρεως.

113. 1. *φανίας*] incipit codicis p. 227.
113. 9. *τῷ*] malim *τοῦ*.
113. 13. *διδοῦσιν*] Ita cod. absque alio vocabulo. MAI.
113. 15. *τὸ*] *τοῦ* ed. Rom.

113. 2. Extat aliis verbis in edd. haec sententia p. 527. MAI.
113. 4. Refertur item sententia haec ad ea quae narrantur in editis p. 600. et 527. de Damophili filia in servos benefica, quam hi post defectionem omni benivolentia prosecuti sunt, etiamsi parentes eius ob maleficia crudeliter interemissent. Quare haec vaticana clausula illic appingenda est. MAI.
113. 5. Eunus servus regia dignitate insignitus *Antiochi* nomen sumpsit, quia syrus patria erat: ideoque et asseclas servos, qui secumre bellaverant, appellavit *syros*. Diodor. fragm. ed. p. 529. Idem auctor p. 528. memorat Achaeum Euni sive Antiochi consiliarium. MAI.
113. 19. Oppida quaedam bello servili capta commemorat Orosius V. 9. praeter Diodorum; neque tamen cognoscimus de quo nominatim oppido heic sermo fiat. MAI.

IV. Ὅτι τὰ ἐξηλλαγμένα δυστυχήματα, εἰ καί τινες πεπεισμένοι τυγχάνουσι μηδενὸς τῶν τοιούτων ἐπιστροφὴν ποιεῖσθαι τὸ θεῖον, ἀλλ᾽ οὖν γε σύμφορόν ἐστι τῷ κοινῷ βίῳ τὴν ἐκ θεῶν δεισιδαιμονίαν ἐντετηκέναι ταῖς τῶν πολλῶν ψυχαῖς. ὀλίγοι γὰρ δι᾽ ἀρετὴν ἰδίαν δικαιοπραγοῦντες, τὸ δὲ πολὺ φῦλον τῶν ἀνθρώπων νομικαῖς κολάσεσι καὶ ταῖς ἐκ θεοῦ τιμωρίαις ἀπέχεται τῶν κακουργημάτων.

Ὅτι πολλῶν καὶ μεγάλων κακῶν ἐπισυμβάντων τοῖς Σικελιώταις τούτοις ἅπασιν ὁ δημοτικὸς ὄχλος οὐχ οἷον συνέπασχεν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐπέχαιρε προσεπιφθονῶν ἀνίσου τύχης καὶ ἀνωμάλου ζωῆς. ὁ γὰρ φθόνος ἐκ τῆς προγεγενημένης λύπης μετέβαλεν [πεπτωκὼς] εἰς χαράν, ὁρῶν τὸ λαμπρὸν τῆς τύχης μεταπεπτωκὸς εἰς τὸ πρότερον ὑπ᾽ αὐτῆς ὑπερορώμενον σχῆμα, καὶ τὸ πάντων δεινότατον, οἱ μὲν ἀποστάται προνοηθέντες ἐμφρόνως περὶ τοῦ μέλλοντος οὔτε τὰς ἐπαύλεις ἐνεπύριζον οὔτε τὰς ἐν αὐταῖς κτήσεις καὶ καρπῶν ἀποθέσεις ἐλυμαίνοντο, τῶν τε πρὸς τὴν γεωργίαν ὡρμηκότων ἀπείχοντο, οἱ δὲ δημοτικοὶ διὰ τὸν φθόνον ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν δραπετῶν ἐξιόντες ἐπὶ τὴν χώραν οὐ μόνον τὰς κτήσεις διήρπαζον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπαύλεις ἐνεπύριζον.

V. Ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἁλόντων βαρβάρων κατὰ τὰς ὁδοιπορίας ἀγόμενοι οἱ μὲν ἑαυτοὺς οἱ δὲ ἀλλήλους 103
ἀνῄρουν, οὐχ ὑπομένοντες τὴν ἐκ τῆς δουλείας ὕβριν. παῖς δέ τις ἄνηβος παραστὰς τρισὶν ἀδελφαῖς κοιμωμέναις διὰ τὸν κόπον ταύτας ἀπέσφαξεν· ἑαυτὸν δὲ οὐ φθάσας ἀνελεῖν ὑπὸ τῶν συλλαβόντων ἀνεκρίνετο δι᾽ ἣν

114. 4. ἐντετηκέναι] ἐντηκέναι ed. Rom.
114. 6. πολὺ φῦλον] πολύφιλον ed. Rom.
114. 13. πεπτωκὼς] delendum.
114. 14. εἰς] incipit codicis p. 228.

114. 5. Confer Scaevolae Varronisque doctrinam apud Augustinum de civ. D. IV. 27. 31. VI. 5. Ceteroqui oportet religionem esse veram, non autem politicam; haec enim postrema, velut inanis umbra dilabitur, et volucri simillima somno. MAI.

114. 24. Suspicor loqui auctorem de captivis Hispanis qui post eversam Numantiam solo patrio abducti fuerunt. De his miserabiliter scribit etiam Appianus hisp. cap. XCVII. Neque enim audiendus est Florus eiusque simius Orosius qui nullum omnino numantinum bello superfuisse aiunt. Illa certe captivitas inter servile bellum oppressum et Tiberii Gracchi interitum (de quo mox Diodorus) contigit, anno urbis DCXXI. Licet etiam suspicari de victoria Bruti in Lusitania, quae in haec fere tempora incidit, cum ab eo sex barbarorum milia capta fuerunt, teste Orosio V. 5. De captivis vero cimbris quominus cogitem, aetas vetat. MAI.

αἰτίαν τὰς ἀδελφὰς ἀπέκτεινε. τούτοις μὲν οὖν ἀπεκρίθη διότι τοῦ ζῆν οὐδὲν ἄξιον αὐταῖς καταλέλειπτο, αὐτὸς δὲ τροφῆς ἀποσχόμενος ἐνδείᾳ κατέστρεψε τὸν βίον.

Ὅτι οἱ αὐτοὶ αἰχμάλωτοι ὡς ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς χώρας κατήντησαν, ῥίψαντες ἑαυτοὺς εἰς ἔδαφος τήν τε γῆν κατεφίλουν μετ' οἰμωγῆς καὶ τῆς κόνεως εἰς τοὺς κόλπους ἀνελάμβανον, ὥστε εἰς ἔλεον καὶ συμπάθειαν ἐπανατραπῆναι τὸ στρατόπεδον. ἕκαστος γὰρ τοῖς κοινοῖς τῆς φύσεως πάθεσιν ἐχειροῦτο θείῳ φόβῳ θεωρῶν ὅτι καὶ βαρβάρων ψυχαὶ θηριώδεις, ὅταν ἡ τύχη διαζεύγνυσι τὸ σύνηθες ἀπὸ τῆς πατρίδος, ὅμως οὐκ ἐπιλανθάνονται τῆς πρὸς τὴν θρέψασαν γῆν φιλοστοργίας.

VI. καὶ συνέῤῥεον εἰς τὴν Ῥώμην οἱ ὄχλοι ἀπὸ τῆς χώρας ὡσπερεὶ ποταμοί τινες εἰς τὴν πάντα δυναμένην δέχεσθαι θάλατταν. οἱ δὲ ὄχλοι μετεωρισθέντες πρὸς τὸ βοηθεῖν ἑαυτοῖς, νόμον μὲν ἔχοντες ἡγεμόνα καὶ σύμμαχον, προστάτην δὲ ἄρχοντα τὸν μήτε χάριτος μήτε φόβου δοῦλον, ὑπὲρ δὲ τοῦ τὴν χώραν ἀνακτήσασθαι τῷ δήμῳ πάντα πόνον καὶ κίνδυνον ὑπομένειν κεκρικότα μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

ἔχων πλῆθος οὐ νεοσύλλογον καὶ φυλῶδες ἀλλὰ
104 πρακτικώτατον τοῦ δήμου καὶ τοῖς βίοις κάρπιμον. διὸ καὶ τῆς βίας ἐν ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι ταλαντευομένης καὶ τῆς ῥοπῆς δεῦρο κἀκεῖσε πάλιν ἐκκλινούσης, πολλῶν μυριάδων ἠθροισμένων τὰ μέρη βιαίως συνίσταντο καὶ καθάπερ ἐν τῇ θαλάττῃ κυμάτων φαντασίαι καὶ διαθέσεις ἐγίνοντο κατὰ τὰς τοῦ πλήθους ἐκκλησίας.

Ὅτι Ὀκτάβιος μετὰ τὴν καθαίρεσιν οὔθ' ὁμολογῶν ἑαυτὸν ἰδιώτην ὑπάρχειν οὔθ' ὡς ἄρχων τολμῶν πρᾶξαί τι δημαρχικὸν ἔμενε κατὰ τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἡσυχάζων. καίτοι γε ἐξῆν αὐτὸν οὕτως ἔχειν ὅτε ὁ Γράκχος εἰσέφερε ψήφισμα περὶ τῆς κατ' ἀρχὴν ἀφαιρέσεως αὐτοῦ κἀκεῖνον ἅμα ψήφισμα κυροῦν περιέχον τὴν ἀφαίρεσιν τῆς Γράκχου δημαρχίας· ἢ γὰρ ἂν ἑκάτεροι κατέστησαν

115. 23. *μέρεσι*] *μέρεσιν* ed. Rom.
115. 24. *κλινούσης*] incipit codicis p. 175.
115. 31. *οὕτως*] *αὕτως* ed. Rom.

115. 15. Sermo iam est de comitiis gracchanis populo italico frequentissimis ob sciscendas agrarias leges. MAI.
115. 22. Sermo esse videtur de divitibus agrorum possessoribus, qui Graccho obsistebant. MAI.
115. 34. Immo si Plutarchum in Tib. Graccho cap. XI. audiamus hanc optionem Octavio sponte Gracchus obtulerat. MAI.

ἰδιῶται τῶν ψηφισμάτων ἐννόμων ὄντων ἢ πάλιν διακατεῖχον τὴν ἀρχὴν δοξάντων παρανόμως ἐπενηνέχθαι.

VII. οὗτος μὲν οὖν ἀμετάπτωτον ἔχων τὴν ἐπὶ τὸν ὄλεθρον ὁρμὴν ταχὺ τῆς προσηκούσης κολάσεως ἔτυχεν. καὶ ὁ Σκιπίων ξύλον ἁρπάσας ἐκ τῶν παρακειμένων — Ὁ γὰρ θυμὸς παντὸς τοῦ δοκοῦντος εἶναι δυσκόλου περιεγένετο.

Ὅτι προσέπεσε τοῖς περὶ τὸ στρατόπεδον ἡ τοῦ Γράκχου τελευτή, καὶ τὸν Ἀφρικανόν φασιν ἐπιβοῆσαι τοιαῦτα,

ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι.

Ὅτι τοῖς καταφαγοῦσι τοὺς ἱερωμένους ἰχθῦς οὐκ ἦν παῦλα τῶν κακῶν· τὸ γὰρ δαιμόνιον ὥσπερ ἐπίτηδες εἰς παραδειγματισμὸν τοῖς ἄλλοις ἅπαντας τοὺς ἀπο- 105
νενοημένους περιεῖδεν ἀβοηθήτους. οὗτοι μὲν οὖν ἀκολούθως τῇ παρὰ θεῶν κολάσει καὶ τῆς διὰ τῆς ἱστορίας βλασφημίας τετευχότες ἀπήλαυσαν τῆς δικαίας ἐπιτιμήσεως.

VIII. Ὅτι τοῦ Ἀττάλου τοῦ πρώτου βασιλέως χρηστηριαζομένου περί τινος ἐπαυτοματίσαι τὴν Πυθίαν φασὶ

θάρσει ταυρόκερως, ἕξεις βασιληίδα τιμὴν
καὶ παῖδες παίδων, τούτων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.

116. 16. 17. τῆς — βλασφημίας] τῇ — βλασφημίᾳ ed. Rom.

116 11. Ex odyssea I. 47. Atque ita habet etiam Plutarchus in Tib. Gracch. XXI. MAI.

116. 12. Diodorus V. 3. iam mentionem fecerat piscium, quibus Arethusae fons abundabat, Dianae sacrorum adeoque intactorum; dixeratque se alibi in historia proprioque in tempore commemoraturum quonam pacto puniti fuerint a vindice numine mortales ii, qui belli necessitate coacti, ac superstitione contempta, sacros illos comedissent pisces. Iamvero in hactenus editis Diodori reliquiis, nusquam, quantum memini, promissam narrationem exsequitur Diodorus; sed nunc demum in his vaticanis excerptis particula praedictae narrationis nobis occurrit. MAI.

116. 22. Etiam Pausanias X. 15, et Suidas voc. *Ἄτταλος taur-icornem* **vocant Attalum maiorem, quo super titulo videsis Vicecomitis coniecturam in graeca iconographia. Primus hic regium nomen Pergami obtinuit post debellatos Gallograecos. Strab. XIII. 4. MAI.**

116. 23. Adamussim Livius XXXIII. 21: *Attalus moriens regnum adeo stabile ac firmum reliquit, ut ad tertiam stirpem possessio eius descenderit.* **Revera post eum Attalus II. et Eumenes filii, deinde Attalus III, Attali II. filius regnaverunt: post quem Romani ab ipsomet heredes testamento nuncupati. Causam vero loquendi de primo Attalo obtulit Diodoro postremi mors, quae in haec tempora incidit, nempe anno urbis DCXXI. MAI.**

Ὅτι τῆς ἐαρινῆς ὥρας τῇ χλιᾷ τηκούσης τὴν χιόνα, καὶ τῶν καρπῶν ἐκ τοῦ συνεχοῦς πάγου πρὸς τὴν φυὴν καὶ βλάστησιν προϊόντων, τῶν δὲ ἀνθρώπων ἐπὶ τὰς πράξεις ὡρμημένων, ὁ Ἀρσάκης ἀποπειραθῆναι βουλόμενος τῶν πολεμίων πρεσβευτὰς ἀπέστειλε περὶ εἰρήνης, οἷς Ἀντίοχος μετέδωκεν ἀποκρίσεις διότι συγχωρήσει τὴν εἰρήνην, ἐὰν τὸν ἀδελφὸν Δημήτριον ἀπολύσας τῆς αἰχμαλωσίας παραδῷ, τῶν δὲ δυναστειῶν τῶν ἀφῃρημένων ἐκχωρήσῃ, τὴν δὲ πάτριον δυναστείαν ἔχων τελῇ φόρον. ὁ δὲ Ἀρσάκης προςκόψας τῇ βαρύτητι τῶν ἀποκρίσεων ἐπ' αὐτὸν ὥρμησεν.

IX. Ὅτι τῶν τοῦ Ἀντιόχου φίλων παρακαλούντων μὴ συνάπτειν μάχην πρὸς πολλαπλασίους Πάρθους, δύνασθαι γὰρ αὐτοὺς εἰς τὴν ὑποκειμένην ὀρεινὴν κατα-
106 φυγόντας ἀποτρίψασθαι τῇ δυςχωρίᾳ τὸν ἀπὸ τῶν ἱππέων κίνδυνον, ὁ Ἀντίοχος οὐδενὶ τρόπῳ προςεδέχετο τοὺς λόγους ἀποφαινόμενος αἰσχρὸν εἶναι τοὺς νενικηκότας δεδιέναι τὰς τῶν προηττημένων τόλμας. παρακαλέσας οὖν τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸν κίνδυνον ἀνεδέχετο τὴν τῶν βαρβάρων ἔφοδον εὐρώστως.

Ὅτι κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν ἀναμαθόντες τὸν θάνατον Ἀντιόχου οὐ μόνον κοινὸν ἡ πόλις ἐπήρατο πένθος, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἰδιωτικὸς οἶκος κατηφείας καὶ θρήνων ἐπληροῦτο, καὶ μάλιστα τοῦ περὶ τὰς γυναῖκας ὀδυρμοῦ τὸ πάθος ἐκκαίοντος. τριάκοντα γὰρ μυριάδων ἀπολο-

117. 9. ἐκχωρήσῃ] ἐκχωρήσει ed. Rom.
117. 9. τὴν] incipit codicis p. 176.
117. 20. εὐρώστως] εὐῤῥώστως ed. Rom.
117. 21. κατὰ] malim οἱ κατὰ.

117. 11. Ad viros heic nominatos quod adtinet, Antiochus est ille cognomento sidetes, quintus decimus Seleucidarum: Demetrius est eius praecessor, Demetrii soteris filius: Arsaces denique Phrahates est hoc nomine secundus. Armeniorum historicus Moses lib. II. 2, et Porphyrius apud Euseb. chron. I. 40, discrepant aliquantulum a Diodoro, quia pugnam saeviente hieme patratam dicunt. Nunc vero de tempore anni merito dubitavisse Froelichium videmus annal. Seleuc. p. 84, quandoquidem Diodorus ver pro hieme dicit. MAI.

117. 13. Porphyrius praedictusque Moses aiunt Parthorum fuisse CXX milia. Iam Antiochi hominum amissorum quum trecenta milia mox fuisse dicantur, ut veritas historiae constet, sciendum est, ante hanc ipsam fatalem pugnam magnum iam amisisse militum numerum Antiochum, teste Iustino XXXVIII. 10, in persicis urbibus, quae commeatuum praebitione et iniuriis militum gravatae, post eius victorias rebellaverant, et hiemantem eiusdem exercitum per insidias passim trucidaverant; ita ut Antiochus cum parte tantummodo copiarum reliqua Arsaci in acie occurrerit. Lege gallum Valentem in Arsacid. hist. MAI.

μένων σὺν τοῖς ἐκτὸς τῆς τάξεως ἀναβεβηκόσιν οὐκ ἦν εὑρεῖν οἰκίαν ἄμοιρον ἀτυχήματος. αἱ μὲν γὰρ ἀδελφοὺς αἱ δὲ ἄνδρας αἱ δὲ υἱοὺς ἀπολωλότας ἐπένθουν, πολλαὶ δὲ παρθένοι καὶ παῖδες ὀρφανοὶ γεγονότες τὴν ἐρημίαν ἑαυτῶν κατωδύροντο, μέχρις ὅτου τῆς λύπης ὁ κάλλιστος ἰατρὸς χρόνος ἐξέλυσε τὴν ἀκμὴν τοῦ πένθους.

X. Ὅτι Ἀρσάκης ὁ Πάρθων βασιλεὺς καταπεπολεμηκὼς Ἀντίοχον διενοεῖτο καταβαίνειν ἐπὶ τὴν Συρίαν, ἐλπίζων ῥαδίως αὐτῆς κυριεύσειν. οὐ μὴν ἐξουσίαν ἀνέλαβε τῆς στρατείας, ἀλλὰ τῷ μεγέθει τῶν ἐπιτετευγμένων ἡ τύχη πολλαπλασίους αὐτῷ κινδύνους καὶ συμφορὰς ἐπέστησεν. οἶμαι γὰρ ἐκ θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις οὐδὲν εἰλικρινὲς δίδοται τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' ὡς ἐπίτηδες τοῖς μὲν καλοῖς φαῦλα, τοῖς δὲ κακοῖς ἐπεισάγει τὰ ἀγαθὰ τὸ δαιμόνιον. οὐ μὴν ἡ τύχη γε ἐπελάθετο τῆς ἰδίας φύσεως, ἀλλὰ 107 καθάπερ κοπιῶσα τῷ τοὺς αὐτοὺς συνεχῶς εὖ ποιεῖν τηλικαύτην τὴν παλίῤῥοιαν εἰργάσατο τοῦ πολέμου παντὸς ὥστε τοὺς εὐημεροῦντας εἰς τέλος ταπεινῶσαι.

XI. Ὅτι Ἀρσάκης ὁ τῶν Πάρθων βασιλεὺς ἀλλοτρίως πρὸς Σελευκεῖς διακείμενος καὶ μνησικακῶν ἐπὶ ταῖς ὕβρεσι καὶ ταῖς τιμωρίαις αἷς ἐχρήσαντο κατ' ἐνίου τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν Σελευκέων ἀποστειλάντων πρέσβεις καὶ παρακαλούντων συγγνώμης τυχεῖν ἐπὶ τοῖς γεγονόσι καὶ βουλομένων αὐτῶν ἀπόκρισιν λαβεῖν, ἤγαγε τοὺς πρέσβεις ἐπὶ τὸν τόπον οὗπερ Πιτθίδης τυφλὸς

118. 9. *ἀνέλαβε*] praestat *ἔλαβε*.

118. 10. *ἐπιτετευγμένων*] *ἐπιτεταγμένων* ed. Rom.: melius autem deinceps scribetur *αὐτῶν*.

118. 14. *δικαίοις*] Ita cod. MAI. Scripsi *κακοῖς* deleta syllaba male repetita.

118. 16. *εὖ ποιεῖν*] *εὐποιεῖν* ed. Rom.

118. 21. *ἐνίου*] nomen corruptum, sed a quo pariter atque a *Πιτθίδης* v. 25. longius abest Euemerus, quem Diodorus dicit fragm. Vales. p. 603., quam de quo restituendo cogitandum videatur.

118. 22. *τοῦ*] incipit codicis p. 151.

118. 1. Iustinus loc. cit. *luxuriae non minor apparatus quam militiae fuit: quippe* LXXX *milia armatorum secuta sunt* CCC *milia lixarum.* MAI.

118. 14. Praesto adest Iustinus XLII. 1: *Phrahates cum inferre bellum, in ultionem tentati ab Antiocho parthici regni, Syriae statuisset, Scytharum motibus ad sua defendenda revocatur.* Pergit deinde narrare Iustinus Phrahatis infelix cum Scythis bellum eiusque in proelio caedem. MAI.

118. 25. Quaerendum est de hoc Pitthide. Tum de tyrannide seu saevitia, quam in Seleucienses exercuit Phrahatis satrapa, le-

ἐκάθητο ἐπὶ τῆς γῆς ἐκτετυφλωμένος, καὶ προςέταξεν ἀπαγγέλλειν τοῖς Σελευκεῦσιν ὅτι πάντας αὐτοὺς δεῖ τὰ αὐτὰ παθεῖν. οἱ δὲ φοβηθέντες τῶν μὲν προγεγενημένων συμφορῶν ἐπελάθοντο διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν προςδοκωμένων δεινῶν· ἀεὶ γὰρ καινότης τῶν κακῶν ἀμαυροῦν εἴωθε τὰς προγεγενημένας ἀτυχίας τοῖς ἀνθρώποις.

XII. τὸ δὲ πλῆθος οὐ μόνον λαβόντι τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ καὶ μεταπορευομένῳ καὶ πρὸ τοῦ μετιέναι παρηκολούθει, καὶ καταπλέοντι ἐκ τῆς Σαρδόνος ἀπήντα ἐκβάντι μετ' εὐφημίας καὶ κρότων ἐδέχετο. τοσαύτη πρὸς αὐτὸν ἦν εὐνοίας ὀχλικῆς ὑπερβολή.

Ὅτι ὁ Γράκχος δημηγορήσας τοῦ καταλῦσαι ἀριστοκρατίαν, δημοκρατίαν δὲ συστῆσαι, καὶ ἐφικόμενος τῆς ἁπάντων εὐχρηστίας τῶν μερῶν, οὐκέτι συναγωνιστὰς ἀλλὰ καθάπερ αὐθέντας εἶχε τούτους ὑπὲρ τῆς ἰδίας τόλμης. δεδεκασμένος γὰρ ἕκαστος ταῖς ἰδίαις ἐλπίσιν
108 ὡς ὑπὲρ ἰδίων ἀγαθῶν τῶν εἰςφερομένων νόμων ἕτοιμος ἦν πάντα κίνδυνον ὑπομένειν. τῶν μὲν γὰρ συγκλητικῶν τὸ δικάζειν ἀφελόμενος καὶ ἀποδείξας τοὺς ἱππεῖς κριτὰς τὸ χεῖρον τῆς πολιτείας τοῦ κρείττονος κύριον ἐποίησε, καὶ τὴν προϋπάρχουσαν τῷ συνεδρίῳ πρὸς τοὺς ἱππεῖς σύμπνοιαν διαστήσας βαρὺν τὸν ὄχλον κατ' ἀμφοτέρων κατεσκεύασε, διὰ δὲ τῆς πάντων διχοστασίας ἑαυτῷ δυναστείαν κατασκευάζων καὶ τὸ κοινὸν ταμεῖον εἰς αἰσχρὰς καὶ ἀκαίρους δαπάνας καὶ χάριτας ἀναλίσκων εἰς ἑαυτὸν πάντας ἀποβλέπειν ἐποίησε, καὶ τῇ μὲν τῶν

119. 2. Σελευκεῦσιν] Σελευκέσιν ed. Rom.
119. 5. καινότης] hoc aegre caret articulo.
119. 9. ἐκβάντι] Mallem ἐκβάντα. MAI. Cui addenda est copula.
119. 11. εὐνοίας ὀχλικῆς ὑπερβολή] Cod. εὔνοια ὀχλικῆς ὑπερβολῆς. MAI.
119. 12. τοῦ] huic deest περὶ.
119. 12. ἀριστοκρατίαν] Cod. ἀριστοκράτην. MAI.
119. 20. κύριον] Cod. χεῖρον. MAI. Mox ed. Rom. ἐποίησεν.

gendus est Iustinus XLII. 1. et prolog. lib. XLII. et Athenaeus XI. 15. Sed enim Diodorus noster in fragm. ed. vocat hunc ipsum Parthorum regem, non praefectum, cuius verba ingeniose quidem, sed haud scio an vere emendet Valesius in adnotationibus. MAI.

119. 7. Praetermisit eclogarius *Gracchi* nomen. Et quidem sermo est de Caio Graccho, non de Tiberio. Nam Caii fuit praetura sardoa, lex de iudiciis ad equites transferendis, et alia quae infra dicuntur. Lege Plutarchum in Caio Graccho, et Appianum bell. civ. I. MAI.

119. 25. Idem reprehendit in C. Graccho Cicero tuscul. III. 20, de off. II. 21. MAI.

δημοσίων τόλμῃ καὶ πλεονεξίᾳ τὰς ἐπαρχίας ἀποῤῥίψας ἐπεσπάσατο παρὰ τῶν ὑποταττομένων δίκαιον μῖσος κατὰ τῆς ἡγεμονίας, τοῖς δὲ στρατιώταις διὰ τῶν νόμων τὰ τῆς ἀρχαίας ἀγωγῆς αὐστηρὰ καταχαρισάμενος ἀπειθίαν καὶ ἀναρχίαν εἰσήγαγεν εἰς τὴν πολιτείαν· τῶν γὰρ ἀρχόντων καταφρονήσας κατεξανίσταται καινοτομῶν. ἐκ δὲ τούτων τῶν ἐθῶν ὀλέθριος ἀνομία καὶ πόλεως ἀνατροπὴ γίνεται.

XIII. Ὅτι ὁ Γράκχος ἐπὶ τοσοῦτο προέβη δυναστείας καὶ ὕβρεως, ὥστε τῶν ὄχλων κρινάντων ἐκβαλεῖν τὸν Ὀκταύιον ἐκ τῆς πόλεως ἀφῆκεν αὐτὸν εἰπὼν τῷ δήμῳ διότι ταύτην χάριν δίδωσι τῇ μητρὶ προεντετευγμένος ὑπ' αὐτῆς.

Ὅτι ὁ Ποπίλλιος μετὰ δακρύων ὑπὸ τῶν ὄχλων προεπέμφθη ἐκβαλλόμενος ἐκ τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ἠγνόει τὸ πλῆθος τὸ τῆς ἐκβολῆς ἄδικον, ἀλλὰ τὴν κατ' αὐτὸν 109
δωροδοκίαν δεκαζόμενον ἀπεστέρητο τῆς μισοπονηρούσης παῤῥησίας.

Ὅτι ἑπτακαίδεκα φυλαὶ τὸν νόμον ἀπεδοκίμαζον, ἄλλαι δὲ ταύταις ἴσαι παρεδέχοντο· τῆς δὲ ὀκτωκαιδεκάτης διαριθμουμένης μία ψῆφος ὑπερῆρε τῶν κυρούντων τὸν νόμον. τῆς δὲ τοῦ δήμου κρίσεως εἰς οὕτω μικρὰν ῥοπὴν συγκλειομένης ὁ Γράκχος ἠγωνία ὡς ὑπὲρ τοῦ ζῆν κινδυνεύων, τῇ δὲ προσθήκῃ μιᾶς γνώμης μαθὼν

120. 4. *καταχαρισάμενος*] *καταχωρησάμενος* ed. Rom.
120. 6. *καινοτομῶν*] an *καὶ τῶν νόμων*?
120. 10. *κρινάντων*] incipit codicis p. 152.
120. 11. *Ὀκτάυιον*] Ita cod. *Ὀκτάυιον* cum *υ*, non *β*, quod postremum Graeci factitare solent. MAI.
120. 14. *Πόπλιος*] Ita cod. pro *Ποπίλιος*. MAI.
120. 15. *ἠγνόει τὸ*] *ἠγνοεῖτο* ed. Rom.
120. 16. *τὴν κατ' αὐτὸν δωροδοκίαν*] scribendum puto *τῇ κατ' αὐτοῦ δωροδοκίᾳ*.

120. 4. C. Gracchi lex quaedam militaris recitatur a Plutarcho in eius vita cap. V. MAI.
120. 11. C. Gracchi lege non urbe excludebatur Octavius, sed magistratibus, ut ait Plutarchus cap. IV, qui intercessionem quoque matris Gracchorum memorat. MAI.
120. 15. Popilius hic Laenas est, lege C. Gracchi (Plutarch. loc. cit.) ad vertendum solum coactus, propterea quod in consulatu amicos Gracchorum damnavisset. Huius expulsi meminit Cicero cum in aliis scriptis, tum de rep. I. 3. Gellius vero lib. XI. 13. etiam de Gracchi quadam in Popilium oratione loquitur. MAI.
120. 23. Heic plane agitur de lege qua Tiberius Gracchus tribunatum Octavio collegae abrogavit (Plut. in Tib. Gracch. cap. XII.) Quare non explico cur Diodorus res Tiberii post illas Caii collocet quae recentiores fuerunt. MAI.

ἑαυτὸν νικῶντα μετὰ χαρᾶς ἀνεφθέγξατο Τὸ μὲν ξίφος ὑπόκειται τοῖς ἐχθροῖς, περὶ δὲ τῶν ἄλλων ὡς ἂν ἡ τύχη βραβεύσει στέρξομεν.

XIV. Ὅτι Ἀλέξανδρος μετὰ τὸ ἱεροσυλῆσαι ἔφευγεν ἐπὶ τὸ Ποσίδειον. εἵπετο δὲ αὐτῷ, ὡς ἔοικε, τὸ δαιμόνιον ἀόρατον ἐκ ποδῶν διῶκον καὶ τῇ κατ' αὐτοῦ τιμωρίᾳ συνεργὸν γινόμενον συνέκλεισεν εἰς τὸ τυχεῖν τῆς ἁρμοττούσης δίκης· συλληφθεὶς γὰρ ἀνήχθη πρὸς τὸν Ἀντίοχον εἰς τὴν παρεμβολὴν δυσὶν ἡμέραις ὕστερον τῆς ἱεροσυλίας. οὕτως ἀνέκφευκτος ἡ τιμωρὸς δίκη μετέρχεται τὴν τῶν ἀσεβῶν τόλμαν· ἐγρηγορυῖαι γὰρ διώκουσι τοὺς ἀνοσίους ποιναὶ σύντομον τὴν τιμωρίαν φέρουσαι. ἄρτι γὰρ βασιλεὺς ἦν καὶ τεσσάρων μυριάδων στρατοπεδευουσῶν ἀφηγεῖτο, καὶ δεδεμένος ἐπανήγετο πρὸς ὕβριν καὶ τιμωρίαν πολεμίων.

110 Ὅτι ἀγομένου δεδεμένου διὰ τῆς παρεμβολῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας τοῦτο ἄπιστον ἐδόκει τοῖς ἀκούουσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁρῶσιν. τὴν γὰρ ἐνέργειαν τῆς αἰσθήσεως τὸ μηδέποτε γενέσθαι προσδοκηθὲν τοὐναντίον ῥέπειν ἐβιάζετο· ἐπεὶ δὲ διὰ τῆς ὁράσεως ἐβεβαιοῦτο τἀληθές, ἅπαντες θαυμάζοντες ἀνέλυον ἀπὸ τῆς θέας οἱ μὲν ἀθρόοις καὶ συμπαθέσι φωναῖς ἐπισημαινόμενοι τὴν τοῦ δαιμονίου δύναμιν, οἱ δὲ ποικίλως ἐπιφθεγγόμενοι τὸ τῆς τύχης ἄστατον, τὸ παλίντροπον τῶν ἀνθρωπίνων, τὴν ὀξύτητα τῆς παλιῤῥοίας, ὡς εὐμετάβολος ὁ βίος, τίς οὐκ ἂν προσεδόκησεν.

121. 2. ἢ] δὴ ed. Rom.
121. 5. *Ποσίδειον*] *Πισίδιον* ed. Rom. cum Exc. Vales. p. 604., ubi v. Wesseling.
121. 7. *συνεργὸν*] *σύνεργον* ed. Rom.
121. 13. *καὶ*] Ita cod.; sed malim *νῦν*. MAI.

121. 5. Agitur de Alexandro II. cognomento Zabina, Syriae rege. Iamvero in valesianis quoque fragmentis p. 604. is rex dicitur post sacrilegam direptionem fugisse Pisidium. Igitur valesiano fragmento prorsus subtexendum est vaticanum hoc, in quo narratio supremi fati continuatur, quae res deest in valesianis. Diodorum illustrat Iustinus XXXIX. 2: *Alexander victus et inops pecuniae, cum stipendia militibus deessent, templo Iovis solidum ex auro victoriae signum tolli iubet, facetis iocis sacrilegium circumscribens; nam victoriam commodatam sibi ab Iove esse dicebat. Interiectis deinde diebus, cum ipsius Iovis aureum simulacrum infiniti ponderis tacite evelli iussisset, deprehensusque in sacrilegio concursu multitudinis esset in fugam versus, magna vi tempestatis oppressus, ac desertus a suis, a latronibus capitur; perductusque ad Grypum* (Syriae legitimum regem) *interficitur.* MAI.

Ὅτι ὁ Φλάκκος . . . ἔφυγεν . . . ἀνδράποδα . . . [*in margine* περὶ Κορδίσκων] . . . σθαι τῆς

Ὅτι . . . τὴν Ῥώμην ἐπικρατεῖν . . . Ὅτι η φρόνησις . . . τῆς τύχης . . . λῶς . . . πολλάκις ἡ ταύτης . . . τὰς ἁπάντων ἐλπίδας . . .

Ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Νομάδων Ἰογόρθας θαυμάσας τὴν ἀνδραγαθίαν τῶν Ῥωμαίων . . . αὐτῶν ἐπαινέσας ἐν τῷ . . . .

ψιλοῖς ἀπεφήνατο διότι τούτοις λόγοις . . . ἐπὶ διὰ ταύτης τῆς Λιβύης . . .

XVI. . . . Κάρβωνος καὶ Σιλανοῦ· τοσούτου δὲ πλήθους ἀνῃρημένου οἱ μὲν υἱοὺς οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐπέν-111

122. 1. ὅτι] incipit codicis p. 353.
122. 11. Κάρβωνος] incipit codicis p. 245.

122. 1. Diodori Vaticani quaternio ultimus incommodam lacunam nobis exhibet; nam folii extimi prior pars, paginis duabus 353. 354. constans, ita oblitterata est, ut in recta pagina pauca verba legi possint, in aversa nihil omnino. Posterior folii pars periit, quia avulsa olim fuit ab eo qui codicem rescripsit; ideoque folium non par sed solitarium mansit. Ergo ut de parte priore utcumque superstite loquar, id sine dubio folium ad hunc postremum quaternionem pertinet, atque eius materia omnino interiacet inter Alexandri Zabinae obitum et Carbonis atque Silani cruentum consulatum. Nam Flacci, sive is Valerius est sive Fulvius, et res Iugurthae, quae in fragmento occurrunt, in id tempus incidunt.

Ibid. Equidem si agitur de Fulvio Flacco, is in officinam fuga elapsus, iussu Opimii consulis interfectus fuit. Appian. bel. civ. I. 26. Sin de Valerio Flacco, is a Fimbria pariter occisus in Asia fuit, teste Paterculo II. 23, quo in loco Paterculus de Curbonis quoque consulatu loquitur, qui mox in vaticanis excerptis occurrit. MAI.

122. 2. Brevem sermonem de Cordiscis (sive Scordiscis) fuisse in hac pagina a v. 6. ad 10. docet nos inscriptio in margine, quum tamen ipse textus legi nequeat. Erat autem revera hic locus loquendi de Scordiscis, contra quos paulo ante susceptum iugurthinum bellum Romani malam pugnam pugnaverunt anno urbis DCXL. Florus III. 4: *Saevissimi omnium Thracum Scordisci fuere* etc. *Fusus non modo ab his et fugatus, sed totus interceptus exercitus, quem duxerat Cato.* MAI.

122. 6. Ἰογόρθας] Ita scribitur per ο, non per ου, nomen hoc apud Diodorum etiam in fragm. ed. p. 604. 605, qui locus editus extat post Alexandri Zabinae res, uti etiam in vaticanis excerptis. Quare vaticani folii propriam heic esse sedem certo cognoscimus. MAI.

122. 11. Consulatus Carbonis cum Silano scribitur apud antiquum interpretem Ciceronis a me Mediolani editum in prohoemio ad orationem Tullii pro Archia. Iamvero Silanum credendum esse suffectum consulem anno urbis DCLXX, post Cinnae consulis caedem, erudite olim me admonebat vir clari in litteris nominis. Sed ecce obstat Paterculus II. 24, qui narrata Cinnae consulis caede, diserte addit: *Carbo, nullo suffecto collega, solus toto anno consul fuit.* Sed pace Paterculi, Silani certe consulatus in fastos recipien-

θουν, τινὲς δὲ πατέρων ὀρφανοὶ παῖδες ἀπολελειμμένοι τὴν τῶν γονέων ἀπώλειαν καὶ τὴν Ἰταλίας ἐρημίαν κατωδύροντο, πλεῖσται δὲ γυναῖκες ἀνδρῶν ἐστερημέναι χηρείας ἀτυχοῦς ἐλάμβανον πεῖραν. ἡ δὲ σύγκλητος μεγαλοψύχως φέρουσα τὴν συμφορὰν τά τε πολλὰ πένθη καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῶν κλαυθμῶν τὸ πολὺ κατέστελλε καὶ τὴν ἐπὶ τῇ συμφορᾷ λύπην ἐπικρυπτομένη βαρέως ἔφερεν.

Ὁ Λούκουλλος ὁ στρατηγὸς πυθόμενος διαβεβηκέναι τὸν πορθμὸν Σερουίλιον Γάϊον στρατηγὸν ἐπὶ τὴν διαδοχὴν τοῦ πολέμου τούς τε στρατιώτας ἀπέλυσε καὶ περιχάρακας καὶ τὰς κατασκευὰς ἐνέπρησε, βουλόμενος τὸν διαδεχόμενον τὴν ἀρχὴν μηδεμίαν ἔχειν ἀξιόλογον ἀφορμὴν εἰς τὸν πόλεμον. βλασφημούμενος γὰρ ἐπὶ τῷ δοκεῖν τὸν πόλεμον αὔξειν ὑπελάμβανε τῇ τούτου ταπεινώσει καὶ ἀδοξίᾳ καὶ τὴν τούτου κατηγορίαν καταλύσειν.

123. 12. περιχάρακας] forma inusitata: nam χάρακας dici solet aut περιχαρακώματα.
123. 12. βουλόμενος] βουλόμενον ed. Rom.
123. 15. αὔξειν] ἄξειν ed. Rom.

dus est; nullus autem aptior ei locus videtur, quam ea, de qua diximus, post Cinnae caedem suffectio; ita ut Silanus consul fuerit cum Carbone II. Rem fastographi nostri diligentius perpendant, atque ad liquidum deducant. MAI.

123. 9. Hic est Lucius Lucullus, pater illius qui Ciceronis aetate luxu claruit. Lucius bellum servile in Sicilia male gessit, uti satis innuitur etiam in fragmentis Diodori editis libri XXXVI. p. 536, unde etiam constat vaticanum hoc fragmentum pertinere ad eundem librum. MAI.

123. 15. Ita etiam in fragm. ed. sed aliis verbis. Notabile vero est quod idem crimen protracti belli obiectum fuit Lucullo filio adversus Mithridatem pugnanti. Appian. mithr. cap. XC, et Symmach. orat. I. in Valentin. cap. XVI. MAI.

L. XXXVII. XXXVIII. XXXIX. XL.

I. Ἀφ' ὧν χρόνων αἱ τῶν ἀνθρώπων πράξεις διὰ τῆς 112 ἱστορικῆς ἀναγραφῆς εἰς αἰώνιον μνήμην παρεδόθησαν μέγιστον ἴσμεν πόλεμον τὸν Μαρσικὸν ὀνομασθέντα ἀπὸ Μαρσῶν. οὗτος γὰρ πάντας τοὺς προγεγονότας ὑπερεβάλετο ταῖς τῶν στρατηγῶν ἀνδραγαθίαις καὶ τῷ μεγέθει τῶν πράξεων. τὸν γὰρ Τρωικὸν πόλεμον καὶ τὰς τῶν ἡρώων ἀρετὰς ὁ ἐπιφανέστατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος εἰς ὑπερβολὴν δόξης ἐτραγῳδησεν· ἐν ᾧ τῆς Εὐρώπης πρὸς τὴν Ἀσίαν διαπολεμούσης καὶ τῶν μεγίστων ἠπείρων ὑπὲρ τῆς νίκης διαφιλοτιμουμένων τοιαῦται πράξεις ὑπὸ τῶν ἀγωνιζομένων συνετελέσθησαν ὥστε τοῖς ἐπιγενομένοις ἀνθρώποις ἐμπλησθῆναι τὰ θέατρα μυθικῶν καὶ τραγικῶν ἀγωνισμάτων. ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνοι μὲν ἔτεσι δέκα τὰς ἐν τῇ Τρῳάδι πόλεις κατεπολέμησαν, Ῥωμαῖοι δὲ ὕστερον χρόνοις μιᾷ παρατάξει νικήσαντες Ἀντίοχον τὸν μέγαν τῆς Ἀσίας κύριοι κατέστησαν. μετὰ δὲ τὰ Τρωικὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως στρατεύσαντος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πλήθους τῶν ἀκολουθούντων αὐτῷ στρατιωτῶν ἀναξηραινομένων τῶν 113 ἀεννάων ποταμῶν ἡ Θεμιστοκλέους στρατηγικὴ σύνεσις μετὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρετῆς τοὺς Πέρσας κατεπολέμησεν. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Καρχηδονίων τριάκοντα μυριάσιν ἐπὶ τὴν Σικελίαν στρατευσάντων Γέλων ὁ Συρακουσίων ἀφηγούμενος ἑνὶ στρατηγήματι καὶ

124. 19. *ἀναξηραινομένων*] *ἀναξηραιμένων* ed. Rom. Deinde *ἀενάων* an *ἀεννάων* scribendum sit in hoc scriptore non liquet.
124. 20. *στρατηγικὴ*] incipit codicis p. 246.

124. 2. Similis sententia sed aliis verbis expressa lib. XXXIII. 1. MAI.
124. 4. Tam in photianis eclogis quam in valesianis bellum marsicum collocatur in XXXVII. libro. Ego vero narrationis librique ut arbitror ipsum exordium nunc e vaticano codice edo. Imitatur sane Diodorus Thucydidem qui sic loquitur de peloponnesiaci belli magnitudine. Nequis vero exaggeratam huius belli magnitudinem putet, testis adest Paterculus qui lib. II. 15, ait id bellum amplius CCC milia iuventutis italicae abstulisse. MAI.

ἀκαρεῖ χρόνῳ διακοσίας ναῦς ἐνέπρησε καὶ δεκαπέντε μυριάδας πολεμίων ἐν παρατάξει κατακόψας τὰς ἴσας ἐζώγρησεν. ἀλλ' ὅμως οἱ τὸν Μαρσικὸν πόλεμον διαπολεμήσαντες Ῥωμαῖοι τοὺς ἀπογόνους τῶν τὰς τηλικαύτας πράξεις ἐπιτελεσαμένων κατεπολέμησαν. ἑξῆς δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ὑπερβαλλούσῃ συνέσει καὶ ἀνδρείᾳ τῶν Περσῶν τὴν ἡγεμονίαν καταπολεμήσαντος Ῥωμαῖοι κατὰ τοὺς νεωτερικοὺς καιροὺς δορίκτητον ἐποιήσαντο τὴν Μακεδονίαν. Καρχηδὼν δὲ περὶ τῆς Σικελίας ἔτη τέσσαρα καὶ εἴκοσι πολεμήσασα τῇ Ῥώμῃ καὶ πλείστας καὶ μεγίστας ἀγωνισαμένη παρατάξεις καὶ ναυμαχήσασα τότε μὲν τῷ βάρει τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας κατεπολεμήθη, μετ' ὀλίγον δὲ τὸν Ἀννιβιακὸν κληθέντα πόλεμον συστησαμένη παρατάξεσι καὶ ναυμαχίαις καὶ πολλαῖς περιβοήτοις πράξεσι νικήσασα, στρατηγὸν ἔχουσα πρωτεύοντα κατ' ἀρετὴν Ἀννίβαν, τελευταῖον ὑπό τε τῶν Ῥωμαίων καὶ τῆς τῶν Ἰταλῶν ἀνδραγαθίας καὶ τῆς Σκιπίωνος ἀρετῆς κατεπολεμήθη. Κίμβρους δὲ ταῖς μὲν ὄψεσι γίγασι παρεμφερεῖς, ταῖς δὲ ἀλκαῖς ἀνυπερβλήτους· οὗτοι γὰρ πολλὰς καὶ μεγάλας Ῥωμαίων δυνάμεις κατακόψαντες καὶ μυριάσι τεσσαράκοντα τὴν ἐπὶ Ἰταλίαν στρατείαν στειλάμενοι ταῖς τῶν Ῥωμαίων ἀνδραγαθίαις ἄρδην κατεκόπησαν. διὸ τοῦ πρωτείου κατὰ τὰς ἐν τοῖς 114 πολέμοις ἀνδραγαθίας ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κριθέντος ὑπάρχειν παρὰ Ῥωμαίοις καὶ τοῖς τὴν Ἰταλίαν οἰκοῦσιν ἔθνεσιν ἡ τύχη καθάπερ ἐπίτηδες τούτους εἰς διάστασιν ἀγαγοῦσα τὸν ὑπερβάλλοντα τῷ μεγέθει πόλεμον ἐξέκαυσεν. ἐπαναστάντων γὰρ τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐθνῶν

125. 1. *διακοσίας*] *δισχιλίας* mendose libri Diodori XI. 20., *διακοσίας* recte XI. 1.

125. 8. *δορίκτητον*] *δορύκτητον* ed. Rom.

125. 13. *Ἀννιβιακὸν*] Ita cod. Et quidem *ἀννιβιακὸς* pro *ἀννιβαϊκὸς* habent etiam Appiani codices praef. cap. XIV. MAI.

125. 18. *Κίμβρους*] *Κυμβροὺς* ed. Rom. et *τοὺς* loco proximi *ταῖς*. Sed manca est sententia.

125. 3. Lege Diodorum nostrum XI. 22. MAI.

125. 5. Siculos nimirum perdomuerunt Romani. Atque hinc cognoscere videmur bellum sociale ad Siculos quoque pertinuisse. MAI.

125. 19. Sic de Cimbris etiam Plutarchus in Mario cap. XXIII *ὥσπερ οἱ γίγαντες*. MAI.

125. 21. Duplicare videtur Cimbrorum numerum Diodorus, quorum plerique historici ducenta tantum milia perhibent. Sed enim fortasse Diodorus cum Cimbris numerat Tigurinos atque Ambrones, quos alio proelio vicit idem qui Cimbros Teutonasque Marius. Ait vero Orosius V. 17: *in his duobus proeliis CCCXL milia Gallorum occisa, et CXL. milia capta sunt.* Verum in his quoque variant historici. MAI.

τῇ τῆς Ῥώμης ἡγεμονίᾳ καὶ τῶν ἐξ αἰῶνος ἀρίστων κεκριμένων ἐλθόντων εἰς αἵρεσιν καὶ φιλοτιμίαν ὁ γενόμενος πόλεμος εἰς ὑπερβολὴν μεγέθους κατήντησεν, ὃς ὠνομάσθη Μαρσικὸς ἀπὸ τῶν ἀρχηγῶν γενομένων τῆς ἀποστάσεως Μαρσῶν.

II. Ὅτι Μάρκος Κάτων, ἀνὴρ σώφρων καὶ ἀγωγῇ καλῇ διαφέρων, ἐν συγκλήτῳ κατηγορῶν τῆς ἐπιπολαζούσης ἐν τῇ Ῥώμῃ τρυφῆς ἔφησεν ἐν μόνῃ τῇ πόλει ταύτῃ τὰ μὲν κεράμια τῶν Ποντικῶν ταρίχων ὑπάρχειν τιμιώτερα τῶν ζευγηλατῶν, τοὺς δ' ἐρωμένους τῶν ἀγρῶν.

Ὅτι φησὶν ὁ ἱστορικὸς Διόδωρος, Μνησθήσομαί τινων παραδείγματος ἕνεκα καὶ ἐπαίνου δικαίου καὶ τῷ κοινῷ βίῳ συμφέροντος, ἵν' οἱ μὲν πονηροὶ τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς κατὰ τὴν ἱστορίαν βλασφημίας ἀποτρέπωνται τῆς ἐπὶ τὴν κακίαν ὁρμῆς, οἱ δὲ ἀγαθοὶ διὰ τοὺς ἐκ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπαίνους ἀντέχεσθαι τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων ὀρέγωνται.

Ὅτι τὸ προϋπάρχον εἰς τὴν ἡγεμονίαν μῖσος ἡ τοῦ στρατηγοῦ σύνεσις καὶ ἀρετὴ τοῖς ἐνδεχομένοις βοηθήμασι διωρθώσαντο, καὶ παρὰ μὲν τοῖς εὐεργετηθεῖσι 115
τιμῶν ἰσοθέων ἔτυχε, παρὰ δὲ τῶν πολιτῶν πολλὰς ἀμοιβὰς τῶν κατορθωμάτων ἀπέλαβε.

III. Ῥητέον δὲ ἡμῖν καὶ περὶ τῶν ἐκ ταπεινοτέρας μὲν δόξης ὁρμηθέντων, ὀρεχθέντων δὲ τῆς ἑτέρας ἐπι-

126. 6. ὅτι] incipit codicis p. 233.
126. 8. ἔφησεν ἐν] ἔφησεν ed. Rom., quae mox ταρύχων.
126. 10. ἐρωμένους] Cod. ῥωμαίους. MAI. Caeterum δὲ ed. Rom.
126. 14. ἀποτρέπωνται] ἀποτρέπονται ed. Rom.
126. 15. ἐπὶ τὴν κακίαν] ἀπὸ τῆς κακίας ed. Rom.
126. 16. τοὺς] Cod. τῆς. MAI.
126. 17. ὀρέγωνται] ὀρέγονται ed. Rom.
126. 20. διωρθώσαντο] Ita cod. MAI.
126. 24. δόξης] τύχης exspectaveram. Diodorus l. II. c. 4. ἐκ ταπεινῆς τύχης εἰς τηλικαύτην προήχθη δόξαν.

126. 5. Lege Appianum bell. civ. I. 38. MAI.
126. 10. Extat aliis verbis narratiuncula haec lib. XXXII. 1. in excerptis vaticanis; sed ibi dicitur Cato in populi concione locutus, heic in senatu. Neque abhorret a more queruli mordacisque senis Catonis, ut rem eandem bis dixerit. Nonne vero ipse Cicero tum in curia tum coram populo, post suum ab exilio reditum, eiusdem ferme sententiae orationem pronunciavit? MAI.
126. 17. Familiaris Diodoro consuetudo laudibus et vituperationibus aeque indulgendi, quam alibi iam notavimus. MAI.
126. 22. Incertum est de quo homine locutus hoc loco Diodorus fuerit; namque eclogarius, noxio sane historiae consilio, politica sententia contentus fuit. MAI.

βολῆς τῶν προειρημένων. ἐπ' ἴσης γὰρ τοῖς ἐν ἀξιώμασι μεγάλοις καὶ τοῖς ὑποδεεστέροις τῆς ἀρετῆς ζῆλος ἔγκειται.

Ὅτι ἀπειλούσης τῆς συγκλήτου πόλεμον τῷ Γράκχῳ διὰ τὴν μετάθεσιν τῶν κριτηρίων τεθαῤῥηκότως οὗτος εἶπεν ὅτι κἂν ἀποθάνω, οὐ διαλείψω τὸ ξίφος ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν συγκλητικῶν διῃρημένον. ὁ δὲ ῥηθεὶς λόγος ὥσπερ τις θεοῦ χρησμὸς ἀκόλουθον ἔσχε τοῖς ῥηθεῖσι τὸ ἀποτέλεσμα. ὁ γὰρ Γράκχος τύραννον ἑαυτὸν ἀναδεδειχὼς ἀκρίτως ἀνῃρέθη.

Ὅτι πλεῖστον ἴσχυεν ἡ τῶν Δρούσων οἰκία διὰ τὴν εὐγένειαν τῶν ἀνδρῶν καὶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς πολίτας ἐπιείκειαν καὶ φιλανθρωπίαν. διὸ καὶ νόμου τινὸς προκειμένου καὶ προσφάτως κεκυρωμένου τῶν πολιτῶν τις ἐν παιδιᾷ τῷ νόμῳ προσέγραψεν ὅτι ὅδε νόμος κύριός ἐστι τῶν πολιτῶν πλὴν δυοῖν Δρούσων.

116 IV. Ὅτι ὁ Δροῦσος, τῆς συγκλήτου τοὺς νόμους αὐτοῦ ἀκυρούσης ἔφη ἑαυτὸν ἐξουσίαν ἔχοντα πᾶσαν

126. 6. εἶπεν] εἶπε ed. Rom.
126. 7. διῃρημένον] an διῃρημένος?
127. 16. Δρούσων] τρόπων codex.

127. 3. Haec apte quadrarent in Marium, nisi is tempore posterior foret. MAI.

127. 5. Agitur de iuniore Graccho, qui tamen triginta annis ante Drusi iunioris res bellumque sociale obierat. Existimo autem heic obiter Gracchi mentionem extraque propositum fieri, ut saepe in historia accidit. Neque enim dubitare licet, quin belli socialis prohoemium a nobis suprascriptum, iusto in loco collocatum fuerit; id quod ratio quaternionis evidenter docet; nam nisi folium isto in loco ponatur, id propter suam cum pompeianarum rerum folio physicam connexionem, post explicitum sociale bellum absurde collocandum esset: tum etiam paginae 240 cum p. 259 nexus, satis probabilis, immo meo iudicio evidens, foret disturbandus. Sed enim et alia excusatio suppetit; mos videlicet in his excerptis non infrequens, atque a nobis saepe notatus, res easdem repetendi; quo vitio fortasse contigit ut hic de Graccho minore tractus extra sedem suam vagetur; uti et ille paulo ante scriptus de Catone maiore. MAI.

127. 10. C. Gracchi potentiam tyrannicam notat etiam Plutarchus in eius vita cap. VI. Erat autem Poplicolae vetusta lex ut tyrannus indicta causa a quovis occideretur. Plut. in Poplic. cap. XII. MAI.

127. 16. Δρούσων] Cod. τρόπων; sed enim plane videbatur scribendum Δρούσων. Intelligitur autem Drusus ille qui cum C. Graccho in tribunatu certavit, ut ait Plutarchus; itemque illius filius multo adhuc clarior, qui incognita manu periit anno urbis DCLXIII, oriente bello sociali. MAI.

127. 17. De hoc Druso filio Plinius XXXIII. sect. 6: *inter Caepionem et Drusum ex anulo in auctione venali, inimicitiae coepere; unde origo socialis belli et exitia rerum.* MAI.

τῶν νόμων δυνάμενόν τε ἑαυτὸν κωλῦσαι δόγματα γράφειν τοῦτο μὲν ἑκουσίως μὴ ποιήσειν, καλῶς εἰδότα τοὺς ἐξαμαρτήσαντας ταχὺ τευξομένους τῆς προσηκούσης δίκης. ἀκυρουμένων δὲ τῶν ὑφ᾽ αὐτοῦ γραφέντων νόμων ἄκυρον ἔσεσθαι καὶ τὸν περὶ τῶν κριτηρίων νόμον· οὗ συντελεσθέντος τὸν μὲν ἀδωροδοκήτως βεβιωκότα μηδεμιᾶς τεύξεσθαι κατηγορίας, τοὺς δὲ τὰς ἐπαρχίας σεσυληκότας ἀχθήσεσθαι πρὸς τὰς τῆς δωροδοκίας εὐθύνας· ὥστε τοὺς διὰ φθόνον καθαιροῦντας τὴν ἑαυτοῦ δόξαν τοῖς ἰδίοις δόγμασι καθάπερ αὐτόχειρας κινδυνεύειν.

[ὅρκος Φιλίππου.] ὄμνυμι τὸν Δία τὸν Καπετώλιον καὶ τὴν ἑστίαν τῆς Ῥώμης καὶ τὸν πατρῷον αὐτῆς Ἄρην καὶ τὸν γενάρχην ἥλιον καὶ τὴν εὐεργέτιν ζῴων τε καὶ φυτῶν γῆν, ἔτι δὲ τοὺς κτίστας γεγενημένους τῆς Ῥώμης ἡμιθέους καὶ τοὺς συναυξήσαντας τὴν ἡγεμονίαν αὐτῆς ἥρωας, τὸν αὐτὸν φίλον καὶ πολέμιον ἡγήσεσθαι Δρούσῳ, καὶ μήτε βίου μήτε τέκνων καὶ γονέων μηδεμιᾶς φείσασθαι ψυχῆς, ἐὰν μὴ συμφέρῃ Δρούσῳ τε καὶ τοῖς τὸν αὐτὸν ὅρκον ὀμόσασιν. ἐὰν δὲ γένωμαι πολίτης τῷ Δρούσου νόμῳ, πατρίδα ἡγήσομαι τὴν Ῥώμην καὶ μέ- 117
γιστον εὐεργέτην Δροῦσον. καὶ τὸν ὅρκον τόνδε παραδώσω οἷς ἂν μάλιστα πλείστοις δύνωμαι τῶν πολιτῶν. καὶ εὐορκοῦντι μέν μοι ἐπίκτησις εἴη τῶν ἀγαθῶν, ἐπιορκοῦντι δὲ τἀναντία.

128. 4. αὐτοῦ] Cod. αὐτόν. MAI.
128. 5. σεσθαι] incipit codicis p. 234.
128. 12. ὅρκος] ὅρκος ed. Rom.
128. 23. δύνωμι] Ita cod. MAI.

128. 5. Quippe is iudicia, quae Gracchus olim abstulerat, nuper senatui restituerat, ut ait auctor de viris ill. cap. LXVI, itemque Appianus bell. civ. I. 35. MAI.

128. 12. Philippum consulem, post graves adversus Drusum inimicitias, rediisse cum eo in gratiam, satis constat ex iis quae dicit auctor de vir. ill. loc. cit.: *cum Latini consulem in albano monte interfecturi essent, Drusus Philippum admonuit ut caveret.* Nunc vero insignem iurisiurandi formulam, a Philippo inter coniuratos cum Druso propositam, ex inedito Diodoro cum gaudio recitamus. MAI.

128. 20. Drusus Latinis civitatem promiserat, ut historici passim tradunt. MAI.

128. 23. *οἷς ἂν μάλιστα πλείστοις δύνωμαι*] Similiter Diodorus l. XX. c. 56. *ἐκ τῶν Συρακουσῶν ἐπιλέξαντες οὓς ἠδύναντο πλείους*, ad quae vide annotationem.

128. 25. Ergo sectarum et coniuratorum execrandae pactionum formulae, quae nostra quoque tempora conturbant, satis antiqui moris sunt. MAI.

V. Ὅτι συντελουμένων κατὰ τύχην ἀγώνων καὶ τοῦ θεάτρου πεπληρωμένου τῶν ἐπὶ τὴν θέαν κατηντηκότων Ῥωμαίων κωμῳδὸν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀγωνιζόμενον κατέσφαξαν ἐν τῷ θεάτρῳ, φήσαντες οὐκ ἀκολούθως αὐτὸν ὑποκρίνασθαι τῇ περιστάσει. τῆς δὲ πανηγυρικῆς θέας εἰς πολεμικὴν σκυθρωπότητα καὶ φόβων ὑπερβολὴν ἐκτραπείσης ἡ τύχη σατυρικὸν τῷ καιρῷ τούτῳ πρόσωπον ἐπεισήγαγεν. ἦν γάρ τις Λατῖνος ὄνομα μὲν Σαυνίων, γελωτοποιὸς δὲ καὶ χάριτας ὑπερβαλλούσας ἔχων εἰς ἱλαρότητα. οὐ γὰρ μόνον ἐν τοῖς λόγοις ἐκίνει γέλωτας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν σιωπὴν καὶ ποίαν σώματος ἐπιστροφὴν ἅπαντας ἐποίει τοὺς θεωμένους μειδιᾶν, φυσικῆς τινος ἐπιτρεχούσης πιθανότητος. διὸ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις μεγάλης ἀποδοχῆς ἐν τοῖς θεάτροις ἐπληροῦτο· οἱ δὲ Πικεντινοὶ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ τέρψιν ταύτην τῶν Ῥωμαίων ἀφελέσθαι βουλόμενοι τοῦτον διέγνωσαν ἀποκτεῖναι. ὁ δὲ προαισθόμενος τὸ μέλλον τελεῖσθαι προῆλθεν ἐπὶ τὴν σκηνὴν καὶ τῆς τοῦ κωμῳδοῦ σφαγῆς ἄρτι γεγενημένης Ἄνδρες, εἶπε, θεαταί, καλλιεροῦμεν· ἐπ' ἀγαθῷ δ' εἴη συντετελεσμένον τὸ κακόν· οὐ γὰρ εἰμι Ῥωμαῖος, ἀλλ' ὅμοιος ὑμῶν ὑπὸ ῥάβδοις τεταγμένος περινοστῶ τὴν Ἰταλίαν καὶ χάριτας ἐμπορευόμενος ἡδονὰς καὶ γέλωτας θηρῶμαι. διὸ φείσασθε τῆς κοινῆς
118 ἁπάντων χελιδόνος, ᾗ τὸ θεῖον ἔδωκεν ἐν ταῖς ἁπάντων οἰκίαις ἐννεοττεύειν ἀκινδύνως· οὐ γὰρ δίκαιον ὑμᾶς πολλὰ κλαίειν. οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἄλλα πρὸς διάλυσιν καὶ γέλωτα διελθὼν καὶ τῇ πιθανότητι καὶ χάριτι τῆς ὁμιλίας τὸ πικρὸν τῆς τιμωρίας παραιτησάμενος ἀπελύθη τῶν κινδύνων.

VI. τῆς δὲ λείας τοῖς στρατιώταις μετέδωκαν, ὅπως τῆς ἐκ τῶν πολέμων ὠφελείας οἱ διακινδυνεύσαντες γευ-

129. 3. *Ῥωμαίων*] immo *Ῥωμαῖον*.
129. 3. *κωμῳδὸν*] Cod. *Κόμοδον*. MAI.
129. 3. *ἀγωνιζόμενον*] Cod. *ἀγωνιζομένων*. MAI.
129. 11. *ποίαν*] scribe *πᾶσαν* vel *ὁποίαν*.
129. 13. *πιθανότητος*] *πυθανότητος* ed. Rom.
129. 18. *κωμῳδοῦ*] Cod. *Κομόδου*. MAI.
129. 19. *εἶπε*] incipit codicis p. 231.
129. 23. *φείσασθε*] Cod. *φείσασθαι*. MAI.
129. 26. *διάλυσιν*] immo *διάχυσιν*.

129. 8. Ponendus igitur *Samnio*, vel, ut Graeci pronunciant, *Saunio*, in illustribus scenicae artis apud Romanos nominibus. MAI.
129. 16. Quippe iam socii italici efferati adversus Romanos erant, ita ut ad atrocissimum bellum confestim eruperint. MAI.
129. 25. Sic Cicero in Verr. I. 40. 51. ludit in nominibus feminae Chelidonis et sartis tectis, quia hirundo in tectis nidificat. MAI.

σάμενοι τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνας ἐθελοντὴν ἀναδέχωνται.

Ὅτι ὁ Μάριος ἤγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸ Σαυνιτῶν πεδίον καὶ τοῖς πολεμίοις ἀντεστρατοπέδευσε. Πομπαίδιος δὲ τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν παρειληφὼς παρὰ τοῖς Μαρσοῖς καὶ αὐτὸς προῆγε τὴν δύναμιν. καὶ πλησίον ἀλλήλων γενομένων τὸ σκυθρωπὸν τοῦ πολέμου εἰς εἰρηνικὴν μετέπεσε διάθεσιν. εἰς ἐπίγνωσιν γὰρ ὄψεως ἐλθόντες οἱ παρ' ἀμφοτέροις στρατιῶται πολλοὺς μὲν ἰδιοξένους ἐπεγίνωσκον, οὐκ ὀλίγους δὲ συστρατιώτας ἀνενεοῦντο, συχνοὺς δὲ οἰκείους καὶ συγγενεῖς κατενόουν, οὓς ὁ τῆς ἐπιγαμίας νόμος ἐπεποιήκει κοινωνῆσαι τῆς τοιαύτης φιλίας. διὸ καὶ τῆς συμπαθείας ἀναγκαζούσης προΐεσθαι φωνὴν φιλάνθρωπον ἀλλήλους ἐξ ὀνόματος προσηγόρευον καὶ παρεκάλουν ἀπέχεσθαι τῆς τῶν ἀναγκαίων μιαιφονίας, τὰς δὲ ἐν προβολῇ πολεμικῶς διακειμένας πανοπλίας ἀποτιθέμενοι τὰς δεξιὰς ἐξέτεινον ἀσπαζόμενοι καὶ φιλοφρονοῦντες ἀλλήλοις. ἃ δη κατανοήσας ὁ Μάριος καὶ αὐτὸς προῆλθεν ἐκ τῆς παρατάξεως· ποιήσαντος δὲ καὶ τοῦ Πομπαιδίου τὸ παραπλήσιον διελέχθησαν ἀλλήλοις συγγενικῶς. πολλῶν δὲ λόγων γενομένων τοῖς ἡγεμόσι περὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐπιθυμουμένης πολιτείας, καὶ τῶν στρατευμάτων ἀμφοτέρων χαρᾶς καὶ καλῶν ἐλπίδων πληρουμένων, ἡ πᾶσα 119
σύνοδος ἐκ πολεμικῆς τάξεως εἰς πανηγυρικὴν διάθεσιν μετέπεσεν· καὶ τῶν στρατηγῶν τοῖς οἰκείοις λόγοις ἐπὶ τὴν εἰρήνην προκαλεσαμένων ἅπαντες ἀσμένως τῆς ἀλληλοφονίας ἀπελύθησαν.

VII. οὗτος γὰρ οὐ προγονικὴν δόξαν οὐδ' ἀφορμὴν ἰδίαν ἔχων εἰς προκοπῆς μέγεθος παραδόξως ἦλθεν εἰς ὑπερβολὴν ἀξιώματός τε καὶ δόξης. ἐπιστρέφειν δὲ

130. 26. στρατηγῶν] στρατιωτῶν ed. Rom.
130. 27. σαμένων] incipit codicis p. 232.
130. 31. ἐπιστρέφειν — εἴωθεν] ἐπιστρέψειν — εἴωθε ed. Rom.

130. 2. Sermo est de italica militia, bello sociali iam coepto. MAI.

130. 4. Pompaedii primarii Italicorum ducis multa est apud huius belli historicos mentio. MAI.

130. 28. Iucundissima sane narratio haec, neque apud alium ut puto historicum obvia. Pompaedium a Domitio placatum ait Diodorus in eclogis editis libri XXXVII. p. 612; sed alia narratio est; et quidem bello nondum aperte suscepto. Plutarchus quoque vaticanum excerptum ignoravit, qui in Marii vita cap. XXXIII, longe diversum et plane hostile scribit Pompaedii Mariique colloquium. MAI.

εἴωθεν ἡ τύχη πρὸς τὸ δέον καὶ τοὺς καθ' ἑτέρων ἄδικόν τι μηχανησαμένους τοῖς αὐτοῖς περιβάλλειν συμπτώμασι. κατὰ τὸ παρὸν ἴσως τυραννοῦσιν, ἀλλ' ὕστερον ὑφέξουσι τὰς τῶν τυραννικῶν ἀνομημάτων εὐθύνας.

Ὅτι Κρὴς ὁ ἐλθὼν πρὸς Ἰούλιον τὸν ὕπατον ἐπὶ προδοσίαν εἶπεν Ἂν δι' ἐμοῦ κρατήσῃς τῶν πολεμίων, τίνα δώσεις μισθὸν τῆς εὐεργεσίας; ὁ στρατηγὸς εἶπε Ποιήσω σε πολίτην Ῥωμαῖον καὶ ἔσῃ παρ' ἐμοὶ τίμιος. ὁ δὲ Κρὴς διαχυθεὶς ἐπὶ τῷ ῥηθέντι Πολιτεία, φησί, παρὰ Κρησὶν εὐφημούμενός ἐστι λῆρος. τοξεύομεν γὰρ ἡμεῖς ἐπὶ τὸ κέρδος, καὶ πᾶν βέλος ἡμῶν χάριν [καὶ] ἀργυρίου, νεμόμενοι πᾶσαν χώραν καὶ θάλατταν. διὸ 120 κἀγὼ νῦν ἀργυρίου χάριν ἥκω· τὰ δὲ τῆς πολιτείας τίμια τοῖς περὶ ταύτης νῦν διαφερομένοις παραχώρει, οἵ-

131. 6. εἶπεν] εἶπε ed. Rom.
131. 8. Ῥωμαῖον] Ῥωμαίων ed. Rom., sed interpretatio *civem Romanum.*
131. 10. τοξεύομεν] τευξόμενοι ed. Rom.
131. 11. χάριν τοῦ] Cod. χάριν καί. MAI.

131. 4. Haec omnia quadrarent in Marium, nisi illud additum esset, quod nempe iste anonymus carebat indole propria ad claritatem nominis consequendam. Ergo de alio quovis seu romano seu italico Diodorus loquitur. MAI.

131. 5. Sextus Iulius Caesar consulatum anno DCLXIII. gerebat, quo tempore sociale bellum exarsit: quamobrem cretensis hominis mentio sine dubio ad huius temporis historiam pertinet. Iamvero Sextus Iulius consul haud equidem in Creta, sed in Italia armis praefuit, ut praesens necessitas postulabat, utque tradunt Livius in epitome lib. LXXIII, et Appianus bell. civ. I. 40. sqq. Quare et cres homo in Italia operam suam proditricem Iulio obtulisse credendus est. Iamvero docet nos Livii epitome libri LXXII, externarum quoque gentium auxilia adfuisse Romanis bello sociali; et quidem Memnon apud Photium cod. CCXXIV. p. 727, copias ex oriente auxiliares memorat, id est ponticas heraclienses. Pari igitur iure existimo Cretenses quoque auxiliares aliquot Romanis supervenisse, puta sagittarios in exercitibus romanis non incelebres. In his proditor ille fuit. MAI.

131. 12. Cretensium avaritiam et nullius turpis lucri detrectans ingenium exagitat Polybius VI. 46. Illi etiam Bolis et Cambylus, qui pecunia accepta regem Achaeum ad supplicium Antiocho dediderunt, Cretenses erant. Polyb. VIII. 18. Livius quoque XLIV. 45. ait: *Cretenses spem pecuniae secuti*, illi scilicet qui soli Perseum, a ceteris desertum, propter incolumes adhuc thesauros comitati sunt. Cretenses inter latrones collocat Cicero de rep. III. 9. Notae sunt divi quoque Pauli de Cretensibus querelae ad Tit. I. 12, ad quem locum multa congerit Rosenmüllerus quae ad Cretensium obiurgationem pertinent. Haec nos eruditionis gratia scribimus, non odio Cretensium commoti, quorum neminem novimus. MAI.

τινες αἵματος ἀγοράζουσι λῆρον περιμάχητον. πρὸς ὃν γελάσας ὁ ἄνθρωπος εἶπε Γενομένης ἡμῖν τῆς ἐπιβολῆς χαρίσομαί σοι χιλίας δραχμάς.

VIII. Ὅτι τοὺς δούλους διά τινος ἐπινοίας οἱ Αἰσερνῖται λιμῷ πιεζόμενοι ἐκ τῆς πόλεως ἐξήγαγον· πάντα γὰρ ἡ τῆς περιστάσεως ἰδιότης ἠνάγκαζε πράττειν καὶ τῇ τῶν ἄλλων ἀπωλείᾳ τὴν ἰδίαν περιποιεῖσθαι σωτηρίαν. οἱ δὲ οἰκέται δεινῇ καὶ παρηλλαγμένῃ συμφορᾷ περιπεσόντες ἀναχωρήσαντες τὴν τῶν δεσποτῶν ὠμότητα τῇ τῶν πολεμίων ἐπιεικείᾳ διωρθώσαντο.

Ὅτι τοὺς κύνας καὶ τἄλλα ζῷα οἱ Αἰσερνῖται ἐσιτοῦντο. πάντα γὰρ ἡ τῆς φύσεως ἀνάγκη παρὰ τὸ καθῆκον ποιεῖν ἠνάγκαζε βιαζομένη τὴν ἀπεγνωσμένην καὶ ἀσυνήθη τροφὴν προσφέρεσθαι.

Ὅτι αἱ ἀνθρώπιναι ψυχαὶ μετέχουσι θείας τινὸς φύσεως ἐνίοτε προκαταμαντευόμεναι τὰ μέλλοντα καὶ κατά τινας φυσικὰς εἰδωλοποιίας προορῶνται τὸ συμβησόμενον. ὅπερ ταῖς τῶν Πιννητῶν γυναιξὶ συνέβη γενέσθαι· προκατωδύροντο γὰρ τὴν ἐσομένην συμφοράν.

IX. Ὅτι τῶν Ἰταλιωτῶν τὰ τέκνα τῶν Πιννητῶν πάντα πρὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἀγαγόντων καὶ ἀπειλούντων ταῦτα κατασφάττειν, ἐὰν μὴ ἀποστῶσιν ἀπὸ Ῥώμης, οἱ Πιννῆται ἐγκαρτεροῦντες τοῖς δεινοῖς ἔδωκαν 121
ἀπόκρισιν ὅτι τέκνων στερηθέντες ἕτερα ῥαδίως ποιήσουσιν, ἐὰν τηρήσουσι τὴν πρὸς Ῥωμαίους συμμαχίαν.

Ὅτι οἱ αὐτοὶ Ἰταλιῶται ἀπογνόντες τὴν ἐκ τῆς πειθοῦς σύλλυσιν ἐπετελέσαντο πρᾶξιν ὠμότητι διαφέρου-

132. 23. οἱ] incipit codicis p. 241.
132. 27. σύλλυσιν] σύλησιν ed. Rom.

132. 1. λῆρον περιμάχητον] Hinc rursus evidenter cognoscimus narrationem hanc pertinere ad belli marsici seu socialis aetatem: nam socii italici pro impetranda civitate romana cruentissimum bellum tunc gerebant. MAI.

132. 2. ἄνθρωπος] Haec vox est eclogarum scriptoris, non Diodori.

132. 4. Livius epit. LXXII: *Acsernia et Alba coloniae ab Italicis obsessae sunt.* Et quidem Aeserniam fame adactam ceperunt Italici. App. bell. civ. I. 41. Liv. epit. LXXIII. Confer etiam Nonium voc. *adesum.* Noster quoque Diodorus in eclogis editis libri XXXVII. p. 539, eo translatam ait belli imperiique socialis sedem, post amissam urbem Corfinium. MAI.

132. 17. Hanc ethnicam opinionem suam scribit Diodorus etiam libro XVIII. 1. MAI.

132. 25. Minas in rem fuisse collatas, puerosque Pinnensium trucidatos, satis innuere videtur Diodorus in fragmentis editis p. 612. MAI.

σαν. προςαγαγόντες γὰρ ἐγγὺς τοῦ τείχους τοὺς παῖδας προςέταττον τοῖς μέλλουσιν ἀναιρεῖσθαι δεῖσθαι τῶν πατέρων ἐλεῆσαι τοὺς ἐξ αὐτῶν γεγονότας καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνοντας ἐπικαλεῖσθαι τὸν πάντων ἐφορῶντα τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων ἥλιον σῶσαι ψυχὰς νηπίων παίδων.

τοιαῦτα γὰρ ἦν αὐτοῖς τὰ τῆς ψυχῆς παραστήματα κατὰ τοὺς ἀγῶνας ὥστε μηδεμίαν ὑπερβολὴν ἄλλοις ὑπολείπεσθαι κατὰ τὰς τῶν δεινῶν ὑπομονάς. πολλαπλασίων δὲ ὄντων τῶν πολιορκούντων τὸ τοῦ πλήθους ἐλλειπὲς τῇ τῆς ἀρετῆς ὑπερβολῇ προςανεπλήρουν.

X. Ὅτι οἱ μὲν Ἰταλιῶται πολλάκις ὑπὲρ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἠγωνισμένοι λαμπρῶς τότε περὶ τῆς ἰδίας κινδυνεύοντες ὑπερέβαλλον ταῖς ἀνδραγαθίαις τὰς προγεγενημένας νίκας, οὐδὲ Ῥωμαῖοι πρὸς τοὺς πρότερον ὑποτεταγμένους αὐτοῖς ἀγωνιζόμενοι δεῖν ἡγοῦντο φανῆναι τῶν ἡττόνων ἥττους.

Ὅτι ὁ δὲ Λαμπώνιος ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Κράσσον, ὑπολαμβάνων προςήκειν μὴ τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων ἀλλὰ τοὺς ἡγεμόνας ὑπὲρ τοῦ πλήθους διαγωνίζεσθαι.

Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Ἰταλιῶται περὶ τῆς τῶν καρπῶν συγκομιδῆς ἠγωνίζοντο. ἐπιθέσεων δὲ γενομέ-
122 νων καὶ συμπλοκῶν ἀλληλοκτονοῦντες οὐ διέλιπον. μετὰ χεῖρας ἔχοντες τὸν θεριζόμενον στάχυν διεκρίνοντο πρὸς ἀλλήλους αἵματι περὶ τῆς ἀναγκαίας τροφῆς. οὐδεὶς δὲ ἀνέμενε παράκλησιν ἡγεμόνος, ἀλλ' ἡ φύσις αὐτὴ προετρέπετο πρὸς τὴν ἀλκὴν προβάλλουσα τὴν τῆς ἐνδείας ἀνάγκην. ὑπέμενεν ἕκαστος εὐψύχως τὴν διὰ σιδήρου γινομένην τοῦ βίου καταστροφὴν δεδιὼς τὸν ἐκ τῆς ἐνδείας θάνατον.

XI. Ὅτι ὁ Μάριος εἰς τὸν κάμπον καθ' ἡμέραν βαδίζων ἐγυμνάζετο πρὸς τὰς ἐν τῷ πολέμῳ χρείας· ἔσπευδε γὰρ τὴν τοῦ γήρως ἀσθένειαν καὶ βραδύτητα

133. 7. τοιαῦτα — 11. προςανεπλήρουν praecedentibus annectit ed. Rom.
133. 8. ὑπολείπεσθαι] usitatius ἀπολείπεσθαι.
133. 24. ἀλληλοκτονοῦντες] ἀλληλοκτανοῦντες ed. Rom.
133. 30. γινομένην] γενομένην ed. Rom.

133. 17. Lamponium inter italicos duces, M. Licinium Crassum inter consulis romani legatos ponunt Appianus bell. civ. I. 40. aliique historici. Nunc singulare quoque certamen horum cognoscimus; in quo tamen Crassus non periit, sed incendio postea absumptus fuit, ut ait Frontinus strateg. II. 4. 16. MAI.

τῇ καθ' ἡμέραν ἀθλήσει καὶ φιλοπονίᾳ πρὸς τοὐναντίον διορθώσασθαι.

Ὅτι ὁ περιμάχητος ἀνθρώποις πλοῦτος μεγάλαις περιβάλλει συμφοραῖς ἐνίοτε τοὺς ἐπιθυμήσαντας μεταλαβεῖν· προτρεπόμενος γὰρ εἰς ἀδίκους καὶ παρανόμους πράξεις καὶ χορηγὸς γινόμενος πάσης ἀκρατοῦς ἡδονῆς τοὺς ἄφρονας χωρεῖ πρὸς τὰ φαῦλα τῶν ἔργων. τοιγαροῦν ὁρᾶν ἔστι τοὺς τοιούτους αὐτοὺς μὲν τοῖς μεγίστοις ἀκληρήμασι περιπίπτοντας, ταῖς δὲ πόλεσι τῶν ἀτυχημάτων γινομένους αἰτίους. τοσαύτην ὁ χρυσὸς ἔχει δύναμιν ἐπὶ κακῷ προτιμώμενος ἀφρόνως παρὰ ἀνθρώποις, οἵτινες διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς πρὸς τοῦτον ἐπι-

134. 4. ἐνίοτε] incipit codicis p. 242.

134. 5. ἀδίκους] ἀδήλους ed. Rom.

134. 7. χωρεῖ] Ita cod. pro ὠθεῖ. MAI. χωρεῖν vi transitiva praeditum tueri conatus est Reiskius ad Constantini Caerimon. p. 140. 144., usus locis tum Constantini, ubi προεχώρησεν ἐμὲ ἡ Αὔγουστα πρὸς τὸ ἀναδέξασθαι, tum Diodori XV. 30. ἐπεχείρει λόγοις τὸν τύραννον ἐκχωρεῖν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως, ubi πείθειν inserebat Rhodomannus. Ne quis autem Polybium quoquo modo huc trahat Exc. Vatic. p. 388. ed. Mai. οὐκ ἐκ τῆς αὐτοῦ χωρεῖται πραγματείας οὐδ' ἐκ τῶν ἰδίων ἀποφάσεων ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν πέλας κατηγορίας, ibi scribendum est θεωρεῖται.

134. 8. τοιούτους] τοσούτους ed. Rom.

134. 2. Profligato sociali bello, instabat mithridaticum ad quod proficisci imperator Marius avebat, etsi aetate gravis et viribus debilitatis, ut gloriam et opes immensas in Asia quaereret; ideoque Romae se tamquam tiro in campo exercebat. Plutarchi locus etsi paulo prolixior heic mihi saltem latine scribendus est, non tam ut breve Diodori fragmentum de Mario illustretur, quam ut lectores intelligant, subsequentem quoque de auri siti sermonem adversus Marium a Diodoro torqueri. Sic ergo Plutarchus in Marii vita cap. XXXV: ***atque Marius perquam ambitiose atque pueriliter, senectute et infirmitate dissimulata corporis, descendebat quotidie in campum, et in adulescentium caterva exercens se, agile in armis corpus et equi patiens ostendebat, quamvis non esset ob tumorem ventris in senio expeditus, sed obesus evasisset ac corpulentus. Quae cum faceret placebat aliquibus qui descendentes in campum certationes eius et contentiones spectabant: meliores vero id contemplantes, miseratio subiit avaritiae et cupiditatis gloriae ipsius, qui ex tenuissimo opulentissimus, atque ex humili factus maximus, nullam felicitatis metam sciret; neque in honore esse, et frui praesentibus facultatibus esset contentus; sed quasi omnium rerum egenus, in Cappadociam et pontum Euxinum ex triumphis et gloria aetatem deportaret tam gravem, cum Mithridatis satrapis dimicaturus.*** **Marii avaritiam suggillat Plutarchus etiam cap. II; tum cap. XLV de Mario moriente sic:** ***annos natus*** **LXX,** ***qui censum opesque multis sufficientes regibus possidebat, sortem lamentabatur suam, quasi egenus et expers eorum, quae appetebat, decederet immature.*** **Idem vitium peioremque exitum notant in Crasso iuniore historici, et tullianus interpres a me editus ad or. de rege alex. cap. I. 2. MAI.**

θυμίας παρ' ἕκαστα προφέρονται τούτους τοὺς στίχους τῶν ποιητῶν,

123 ὦ χρυσέ, δεξίωμα κάλλιστον βροτοῖς,
ὡς οὔτε μήτηρ ἡδύς.

καὶ πάλιν,

ἔα με κερδαίνοντα κεκλῆσθαι κακόν.

καὶ τὰ διὰ τῶν μελῶν πεποιημένα,

ὦ χρυσέ, βλάστημα χθονός,
οἷον ἔρωτα βροτοῖσι φλέγεις,
πάντων κράτιστε, πάντων τύραννε.
πολεμεῖς δ' Ἄρεος
κρείσσον' ἔχων δύναμιν·
πάντα θέλγεις· ἐπὶ γὰρ Ὀρφείαις μελῳδίαις
εἵπετο δένδρεα καὶ
θηρῶν ἀνόητα γένη,
σοὶ δὲ καὶ χθὼν πᾶσα καὶ πόντος καὶ ὁ παμμήστωρ Ἄρης.

καίτοι γε πόσῳ κρεῖττόν ἐστιν ἐκφέρεσθαι τῶν ποιημάτων τὰ τὴν ἐναντίαν ἔχοντα τούτοις παράκλησιν,

πότνια σοφία, σύ μοι ἅνδανε·
ὄλβου δ' ἐμοὶ μὴ χρυσέου
124 φαεννὰν ἀκτῖνα δαίμων διδοίη
πάρος σοφίας ἢ τυραννίδα.
Διὸς ἀπωτάτω
κεῖται καλὸς θησαυρὸς ὅτῳ προσέβαλε.

XII. Ὅτι ἀπεστάλησαν πρεσβευταὶ πρὸς τὸν Κίνναν Ῥωμαίων περὶ συλλύσεως· οἷς ἀπόκρισιν ἔδωκεν ὁ ὕπατος ἐξεληλυθὼς ὡς οὐ προσεδέξατο τὴν ἐπάνοδον ἐν ἰδιώτου σχήματι ποιήσασθαι.

Ὅτι ὕστερον τοῦ Μετέλλου μεθ' ἧς εἶχε δυνάμεως πλησιάσαντος τῇ τοῦ Κίννα παρεμβολῇ καὶ συνελθόν-

135. 15. θηρῶν] θηρίων ed. Rom. et 13. μελῳδαῖς.
135. 16. παμμήστωρ] παμνήστωρ ed. Rom.
135. 20. χρυσέου] χρυσίου ed. Rom.
135. 21. φαννὰν] Ita cod. MAI.

135. 4. Extant hi versus duo cum varietate apud Athen. IV. 49; Stob. Serm. LXXXIX; Lucian. Timon. ed. Amst. T. I. p. 153; Sext. emp. adv. gram. I. 279; denique latine apud Senec. ep. CXV. Tertius est iambus euripideus Belleroph. 63, et apud Sen. loc. cit. De reliquis quaerendum superest. MAI.

135. 28. Notissimum est, Cinnam consulem perniciosas leges ferentem, pulsum urbe a collega Octavio fuisse; tum etiam consulatum eidem abrogatum, substituto Merula. Recusabat ergo Cinna a qua urbe consul discessisset in eandem privatus reverti. MAI.

135. 29. Metellus dux erat copiarum pro consulibus Octavio et suffecto Merula, contra Cinnam et Marium. Appian. bell. civ. I. 68. 69. MAI.

τος εἰς λόγους συνεφώνησεν ὥςτε στρατηγὸν εἶναι τὸν Κίνναν, καὶ πρῶτος ὁ Μέτελλος ὠνόμασε στρατηγόν. ἀμφότεροι δὲ ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι κατηγορίας ἠξιώθησαν. ὁ μὲν γὰρ Μάριος κατὰ πρόσωπον γενόμενος ἔφησε δεῖν σχεδὸν ἤδη νενικηκότα μὴ καταλύειν τὴν δεδομένην αὐτοῖς ὑπὸ θεοῦ ἐξουσίαν· ὁ δὲ Μέτελλος ὡς ἀνέκαμψεν, εἰς μεγάλην ἦλθε διάτασιν πρὸς Ὀκταύιον προδότης ὢν τῶν τε ὑπάτων καὶ τῆς πατρίδος. ὁ δὲ Ὀκταύιος οὐδενὶ τρόπῳ συγχωρήσειν ἑαυτὸν ἔφη καὶ τὴν Ῥώμην ὑπὸ τὴν Κίννου δεσποτείαν. καὶ γὰρ ἂν εἰ πάντες αὐτὸν καταλείπωσιν, ὅμως ἑαυτὸν διατηρήσειν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας καὶ μετὰ τῶν τὰ αὐτὰ φρονούντων· ἐὰν δὲ ἀπογνῷ πάσας τὰς ἐλπίδας, ὑφάψειν μὲν τὴν ἰδίαν οἰκίαν, συγκατακαύσειν δὲ αὐτὸν μετὰ τῆς οἰκείας οὐσίας καὶ τὸν μετ' ἐλευθερίας θάνατον εὐγενῶς ἀναδέξασθαι.

XIII. Ὅτι ἐπὶ ταῖς τῶν πολιτῶν σφαγαῖς καὶ ταῖς 125
ὑπὲρ ἄνθρωπον παρανομίαις ταχέως ἐκ θεῶν τις Κίννᾳ καὶ Μαρίῳ ἠκολούθησε νέμεσις. Σύλλας γὰρ εἷς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὑπολειφθεὶς περὶ τὴν Βοιωτίαν τὰς Μιθριδάτου δυνάμεις κατακόψας καὶ τὰς Ἀθήνας ἐκπολιορκήσας εἶτα, Μιθριδάτην σύμμαχον ποιησάμενος καὶ παραλαβὼν αὐτοῦ τὸν στόλον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. ἐν ἀκαρεῖ δὲ χρόνῳ κατακόψας τὰς περὶ Κίνναν καὶ Μάριον δυνάμεις κύριος ἐγένετο πάσης Ῥώμης καὶ Ἰταλίας, καὶ πάντας τοὺς μετὰ Κίννα μιαιφονήσαντας ἀπέσφαξε καὶ τὴν Μαριανὴν συγγένειαν ἐκ βάθρων ἦρε. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν μετρίων ἀνδρῶν τὴν τῶν προκαταρξάντων τῆς μιαιφονίας τιμωρίαν εἰς τὴν τῶν θεῶν πρόνοιαν ἀνέπεμπον· κάλλιστον γὰρ τοῖς ἀσεβῆ βίον αἱρουμένοις πρὸς διόρθωσιν κακίας ἀπελέλειπτο.

XIV. Ὅτι ὁ Φιβρῖνος τὴν ἐπαρχίαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τοσούτοις περιέβαλεν ἀτυχήμασιν ὅσοις εἰκὸς ἦν πε-

136. 11. *διατηρήσειν*] incipit codicis p. 239.
136. 12. Post *φρονούντων* deest aliquid.
136. 14. *αὐτὸν*] *αὑτὸν* ed. Rom.
136. 24. *πάσης*] hoc magis ad Italiam pertinebat, quo retulit Maii interpretatio. Tum *ἀπέσφαξεν* ed. Rom.
136. 29. *κάλλιστον*] deest sententiae *παράδειγμα*.

136. 15. Caput Octavio scilicet a Marianis abscissum fuit sedenti in curuli sella cum consulari dignitate. App. cap. LXXI. MAI.
136. 20. Lege Plutarchum in Sylla cap. XV. sqq. MAI.
136. 21. Plutarchus cap. XXII. sqq. MAI.
136. 31. *Fibrinus* dicitur in his Diodori reliquiis, (in contextu et in margine) qui saepe erat *Fimbria;* errore potius scripturae quam graeci auctoris propria locutione, qui alibi in fragm. ed.

ριβαλεῖν ἐξουσίαν τοῦ πράττειν ὃ βούλεται τηλικαύτῃ δυσσεβείᾳ περιπεποιημένον. τὴν γὰρ Φρυγίαν κατασύρων πρηστῆρος τρόπον ἐπὶ τῇ τῶν περιπεσόντων περιτροπῇ ἁπάσης πόλεως κατέσκηπτε. ὁ δὲ στερήσας ἑαυτὸν τοῦ ζῆν μιᾷ τελευτῇ πολλῶν θανάτων ἐχρεοκόπησεν ὀφειλήματα.

Ὅτι Γναῖος Πομπήιος καλὰς ἀμοιβὰς τῆς ἀρετῆς ἀπενεγκάμενος καὶ τοῦ πρωτείου τυχὼν διὰ τὴν ἀνδρείαν ἀκολούθως τοῖς ὑπηρετουμένοις τὰ μετὰ ταῦτα
126 ἔπραξε καὶ τὴν περὶ αὐτὸν αὔξησιν διὰ γραμμάτων ἐδήλωσε τῷ Σύλλᾳ. ὁ δὲ πολλῶν ἄλλων θαυμάσας τὸν νεανίσκον τοῖς μετ' αὐτοῦ συγκλητικοῖς ἐπέπληττε παρονειδίζων ἅμα καὶ προκαλούμενος πρὸς τὸν ὅμοιον ζῆλον· θαυμάζειν γὰρ ἔφησεν ὅτι νέος μὲν παντελῶς τηλικούτων στρατευμάτων πολεμίων ἀφήρπακεν, οἱ δὲ τῇ τε ἡλικίᾳ καὶ τοῖς ἀξιώμασι πολὺ προέχοντες οὐδὲ τοὺς ἰδίους οἰκέτας εἰς συμμαχίαν γνησίαν δεδύνηνται παρέχεσθαι.

137. 5. θανάτων] θανόντων ed. Rom. ὁ δὲ — ὀφειλήματα autem non arte cohaerent cum praecedentibus.
137. 6. Γναῖος] Γνάϊος ed. Rom. et mox ἀπενενεγκάμενος.
137. 8. ὑπηρετουμένοις] an ὑπηργμένοις?
137. 9. αὐτὸν] αὑτὸν ed. Rom.
137. 10. πολλῶν] fortasse πρὸ πολλῶν.
137. 13. τηλικούτων στρατευμάτων πολεμίων] scribendum puto τηλικοῦτον στράτευμα τῶν πολεμίων collatis quae de Pompeio narrat Plutarchus c. 7.

Wessel. p. 615. scribit *Fimbriam*. Porro notum est Valerium Flaccum Mario VII. consuli in magistratu morienti suffectum fuisse a Cinna collega et in Asiam contra Mithridatem missum. Hunc Flaccum Fimbria legatus eius sceleste occidit, eiusdemque exercitu occupato imperator appellatus fuit. Tum adventante Sylla, factionis contrariae duce, quum a militibus desereretur, manus sibi attulit, ne syllanam crudelitatem experiretur (Paterculus II. 24; Plutarchus in Sylla cap. XXV; Appianus bell. civ. I. 75.) Fimbriae scelera in asiaticis provinciis recenset ipse Diodorus in fragm. ed. p. 615. Praeterea auctor de viris ill. cap. LXX: *Fimbria saevissimus Cinnae satelles, Ilium, ubi tardius portae patuerunt, incendi iussit. Ibidem militiae principes securi percussit.* Eadem dicuntur in Livii epitome LXXXIII. MAI. Omnino sermo est de Ilii immanissimo excidio per Fimbriam. Legesis Augustinum de civ. D. III. 7. IDEM in Epimetro.

137. 10. Has litteras vel ex Galliis vel ex Africa a Pompeio scriptas ad Syllam arbitror, quibus in provinciis mandato eiusdem dictatoris naviter pugnavit. Vide Plutarchum in Pomp. VIII. XI. MAI.

XV. Ὅτι τὸν Ἀδριανὸν τὸν στρατηγὸν τῆς Ἰτύκης ζῶντα ἔκαυσαν οἱ Ἰτυκηνοί. τὸ δὲ πραχθὲν καίπερ ὂν δεινὸν οὐκ ἔτυχε κατηγορίας διὰ τὴν τοῦ παθόντος κακίαν.

Ὅτι τῷ Μαρίῳ τῷ υἱῷ Μαρίου ὑπατεύσαντι οὐκ ὀλίγοι καὶ τῶν κατὰ νόμον τετελεκότων τὴν πρωτείαν ἐθελοντὴν ἔσπευσαν τῶν νεανίσκων κοινωνῆσαι τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἀγώνων, καὶ πρεσβύτεροι ταῖς ἡλικίαις ὄντες ἐνδείξασθαι τοῖς νεωτέροις ὅ,τι δύναται πολεμικῶν ἔργων μελέτη καὶ συνήθεια παρατάξεων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν πολέμῳ δεινῶν.

ἔλεγχοι πικροὶ καὶ κατὰ πόλιν καὶ ἔθνος καὶ ποικίλαι πεῖραι προσήγοντο τοῦ γνωσθῆναι πῶς ἔχουσι πρὸς αὐτούς. ἠναγκάζοντο γὰρ διὰ τῆς ὑποκρίσεως πρὸς ἀμφοτέρους τοῖς προσποιήμασι μετοκλάζειν καὶ πρὸς τοὺς ἀεὶ παρόντας ἀπονεύειν. κατὰ γὰρ ἀντιπολεμούντων οἱ πρὸς τὴν στρατολογίαν ἀποδεδειγμένοι καὶ κατὰ πρόσωπον παρόντες καὶ πρὸς ἀλλήλους διαφιλοτιμούμενοι τοῖς ἀκριβεστάτοις ἐλέγχοις φανερὰν ἐποίουν τὴν τῶν πόλεων κρίσιν.

XVI. Ὅτι Μάριος διὰ τὴν σπάνιν τῶν ἀναγκαίων 127
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καταλέλειπτο, μόνος δὲ Μάρκος Περπέννας ὁ τῆς Σικελίας στρατηγὸς διαπεμπομένου πρὸς αὐτὸν Σύλλα καὶ παρακαλοῦντος μετ᾽ αὐτοῦ τάττεσθαι τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ πειθαρχεῖν ὥστε μὴ μόνον διατηρῆσαι τὴν πρὸς Μάριον εὔνοιαν, ἀλλὰ καὶ μετ᾽

138. 1. Ἰτύκης] incipit codicis p. 240.
138. 2. Ἰτυκηνοί] Ita cod.; quamquam hoc gentile scribi solet Ἰτυκαῖνοι. MAI.
138. 6. νόμον] νόμων ed. Rom.
138. 6 πρωτείαν] an στρατείαν?
138. 7. ἐθελοντὴν] ἔθελον, ἣν ed. Rom.
138. 16. ante κατὰ intervallum fecit editor Romanus.
138. 20. πόλεων] πολέμων ed. Rom.
138. 22. καταλέλειπτο] καταλέλειπται ed. Rom.

138. 4 Cicero in Verr. I. 27: *Hadrianus, quod eius avaritiam cives Romani ferre non poterant, Uticae domi suae vivus exustus est; idque ita illi merito accidisse existimatum est, ut laetarentur omnes, neque ulla animadversio constitueretur.* MAI.
138. 20. Sermo est de factionibus syllana et adversaria per Italiam alternatim praevalentibus, quibus miseri incolae adulari vicissim cogebantur. MAI.
138. 23. De Perperna marianae seu carbonianae factionis in Sicilia duce lege Plutarchum in Pomp. X. MAI.

ἀνατάσεως ἀποφῆναι ὅτι παντὶ σθένει διαβὰς ἐκ τῆς Σικελίας ἐξαρπάσει τὸν Μάριον ἐκ τοῦ Πραινεστοῦ. ὁ δὲ οὐκ ἔφθασε προςπεσεῖν, ἐπείτοι γε χάριν τῆς τῶν διωκόντων ὠμότητος καὶ πρὸς αὐτοῖς ἀδύτοις μιαιφονηθεὶς ἀπέσβεσεν ἂν τῷ αἵματι τὸ ἀκοιμήτῳ δεισιδαιμονίᾳ τηρούμενον πῦρ ἐξ αἰῶνος.

Ὅτι τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔπαινος καὶ αἱ τῶν πονηρῶν βλασφημίαι μάλιστα δύνανται πρὸς τὰ καλὰ τῶν ἔργων τοῖς ἀνθρώποις χειραγωγεῖν.

ἄνδρας δυναμένους βουλεύσασθαι καλῶς καὶ τὰ κριθέντα ἀγαγεῖν εἰς συντέλειαν.

XVII. Ὅτι ὁ Σπάρτακος ὁ βάρβαρος εὐεργετηθεὶς παρά τινος εὐχάριστος ἐφάνη πρὸς αὐτόν· αὐτοδίδακτος γὰρ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις ἡ φύσις πρὸς ἀμοιβὴν χάριτος τοῖς εὐεργέταις.

Ὅτι ἡ διὰ τῶν ὅπλων νίκη κοινὴν ἔχει τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοῖς στρατιώταις τὴν εὐημερίαν, τὰ δὲ διὰ τῆς στρατηγικῆς συνέσεως γινόμενα κατορθώματα μόνῳ προςάπτεται τῷ ἡγεμόνι.

128 ἀκατάσχετος γάρ τις ὁρμὴ τοῖς βαρβάροις ἐνέπεσε τῆς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀποστάσεως.

Ὅτι ὡς ἐπίπαν αἱ τῶν ἄλλων συμφοραὶ νουθετοῦσι τοὺς ἐν τοῖς ὁμοίοις κινδύνοις ὑπάρχοντας.

XVIII. Ὅτι περὶ Δαμασκὸν τῆς Συρίας διατρίβοντος Πομπηίου ἧκε πρὸς αὐτὸν Ἀριστόβουλος ὁ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς καὶ Ὑρκανὸς ὁ ἀδελφὸς ἀμφισβητοῦντες

139. 3. ἔφθασε] ἔφθασεν ed. Rom.
139. 5. τὸ] Cod. τῷ. MAI. Mox δεισιδαιμονείᾳ ed. Rom.
139. 7. τῶν] malim ὁ τῶν.
139. 20. βαρβάροις] incipit codicis p. 259.
139. 24. Συρίας] Cod. Τυρίας. MAI.

139. 6. Ergone extincto iuniore Mario videtur Romae accidisse prodigium extincti ignis apud Vestales? Ad Diodori locutionem quod adtinet, conferenda est par Ciceronis dictio pro Fonteio XVII: *ne ille ignis aeternus nocturnis Fonteiae laboribus vigiliisque servatus, sacerdotis vestrae lacrymis extinctus esse dicatur.* MAI.

139. 13. Addatur haec Spartaci laus inter multas quas de hoc gladiatore et mox celeberrimo duce praedicant historici. MAI.

139. 15. Dixit hanc sententiam Diodorus etiam de servis siculis p. 101. in excerp. vat. MAI.

139. 19. Haud scio an id quoque de Spartaco dicatur, cuius deliberandi sapientiam non silet Plutarchus in Crasso cap. IX. MAI.

139. 20. Brevior sententia est, quam ut ex ea subiectam verbis historiam cognoscere possimus. MAI.

περὶ τῆς βασιλείας. οἱ δὲ ἐπιφανέστατοι πλείους ὄντες τῶν διακοσίων κατήντησαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἀπεφήναντο τοὺς προγόνους αὐτῶν ἀφεστηκότας τοῦ ἱεροῦ πεπρεσβευκέναι πρὸς τὴν σύγκλητον, καὶ παρειληφέναι τὴν προστασίαν τῶν Ἰουδαίων ἐλευθέρων καὶ αὐτονόμων οὐ βασιλέως χρηματίζοντος ἀλλ' ἀρχιερέως προεστηκότος τοῦ ἔθνους. τούτους δὲ νῦν δυναστεύειν καταλελυκότας τοὺς πατρίους νόμους καὶ καταδεδουλῶσθαι τοὺς πολίτας ἀδίκως· μισθοφόρων γὰρ πλήθει καὶ αἰκίαις καὶ πολλοῖς φόνοις ἀσεβέσι περιπεποιῆσθαι τὴν βασιλείαν. ὁ δὲ περὶ μὲν τῶν ἀμφισβητήσεων εἰς ὕστερον ὑπερεβάλετο καιρόν, περὶ δὲ τῆς παρανομίας τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν εἰς Ῥωμαίους ἀδικημάτων πικρῶς ἐπιτιμήσας τοῖς περὶ τὸν Ὑρκανὸν ἀξίους μὲν αὐτοὺς ἔφησεν εἶναι καὶ μείζονος καὶ πικροτέρας ἐπιστροφῆς, ὅμως δὲ διὰ τὴν πάτριον ἐπιείκειαν τῶν Ῥωμαίων, εἰ ἀπὸ τοῦ νῦν πείθονται, συγγνώμης αὐτοὺς ἠξίωσεν.

XIX. Ὅτι ὁ Πομπήιος τὰς ἰδίας πράξεις ἃς συνετέλεσεν ἐπὶ τῆς Ἀσίας ἀναγράψας ἀνέθηκεν, ὧν ἐστιν ἀντίγραφον τόδε. Πομπήιος Γναίου υἱὸς μέγας αὐτοκράτωρ τὴν παράλιον τῆς οἰκουμένης καὶ πάσας τὰς 129 ἐντὸς Ὠκεανοῦ νήσους ἠλευθέρωσε τοῦ πειρατικοῦ πολέμου, ὁ ῥυσάμενός ποτε πολιορκουμένην τὴν Ἀριοβαρζάνου βασιλείαν, Γαλατίαν, ἔτι καὶ τὰς ὑπερκειμένας χώρας καὶ ἐπαρχίας Ἀσίαν, Βιθυνίαν, ὑπερασπίσας δὲ Παφλαγονίαν τε καὶ τὸν Πόντον, Ἀρμενίαν τε καὶ Ἀχαΐαν, ἔτι δὲ Ἰβηρίαν, Κολχίδα, Μεσοποταμίαν, Σωφηνήν, Γορδυηνήν, ὑποτάξας δὲ βασιλέα Μήδων Δαρεῖον, βασιλέα Ἀρτώλην Ἰβήρων, βασιλέα Ἀριστόβουλον Ἰουδαίων, βασιλέα Ἀρέταν Ναβαταίων [βασιλέα] Ἀρά-

140. 3. ἑαυτῶν] Ita cod. MAI. Quod correxi.
140. 3. ἀφεστηκότας] legendum προεστηκότας.
140. 22. ἠλευθέρωσε] ἐλευθέρωσεν ed. Rom.
140. 29. Ἀρτώλην] Appiano Mithr. 117. et aliis est Ἀρτώκης.
140. 30. βασιλέα] delendum.

140. 1. Ergo in quadragesimo ideoque ultimo Diodori libro versamur: in hac enim extremitate bellum Pompeii iudaicum conclusum fuit, cuius exordium reapse in quadragesimo libro legebat Photius in eclogis ed. Wessel. p. 542. Porro Aristobuli et Hyrcani disceptationem coram Pompeio apud Damascum diligenter scribit Iosephus antiq. XIV. 5; qui tantopere cum Diodoro, si minus verbis, certe rebus congruit, ut plane dicerem expilatum a Iosepho Diodorum, nisi arbitrarer iudaeum hominem res suas gentiles a domesticis potius monumentis quam ab externis historicis desumpsisse. MAI.

140. 27. En *Achaia* non solum urbs, verum etiam provincia est, quam rem haud scio an satis innuat Stephanus byzantinus. MAI.

βων, καὶ τὴν κατὰ Κιλικίαν Συρίαν, Ἰουδαίαν, Ἀραβίαν, Κυρηναϊκήν, Ἀχαιούς, Ἰοζυγούς, Σολνούς, Ἡνιόχους καὶ τὰ λοιπὰ φῦλα μεταξὺ Κολχίδος καὶ Μαιώτιδος λίμνης τὴν παράλιον κατέχοντα καὶ τοὺς τούτων βασιλεῖς ἐννέα τὸν ἀριθμὸν καὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐντὸς τῆς Ποντικῆς καὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατοικοῦντα, καὶ τὰ ὅρια τῆς ἡγεμονίας τοῖς ὅροις τῆς γῆς προςβιβάσας, καὶ τὰς προσόδους Ῥωμαίων φυλάξας, ἃς δὲ προςαυξήσας, τούς τε ἀνδριάντας καὶ τὰ λοιπὰ ἀφιδρύματα τῶν θεῶν καὶ τὸν λοιπὸν κόσμον τῶν πολεμίων ἀφελόμενος ἀνέθηκε τῇ θεῷ χρυσοῦς μυρίους καὶ διςχιλίους ἑξήκοντα, ἀργυρίου τάλαντα τριακόσια ἑπτά.

180 Ὅτι Λεύκιος Σέργιος ὁ ἐπικαλούμενος Κατιλίνας κατάχρεως γεγονὼς ἀπόστασιν ἐμελέτησεν. ὁ δὲ Μάρκος ὁ Κικέρων ὁ ὕπατος λόγον διετίθετο περὶ τῆς προςδοκωμένης ταραχῆς. καὶ κληθέντος Κατιλίνα καὶ τῆς κατη-

141. 2. Ἰοζυγούς, Σολνούς] Ζυγούς vel Ζυγίους et Σοανούς (v. Tzsch. ad Strab. IV. 394.) dicere videtur.
141. 4. τὴν] incipit codicis p. 260.
141. 5. ἐννέα] Θ ed. Rom.
141. 5. ἐντὸς] ἐν τοῖς ed. Rom.
141. 12. ἀργυρίου] ἀργυρίους ed. Rom.
141. 12. τριακόσια ἑπτά] TZ ed. Rom.

141. 12. Praeclaram enimvero et ineditam inscriptionem graecam nanciscimur; diversam plane a breviario, quod recitat Plinius VII. sect. 26, qui sic ait „Hos Pompeius honores urbi tribuit in delubro Minervae, quod ex manubiis dicabat. *Cn. Pompeius magnus imp. bello XXX annorum confecto, fusis, fugatis, occisis, in deditionem acceptis hominum centies vicies semel LXXXIII. M. depressis aut captis navibus DCCCXLVI. oppidis, castellis MDXXXVIII in fidem receptis: terris a Maeotis lacu ad rubrum mare subactis, votum meritum Minervae.*" Hoc est breviarium eius ab oriente. Triumphi vero, quem duxit, praefatio haec fuit: *cum oram maritimam a praedonibus liberasset, et imperium maris populo romano restituisset; ex Asia, Ponto, Armenia, Paphlagonia, Cappadocia, Cilicia, Syria, Scythis, Iudaeis, Albanis, Iberia, insula Creta, Basternis, et super haec de regibus Mithridate atque Tigrane triumphavit.* Inscriptionem memorat, sed non recitat, etiam Gellius X. 1, ceteroquin is perperam ait positam in aede Victoriae pro in aede Minervae, ut iam critici observarunt. De his Pompeii honoribus confer Plutarchum in Pomp. XLV, Paterculum II. 40, Zonaram X. 5. Imitatus est autem hac inscriptione facienda Pompeius Hannibalem, cuius victoriarum titulum ab ipsomet scriptum legit Polybius III. 33. Iam ἀργυρίους τάλαντα pro ἀργυρίου τάλαντα habet Diodorus, de alia re loquens, etiam in fragm. ed. p. 513, quam lectionem editores immerito fortasse mutaverunt in ἀργυρίου. Videsis in Wessel. ed. not. 98. Porro aurea talenta ad rationem argenteorum revocat Diodorus lib. XVII. 71. MAI. Zonaras X. 5. praelatam in triumpho Pompeii tabulam dicit, de qua heic fere Diodorus. IDEM in Add. Exhibuit autem Maius tabulam maiusculis, sine accentibus.

γορίας κατὰ πρόςωπον γινομένης ὁ Κατιλίνας κατ᾽ οὐδένα τῶν τρόπων ἔφησεν ἑαυτοῦ καταγινώσκεσθαι φυγὴν ἑκούσιον καὶ ἄκριτον. ὁ δὲ Κικέρων ἐπηρώτησε τοὺς συγκλητικοὺς εἰ δοκεῖ μεταναστῆναι τὸν Κατιλίναν ἐκ τῆς πόλεως. σιωπώντων δὲ τῶν πολλῶν διὰ τὴν κατὰ πρόςωπον ἐντροπὴν δι᾽ ἑτέρου τρόπου καθάπερ ἐλέγξαι τὴν σύγκλητον ἀκριβῶς βουλόμενος τὸ δεύτερον ἐπηρώτησε τοὺς συνέδρους εἰ κελεύουσι Λεύκιον Κατιλίναν ἐκ τῆς Ῥώμης μεταστήσασθαι· μιᾷ δὲ φωνῇ πάντων ἀναβοησάντων μὴ δοκεῖν καὶ δυςχεραινόντων ἐπὶ τῷ πάλιν ῥηθέντι ἐπὶ τὸν Κατιλίναν, ἔφησεν, ὅταν τινὰ μὴ νομίσωσιν εἶναι ἐπιτήδειον φυγῆς, μεθ᾽ ὅσης κραυγῆς ἀντιλέγουσιν· ὥςτε εἶναι φανερὸν ὅτι διὰ τῆς φωνῆς ὁμολογοῦσι φυγήν. ὁ δὲ Κατιλίνας εἰπὼν ὅτι βουλεύσεται καθ᾽ ἑαυτὸν ἀπεχώρησε.

Ὅτι κατὰ τὴν παροιμίαν τῷ πλείονι πολέμιον καθίσταται τοὔλαττον.

XXI. Ὅτι τῶν βίβλων τινὲς πρὸ τοῦ διορθωθῆναι 131
καὶ τὴν ἀκριβῆ συντέλειαν λαβεῖν κλαπεῖσαι προεξεδόθησαν οὔπω συνευαρεστουμένων ἡμῶν τῇ γραφῇ ἃς ἡμεῖς ἀποποιούμεθα. ἵνα δὲ αὗται φαναραὶ γενόμεναι μὴ λυμαίνωνται τὴν ὅλην ἐπιβολὴν τῆς ἱστορίας, ἐκρίναμεν δεῖν

142. 2. τῶν τρόπων] Ita cod. pro τὸν τρόπον. MAI. Diodorus III. 33. νόμιμον γάρ ἐστιν αὐτοῖς ταύτας κατὰ μηδένα τῶν τρόπων τύπτειν. Ita optimi quique libri. Caeteri inter μηδένα τὸν τρόπον et μηδένα τρόπον variant. Sed verum esse τῶν τρόπων hic locus opportune ostendit.

142. 2. καταγινώσκεσθαι] an καταγνώσεσθαι?

142. 8. κελεύουσι] nihil sani huic sententiae inest, nisi κωλύουσι scribatur.

142. 8. Λεύκιον] Cod. Κόϊντον. MAI.

142. 9. ἀναβοησάντων] ἀναστησάντων ed. Rom.

142. 10. μὴ] νὴ ed. Rom., neque id typothetae errore. Vnde nata est editori sententia historiae contraria: sponte enim excessisse urbe Catilinam, non eiectum SC., testes locupletissimi sunt Cicero et Sallustius, etsi aliter visum Cassio Dioni p. 132. 97. ed. Reim., quem confutavit Reimarus.

142. 18. In margine scribitur ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΛΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ. MAI.

142. 19. προεξεδόθησαν] προεξεδώθησαν ed. Rom.

142. 21. αὗται] αὐταὶ ed. Rom.

142. 17. Num de Catilina sermo adhuc est qui aere alieno pressus, divitibus infensus erat; ideoque, ut plerumque fit, coniuraverat? An potius de invidia verba fiunt, quam in historiae extremitate deprecatus videtur Diodorus? MAI.

τὸν ἐλέγχοντα λόγον τὴν ἄγνοιαν ἐκθέσθαι. ἐν τεσσαράκοντα γὰρ βίβλοις περιειληφότες τὴν πραγματείαν ἐν μὲν ἓξ ταῖς πρώταις ἀνεγράψαμεν τὰς πρὸ τῶν Τρωικῶν πράξεις τε καὶ μυθολογίας, καὶ τοὺς χρόνους τούτους ἐπ' ἀκριβείας οὐ διωρισάμεθα διὰ τὸ μηδὲν παράπηγμα περὶ τούτων παρειληφέναι.

143. 3. ἓξ] abest ab ed. Rom.
143. 5. διωρισάμεθα] διορισάμεθα ed. Rom.
143. 5. παράπηγμα] παράδειγμα ed. Rom.: correctum ex Diodori I. 5. Caeterum in παρει desinit codicis p. 260.: cui vocabulo quod deerat supplevi indidem; παρεῖναι tacite scripserat Maius.

143. 4. Hoc ipsum dixerat Diodorus in prohoemio edito cap. V; ibidemque addiderat se historiae suae finem fecisse ante annum primum olympiadis CLXXX, qui est urbis conditae annus DCXCIV. Atqui vaticanum Diodori excerptum penultimum versatur in Catilinae rebus, cuius coniuratio deprehensa anno DCXCI, oppressa sequente anno DCXCII. Tum ibidem praecedit (quamquam subsequi debuit) Pompeii triumphus, qui ductus est Pisone et Messala coss., ut ait Plinius VII. sect. 26, anno DCXCIV. Ergo reapse vaticana excerpta a septimo Diodori libro usque ad expletum quadragesimum, id est usque ad historiae finem, pertingunt. MAI.

143. 6. παρεῖναι] Folium ultimum quaternionis huius periisse iam diximus p. 122. 1 (ed. Lips.) Atqui minimam partem vaticanorum Diodori excerptorum nos in hac lacuna amisisse mihi exploratum est; nam postremum hoc excerptum ex ipsa diodorianae historiae clausula seu epilogo desumitur, ut lectores facile sentiunt. Existimo igitur in amissi folii priore omnino pagina, et fortasse intra paucos versus desivisse Diodori vaticana excerpta; ita ut mox inceperint in eadem pagina aut certe folio diversi a Diodoro historici excerpta alia ad Porphyrogeniti aeque collectionem pertinentia. Sed enim gratulandum profecto est, quod pars saltem postremi huius excerpti exitium evaserit. Hinc enim commode discimus primo quidem revera finem fieri Diodori excerptorum; tum ipsam historiae clausulam utcumque videmus; tum denique iudicium auctoris de suis libris cognoscimus, quorum sex prioribus fidem certam ac severam derogat, propterea quod tempora nimis antiqua et documentis carentia contineant. Unde rursus intelligimus quam facile quantoque iure negligere liceat homines illos, qui ut divinis Mosis libris illudant, barbarorum populorum insanas antiquitates clamitant. Et quidem Cicero de divin. I. 19. gravi testimonio chaldaicas antiquitates iamdiu damnavit, quas vel stultorum hominum vel vanorum vel imprudentium commenta appellat. Nuper vero aegyptiacorum quoque monumentorum multo accuratius studium et eruditius, satis coarguit nihil esse sincere historicum aut monumentis comprehensum apud Aegyptios, quod Abrahami aetatem excedat; a qua scilicet christianus Eusebius, non religioso praeiudicio, sed rei verae scientia ductus, chronicas tabulas suas exorditus est. MAI.

DIODORI SICULI

FRAGMENTA EX FLORILEGIO VATICANO.

Vaticanum florilegium quô maiores mihi Dionis opes suppeditavit, cô Diodori pauciores, cum per se, tum quia saltem nonnullae de citatis in eo particulis in libris Diodori superstitibus iam occurrebant. Sic in florilegio p. 8. legitur fragmentum quod iam extabat lib. I. 2. Diodori, nec non in s. Maximi sententiis editis ed. Tigur. p. 164. Rursus florileg. vat. p. 10. congruit cum A. Melissa ed. Tigur. p. 12, nec non cum Georgidio vat. cod. p. 42; similisque fere sententia occurrit apud Diodorum lib. V. 31: rursusque alius locus congruit cum Diodoro edito I. 1. — Florileg. vat. p. 27. occurrit illa narratio de Phintia et Damone, quam habent eclogae ed. Wessel. tom. II. p. 554. — Florileg. vat. p. 53. congruit cum Diodoro ed. I. 70, et cum A. Melissa p. 79. — Florileg. vat. p. 75. incidit in Diodorum ed. lib. XVI. 54. — Denique in florileg. vat. p. 72. citantur ex Euripide versiculi quinque de auri laudibus, quorum duo priores tantummodo in vaticanis excerptis meis p. 123. apparuerant. Sunt autem iidem quinque, qui apud Stobaeum aliosque leguntur, ut citato in loco adnotavi. Sed tamen in florilegio v. 2. pro *τοίας* est *τοιάςδ*; v. 3. pro *οὐ* est *οὐδὲ*; v. 4. pro *εἰ δ'* est *οὐδ'*, pro *ὁρᾷ* est *ὁρᾶν*; v. 5. pro *οὐ θαῦμ'* est *οὕτως*, pro *τρέφειν* est *τρέφει*. Reliqua sunt in florilegio sub Diodori nomine excerpta quatuor, quae ego in hoc meo volumine copiis eiusdem Diodori iam referto libenter collocabo. MAI. Edita sunt haec quoque XI. 11. XIII. 22. XVII. 38. XIX. 95.

α'. Χρὴ οὐκ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κρίνειν τοὺς

Pertinet hoc fragmentum ad Diodori locum e vaticano palimpsesto a me vulgatum p. 49; cuius loci clausula fuit haec sententia,

ἀγαθοὺς ἄνδρας ἀλλ' ἐκ τῆς προαιρέσεως· τοῦ μὲν ἡ τύχη κυρία, τοῦ δ' ἡ προαίρεσις δοκιμάζεται. Ex florilegio vat. p. 104.

569 β'. Τὰ μὲν ἐν τοῖς ὅπλοις πλεονεκτήματα τύχῃ καὶ καιρῷ κρίνεται πολλάκις, ἡ δ' ἐν ταῖς εὐπραξίαις ἡμερότης ἴδιόν ἐστι σημεῖον τῆς τῶν εὐτυχούντων ἀρετῆς. Indidem p. 75.

γ'. Αἱ τῶν πόλεων πολιορκίαι καὶ παρατάξεις καὶ τἄλλα τὰ κατὰ πόλεμον προτερήματα τὰ πλείονα διὰ τύχην ἢ δι' ἀρετὴν ἐπιτυγχάνεται· ὁ δ' ἐν ταῖς ἐξουσίαις πρὸς τοὺς ἐπταικότας ἔλεος μεριζόμενος διὰ μόνης τῆς φρονήσεως γίνεται· οἱ πλεῖστοι γὰρ διὰ τὴν εὐτυχίαν ἐπαίρονται μὲν ταῖς εὐπραξίαις, ὑπερήφανοι δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις γινόμενοι τῆς ἀνθρωπίνης καὶ κοινῆς ἀσθενείας ἐπιλανθάνονται· διὸ νῦν καὶ τοὺς πλείστους ὁρᾶν ἔστι τὴν εὐτυχίαν ὥσπερ βαρὺ φορτίον φέρειν ἀδυνατοῦντας. Indidem p. 75.

δ'. Ταῖς εὐτυχίαις εἴωθεν ὡς ἐπίπαν ἀκολουθεῖν ῥᾳθυμία καὶ καταφρόνησις. διόπερ ἔνιοι προσηκόντως ὑπολαμβάνουσιν εὐχερέστερον ὑπάρχειν συμφορὰς ὑπενεγκεῖν ἐπιδεξίως ἢ τὰς εὐμεγέθεις εὐημερίας ἐμφρόνως· αἱ μὲν γὰρ διὰ τὸν περὶ τοῦ μέλλοντος φόβον συναναγκάζουσιν ἐπιμελεῖσθαι, αἱ δὲ διὰ τὸ προγεγονὸς προτρέπονται καταφρονεῖν πάντων. Indidem p. 75.

quam ibi constantinianus eclogarius omittebat; sed tamen apud Diodorum legebat non solum florilegus vaticanus, verum etiam Dio Cassius, ut excerpta mea p. 182. demonstrant. MAI.

145. 6. Confer Ciceronem pro Marcello cap. II. III. MAI.

DIODORI
EXCERPTORUM ORDO CHRONICUS.

Romanae urbis annos historiarum veterum editionibus adiungere valde utile est; idque institutum cum alii historiarum editores, tum ego quoque secutus sum, quum in marginibus reliquiarum Dionysii halic. quas Mediolani edidi, singula tempora scribenda curavi. Atque idem in praesenti faciendum erat in his vaticanis graecorum historicorum excerptis: sed quoniam, dum prima Diodori folia imprimerentur, tempora adiungere oblitus fui; nunc eadem iuncta in laterculo scribam, liberiore tamen ratione; tum quia multarum historiae particularum divinari tempora non queunt, tum quia non chronologiam condere volo, sed aetates tantummodo praecipuarum rerum, omni omissa controversia vel subtilitate, indicare. En igitur quis fere cuique Diodori mei paginae ac versui annus conditae urbis adscribendus sit. MAI.

P. (ed. Lips.) 1.	v. 1.	ante urb. cond.	an.	67.
5.	7.	ante urb. cond.	an.	19.
5.	10.	urbis conditae	an.	1.
6.	21.	— —	an.	30.
8.	3.	— —	an.	31.
9.	17.	— —	an.	46.
11.	12.	— —	an.	51.
13.	1.	— —	an.	62.
14.	11.	— —	an.	69.
14.	18.	— —	an.	71.
15.	1.	— —	an.	124.
16.	4.	— —	an.	196.
17.	4.	— —	an.	197.
27.	9.	— —	an.	202.
27.	15.	— —	an.	207.

p. 28.	3.	urbis	conditae	an. 210.
31.	3.	—	—	an. 221.
31.	14.	—	—	an. 222.
36.	3.	—	—	an. 225.
36.	11.	—	—	an. 232.
36.	25.	—	—	an. 241.
37.	7.	—	—	an. 244.
38.	12.	—	—	an. 245.
40.	1.	—	—	an. 246.
40.	13.	—	—	an. 246.
40.	24.	—	—	an. 252.
41.	18.	—	—	an. 264.
42.	25.	—	—	an. 274.
[omittitur	pars	Diodori	olim	edita.]
p. 46.	1.	—	—	an. 453.
47.	10.	—	—	an. 454.
48.	15.	—	—	an. 462.
51.	1.	—	—	an. 474.
51.	11.	—	—	an. 475.
51.	19.	—	—	an. 476.
52.	16.	—	—	an. 480.
54.	1.	—	—	an. 493.
55.	4.	—	—	an. 497.
55.	21.	—	—	an. 498.
57.	7.	—	—	an. 499.
59.	1.	—	—	an. 504.
60.	10.	—	—	an. 511.
60.	22.	—	—	an. 512.
61.	5.	—	—	an. 513.
62.	1.	—	—	an. 514.
63.	4.	—	—	an. 516.
63.	17.	—	—	an. 534.
64.	3.	—	—	an. 535.
66.	1.	—	—	an. 539.
68.	3.	—	—	an. 543.
69.	3.	—	—	an. 547.
69.	10.	—	—	an. 549.
70.	3.	—	—	an. 551.
71.	7.	—	—	an. 553.
75.	12.	—	—	an. 554.
76.	16.	—	—	an. 562.
78.	1.	—	—	an. 564.
78.	12.	—	—	an. 571.
79.	22.	—	—	an. 573.

p. 80.	1.	urbis	conditae	an. 576.
80.	12.	—	—	an. 583.
82.	1.	—	—	an. 585.
83.	10.	—	—	an. 586.
83.	20.	—	—	an. 586.
88.	1.	—	—	an. 586.
92.	5.	—	—	an. 587.
96.	1.	—	—	an. 591.
97.	6.	—	—	an. 592.
98.	22.	—	—	an. 601.
100.	11.	—	—	an. 604.
101.	7.	—	—	an. 607.
102.	14.	—	—	an. 608.
105.	1.	—	—	an. 608.
108.	12.	—	—	an. 609.
110.	1.	—	—	an. 615.
111.	8.	—	—	an. 616.
112.	1.	—	—	an. 619.
115.	27.	—	—	an. 621.
117.	12.	—	—	an. 625.
121.	4.	—	—	an. 630.
122.	6.	—	—	an. 643.
124.	1.	—	—	an. 663.
127.	11.	—	—	an. 663.
133.	32.	—	—	an. 666.
135.	25.	—	—	an. 667.
136.	16.	—	—	an. 668.
136.	31.	—	—	an. 669.
138.	5.	—	—	an. 672.
139.	12.	—	—	an. 681.
139.	24.	—	—	an. 690.
141.	13.	—	—	an. 691.

DIODORI

ORDO FOLIORUM RESTITUTUS.

Palimpsestorum folia omnia sus deque a librariis, qui membranas rescripserunt, fuisse perturbata, iampridem ab iis qui haec studia tractant patefactum est. Igitur vaticanus quoque historicorum graecorum rescriptus codex eodem incommodo laborat, cuius folia a me editore nuper ad priscam normam ordinata fuerunt. Et curavi equidem ut in libri mei marginibus de neoterica rescribentis perturbatione lectores perpetuo admonefacerem; nunc vero tabella etiam proponenda est, quae doceat quanam ego ratione, restitutis priscis quaternionibus, materiam historicam ad suas iustas sedes revocaverim: quod cum facerem, materiae tantummodo nexum sequi potui; nam quaternionum notae nullae in codice erant.

Q. I.	p. 255. 256 ‿	249. 250.	
	325. 326 ‿	339. 340.	
	207. 208 ‿	201. 202.	
	345. 346 ‿	347. 348.	
Q. II.	p. 269. 270 ‿	267. 268.	Pars olim edita ideoque nunc omissa.
	247. 248 ‿	257. 258.	
	253. 254 ‿	251. 252.	
	279. 280 ‿	289. 290.	
Q. III.	p. 307. 308 ‿	293. 294.	Quaternio olim editus, ideoque nunc omissus.
	183. 184 ‿	193. 194.	
	235. 236 ‿	237. 238.	
	229. 230 ‿	243. 244.	

Pars olim edita, ideoque nunc omissa.

Q. IV.	p. 221.	222	⌣ 219.	220.
	119.	120	⌣ 129.	130.
	177.	178	⌣ 167.	168.
	265.	266	⌣ 271.	272.
Q. V.	p. 123.	124	⌣ 125.	126.
	331.	332	⌣ 333.	334.
	211.	212	⌣ 197.	198.
	295.	296	⌣ 305.	306.
Q. VI.	p. 161.	162	⌣ 151.	152.
	169.	170	⌣ 175.	176.
	213.	214	⌣ 227.	228.
	135.	136	⌣ 145.	146.
Q. VII.	p. 353.	354	⌣ . . .	. . .
	245.	246	⌣ 259.	260.
	233.	234	⌣ 239.	240.
	231.	232	⌣ 241.	242.

Paginae codicis Diodori ineditae sunt LXXX; lectae omnes, praeter unam 353, in qua pauca verba leguntur, et alteram 354 prorsus oblitteratam. MAI.